

Agrarā iekārta

Likumu un rīkojumu kopojums
papildināts ar Senata spriedumiem

Sakopjuši

Agr. E. Ciruls
zemju departamenta
vicedirektors

R. Muceniķis
zemju departamenta
mērnieks - revidents

33
1853

BVI 1.

Z

Neoficials izdevums.

AGRARĀS IEKĀRTAS

LIKUMU UN RĪKOJUMU KOPOJUMS

PAPILDINĀTS AR SENATA SPRIEDUMIEM

Rokas grāmata zemes ierīcības darbiniekiem, zvērīnātiem mērniekiem un advokātiem, mežziņiem, pagasta valdēm, zemes pieprasītājiem u. c., kuŗu darbība saistas ar zemes ierīcību un agraro iekārtu

Sastādījuši:

inets
E. CĪRULS,

zemju departamenta vice-direktors

oberts
R. MUCENIEKS,

zemju dep-ta mērnieks - revidents

Valsts Arhivs.

J. M.

6557,1

RĪGĀ, 1923. g.

K. PRIEDĪŠA APGĀDĪBĀ

Tērbatas ielā 15/17.

B-1

11

Latv. PSR Valsts bibliotēka

01-55.243

030904649

Iespiests Apsardzības Ministrijas Tipografijā, Rīgā, Citadelē, Muižas ielā 1.

Priekšvārds.

Latvija nevar vēl lepoties nedz ar tehniskās nedz ar juridiskās literatūras bagātību. Šis trūkums sevišķi sajūtams agrarā jeb zemes ierīcības jautājumā: līdz šim iznākuse tikai viena nopietnāka grāmata par zemes ierīcības gaitu (V. Markau'a redakcijā), kuŗas mērķis un saturs vairāk politiskas dabas, kāpēc pie tehnisku un juridisku zemes ierīcības jautājumu izšķiršanas viņu lietot nevar. Lai šo robu daudz maz izlīdzinātu, esām ķērušies pie rokas grāmatas sastādīšanas tiko minētos jautājumos, apzinādamies tāda izdevuma nepieciešamību kā zemes ierīcības darbiniekiem, tā arī zemes pieprasītājiem, nomātājiem u. c. kuŗu darbība sastopas ar agrāro iekārtu un zemes reformu. Sekodami sprauštam mērķim, šīnī kopojumā esam ievietojuši visus likumus, valdības rīkojumus un instrukcijas agrarās lietās, kas izdoti sākot ar 1920. g. maiju, t. i. Satversmes Sapulces sanāksšanu līdz viņas darbības beigām, un pēc iespējas arī vēlākos. Par šiem vairāk kā 2^{1/2} gadiem materiāla sakrājis ļoti daudz, bet līdz šim viņš izkaisīts pa oficiāliem periodiskiem izdevumiem, valdības iestāžu rīkojumu grāmatām un aktīm. Senata spriedumi agrar lietās gandrīz vai nemaz nav publicēti. Lai dotu iespēju orientēties šīnī bagātā materiālā, esam viņu sargrupējuši pēc būtības un nozīmes 9 nodalījumos, pie kam likumiem un instrukcijām seko attiecīgi Senata spriedumi, no kuriem centamies ievietot tikai tipiskākos, kas lai dotu iespēju lasītājam izprast likuma garu un viņa praktisko pielietošanu.

Savā darbā pieturējamies tikai pie stingri oficiāliem avotiem, izņemot 16. okt. 1920. gada tehnisko instrukciju, kuŗas pielikumos nav ievietoti zīmējumi, jo tie stipri sadārdzinātu grāmatas izdošanu, bet no jauna klāt nāk 1) tabele hektaru pārvešanai Vidzemes pūrvietās un 2) tabele platību aprēķināšanai ar planimetri, nepārstādot planimetra svīru.

Nododami šo grāmatu atklātībai, mēs ar prieku saņemsim katru lietišķu aizrādījumu un izsacītu vēlēšanos, lai nākošā darbā, ja tāds izrādītos par vajadzīgu — būtu iespējams novērst visas tās kļūdas un trūkumus, kuŗus šīnī izdevumā nevilus būtu pielaiduši.

Sastādītāji.

Rīgā, februarī 1923. g.

Saisinājumu paskaidrojums:

- C. Z. I. K. — Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.
- Z. I. V. — Zemes Ierīcības Vēstnesis.
- Z. M. — Zemkopības Ministrija.
- Z. D. — Zemju Departaments.
- V. V. — Valdības Vēstnesis.
- J. K. — Jurid. komisija.
- L. u. V. rīk. krāj. — Likumu un valdīb. rīkojumu krājums.

Satura rādītājs.

I. nodaļums.

Fonda zemju iedalīšana.

	lap.	p.
1. Agrarās reformas likuma I. daļa	1.	1.
2. " " " II. "	6.	6.
3. " " " III. "	10.	10.
4. " " " IV. "	12.	12.
5. Baltijas civillikumu panti, kas minēti agrarreformas likuma I. daļā	15.	15.
6. Likums par agrarās reformas likuma I. daļas 3. panta e punktā un 14. pantā noteikto termiņu pagarināšanu	15.	15.
7. Finanšu min. 17. maijā 1922. g. rīkojums	16.	16.
8. C. Z. I. K-jas apkārtraksts № 57. pagastu, pilsētu un miestu zem. ier. k-jām par viņu darbības iekārtu	16.	16.
9. Instrukcija № 1. zemes ierīcības darbu plāna sastādīšanai	18.	18.
10. Zemju depart. apkārtraksts № 8246, par darba plāna sastādīšanu	22.	22.
11. Mērnīcības daļas apkārtraksts № 1662. no 15./III. 1921. g. par darba plāna sastādīšanu	23.	23.
12. Instrukcija № 2. jauno saimniecību projektēšanai un zemes sadalīšanai (agr. ref. lik. II d. 28.—34., 36., 37. u. c. p. p.).	24.	24.
13. Papildinājums № 12610. pie instrukc. № 2.	30.	30.
13a. Papildinājums no 8. dec. 1922. pie instrukc. № 2.	31.	31.
14. Instrukcija № 3. par zemes ierīcības priekšdarbu izvešanu fonda vienībās	32.	32.
15. Instrukcija № 9. par apdzīvoto vietu, pilsētu un miestu paplašināšanu un zemes piešķiršanu tanīs	34.	34.
16. C. Z. I. K-jas rīkojums № 20007. visām apriņķu zem. ier. k-jām par lietu iesūtīšanu galīgi nokārtotā veidā	36.	36.
17. Instrukcija № 16. par dārzu koloniju dibināšanu un zemes piešķiršanu dārzu saimniecību ierīkošanai	37.	37.
18. Zemkopības min-jas noteikumi dārzu koloniju iekšējās iekārtas regulēšanai	38.	38.
19. Iekšlietu min-jas raksts № 102749. par zemes rezervēšanu grants bedrēm	39.	39.
20. Senata rīkojumi no 1—15.	39.	39.

II. nodaļums.

Fonda zemju sadalīšanas tehniskā puse.

(Mērnīcības daļa.)

	lap.	p.
21. Likums par metra sistēmas mēru ieviešanu zemes mērīšanā	45.	45.
22. Tehniskā instrukcija Latvijas zemkopības ministrijas mērnīcības daļas mērnīkiem:		
I. Vispārējie noteikumi	46.	46.
II. Zemes apskats	47.	47.
III. Arējo robežu nospraušana un uzmēr.	48.	48.

	Lap. p.
IV. Poligona tikla nospraušana un uzmēr.	51.
V. Zemes iekšējā satura uzmērīšana	53.
VI. Mērīšanas žurnāli un abrisi	54.
VII. Uzmērīšanas mater. aprēķināšana	—
VIII. Zemes ieric. projektu sastādīšana un izlikšana dabā	56.
IX. Planu zīmēšana	58.
X. Mērīšanas apraksts	62.
XI. Paskaidrojums par mēriem	—

Pielikumi:

I. a) Septiņpēdu asu pārvēršana metros	65.
b) Kvadratasu pārvēršana hektaros	66.
c) Desetiņu pārvēršana hektaros	67.
d) Vidzemes pūrvietu pārvešana hektaros	68.
II. Liniju līmeniskā gaļuma aprēķināšana	71.
III. Pielaižamās starpības pie gaļumu uzmērīšan.	73.
IV. Hektaru pārvešana Vidzem. pūrvietās	74.
V. Tabele platību aprēķināšanai ar planimetri nepārstādot planimetra sviru	77.
VI. Mērīšanas žurnāls	79.
VII. Protokols pie projektu izvešanas dabā	80.
VIII. Robežu uzņemšanas protokols	81.
IX. Planu uzrakstu paraugs	84.
23. Papildu noteikumi pie tehniskās instrukcijas mēriem par zemes iericības darbu izvešanu vienkāršiem papēmieniem	85.
24. Instrukcija pilsētu un miestu uzmērīšanai un projektēšanai	90.
25. Z. M. apkārtraksts № 999 par ieprojektēto gabalu numurēšanu	99.
26. Iekšl. min. pašvaldības depart. rīkojums № 57131. visām apriņķa valdēm par trigonometriskā tikla punktu saudzēšanu	103.
27. Zemkp. min-jas rīkojums № 344./2. no 13. maija 1921. g. par ēku aprakstiem	103.
28. Zemju depart. 13. maija 1921. g. rīkojums № 343./2. mēriem-revidentiem un mēriem	104.
29. Zemju dep. apkārtraksts № 8238. par atstājamiem muižu centriem	109.
30. Zemkopības ministrijas 6. III. 1922. g. rīkojums № 479./2. par planu apliecināšanu, planu kopiju izgatavošanu un kadastra datu izsniegšanu zemju dep-tā	110.
31. Jūrniecības d-ta 23. febr. 1922. g. pie № 1311./123. izsūtītais ūdens ceļu saraksts	112.
32. Instrukcija № 4. par mēriem apgādāšanu ar strādnieku un zirgu spēku pie zemes ier. darbiem	114.
33. C. Z. I. K. rīkojums № 14764. par atraušanos no strādnieku došanas	118.
34. Dzelzsceļu virsvaldes 15. XII. 20. g. rīkojums № 473. par mēriem instrumentu pārvadāšanu kā rokas bagažu	118.
35. Zemkopības ministrijas rīkojums № 530./2. par rentes māju robežu regulēšanu	118.

III. nodalījums.

Fonda zemju pagaidu izmantošana.

	Lap. p.
36. Rīkojums par nomas muža nomas un obroka līgumu atcelšanu uz bijušām Krievijas valsts zemēm Latvijā	120.
37. Noteikumi par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā	120.
38. Papildinājums Nr. 3388. pie noteikumiem par valsts fonda ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniec. gadā	123.

VI

	Lap. p.
39. Paskaidrojums Nr. 5650. pie papildinājuma Nr. 3388.	124.
40. Papildinājums Nr. 8069. pie noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā	124.
41. Instrukcija Nr. 7. par rūpniecības uzņēmumu iznomāšanu	125.
41.-a Papildinājums pie instr. Nr. 7.	128.
42. Instrukcija Nr. 12. par valsts dīķu saimniecību iznomāšanu	129.
43. Paskaidrojums Nr. 1945. par zemes izrentēšanu Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē.	130.
44. Instrukcija Nr. 17. par dārzu iznomāšanu un nomas līgumu noteikumiem	131.
45. Instrukcija Nr. 19. par ziemas labības, plaujamā āboliņa, mēslu un saimniecības telpu sadalīšanu starp fonda zemes lietotājiem Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē 1921. g.	132.
46. Paziņojums Nr. 12590. visiem ziemas labības sējējiem valsts fonda zemē 1921. g.	133.
47. C. Z. I. K.-jas papildu rīkojums Nr. 14763. par zemes iznomāšanu	134.
48. Instrukcija Nr. 23. par piešķirto saimniecību gadskārtējam maksām (atcelta)	134.
49. Instrukcija Nr. 24. par valsts fonda zemju apsaimniekošanu 1922./23. saimniecības gadā	134.
50. Noteikumi par valsts zemes fonda lietotāju novietošanu 1922./23. saimniecības gadā	136.
51. C. Z. I. K.-jas rīkojums N. 3320. par fonda zemju izmantošanas lietu nodošanu Zemju departamentam	137.
52. Instrukcija Nr. 28. par 1921./22. g. otrās puses rentes nomaksu graudā — (atcelta)	138.
53. Instrukcija Nr. 29. par iemaksas naudu, kas ņemama no ilggadīgiem rentniekiem piešķirtām saimniecībām — (atcelta)	138.
54. C. Z. I. K.-jas 16. dec. 1921. g. noteikumi par zvejas tiesībām valsts ūdeņos.	138.
55. Pārgrozījumi pie instrukcijām Nr. Nr. 7., 17., 23. un 29.	139.
56. C. Z. I. K.-tejas vispārējie noteikumi par valsts zemju (muižu centru) iznomāšanu	140.
57. C. Z. I. K.-tejas noteikumi par tehniski izmantojamu purvu nomāšanas kārtību	143.
58. C. Z. I. K.-tejas rīkojums par rūpniecības un tamlīdzīgu iestāžu nodošanu un lietošanu	144.
59. Instrukcija Nr. 31. par piešķirto saimniecību maksājumiem 1922./23. saimniecības gadā.	145.
60. Zemkopības ministrijas rīkojums par fonda zemes ēku apdrošināšanu	149.
61. Senata rīkojumi. 1.—13.	149

IV. nodalījums.

a). Fonda zemju piešķiršana.

	Lap. p.
62. C. Z. I. K.-jas apkārtraksts Nr. 244. par zemes pieprasījumu iesniegšanu	157.
63. Instrukcija Nr. 5. par zemes piešķiršanu	161.
64. Papildinājums Nr. 11491. pie instr. Nr. 5. par zemes piešķiršanu	166.
65. Papildinājums Nr. 28789. pie instr. Nr. 5. par zemes piešķiršanu	168.
66. C. Z. I. K.-jas paskaidrojums Nr. 19420. par bezzemniekiem, kuriem vietējā pagastā zemes neiznāk	168.
67. Noteikumi par fonda zemes piešķiršanu pagasta pašvaldību iestādēm un draudzēm	169.
68. C. Z. I. K.-jas paskaidrojums Nr. 13235. par zemes pieprasījumu iesniegšanu no privātām personām, biedrībām un iestādēm	170.

	Lap. p.
69. C. Z. I. K-jas rīkojums Nr. 13184. par pagastu un apr. zemes ier. k-ju darbības saskaņošanu	171.
70. Instrukcija Nr. 11. par bezzemnieku un sīkzemnieku pārceļošanu Latvijas robežās	171.
71. Instrukcija Nr. 18. par zemes piešķiršanas kārtību pārceļotājiem, kuriem pagaidām ierādītas nomas vietas	173.
72. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 1944. par lietu caurskatīšanas kārtību Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē	175.
73. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 3387. pie agrarreformas lik. 32. p. par zemn. rakstura saimn.	176.
74. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 4181. par ilggadīgām rentes mājām	177.
75. C. Z. I. K-jas 20. janv. 1921. g. paskaidrojumi par rentes, dzimtsrentes un obroka līgumiem	178.
76. C. Z. I. K-jas apkārtraksts Nr. 5085./5101. apr. z. i. k-jām par visu materiālu iesūtišanu augst. inst.	178.
77. C. Z. I. K-jas apkārtraksts Nr. 7188. apr. un pag. z. i. k-jām par Lāčplēša ordeņa kaval. priekšrocību ievērošanu	179.
78. Instrukcija Nr. 21. par rūpn. iest. augļu dārzu, zivju dīķu, atsev. ēku, parku, ūd. kritumu un c. taml. valsts labumu piešķiršanu	179.
79. Papildinājums pie instr. Nr. 21. par rūpn. iest. etc. piešķiršanu	180.
80. C. Z. I. K-jas paziņojums par rūpniecības iestādēm	181.
81. Instrukcija Nr. 30. par zemes piešķ. jūrmalā zvejniekiem-rodniekiem	181.

b). Inventara piešķiršana.

82. Instr. Nr. 14. par atsavinātā inventara pārņemšanu un piešķiršanu	182.
83. Papildinājums Nr. 5649. pie instr. Nr. 14.	184.
84. Papildin. Nr. 8051. pie instr. Nr. 14.	184.
85. Papildu instrukcija no muižām atsavinātā inventara izlietošanai un likvidēšanai	184.
86. Senata rīkojumi. 1—48.	185.

V. nodaļums.

Fonda zemju vērtēšana.

87. Instrukcija Nr. 20. par zemes vērtēšanu zemes ierīcības darbos pie robežu noapaļošanas un starpgabalu apmaiņas.	207.
88. Instrukcija sadalīto fonda zemju šķirošanai pēc labuma un valsts īpašumu reģistrēšanai sadalītās jaunsaimniecībās	209.

VI. nodaļums.

Instrukcijas un rīkojumi, kas attiecas tikai uz Latgales apriņķiem.

89. C. Z. I. K-jas paskaidrojums par muižām un atdalītiem zemes gabaliem Latgalē	224.
90. Zemk. Min. rīkojums Nr. 1236. no 29. nov. 1920. g. par servitutu attiecību likvidēšanu Latgalē	224.
91. Papildinājums Nr. 201./2. pie rīkojuma Nr. 1236. servitutu likvidēšanu Latgalē	225.
92. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 3038. pie rīkojuma Nr. 1236. par servitutu likvidēšanu Latgalē	226.
93. Instrukcija Nr. 6. par zemes ierīcības darbiem Latgalē	226.

	Lap. p.
94. Instrukcija Nr. 8. par valsts fonda zemju sadalīšanu un piešķiršanu Latgalē (atcelta)	227.
95. Instrukcija Nr. 10. par fonda zemju piešķiršanu sīkzemniekiem Latgalē, kas paredzēts agr. ref. lik. 44. panta punktā „c” un instr. Nr. 8. § 8.	228.
96. Instrukcija Nr. 13. par pārceļošanas instruktoru darbību Latgalē	229.
97. Instrukcija Nr. 22. par ziemas labības, pļavu, āboliņa un t. t. sadalīšanu Latgalē	231.
98. Instrukcija Nr. 25. par valsts fonda zemes piešķiršanu Latgalē	232.
99. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 3039. par zemes iznomāšanu Latgalē	237.
100. C. Z. I. K-jas paskaidrojumi un papildinājumi pie noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izmantošanu 1921./22. saimn. gadā, attiecībā uz Latgali	238.
101. Instrukcija Nr. 27. par valsts fonda zemju apsaimniekošanu Latgalē 1922./23. saimniecības gadā	238.
102. Izraksts iz C. Z. I. K-jas Latgales komis. 5. okt. 1921. g. protok. Nr. 50. par pielīdzināšanu vietējiem bezzemniekiem	241.
103. Izraksts iz C. Z. I. K-jas Latgales komis. 17. janv. 1922. g. protok. Nr. 2. par sādžu zemnieku pielīdzināšanu ilggadīgiem rentniekiem	241.

VII. nodaļums.

Likumi un noteikumi par valsts un privātiem mežiem.

104. Likums par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām	242.
105. 10. marta 1922. g. pārgrozījumi likumā par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām	244.
106. Zemk. min. instrukcija par būvkoku izsniegšanu	244.
107. Noteikumi par būvkoku izsniegšanu nopostīto un jaundibināmo pilsētu un miestu pašvaldību vajadzībām	254.
108. Noteikumi par pakāpenisku meža pārdošanu vietējo iedzīvotāju vajadzībām atsevišķiem kokiem	254.
109. Noteikumi par mežaizsardzību	256.
110. Meža dep-ta rikojums № 33166/1 par koku izsniegšanu robežzīmju izgatavošanai	258.
111. Instrukcija № 15 par mežniecību darbinieku dienesta zemes iedalīšanu	25.
112. Instrukcija № 32. par valsts mežu ieskaitīšanu sadalīšanas projektos rentes un mežsargu māju mežu piederības regulēšanu un šo mežu izmantošanu	259.
113. Instrukcijas № 32 pārļobojumi un papildinājumi	262.
114. Noteikumi par medišanu	263.
115. Zemkopības min-jas paskaidrojums Kurzemes bijušo kroņu mežsargu māju lietā	267.

VIII. nodaļums.

Neatsavināmās zemes.

116. Likums par neapstrādātu zemi	268.
117. Zemk. min-jas noteikumi pie likuma par neapstrādātu zemi	269.
118. Noteikumi par nekustamu īpašumu atsavināšanu un apgrūtināšanu	271.
119. Papildinājumi noteikumos par nekust. īpaš. atsavin. un apgr.	276.
120. Likums par ilggadīgo nomas līgumu normām	277.

	Lap. p.
121. Izvilkums no konvencijas starp Latviju un Lietuvu par robežas novilkšanu starp minētām valstīm, par pierobežu iedzīvotāju tiesībām un caur robežas līniju pārdaļīto nekustāmo īpašumu stāvokli	278.
122. C. Z. I. K.-jas paskaidrojumi pie agrarās reformas likuma I. d. 3. p.	279.
123. C. Z. I. K.-jas paskaidrojums par bij. bruņniecības muižu rentes mājām	279.
124. Zemkop. min-jas 27. janv. 1921. g. noteikumi № 226/2. par neatsavināmām rūpniecības iestāžu atstāšanu viņu līdzšinējiem īpašniekiem	280.
125. Papildinājums № 3940. pie 27. janv. 1921. g. noteik. par zemes platības normām pie rūpniecības iestādēm	283.
126. Papildinājums № 14765. pie 27. janv. 1921. g. noteikumiem № 226/2. par zemes platīb. norm. pie rūpn. iest.	285.
127. Izvilkums no C. Z. I. K.-jas 6. apr. 1921. g. protok. № 134.	285.
128. Senata rīkojumi Zemkop. min-jai 1.—11.	286.
129. Senata rīkojumi C. Z. I. K.-jai 12—21.	292.
130. Senata spriedums no 15. jun. 1922. g.	296.

IX. nodaļums.

Vispārīgi likumi un rīkojumi, kuŗi saistās ar zemes ierīcību un agraro iekārtu.

a) zemes kredīts.

131. Likums par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu	299.
132. Papildinājumi pie 1920. g. 11. aug. lik. par valsts aizdevumiem un viņu nodrošin.	301.
133. Instrukcija par valsts aizdevumiem	302.
134. Papildinājums instrukcijā par valsts aizdevumiem	305.
135. Likums par bijušo Krievijas agrarbanku aizdevumiem Latvijā	305.
136. Pārgrozījumi 4. nov. 1921. g. likumā par bij. Krievijas agrarbanku aizdevumu Latvijā	307.
137. Valsts zemes bankas statuti	308.
138. Paskaidrojums par aizdevumu izsniegšanu lauks. atjaunošanai no no valsts līdzekļiem caur valsts aizdevumu banku	319.
139. Noteikumi par valsts aizdevumu apveicināšanu latos	325.

b) Zvērinātie mērnieki.

140. Likums par zvērinātiem mērniekiem	326.
141. Noteikumi par zvērināto mērnieku darbību	326.
142. Senata rīkojums Nr. 1491.	330.
143. Pārbaudījuma programma zvērināto mērnieku tiesību iegūšanai I. Geodezija II. Agrarlikumdošana	330.
144. Zvērināto mērnieku saraksts	334.

c) dažādi.

145. Likums par šķūtīm	336.
146. Papildinājums likumā par izpirkšanas aktu nodevām	338.
147. Noteikumi par sūdzību iesniegšanas kārtību un laiku Senata administr. dep-tam	338.
148. Noteikumi par kara laika ierakumu būvju un aizžogojumu izmantošanu	339.

Pamanītās drukas kļūdas.

				Iespiests:	Jābūt:
1. lp. p.	16. rindiņā	no	lejas	Kiev.	Kriev.
15. —	15. —	—	—	Šķirasi	Šķirās
15. —	22. —	—	—	domenis	domeņi
38. —	14. —	—	augšas	parki	parki
39. —	25. —	—	—	atvasināšana	atsavināšana
77. —	17. —	—	lejas 4.	rubrikā	19.661
77. —	6. —	—	—	5. —	31.480
77. —	15. —	—	no augš. 6.	—	0,562
78. —	20. —	—	no lejas 2.	—	0,90
78. —	7. —	—	—	—	0,04
97. —	6. un 4. r.	—	no lejas	koordinata	koordinetu
98. —	15. rindiņā	—	no augšas	aprisa	abrisa
101. —	8 —	—	—	5 F 7	5 F (7)
106. —	20. —	—	no lejas	nogaļas	nodaļas
115. —	9. —	—	no augšas	kuŗu	kuŗa
119. —	1. —	—	no lejas	(izlaists datums)	15. aug. 1922.
163. —	14. —	—	—	neggaidot	nenogaidot
164. —	2. —	—	—	nepārkāpjot	nepārkāpjot
180. —	2. —	—	—	apriņķi	apriņķi
180. —	11. —	—	no augšas	pie	pēc
183. —	5. —	—	—	notaksēašnas	notaksēšanas
191. —	5. —	—	—	pzīves	dzīves
191. —	12. —	—	—	Gustavs	Gustava
209. —	7. —	—	no lejas	zagādāšanu	sagādāšanu
212. —	21. —	—	—	nodot	nodoto
212. —	1. —	—	—	un īpašības	īpašības un
213. —	16. —	—	—	plāvās	plavas
224. —	7. —	—	—	ecih i nod.	I. nod.
228. —	9. —	—	—	ēkas	ēku
236. —	22. —	—	—	ienākus,	ienākusi
243. —	13. —	—	no augšas	4 ⁰ / ₁₀ kapitalu	4 ⁰ / ₁₀ par kapit.
243. —	14. —	—	—	var par parādu	var parādu
262. —	19. —	—	—	„— ha”	3 ha
267. —	8. —	—	no lejas	tisibu	tiesību

I. nodalījums.

Fonda zemju sadalīšana.

Latvijas Satv. Sap. kopsēdē 16. sept.
1920. g. pieņemtais

1. Agrarās reformas likums.

(Z. I. V. Nr. 1.)

I. daļa.

Valsts zemes fonds.

1. nodaļa.

Valsts zemes fonda nodibināšana.

1. Jaunu saimniecību ierīkošanai un pastāvošo sīksaimniecību paplašināšanai, kā arī dažādu saimniecisku uzņēmumu, sociālu labierīcību un kulturelu vājadzību apmierināšanai, pilsētu un miestu paplašināšanai nodibina valsts zemes fondu.

2. Valsts zemes fonds sastādas no:

- 1) valsts zemēm, muižām un mežiem;
- 2) zemēm un muižām, kuņas, bez šī panta 1. punktā minētām, uzskaitītas viet. civillik. (1864. g. izd.) 597. un 613. p. p. un Kievs. lik. kr. X. sēj. 1. d. 411. pantā, 413. panta 1., 2., 3. un 4. punktos, 414. un 415. pantos, izņemot no muižām atdalīto un pārdoto zemnieku zemi un (Latgalē) piešķirto zemi (надѣльная земля), ja to ieguvuši Latvijas pilsoņi. Turpretim vēl nepārdotās zemnieku mājas, kā arī kolonizāciju biedrību, ārvalstu banku un tādu pat sabiedrību iepirktās zemnieku zemes tiek ieskaitītas zemes fondā.

Šī panta 2. punktā minētās, zemes fondā ieskaitāmās zemes un muižas ar šo likumu ir atsavinātas un pāriet valsts īpašumā ar šīs agrarās reformas likuma 1. daļas spēkā nākšanas dienu.

Līdz ar zemi atsavina un pievieno zemes fondam uz tās atrodošos, atsavināmās zemes īpašniekam piederošus visus likumos paredzētos zemes un muižas piederumus, izņemot rūpniecības iestādes (fabrikas), kuņas nav lemtas vietējo lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšanai vai vietējo lauku vajadzību apmierināšanai.

3. Neatsavina:

- a) tādu zemes normu no 2. panta 2. punktā minētām, atsavināšanai padotām zemēm, ka zemes bijušam īpašniekam paliek zemes daļa, kas līdzīnas tai pašā punktā paredzēto neatsavināmo vidējo saimniecību platībai. Atsavināmās zemes agrākam īpašniekam atstājamo daļu, nesaistot to ar lielsaimniecības centru, ierāda valdība, ievērojot nosacījumu, ka vairākiem līdzīpašniekiem atstājamā daļa nedrīkst pārsniegt vienas atstājamās saimniecības normu; šis noteikums par līdzīpašniekiem atstājamās daļas lielumu neattiecas uz vietējiem zemniekiem, kuŗi ar kopīgiem līdzekļiem kopā iepirkuši muižas un muižas zemes;
- b) kapsētas un zemes, uz kuŗām uzceltas baznīcas un klosteri, līdz ar pagalmiem, ēkām un dārziem pie baznīcam un klosteriem, kā arī Aglones klostera zemes;
- c) zemes un muižas, kuŗas pieder labdarības un zinātņu iestādēm un kalpo šo iestāžu tiešām vajadzībām;
- d) zemes un muižas, kuŗas pieder pilsētām, miestiem, apriņķiem, pagastiem un sādžām, ar noteikumu, ka pilsētām piederošā, vēl nepārdotā zemnieku zeme, ciktaļ tā nav vajadzīga pašu pilsētu tiešām vajadzībām, gada laikā no agrarreformas likuma I. daļas spēkā nākšanas dienas tiktu nodota šo zemju leetotājiem uz tiem pašiem noteikumiem, kā tas paredzēts agrarreformas likumā attiecībā uz privatmuižu ināju rentniekiem;
- e) zemes, kuŗas uzskaitītas viet. civillik. (1864. g. izd.) 597. panta 5. punktā un 613. panta 7. punktā, un tamlīdzīgas zemes, kuŗas uzskaitītas šī likuma 2. pantā norādītos Kriev. lik. kr. X. s. I. d. pantos, ja tās līdz 23. aprīlim 1915. g. (v. st.) ieguvuši Latvijas pilsoņi un ciktaļ šīs zemes nepārsniedz 100 hektaru. Līdzīgi zemes gabali, kuŗi iegūti pēc 23. aprīļa 1915. g. (v. st.) vai arī pirms 23. aprīļa 1915. g. (v. st.) bez likumīgas ierakstīšanas zemes grāmatās resp. apstiprināšanas pie vecākā notara, var palikt neatsavināti, ja ieguvēji dabū uz to Latvijas valdības atļauju. Attiecīgi lūgumi iesniedzami valdībai esešu mēnešu laikā, skaitot no šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienas. Ja šādu saimniecību zemes platība pārsniedz 100 hektaru, tad atsavina normu pārsniedzšo daļu, atstājot izņēmuma kārtā 100 hektaru, pie kam, ja vienam īpašniekam pieder vairākas saimniecības, kuŗu kopplatība pārsniedz 100 hektaru, viņam atstājama tikai viena saimniecība, pēc valdības norādījumiem.

Piezīme I. Punktos a un e norādīta, bijušiem īpašniekiem atstājamā zemes platībā var ietilpt meža gabals līdz 15 hektariem.

Piezīme 2. Baznīcām zeme atstājama neatsavināmo vidējo saimniecību platībā kopā ar baznīcai resp. draudzei piederošām ēkām.

Piezīme 3. Par muižām Latgalē uzskatāmi tādi zemes īpašumi, kuŗu kopplatība līdzinās vai pārsniedz sekošās normas: Rēzeknes apriņķī 200 un Daugavpils un Ludzas apriņķos — 225 desetiņas. Parējie, par norādītām normām mazāki īpašumi uzskatāmi par atševišķiem no muižas atdalītiem zemes gabaliem. (Pieņemta Ministru Kabinētā 21. sept. 1922. g. 16. jūl. 1919. g. likuma kārtībā).

4. Visas atsavināto muižu un to agrāko īpašnieku tiesības un prasības attiecībā uz zemēm, kuŗas no šīm muižām savā laikā atdalītas un pēc šī likuma 2. panta 2. punkta un 3. panta netop valsts zemes fondā ieskaitītas, pāriet no šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienas uz Latvijas valsti; pienākumi turpretim tikai apmēros, ciktāl tie paredzēti attiecīgos likumos par zemes fondam atsavinātām zemēm.

5. Līdz ar zemi un piederumiem atsavina arī pie attiecīgās saimniecības piederošo, valstij vajadzīgo, derīgo inventaru, kuŗš pāriet valsts īpašumā.

6. Neatsavina:

- a) muižu līdzšinējo īpašnieku vai rentnieku vienas muižas inventaru, ja līdzšinējais īpašnieks vai rentnieks pats šo muižu tālāk apsaimnieko;
- b) inventaru, kas pieder mācītāju muižu un baznīcu zemju lietotājiem;
- c) inventaru, kas pieder Latvijas zemkopjiem — vēl nepārdoto zemnieku un muižu māju rentniekiem, sīkzemniekiem un strādniekiem.

7. Ja atsavināmā inventara īpašnieks uzsāk jaunu lauksaimniecību, šai saimniecībai vajadzīgo dzīvo un nedzīvo inventaru neatsavina.

8. Atsavinātais īpašums līdz tā pārņemšanai no zemkopības ministrijas paliek viņa līdzšinējā īpašnieka lietošanā un apsaimniekošanā uz aizdevuma (commodatum) līguma nosacījumiem, kuŗi paredzēti viet. civillik. 3737.—3767. p. p. ar noteikumu, ka:

- a) lietotājam paliek īpašuma saimniecības augļi, bet tam jāizdara uz sava rēķina visi nepieciešamie izlabojumi un tekošie izdevumi;
- b) valstij tiesība īpašumu pārņemt savā rīcībā katrā laikā;
- c) atlīdzība lietotājam pienākas par derīgām iebūvēm un uzlabojumiem, kuŗi izdarīti ar valdības atļauju.

Piezīme. Ja līdzšinējais īpašnieks nevēlas atsavināto īpašumu turpmāk lietot un apsaimniekot, viņš iesniedz par to rakstisku paziņojumu zemkopības ministrijai, kuŗa

pārņem īpašumu savā rīcībā ne vēlāk par tekošā saimniecības gada beigām.

9. Atsavināto īpašumu meži, ūdeņi, purvi un lauksaimniecībai nederīgas zemes, kā arī tās atsavinātās muižas un zemes, kuņas viņu līdzšinējie īpašnieki vai rentnieki pienācīgi neapstrādātu vai atteiktos uz priekšu apsaimniekot, pārņemami tūliņ valsts pārziņā un rīcībā.

10. Zemes un muižas, kuņas jau pārņemtas zemkopības ministrijas rīcībā un ar šo likumu atsavinātas, nav atdodamas viņu agrāko īpašnieku lietošanā, kāda paredzēta šī likuma 8. pantā, pie kam norēķini par šo zemju un muižu apsaimniekošanu no zemkopības ministrijas ir noslēdzami ar agrākiem īpašniekiem tekošā saimniecības gada beigās.

11. Sakarā ar agrarreformas izvešanu nepieciešamo ierakstu kārtību zemes grāmatās nosaka sevišķs likums. Līdz tāda likuma izdošanai aizliegts ierakstīt zemes grāmatās katru darījumu par īpašuma pāreju, dalīšanu un apgrūtināšanu attiecībā uz zemēm un muižām, kuņas ar šo likumu, pilnā sastāvā vai pa daļai, atsavinātas un ieskaitītas valsts zemes fondā.

12. Tuvākus nosacījumus par atsavināto īpašumu pārņemšanas laiku un kārtību, kā arī par šo īpašumu izmantošanu un pārvaldīšanu līdz agrarreformas izvešanai, izdod zemkopības ministrija saskaņā ar šo likumu.

Piezīme. Atsavināto muižu īpašniekiem atvēlēti pieci mēneši, kuņā laikā viņi var izvest savu dzīvokļa iekārtu no atsavinātām ēkām uz savu jauno dzīves vietu, pie kam valdība viņiem nāk šinī ziņā pretīm.

2. nodaļa.

Sakarā ar atsavinātiem īpašumiem esošo juridisko attiecību nokārtošana.

13. Visas tiesības, kas saistas ar atsavināto īpašumu, pāriet uz Latvijas valsti, bet pienākumi turpmāk aprādītos apmēros.

14. Tie, attiecībā uz atsavināto īpašumu vai viņa daļām, pēc 23. aprīļa 1915. g. (v. st.) noslēgtie atsavināšanas, dalīšanas un apgrūtināšanas līgumi, kuņu spēkā atzīšanai nav dabūta Latvijas valdības piekrišana, uzskatāmi par neesošiem. Līgumi dēļ šādas piekrišanas iesniedzami sešu mēnešu laikā, skaitot no šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienas. No līgumiem, kuři slēgti pirms 23. aprīļa 1915. g. (v. st.), bez likumīgas ierakstīšanas zemes grāmatās resp. apstiprināšanas pie vecākā notara, paliek spēkā tikai tie, kuři atzīti no tiesas vai Latvijas valdības par likumīgi noslēgtiem.

15. Visi par atsavināto īpašumu noslēgtie rentes līgumi ar šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienu uzskatāmi par at-

celtiem. Līdz rentes priekšmeta faktiskai pārņemšanai valsts pārziņā, līdzšinējais rentnieks turpina saimniecību uz atceltā rentes līguma vietā ar zemkopības ministriju atjaunojamā rentes līguma pamata (novatio). Šādi rentes līguma atjaunojumi, pārņemot atcelto rentes līgumu noteikumus, noslēdzami uz laiku ne pāri par divi gadiem.

16. Visi par atsavināto īpašumu noslēgtie līgumi un darījumi par mežu, ūdeņu un zemes bagātību izmantošanu, ciktāl tie vēl nav izpildīti, ar šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienu uzskatāmi par atceltiem.

Piezīme. Valsts īpašumā pāriet bez atlīdzības visi meža materiāli un malka, kas:

- cirsti valsts mežos svešu varu laikos, ja to pāriešana privatās rokās no Latvijas valdības nav apstiprināta;
- sagatavoti no svešām varam vai krievu valdības, tiklab valsts, kā privatos mežos;
- cirsti un pārdoti pret pagaidu valdības 8. augusta 1919. g. rīkojumu;
- pret Pagaidu valdības rīkojumiem noliktā laikā nav pieteikti vai izvesti;
- cirsti, kaut arī ar valdības atļauju, līdz šī likuma I. daļas spēkā nākšanas dienai un triju nedēļu laikā pēc šī termiņa nav pieteikti zemkopības ministrijai.

17. Uz zemes fondā ieskaitītām zemēm esošie:

- realie zervituti (viet. lik. 1103. un turpm. p. p.) un tamlīdzīgi apgrūtinājumi Latgalē (Kriev. lik. kr. X. sēj. 483. un turpm. p. p.) paliek spēkā, ciktāl tie netraucē zemes lietošanu un dalīšanu;
- personīgie zervituti un apgrūtinājumi — atcelti.

18. Reálnastas par labu kārtu iestādēm, baznīcām un baznīcu kalpotājiem, kā arī privatpersonam — atceltas, kā uz zemes fondā ieskaitītām zemēm, tā arī uz zemēm, kuņas pēc šī likuma 2. un 3. p. p. valsts zemes fondā ieskaitītas netop.

19. Aizliegumi par pārdošanu un dalīšanu, atpakaļ pirkšanas tiesības un ģimeņu fideikomisa tiesības, hipotekariski nodrošinātās prasības (obligācijas), kā arī visi noteikumi, līgumi un pienākumi, kuři kavētu atsavinātās zemes ieskaitīšanu fondā, viņas lietošanu un dalīšanu, attiecībā uz atsavinātiem īpašumiem — atcelti.

3. nodaļa.

Atlīdzība par atsavināmo zemi, inventaru un atceļajiem līgumiem un tiesībām.

20. Atlīdzību par atsavināto zemi un piederumiem, kā arī tās zemes un piederumu kategorijas, kuņas atsavināmas bez atlīdzības, galīgi noteiks ar sevišķu likumu.

21. No atsavināto zemes un muižu īpašnieku skaita, kuriem pēc šī likuma pienāktos atlīdzība, izslēdzami tie, kuŗi uz tiesas sprieduma vai sevišķa likuma pamata par savu, Latvijas tautai naidīgo, uzstāšanos zaudējusi tiesību uz atlīdzību, un tie, kuŗi ar iegūto īpašumu izmantošanu (piemēram, mežu un zemes izpārdošanu) pie iegūšanas izlikto kapitalu jau saņēmuši atpakaļ.

22. Par atsavināto inventaru maksājama atlīdzība, ņemot par pamatu pastāvošās vietējās tirgus cenas inventara pieņemšanas laikā.

23. Inventara taksācijas izdara komisijas, kuŗas sastāv no zemkopības ministrijas priekšstāvja kā priekšsēdētāja, tirdzniecības-rūpniecības ministrijas priekšstāvja, valsts kontroles priekšstāvja un apriņķu un pagastu padomju izvēlētiem priekšstāvjiem, no katras attiecīgas padomes pa vienam. Īpašniekiem ir tiesība piedalīties bez lemjošas balsstiesības pie taksācijas pašiem, vai sūtīt savus priekšstāvjus, kā arī pieaicināt savus lietpratējus.

24. Komisijas lēmumus var pārsūdzēt taksācijas virskomisijā, kuŗa sastāv no: 1) zemkopības ministrijas priekšstāvja, kā priekšsēdētāja; 2) tieslietu ministrijas priekšstāvja; 3) tirdzniecības-rūpniecības ministrijas priekšstāvja; 4) valsts kontroles priekšstāvja; 5) no attiecīgas apriņķa padomes izvēlēta priekšstāvja; 6) valdības iecelta locekļa. Pēdējais ir komisijas pastāvīgais tehniskās darbības vadītājs.

Piezīme. Taksācijas komisijas un virskomisija nodibināmas un rīkojas šī likuma robežās uz valdības izdotu instrukciju pamata, kuŗās nosakami arī komisiju darbības rajoni.

25. Varbūtēju atlīdzību un tās apmērus par atceltām tiesībām un prasībām, kuŗas paredzētas šī likuma 4., 13.—19. p. p., nosaka sevišķs likums. Līdz pēdējā izdošanai šinī pantā minētās attiecības sevišķi nepieciešamos gadījumos nokārto valdība pārvaldes kārtā.

26. Šī agrarās reformas likuma 1. daļa par valsts zemes fondu stājas spēkā 7 dienas pēc viņas izsludināšanas.

Latvijas Satv. Sap. kopsēdē 21. dec.
1920. g. pieņemtais

2. Agrarās reformas likums.

(Z. J. V. Nr. 2.)

II. daļa.

Valsts zemes fonda izlietošana.

1. nodaļa.

Valsts zemes fonda sadalīšana.

27. Valsts zemes fonds izlietojams šī likuma I. daļas 1. pantā paredzētām vajadzībām.

Zemes fonda meži, ūdeņi un lauksaimnieciski nederīgas zemes, vēsturiskas vietas, zemes gabali ar svarīgu archeoloģisku nozīmi, ievērojamāki dabas jaukumi un zemes gabali ar apakšzemes bagātībām, paliek valsts īpašumā un pārziņā tādos apmēros, kādus noteic atsevišķs likums. Līdz tāda likuma izdošanai Centralai Zemes Ierīcības Komitejai tiesība no šiem valsts īpašumiem piešķirt daļas atsevišķām saimniecībām atsevišķos nepieciešamos gadījumos, kur lauksaimniecības intereses to prasa, saskaņā ar šinī likumā paredzētām noteiktām normām un noteikumiem.

28. Jaunas saimniecības dibināmas ne lielākas par 22 hektariem lauksaimnieciski izmantojamās zemes.

Piezīme 1. Lauksaimnieciski nederīgu zemi ar vai bez meža, ūdeņus un purvus var piešķirt virs normas, bet ne vairāk par 5 hektariem tanī skaitā meža līdz 3 hektariem.

Piezīme 2. Kur apstākļi to prasa, Centralai Zemes Ierīcības Komitejai tiesība sadalāmo lauksaimniecību centros iedalīt saimniecības, kuŗas var būt lielākas par šinī pantā minēto normu.

29. Piemērotos klimata un satiksmes apstākļos fonda zeme, kuŗa derīga dārzu koloniju dibināšanai, sadalāma, pēc paredzamās vajadzības, dārza saimniecību ierīkošanai līdz 10 hektariem lielos gabalos un piešķirama uz zemkopības ministrijas izstrādāto attiecīgo noteikumu pamata.

30. Pastāvošās sīksaimniecības, kuŗu platība mazāka nekā jaundibināmām saimniecībām, ja tās pieiet pie fonda zemēm, var tikt paplašinātas līdz 28. pantā minētai normai, pie kam biržu (šņoru) zemes sadalāmas viensētu saimniecībās, pēc iespējas jau agrāk vai reizē ar fonda zemes piešķiršanu.

31. Tādu sīksaimniecību īpašnieki, kuŗu saimniecības nepieiet pie fonda zemēm, var iegūt citā vietā zemi no valsts zemes fonda, nepārsniedzot 28. pantā paredzēto normu, ja tie nodod savu līdzšinējo īpašumu valsts zemes fondā, vai citādi to likvidē, kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu. Ja uz vietas nepietiktu zemes vietējo sīksaimniecību un bezzemiņu apmierināšanai, tiem zeme piešķirama pēc iespējas vienkopus citos Latvijas apvidos.

Piezīme. Par sīksaimniecībām uzskatāmas tādas saimniecības, kuŗu kopplatība nepārsniedz 15 hektarus.

32. Pie piešķiršanas nav dalāmas zemes fondā ieskaitītās zemes rentnieku mājas uz zemnieku zemes, ja viņas sastāda vienu saimniecību. Tāpat Kurzemē, Vidzemē un Zemgalē nav dalāmas atsevišķas saimniecības uz muižu un kvotu zemēm, kuŗām ir noteikts vietējo zemnieku saimniecību raksturs un robežas un ja šādas mājas platība nepārsniedz 100 hektarus. Kur šo māju platība pārsniedz 100 hektarus, tur var atdalīt normu pārsniedošo daļu.

Piezīme 1. Pie piešķiršanas šinī pantā minēto māju dalīšana pieļaujama gadījumos, ja uz tām nepretendē viņu ilggadīgie lietotāji, kuri šīs mājas uzlabojuši, ieguldīdami darbu vai kapitalu. Tāpat pieļaujama māju dalīšana gadījumos, ja uz vienu māju pretendētu vairāki šādi šīs mājas ilggadīgie lietotāji.

Piezīme 2. Ja šo saimniecību robežas kavētu racionālu zemes sadalīšanu un agrarās reformas izvešanu, pieļaujami blakus saimniecību robežu noapaļošanai zemes atgriezumi līdz 10 hektariem.

33. Neatsavināmo zemnieku saimniecību robežu noapaļošanai var piedalīt no fonda zemes līdz 1 hektaram uz katru noapaļojamo saimniecību.

34. Neatsavināmo saimniecību noapaļošanai, starpgabalu (streijgabalu) iznīcināšanai un samazināšanai vai arī tur, kur zemes ierīcības plans to prasa, uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas lēmumu var apmainīt fonda zemi pret neatsavināmiem zemes gabaliem. Biržu (šņoru) zemes iedalīšanai viensētu saimniecībās un sīksaimniecību paplašināšanas planveidīgai izvešanai, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja izstrādā sevišķus noteikumus.

35. Saimnieciskiem uzņēmumiem, pašvaldības iestādēm, sociālām labierīcībām un kulturelām vajadzībām, zeme iedalāma apmērā, kādu pēc šo zemju izmantošanas plāniem Centralā Zemes Ierīcības Komiteja atzīst par vajadzīgu.

36. Pilsētu un miestu tuvumā atstājami zemes gabali pilsētu un miestu paplašināšanai, kā arī dažādiem uzņēmumiem un labierīcībām.

37. Valdībai tiesība atstāt savā apsaimniekošanā tās fondā ieskaitītās zemes, uz kuŗām ierīkotas kulturelas biedrības, vai arī paredzēts tādās ierīkot.

38. Līdz ar zemi atsavinātās ēkas, ciktālu tās nav piemērotas un nepieciešamas jau pastāvošo, vai jaundibināmo saimniecību vajadzībām, izlietojamas kultureliem mērķiem un sociālai labierīcībai, vai piešķiramas vietējo komunalīestāžu lietošanai.

2. nodaļa.

Fonda zemju piešķiršana.

39. Uz fonda zemi tiesība šinī likumā paredzētā kārtībā ikvienam Latvijas pilsonim, kuŗam savas zemes nav, vai ir mazāk par šī likuma 28. pantā noteikto normu un kuŗš uzņemas to apsaimniekot.

40. Jaundibināmās saimniecības, fondā ieskaitītās rentes, mezsargu un tamlīdzīgas mājas, izņemot tās zemes, kuŗas ierādītas mezsargiem kā dienesta atalgojums, kā arī zemes piegriezumi pie pastāvošām saimniecībām, piešķirami dzimts īpašumā,

bet uz vēlēšanos dzimts nomā, ar tiesību iegūt arī par dzimts īpašumu. Juridiskām personām, valdības un citām iestādēm zeme piešķirama nomā uz noteiktu laiku, vai arī dzimts īpašumā.

41. Zeme piešķirama par atlīdzību. Noteikumi par to izdodami atsevišķā likumā.

42. Pilsoņiem, kuņiem lauksaimniecība nav galvenā nodarbošanās, zemi var piešķirt uz 40. panta noteikumiem: pie pilsētām — līdz 1 hektaram, pie miestiem un uz laukiem — līdz 2 hektariem.

P i e z ī m e. Zvejnieku saimniecībām zeme piešķirama atkarībā no vietējiem apstākļiem, apmēros, kādos to par lietderīgu atrod zemes ierīcības komitejas, bet ne vairāk, kā līdz 22 hektariem.

43. Fonda zeme, uz kuņas līdz šī agrarlikuma I. daļas spēkā nākšanas dienai attīstījušās bieži apdzīvotas vietas, miestī, pilsētas vai viņu daļas un kuņa izdota mūža vai dzimts nomā, uz obroku vai nomā uz noteiktu laiku, piešķirama uz 39. pantā paredzētiem noteikumiem tiem, kuņiem šī zeme izdota no agrākā, fondā ieskaitītās zemes īpašnieka.

P i e z ī m e. Šinī pantā paredzētās tiesības attiecinamas arī uz ēkām, kuņas atrodas uz zemes gabaliem bieži apdzīvotās vietās, miestos un pilsētās, un pieder šo zemes gabalu agrākam īpašniekam; ēkas tādās vietās nav atsavinamas.

44. No fonda zemēm vispirms apmierinamas sīksaimniecības:

- a) kuņu robežas pieiet pie sadalamās zemes;
- b) kuņām iespējams savas saimniecības paplašināšanas nolūkā apmainīt fonda zemi pret neatsavinamu zemi;
- c) kuņas savu zemi nodod valsts zemes fondā vai citādi to likvidē kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu.

Ar pārējo fonda zemi pirmā kārtā apmierinami vietējie bezzemnieki. Pie zemes piešķiršanas tiklab sīksaimniekiem, kā bezzemniekiem, priekšrocība dodama pilsoņiem, kuņi cīnījušies par Latvijas brīvību, un to pilsoņu ģimenēm, kuņu apgādnieki krituši šinīs cīņās. Priekšrocība uz zemi, kuņa jau agrāk izdota jeb izrentēta, pieder šinī likumā paredzētos apmēros šo zemju ilggadīgiem lietotājiem, jo tie saimniecību uz tās uzlabojuši, ieguldīdami darba spēku vai kapitālu.

45. Neizdalītā zeme izdodama nomā, bet kur tas nav izdevīgi, paliek valsts apsaimniekošanā.

46. Agrarās reformas likuma II. daļa stājas spēkā no izsludināšanas dienas.

3. Agrarās reformas likums.

(Vald. Vēstn. № 109.—1922.)

III. daļa.

Agrarās iekārtas nostiprināšana.

47. Aizliegts uz priekšu no jauna apvienot vienās rokās uz dzimtsīpašuma vai dzimtsnomas tiesību pamata vairāk par 50 hektariem zemes, pie kam apvienošana kopplatībā no 22 līdz 50 hektariem pielaizama uz priekšu ar valdības ikreizēju atļauju un vienīgi tanīs gadījumos, ja apvienojamām zemēm ir kopēja robeža.

Piezīme. 1. Šī panta noteikumi par kopēju robežu neatiecas uz: a) pļāvām un ganībām, b) apvienojamām zemēm, kuŗas atrodas vienas sādžas robežās, c) apvienojamām zemēm, kuŗas izdalītas viensētās no vienas sādžas.

Piezīme. 2. Šī panta noteikumi neattiecas uz valsti un pašvaldībām, kā arī uz zemes iegūšanu mantošanas ceļā.

48. Aizliegta uz priekšu jau pastāvošo vai jauniedalīto lauku zemes īpašumu turpmāka dalīšana zem 10 hektariem lielos gabalos. Izņēmumi pielaizāmi ar valdības atļauju tikai tad, ja: a) sadalītos gabalus izlieto ne lauksaimniecības, bet citām vajadzībām, b) likvidē starpgabalus.

49. Vienās rokās uz dzimtsīpašuma vai dzimtsnomas tiesību pamata apvienoti vairāki pastāvoši lauksaimnieciski izmantojami lauku zemes īpašumi, kuŗi nav sākusi par vienu saimniecību, likvidējami labprātīgi 3 gadu laikā, skaitot no šīs likuma daļas spēkā nākšanas dienas, atstājot līdzšinējam īpašniekam pēc viņa izvēles vai, ja tāda netiktu izteikta, pēc valdības norādījuma, tikai vienu īpašumu, ja arī tas pārsniegtu 50 hektarus, vai arī vairākus īpašumus, resp. to daļas, kopplatībā līdz 50 hektariem. Tāpat gadījumos, kad mantošanas ceļā apvienotos vienās rokās vairāki lauksaimnieciski izmantojami lauku zemes īpašumi, kopplatībā pāri par 50 hektariem, tie likvidējami labprātīgi 3 gadu laikā, skaitot no mantojuma saņemšanas dienas, atstājot mantniekam pēc viņa izvēles vienu vai vairākus īpašumus uz šī panta noteikumu pamata.

Piezīme. 1. Atsavināto zemju bijušiem īpašniekiem vēl piederošās lauku mājas likvidējamās līdz 1923. g. 23. aprīlim un likvidācijas gadījumā priekšrocība uz šo māju iegūšanu pieder to lietotājiem.

Ja likvidējamo māju īpašnieks nav vienojies pārdošanas noteikumu ziņā ar māju lietotāju un mājām atradis citu pircēju, tad īpašniekam ar pircēju jānoslēdz iepriekšējais

pārdošanas līgums, sīki apzīmējot mājas pirkšanas sumu un visus pirkšanas noteikumus. Tāds līgums iesniedzams vietējam miertiesnesim, kurš to liek priekšā māju lietotājam ar uzaicinājumu izteikties triju mēnešu laikā, skaitot no uzaicinājuma saņemšanas dienas, vai viņš vēlas mājas iegūt uz iepriekšēja līguma noteikumiem, vai ne. Ja māju lietotājs savas priekšrocības nākošo triju mēnešu laikā, skaitot no atbildes došanas dienas, neizlieto un galīga pirkšanas-pārdošanas līguma noslēgšana nav notikuse bez pārdevēja vainas, vai ja māju lietotājs dod atbildi, ka viņš nevēlas izlietot savu priekšrocību, vai nedod nekādas atbildes, vai arī, devis solījumu, līgumu nenoslēdz, tad miertiesnesis atdod māju īpašniekam iepriekšējo līgumu atpakaļ, ar uzrakstu, ka māju lietotājs savu priekšrocību nav izlietojis un tādēļ to zaudējis. Noslēdzot galīgus pirkšanas-pārdošanas līgumus, nevar grozīt māju lietotājiem priekšā liktos iepriekšējo pirkšanas-pārdošanas līgumu noteikumus. Tieslietu ministra atļauja, atsavināt šādas mājas to lietotājiem, nav vajadzīga.

Varbūtēja vērtības pieauguma nodoklis, kā arī citi nodokļi un nodevas maksājami.

Piezīme. 2. Šī panta noteikumi neattiecas uz tādiem vairāku zemes īpašumu apvienojumiem, kuŗu kopplatība nepārsniedz 50 hektarus, un zemēm, kuŗas pieder valstij vai pašvaldībām.

50. Ja fonda zemes ieguvējs pirmos 10 gadus, skaitot no iegūšanas dienas, atsavina savu piešķirto zemes gabalu, tad viņam nav tiesības bez valdības atļaujas no jauna iegūt zemi no fonda.

51. Cēsu apriņķa no Grazdonas kroņa muižas atdalītas Nikolaja Delles „Kippe № 4“ (zemes grām. nod. № 4156) mājas pārdošana 1906. g. 18. marta ūtrupē atcelta. Līdz ar šo dzēsti visi Cēsu-Valkas zemes grāmatu nodaļā uz „Kippe № 4“ (zemes grām. nod. № 4156) mājām, sākot ar 1906. g. 15. maiju izdarītie īpašuma tiesību pāreju un apgrūtinājumu nostiprinājumi, un Nikolajs Delle restitūēts viņa agrākās īpašuma tiesībās uz šīm mājām. No 1906. g. 14. maija līdz šī likuma spēkā nākšanai uz „Kippe № 4“ (zemes grām. nod. № 4156) mājām nostiprinātos un ar šo likuma pantu zemes grāmatās dzēstos obligāciju parādus atldzina šo obligāciju turētājiem valsts agrarās reformas likuma I. daļas 25. pantā paredzētā kārtība.

52. Noteikumus par šīs likuma daļas izvešanu dzīvē izdod ministru kabinets.

4. Agrārās reformas likums.

IV. d a ļ a.

Zemes ierīcības komitejas.

(1.) 53. Valsts zemes fonda sadalīšanai, izlietošanai un piešķiršanai nodibinamas pagastu, pilsētu vai miestu, apriņķu un centralā zemes ierīcības komitejas.

1. nodaļa.

Komiteju sastāvs un uzdevumi.

A. Pagasts, pilsēta vai miests.

(2.) 54. Pagasta zemes ierīcības komiteja sastāv no 5 locekļiem un 5 viņu kandidātiem, proporcionāli ievēlētiem uz vienu gadu no visiem pagasta balsstiesīgiem pilsoņiem. Komitejas locekļi izvēl no sava vidus priekšsēdētāju un sekretaru. Komitejas sēdēs piedalās ar lemjošu balsstiesību: a) vietējais mērniecības darbu vadītājs; b) zemkopības ministrijas priekštāvis.

(3.) 55. Pilsētu vai miestu komiteja sastāv no 5 pilsētas vai miesta domes proporcionāli ievēlētiem locekļiem un 2 viņu kandidātiem, vietējā mērnieka un zemkopības ministrijas priekštāvja.

Piezīme 1. 2. un 3. pantos minēto valdības priekštāvju piedalīšanās zemes ierīcības komiteju sēdēs nav obligatoriska.

Piezīme 2. Ar padomu devēja balsi 2. un 3. pantos minētās komitejās var piedalīties apriņķa un centralās komitejas priekštāvji un lietpratēji.

(4.) 56. Komiteju uzdevums ir izstrādāt, saskaņā ar apriņķu un centralās komiteju rīkojumiem un norādījumiem, priekšlikumus un ierosinājumus, kā arī nodot atzinumus par viņu rīcības rajonā ietilpstošo valsts zemes fonda zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu. Šinī nolūkā komitejas apspriež un nodod atzinumus vai nāk ar priekšlikumiem un ierosinājumiem par: a) sīksaimniecību paplašināšanu; b) robežu izlabošanu un starpgabalu iikvidēšanu; c) jaundibināmo saimniecību skaitu un lielumu; d) mērnieku sastādītiem zemes sadalīšanas projektiem; e) zemes piešķiršanu pieprasītājiem; f) pabalstiem jaundibinātām saimniecībām; g) zemēm un to piederumiem, kuŗi atstājami vispārīgi derīgiem valsts un sabiedrības mērķiem vai pašvaldības vajadzībām.

Bez tam komitejas: h) sastāda zemes un pabalstu prasītajū sarakstus un nodod atzinumu par tiem; i) pārrauga uz

vietām iedalīto un piešķirto saimniecību un viņu robežu ierādīšanu; k) izpilda citus no apriņķu un centrālās komitejām uzliktus uzdevumus.

Piezīme. Iebildumi par pagastu komiteju atzinumiem iesniedzami nedēļas laikā no viņu paziņošanas dienas apriņķa komitejai.

B. Apriņķis.

(5.) 57. Apriņķa komitejas sastāv no: a) zemkopības ministrijas priekšstāvja kā priekšsēdētāja; b) pa vienam priekšstāvim no tieslietu, finansu un rūpniecības ministrijām; c) apriņķa mērnieka; d) 4 apriņķa padomes proporcionēli ievēlētiem locekļiem un 2 viņu kandidātiem; e) viena apriņķa pilsētas domes ievēlēta priekšstāvja. Punktos d un c paredzētie locekļi ievēlami uz vienu gadu.

Piezīme. Rīga, Jelgava un Liepāja sūta apriņķa komitejas pa diviem priekšstāvjiem.

(6.) 58. Komiteju uzdevums ir vadīt, saskaņā ar likumu un centrālās komitejas instrukcijām un norādījumiem, zemes ierīcības darbus apriņķī.

Sinī nolūkā tās: a) apspriež un lemj par visām no pagastu, miestu un pilsētu komitejām iesniegtām lietām; b) vada un pārziņ minēto komiteju darbību no likumības un lietderības viedokļa; c) izspriež sūdzības par minētām komitejām, kā arī viņu savstarpējas strīdus lietās; d) apspriež un lemj par apriņķa un pilsētu priekšlikumiem un projektiem attiecībā uz zemes piešķiršanu šo pašvaldības iestāžu vajadzībām.

Piezīme 1. Iebildumi par apriņķu komiteju lēmumiem iesniedzami centrālajai komitejai nedēļas laikā no viņu paziņošanas dienas.

Piezīme 2. Atsevišķu apriņķu komitejas vai viņu priekšstāvji vienādā skaitā no ikkatra ieinteresētā apriņķa, ja vietējie apgabala apstākļi to prasa, var noturēt savā starpā periodiskas konferences dažu kopēju agrarreformas apstākļu noskaidrošanai un priekšā stādīšanai centrālajai ierīcības komitejai.

C. Centrs.

(7.) 59. Centrālā komiteja sastāv no 6 valdības priekšstāvjiem, 6 Satversmes Sapulces ievēlētiem locekļiem un valdības iecelta priekšsēdētāja.

(8.) 60. Centrālās komitejas uzdevums ir: a) vadīt un pārziņāt zemes fonda izlietošanu, sadalīšanu un piešķiršanu; b) sastādīt zemes izlietošanas, sadalīšanas un darbības planus; c) galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlemt zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus, kā arī zemes pieprasītāju un pabalstu sarakstus; d) vadīt un pārziņāt apriņķu komiteju darbību;

e) izspriest sūdzības par minētām komitejam, kā arī strīdus viņu starpā; f) apstiprināt jaunajām saimniecībām izsniedzamos zemes līgumus un planus; g) izstrādāt instrukcijas un noteikt darbības laiku pagastu, pilsētu vai miestu un apriņķu komitejām.

Piezīme 1. Centralās Zemes Ierīcības Komitejas lēmumi izpildāmi administratīvā kārtā. (Pieņemta Satv. Sap. kopsēdē 4. maijā 1921. g.)

Piezīme 2. Pagastos, kur galvenie zemesierīcības darbi pabeigti, uz Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmuma pamata, pagastu zemes ierīcības komitejas tiek likvidētas.

Nepabeigto darbu turpināšanu nodod vietējai pagasta valdei, kas darbojās pagasta zemes ierīcības komitejas kompetences robežās.

Pagasta valdes sēdēs, zemes ierīcības lietās var piedalīties valsts zemju vietējā rajona pārzinis un rajona mērnieks ar lemjošu balsstiesību. (Pieņemta Satv. Sap. kopsēdē 14. jūl. 1922. g.)

(9.) 61. Centralās komitejas lēmumus var pārsūdzēt mēneša laikā senata administratīvam departamentam kasācijas kārtībā.

2. n o d a ļ a.

Komiteju darbība.

(10.) 62. Komitejas ievēl no sava vidus, kur tāds nav iecelams, priekšsēdētāju un viņa biedri, sekretaru un ja vajadzīgs, citas amata personas.

(11.) 63. Komiteju sēdes noteic un sasauc viņu prezidijs. Pagasta komiteju pirmo sēdi sasauc pagasta padomes priekšsēdētājs, apriņķa un centralās komitejas pirmo sēdi — to priekšsēdētāji.

(12.) 64. Komiteju sēdes ir pilntiesīgas, ja tanīs piedalās vismaz puse no viņu locekļu skaita, to starpā priekšsēdētājs, vai viņa biedrs.

(13.) 65. Pastāvīgiem locekļiem iztrūkstot, kandidāti piedalās sēdē ar lemjošu balsi.

(14.) 66. Par katru sēdi vedams protokols, kuŗu sēdes beigās nolasa un paraksta visi klātesošie komitejas locekļi.

(15.) 67. Katram komitejas loceklim ir tiesība pievienot protokolam savas atsevišķas domas.

(16.) 68. Pagasta, pilsētu vai miestu komitejas nosūta savus ierosinājumus, priekšlikumus, atzinumus, projektus un protokolu norakstus 3 dienu laikā apriņķa komitejas apstiprināšanai un zināšanai. Pēdējā savus lēmumus, caurskatītas lietas, projektus un protokolu norakstus tādā pat laikā nosūta centralai komitejai.

Piezīme. Komiteju atzinumi un lēmumi ne vēlāk kā dienu pēc pieņemšanas publicējami izliekot tos ieskatīšanai pagasta, miesta vai pilsētas valdes namā redzamā vietā, aizrādot uz pārsūdzības kārtību.

(17.) 69. Lēmumi un atzinumi pieņemami ar absolūtu balsu vairākumu. Balsīm vienādi daloties, izšķir priekšsēdētāja balsis.

(18.) 70. Pagastu, pilsētu vai miestu komiteju algu un izdevumu budžetus noteic centralā komiteja. Centralās komitejas budžetu apstiprina parastā valsts budžeta kārtībā.

(19.) 71. Visu šinī likumā paredzēto komiteju izdevumus sedz valsts, izņemot pašvaldības priekšstāvju atalgojumus, kuņģu sedz pašvaldības iestādes.

(20.) 72. Cilvēku un zirgu spēku priekš mērniecības darbiem dod zemes pieprasītāji naturalu klaušu kārtā. Tuvākus nosacījumus izdod centralā zemes ierīcības komiteja.

(21.) 73. Likums stājas spēkā no pieņemšanas dienas.

5. Daži Baltijas vietējo civillikumu panti, kas minēti agrarreformas likuma I. daļā.

Par Vidzemes zemes muižām.

§ 597. Zemes muižas Vidzemē, Sāmsalā un Igaunijā sa; dalas sekošās šķirās: 1) kroņa muižas un valsts domeņi 2) muižniecības muižas (Rittergüter); 3) muižas, kuņa, pieder muižniecības, pilsētu vai citādām biedrībām un kārtām; kā arī labdarīgām un citām iestādēm un iestādījumiem (Ritterschaftsgüter, Stadtgüter, Corporationsgüter, Stiftungsgüter); 4) mācītāju un citas baznīcas muižas un zemes, un 5) atsevišķi, veselu muižu nesastādoši zemes gabali (Landstellen, Gutsabteilungen);

§ 613. Kurzemē zemes muižas sadalas sekošās šķirās: 1) kroņa muižas un valsts domeņi; 2) muižnieku muižas. 3) muižas, kuņas pieder muižniecības biedrībai un Jelgavas, Liepājas, Jaunjelgavas un Jēkabmiesta pilsētu sabiedrībām, kā arī citām kārtām un iestādēm; 4) pilsētu iedzīvotāju lēnas; 5) mācītāju muižas; 6) soģu un amatu personu vidmes; 7) atsevišķzemes gabali, kuņi nesastāda sevišķas muižas.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g.
17. februāra kopsēdē pieņemtais

6. Likums

Par agrarās reformas likuma I. daļas 3. panta e punktā un 14. pantā noteikto termiņu pagarināšanu.

(V. V. Nr. 40 — 1922.)

Agrarās reformas likuma 1. daļas 3. panta e punktā un 14. pantā noteiktais termiņš lūgumu iesniegšanai valdībai un

tiesai pagarināts līdz 1922. g. 23. aprīlim, šo pēdējo dienu līdzieskaitot:

1) attiecībā uz nekustamiem īpašumiem, kuŗi atrodas Latvijai pievienotos agrākās Kauņas guberņas apvidos;

2) personām, kuŗas nav laikā iesniegušas lūgumus aizīemesliem, kuŗus tieslietu ministrs atzīs par pietiekošiem: a) attiecībā uz līgumiem, kuŗi noslēgti pēc 1915. g. 23. aprīļa un līdz 1920. g. 1. oktobrim ierakstīti zemes grāmatās, resp. apstiprināti pie vecākā notara; b) attiecībā uz līgumiem, kuŗi slēgti pirms 1920. g. 16. septembra bez likumīgas ierakstīšanas zemes grāmatās, resp. apstiprināšanas pie vecākā notara, ja līguma objekts līdz ar to pārgājis ieguvēja lietošanā, un ja līguma slēgšanas diena apliecināta no valsts vai pašvaldības iestādēm, vai no notara.

7. Finanšu ministra rīkojums.

(V. V. Nr. 113 — 1922.)

Saskaņā ar ministru kabinetā 1920. g. 10. decembra lēmumu par agrarās reformas likuma I. daļas 4. panta noteikumu izvešanu, uzdodu ar minēto pantu paredzētās lietas turpmāk nokārtot valsts zemes bankai (Rīgā, Nikolaja ielā Nr. 1-b).

1922. g. 17. maijā.

8. C. Z. I. k-jas apkārtraksts Nr. 57.

Pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejām.

(Z. I. V. Nr. 1.)

§ 1.

Pēc nodibināšanās pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejas paziņo par savu sastāvu un amatu sadalīšanu aprīņa zemes ierīcības komitejai, kā arī ziņo adresi, prezidija pieņemamās dienas, komitejas kārtējas sēžu dienas un vietu. Tāpat komitejas izziņo jo plaši vietējiem iedzīvotājiem prezidija pieņemamās dienas, komitejas sēžu dienas, laiku un vietu.

§ 2.

Komitejas sēdes tiek noturētas pēc vajadzības, viņas saauc prezidijs. Komitejas sēdes ir pilntiesīgas, ja visi komitejas locekļi ir saņēmuši paziņojumu un ja tajās piedalās vismaz 3 no vēlētiem locekļiem, to starpā priekšsēdētājs vai viņa biedrs. Komitejas sēžu protokoli piesūtami 3 dienu laikā aprīņa zemes ierīcības komitejai, pie kam protokolā ir jāatzīmē nākošā vai nākošo sēžu dienas kārtība un sēžu dienas.

§ 3.

Zemes ierīcības komiteju vēlētie locekļi, saskaņā ar agrar likuma IV. daļas 19. pantu, saņem atalgojumu no pašvaldības iestādēm 30 rbļ. par sēdi, pie kam mēnesī atalgo ne vairāk, kā 5 sēdes; pašvaldības iestādes dod komitejām par brīvu vajadzīgās telpas. Ja ir nepieciešama vajadzība, tad komiteja var izdot darbvedim līdz 150 rbļ. mēnesī un kanceļijas piederumiem līdz 25 rbļ. mēnesī uz valsts rēķina. Šīs sumas jāizprasa no apriņķa zemes ierīcības komitejas, kuŗas rīcībā tiks assignēts attiecīgs kredīts budžeta paredzētā kārtībā.

§ 4.

Visiem zemes gribētājiem (kā saimniecību jaundibināšanai, tā sīksaimniecību paplašināšanai, kā arī pašvaldību u. c. vajadzībām) zeme jāpieprasa caur to (vietējo) zemes ierīcības komiteju, kuŗas novadā zemi vēlas iegūt. Zemes gribētājiem jāizpilda sevišķa zemes pieprasījuma liste, atzīmējot uz pieprasījuma sīkas ziņas par sevi, savu ģimeni, inventaru, zemes gabalu platību un vietu, kur vēlas zemi iegūt. Pieprasījumu iesniedz tikai vienai komitejai. Pēc pieprasījuma iesniegšanas vietējās zemes ierīcības komitejas izsniedz kvīti. Zemes pieprasījumu listes līdz ar sīkākjiem pieprasījumiem ir izstrādatas un pēc nodrukašanas tiks izsūtītas apriņķu zemes ierīcības komitejām. Listes maksā 2 rbļ. Pagastu, pilsētu, miestu zemes ierīcības komitejām steidzīgi ir jāpaziņo apriņķa komitejai, cik zemes pieprasījumu listes ir vajadzīgas, rēķinoties ar varbūtējo zemes pieprasītāju daudzumu.

§ 5.

Zemes ierīcības komiteja, pēc pieprasījumu saņemšanas no zemes gribētājiem, taisa savu atzinumu par katru zemes pieprasītāju. Pirmā kārtā ar zemi apmierinami Latvijas brīvības cīņas dalībnieki, kuŗa invalīdi, kritušo kuŗeivju ģimenes ilggadīgie rentnieki, vietējie iedzīvotāji, kuŗi nodarbojušies ar lauksaimniecisko darbu. Ja pēc viena zemes gabala tīko vairāki zemes gribētāji ar vienādām tiesībām, zemi piešķir pēc lozes. Tie zemes pieprasītāji, kuŗiem zemes nepietiek uz vietas, kur zeme pieprasīta — pārceļami pēc izvēles uz apgabaliem, kur zemes pietiekoši. Tuvākas instrukcijas par zemes piešķiršanu līdz ar agrarlikuma II. un III. daļas pieņemšanu tuvākā nākotnē izstrādās Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

§ 6.

Vietas, kur zeme jau izmērīta un sadalīta, zemes pieprasītājiem zemi jau šogad piešķirs galīgā veidā. Parējās vietās, kur mērniecības darbi vēl nav veikti un tuvākā nākotnē nevarēs tikt veikti, zemes pieprasītājiem fonda zeme tiks pagaidam izrentēta. Še paredzēta zemes galīgā piešķiršana un pagaidu

piešķiršana ir jāizdara jau šoziem, lai pavasarī lauksaimnieciskie darbi netiktu kavēti.

§ 7.

Lai zemes ierīcības darbi tiktu sekmīgāki veikti, vietējās komitejas nekavējoši rūpējās par agrarlikuma IV. daļas 20. pantu izpildīšanu, apgādājot par brīvu ar pilnīgi pietiekošu strādnieku un zirgu spēku zemes ierīcības mērniekus.

§ 8.

Visu sarakstīšanos vietējās zemes ierīcības komitejas izdara caur apriņķu komitejām.

§ 9.

Centralā Zemes Ierīcības Komiteja ir nolēmusi izdot 2 reizes mēnesī „Vēstnesi“, kurā publicēs visus rīkojumus, instrukcijas un ziņas par zemes ierīcības darbiem. „Vēstnesis“ tiks par brīvu piesūtīts visām pagastu, miestu, pilsētu un apriņķu komitejām. Viņā publicētie rīkojumi un instrukcijas ir obligatoriskas visām komitejām. Privatpārdošanā „Vēstnesis“ maksā 2 r. un ar piesūtīšanu uz vienu mēnesi 5 rbl.

29. oktobrī 1920. g.

Pieņemts Centr. Zem. Ierīcības Komitejas plenarsēdē 15. novembrī 1920 g. prot. Nr. 15.

9. Instrukcija № 1.

zemes ierīcības darbu planu sastādīšanai.

(Z. I. V. № 1.)

§ 1.

Visi zemes ierīcības darbi tiek izpildīti pēc Centralās Zemes Ierīcības Komitejas apstiprināta plana.

§ 2.

Izpildot jauno saimniecību sadalīšanas un projektēšanas instrukcijas Nr. 2 – 2. pantu, apriņķu zemes ierīcības komitejas izstrādā un pieņem motivētus lēmumus par to, kādas zemes vienības un kādā kārtībā katrā apriņķī dalāmas tekošā gadā. Minētos sarakstus apriņķa zemes ierīcības komiteja iesūta divos eksemplāros Centralai Zemes Ierīcības Komitejai apstiprināšanai ne vēlāk par tekošā gada 15-to decembri.

§ 3.

Centralā Zemes Ierīcības Komiteja, vajadzības gadījumā pieaicinot lietpratējus, skata cauri p. 2. minētos sarakstus, pie kam sarakstos, minēto sadalāmo zemju vienību sadalīšanas kār-

tība var tikt grozīta. Centralā Zemes Ierīcības Komitejā caur-
skatītos sarakstus apstiprina un nosūta atpakaļ aprīņa zemes
ierīcības komitejai ne vēlāk par 1-mo februāri tek. gadā, pazi-
ņojot arī varbūtējo mērnieku skaitu, kuŗš varēs tikt komandēts
nākošā vasaras periodā katras aprīņa zemes ierīcības komitejas
rīcībā.

§ 4.

Zemes ierīcības darbi izvedami tikai tādās zemes vienībās,
kur nobeigti zemes ierīcības priekšdarbi. Pēdējo darbu veikša-
nai tiek atstāts pa ziemas mēnešiem aprīņu zemes ierīcības
komitejas rīcībā vajadzīgais mērnieku skaits.

§ 5.

Zemes ierīcības priekšdarbi labāk izpildami rudenī, nekā
ziemā, kamdēļ aprīņu zemes ierīcības komitejas, pēc 2. p.
minēto sarakstu sastādīšanas, nenogaidot šo sarakstu apstipri-
našanu no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas, stājas pie zemes
ierīcības priekšdarbu izpildīšanas, nozīmējot priekš tā daļu no
aprīņķī strādājošiem mērniekiem ar aprēķinu, lai netiktu trau-
cēta paredzētā zemes ierīcības darba gaita.

§ 6.

Pēc Centralās Zemes Ierīcības Komitejas apstiprināto sa-
rakstu saņemšanas (p. 3), aprīņa zemes ierīcības komiteja iz-
ved zemes ierīcības priekšdarbus apstiprinātā saraksta sastādītā
kārtībā.

§ 7.

Kad uznākūšās ziemas dēļ zemes ierīcības darbi uz vietām
ir jāpārtrauc, aprīņa zemes ierīcības komiteja paziņo iepriekš
caur Centralo Zemes Ierīcības Komiteju zemkopības ministrijai
mērnieku skaitu, kā arī vēlamos mērniekus, kuŗi būtu atstājami
aprīņa zemes ierīcības priekšdarbu veikšanai ziemas laikā.

§ 8.

Zemes ierīcības priekšdarbi jāizdara saskaņā ar jauno saim-
niecību projektēšanas un sadalīšanas instrukciju un viņas pie-
likumu — ziņojumu. Priekšdarbus sākot, aprīņa zemes ierī-
cības komiteja ieved savā kancelejā par katrā zemes vienībā izve-
damiem zemes ierīcības darbiem sevišķu akti ar uzrakstu: Akte
Nr. . . . par zemes ierīcības darbiem tādā un tādā zemes vie-
nībā.

§ 9.

Zemes ierīcības priekšdarbi katrā aprīņķī jāizdara tik dau-
dzās zemes vienībās, lai zemes ierīcības darbu pietiktu priekš
visa vasaras darbu perioda visām uz aprīņķi komandētām mēr-
nieku partijām, rēķinot pa 2—3 mērniekus partijā.

§ 10.

Izpildot jauno saimniecību projektēšanas un sadalīšanas instrukcijas Nr. 2 — 8. p., aprīņa zemes ierīcības komiteja pakāpeniski iesūta Centralai Zemes Ierīcības Komitejai apstiprināšanai aprīņa zemes ierīcības komitejas pieņemtos iepriekšējos zemes vienību sadalīšanas projektus līdz ar 8. p. minētām aktīm, lai beidzamie caurskatīšanā Centralā Zemes Ierīcības Komitejā nesadrūzmētos un nekavētu darba plāna sastādīšanu. Iepriekšējo zemes sadalīšanas projektu iesūtīšanas beidzamais termiņš 1. martā.

§ 11.

Ja ziemas mēnešos nekādā ziņā nebūtu iespējams veikt zemes ierīcības priekšdarbu vajadzīgo daudzumu, tad, sākot ar vasaras darbu sākumu (sk. p. 14), aprīņa zemes ierīcības komiteja turpina minēto priekšdarbu veikšanu ar tiem mērniekiem, kas no zemkopības ministrijas speciāli ir komandēti aprīņa komitejas rīcībā priekšdarbu veikšanai.

§ 12.

Saskaņā ar sagatavoto zemes ierīcības darbu un uz aprīņi komandējamo mērnieku daudzumu, aprīņa zemes ierīcības komiteja, katra priekš sava aprīņa, sastāda nākošā gada vasaras darbu plānu, pēc pieliktā parauga, kuŗu iesūta caur zemkopības ministriju Centralās Zemes Ierīcības Komitejas apstiprināšanai ne vēlāk par 1. martu.

§ 13.

Centralā Zemes Ierīcības Komiteja apstiprina atsevišķu aprīņu zemes ierīcības komiteju darbu plānus un sastāda visu Latvijas zemes ierīcības darbu plānu līdz ar mērnieku sadalījumu pa atsevišķiem aprīņiem. Centralā Zemes Ierīcības Komiteja visu darbu plānu publicē Centralās Zemes Ierīcības Komitejas „Vēstnesī“.

§ 14.

Zemes ierīcības darbu vasaras periods sākas 1. aprīlī.

§ 15.

Mērnieki, kas ir ievesti darba plānu sarakstos, nav pārceļami un nodarbināmi pie citiem darbiem pirms darba plānā minēto darbu beigšanas bez sevišķas zemkopības ministra atļaujas.

§ 16.

Darba plāna projekts tiek sastādīts pēc pieliekamā parauga.

Jaunjelgavas apriņķi

Katības Nr.	Darba vietas nosaukums un adrese	Īss darbu apraksts	Platība ha pūrv.	Jauno saimniecību un piegriezumu skaits $\frac{a}{b}$	Citu jaunuzbūvētu zemiņu sadalīšanas skaits	Priekš cik mēnešiem un cik dienām aprēķināta darba	Darba vār- būvētais sākums un beigas	Zemes ierīcības darbu vadītājs	Mērnieku partijas saraksts	Piezīmes
1.	1. Partija Vilku muižā, Sūnākstes pagastā (dz. tuv. u. p. st. Sūnākste)	Jauno saimniecību sadalīšanas projektu izlikšana dabā bez galīgas uzņēmēšanas	1133.38 3050	$\frac{52}{5}$	3	$\frac{2}{15}$	1—15 aprīlim	Vec. mērn. K. Mieziņš	A. Žagars II. šķ. m. V. Sprūģis III. šķ. m.	
2.	Ažul mests, Ekengrāves pagastā (dz. un p. st. Stopiņi)	Administratīvo robežu nospraude na un uzņēmēšana iekšēja saturs uzņēmēšana un plāna sastādīšana	397.61 1070	—	1	$\frac{2}{60}$	16. aprīļa 16. jūnijam	Tas pats	Tie paši	
3.										
4.										
5.	II. Partija									
6.	Ekengrāves muižā, Ekengrāves pagastā (tuv. past. un dz. stac. Āži)	Zemes ierīcības priekšdarbu izpildīšana	750.63 2020	—	—	$\frac{1}{20}$	1.—20. aprīlim	Vec. mērn. K. Mieziņš	P. Lācis, II. šķ. m.	
7.	Artūra muižā, Jaun-Kaleču pag., st. Āži	Galīga uzņēmēšana, jauna plāna sastādīšana un zemes ierīcības priekšdarbu izp. ar projekta sastādīšanu	4360.55 12436.49	—	—	$\frac{2}{75}$	21. apr. līdz 5. jūlijam	Vec. mērn. K. Mieziņš	Vec. mērn. K. Mieziņš III. šķ. m. P. Lācis	

10. Zemju Dep-ta Apkārtraksts. Nr. 8246.

Aprīnķa mērnīekeem un mērnīekiem revidēntiem.

(Z. I. V. Nr. 24.)

Pie tekošas ziemas darbu plana sastādīšanas Mērnīecības daļa uzdod Jums ievērot un izpildīt sekošo:

1) Turpmāk zemes ierīcības darbi tiks sadalīti 4 daļās: I. — sagatavošanas, II — projekta sastādīšanas, III. — projekta izlikšanas dabā un IV. — galīgas uzmērīšanas, tamdēļ ziemas darbi ieslēdzami vienā no augšā minētām daļām, skatoties pēc darba būtības.

2) Ziemas darbu plana I. daļā ieslēdzāmi visi sagatavošanas darbi, kuŗi iesākas ar ziņu ievākšanu un beidzās ar pirmprojekta sastādīšanu. Sagatavošanas darbi jāizved tādos apmēros, lai sagatavotu visu zemes fondu un 1922. gada vasaras periodā pilnīgi pabeigtu visu zemes sadalīšanu katrā aprīnķī.

3) Ziemas darbu plana II. daļā ieslēdzāmi visi tie darbi no šīs vasaras darbu plana I. daļas, kuŗi līdz 1. decembrim netiks pabeigti, izņemot tos, kur paredzēta jauna uzmērīšana un kur tāda līdz 1. decembrim nebūs vēl sāкта.

4) Ziemas darbu plana III. daļā ieslēdzāmi no vasaras darbu plana II. daļas palikušie darbi, bet tikai tie, kur projekta izlikšana dabā iesāкта līdz 1. decembrim, vai arī izlikšana dabā vajadzīga sevišķi steidzāmos gadījumos un ar tādu aprēķinu, ka šie darbi dabā pilnīgi jāizbeidz līdz 25. decembrim š. g.

5) Ziemas darbu sākums 1. decembris 1921. g., beigās—aprilis 1922. g.

6) Ziemas darbu iekārta uz vietām atstājāma līdzšinēja; aprīnķis jāsadala rajonos, par kuŗu atbildīgs grupas (rajona) darbu vadītājs un kuŗam vajadzības gadījumos var tikt padots viens palīga spēks. Ziemas darbu plāni pēc sava satura un darbu būtības jāuzskata par tādiem, kuŗi ziemā daudzkārt nāks papildināmi, tamdēļ, pilnīgi noteiktām vajag būt tikai darbu normām, bet darbu varbūtējais sākums un beigās atzīmējāmi darbu plānā tikai pēc iespējas.

7) Ziemas darbu plāni sastādāmi 2 eksemplaros pēc parastas formas, iesniedzāmi aprīnķa zemes ierīcības komitejai apstiprināšanai un ne vēlāk par 20. novembri nosūtāmi Mērnīecības daļai dēļ pārbaudīšanas un apstiprināšanas Centrālā Zemes Ierīcības Komitejai.

8) Biroja darbi: zemes fonda un zemes ierīcības statistiskie darbi, archiva iekārta, novilkumu izgatavošana u. c. izpildāmi ārpus darbu plana ar atrodošāmiem aprīnķos zīmētājiem un tiem III. šķ. mērnīekiem, kuŗi tiks atstāti aprīnķos. Biroju telpu, apgaismošanas un citu līdzekļu trūkums neatļauj domāt, ka biroja

darbi varētu tikt produktīvi izpildīti uz vietām, tamdēļ planu un novilkumu izgatavošana izdarāma Mērniecības daļā. Sakarā ar šo līdz 20. novembrim ieniedzami Mērniecības daļai zīmētāju un mērnieku saraksti, kuŗi tiks nodarbināti aprīņķos ārpus darba plana pie biroja darbiem, kā arī to mērnieku saraksti, kuŗi ar vajadzīgiem datiem tiks atkomandēti uz Mērniecības daļu dēļ planu izgatavošanas, pie kam sarakstos jāatzīmē, apmēram uz cik ilgu laiku minētie mērnieki tiks atkomandēti uz Rīgu. Projektu novilkumu izgatavošana, pagastu zemes ierīcības komiteju, mežziņu un citām vajadzībām pēc iespējas izdarāma Mērniecības daļas zīmētavā uu tikai pa daļai nepieciešamos gadījumos izpildāma uz vietām. Lai novērstu darbu paralelismu, aprīņķu mērniekiem jāiesūta Mērniecības daļai saraksti, kadī projektu novilkumi, skices u. c. vajadzīgi.

9) Ziemas darbi, kā pēc darbu plana, tāpat arī ārpus viņa jāiekārto tā, lai pēc iespējas lietderīgāk izlietotu tehnisko personālu un paceltu darbu produktivitāti.

11. Mērniecības nodaļas apkārtraksts apriņķa mērniekiem no 15. marta 1921. g. Nr. 1662.

— Darba plans aprīņķos sastādāms 3 eksemplāros, no kuŗiem viens paliek aprīņķa komitejā un divi nosūtāmi Mērniecības Nodaļai ne vēlāk kā līdz 21. martam š. g. līdz ar nākošo darba vietu karti jeb šemu. Darba plans sastādāms pēc aprīņķu mērnieku sapulcē izstrādātiem noteikumiem, pie kam jāizpilda sekošais :

1. Darba plana pirmā lapas pusē katrā ziņā jāuzrāda, kadā sēdē un ar kādu protokoli apstiprināts, pie kam vajadzīgi priekšsēdētāja un aprīņķa mērnieka paraksti.

2. Uz darba plana beidzamās lapas puses vajag būt tekošam paskaidrojumam :

- a) muižu skaits par katru atsevišķu darba plana daļu.
- b) kopplatība hektaros un pūrvietās par katru darba plana daļu atsevišķi.
- c) muižu skaits un kopplatība, kuŗas netiek pārnestas uz darba plana II. daļu.
- d) visu zemes ierīcības darbos ievesto muižu skaits un kopplatība (II. daļas kopplatība plus punktā c. uzrādītā platība).
- e) tekoša sezonā izliekamo jaunsaimniecību skaits.
- f) esošais un vakantais mērnieku skaits un
- g) vajadzīgais instrumentu skaits.

3. Darba plans noslēdzams ar aprīņķa mērnieka parakstu.

12. Instrukcija № 2.

Jauno saimniecību projektēšanai un zemes sadalīšanai.

(Z. Ie. V. № 1.)

A. Vispārīgie noteikumi.

§ 1.

Zemes ierīcību uz vietām vada un pārzin pēc Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojumiem un aizrādījumiem aprīņu, pilsētu, miestu un pagastu zemes ierīcības komitejas, katra pēc savas piederības un saskaņā ar likumā viņām piešķirtiem uzdevumiem.

§ 2.

Aprīņu zemes ierīcības komitejas izstrādā un pieņem motivētus lēmumus par to, kādas muižas un kādā kārtībā aprīņi dalāmas. Šos lēmumus komitejas iesniedz Centralai Zemes Ierīcības Komitejai apstiprināšanai.

Piezīme. Jautājumu par meža zemes ieslēgšanu sadalāmā zemes fondā izšķir zemes ierīcības komiteja, piedaloties vietējiem mežziņiem ar padomdevēja balsi, kuŗa atzinumu ievēd protokolī, bet ja starp komiteju un mežziņi rodas domu starpība, tad šo jautājumu izšķir Centralās Zemes Ierīcības Komiteja.

(skat. papildinājumu № 12610 un instrukciju № 32.)

§ 3.

Kad Centralās Zemes Ierīcības Komiteja ir apstiprinājusi aprīņa zemes ierīcības komitejas lēmumu par muižu sadalīšanas kārtību, aprīņa zemes ierīcības komiteja stājas, saskaņā ar instrukciju Nr. 3 par priekšdarbu izvešanu, pie vajadzīgo priekšdarbu izvešanas uz vietām.

§ 4.

Aprīņa mērnieks vada aprīņi visu zemes ierīcības darbu tehnisko pusi, kā arī, pēc zemes ierīcības komitejas aizrādījumiem, izpilda vai nu pats vai arī ar viņa rīcībā komandēto mērnieku palīdzību (§ 3) paredzētos priekšdarbus. Viņa pārziņā atrodas visi mērnieki aprīņi, par kuŗu tehnisko darbību viņš ir tieši atbildīgs zemkopības ministrijai.

§ 5.

Nepieciešami zemes ierīcības priekšdarbi (§ 3) ir ziņu ievākšanai pēc parauga (pielikums Nr. 1) un projekta sastādīšana, saskaņā ar šas instrukcijas turpmākiem aizrādījumiem.

Piezīme 1. Lai nekavētu mērnieku darbību uz vietām, visas augšminētās ziņas ievācāmas laikus, pēc iespējas ziemas mēnešos.

Piezīme 2. Ēkām ir jā sastāda sevišķs saraksts un apraksts ar viņu apmēru, stāvokli, tehnisko un ekonomisko nozīmi un aprakstiem jāpievienos īkš izmantošanas vai likvidēšanas projekts.

§ 6.

Uz § 5 ievakto datu pamata aprīnķa zemes ierīcības komitejas uzdevumā pilnvarotais mērnieks sastāda zemes sadalīšanas projektu, kuŗu apsprieķ pagasta, resp. miesta, pilsētas zemes ierīcības komiteja un pēc tam apsprieķ un pieņem aprīnķa zemes ierīcības komiteja.

Piezīme 1. Katras sadalīšanas projekts sastāv no: 1) ziņojuma (pielikums Nr. 1), 2) apraksta pēc klātpieliktās formas (pielikums Nr. 2), 3) akts, kuŗu ved zemes ierīcības komiteja atsevišķi par katras sadalamās zemes vienību un kuŗā ieslēdzāmi zemes ierīcības komitejas protokoli un lēmumi par zemes vienības sadalīšanas kārtību un 4) no projekta plana, uz kuŗa būtu parādītas sadalamās vienības atsevišķo saimniecību robežas, jauno saimniecību platība un citas nepieciešamas ziņas.

Piezīme 2. Nepieciešami, lai § 6 minēto ziņu ievācējs jau uz vietas uzņemtu šematiski jaunprojektējamo saimniecību vēlamās robežas.

§ 7.

No aprīnķa zemes ierīcības komitejas pieņemtais zemes vienības sadalīšanas projekts iesūtams Centralai Zemes ierīcības Komitejai apstiprināšanai, kuŗa, skatoties no vispārēja valsts interešu un likumības viedokļa un, ievērojot atsevišķo resoru, pašvaldības iestāžu, sabiedrisko organizāciju un citu personu prasības un intereses, apstiprina, papildina vai groza zemes ierīcības komitejas iesnigto sadalīšanas projektu.

§ 8.

Centralās Zemes ierīcības Komitejas apstiprinātais vai papildinātais aprīnķa zemes ierīcības komitejas projekts tiek nosūtīts pēdējai atpakaļ priekš izlikšanas dabā caur aprīnķa mērnieku.

§ 9.

Aprīnķa mērnieks, pamatojoties uz § 8 minētiem datiem, sastāda konkrētus zemes vienības sadalīšanas galīgu projektu, izliek viņu dabā un iesniedz aprīnķa zemes ierīcības komitejai ziņojumu par darbu izpildīšanu.

B. Specīlie noteikumi.

§ 10.

Katra valsts zemes fonda vienība sadalāma atsevišķās saimniecībās uz esošo planu pamata, ja viņu pareizība nav apšaubāma. Ārējās robežas atjaunojamas un uzmēramas visas vai pa daļai tikai tanīs gadījumos, ja ir ārējo robežu strīdus jautājumi. Tāpat iekšējās situācijas uzņemšana pie sadalīšanas nav izdarāma, bet izdarāma tikai emandācija ar vienkāršākiem līdzekļiem un paņēmieniem.

Piezīme. Ja sadalīšanai nolemtai zemes vienībai nav plāna, uz kuŗa pamata būtu iespējams sastādīt sadalīšanas projektu, tad ārējās robežas uzmēramas ar teodolitu, bet iekšējās situācijas plāns ar menzulu, skatoties pēc vietējiem apstākļiem, pilnā saskaņā ar tehnisko instrukciju.

§ 11.

Sadalāmās zemes vienības ārējo robežu un dabā izlikto jauno saimniecību robežu un iekšējās situācijas uzmērīšana, kā arī atsevišķu saimniecību planu sastādīšana un zemes platības galīga aprēķināšana atliekama uz vēlāku laiku, kad materialie un tehniskie līdzekļi to atļaus un kad būs pabeigti nepieciešamie un neatliekamie zemes sadalīšanas darbi.

§ 12.

Visi projekti, protokoli, iepriekšējās aprēķināšanas, kā arī galīgas uzmērīšanas dati, tāpat arī pēc pilnīgu saimniecību iekārtošanas, uzmērīšanas, novērtēšanas un apstiprināšanas sastādītie plāni glabājas zemkopības ministrijas arhīvos.

§ 13.

Pie sadalīšanas projekta izstrādāšanas jāievēro projektējamo saimniecību satiksme savā starpā un ar tuvākiem pastāvošiem ceļiem, kādēļ vispirms uzmetams jaunais ceļu tīklis, ievērojot pie tam vietējos dabiskos apstākļus.

§ 14.

Satiksmes uzlabošanas un jauno saimniecību sadalīšanas labā līdzšinējie lauku un mežu ceļi pēc iespējas izvelkami taisni, nemainot tikai ceļa izejas par sadalāmās zemes vienības ārējam robežām, bet ja tas būtu tomēr vēlams, tad tas izdarāms tikai katreiz ar blakus zemju īpašnieku piekrišanu un tā, lai tas netraucētu vispārējās satiksmes ērtības, par ko sastādāms atsevišķs vienošanās protokols. Tāpat arī jaunprojektējamie ceļi velkami pēc iespējas taisni un, bez tam, ievērojot to, lai ceļi, pēc iespējas, neietu pa labu, lauksaimniecībā izlietojamu, zemi.

Piezīme. Ceļu regulēšanai pielaižama fonda zemes apmaiņa ar neatsavināmo privatzemi.

§ 15.

Lai aiztaupītu zemkopībai noderīgo zemi, jaunprojektējamie ceļi velkami pēc iespējas tā, lai ceļu grāvji noderētu par galvenām ūdens novadu magistralēm. Pie kam jāievēro, lai ceļi ietu pār vietām, kur tie uzturāmi lietojamā stāvoklī visos gada laikos.

§ 16.

Jaunās saimniecības projektējamās tā, lai pēdējo robežās saimniecības vajadzībām būtu nodrošināts grunts vai virszemes ūdens.

§ 17.

Projektu sastādot, no jaunsaimniecībās iedalāmās zemes izslēdzami sabiedriski, kaut arī tikai vietējiem nolūkiem derīgi, ūdens kritumi, akmeņu laustuves, grants bedres, mālu, brūnogļu, kaļķu, ģipsa, dolomita slāņi, kā arī vēsturiskas un sevišķi ievērojamas, dabiskiem jaukumiem apveltītas, vietas.

§ 18.

Vietas, kuŗas aizņem zivju dīķi vai noderētu to ierīkošanai, iedalāmās sevišķās saimniecībās.

§ 19.

Atsevišķi atrodošās plaņas, ganības, mežu zemes un plašāki purvi, kas tūliņ nav pārvēršami kultūras zemēs un izlietojami jaunsaimniecību vajadzībam, pagaidām atstājami nedalīti valsts pārziņā.

§ 20.

Sadalīšanas projektu sastādot, jāievēro pierobežu sīksaimnieku vajadzības. Gadījumā, ja pēdējiem vajadzīgā zeme no sadalamā fonda nav parocīgi piešķirama pie viņu pastāvošām saimniecībām, tad likt viņiem priekšā pievienot savu zemi sadalīšanai un saņemt pēc novērtēšanas pilnīgi no jauna iedalītu zemi citā vietā.

§ 21.

Jaunās saimniecības iedalāmas līdz 25 hektariem (ap 67¹/₂ Vidzemes pūrviētām) kopplatības lauksaimniecībā izmantojamās zemes, pie kam: 1) pilsētu tuvumā sakņkopībai un dārzkopībai nodrīgas zemes tiem, kuŗiem tā ir blakus nodarbošanās — līdz 1 hektaram (bezmaz 3 V. p.), 2) lauku amatnieku gabali līdz 2 hekt. (ap 5¹/₂ V. pūr.), 3) pilsētu tuvumā sakņkopības un dārzkopības saimniecību ierīkošanai līdz 5 hektariem (ap 14 V. p.), 4) staciju un citu satiksmes vietu tuvumā, kur ir iespējama sakņkopība un dārzkopība — līdz 10 hekt. (ap 27 V. p.), 5) parastām zemkopības saimniecībām līdz 25 hekt. (ap 67¹/₂ V. p.), skatoties pēc zemes labuma un ekonomiskiem apstākļiem. Bez tam uz pieprasījumu zemes gabali nododami skolām, pagastu mājām,

kooperatīviem, biedriem un citām iestādēm, pie kam zemes platība ir piešķirama atkarībā no iesniegtā zemes izmantošanas un organizācijas plāna. Jaunsaimniecības nodalot jāievēro saimnieciskais princips.

Piezīme 1. Vietas, kur katrreiz piemēros vienu vai otru normu, galīgi noteic Centralā Zemes Ierīcības Komiteja uz attiecīgā aprīnča zemes ierīcības komitejas iesniegtā zemes sadalīšanas projekta pamata.

Piezīme 2. Ja projektējamās jaunsaimniecībās ietilpst nelieli purvu gabali, tad tie ir piešķirami virs normas šādā platībā: zaļu purvi līdz 4 hektariem ($10^{4/5}$ V. p.), sūnu purvi un citas lauksaimniecībai nederīgas zemes līdz 7 hektariem (19. V. p.), katrai projektējamai jaunsaimniecībai.

(Red. piezīme: Saskaņā ar agr. ref. lik. II. d. 28 un 29 p. p., kuri tika pieņemti Sat. Sap. 21. decembrī 1921. g. pēc instrukcijas Nr. 2 apstiprinašanas Centralās Zemes Ierīcības Komiteja 17. novembrī 1920. g., 25 hek. vietā jālasa 22 hek.; 21 p. 3. punktā 5 hek. vietā jālasa 10 hek. 21. p. 2. piezīmē 4 un 7 hek. vietā jālasa 5 hek.)

§ 22.

Sadalot muižas ar labām saimniecības ēkam, pie pēdējām jāatstāj centrāli lielāki zemes gabali, nekā paredzēti mazaizsaimniecību ierīkošanai. Minēto zemes gabalu lielums noteicams pēc apstākļiem un pēc aizrādījumiem no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas.

§ 23.

Centrus atstājot, jāparedz varbūtība vēlāk viņus sadalīt atsevišķās saimniecībās. Labi koptus muižas dārzus vēlams atstāt atsevišķā dārzu saimniecībā.

§ 24.

Pagaidam valsts rīcībā nākotnes vajadzībām atstājami lielākie zemes gabali (skatoties pēc apstākļiem, ko noteic Centralā Zemes Ierīcības Komiteja) ap jaunievilkto un jaunprojektējamo satiksmes ceļu mezgliem un ūdens spēku centralēm, ierēdņu un strādnieku kolonijām, miestīņiem, fabrikām u. c. Pilsētu apkārtnē, ne tālāk par 5 kilom., un lielpilsētu tuvumā ne tālāk par 15 kilom., atstājami rezervē zemes gabali nākošo priekšpilsētu ostu, dārzu pilsētu, kā arī zaļumu joslās ierīkošanai ap pilsētām un citām vajadzībām.

§ 25.

Iedalot vienu un to pašu muižu dažāda lieluma saimniecībās, pēc iespējas jācenšas sasniegt viņu saimniecisko vienvērtību, iedalot labākā zemē mazāku un sliktākā zemē lielāku platību.

§ 26.

Jaunās saimniecības projektējamās pēc iespējas vienā gabalā un četrstūra veidā, lai attiecība starp platumu un garumu nepārsniegtu 1:5 un lauki būtu parocīgi un pietami iedalāmi. Starpgabali pielaižami tikai sevišķos izņēmuma gadījumos, kur bez starpgabalu pļavas ar aramo zemi vien nevar iztikt. Starpgabalu pļavas nav pielaižamas tālāk par 5 kilom.

Piezīme 1. Arama zeme un ganības starpgabalos nav iedalāmas.

Piezīme 2. Pie starpgabalu iedalīšanas jāņem vērā cita blakus guļošā zemes fonda gabala iedalīšana, kur varbūt būtu iespējams piedalīt pļavas tuvāk pie tagad ierīkojamām saimniecībām. (skat. papildinājumu Nr. 12610).

§ 27.

Saimniecības pēc iespējas iedalāmas tā, lai robežas ietu pa ceļiem un citiem dabiskiem norobežojumiem. Visstingrāki ir jāraugas uz to, lai robežas un ceļi nenogrieztu mazus, grūti apstrādājamus gabaliņus. Katrā gadījumā jāskatās, lai izbēgtu robežu liniju stūrus, kuri smailāki par 30%. Jāparedz, lai grāvji un ceļi neparocīgi nesadalītu zemes gabalus.

§ 28.

Jauno saimniecību robežas pēc iespējas velkamas taisni un tā, ka par viņām varētu vilkt ūdens novadu magistrāli.

§ 29.

Kur sadalamās muižas ārējā robeža iet par kādu līkumainu, izstikstošu upi, tur vēlams panākt ar pierobežniekiem formelu vienošanos par robežu regulēšanu. Tāpat vēlams daudzus īsu robežu liniju regulēšana. Uz abpusējas vienošanās pamata var arī notikt atsevišķu zemes gabalu apmaiņa, kā arī citu robežu izlīdzināšana. Upju iztekas, brūkošas gravas un upes ar mainošos gultni pēc iespējas atstājamas tikai vienās saimniecības robežās.

§ 30.

Ja jaunās saimniecības iedalītas gar upi, kuŗa pavasaros pārplūst un aplūcina visu iedalīto saimniecību, tad saimniecības ēku celšanai jānodala mājas vietai gabals zemes ārpus pārplūstošās vietas, nodrošinājot ar pārējo zemi satiksmi.

§ 31.

Mežu pārziņiem un mežsargiem atstājama dienesta zeme pēc valdības nosacītām normām, pie kam, šo jautājumu izšķirot, zemes ierīcības komitejas sēdēs piedalās vietējais mežzinis ar padomdevēja balsi. (Skat. instrukciju № 15).

§ 32.

Zemes ierīcības darbi aprīnķa zemes ierīcības komitejas priekšsēdētājam un aprīnķa mērnīekam jāierīko tā, lai starp priekšdarbu beigšanu un projekta izlikšanu dabā tiktu atstāts mēneša termiņš priekš projekta caurskatīšanas visās instancēs un viņa apstiprināšanas ar to nosacījumu, lai mērnīeku tehniskie spēkī tiktu pilnīgi izmantoti un mērnīekiem nebūtu jāgaida bez darba projekta apstiprināšana.

§ 33.

Sadalīšanas projektu plāni un apraksti ir jāiesniedz Centralai Zemes ierīcības Komitejai 2 eks., no kuŗiem viens tiek atstāts centrā, otrs pēc apstiprināšanas sūtams atpakaļ aprīnķa zemes ierīcības komitejai tāļākai darbu veikšanai.

Pieņemts Centralās Zeme ierīcības
Komitejas 1921. g. 6. jūlija plenarsēdē,
prot. Nr. 231 p. 4.

13. Papildinājums Nr. 12610.

pie instrukcijas Nr. 2 par jauno saimniecību projektēšanu un zemes sadalīšanu.

(Z. I. V. № 14.)

§ 1.

Projektējot jaunsaimniecības, jācenšas palielināt sadalāmās zemes platību, pievelkot, kur vien tas iespējams, visas zemes, kuŗas varētu kultivēt, kā mežus, purvus, pļavas u. t. t. un piedalot tos jaunsaimniecībām.

§ 2.

Nekultivētās zemes pēc iespējas jāsaista ar kultivētām zemēm, kuŗā nolūkā projektējamo jaunsaimniecību instruks. Nr. 2 § 26. minēto platuma attiecību pret gaŗumu var pēc vajadzības palielināt.

§ 3.

Iedalot jaunsaimniecībās daļu nekultivētās zemes, saimniecību platība projektējama pilnos apmēros, t. i. līdz 22 ha, piedalot, kur tas parocīgi, līdz 3 ha meža un piedalot bez tam vēl 5 ha nederīgas zemes (purvu, smilšu, krūmu un taml.).

§ 4.

Starp aramo zemi un pļavām izkaisītie mežu streijgabali, kuŗu platība nepārsniedz 15% no apkārt atrodošās sadalāmās fonda zemes, vai kuŗi vispārīgi nav lielāki par 35 ha, sadalāmi līdz ar fonda zemi. Šādos gadījumos jaunsaimniecībās var iedalīt meža arī vairāk kā 3 ha, bet kokus uz šo normu pārsniedzšo daļu valsts patur savā rīcībā.

Piezīme. Jaunsaimniecībās iedalīto mežu lietošanas tiesības un kārtību noteiks ar sevišķu instrukciju.

§ 5.

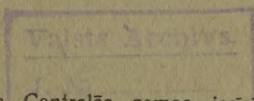
Pievelkot jaunsaimniecību projektēšanai mežus, jāpriepasa vietēja mežziņa atsauksme, kuŗa jāpieliek projektam.

§ 6.

Streijgabalos var jaunsaimniecībām ierādīt vienīgi pļavas un kultivējamus purvus, bet arī tikai sevišķos gadījumos, kad nav iespējams tos citādi pievienot aramai zemei un nav arī iespējams tur ierīkot atsevišķas saimniecības.

§ 7.

Pļavu streijgabali un prāvākas meža pļavas mežu malās, kur vien tas iespējams, saprojektējamās sevišķās pļavu saimniecībās, iedalot tanīs meža līdz 3 ha.

Pieņemts Centralās zemes ierīcības komitejas plenarsēdē, 1922. gada 8. decembrī (prot. Nr. 541, p. 2).

13-a. Papildinājums

instrukcijai Nr. 2 par jaunu saimniecību projektēšanu un zemēs sadalīšanu.

(Z. I. V. Nr. 57.)

§ 1. Zvejnieku saimniecībām iedalāmo fonda zemju plašināšanai jūrmalas joslā izmantojami lauksaimniecībai nodēriģie jūrmalas meži, izņemot aizsargu joslas mežus.

Piezīme. Zvejnieku saimniecībās var iedalīt meža ne vairāk par 1 hektaru.

§ 2. Aŗamzemi zvejnieku saimniecībām var iedalīt divos gabalos: sētas vietai līdz 1 pūrvietai pašā jūrmalā un tūrumiem līdz 4 pūrvietām attālākā joslā.

§ 3. Pļavas var iedalīt līdz 15 pūrvietām un vajadzības gadījumā ierādīt arī ārpus 3 verstu jūrmalas joslas, bet ne tālāk par 20 kilometriem. Pļavas iedalāmas pēc iespējas tuvāki ciemam, vienā gabalā un tā, ka neapgrūtinātu nākotnē meliorācijas darbus.

§ 4. Vienas zvejnieku ģimenes vai personas lietojamie atsevišķie gabali katrā joslā pēc iespējas apvienojami vienā gabalā, nepārsniedzot 2. un 3. § minētas platības.

14. Instrukcija Nr. 3.

Par zemes ierīcības priekšdarbu izvešanu zemes fonda vienībās.

(Z. I. V. № 1.)

1. Apriņķa zemes ierīcības komiteja, pēc noteiktas zemes vienības ielēgšanas sadalāmo zemju sarakstā, kas ir paredzēts instrukcijas Nr. 2 otrā pantā un instrukcijas Nr. 1 otrā pantā, komandē caur apriņķa mērnieku uz darba vietu priekšdarbu izvešanu — mērnieku, nododot viņam: a) savu lēmumu norakstus, b) zemes pieprasījumu pieteikumus, kas ienākuši caur vietējām zemes ierīcības komitejām, c) akts par zemes vienības dalīšanu ar visiem planu materiāliem līdz ar priekšrakstu par priekšdarbu izvešanu un projektu sastādīšanu.

Piezīme. Apriņķa komitejai un apriņķa mērniekam ir jārūpējas par to, lai zemes ierīcības priekšdarbi tiktu uzdoti tam mērniekam, kas ir iecelts uz agrarlikuma 4. daļas otrā panta pamata par vietējo komiteju locekli.

2. Līdzteku ar mērnieku komandēšanu, apriņķa zemes ierīcības komiteja paziņo par to pagasta un attiecīgai miesta vai pilsētas zemes ierīcības komitejai ar priekšlikumu, stāties pie savu likumā noteiktu uzdevumu izpildīšanas.

3. Valsts zemju inspektors un apriņķa mērnieks no savas puses sper attiecīgus soļus, lai daļamā zemes vienībā mērniekam piešķirtu dzīvokli un pēc iespējas viņu apgādātu par mērenām tirgus cenām ar pārtikas vielām, kas uz vietām tiek ražotas.

4. Ieradies priekšdarbu izvešanas vietā, mērnieks nekavējotī stājas pie zemes vienības apskatīšanas un ziņu vākšanas, izpildot visus instrukcijas № 2 noteikumus.

5. Sastādot savu ziņojumu (instrukcija Nr. 2, pielikums Nr. 1 pie panta 5), mērnieks stājas sakaros ar vietējām zemes ierīcības komitejām un sīki apspriež ar viņām visus jautājumus par nākošiem sadalīšanas darbiem, noturot kopējas sēdes un protokolējot atsauksmes un atzinumus, kuriem ir principiāls raksturs.

6. Apskatot un noskaidrojot daļamās zemes robežas, mērnieks caur vietējo pagasta vai policijas valdi vai ierēdņiem uzaicina ar sevišķām pavēstēm uz robežām pierobežniekus (pielikums Nr. 3.), ņemot uz pavēstu pirmiem eksemplāriem no pierobežniekiem sevišķus parakstus par robežu skaidrību un strīdu nepieteikšanu. Gadījumā, ja robežas nav skaidras un pierobežnieks pieteic strīdu, mērnieks divu liecinieku klātbūtnē

sastāda par to sevišķu protokolu, viņā sīki aprakstot strīdus cēloņus un pamatu, pie kam nekavējoši kopā ar pagasta komiteju sper iespējamus un attiecīgus soļus priekš strīdus izšķiršanas uz brīva izlīguma pamata.

7. Izpildot pielikumā Nr. 1. 19. punktu, mērnieks kopā ar vietējo komiteju stājas sakaros ar pierobežu un tuvākiem sīksaimniecību īpašniekiem, noskaidro dabā viņu prasības uz zemi un sastāda kopā ar komiteju locēkliem par to sevišķus protokolus.

Piezīme. Caurskatot pierobežu un tuvāko sīksaimnieku zemes pieprasījumus, mērnieks kopā ar vietējo komiteju locēkliem noskaidro, kuŗiem no sīksaimniekiem ir iespējams piegriest pieprasītos zemes gabalus tieši pie viņu robežām un kur tas nav iespējams. Pēdējā gadījumā, uz sīksaimnieku vēlēšanos, jā sastāda projekts, lai zinātu, kuŗiem no viņiem būs jāpārceļas uz jaunsaimniecībām, un kuŗus no viņiem var apmierināt ar to zemi, kuŗu atstās aizejošie uz jaunsaimniecībām. Savu piekrišanu sastādītiem projektiem, minētie mazzemnieki apstiprina ar atsevišķu parakstu, kuŗš pievienojams pie aktes.

8. Ja noskaidrojot dalāmās zemes vienības ārējās robežas izrādas, kā pie zemes ierīcības darbu izvešanas dzīvē ir nepieciešama robežu regulēšana taisnakos virzienos ar robežzīmju skaita samazināšanu, vai arī ir nepieciešami vajadzīgs izdarīt starpgabalu apmaiņu ar pierobežu privatzemju īpašniekiem, tad mērnieks, uzaicinājot ar pavēstēm zemju īpašniekus, sastāda par to sevišķu protokolu un izstrādā apmaiņas projektu, stingri ievērojot zemju vienvērtības principus.

Piezīme. Apmainamo zemju vienvērtības noteikšanu mērnieks izdara kopēji ar vietējām komitejām un, sevišķos, komplicētos gadījumos, ar vērtēšanas nodaļas taksatoriem, agronomiem un citiem lietpratējiem, šo darbu rezultāts jāieraksta sevišķā protokolī.

(Skat. instrukciju Nr. 20.)

9. Savācis visnepieciešamākās un vajadzīgās ziņas un saņēmis no aprīņa un vietējām zemes ierīcības komitejām vajadzīgos aizrādījumus un atzinumus, mērnieks stājas pie projekta sastādīšanas uz plana, isi, bet izsmeloši, aprakstīdams katru jaunprojektējamo zemes gabalu, atzīmējot viņa saimniecisko stāvokli un ekonomisko nozīmi, sevišķā projekta aprakstā pēc pieliktā parauga (pielikums Nr. 2), piepildot visas pielikuma rubrikas.

Piezīme. Ja minēto pielikumu Nr. Nr. 1. un 2. grafās trūktu telpu pamatotām un vispusīgām atbildēm pie jautājumu noskaidrošanas, tad mērnieks dod atbildes uz sevišķā papīra, atzīmējot par to pielikumā un aizrādot atsevišķā raksta sākumā ar vārdiem: atbilde uz punktu Nr.

10. Pēc sastādīšanas projekts tiek caurskatīts pagasta vai citu vietēju komiteju sēdē, pēc kam, ar minēto komiteju atsaukumi vai atzinumu, mērnieks viņu iesniedz ar visiem pielikumiem apriņķa zemes ierīcības komitejai.

Reizē ar citu zemes ierīcības priekšdarbu veikšanu, mērnieks noskaidro un kopā ar vietējo komiteju izstrādā projektu par mērnieku apgādāšanu ar strādnieku un zirgu spēku, sīki norādot sastādamā protokolī, no kurienes un kādā kārtībā tiks doti strādnieki un zirgi, kuŗi būs vajadzīgi pie uzmērīšanas un sadalīšanas darbiem. Pie strādnieku skaita aprēķināšanas mērnieks ņem par pamatu sekošus skaitļus: vienam mērniekam ir vajadzīgi dienā pie lauku darbiem: a) pie uzmērīšanas ar teodolītu — 6 strādnieki, 1 zirgs, b) pie uzmērīšanas ar menzulu — 4 strādnieki, c) pie stigu ciršanas — līdz 15 strādnieku ar cirvjiem, d) pie robežu zīmju izgatavošanas — 10 strādnieku ar cirvjiem, e) pie robežu zīmju izlikšanas dabā, stabu ierākšanas un kupiču uzmešanas — 15—20 strādnieku un 1 zirgs.

12. Līdz ar strādnieku jautājumu mērnieks kopā ar vietējām komitejām nokārto telpu un pārtikas jautājumu, atstādamš par to atzīmi aktī, lai mērnieku partijai, kuŗa strādās pie sadalīšanas darbiem, nebūtu velti jātērē laiks šo jautājumu nokārtošanai un lai viņai būtu pilnīga iespēja tos veikt ātrākā laikā.
(Skat instr. Nr. 4.)

Pieņemta C. Z. I. K. plenarsēdē 8.
un 11. februārī 1921. g., prot. Nr. 80. p.
I. un prot. Nr. 82. p. 1.

15. Instrukcija Nr. 9.

Par apdzīvotu vietu, pilsētu un miestu paplašināšanu un zemes piešķiršanu tanīs.

(Z. I. V. № 4.)

§ 1. Uz fonda zemēm, kur atīstījušās pilsētas, miesti vai vispārīgi bieži apdzīvotas vietas un tām zemēm, kuŗas nolemtas šādu vietu paplašināšanai, apriņķa zemes ierīcības komiteja stājas pie priekšdarbu izvešanas un sadalīšanas projekta sastādīšanas uz attiecīgās pilsētas vai miesta valdes un zemes ierīcības komiteju pamata.

Piezīme. Apdzīvotās vietās, kur vēl nav ne pilsētas ne miesta valdes, viņas vietā to uzdevumu izpildīšanai, kas paredzēti ar šo instrukciju priekš miesta vai pilsētas valdes, stājas apriņķa pašvaldības iestādes.

§ 2. Projektu sastādot, § 1. minētās zemes vispirms iedalāmas sekošās kategorijās:

- a) zemes, kuŗas nozīmētas un nolemtas pilsētas vai miesta pašvaldības iestāžu tiešu vajadzību apmierināšanai;
- b) zemes, kuŗas nozīmētas un nolemtas valdības resoru vajadzībām;

- c) zemes sabiedrisku iestāžu vajadzībām;
- d) zemes, kuŗas nodomātas izdošanai privatpersonām, izrentēšanai vai piešķiršanai par dzimtu, dzīvokļu izbūvei vai tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu ierīkošanai;
- e) zemes, kuŗas tuvākā nākotnē nebūtu piešķiramas nevienai iepriekšējos punktos minētai juridiskai vai fiziskai personai, bet pagaidam atstājamas valsts rīcībā zemes fondā.

§ 3. Uz sastādītā projekta plana sīki norādamas visu § 2. punktos a, b, c, d un e minēto zemju kategoriju robežas un jaunprojektēto ielu virzieni.

§ 4. Pie projekta sastādīšanas par pilsētām etc. nozīmētām zemēm, ielu virzienu noteikšanā ņem dalību pilsētas valdes tehniskie spēki un lietpratēji. Ja tādu uz vietas nav, tad tos var pieprasīt no Zemkopības vai Iekšlietu ministrijām vai arī no cita kāda resora, iepriekš sazinoties ar Zemkopības ministriju.

§ 5. Sastādītais zemju sadalīšanas projekts vispirms caurskatams pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejā. Projekts apspriežams sakarā ar valdības un pašvaldības iestāžu zemju pieprasījumiem, kuŗi iesniedzami līdz ar pieprasītās zemes izmantošanas projektiem. Sadalīšanas projekti un iestāžu pieprasījumi apspriežami visu ieinteresēto resoru un sabiedrisku iestāžu priekšstāvju klātbūtnē. Šai sēdē galīgi noteicamas § 2. minēto zemju kategoriju robežas.

Piezīme: Ja pilsētu, miestu un citu bieži apdzīvotu vietu paplašināšanai nozīmētās fonda zemes līdz šim ietilpa pagasta robežas, tad šinī § minētā sēdē piedalās arī pagasta valdes un zemes ierīcības komitejas priekšstāvji.

§ 6. Pēc zemju kategoriju robežu noteikšanas tai pašā sēdē pilsētas vai miestu zemes ierīcības komiteja saziņā ar pilsētas vai miesta valdi izstrādā un pieņem pamatus šās instrukcijas § 2 p. d. minēto zemju sadalīšanai gruntsgabalos.

§ 7. Kad gruntsgabalu iedalīšanas projekts sastādīts, viss projekts otrreiz skatams cauri šās instrukcijas § 5. paredzētā kārtībā, pēc kam viņš iesniedzams apriņķa zemes ierīcības komitejai tālākai virzīšanai vispārīgā kārtībā. Pie projekta un viņa apraksta ir pieliekama klāt Pašvaldības Departamenta atsauksme vai piekrišana.

§ 8. Caurskatot no apriņķa zemes ierīcības komitejām ienākušos pilsētas un miestu zemju sadalīšanas projektus, centralā zemes ierīcības komiteja lemj arī zemes piešķiršanu arī juridiskām personām, kuŗām paredzētas šās instrukcijas § 2. punktos a, b, c minētās zemes.

§ 9. Zemes piešķiršana personām, kuŗām paredzētas § 2. punktā d minētās zemes, notiek pēc projekta izlikšanas dabā un

vispārīgiem piekritības pamatiem saskaņā ar šās instrukcijas tālākiem aizrādījumiem.

§ 10. Zemes pilsētās, miestos un citās bieži apdzīvotās vietās, kuŗas izdotas mūža vai dzimts nomā, uz obroku, vai nomā uz noteiktu laiku (agrarref. lik. 43. p.), bet ne mazāk kā uz 2 paaudzēm, var pieprasīt tie, kuŗiem ir ar agrāko īpašnieku slēgti vai ar viņa piekrišanu cedēti vēl līdz 2. oktobrim 1920. g. nenotecējuši līgumi, šādu zemju pieprasījumu listes iesniedzamas attiecīgai pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejai un kur tādu nav, pagasta zemes ierīcības komitejai, līdz š. g. 1. oktobrim un pieprasījumi sākami izspriest tikai pēc šā termiņa notecēšanas.

Piezīme. Šai paragrafā minētās zemes var pieprasīt turpat atzīmētie viņu lietotāji, neatkarīgi no vecuma un neatkarīgi no tam, vai tie ir bezzemnieki vai zemes īpašnieki.

§ 11. Pilsētās, miestos un citās bieži apdzīvotās vietās jauniedalītie gruntsgabali pieprasami attiecīgā pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejā, iesniedzot līdz ar pieprasījuma listi pieprasītās zemes izmantošanas projektus. Šie pieprasījumi skatami cauri tūliņ pēc viņu iesniegšanas un izspriežami vispārīgā kārtībā. Šos gruntsgabalus piešķirs tiem, kuŗu iesniegtos izmantošanas projektus centralā zemes ierīcības komiteja atzīs par vēlamākiem.

Piezīme. Vajadzības gadījumā centralā zemes ierīcības komiteja var jauniedalītos gruntsgabalus izdot vairāksolišanā.

16. Centr. Zemes Ierīcības Komitejas rikojums 20007.

Visām apr. zem. ierīc. komitejām.

(Z. I. V. Nr. 20.)

Neraugoties uz vairākkārtīgiem aizrādījumiem un priekšlikumiem no daudzām apriņķu komitejām Centralā Zemes Ierīcības Komitejā vēl joprojam tiek iesūtītas nenokārtotas lietas, kamdēļ vēl reiz aizrādam, ka lietas iesūtamas tikai galīgi nokārtotas. Pie lietu nokārtošanas jāievēro, ka uz katru saimniecisku vienību ievadama atsevišķa akte, pie kuŗas pieliekami chronoloģiskā kārtībā visi uz šo vienību attiecošie dokumenti, pieprasījumu listes, protokolu izraksti u. t. t. Ja ar vienu lēmumu piešķirtas vairākas vienības, — pie aktes pieliekami atsevišķi izraksti no lēmumiem. Pie aktes pievienojamas visas uz minēto saimniecības vienību iesniegtās pieprasījumu listes, kuŗām zeme piespriesta. No noraidītām listēm iesūtamas tikai tās, kuŗu iesniedzēji apriņķa komitejas lēmumu pārsūdzējuši. Pārējiem, kuŗi noraidižo lēmumu nav pārsūdzējuši, izsniedzamas apliecības, ka zeme nav piešķirta. Visi saimniecisko vienību nosaukumi stingri pārbaudami, salīdzinot ar agrākiem doku-

mentiem. Jāgriež vērība uz to, vai šī vienība ir muiža, pusmuiža, lopu muiža, ja māja, tad kāda (kvotes, rentes, kalpu u. t. t.) Lēmumos jaunsaimnieku vārdiem, tēva vārdiem un uzvārdiem jābūt skaidri uzrakstītiem un salīdzinātiem ar pasi; pie vienādiem vārdiem, tēva vārdiem un uzvārdiem taisamas atsevišķas atzīmes. Lietām jābūt iešūtām atsevišķos vākos, numurētām un ar attiecīgu uzrakstu uz vāka. Lietas, kuŗas nebūs nokārtotas saskaņā ar šiem noteikumiem, tiks sūtītas atpakaļ nokārtošanai.

Pieņemta C. Z. I. K-jas plenarsēdē
23. martā 1921. g., prot. № 122. p. 5.

17. Instrukcija Nr. 16

par dārzu koloniju dibināšanu un zemes piešķiršanu dārzu saimniecību ierīkošanai.

(Z. I. V. № 7.)

1. Dārzu koloniju ierīkošanai rezervētās muižas dārzsaimniecībām piešķirama pēc iespējas visa muižas zeme ar pusmuižām, kur pēdējās vēl nav sadalītas.

2. Dārzu kolonijas vēlams ierīkot muižās, kuŗas atrodas ne tālāki par 5 klm. no pilsētām, lielākiem miestiem, vai ērtām satiksmes ceļu pietātnēm.

3. Dārzu saimniecību ierīkošanai muižas sadalāmas:

- a) 5 hektaru lielos zemes gabalos, ja tie atrodas ne tālāki par 3 klm. no pilsētas vai citiem lielākiem centriem un
- b) līdz 10 hektaru lielos zemes gabalos, ja muiža atrodas tālāki no pilsētas, pie kam šai kopplatībā jābūt ne mazāk par 4 ha dārzkopībai derīgas zemes.

4. Muižu sadalīšanas plānu izstrādā mērnīeks parastā kārtībā, piedaloties dārzkopības specialistam pēc lauksaimniecības departamenta norādījuma.

5. Zeme dārzu kolonijās iznomājama uz 6 gadiem; šai laikā vismaz $\frac{1}{3}$ zemes platības daļa apstādāma ar augļu kokiem, bet ne mazāk par 200 kokiem. Augļu koku vietā var audzēt ogu kultūras, vai ierīkot kociņu audzētavu. Darbi izvedami sistematiski sākot ar 1. gadu, ievērojot 13. p. minētās instrukcijas nosacījumus.

6. Iepriekšējā pantā minēto 6 gadu laikā katrā saimniecībā vajaga uzbūvēt vismaz vienu nepieciešamu ēku.

Piezīme: Gadījumā, ja jauniesācējam ir iepseja tuvumā dzīvot ārpus jaunās saimniecības, ēkas celšana nav obligatoriska.

7. Pēc 6 gadiem, ja 5. un 6. p. p. minētie noteikumi ir izpildīti, dārza saimniecību piešķir nomniekam dzimts īpašumā, ievērojot vispārējos nosacījumus. Zemes izpirkšanas maksu šādos gadījumos nosaka pēc zemes vērtības nomas laika sākumā.

8. Ja 5. un 6. p. p. noteikumus nomnieks neizpilda, zemes paliek valsts zemes fondā.

Piezīme: Zemkopības ministrija var atņemt nomas gabalu arī agrāk par 6 gadiem, ja nomnieks nepilda līgumu un neparāda gribu dārzu ierīkot.

9. Par izdarītiem labojumiem, uzceltām ēkām un ierīkotām kultūrām nomniekam — dārzniekam zemes gabalu atstājot nākās atlīdzība pēc taisnīga novērtējuma.

10. Par iznomāto zemi un ēkam dārzniekam jāmaksā rente, kuŗu var arī norēķināt 9. pantā paredzētā atlīdzībā. Rentes norma noteicama zeltā par 6 gadiem uz priekšu, maksājot to valsts valutā pēc maksāšanas termiņā pastāvoša finansu ministrijas kursa.

11. Ja pastāvošie augļu un sakņu dārzi, stādu mājas un parki, kā arī kolonijai nepieciešamas ēkas paliek valsts īpašumā, tad tos izrentē kolonijas kooperatīvu kopējā lietošanā un pārziņā.

12. Pārējās muižas ēkas pirmos 6 gadus var iznomāt dārzu kolonijas locekļu personīgām vajadzībām. Pēc minētā termiņa notecēšanas kolonijas iestādēm vajadzīgās ēkas pāriet viņu lietošanā uz 11. p. noteikumiem, bet atlikušās ēkas var sadalīt un pārdot atsevišķām saimniecībām.

13. Dārzu koloniju iekšējo iekārtu regulē instrukcijas, kuŗas apstiprina zemkopības ministrija.

14. Dārzu kolonijās zeme piešķirama tiem Latvijas pilsoņiem, kam viņas nav un kas apņemas pildīt visus uz dārzu kolonijām attiecošos noteikumus un instrukcijas. Priekšroka dodama dārzkopības lietpratējiem.

18. Zemk. min. koloniju iekšējo iekārtu regulējošie noteikumi.

(Z. I. V. Nr. 29.)

1. Obligatoriiskie :

- a) cīņa ar kaitēkļiem, augu slimībām un nezālēm ;
- b) nedrīkst audzēt (vienā kolonijā) sēklas, kas saziēdamas pamazina sugas jeb šķirnes tūribu.

2. Kopējiem spēkiem jāierīko un jāizved kolonijā :

- a) meliorācijas darbi, kam vispārēja nozīme kolonijā ;
- b) jāierīko un jātur kārtībā no visiem lietojamiem (kolonijas teritorijā) ceļi ;
- c) jārok un jātur kārtībā galvenie novada grāvji ;
- d) jāierīko (ja būtu vajadzība), kā arī jātur kārtībā jau kolonijās atrodošās ūdens krātuves ;
- e) jāstāda (ja pēc tādām būtu vajadzība) un jāuztur kolonijai nepieciešamas vējlauzējas līnijas.

3. Par augšā pievestiem noteikumiem, kā arī citu šē neparedzētu kolonijas labierīcības lietu dzīvē izvešanu, rūpējas kolonistu ievēlētie priekšstāvji, saziņā ar zemkopības ministriju.

19. Iekšlietu ministrijas raksts Nr 102749 par zemes rezervēšanu grantsbedrēm.

Pie pastāvošiem noteikumiem par zemes ceļu labošanu ceļu labošanas izdevumi tiek segti ar nodokli no zemes un izlabošanas darbi izdarīti no lauku iedzīvotājiem kļaušu kārtā. Valsts meži un valsts fondā ieskaitītās zemes, kuņas netiek apsaimniekotas, atsvabinātas no ceļu labošanas naturalkļaušām un pagaidu noteikumu par zemes ceļu labošanu 2. pantā paredzētu izdevumu segšanas pret ceļu un mazāku tiltu būves un labošanas materiāliem. Galvenie ceļu uzlabošanas materiāli ir grants vai smilts, kur grants nav. Līdz šim grants vai smilts tiek ņemta no jau pastāvošām Krievijas Valdības laikā atsavinātām grants vai smilšu bedrēm, kuņas pēc pagaidu noteikumu par zemes ceļu labošanu 8. panta paliek pagastu rīcībā ceļu labošanas vajadzībām un pa lielākai daļai atrodas uz bijušo privatmūižu vai valsts zemēm. Kā redzams no pašvaldības Departamentā ienākušās sarakstīšanās, tad daudzos pagastos minētās grants bedres izsmeltas un vajadzīgas jaunas. Zemes gabalu atsavināšanu jaunu grants vai smilts bedru ierīkošanai pēc jau pievesto zemes ceļu labošanas noteikumu 8. panta izved iekšlietu ministrija. Pēc valsts fonda zemes sadalīšanas atsevišķās saimniecībās grants zemes atvasināšana būs grūtāk izvedama un tiks traucētas saimniecības ar grants vai smilts zemes slāņiem. Lai to novērstu iekšlietu ministrija lūdz centralo zemes ierīcības komiteju uzdot aprīņķu un pagastu zemes ierīcības komitejām rezervēt pēc iespējas katrā pagastā no valsts fonda zemes dažas pūrvietas ar grants vai smilts slāņiem priekš grants bedru ierīkošanas ceļu labošanas vajadzībām, pie kam rezervējot grants zemi jāraugās uz to kā rezervētie zemes gabali pēc iespējas atastos pagastā vairākās un pieejamās vietās, kā arī tiktu novilkta robežas šiem gabaliem, nododot tos pagastu valžu pārziņā.

20. Senata rīkojumi Centralai Zemes Ierīcības Komitejai.

1. Nr. 783. no 9. jun. 1921. g.

Latvijas Suverenās Tautas Vārdā, Senats, caurlūkojis tiesas sēdē IGNATA IVANOVSKA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas rīcību attiecībā uz Vilces pagasta „Siliņu” nepiešķiršanu viņam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod, ka Agrāras reformas likuma IV. daļas 1. pants nodibina valsts zemes fonda sadalīšanai, izlietošanai un piešķiršanai zemes ierīcības komitejas; ka tā paša likuma 8. panta c punkts nosaka, ka Centralās zemes ierīcības komi-

tejas uzdevums ir galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlemt sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus, kā arī zemes pieprasījāņu un pabalstu sarakstus; ka pēc minētā likuma 8. p. g. punkta Centralai komitejai uzdots izstrādāt instrukcijas, pēc kurām jārikojas zemes ierīcības komitejām; ka, saskaņā ar šo savu uzdevumu, Centralā zemes ierīcības komiteja izdeva šāgada 3. janvārī instrukciju Nr. 5 (V. V. 1921. g. Nr. 8), kuŗa nosaka zemes piešķiršanas kārtību, pie kam zemes pieprasītāji sadalāmi 5. kategorijās tāi no ūkā, ka augstākās kategorijās ierīdotiem ir priekšrocība pret zemākās kategorijās ierīkstītiem ka Centralā zemes ierīcības komiteja izšķir lietu pēc būtības galīgi un Senats caurskatā sūdzības par Centralās komitejas lēmumiem kasācijas, resp. uzraudzības kārtībā, piegriezdams vērību, ka Centralā zemes ierīcības komiteja savus lēmumus taisot turētos likuma un viņa izdoto instrukciju robežās (agr. reform. likuma IV. daļas 9. pants) un ka šīnī gadījumā lūdzējs savā sūdzībā neuzrāda ne uz vienu agrarreformas likuma pārkāpumu no Centralās zemes ierīcības komitejas puses, kamdēļ nolēmj: IGNATA IVANOVSKA sūdzību atstāt bez ievēribas.

2. Nr. 991. no 25. aug. 1921. g.

Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Grobiņas latviešu draudzes baznīcas padomes sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 24. aprīļa lēmumu attiecībā uz vienas daļas minētās draudzes mācītāja muižas zemes pārņemšanu valsts rīcībā, izklausījis Vīrsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, ka sūdzība, kuŗu iesniegusi Senatam Grobiņas baznīcas padome par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 24. aprīļa lēmumu ir parakstīta vienīgi no baznīcas padomes un valdes priekšsēdētāja un rakstveža: ka pēc 1919. g. 27. okt. pagaidu noteikumiem par evāņģelisko luterāņu draudžu padomēm, (V. V. 1919. g. Nr. 14) valde ir baznīcas padomes izpildu organs un draudzes priekšstāvis visās lietās un vietās, to starpā arī administratīvās un tiesu iestādēs (not. 12. p.); ka tamlidz padome var savus lēmumus realizēt vienīgi caur valdi; ka valdes sapulces ir pilntiesīgas, ja sēdē ņem dalību priekšnieks vai tā vietnieks un vēl 2 valdes locekļi; ka valdes priekšnieks un sekretars nerezidentē valdi, kā koleģialu iestādi, kamdēļ tie arī nevar bez attiecīga valdes lēmuma, valdes vārdā iesniegt Senatam pārsūdzbību; ka šāda pārsūdzbība parakstāma vai nu no pilntiesīga valdes sastāva, vai atkal valdei jāizdod atsevišķa pilnvara, vai jātaisa īpašs lēmums, pēc kuŗa viņa pārsūdzbību parakstīt uzdod vai nu valdes priekšsēdētājam, jeb kādam no valdes locekļiem, pieliekot pie pārsūdzbības attiecīga lēmuma norakstu; ka šīnī gadījumā pārsūdzbība parakstīta no padomes un valdes priekšsēdētāja un sekretara bez attiecīga valdes lēmuma, un ka tamdēļ aiz augšā aprādītiem iemesliem pārsūdzbība atstājama bez caurskatīšanas, nolēmj: Grobiņas latviešu draudzes baznīcas padomes sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

3. Nr. 1216. no 28. sept. 1921. g.

Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē FRIDRICHĀ HAZENFUSA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem Inčukalna pagasta Sila smēdes zemes un telpu iznomāšanas lietā, izklausījis Vīrsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā, ka Centralā zemes ierīcības komiteja galīgi apstiprina, atceļ, vai pārlemej fonda zemes sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu (agr. ref. lik. IV. daļas 8. panta „c” punkts), un tādi Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi atceļami vai grozāmi vienīgi pārsūdzbības ceļā Senatam (turpat 9. pants); ka tāpēc Centralai zemēs ierīcības komitejai nav tiesības pašai savus lēmumus atcelt, grozīt un pārlemt; ka šai gadījumā Centralā zemes ierīcības komiteja š. g. 23. maijā apstiprinājusi Rīgas apriņķa zemes ierīcības komitejas š. g. 4/5 aprīļa lēmumu „Sila” smēdes izrentēšanu HAZENFUSAM un uzdevusi apriņķa priekšniekam Adama Elsa izlikšanu no ša rentes priekšmeta; kapēc tam, apspriežot to pašu jautājumn par jaunu un ar š. g. 7. jūlija lēmumu grozot agrāko 23. maija lēmumu, Centralā zemes ierīcības komiteja pārkāpusi agraras reformas likuma IV. daļas 8. panta „c” punkta un 9. pantu; ka aiz šāda likuma pārkāpuma pievestais Centralais zemes ierīcības komitejas š. g. 7. jūlija lēmums zaudē likumīgu spēku un ir atceļams ar visām sekām, līdz ar ko jāstājas spēkā

tās pašas Centralās komitejas š. g. 23. maija lēmumam, nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 7. jūlija lēmumu atcelt.

4. Nr. 1535. no 16. nov. 1921. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Triкатas baznīcas valdes sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 2. jūnija lēmumu attiecībā uz Triкатas mācītāja muižas un draudzes skolas zemes pārņemšanu valsts pārziņā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka baznīcas zeme atstājama neatsavināmo vidējo saimniecību plātībā kopā ar baznīcai resp. draudzei piederošām ēkām (agr. ref. lik. I. d. 3. p. 2. piezīmes); ka tāda neatsavināma daļa baznīcām, ka atsavināmās zemes bijušai īpašniecei, ierādama no valdības (agr. ref. lik. I. d. 3. p. „a” punkts); ka tādā kārtā likums nepielaiž mācītāja muižas pārņemšanu pilnā sastāvā zemes fondā, iekams no valdības nav apzīmēta un ierādīta draudzei neatsavināmā muižas daļa ar ēkām, kas draudzei atstājami bez to ieskaitīšanas zemes fondā; ka šajā gadījumā Centralā zemes ierīcības komiteja, š. g. 2. jūnijā lemjot par Triкатas mācītāja muižas un draudzes skolas zemes pārņemšanu valsts zemju fondā un rīcībā, iekams neatsavināmā daļa nebij norādīta, ir pārkāpusi pievestos likuma noteikumus, ka šādu pārkāpumu dēļ minētais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 2. jūnija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lieta jaunu lēmumu.

5. Nr. 1541 no 16. nov. 1921. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Ķirbišu pagasta zemes ierīcības komitejas sūdzību par centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 15. jūlija lēmumu attiecībā uz rentas paaugstināšanu valsts fonda zemes rentniekiem Ķirbišu pagastā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka uz agr. ref. lik. IV. daļas 4. panta pamata pagasta zemes ierīcības komitejas ir padotas apriņķu un centralajai zemes ierīcības komitejām un pagastu komitejām minētais likums nepiešķir tiesības pārsūdzēt apriņķu un Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu: ka tāpēc Ķirbišu pagasta zemes ierīcības komitejas sūdzība par centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 15. jūlija lēmumu no Senata nav caurskatāma, kāpēc nolemj: Ķirbišu pagasta zemes ierīcības komitejas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

6. Nr. 100. no 7. dec. 1911. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē jautājumu, vai Senatam iesniedzamas sūdzības par centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem aplikamas ar vienkāršu zīmognodokli pēc 1921. g. 17. septembra rīkojuma par zīmognodokli 15. p. 1. pkt, jeb pēc tā paša rīkojuma 16. p. 1. pkt., izklausījuse Virsprokurora v. i. atzinumu, atrod: Centralā zemes ierīcības komiteja savā 1921. g. 31. oktobra rakstā zem Nr. 23456 aizkustina jautājumu par to, vai sūdzības par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem aplikamas ar vienkāršu zīmognodokli pēc 1921. g. 17. septembra rīkojuma par zīmognodokli 15. p. 1. pkt., jeb pēc tā paša rīkojuma 16. p. 1. pkt. Aizkustināta jautājuma izšķiršana atkarīgās no tā, vai sūdzības par centralās komitejas lēmumiem uzskatāmas par kasācijas sūdzībām dēļ spriedumu atcelšanas civillietās, jeb par sūdzībām, kas jāiesniedz valsts administratīvām iestādēm. Pēc agrarās reformas 1920. g. 17. septembra likuma IV daļas 8. p. Centralās zemes ierīcības komitejas uzdevums, starp citu, vadīt un pārzināt zemes fonda izlietošanu, sadalīšanu un piešķiršanu, kā arī izspriest sūdzības par apriņķa komitejām un strīdus viņu starpā. Pēc tā paša likuma IV. daļas 9. p. Centralās komitejas lēmumus var pārsūdzēt mēneša laikā Senata administratīvam departamentam kasācijas kārtībā. Pēc tā paša likuma IV. daļas 1. p. zemes ierīcības komitejas, tai starpā arī Centralā zemes ierīcības komiteja, nodibinātas valsts zemes fonda sadalīšanai, izlietošanai un piešķiršanai. Tā tad centralā zemes ierīcības komiteja uzskatāma par administratīvu iestādi, viņai nav piešķirta tiesu vara, kuŗa raksturīga pazīme. (ties. iek. lik. 1. p.). Centralā komitejā izspriežamās lietas par tīri administratīvām, bet nevis par tiesu-sevišķi nevis par civillietām (Civ. proc. lik. 1. 1801. p. p.), kuŗu izspriešana

piekrit tikai tiesām, pretēji administratīvām iestādēm (civ. proc. lik. 3. p.) Sūdzības par centrālkomitejas lēmumiem iesniedzams nevis Senata civilkasācijas departamentam. Agrarās reformas likuma IV daļas 9. p. dēļ sūdzībām paredzētā kasācijas kārtība pate par sevi vēl nenozīmē, ka sūdzība par centralās komitejas lēmumiem būtu jāiesniedz un jāapspriež pēc civilproceslikumiem, kuri piem. prasa drošības naudu un t. t. Kasācijas kārtība piemērojama arī krimināllietās un nozīmē tikai to, ka attiecīga instance nepārbauda lietu pēc būtības (sk. ties. iek. lik. 5. p.). Tā tad sūdzības par centralās komitejas lēmumiem nav pielīdzināmas rīkojumā par zīmognodokli 15. p. 1. pkt. minētām kasācijas kārtībā iesniedzamām sūdzībām. Pievestais rīkums attiecas uz fiskāliem, likumiem, kuri iztulkojami visšaurākā nozīmē (Kr. Sen. apv. sap. 1893. g. spried. Nr. 23; civ. kas. dep. 1903. g. spried. Nr. 48, 1901. g. spried. Nr. 99, un citi). Tādēļ arī minēta rīkojuma 15. p. 1. pkt. iztulkojams ne tālāki par viņā tieši paredzētām robežām. Ja pie sūdzībām par centralās komitejas lēmumiem nav piemērojams 15. p. 1. pkt., tad jāpiemēro tikai 16. p. 1. pkt., tas ir sūdzības apliekamas ar vienkāršu 20 zelta santimu zīmognodokli. Ar tādu slēdzienu saskan arī līdzšinēja Senata prakse, pēc kuŗas sūdzības par centralās komitejas lēmumiem bija jāapliek ar stempelnodokli nevis pēc no likuma par stempelnodokli 13. p. 4. pkt., bet gan pēc tā paša no likuma 14. p. 1. pkt. Aiz pievestiem iemesliem Senats nolemj: atzīt, kā Senatam iesniedzamās sūdzības par centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem apliekamas ar vienkāršu zīmognodokli pēc 1921. g. 17. sept. rīkojuma par zīmognodokli 16. p. 1. pkt.

7. Nr. 29. no 14. decembra 1921. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Brambergas pagasta valdes sūdzību par centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu vecā pagasta nama zemes atsavināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Brambergas pagasta padome savā š. g. 19. septembra ārkārtējā sēdē uzdevuse pagasta valdei iesniegt Senatam pārsūdzību dēļ zemes gabala atsavināšanas, uz kuŗa atrodas pagasta sabiedrībai piederošā ēka; kā Brambergas pagasta valde tādu uzdevumu nav izpildījuse un Senatam pārsūdzību nav iesnieguse, jo par tādu nav uzskatams no „priekšnieka palīga D. Gailiņa un darbveža“ parakstītais pavadraksts par padomes lēmuma piesūtišanu Senatam dēļ attiecīgā rīkojuma; kā pievestais, kā pārsūdzība domātais pavadraksts, nav parakstīts no pagasta valdes, kuŗa pastāv no priekšsēdētāja un no 3—7 locekļiem (1918. g. 4. decembra pagastu satversmes pagaidu likuma 35. pants); ka tādā kārtā minētā „pārsūdzība“, uz Senata iekārtās likuma 49. panta piezīmes pielikuma 1. panta 2. un 4. punktu pamata, no Senata nav caurskatāma, kāpēc nolemj: Brambergas pagasta valdes sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

8. No 11. janvāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Siras pagasta sīkzemnieku un rentnieku pilnvaroto J. MIKELSONA un J. DADŽA sūdzību par centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 21. aprīļa lēmumu attiecībā uz Vensavas muižas plāvu izņemšanu no Siras pagasta zemes ierīcības komitejas kompetences, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka ar zemes piešķiršanu no fonda pirmā kārtā apmierināmi vietējie bezzemnieki un sīkzemnieki (agr. ref. lik. II. d. 44. p. instr. Nr. 5 § 5) un ārpagastniekiem piešķirama tikai pārpalikušē fonda zeme, piepaturot viņiem pagastā noteikto kategoriju iedalījumu (instr. Nr. 5 § 28); kā tādā kārtā, nekonstatējot visu Siras pagasta bezzemnieku un sīkzemnieku plāvu pieprasījumu apmierināšanu, kā arī pārpalikušo fonda plāvu koplatību, centralai zemes ierīcības komitejai nebija likumīga pamata vispārīgi runāt vai lemt par Užasvas pagasta bezzemnieku un sīkzemnieku zemes pieprasījumu apmierināšanu no Siras pagastā ietilpstošām fonda plāvām 560 pūr. platībā; ka agrarās reformas likuma IV. daļas 4. pants uzdod katrai pāgasta, pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejai izstrādāt priekšlikumus, ierosinājumus un atzinumus par viņu rīcības rajonā ietilpstošo valsts zemju fonda zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu,

kādu šo komiteju likumā noteikto tiesību un uzdevumu centralā zemes ierīcības komiteja nevar grozīt vai atceļt, pārvedot valsts zemju fonda daļas no viena pagasta zemes ierīcības kompetences otrā pagastā; kā ar šādu kompetences robežu grozīšanu tiek grozītas un izjauktas pastāvošās pagasta robežas, kas aizkaļ attiecīgo pagastu tiešās intereses un uz kādu rīcību likums centralai zemes ierīcības komitejai tiesības nedod; ka pievesto iemeslu dēļ centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 21. aprīļa lēmums par 560 pūrvienu Vensavas plāvu izņemšanu no Siras pagasta zemes ierīcības komitejas kompetences un nodošanu Vensavas pagasta zemes ierīcības komitejas rīcībā, kā nesaskaņošs ar likumu, nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Siras pagasta sīkzemnieku un rentnieku pilnvaroto J. MIKELSONA un J. DADŽA sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

Uzraudzības kārtībā centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 21. aprīļa lēmumu atceļt.

9. Nr. 260. no 25. janvāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Žana JAKABSONA un Elzas BILMAN sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas rīkojumu Jaun-Svirlaukas pagasta „Vec- un Jaun-Pūcenu” māju lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka fonda zemes uz Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmuma pamata var apmainīt pret neatsavināmiem zemes gabaliem, bet Centralā komiteja nav spiesta katru piedāvātu apmaiņu izdarīt, ja viņa to atzist par neizdevīgu vai nevēlamu (agr. ref. lik. II. d. 34. p.), ka šai gadījumā sūdzētāju piedāvāto Vec- un Jaun-Pūcenu māju neatsavināmās zemes apmaiņu pret Salgales muižas fonda zemes gabaliem Centralā Zem. ler. kom. ir pienācīgi apsvērusi un apmaiņas nevēlamību pietiekoši motivējuse, tā ka viņas lēmums atzistams par likumīgu, JAKABSONA un BILMAN sūdzība par nepamatotu, kāpēc nolemj, Žana JAKABSONA un Elzas BILMAN sūdzību atstāt bez ievēribas.

10. Nr. 602. no 24. februāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis rīcības sēdē Jēkaba BEIERA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas rīcību attiecībā uz viņa, BEIERA, pārsūdzības neiesniegšanu Senatam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: kā likumā nav nosacīts laiks, kādā Centralai Zemes Ierīcības komitejai ienākušās sūdzības iesūtamas Senatam; ka ievērojot lielo sūdzību skaitu, kāds caur Centralo Zemes Ierīcības komiteju ienāk Senatam, sūdzības neiesūtīšana Senatam no pag. g. decembra sākuma līdz š. g. 16. janvārim nav uzskatāma par novilcināšanu no Centralās komitejas puses; ka minētā sūdzība tagad Senatam ir jau iesūtīta; ka šo iemeslu dēļ Jēkaba BEIERA sūdzību atstāt bez ievēribas.

11. Nr. 850. no 22. marta 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Eduarda ŠVERDUTA pilnvarnieka zv. adv. pal. A. ABELTIŅA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 19. oktobra lēmumu „Lavižu” muižas atsavināšanas lietā”, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka lemšana par muižu un zemju atsavināšanu un ieskaitīšanu valsts zemju fondā piekrit valdībai, t. i. Zemkopības ministrijai (agr. ref. lik. I. d. 8. un 12. p. p.) ka Centralās zemes ierīcības komitejas kompetencēs ietilpst lemšana par atsavināto zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu, tā tad rīcība vienīgi par jau atsavinātām un valsts zemes fondā ieskaitītām zemēm, bet ne par to atsavināšanu (agr. ref. lik. IV. d. 8. p.) ka šai gadījumā 1921. g. 19. oktobrī, lemjot par „Lavizes” muižas atsavināšanu, Centralā zemes ierīcības komiteja ir pārkāpusi savas likumā noteiktās kompetences robežas, līdz ar ko tāds viņas lēmums zaudē katru likumīgu spēku un nozīmi, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. oktobra lēmumu atceļt.

12. Nr. 637. no 1. marta 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jāņa KREICBERGA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 25. novembra lēmumu Mežmuižas

pagasta Budbergu mājas robežu noapaļošanas lietā, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka robežu noapaļošanas jautājums starp viņu „Budbergu“ un LINTMAŅA „Bullu“ mājām noskaidrots un izvests viņa klātbūtnē un viņam pašam divus attiecīgus protokolus parakstot; ka šo robežu nosprašanās projekta apstipriņošo Jelgavas apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumu, pretēji agrarās ref. lik. IV, d. 6. p. 1. piezīmei, KREICBERGS nav pārsūdzējis Centralai Zemes Ierīcības komitejai, kuŗa apstiprinot apriņķa komitejas lēmumu nekādus likumapārkāpumus šai lietā nav pielaiduse; ka Senats lietas faktiskos apstākļus pēc viņa būtības nepāribauda; ka tādā kārtā KREICBERGA pārsūdzība kā nepamatota nepelna ievēribas, kāpēc nolemj: Jāņa KREICBERGA sūdzību atstāt bez ievēribas.

13. Nr. 834. no 22. marta 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Emburgas pagasta, zemes ierīcības komitejas sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. decembra lēmumu attiecībā uz „Stiveru“ mājas piešķiršanu Jānim LIEKNIM, izklausījis virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pagasta zemes ierīcības komitejas uzdevumi un tiesības noteiktas agrarās ref. lik. IV. d. 4. pantā, kur tām nav piešķirtas tiesības pārsūdzēt Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumus; ka līdz ar to atkrit katrs pamats Emburgas pagasta zemes ierīcības komitejas sūdzībai par Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumu „Stiveru“ mājas piešķiršanas lietā Jānim LIEKNIM, kāpēc nolemj: Emburgas pagasta zemes ierīcības komitejas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

14. Nr. 808. no 22. marta 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Kārļa ARTMAŅA, sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 28. oktobra lēmumu Skrundes pagasta Ropu muižas zemes piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka iebildumi par apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumiem nedēļas laikā iesniedzami Centralai Zemes Ierīcības komitejai (agr. ref. lik. IV. d. 6. panta 1. piezīme); ka Kārlis ARTMANS Kuldīgas apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumu, ar kuŗu viņa zemes pieprasījums noraidīts, Centralai komitejai nav pārsūdzējis, ka šā iemesla dēļ Centralā Komitejā arī nemaz nav apspriests jautājums par viņa, ARTMAŅA, zemes pieprasījuma noraidīšanu; ka Senatam pārsudzami vienīgi Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumi (agr. ref. lik. IV. d. 9. p.); ka tādā kārtā Kārļa ARTMAŅA sūdzība dēļ Centralās Zemes Ierīcības komitejas neesoša lēmuma atcelšanas nepelna ievēribu, kāpēc nolemj: Kārļa ARTMAŅA sūdzību atstāt bez ievēribas.

15. Nr. 810. no 22. marta 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Friča HENIŅA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 13. decembra lēmumu Valdegales pagasta Laidzes muižas sadalīšanas lietā, izklausījis Virsprokura biedra atzinumu un ņemot vērā: ka nedz pagasta nedz apriņķa zemes ierīcības komitejām nepieder tiesība piešķirt fonda zemes, bet tāda tiesība pieder vienīgi Centralai Zemes Ierīcības komitejai (agr. ref. lik. IV. d. 4., 6. un 8. p. p.); ka līdz ar to Valdegales pagasta zemes ierīcības komitejas atzinums par Laidzes muižas gabala Nr. 8 piešķiršanu sūdzētajam nebūt nav priekš Centralās komitejas saistošs un arī sūdzētajam nedod nekādas realizējamās tiesības uz minēto gabalu līdz kamēr tāds atzinums nav no Centralās komitejas apstiprināts; ka pēdējā savā 1921. g. 13. decembra lēmumā nav vis minēto gabalu Nr. 8 kam nebūt piešķiruse, bet gan to rezervējuse muižas centra vajadzībām, kāda Centralās komitejas rīcība nav padota privatu personu pārsūdzībām; ka tādā kārtā HENIŅA sūdzības iesniegšanai par pieņemto Centralās zemes ierīcības komitejas 13. decembra taisīto lēmumu nav likumīga pamata un tā arī no Senata nav caurskatāma, kāpēc nolemj: Friča HENIŅA sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

II. nodalījums.

Fonda zemju sadalīšanas techniskā puse.

(Mērniecības daļa.)

Latvijas Satversmes Sapulces plenar-
sēdē 25. janvārī 1921. g. pieņemtais

21. Likums

par metra sistēmas mēru ieviešanu zemes mērīšanā.

1. Visās darīšanās, attiecībā uz zemes mērīšanu un lietošanu, lietojami metra sistēmas mēri.

2. Zemju un mežu planos, dažādos aprēķinos, līgumos, iesniegumos u. t. t. platība uzdodama hektaros.

3. Kadastra un parastie zemju plāni sastādāmi turpmāk attiecībā 1 : 4000.

Piezīme: Atsevišķiem mazākiem gruntsgabaliem lietojams samērā 1 : 1000.

4. Pārejai no veciem mēriem uz jauniem, kā arī pārejas laikmetam Zemkopības Ministrija izdod, saziņā ar Iekšlietu, Finanšu un Tieslietu Ministrijām atsevišķu instrukciju par veco mēru lietošanu līdzās jaunājiem.

5. Likums stājas spēkā ar nākošā mēneša 1. dienu pēc viņa izsludināšanas.

16. oktobrī 1920. g. apstiprinu. Zem-
kopības ministrs: H. Celmiņš,

22. Techniskā instrukcija

Latvijas Zemkopības ministrijas mērniecības no- daļas mērniekiem.

SATURS.

- I. Vispārējie noteikumi.
- II. Zemes vispārējs apskats.
- III. Ārējo robežu nospraušana un uzņemšana.
- IV. Teodolīta gājumu poligonu tīkla nospraušana un uzņemšana.
- V. Zemes iekšējā satūra uzņemšana.
- VI. Mērīšanas žurnāli un abrisi.
- VII. Uzmērīšanas materialu aprēķināšana.
- VIII. Zemes ierīcības projektu sastādīšana un izvešana dabā.
- IX. Planu zīmēšana.
- X. Mērīšanas apraksts.

PIELIKUMI

- I. Paskaidrojumi par mēriem. Septiņpēdu asu pārvešana metros, Kvadratasu pārvešana hektaros. Desetīnu pārvešana hektaros. Vidzemes pūrvieta pārvešana hektaros.
- II. Tabele liniju līmeniskā garuma aprēķināšana.
- III. Vislielākās pielaižamās starpības d pie garuma mērīšanas.
- IV. Tabele hektaru pārvešanai Vidzemes pūrvielās.
- V. Tabele platību aprēķināšanai ar planimetri, nepārstādot planimetra sviru.
- VI. Mērīšanas žurnāla paraugs.
- VII. Protokols pie projektu izvešanas dabā.
- VIII. Robežu uzņemšanas protokols.
- IX. Planu uzrakstu paraugs.

1. Vispārējie noteikumi.

§ 1. Mērnieku darbi sastāv: a) visu nepieciešamo materiālu ievākšanā priekš zemes robežu noteikšanas, iekšējā satura uzņemšanas un zemes platību aprēķināšanas, b) zemes ierīcības projektu sastādīšanā un viņu izvešanā dabā un c) planu izgatavošanā. Lai mērnieku darbi būtu saskaņoti ar jaunāko laiku tehniskām prasībām un lai viņus varētu izlietot priekš dažādām valsts vajadzībām, tad mērīšana jāpamato uz teodolita gājumu slēgtiem poligoniem un jāsavieno ar kaŗa topogrāfijas trigonometrisko tīklu.

§ 2. Līdz 5000 ha lielu zemes gabalu uzmērīšana pamatojama uz viena (līdz 100 ha) vai vairākiem (100 ha līdz 5000 ha) iekšējiem teodolita diagonālu gājumiem. Zemes gabalu uzmērīšana, kuŗi lielāki par 5000 ha, pamatojama uz teodolita poligonu tīkla gājumiem. Ārējo robežu poligonam, kuŗš iet no robežzīmes uz robežzīmi, nevienas neizlaižot, jābūt slēgtām visos gadījumos.

§ 3. Kuŗ zeme sevišķi vērtīga, vai arī mazi zemes gabali atrodas viens otram blakus lielākā vairumā, p. p. pilsētās un miestos, tur, neskatoties uz augšā minētiem zemes platību noteikumiem, mērīšana izdarama uz trigonometriskā vai poligonometriskā tīkla pamatiem.

§ 4. Pie robežu uzņemšanas pielaižama vienīgi teodolita lietošana un tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos pielaišami daži citi instrumenti un mērīšanas paņēmieni.

§ 5. Visi mērīšanas darbi saistami ar kaŗa topogrāfijas triangulācijas punktiem, kuŗi trigonometriski uzņēdami un atzīmējami uz plāniem. Ja triangulācijas punkti atrodas par daudz tālu no uzmēramā zemes gabala, tad pie robežu uzņemšanas 2 vai 3 robežpunkti trigonometriski piesienami pie tādiem pastāvīgiem priekšmetiem dabā, kuŗi tik drīz neiznīkst, p. p. pie baznīcu torņu spicēm, fabriku trubu vai augstu namu zibeņu novedējiem, atsevišķiem versstabiem, lieliem akmeņiem, vēsturiskiem kokiem, telegrafa stabiem ar dzelzs pamatu u. t. t.

§ 6. Gaŗumā mēru vienībai jābūt metram, platībās — hektaram. Praktiskā dzīvē jaunsaimniecībā lietojama viena trešdaļa

hektara — tā saucamā metriskā jeb Latvijas pūrvieta. Saīsinājumā metrs apzīmējams ar m un hektars ar ha.

Piezīme. Gadījumā, ja nav metrisku mēru mēroga, tad angļu mēros dabūtie rezultāti ir jāpārved metros ar tabeles palīdzību (sk. pielikums I).

§ 7. Zemes mērīšanas darbu kārtība sekoša:

- 1) Zemes robežu, iekšējā satura un platības vispārējs apskats, darba kārtības noteikšana un sadalīšana starp atsevišķiem mērnieku partijas locekļiem,
- 2) Ārējo robežu nospraušana un uzmērīšana.
- 3) Teodolita gājumu poligonu nospraušana un uzmērīšana.
- 4) Zemes gabalu iekšējā satura uzmērīšana.
- 5) Technisko materialu aprēķināšana.
- 6) Zemes ierīcības projekta sastādīšana un izvešana dabā.
- 7) Planu izgatavošana.
- 8) Mērīšanas aprakstu sastādīšana.

§ 8. Pie minētās darbu kārtības ir pielaižami izņēmumi, skatoties pēc katra atsevišķa darbu uzdevuma. Katrā ziņā jācenšas darbus iedalīt tā, lai viņi, pirmkārt, neprasītu lieka laika un līdzekļu tērēšanas un, otrkārt, dotu pilnīgu tehnisko pareizību.

§ 9. Visos izņēmuma gadījumos, kuŗi nesaietas ar šīs instrukcijas pamatprincipiem, mērniekiem jāgriežas pēc padoma pie darbu kontroles organiem: mērniecības nodaļas vadītāja, atsevišķu uzdevumu inženieriem, revidentiem un ariņķa mērniekiem.

§ 10. Mērniekiem jāpiegriež vislielākā uzmanība uz kārtīgu instrumentu uzglabāšanu, īpaši pie pārvešanas no vienas vietas uz otru un pie instrumentu lietošanas uz lauka.

II. Zemes vispārējs apskats.

§ 11. Zemes vispārējs apskats ir vajadzīgs, lai dotu darbiem pareizu virzienu un lai viņus pareizi sadalītu starp atsevišķiem partijas tehniķiem.

§ 12. Pie apskata jāņem līdz zemes karte plans vai zīmējums un ar acu mēru jāatzīmē visas pārmaiņas, kādas dabā nesaietas ar planu pie robežu un iekšējā zemes satura noteikšanas. Jāatzīmē robežu zīmes, kuŗas uzglabājušās dabā, robežas, kuŗas prasa atjaunošanu, regulēšanu, stīgu izciršanu, jaunu nospraušanu dabā u. t. t.

Pie iekšējā satura jāatzīmē zemes lietošanas šķirās, ceļi, upes, kalni, lejas u. t. t. Ja mērīšanas darbi pamatojami uz teodolita gājumu slēgtiem poligoniem, tad jāatzīmē vietas, kur visizdevīgāki velkamas teodolita gājumu līnijas un vislabāki nodrošināmi poligonometriskā tīkla pamatpunkti.

§ 13. Pēc pabeigta vispārēja zemes apskata jā sastāda darbu kārtības saraksts un jānoteic priekš katra atsevišķa darba

vajadzīgais laiks, kā arī darbi jāsadala starp atsevišķiem partijas tehniķiem, tāpat arī jārūpējas par pietiekoša skaita robežu un poligonometrisko zīmju izgatavošanu.

III. Ārējo robežu nospraušana un uzmērīšana.

§ 14. Katra mērīšana dabā ir jāiesāk ar robežu nospraušanu, t. i. robežliniju novilkšanu, stigu izciršanu un robežzīmju likšanu.

§ 15. Robežām ir jābūt taisnām linijām, ejošām no robežzīmes uz robežzīmi. Izņēmums var būt vienīgi ar upēm un tādām ceļiem, kuri dabā ir stingri noteikti un nemaina savas vietas t. i. ceļi ar grāviem, kuņus kārtīgi kopj. Šinīs izņēmuma gadījumos par juridisko robežu skaitas upes vidus un robežzīmes liekamas upes tuvumā uz tā saucamām magistraļu linijām, pie kam ir jāņem vērā, lai robežzīmi upē neizskalotu. Robežlinijas velkamas pa ceļa malu un ceļš ieskaitams vienās robežās, kā nederīga zeme.

§ 16. Lidzenā vjetā uz gaļām robežu linijām robežu zīmes ir jātaisa apmēram ik par 500 m. Kalnainās vietās robežu zīmes ir jāliek tādā attālumā viena no otras, lai ik divas būtu savstarpīgi redzamas un lai robeža būtu viegli atjaunojama.

§ 17. Ja uz robežu linijas lieli akmeņi, tad uz viņiem ir jāiekaļ krusts, un viņi ir jāatzīmē planā līdz ar viņu atstatumu no linijas sākuma.

§ 18. Robežpunktu apzīmēšanai dabā vislabāk lietot lielus, ne vieglākus par 160 kg (10 pudu) akmeņus, kuņos iekāļami krusti, vai, ja nav akmeņu — kupicas, pie kam obligatoriski jāraugas uz to, lai katram zemes īpašumam būtu vismaz divas robežzīmes krusta akmeņi, kuri ir viens no otra ar teodolītu saredzami. Kupica ir zemē ierakts koka stabs, ar zemes uzmetumu ap to un grāvīti ap uzmetumu. Koka stabam ir jābūt tievgalī ne mazāk par 12 cm diametrā un ne īsākam par 1,5 m. Zemē ieraktam staba galam jāpiestiprina viens vai divi šķērskoki. Staba brīvajam galam virs zemes jāiezāgē ierobojums priekš valsts zīmoga uzlikšanas un staba virsgals jānotaissa ass. Zemes uzmetumam ap stabu jābūt tik augstam, lai 0,15 m. gaļš staba gals paliek brīvs virs zemes uzmetuma. Kupicas virsdaļai jābūt tik platai, lai uz viņas varētu nostādīt instrumentus; grāvītim jābūt 0,6 m. platam. Lai stabs būtu uzejams pie robežu atjaunošanas, tad apakš staba zemē jāierok akmeņi, ķieģeļi, ogles, stikli vai citi priekšmeti, kuri nepadodas drīzai iznīcībai. Pūrvainās vai smilšainās vietās kupicas jāaptin ar zaru žogu. Robežu krustakmeņi jāierok zemē, arā atstājot tikai akmeņa pašu augšgalu ar krustu, un ap viņiem jāaprok tāds pats grāvītis, kā ap kupicām. Kur krustojas magistrales, tur kupica nav vajadzīga, bet ierokams zemē tikai stabs. Robežzīmes uz ielām, ceļiem un tamlīdzīgām vietām, lai nekavētu satiksmes kustību,

ierokamas zemē un staba augšējais gals nozaģējams līdz ar zemes virsu.

§ 19. Katras robezzīmes atsevišķas pazīmes ir jāatzīmē abrisā un vēlāk planā.

§ 20. Meža robežu stīgām jābūt 2,0 m. platām un lauka robežu ežām 0,5 m. Jāapietas saudzīgi ar koku ciršanu pie palīgliniju vilkšanas. Kur robeža ar gaŗu zāli apaugusi, tur mērišanas laikā jānopļauj.

§ 21. Pie robežu uzņemšanas ir jānoteic robežu liniju un magistraļu mēri un viņu virzieni, magistraļu stāteņi līdz upēm un ceļiem, liniju slīpuma un robežu poligona leņķi un tāpat arī visi citi papildliniju mēri, leņķi un virzieni.

§ 22. Ja linija ir gaŗāka par 100 m. vai kad linijas galējie punkti nav saredzami viens no otra, tad pirms mērišanas viņa ir jānosprauž ar stigu mietiņiem un mērot ir jāiesit simtņieku mietiņi noteikti uz linijas, taisni tanīs vietās, kur no linijas iesākuma ir pilni hektometri. Uz mietiņiem ar romiešu cīpariem ir jāatzīmē simta skaits un šis uzraksts ir jāvērs pret linijas iesākuma pusi.

§ 23. Robežu linijas un magistrales mēramas vienu reizi ar tērauda lenti 20 metru gaŗumā, atskaitot linijas gala iznākumu līdz 0,01 metram. Pirms liniju mērišanas jāpārlicinas par lentes pareizību. Lente nedrīkst atšķirties no normalā mēra vairāk par 4 mm.

§ 24. Ja dabisku šķēršļu dēļ kādu liniju nebūs iespējams tieši izmērit, tad viņa ir jāapiet ar palīga poligonu, kuŗa sāniem pēc iespējas ir jābūt viena gaŗuma, un linijas gaŗums aprēķinams trigonometriski. Vislabāk dabā izmeklēt trīsstūri jeb četrstūri, kuŗā aprēķinamā linija nāktu kā sastāvdaļa. Trīsstūrim jābūt pēc iespējas ar vienlīdzīgiem leņķiem. Dabā jāizmēra abas pieejamās trīsstūra linijas un pēc iespējas visi 3 leņķi.

§ 25. Pirms robežleņķu mērišanas jāpārlicinas par teodolita pareizību visās viņa sastāvdaļās.

§ 26. Leņķi ir jāmēra ar teodolitu divos paņēmiēnos ar novērojumu noteiktību līdz 1'. Abu paņēmiēnu rezultāti viens no otra nedrīkst atšķirties vairāk par 1,5'. Žurnals jāved pēc parauga (sk. piel. II.). Teodolits ir centrējams virs kupicas staba gala un uz krustakmeņiem virs krustojuma.

§ 27. Pie slīpumiem, lielākiem par 2°, jāizmēra slīpuma leņķis un jāizrēķina linijas līmeniskais gaŗums (sk. piel. III.). Ja nav teodolita ar svērtēnisko loku vai eklimetra, tad liniju līmeniskos gaŗumus var arī tieši dabā izmērit, turot mēra lentes lejas galu virs zemes tadā augstumā, lai viņa būtu līmeniska.

§ 28. Pie liniju mērišanas abrisos ir jāatzīmē liniju krustojšanās ar višām dabas konturām, p. p. ar dažādu semes lieto-

šanas šķiru, kā tīrumu, pļavu, ganību, purvu, mežu un citu, kā arī ceļu, grāvju, upju konturām u. t. t.

§ 29. Pie robežliniju uzņemšanas vajadzīgs dabā izmērīt 2 blakus liniju rumbus, atskaitot katras linijas rumbu divas reizes: linijas sākumā un linijas galā. Katras linijas rumbu rezultāti nedrīkst atšķirties viens no otra vairāk par $\frac{1}{4}^0$; par galējo rezultātu jāņem aritmetiskais vidus. Priekš šī nolūka jāizmeklē 2 tādas linijas, kuras atrodas labvēlīgos apstākļos un kur tuvumā nav tādu priekšmetu, kas varētu atstāt nelabvēlīgu iespaidu uz busoli.

§ 30. Ja robeža iet pa upi vai ceļu, tad priekš robežas uzņemšanas līdzās viņai jānovelk taisnas linijas, tā saucamās magistrāles, kurām jābūt pēc iespējas garām un tuvu pie robežas. Robežu magistrāles velkamas pa vienu vai otru ceļu vai upes pusi, skatoties kur izdevīgāki.

§ 31. Magistrāļu linijas mēramas pēc tādiem pašiem noteikumiem, kā robežlinijas, bet bez tam vajadzīgs:

- 1) No ikkatras vietas, kur upe vai ceļš taisa likumu, un ne retāki kā pēc ikkatriem 100 m. izmērīt stāteņu garumu un atstatumu no magistrāles sākuma līdz stāteņa pakājei.
- 2) Kur krustojas robežlinija ar magistrāli, vajadzīgs dabā izmērīt robežlinijas garumu no robežzīmes, kuŗa atrodas minētā krustojumā, līdz upes krastam, tas pats jādara, ja krustojas 2 magistrāles; pēc tam šinī krustojumā ir arī jāņem stātenis no magistrāles līdz upes krastam.

§ 32. Magistrāles garumi no sākuma līdz stāteņu pakājēm, tāpat arī krustojumu garumi līdz upei vai ceļam, izmērami ar tērauda lenti. Kas attiecas uz stāteņu garumu, tad pielaižama arī tālmēra un reikas lietošana. Ekera lietošana pielaižama vienīgi pie stāteņiem, ne garākiem par 100 m.

§ 33. Robežu upēm un ceļiem ir jāuzņem abi viņu krasti jeb malas, pie kam uzņemšanu var izdarīt ar stāteņiem no magistrālēm, vai teodolīta, kā arī menzulas krusta vizurēm.

§ 34. Ja upes krasti nav stingri noteikti, tad par krasta liniju ir jāpieņem ūdens malas pie normalā ūdens augstuma. Par ceļu malām skaitamas viņu grāvju ārējās malas.

§ 35. Ja uz robežu linijas atrodas sēta vai ēkas, tāpat arī ja robeža apstādīta ar kokiem, tad robežas linija aprēķināma matemātiski caur magistrāļu papildu gājumiem.

§ 36. Ja robeža sastāv no vairākām īsām linijām (īsakām par 4 m.), tad robežas galējie punkti no īso liniju sākuma līdz beigām, jāsavieno ar diagonāļu gājumu, kuŗš jāizmēra ar tādiem noteikumiem, kā robežlinijas. Tas pats darams, kur robežlinijas iet pa purviem, bedrēm vai tamlīdzīgām vietām. Diagonāļu gājumi jāved pēc iespējas tuvu pie robežas.

§ 37. Lai robežu uzņemšanai un zemes kopplatības aprēķināšanai piedotu pietiekošu pareizību, tad nepietiek ārējās robežas apiet ar vienu vien slēgtu teodolīta gājumu. Nepieciešami vajadzīgi ir vēl dabā uzņemt vienu vai vairākus iekšējos diagonālu gājumus, kuŗi zemes gabalu sadalītu vairākos, pēc iespējas vienlīdzīgos, slēgtos teodolīta gājumos. Iekšējie diagonālu gājumi uzņemami tāpat kā robežlinijas. Pie viņu novilkšanas dabā jāievēro: 1) lai diagonālu gājums būtu pēc iespējas īss, t. i. savienotu divus tuvākos pretējos robežpunktus un 2) lai ietu pa atklātām vietām, p. p. ceļiem u. t. t., priekš izmērīšanas labvēlīgākos apstākļos.

§ 38. Pie robežu atjaunošanas vajadzīgi agrākie plāni vai citi dokumenti, kuŗi dod visus nepieciešamos datus. Vecie plānu rumbi ir jāpārved uz šālaika magnetiskiem rumbiem. Ja rumbu nav, tad pie robežu virzienu noteikšanas lietojami leņķi. Robežu atjaunošana jāiesāk no punkta, kuŗš uzglabājies dabā, pēc tam, ejot no punkta uz punktu, jāturpina līdz tai vietai, kur atkal kāds punkts uzglabājies. Ja uz visas robežas nav uzglabājusies neviena robežzīme, tad robežu atjaunošanu var iesākt no kaimiņu īpašuma robežam.

IV. Teodolīta gājumu poligonu tīkla nospraušana un uzmērīšana.

§ 39. Lielāku par 5000 ha zemes gabalu mērīšana, tāpat arī tādu gabalu mērīšana, kur zeme sevišķi vērtīga, pamatojama uz teodolīta gājumu poligonu tīkla nospraušanu un uzmērīšanu.

§ 40. Par teodolīta tīkla gājumu poligoniem nosaucas tādi poligoni, kuŗi pēc iespējas ir ar vienāda garuma sāniem un vienādiem leņķiem, pie kam par ideālu poligonu uzskatams tāds, kuŗš ir apmēram 500 m. garīem poligona sāniem un 150° līdz 180° lieliem leņķiem.

§ 41. Poligonu tīkls sastāv no ārējā pamatpoligona un iekšējiem poligoniem.

§ 42. Poligonu tīkla nospraušana izdarāma vienā laikā ar ārējo robežliniju nospraušanu, pie kam ir jāievēro:

1) Ārējam pamatpoligonam ir pēc iespējas jāsakrīt ar uzmēramā zemes gabala ārējām robežām.

2) Pamatpoligona sāniem ir jābūt pēc iespējas ne īsākiem par 100 m. un ne garākiem par 500 m., bet iekšējo poligonu sāniem ne īsākiem par 50 m. Pēc iespējas jāizvairas poligoniem ņemt pārmaiņus garus un īsus sānus. Poligonu leņķi, izņemot krustojamās vietas, mazāki par 30° nav pieļaujami.

3) Galvenajiem poligonu punktiem, pēc iespējas, jābūt tādās vietās, kuŗas ir jo plaši redzamas no uzmēramā zemes gabala un kuŗa topogrāfijas triangulācijas punktiem.

4) Vislabāk priekš poligonu gājumiem noder ceļi un atklātas vietas. Jāizvairas no purviem, grāvām un bieziem krū-

miem. Mežos rūpīgi nolīdzinamas stigas; pļavās gaŗā zāle uz poligonu linijām nopļaujama.

5) Punktiem jābūt vienam no otra ar teodolitu saredzamiem.

6) Iekšējo poligonu skaits atkarājas no zemes gabala vērības un platības. Uz lielāka par 8000 ha zemes gabala vajadzīgs ne mazāk par 2 līdz 3 iekšējo poligonu.

§ 43. Poligonu tīkla punkti sadalāmi: 1) galvenos, jeb pirmās šķiras un 2) otrās šķiras punktos. Par galvenajiem punktiem pieņemami tie, kuŗi atrodas poligonu krustojumos un kuŗi vislabāk pieejami un redzami; šo punktu nedrīkst būt mazāk kā 2 līdz 3 uz zemes gabala.

§ 44. Poligonu galvenajiem punktiem liela nozīme, tamdēļ viņi atzīmējami dabā sevišķi rūpīgi. Punktu zīmes var būt no metala, akmeņa, betona vai koka. Koka zīme ceļama šādi: Pietiekoši dziļi izraktā bedrē vispirms jāieliek apakšzemes centrs, par kuŗu var būt neliela diametra dzelzs trūbiņa, pudele, akmens vai ķieģelis ar iekaltu krustu. Centrs nostiprinams ķieģeļu vai akmeņu sienās. Pēc tam ar teodolīta piepalīdzību vajadzīgs centru pārnest uz virszemi, atzīmējot ar mietiņiem un šnoru krustojumiem. Uz apakšzemes centra liekams koka stabs ne mazāk par 15 cm. diametra un ne īsāks par 1,5 m. Staba zemē ieraktam galam jāpiestiprina šķērskoks; augšējam staba galam jābūt līdzenam. Dobe apkārt stabam pieberama ar akmeņiem vai ķieģeļu gabaliem, savienojot tos ar mālu vai cementu. Kad stabs zemē iemūrēts, tad apakšzemes centrs, kuŗš atsīmēts ar šnoru krustojumu, projektējams uz staba virsējā gala un tanī vietā iedzenama gaŗa nagla. Centra pārnešana no apakšzemes uz staba galu jāizdara sevišķi rūpīgi.

§ 45. Poligonu otrās šķiras punkti jāatzīmē dabā tikai pagaidam, bet gan tā, lai uzturētos un būtu redzami pa visu mērīšanas laiku. Priekš tam lietojami 1,5 m gaŗi koka stabi, ar šķērskokiem apakšgalā un ar iedzītām naglām virsgalā. Naglu galvas būs punktu centri. Apakš zemes centri lieki.

§ 46. Pie poligonu sānu gaŗuma un leņķu mērīšanas var stāties vienīgi pēc tam, kad visu robežzīmju un poligonu punktu nostiprināšana pabeigta.

§ 47. Viss poligonu tīkls jānoiet ar teodolītu un tērauda mēra lenti.

§ 48. Visi poligonu sāni ir jāmēro 2 reizes un par galīgo rezultātu pieņemams abu mērījumu aritmetiskais vidus, pie kam starpība starp abiem mērījumiem nedrīkst būt lielāka par:

1) $d = 0,01 \sqrt{4S + 0,005 S^2}$ pie labvēlīgiem apstākļiem.

2) $d = 0,01 \sqrt{6S - 0,0075 S^2}$ pie vidējiem apstākļiem un

3) $d = 0,01 \sqrt{8S - 0,01 S^2}$ pie nelabvēlīgiem apstākļiem, (sk. piel. V).

Apstākļi skaitāmi par labvēlīgiem pie līdzenas, cietas zemes, bez apaugumiem; par vidējiem — pie slīpas, irdenas zemes, ar nelieliem apaugumiem; par nelabvēlīgiem — pie pakalnainas, ļoti apaugušas un purvainas zemes.

§ 49. Poligonu leņķu un slīpumu izmērīšana izdarāma tāpat kā noteikts pie robežu uzņemšanas. Pie leņķu mērīšanas rūpīgi jāparliecinās par teodolīta pareizību; sevišķi rūpīgi teodolīts centrējams uz staba gala naglas galvas; vizuras pie novērojumiem taisāmas, pēc iespējas, uz staba gala naglas, pie kam uz naglas galvas stateniski jātur mietiņš vai zīmulis. Priekš labākas novērošanas uz poligonu galvenajiem punktiem noder uzcelt vienkāršas koka piramīdes, tā, lai viņas virsējais gals pareizi projektējas uz punkta centru — naglas galvu.

§ 50. Ja robežas nesakrīt ar poligonu gājumiem, tad viņas piesienamas pie poligonu tīkla galvenajiem punktiem. Poligonu galvenie punkti savukārt visādā ziņā piesienami pie triangulācijas punktiem. Piesiešanu var izdarīt ar atsevišķu poligonu palīdzību, jeb pēc Potenota un Hanzena uzdevumu pamatiem. Ja triangulācijas punkti atrodas par daudz tālu, tad piesiešana izdarāma pie pastāvīgiem priekšmetiem dabā piem. baznīcu torņu spicēm, fabriku trubām vai augstu namu zībeņnovēdējiem, atsevišķiem verstes stabiem, lieliem akmeņiem u. c.

§ 51. Poligona tīkla galvenajos punktos, pēc saules vai zvaigžņu novērojumiem, aprēķināmi ģeografiskais meredians un poligonu sānu ģeografiskie azimuti.

§ 52. Ja mērīšanas darbi nobeigti uz kaimiņu zemes īpašumiem, vai arī mērīšana notiek vienā laikā arī kaimiņos, tad visi robežu un poligonu kopējie nospraušanas un uzmērīšanas darbi un viņu gala rezultāti cieši saistāmi un nedrīkst viens no otra atšķirties.

V. Zemes iekšējā satura uzmērīšana.

§ 53. No katra zemes gabala ir jāuzmēra: ēkas, ceļi, tilti, žogi, grāvji, dārzi, tīrumi, pļavas, ganības, meži, purvi, virzāji, smiltāji, ezeri, upes, strautiņi, kapsētas, akmeņlaustuves, grants, smilšu un torfa bedres, gravas, kraujas u. t. t.

Par pļavām un ganībām ir jāatzīmē, vai sausas, slapjas, aizaugušas, neaizaugušas, bet purvi jāiedala sūnu un zāļu purvos.

§ 54. Iekšējā satura uzņemšana dibināma uz robežu, diagonāļu un poligonu gājumu pamatiem, ja tādi jau dabā izdarīti.

§ 55. Pie iekšējā satura uzņemšanas lietojami dažādi instrumenti un dažādi mērīšanas paņēmieni, skatoties pēc zemes platības, viņas vērtības un iekšējā satura konturu daudzuma.

1) Ja teodolīts savienots ar busoli, tad ieteicams iekšējo saturu uzņemt ar busoles gājumu palīdzību, izmērot līniju garumus ar mēra lenti un uzņemot līniju rumbus pēc busoles.

Pie konturu uzņemšanas var lietot ekeri, teodolīta tālmēri ar reiku un busoli. Ar tālmēri uzņemto liniju gaņums nevar būt lielāks par 250 m.

2) Ja zemes gabals liels, tad pie iekšējā satura uzņemšanas lietojama menzula vai taķeometris.

VI. Mērīšanas žurnali un abrisi.

§ 56. Pie mērīšanas darbiem uz lauka tiek vesti 1) mērīšanas žurnals un 2) abrisi, kuŗi savienojami vienā burtnicā (sk. piel. II).

§ 57. Žurnalā pēc iespējas ievietojami visi dati, kuŗi ņemti no novērojumiem dabā, abrisā — visi zīmējumi, kā p. p. robežu, diagonāļu, poligonu, iekšējā satura, robežzīmju, poligonu punktu, papildliniju u. t. t. ar viņu datiem un īsiem aprakstiem.

§ 58. Žurnāliem un abrisiem svarīga nozīme kā dokumentiem, tamdēļ viņi rūpīgi uzglabājami, kārtīgi un saprotami vedami, lai viņus varētu saprast ikkuŗš mērnieks.

§ 59. Poligonu tīkla žurnāli un abrisi vedami atseviķa burtnicā.

VII. Uzmērīšanas materialu aprēķināšana.

§ 60. Kad mērīšanas darbi dabā nobeigti, vai pa daļai izpildīti, tad iesākas uzmērīšanas materialu apstrādāšana:

1) Liniju līmeniskā gaņuma aprēķināšana, 2) poligonu izmērīto leņķu kopsumas starpības sadalīšana, 3) azimutu un rumbu, 4) koordinātu un 5) zemes platību aprēķināšana.

§ 61. Liniju līmeniskais gaņums aprēķināms pēc dabā uzņemtiem liniju gaņumiem un slīpumu leņķiem, lietojot priekš tam starpību tabeli (sk. piel. III).

§ 62. Poligona izmērīto leņķu kopsuma nedrīkst atšķirties no teoretiskās sumas $2d(n-2)$ vairāk par $1', 5\sqrt{n}$, kur n ir poligona virsotņu skaits. Ja starpība pielaižama, tad viņa ir jāsadala pa atsevišķiem leņķiem tā, lai nekur neiznāktu sekundes un lai leņķi ar īsākiem sāniem dabūtu lielāku izlabojumu, nekā leņķi ar garākiem sāniem.

§ 63. Ja pie robežu uzņemšanas īso liniju vietā tika novilkta diagonāles, tad pie leņķu kopsumas aprēķināšanas īso liniju leņķi pagaidam pavisam izmetami un viņu vietā ieskaitami diagonāļu leņķi. Tikai pēc tam, kad kopsuma nolīdzināta ar teoretisko, iesākās starpības aprēķināšana un sadalīšana starp atsevišķiem īso liniju leņķiem. Ja uzmēramais zemes gabals sadalīts ar iekšējiem diagonāļu gājumiem vairākos slēgtos poligonos, tad leņķu kopsuma aprēķināma un starpība sadalāma katrā slēgtā poligonā, bet gan tā, lai nepadara par sliktu blakus poligonu kopsumas starpību. Atseviķa leņķa izlabojums poligonos pielaižams līdz $1'$, pie īsām linijām — līdz $1,5'$.

Leņķu izlabošanu noderīgi izdarīt uz šematiska robežu un diagonālu zīmējuma, pie kam izlabojumi uzrakstami ar sarkanu tinti.

§ 64. Ja starpība starp izmērīto un teoretisko leņķu kopsumu nepielaižama, tad vispirms vajaga pārlicināties, vai novērojumu dati žurnālā pareizi apstrādāti un tikai pēc tam kļūda meklējama dabā.

§ 65. Azimutu un rumbu izrēķināšana iesākama no tās linijas, kuŗas rums dabā vispareizāki novērots. Visi citi azimuti aprēķinami matemātiski, lietojot priekš tam izlabotos iekšējos leņķus. Lai aprēķinā neievistos kāda aritmetiska kļūda, tad pēc pēdējās linijas azimuta jāpārlicinās vēlreiz par pirmās linijas azimuta iznākumu.

§ 66. Koordinātes jāizrēķina priekš visām robežu un diagonāļu virsotnēm, kuŗ vien lietoti teodolīta gājumi. Ja pie robežu uzņemšanas īso līniju vietā tika novilkta diagonāle, tad pie koordinātu aprēķināšanas īso līniju virsotnes pagaidām izmetamas un vēlāk aprēķināmas atsevišķi.

§ 67. Koordinātu pieaugumi aprēķināmi līdz 0,01 m pēc iespējas divas reizes: pēc logaritmiem un Gausa tabelem. Poligona nenoslēgšanās aprēķināma pēc formulas $h = \sqrt{[\Sigma \Delta X]^2 + [\Sigma \Delta Y]^2}$.

Diferenci (nenoslēgšanos) h vajadzīgs salīdzināt ar pielaižamo starpību d pie gaŗumu mērīšanas, kuŗa aizrādīta § 48 (sk. piel. V). Līnijas gaŗuma vietā te lietojams poligona perimetris. Ja h nav lielāka par pielaižamo starpību d , tad poligons var skaitīties par pareizi uzmērītu, pretējā gadījumā jāmeklē kļūda.

§ 68. Ja diference h ir pielaižama, tad koordinātu pieaugumu kopsuma ar pretēju zīmi sadalāma starp atsevišķiem pieaugumiem proporcionāli poligona līniju gaŗumiem, lai izlaboto pieaugumu kopsuma līdzinātos nullei.

§ 69. Pie koordinātu aprēķināšanas viena no virsotnēm pieņemama par koordinātu sākumu, kuŗas koordinātes līdzinās nullei. Ja uzmērīšana pamatota uz trigonometriskiem vai poligona tīkļiem, tad izmēramā poligona virsotņu koordinātes saistāmas ar trigonometrisko un poligonu punktu koordinātēm.

§ 70. Poligonometriskais tīkls aprēķināms pēc zinīskiem tehnīskiem noteikumiem.

§ 71. Priekš platību aprēķināšanas lietojami trīs dažādi paņēmiēni. Pirmais paņēmiēns sastāv no platību aprēķināšanas caur tiešiem dabā izmērītiem rezultātiem, pēc matemātiskām formulām un pavisam neatkarīgi no plana. Šis paņēmiēns vispareizākais. Otrs paņēmiēns — ģeometriskais — dod platību pēc plana, ja pēdējais sadalīts ģeometriskās figurās. Trešais paņēmiēns — mechaniskais — dod platību pēc planimetra.

§ 72. Platība aprēķināma hektaros ar noteiktību līdz 0,001 ha, pie kam visa zemes vienības kopplatība katrā ziņā ir

jāaprēķina pēc koordinātiem, bet atsevišķu zemes lietošanas šķiru platība ar planimetru. Atsevišķo gabalu platības kopsuma nedrīkst atšķirties no kopplatības, dabūtas pēc koordinātem par $\frac{1}{500} P$ pie platības līdz 100 ha

” $\frac{1}{700} P$ ” ” ” 500 ”

” $\frac{1}{1000} P$ ” ” ” 1000 ”

Starpības ir jasadala pa atsevišķiem gabaliem proporcionāli viņu lielumam, lai izlaboto platību kopsuma taisni līdzinātos pēc koordinātem aprēķinātai kopplatībai. Kad robeža iet pa upi vai ceļu, tad platība starp maģistrāli un upi vai ceļu aprēķināma ģeometriski, pie kam koordinātu kopplatība šinīs gadījumos ir izlabojama.

§ 73. Pie planimetra lietošanas vispirms ir jāpārlicinās par viņa pareizību un tāpat arī par ritenīša vismazākās daļas vērtību t. i. attiecīgas zemes platības lielumu. Katra kontura jāapved divas vai vairāk reizes, un par gala iznākumu jāņem aritmetiskais vidus, ja iznākumi neatšķiras viens no otra vairāk par $\frac{1}{300}$ no aprēķināmās platības planimetra daļas.

§ 74. Ar planimetru nedrīkst aprēķināt platību laukumiem, kuŗu garums ir daudzkārt lielāks par platumu, kā arī kuŗu platība ir mazāka par divisimtskārtīgu planimetra daļas vērtību.

§ 75. Mazu zemes gabalu platība aprēķināma trigonometriski, vai ģeometriski pēc formulām. Lai rēķinā neievietos kļūda, tad aprēķināšana jāizdara divas reizes, pēc iespējas dažādiem paņēmieniem un par gala iznākumu jāņem aritmetiskais vidus.

Kur zeme vērtīgāka, piemēram pilsētās, tur mazu zemes gabalu platība ir jāaprēķinā līdz veseliem kvadrātmetriem.

VIII. Zemes ierīcības projektu sastādīšana un izvešana dabā.

§ 76. Zemes ierīcības projektu sastādīšana izdarama pēc visiem zemes ierīcības noteikumiem un atsevišķiem uzdevumiem.

§ 77. Pirmām kārtām projektējams jauno ceļu tīkls.

§ 78. Ja zemes ierīcības uzdevums prasa projektēt zemes gabalu ar stingri noteiktu platību, tad uz attiecīgās plana vietas vispirms uzzīmējams zemes gabals apmēram tik liels, kā prasa uzdevums. Pēc tam ģeometriski, trigonometriski, vai ar planimetru jāizrēķinā uzzīmētā gabala platība un jāsalīdzinā ar uzdoto platību. Starpība nedrīkst būt lielāka par $\frac{1}{500} P$, pretējā gadījumā zemes gabalam jānogriež vai jāpiegriež iztrūkstošā daļa. Pēc tam nedrīkst apmierināties ar piegriestās vai nogriestās daļas lielumu, bet no jauna jāaprēķinā visa gabala platība un no jauna jāizdara salīdzinājums ar uzdoto platību u. t. t.

§ 79. Ja uzdotā zemes vienība visa jasadala atsevišķos zemes gabalos ar stingri noteiktu platību, tad pie projektēšanas, pēc augšā minētiem noteikumiem, pēdējā zemes gabala platība, kuŗa iznāk pati par sevi, nedrīkst atšķirties no uzdotās vairāk kā par $\frac{1}{300}$ P.

§ 80. Ja zemes ierīcības uzdevums prasa tikai apmēra noteiktu platību, tad zemes gabalu projektēšana izdarama ar vienkāršākiem paņēmieniem.

§ 81. Pie projektu izvešanas dabā vajadzīgs aprēķināt projektējamo liniju garumus, rumbus un leņķus. Ja plans sastādīts pēc koordinatēm tad liniju garumus un rumbus ieteicams aprēķināt pēc koordinatēm, pretējā gadījumā tos var aprēķināt pēc plana ar transportieri un cirķeli.

Pie projektu izvešanas dabā liniju garumiem piegriežama vislielākā vērtība, leņķus var lietot tikai tad, kad bez viņiem pavisam nevar iztikt.

§ 82. Projektēšana dabā jāiesāk no noteiktas ārējo robežu virsotnes vai robežlinijas punkta un beigās viss projekta gājums atkal jāpiesien pie ārējā robežpunkta. Ja pēdējais projektlinijas gals nesaietās ar noteikto punktu, tad starpība sadalāma starp visu projekliniju gājumu pēc paralelo liniju metodes, proporcionāli projektliniju gājuma garumam. Starpība skaitās pielaižama, ja nav lielāka par § 48, aizrādītām formulām (sk. tabeli piel. V.).

Pie projektēšanas pēc veciem plāniem pielaižama lielāka starpība.

§ 83. Kad starpība projekliniju gājienā sadalīta, tad projekta linijas galīgi izliekamas dabā un viņu punktus liekamas jaunas robežzīmes.

§ 84. Jauno robežliniju uzmērīšana izdarama ar tādiem pat noteikumiem, kā pie ārējo robežu uzņemšanas.

§ 85. Lai neaizkavētu agrarās reformas izvešanu dzīvē, tad pielaižama projektu sastādīšana uz veciem plāniem, ja pēdējie izrādas par lietderīgiem, pie kam jauno saimniecību zemes gabali projektējami pēc iespējas ar vienkāršiem tehniskiem paņēmieniem. Tikai tādām zemēm, kuŗām vispāri nav planu, vai arī vecie plāni izrādas par pilnīgi nederīgiem, jāizdara pilnīga ārējo robežu un zituācijas uzmērīšana pēc šīs instrukcijas noteikumiem. Pilnīga robežu un zituācijas uzmērīšana, platību galīga aprēķināšana un planu sastādīšana atliekama uz vēlāku laiku. Apstiprināto projektu izvešana dabā izdarama pēc iespējas ar vienkāršiem tehniskiem paņēmieniem, bet stingri jāraugās uz to, lai pie projektēšanas dabā būtu galīgi un kā pienākas uzliktas visas robežzīmes, izcirstas stīgas un novilkta robežas.

Nedrīkst robežas atstāt dabā nenovilkta un robežzīmes apzīmēt ar vienkāršiem mietiņiem.

Piezīme: Gadījumā, ja pie projekta izlikšanas dabā nebūtu iespējams tūlīt uzlikt pastāvīgas robežzīmes, tad var ar aprīnča mērnīka atļauju aprobežoties ar pagaidu zīmēm, par ko ir jā sastāda sevišķs protokols un jā paziņo mērnīcības nodaļai, pie tam nākošā darbu sezonā šie darbi ir galīgi jā pabeidz pirmā kārtā.

IX. Planu zīmēšana.

§ 86. Priekš izmērītā zemes gabala sastādami: 1) pirmplani un 2) tīrplani. Ja gabals nav liels un uzmērīšana notiek bez poligonometriskā tīkla, tad pietiekoši ir sastādīt tikai vienu planu. Pirmplans no tīrplana atšķiras caur to, ka uz pirmā vajadzīgs būt it visiem datiem, bet uz otrā dažus datus un papildlinijas var izlaist saskaņā ar §§ 93, 95, 96, 107 un 108. Pirmplanu var atstāt nekrāsoju, turpretīm tīrplans nokrāsojams.

§ 87. Visi plani pagatavojami uz laba Vatmaņa papīra; kopijas var pagatavot arī uz pauzes vai vaska audekla.

§ 88. Lielāku zemes gabalu planus ieteicami pagatavot uz atsevišķām $2 \times 1,5$ metru lapām. Šinī gadījumā jā sastāda kopējs zīmējums sīkā mērogā, uz kuŗa jā parāda katras atsevišķas plana lapas numurs.

§ 89. Pie planu sastādīšanas liniju virziens jā uņņem pēc magnetiskā merediana. Lielākiem par 5000 ha zemes gabaliem plana virsrakstā uzrādama magnetiskā merediana novēršanās no ģeografiskā.

§ 90. Līdz 10 ha lielu zemes gabalu planu sastādīšana izdarama samērā ne sīkā kā par 1:2000, lielāku — ne sīkā kā par 1:4000, turpretīm vērtīgu zemes gabalu planu sastādīšana izdarama samērā 1:1000 vai 1:500. Pielaižams — dažas plana sastāvdaļas pārnest uz citu vietu palielinātā merogā. Šinī gadījumā apakš katras sastāvdaļas parakstams viņas mērogā.

§ 91. Plani sastādami uz koordinātu tīkla pamatiem. Koordinātu tīkla kvadrāti ņemami ar tādiem sānu garumiem, lai viņi dabā apzīmētu apaļu lietošanai ērtu skaitli, piem. 100 m. Pēc koordinatēm uznesami: poligonometriskais tīkls, robežas, visi diagonālu un papildu gājumi u. c. Pirms koordinātu tīkla lietošanas jā pārliecinājas par viņa pareizību. Tīkls izvelkams ar violetu vai zilu tušu cik vien iespējams tieviņām linijām.

§ 92. Zīmējums ievietojams, pēc iespējas, lapas vidū, lai merediana virziens būtu līdztekus lapas sānu malām.

§ 93. Uz pirmplaniem jā uņņem viss poligonu tīkls, visi robežpoligoni, diagonālgājumi, punktu piesiešanas un citas palīglinijas, tāpat arī viss zemes iekšējais saturs un jā parāda visi uz viņiem attiecošies dati. Vispārīgi, uz šiem planiem jā būt izsmēļoši datiem, kā priekš atsevišķu, tā ar vispārīgu planu izgatavošanas pēc viņiem.

§ 94. Visas dabā esošās noteiktās linijas, kā robežas, ēkas, grāvji, ūdeņi, ceļi, šosejas, aņama zeme, dārzi u. t. t. izvelkamas ar melnu vienlaidus liniju. Turpretīm dabā skaidri nenoteiktas linijas, kā: pļavas, ganības, meži, purvi un tamlīdzīgas linijas izvelkamas ar punktētu melnu liniju. Šānu ceļi apzīmējami ar divām blakus tekošām raustītām linijām. Grāvjus var izvilkt arī ar vienu attiecīga platuma zilu liniju.

§ 95. Poligonu linijas, ja tās nesakrīt ar robežlinijām, izvelkamas ar sarkanām vienlaidus linijām. Linijas, kuŗas noteic poligonu vai robežu piesiešanu pie triangulācijas punktiem, vai pastāvīgiem priekšmetiem dabā, izvelkamas ar sarkanām punktētām linijām. Dažādas papildlinijas un iekšējie diagonālgaļumi uz tīrplana ir izmetami.

§ 96. Kupices zīmējamas ar mazu melnu ripiņu, krustakmeņi ar mazu melnu ripiņu un krustu virsū, poligonu punkti ar mazu sarkanu ripiņu; poligonu punkti, kuŗi sakrīt ar robežpunktiem — ar divām ripiņām — melnu un sarkanu; galvenie poligonu punkti — ar divām sarkanām ripiņām, triangulācijas punkti ar mazu sarkanu trīstūrīti.

§ 97. Poligonometriskā tīkla un piesienamo liniju dati rakstāmi ar sarkanu, visi citi ar melnu tušu. Linijas aprakstāmas ar rumbiem un liniju gaŗumiem, pie kam ārpus robežas, pret linijas vidu, velkamā linija, uz kuŗas jāuzraksta attiecīgais linijas rums, bet zem viņas — linijas gaŗums. Leņķu lieluma ierakstīšana izdarāma no iekšpuses pie katras virsotnes.

§ 98. Ja iepriekš datiem neatliek telpas, tad linijas vai leņķi sanumurējami un visi dati rakstāmi pēc numuriem atsevišķā tabelē.

§ 99. Pie maģistralēm atzīmējami visi stāteņu gaŗumi un atstatumi no maģistrales sākuma. Stātenes izzīmējamas ar punktētu liniju.

§ 100. Ja linija nav līmeniska, tad blakus līmeniskam gaŗumam, iekavās, uzrakstāms viņas īstais gaŗums dabā.

§ 101. Ja robeža iet pa upi, tad viņas vidū velkama punktēta linija.

§ 102. Upju un strautu nosaukumi jāraksta līdztekus krastiem un tecēšanas virziens jāatzīmē ar bultu. Pie šosējām un lielceļiem jāatzīmē no kurienes uz kuriem viņi ved. Ievērojama augstuma kalni uz plana jāparāda ar attiecīgiem nosaukumiem un apzīmējumiem, tāpat jāatzīmē arī stāvas grāvas un upju krasti, kraujas un kalni, viņus noēnojot vai nu ar krāsu vai strīpiņām. Atzīmējami arī triangulācijas punktu un pastāvīgo priekšmetu nosaukumi.

§ 103. Katra atsevišķa saimniecība uz plana aprakstāma ar viņas nosaukumu. Ja saimniecību daudz, tad katra uz plana apzīmējama ar numuru un eksplikacijā ar nosaukumu, pie kam,

ja pie zināmas saimniecības pieder vairāki atsevišķi zemes gabali, tad viņi visi apzīmējami ar vienu numuru, bet turklāt katram gabalam vēl jāpieliek sava litera piem. la, lb, lc u. t. t.

§ 104. Visi ieraksti un cipari planā rakstāmi pēc iespējas tā, lai būtu viegli lasāmi bez plana grozīšanas. Robežu iekšējie leņķi jāieraksta sīki, skaidri salasāmi ar melnu tušu, pie kam skaitļa laukumiņš jāierobežo ar melnu punktētu līniju tā, lai neapsegto vai nepārtrauktu kādu konturu vai līniju. Laukumiņš nokrāsojams tāpat ar attiecīgās zemes šķiras krāsu.

§ 105. Uz plana jāapraksta ārējās robežas ar viņu nosaukumiem, kuŗi aprakstāmi pēc iespējas līdztekus attiecīgai robežai, pretējā gadījumā plana kreisā malā zem nosaukuma: „Ārējo robežu apraksts.“

§ 106. Uz plana jāatzīmē mērogs, kādā plans sastādīts un merediana virziens ar bultu ārpus zīmējuma.

§ 107. Plana virsrakstam ir jāsaturs zemes gabala vai saimniecības nosaukums, apriņķis un pagasts, kuŗā atrodas litera un vietas nosaukums pēc agrākiem valsts mērīšanas plāniem, kādā gadā un no kāda mērnieka mērīšana izpildīta un plans sastādīts, no kādas iestādes, kādā datumā un zem kāda numura projekts apstiprināts, zemes kopplatība hektaros, pēc kāda merediana plans sastādīts un no cik loksniem sastāv.

§ 108. Uz katra plana ir jābūt sekošām tabelēm :

- 1) Zemes eksplikācija, kur būtu katras saimniecības numurs un viņas nosaukums, kā arī pie katras saimniecības piederošo zemes gabalu numuri un literas, katra gabala zemes lietošanas šķiru platība un kopplatība hektaros. Ja uz plana vairākas saimniecības, tad katras kopplatība jānoslēdz par sevi.
- 2) Ja rumbi, līniju gaŗumi un iekšējie leņķi nav pie paša zīmējuma, tad viņu tabele.
- 3) Robežpunktu koordinātu tabele.

§ 109. Visiem uzrakstiem kā arī cipariem ir jābūt skaidri lasāmiem un glīti uzrakstītiem; burtu un ciparu stīlu var ņemt pēc izvēles.

§ 110. Zemes gabalu ārējo robežu melnās vienlaidu līnijas no ārpusē ir jāapvelk ar vienāda platuma spilgtu krāsainu sloksni, pie kam robeža ar katru atsevišķu kaimiņu zemi ir jāvelk citā krāsā. Iekšējās saimniecību robežas apvelkamas ar spilgti sarkanu sloksnīti. Robežupēm un ceļiem krāsu sloksnīte ir jāvelk gar viņu ārējām malām.

§ 111. Zemes šķiras un atsevišķi priekšmeti apzīmējami ar krāsām un burtiem:

Literas	Zemes šķiras	Krāsas
o.	Augļu dārzs	Pamatkrāsa — gumiguts, grupas ar franču zaļo.
a.	Sakņu dārzs	Gumiguts ar prūšu zaļo grēdās.
b.	Arama zeme	Gumiguts ar dedzinātu sienu.
c.	Meža zeme, noras, at- matas	Karmins.
d.	Ļāvas	Gumiguts ar prūšu zilo.
da.	Ļāva apauguse	Tas pats un krūmu grupas.
ds.	„ slapja	„ „ „ strīpots ar prūšu zilo.
das.	„ slapja unapaug.	Tas pats un krūmu grupas un strīpots ar prūšu zilo.
e.	Ganības	Prūšu zilā ar tušu.
es.	„ slapjas	Tas pats un strīpots ar prūšu zilo.
ea.	„ apaug.	Tas pats un krūmu grupas.
eas.	„ apaug. slapja	Tas pats, krūmu grupas un strīpots ar prūšu zilo.
lm.	Lapu mežs	Prūšu zilā ar gumigutu.
eg.	Egļu „	„ „ „ karminu.
pr.	Priežu mežs	Dedzināta siena ar karminu.
jm.	Jaukts „	Pamatkrāsa — sepija, grupas pēc meža sastāva dabā.
zp.	Sāļu purvs	Pamatkrāsā — gumiguts, iekantējums ar franču zaļo, strīpots ar prūšu zilo.
sp.	Sūnu purvs	Pamatkrāsa — gumiguts, iekantējums ar sepiju, strīpots ar prūšu zilo un sienu.
p.	Parks	Pamatkrāsa — gumiguts, grupas mazas, kā jauktam mežam.
n.	Niedrājs	Kā slapja ļāva, zaļu grupas ar franču zaļo un gumigutu.
s.	Smilts	Pamatkrāsa — gumiguts, punkti ar cinoberu.
v.	Virzājs	Siena ar karminu vai umbra, viršu grupas ar gaišu tušu un sienu.
i.	Pagalms un lauku ceļi	Sepija.
	šoseja	Karmins.
	lielceļi	Dedzināta siena.
u.	Ūdeņi	Prūšu zilā.
	akmeņu ēkas	Karmins.
	koka ēkas	Gumiguts. Dzīvojamām ēkām jāievēl diagonāle.

§ 112. Stājoties pie esošo planu pārbaudīšanas un papildināšanas, vispirms šis plans jāsalīdzina ar dabu un jāizšķir jautājums, vai ir iespējams planu izlabot vai ne, un tad vēl jāapsver, kas iznāks ātrāk un lētāk, parlabot, vai no jauna uz-

ņemt, pie kam šaubu gadījumos priekšrocība dodama jaunuzņemšanai.

§ 113. Novilkumi no pārlabotiem plāniem izzīmējami tā, kā tas ir pašreiz dabā, izlaižot vecās nepareizās konturas.

X. Mērīšanas apraksts.

§ 114. Mērīšanas apraksts sastāv no dažādiem protokoliem, kā p. p. robežu uzņemšanas, zemes vērtēšanas, robežu izlīdzināšanas, zemes gabalu apmaiņas, zemes ierīcības projektu sastādīšanas, projektā pieņemšanas u. t. t.

§ 115. Visiem protokoliem jābūt pilnīgi saskaņotiem ar attiecīgiem žurnālu, abrisu un planu datiem.

Piezīme: Protokoli, kuŗi attiecas uz zemes ierīcību, aizrādīti „Instrukcijās jauno saimniecību projektēšanai un sadalīšanai“. Še tiek pievesti protokoli, kuŗi sastādāmi pie robežu uzņemšanas un pie projektu izvešanas dabā.

§ 116. Šīkaki aizrādījumi par protokolu formām un saturu ir sagaidāmi no zemju departamenta un centralās zemes ierīcības komitejas.

Pielikums I.

Paskaidrojums par mēriem.

I. Vecie mēri.

1. Par mucuvietu Vidzemē pieņemta platība 14000 kv. olektu, jeb 140 olektu gaŗumā un 100 olektu platumā.

2. Par pūrvieta pieņemta platība 100 olektu gaŗumā un 100 olektu platumā, tas ir 10000 kv. olektu.

3. Mucuvietā dalās uz 35, bet pūrvieta uz 25 kappēm, katra kappe ir 20 olektu gaŗumā un 20 olektu platumā, tas ir 400 kv. olektu platībā.

4. 1 desetina pieņemta 80 asu = 280 olektu gaŗumā un 30 asu = 105 olektu platumā, jeb 1 desetina = 2400 kv. asīm = $73\frac{1}{2}$ kappēm = 29400 kv. olektīm. (Noderīgāk priekš vienas desetas lietot samēru asīs 60×40 .)

Tā tad 1 ase = 3 aršinām = 7 pēdām = $3\frac{1}{2}$ olektīm, jeb 1 olekte = 2 pēdām = 24 colliem.

Mērogs 1: 5200 nozīmē, ka 1 colla uz plana = $216\frac{2}{3}$ olektīm dabā, jeb $\frac{1}{4}$ olektes = 6 colliem uz plana = 1300 olektīm dabā.

5. 1 verste = 500 asīm = 1750 olektīm. 1 kv. verste = $104\frac{1}{6}$ des. = $218\frac{3}{4}$ mucvietu = $306\frac{1}{4}$ pūrvieta

6. Vidzemes mērnīeku ķēde pieņemta 25 olektu jeb 50 pēdu gaŗumā, tā tad 10 asu gaŗa ķēde = 70 pēdām = 35 olektīm.

7. Līdz šim pastāv kā platības vienības: Vidzemes pūrvieta = 816 kv. asīm, Kurzemes pūrvieta = 803 kv. asīm (rēķinot veseliem skaitļiem), bez tam vēl skaitas vecā Kurzemes pūrvieta = 701 kv. asīm.

II. Jaunie Latvijas mēri.

1. Par platības vienību ņemams hektars. Praktiskā lietošanā lauksaimniecībā ievadama $\frac{1}{3}$ hektara, nosaucot šo zemes gabalu par Latvijas pūrvieta.

2. 1 Latvijas pūrvieta = $\frac{1}{3}$ hekt. = 0,897 Vidz. pūrvi. = = 0,805 deset. (pieņemot 3 decimalkaitļus) = 3333 kv. metr. = = 732 krievu kv. asīm (rēķinot veseliem skaitļiem.)

Piezīme: Lai aprēķinā neievistos pārvešanas kļūda, tad pie mērīšanas rezultātu pārvešanas no vienas mēru sistēmas uz otru jāņem pamatskaitļi ar vairākām decimaldaļām, lietojot priekš tam tabeles vai aritmometru.

Par pamatskaitļiem pieņemami:

1 ase = 2,133561 metriem.

1 kv. ase = 4,552082540721 kv. metriem.

1 Vidz. pūrvieta = 0,37159857475 ha.

1 desetina = 1,09249980977304 ha

3. Visos vecos planos un aprēķinos, kā arī gadījumos, kur tradīciju dēļ nevarētu iztikt ar metra mēriem vien, līdz turpmākam lietojami dubulti mēri, ieslēdzot tradicionālos (Vidzemes un Kurzemes pūrvietas, desetinas, aršinas, olektis u. t. t.) jekavās.

Septiņpēdu asu pārvēršana metros.

Pamats: 1 asis = 2,133561 m.

Asi	m.	Asis	m.	Asis	m.
0,01	0,021	0,36	0,768	0,71	1,515+
0,02	0,043+	0,37	0,789	0,72	1,536
0,03	0,064	0,38	0,811+	0,73	1,557
0,04	0,085	0,39	0,832	0,74	1,579+
0,05	0,107+	0,40	0,853	0,75	1,600
0,06	0,128	0,41	0,875+	0,76	1,622+
0,07	0,149	0,42	0,896	0,77	1,643+
0,08	0,171+	0,43	0,917	0,78	1,664
0,09	0,192	0,44	0,939+	0,79	1,686+
0,10	0,213	0,45	0,960	0,80	1,707+
0,11	0,235+	0,46	0,981	0,81	1,728
0,12	0,256	0,47	1,003+	0,82	1,750+
0,13	0,277	0,48	1,024	0,83	1,771+
0,14	0,299+	0,49	1,045	0,84	1,792
0,15	0,320	0,50	1,067+	0,85	1,814+
0,16	0,341	0,51	1,088	0,86	1,835+
0,17	0,363+	0,52	1,109	0,87	1,856
0,18	0,384	0,53	1,131+	0,88	1,878+
0,19	0,405	0,54	1,152	0,89	1,899+
0,20	0,427+	0,55	1,173	0,90	1,920
0,21	0,448	0,56	1,195+	0,91	1,942+
0,22	0,469	0,57	1,216	0,92	1,963+
0,23	0,491+	0,58	1,237	0,93	1,984
0,24	0,512	0,59	1,259+	0,94	2,006+
0,25	0,533	0,60	1,280	0,95	2,027+
0,26	0,555+	0,61	1,301	0,96	2,048+
0,27	0,576	0,62	1,323+	0,97	2,070+
0,28	0,597	0,63	1,344	0,98	2,091+
0,29	0,619+	0,64	1,365	0,99	2,112
0,30	0,640	0,65	1,387+	1,00	2,134+
0,31	0,661	0,66	1,408	1	2,134+
0,32	0,683+	0,67	1,429	2	4,267
0,33	0,704	0,68	1,451+	3	6,401+
0,34	0,725	0,69	1,472	4	8,534
0,35	0,747+	0,70	1,493	5	10,668+

Asis	m.	A ^c is	m.	Asis	m.
6	12,801	41	87,476	76	162,151+
7	14,935+	42	89,610+	77	164,284
8	17,068	43	91,743	78	166,418+
9	19,202	44	93,877+	79	168,551
10	21,336	45	96,010	80	170,685+
11	23,469	46	98,144+	81	172,818
12	25,603+	47	100,277	82	174,952
13	27,736	48	102,411+	83	177,086+
14	29,870+	49	104,544	84	179,219
15	32,003	50	106,678	85	181,353+
16	34,137+	51	108,812+	86	183,486
17	36,271+	52	110,945	87	185,620+
18	38,404	53	113,079+	88	187,753
19	40,538+	54	115,212	89	189,887+
20	42,671	55	117,346+	90	192,020
21	44,805+	56	119,479	91	194,154
22	46,938	57	121,613+	92	196,288+
23	49,072+	58	123,747+	93	198,421
24	51,205	59	125,880	94	200,555+
25	53,339	60	128,014+	95	202,688
26	55,473+	61	130,147	96	204,822
27	57,606	62	132,281+	97	206,955
28	59,740+	63	134,414	98	209,089+
29	61,873	64	136,548+	99	211,223+
30	64,007+	65	139,681	100	213,356
31	66,140	66	140,815	100	213,356
32	68,274+	67	142,949+	200	462,712
33	70,408+	68	145,082	300	640,068
34	72,541	69	147,216+	400	853,424
35	74,675+	70	149,349	500	1066,781+
36	76,808	71	151,483+	600	1280,137+
37	78,942+	72	153,616	700	1493,493
38	81,075	73	155,750+	800	1706,849
39	83,209+	74	157,884+	900	1920,205+
40	85,342	75	160,017	1000	2133,561

Kvadratasu pārvēršana hektaros.

Pamats : 1 ass² = 0,0004552082540721 ha.

Asis ²	ha.	Asis ²	ha.	Asis ²	ha.
1	0,000	41	0,019+	81	0,037+
2	0,001+	42	0,019	82	0,037
3	0,001	43	0,020+	83	0,038+
4	0,002+	44	0,020	84	0,038
5	0,002	45	0,020	85	0,039+
6	0,003+	46	0,021+	86	0,039
7	0,003	47	0,021	87	0,040+
8	0,004+	48	0,022+	88	0,040
9	0,004	49	0,022	89	0,041+
10	0,005+	50	0,023+	90	0,041+
11	0,005	51	0,023	91	0,041
12	0,005	52	0,024+	92	0,042+
13	0,006+	53	0,024	93	0,042
14	0,006	54	0,025+	94	0,043+
15	0,007+	55	0,025	95	0,043
16	0,007	56	0,025	96	0,044+
17	0,008+	57	0,026+	97	0,044
18	0,008	58	0,026	98	0,045+
19	0,009+	59	0,027+	99	0,045
20	0,009	60	0,027	100	0,046+
21	0,010+	61	0,028+	100	0,046+
22	0,010	62	0,028	200	0,091
23	0,010	63	0,029+	300	0,137+
24	0,011+	64	0,029	400	0,182
25	0,011	65	0,030+	500	0,228
26	0,012+	66	0,030	600	0,273
27	0,012	67	0,030	700	0,319+
28	0,013+	68	0,031+	800	0,364
29	0,013	69	0,031	900	0,410+
30	0,014+	70	0,032+	1000	0,455
31	0,014	71	0,032	2400	1,092
32	0,015+	72	0,033+		
33	0,015	73	0,033		
34	0,015	74	0,034+		
35	0,016+	75	0,034		
36	0,016	76	0,035+		
37	0,017+	77	0,035		
38	0,017	78	0,036+		
39	0,018+	79	0,036+		
40	0,018	80	0,036		

Desetinu pārvēršana hektaros.

Pamats: 1 desetina = 1,09249980977304 ha.

Des.	ha.	Des.	ha.	Des.	ha.
1	1,092	41	44,792	81	88,492
2	2,185+	42	45,885+	82	89,585+
3	3,277	43	46,977	83	90,677
4	4,370+	44	48,070+	84	91,770+
5	5,462	45	49,162	85	92,862
6	6,555+	46	50,255+	86	93,955+
7	7,647	47	51,347	87	95,047
8	8,740+	48	52,440+	88	96,140+
9	9,832	49	53,532	89	97,232
10	10,925+	50	54,625+	90	98,325+
11	12,017	51	55,717	91	99,417
12	13,010+	52	56,810+	92	100,510+
13	14,202	53	57,902	93	101,602
14	15,295+	54	58,995+	94	102,695+
15	16,387	55	60,087	95	103,787
16	17,480+	56	61,180+	96	104,880+
17	18,572	57	62,272	97	105,972
18	19,665+	58	63,365+	98	107,065+
19	20,757	59	64,457	99	108,157
20	21,850+	60	65,550+	100	109,250+
21	22,942	61	66,642	100	109,250+
22	24,035+	62	67,735+	200	218,500+
23	25,127	63	68,827	300	327,750+
24	26,220+	64	69,920+	400	437,000+
25	27,312	65	71,012	500	546,250+
26	28,405	66	72,105+	600	655,500+
27	29,497	67	73,197	700	764,750+
28	30,530+	68	74,290+	800	874,000+
29	31,682	69	75,382	1000	1092,500+
30	32,775+	70	76,475+	10000	10924,998
31	33,867	71	77,567		
32	34,960+	72	78,660+		
33	36,052	73	79,752		
34	37,145+	74	80,845+		
35	38,237	75	81,937		
36	39,330+	76	83,030+		
37	40,422	77	84,122		
38	41,515+	78	85,215+		
39	42,607	79	86,307		
40	43,700+	80	87,400+		

Piezīme: Pie
skaitļiem, apzīmētiem ar
(+), pie noapaļošanas
pielikts pa 1; piem.:
63,3649 noapaļots =
63,365.

Kvadratasu pārvēršana hektaros.

Pamats: 1 ass² = 0,0004552082540721 ha.

Asis ²	ha.	Asis ²	ha.	Asis ²	ha.
1	0,000	41	0,019+	81	0,037+
2	0,001+	42	0,019	82	0,037
3	0,001	43	0,020+	83	0,038+
4	0,002+	44	0,020	84	0,038
5	0,002	45	0,020	85	0,039+
6	0,003+	46	0,021+	86	0,039
7	0,003	47	0,021	87	0,040+
8	0,004+	48	0,022+	88	0,040
9	0,004	49	0,022	89	0,041+
10	0,005+	50	0,023+	90	0,041+
11	0,005	51	0,023	91	0,041
12	0,005	52	0,024+	92	0,042+
13	0,006+	53	0,024	93	0,042
14	0,006	54	0,025+	94	0,043+
15	0,007+	55	0,025	95	0,043
16	0,007	56	0,025	96	0,044+
17	0,008+	57	0,026+	97	0,044
18	0,008	58	0,026	98	0,045+
19	0,009+	59	0,027+	99	0,045
20	0,009	60	0,027	100	0,046+
21	0,010+	61	0,028+	100	0,046+
22	0,010	62	0,028	200	0,091
23	0,010	63	0,029+	300	0,137+
24	0,011+	64	0,029	400	0,182
25	0,011	65	0,030+	500	0,228
26	0,012+	66	0,030	600	0,273
27	0,012	67	0,030	700	0,319+
28	0,013+	68	0,031+	800	0,364
29	0,013	69	0,031	900	0,410+
30	0,014+	70	0,032+	1000	0,455
31	0,014	71	0,032	2400	1,092
32	0,015+	72	0,033+		
33	0,015	73	0,033		
34	0,015	74	0,034+		
35	0,016+	75	0,034		
36	0,016	76	0,035+		
37	0,017+	77	0,035		
38	0,017	78	0,036+		
39	0,018+	79	0,036+		
40	0,018	80	0,036		

Desetinu pārvēršana hektaros.

Pamats: 1 desetina = 1,09249980977304 ha.

Des.	ha.	Des.	ha.	Des.	ha.
1	1,092	41	44,792	81	88,492
2	2,185+	42	45,885+	82	89,585+
3	3,277	43	46,977	83	90,677
4	4,370+	44	48,070+	84	91,770+
5	5,462	45	49,162	85	92,862
6	6,555+	46	50,255+	86	93,955+
7	7,647	47	51,347	87	95,047
8	8,740+	48	52,440+	88	96,140+
9	9,832	49	53,532	89	97,232
10	10,925+	50	54,625+	90	98,325+
11	12,017	51	55,717	91	99,417
12	13,010+	52	56,810+	92	100,510+
13	14,202	53	57,902	93	101,602
14	15,295+	54	58,995+	94	102,695+
15	16,387	55	60,087	95	103,787
16	17,480+	56	61,180+	96	104,880+
17	18,572	57	62,272	97	105,972
18	19,665+	58	63,365+	98	107,065+
19	20,757	59	64,457	99	108,157
20	21,850+	60	65,550+	100	109,250+
21	22,942	61	66,642	100	109,250+
22	24,035+	62	67,735+	200	218,500+
23	25,127	63	68,827	300	327,750+
24	26,220+	64	69,920+	400	437,000+
25	27,312	65	71,012	500	546,250+
26	28,405	66	72,105+	600	655,500+
27	29,497	67	73,197	700	764,750+
28	30,530+	68	74,290+	800	874,000+
29	31,682	69	75,382	1000	1092,500+
30	32,775+	70	76,475+	10000	10924,998
31	33,867	71	77,567		
32	34,960+	72	78,660+		
33	36,052	73	79,752		
34	37,145+	74	80,845+		
35	38,237	75	81,937		
36	39,330+	76	83,030+		
37	40,422	77	84,122		
38	41,515+	78	85,215+		
39	42,607	79	86,307		
40	43,700+	80	87,400+		

Piezīme: Pie
skaitļiem, apzīmētiem ar
(+), pie noapaļošanas
pielikts pa 1; piem.:
83,3649 noapaļots =
83,365.

Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas	Hektari
5600	2080,95202	8100	3009,94846	70000	26011,90023
5700	2118,11188	8200	3047,10831	80000	29727,88598
5800	2155,27173	8300	3084,26817	90000	33443,87173
5900	2192,43159	8400	3121,42803	100000	37159,85748
6000	2229,59145	8500	3158,58789	150000	55739,78621
6100	2266,75131	8600	3195,74774	200000	74319,71495
6200	2303,91116	8700	3232,90760	250000	92899,64369
6300	2341,07102	8800	3270,06746	300000	111479,57243
6400	2378,23088	8900	3307,22732	350000	130059,50116
6500	2415,39074	9000	3344,38717	400000	148639,42990
6600	2452,55059	9100	3381,54703	450000	167219,35864
6700	2489,71045	9200	3418,70689	500000	185799,28738
6800	2526,87031	9300	3455,86675	1000000	371598,57475
6900	2564,03017	9400	3493,02660		
7000	2601,19002	9500	3530,18646		
7100	2638,34988	9600	3567,34632		
7200	2675,50974	9700	3604,50618		
7300	2712,66960	9800	3641,66603		
7400	2749,82945	9900	3678,82589		
7500	2786,98931	10000	3715,98575		
7600	2824,14917	20000	7431,97150		
7700	2861,30903	30000	11147,95724		
7800	2898,46888	40000	14863,94299		
7900	2935,62874	50000	18579,92874		
8000	2972,78860	60000	22295,91449		

Pielikums II.

Pamats $x = 2 \text{ d Sin}^{\frac{\alpha}{2}}$

Tabele liniju limeniskā gaļuma aprēķināšanai.

0	Dabā izmērito liniju garums d metros										0
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Starpība x metros										
2 0	0,0006	0,0012	0,0018	0,0024	0,0030	0,0037	0,0043	0,0049	0,0055	0,0061	2 0
2 15	0,0,008	0,0015	0,0023	0,0031	0,0039	0,0046	0,0054	0,0062	0,0069	0,0077	2 15
2 30	0,0010	0,0019	0,0029	0,0039	0,0048	0,0057	0,0067	0,0078	0,0086	0,0095	2 30
2 45	0,0012	0,0023	0,0035	0,0046	0,0058	0,0069	0,0081	0,0092	0,0104	0,0115	2 45
3 0	0,0014	0,0027	0,0041	0,0055	0,0069	0,0082	0,0096	0,0110	0,0124	0,0137	3 0
3 15	0,0016	0,0032	0,0048	0,0064	0,0080	0,0096	0,0113	0,0129	0,0145	0,0161	3 15
3 30	0,0019	0,0037	0,0056	0,0075	0,0094	0,0112	0,0131	0,0149	0,0168	0,0187	3 30
3 45	0,0021	0,0043	0,0064	0,0086	0,0107	0,0128	0,0150	0,0171	0,0193	0,0214	3 45
4 0	0,0024	0,0049	0,0073	0,0098	0,0122	0,0146	0,0171	0,0195	0,0220	0,0244	4 0
4 15	0,0028	0,0055	0,0083	0,0110	0,0138	0,0165	0,0193	0,0220	0,0248	0,0275	4 15
4 30	0,0031	0,0062	0,0092	0,0123	0,0154	0,0185	0,0216	0,0246	0,0277	0,0308	4 30
4 45	0,0034	0,0069	0,0103	0,0137	0,0172	0,0206	0,0240	0,0274	0,0309	0,0343	4 45
5 0	0,0038	0,0076	0,0114	0,0152	0,0190	0,0229	0,0267	0,0305	0,0343	0,0381	5 0
5 15	0,0042	0,0084	0,0126	0,0168	0,0210	0,0252	0,0294	0,0336	0,0378	0,0420	5 15
5 30	0,0046	0,0092	0,0138	0,0184	0,0230	0,276	0,0322	0,0368	0,0414	0,0460	5 30
5 45	0,0050	0,0101	0,0151	0,0201	0,0252	0,302	0,0352	0,0402	0,0453	0,0503	5 45
6 0	0,0055	0,0110	0,0164	0,0219	0,274	0,0329	0,0384	0,0438	0,0493	0,0548	6 0
6 15	0,0059	0,0119	0,0178	0,0238	0,297	0,0356	0,0416	0,0475	0,0535	0,0594	6 15
6 30	0,0064	0,0129	0,0193	0,0257	0,0322	0,0386	0,0450	0,0514	0,0579	0,0643	6 35
6 45	0,0069	0,0139	0,0208	0,0277	0,0347	0,0416	0,0485	0,0554	0,0624	0,0693	6 45
7 0	0,0075	0,0149	0,0234	0,0298	0,0373	0,0447	0,0522	0,0596	0,0671	0,0745	7 0
7 15	0,0080	0,0160	0,0240	0,0320	0,0400	0,480	0,0560	0,0640	0,0720	0,0800	7 15
7 30	0,0086	0,0171	0,0257	0,0342	0,0428	0,0514	0,0599	0,0685	0,0770	0,0856	7 30
7 45	0,0091	0,0183	0,0274	0,0365	0,0457	0,0548	0,0639	0,0730	0,0822	0,0913	7 45
8 0	0,0097	0,0195	0,292	0,0389	0,0487	0,0584	0,0681	0,0778	0,0876	0,0973	8 0
8 15	0,0104	0,0207	0,0311	0,0414	0,0518	0,0621	0,0725	0,0828	0,0932	0,1035	8 15
8 30	0,0110	0,0220	0,0329	0,0439	0,0549	0,0659	0,0769	0,0878	0,0988	0,1098	8 35
8 45	0,0116	0,0233	0,0350	0,0466	0,0582	0,0698	0,0815	0,0931	0,1048	0,1164	8 40
9 0	0,0123	0,0246	0,0369	0,0492	0,0616	0,0739	0,0862	0,0985	0,1108	0,1231	9 0
9 15	0,0130	0,0260	0,0390	0,0520	0,0650	0,0780	0,0910	0,1040	0,1170	0,1300	9 15
9 30	0,0137	0,0274	0,0411	0,0548	0,0686	0,0823	0,0960	0,1097	0,1234	0,1371	9 30
9 45	0,0144	0,0289	0,0433	0,0578	0,0722	0,0866	0,1011	0,1155	0,1300	0,1444	9 45
10 0	0,0152	0,0304	0,0456	0,0608	0,0760	0,0912	0,1063	0,1215	0,1367	0,1519	10 0
10 30	0,0168	0,0335	0,0503	0,0670	0,0838	0,1005	0,1173	0,1340	0,1508	0,1675	10 30
11 0	0,0184	0,0367	0,0551	0,0735	0,0919	0,1102	0,1286	0,1470	0,1653	0,1837	11 0
11 30	0,0201	0,0402	0,0602	0,0803	0,1004	0,1205	0,1406	0,1606	0,1807	0,2008	11 30
12 0	0,0219	0,0437	0,0656	0,0874	0,1093	0,1311	0,1530	0,1748	0,1967	0,2185	12 0
12 30	0,0237	0,0474	0,0711	0,0948	0,1185	0,1422	0,1659	0,1896	0,2133	0,2370	12 30
13 0	0,0256	0,0513	0,0769	0,1025	0,1282	0,1538	0,1794	0,2050	0,2307	0,2563	13 0
13 30	0,0276	0,0553	0,0829	0,1105	0,1382	0,1658	0,1934	0,2210	0,2487	0,2763	13 30
14 0	0,0297	0,0594	0,0891	0,1188	0,1485	0,1782	0,2079	0,2376	0,2673	0,2970	14 0
14 30	0,0319	0,0637	0,0956	0,1274	0,1593	0,1911	0,2230	0,2549	0,2867	0,3185	14 30
15 0	0,0341	0,0681	0,1022	0,1363	0,1704	0,2044	0,2385	0,2726	0,3066	0,3407	15 0
15 30	0,0364	0,0727	0,1091	0,1455	0,1819	0,2183	0,2546	0,2910	0,3273	0,3637	15 30

		Dabā izmērīto līniju gaņums d metros											
0	'	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	'
Starpība x metros													
16	0	0,0387	0,0775	0,1162	0,1550	0,1937	0,2324	0,2712	0,3099	0,3487	0,3874	16	0
16	30	0,0412	0,0824	0,1235	0,1647	0,2059	0,2471	0,2883	0,3294	0,3706	0,4118	16	30
17	0	0,0437	0,0874	0,1311	0,1748	0,2185	0,2622	0,3059	0,3496	0,3933	0,4370	17	0
17	30	0,0463	0,0926	0,1388	0,1851	0,2314	0,2777	0,3240	0,3702	0,4165	0,4628	17	30
18	0	0,0489	0,0979	0,1468	0,1958	0,2447	0,2936	0,3426	0,3915	0,4405	0,4894	18	0
18	30	0,0517	0,1034	0,1550	0,2067	0,2584	0,3101	0,3618	0,4135	0,4651	0,5168	18	30
19	0	0,0545	0,1090	0,1634	0,2179	0,2724	0,3269	0,3814	0,4358	0,4903	0,5448	19	0
19	30	0,0574	0,1147	0,1721	0,2294	0,2868	0,3442	0,4015	0,4589	0,5162	0,5736	19	30
20	0	0,0603	0,1206	0,1809	0,2412	0,3016	0,3619	0,4222	0,4825	0,5428	0,6031	20	0
20	30	0,0633	0,1267	0,1900	0,2533	0,3167	0,3800	0,4433	0,5066	0,5700	0,6333	20	30
21	0	0,0664	0,1328	0,1993	0,2657	0,3321	0,3985	0,4649	0,5314	0,5978	0,6642	21	0
21	30	0,0696	0,1392	0,2087	0,2783	0,3479	0,4175	0,4871	0,5566	0,6262	0,6958	21	30
22	0	0,0728	0,1456	0,2185	0,2913	0,3641	0,4369	0,5097	0,5826	0,6554	0,7282	22	0
22	30	0,0761	0,1524	0,2284	0,3045	0,3806	0,4567	0,5328	0,6090	0,6851	0,7612	22	30
23	0	0,0795	0,1590	0,2385	0,3180	0,3975	0,4770	0,5565	0,6360	0,7155	0,7950	23	0
23	30	0,0829	0,1659	0,2488	0,3318	0,4147	0,4976	0,5806	0,6635	0,7465	0,8294	23	30
24	0	0,0865	0,1729	0,2594	0,3458	0,4323	0,5187	0,6052	0,6916	0,7781	0,8645	24	0
24	30	0,0900	0,1801	0,2701	0,3602	0,4502	0,5402	0,6303	0,7203	0,8104	0,9004	24	30
25	0	0,0937	0,1874	0,2811	0,3748	0,4685	0,5621	0,6558	0,7495	0,8432	0,9369	25	0
25	30	0,0974	0,1948	0,2922	0,3896	0,4871	0,5845	0,6819	0,7793	0,8767	0,9741	25	30
26	0	0,1012	0,2024	0,3036	0,4048	0,5060	0,6073	0,7085	0,8097	0,9109	1,0121	26	0
26	30	0,1055	0,2109	0,3163	0,4219	0,5274	0,6328	0,7383	0,8438	0,9492	1,0506	26	30
27	0	0,1090	0,2180	0,3270	0,4360	0,5450	0,6539	0,7629	0,8719	0,9809	1,0899	27	0
27	30	0,1130	0,2260	0,3390	0,4520	0,5650	0,6779	0,7909	0,9039	1,0169	1,1299	27	30
28	0	0,1171	0,2341	0,3512	0,4682	0,5853	0,7023	0,8194	0,9364	1,0535	1,1705	28	0
28	30	0,1212	0,2424	0,3635	0,4847	0,6059	0,7271	0,8483	0,9694	1,0906	1,2118	28	30
29	0	0,1254	0,2508	0,3761	0,5015	0,6269	0,7523	0,8777	1,0030	1,1284	1,2538	29	0
29	30	0,1296	0,2593	0,3889	0,5186	0,6482	0,7778	0,9075	1,0371	1,1668	1,2963	29	30
30	0	0,1340	0,2679	0,4019	0,5359	0,6699	0,8038	0,9378	1,0718	1,2057	1,3397	30	0
30	30	0,1384	0,2767	0,4151	0,5535	0,6919	0,8302	0,9686	1,1070	1,2453	1,3837	30	30
31	0	0,1429	0,2857	0,4286	0,5715	0,7144	0,8572	1,0001	1,1430	1,2858	1,4283	31	0
31	30	0,1474	0,2947	0,4421	0,5894	0,7368	0,8842	1,0315	1,1789	1,3262	1,4736	31	30
32	0	0,1520	0,3039	0,4559	0,6078	0,7598	0,9117	1,0637	1,2156	1,3676	1,5195	32	0
32	30	0,1566	0,3132	0,4698	0,6264	0,7831	0,9397	1,0963	1,2529	1,4095	1,5661	32	30
33	0	0,1613	0,3227	0,4840	0,6454	0,8067	0,9680	1,1293	1,2906	1,4520	1,6133	33	0
33	30	0,1661	0,3322	0,4983	0,6644	0,8306	0,9967	1,1628	1,3289	1,4950	1,6611	33	30
34	0	0,1710	0,3419	0,5129	0,6838	0,8548	1,0258	1,1967	1,3677	1,5386	1,7096	34	0
34	30	0,1759	0,3517	0,5276	0,7035	0,8794	1,0552	1,2311	1,4070	1,5828	1,7584	34	30
35	0	0,1809	0,3617	0,5426	0,7234	0,9043	1,0851	1,2660	1,4468	1,6277	1,8085	35	0

Vislielākās pielaižamās starpības d pie gaŗumu mērišanas, izrēķinātas pēc formulām:

1) $d = 0,01 \sqrt{4s + 0,005s^2}$; 2) $d = 0,01 \sqrt{6s + 0,0075s^2}$; 3) $d = 0,01 \sqrt{8s + 0,01s^2}$.

Izmēritie gaŗumi metros	Pielaižamā starpība d metros pie sek. apstākļ.:			Izmēritie gaŗumi metros	Pielaižamā starpība d metros pie sek. apstākļ.:		
	labvēl.	vidēj.	nelabv.		labvēl.	vidēj.	nelabv.
10	0,06	0,08	0,09	700	0,72	0,89	1,03
20	0,09	0,11	0,13				
30	0,11	0,13	0,16	725	0,74	0,91	1,05
40	0,13	0,16	0,18	750	0,76	0,94	1,08
50	0,15	0,18	0,21	775	0,78	0,96	1,11
60	0,16	0,20	0,23	800	0,80	0,98	1,14
70	0,17	0,21	0,25	825	0,82	1,00	1,16
80	0,19	0,23	0,27	850	0,84	1,03	1,19
90	0,20	0,24	0,28	875	0,86	1,05	1,21
100	0,21	0,26	0,30	900	0,88	1,07	1,24
125	0,24	0,29	0,34				
150	0,27	0,33	0,39	925	0,89	1,09	1,26
175	0,29	0,36	0,41	950	0,91	1,12	1,29
200	0,32	0,39	0,46	975	0,93	1,14	1,32
225	0,34	0,42	0,48	1000	0,95	1,16	1,34
250	0,36	0,44	0,52	1100	1,02	1,25	1,45
275	0,38	0,47	0,54	1200	1,10	1,34	1,54
300	0,41	0,50	0,58	1300	1,17	1,43	1,65
				1400	1,24	1,52	1,76
325	0,43	0,52	0,60	1500	1,31	1,61	1,86
350	0,45	0,55	0,64	1600	1,39	1,70	1,96
375	0,47	0,57	0,66	1700	1,46	1,79	2,06
400	0,49	0,60	0,70	1800	1,53	1,87	2,16
425	0,51	0,62	0,72	1900	1,60	1,96	2,26
450	0,53	0,65	0,76	2000	1,67	2,05	2,37
475	0,55	0,67	0,78	2100	1,75	2,14	2,47
500	0,57	0,70	0,81	2200	1,82	2,22	2,57
				2300	1,89	2,31	2,67
525	0,59	0,72	0,83	2400	1,96	2,40	2,77
550	0,61	0,75	0,87	2500	2,03	2,49	2,87
575	0,63	0,77	0,89	2600	2,10	2,57	2,97
600	0,65	0,80	0,92	2700	2,17	2,66	3,07
625	0,67	0,82	0,94	2800	2,25	2,75	3,17
650	0,69	0,84	0,98	2900	2,32	2,84	3,28
675	0,71	0,86	1,00	3000	2,39	2,92	3,38

Tabele hektaru pārvešanai Vidzemes pūrviētās.

Pamats: 1 hektars = 10.000 kv. metriem = 2,6909776042 Vidz. pūrvi.
 1 metrs = 3,28084 pēdas = 39,3701 collas.
 1 kv. metrs = 10 kv. pēdas un 110 kv. collas.

Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas
0,01	0,02691	0,41	1,10330	0,81	2,17969
0,02	0,05382	0,42	1,13021	0,82	2,20660
0,03	0,08073	0,43	1,15712	0,83	2,23351
0,04	0,10764	0,44	1,18403	0,84	2,26042
0,05	0,13455	0,45	1,21094	0,85	2,28733
0,06	0,16146	0,46	1,23785	0,86	2,31424
0,07	0,18837	0,47	1,26476	0,87	2,34115
0,08	0,21528	0,48	1,29167	0,88	2,36806
0,09	0,24219	0,49	1,31858	0,89	2,39497
0,10	0,26910	0,50	1,34549	0,90	2,42188
0,11	0,29601	0,51	1,37240	0,91	2,44879
0,12	0,32292	0,52	1,39931	0,92	2,47570
0,13	0,34983	0,53	1,42622	0,93	2,50261
0,14	0,37674	0,54	1,45313	0,94	2,52952
0,15	0,40365	0,55	1,48004	0,95	2,55643
0,16	0,43056	0,56	1,50695	0,96	2,58334
0,17	0,45747	0,57	1,53386	0,97	2,61025
0,18	0,48438	0,58	1,56077	0,98	2,63716
0,19	0,51129	0,59	1,58768	0,99	2,66407
0,20	0,53819	0,60	1,61459	1,00	2,69098
0,21	0,56510	0,61	1,64150	1	2,69098
0,22	0,59201	0,62	1,66841	2	5,38196
0,23	0,61892	0,63	1,69532	3	8,07293
0,24	0,64583	0,64	1,72222	4	10,76391
0,25	0,67274	0,65	1,74913	5	13,45489
0,26	0,69965	0,66	1,77605	6	16,14587
0,27	0,72656	0,67	1,80295	7	18,83684
0,28	0,75347	0,68	1,82986	8	21,52782
0,29	0,78038	0,69	1,85677	9	24,21880
0,30	0,80729	0,70	1,88368	10	26,90978
0,31	0,83420	0,71	1,91059	11	29,60075
0,32	0,86111	0,72	1,93750	12	32,29173
0,33	0,88802	0,73	1,96441	13	34,98271
0,34	0,91493	0,74	1,99132	14	37,67369
0,35	0,94184	0,75	2,01823	15	40,36466
0,36	0,96875	0,76	2,04514	16	43,05564
0,37	0,99566	0,77	2,07205	17	45,74662
0,38	1,02257	0,78	2,09896	18	48,43760
0,39	1,04948	0,79	2,12587	19	51,12857
0,40	1,07639	0,80	2,15278	20	53,81955

Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas
21	56,51053	66	177,60452	1100	2960,07536
22	59,20151	67	180,29550	1200	3229,17312
23	61,89248	68	182,98648	1300	3498,27088
24	64,58346	69	185,67745	1400	3767,36865
25	67,27444	70	188,36843	1500	4036,46641
26	69,96542	71	191,05941	1600	4305,56417
27	72,65640	72	193,75039	1700	4574,66193
28	75,34737	73	196,44137	1800	4843,75969
29	78,03835	74	199,13234	1900	5112,85745
30	80,72933	75	201,82332	2000	5381,95521
31	83,42031	76	204,51430	2100	5651,05297
32	86,11128	77	207,20528	2200	5920,15073
33	88,80226	78	209,89625	2300	6189,24849
34	91,49324	79	212,58723	2400	6458,34625
35	94,18422	80	215,27821	2500	6727,44401
36	96,87519	81	217,96919	2600	6996,54177
37	99,56617	82	220,66016	2700	7265,63953
38	102,25715	83	223,35114	2800	7534,73729
39	104,94813	84	226,04212	2900	7803,83505
40	107,63910	85	228,73310	3000	8072,93281
41	110,33008	86	231,42407	3100	8342,03057
42	113,02106	87	234,11505	3200	8611,12833
43	115,71204	88	236,80603	3300	8880,22609
44	118,40301	89	239,49701	3400	9149,32385
45	121,09399	90	242,18798	3500	9418,42161
46	123,78497	91	244,87896	3600	9687,51937
47	126,47595	92	247,56994	3700	9956,61713
48	129,16693	93	250,26092	3800	10225,71489
49	131,85790	94	252,95189	3900	10494,81266
50	134,54888	95	255,64287	4000	10763,91042
51	137,23986	96	258,33385	4100	11033,00818
52	139,93084	97	261,02483	4200	11302,10594
53	142,62181	98	263,71581	4300	11571,20370
54	145,31279	99	266,40678	4400	11840,30146
55	148,00377	100	269,09776	4500	12109,39922
56	150,69475	100	269,09776	4600	12378,49698
57	153,38572	200	538,19552	4700	12647,59474
58	156,07670	300	807,29328	4800	12916,69250
59	158,76768	400	1076,39104	4900	13185,79026
60	161,45866	500	1345,48880	5000	13454,88802
61	164,14963	600	1614,58656	5100	13723,98578
62	166,84061	700	1883,68432	5200	13993,08354
63	169,53159	800	2152,78208	5300	14262,18130
64	172,22257	900	2421,87984	5400	14531,27906
65	174,91354	1000	2690,97760	5500	14800,37682

Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas	Hektari	Pūrvietas
5600	15069,47458	8100	21796,91859	70000	188368,43229
5700	15338,57234	8200	22066,01635	80000	215278,20833
5800	15607,76010	8300	22335,11411	90000	242187,98438
5900	15876,76786	8400	22604,21187	100000	269097,76042
6000	16145,86562	8500	22873,30964	150000	403646,64063
6100	16414,96338	8600	23142,40740	200000	538195,52084
6200	16684,06114	8700	23411,50516	250000	672744,40105
6300	16953,15890	8800	23680,60292	300000	807293,28126
6400	17222,25666	8900	23949,70068	350000	941842,16147
6500	17491,35443	9000	24218,79844	400000	1076391,04168
6600	17760,45219	9100	24487,89620	450000	1210939,92189
6700	18029,54995	9200	24756,99396	500000	1345488,80210
6800	18298,64771	9300	25026,09172	550000	1480037,68231
6900	18567,74547	9400	25295,18948	600000	1614586,56252
7000	18836,84323	9500	25564,28724	650000	1749135,44273
7100	19105,94099	9600	25833,38500	700000	1883684,32294
7200	19375,03875	9700	26102,48276	750000	2018233,20315
7300	19644,13651	9800	26371,58052	800000	2152782,08336
7400	19913,23427	9900	26640,67828	850000	2287330,96357
7500	20182,33203	10000	26909,77604	900000	2421879,84378
7600	20451,42979	20000	53819,55208	950000	2556428,72399
7700	20720,52755	30000	80729,32813	1000000	2690977,60420
7800	20989,62531	40000	107639,10417		
7900	21258,72307	50000	134548,88021		
8000	21527,82083	60000	161458,65625		

Tabele platību aprēķināšanai ar planimetri, nepārstādot planmetra sviru.

Planimetra daļas	P l a t ī b a h e k t a r o s							
	1:2100	1:4200	1:8400	1:2600	1:5200	1:2000	1:4000	1:8000
1	0,004	0,016	0,066	0,006	0,025	0,004	0,015	0,059
2	0,008	0,033	0,131	0,013	0,050	0,007	0,030	0,119
3	0,012	0,049	0,197	0,019	0,075	0,011	0,049	0,178
4	0,016	0,066	0,262	0,025	0,100	0,015	0,059	0,238
5	0,020	0,082	0,328	0,031	0,126	0,019	0,074	0,297
6	0,025	0,098	0,393	0,038	0,151	0,022	0,089	0,357
7	0,029	0,115	0,459	0,044	0,176	0,026	0,104	0,416
8	0,033	0,131	0,524	0,050	0,201	0,030	0,119	0,476
9	0,037	0,147	0,590	0,057	0,226	0,033	0,134	0,535
10	0,041	0,164	0,655	0,063	0,251	0,037	0,149	0,595
20	0,082	0,328	1,311	0,126	0,562	0,074	0,297	1,189
30	0,123	0,493	1,966	0,188	0,754	0,111	0,446	1,784
40	0,164	0,655	2,622	0,251	1,005	0,149	0,595	2,378
50	0,205	0,819	3,277	0,314	1,256	0,186	0,743	2,973
60	0,246	0,933	3,933	0,377	1,507	0,223	0,892	3,567
70	0,287	1,147	4,588	0,440	1,758	0,260	1,040	4,162
80	0,328	1,311	5,244	0,502	2,010	0,297	1,189	4,756
90	0,369	1,475	5,899	0,565	2,261	0,334	1,338	5,351
100	0,410	1,639	6,555	0,628	2,512	0,372	1,486	5,946
200	0,819	3,277	13,110	1,256	5,024	0,743	2,973	11,891
300	1,229	4,916	19,661	1,884	7,536	1,115	4,459	17,837
400	1,639	6,555	26,220	2,512	10,048	1,486	5,946	23,782
500	2,048	8,194	32,775	3,140	12,560	1,858	7,432	29,728
600	2,458	9,832	39,330	3,768	15,072	2,230	8,918	35,673
700	2,868	11,471	45,885	4,396	17,584	2,601	10,405	41,619
800	3,277	13,110	52,440	5,024	20,096	2,973	11,891	47,565
900	3,687	14,749	58,995	5,652	22,608	3,344	13,378	53,510
1000	4,097	16,387	65,550	6,280	25,120	3,716	14,864	59,456
2000	8,194	32,775	131,100	12,560	50,240	7,432	29,728	118,912
3000	12,291	49,162	196,650	18,840	75,360	11,148	44,592	178,367
4000	16,387	65,550	262,200	25,120	100,480	14,864	59,456	237,823
5000	20,484	81,937	327,750	31,480	125,600	18,580	74,320	297,279
6000	24,581	98,325	393,300	37,680	150,720	22,296	89,184	356,735
7000	28,678	114,712	458,850	43,960	175,840	26,012	104,048	416,190
8000	32,775	131,100	524,400	50,240	200,960	29,728	118,912	475,646
9000	36,872	147,487	589,950	56,520	226,080	33,444	133,775	535,102
10.000	40,969	163,875	655,500	62,800	251,200	37,160	148,639	594,558

Planimetri- daļas	Platība Vidzemes pūrvietās							
	1:2100	1:4200	1:8400	1:2600	1:5200	1:2000	1:4000	1:8000
1	0,01	0,04	0,18	0,02	0,07	0,01	0,04	0,16
2	0,02	0,09	0,35	0,03	0,14	0,02	0,08	0,32
3	0,03	0,13	0,53	0,05	0,20	0,03	0,12	0,48
4	0,04	0,18	0,71	0,07	0,27	0,04	0,16	0,64
5	0,06	0,22	0,88	0,04	0,34	0,05	0,20	0,80
6	0,07	0,26	1,06	0,10	0,41	0,06	0,24	0,96
7	0,08	0,31	1,23	0,12	0,47	0,07	0,28	1,12
8	0,09	0,35	1,41	0,14	0,54	0,08	0,32	1,28
9	0,10	0,40	1,59	0,15	0,61	0,09	0,36	1,44
10	0,11	0,44	1,76	0,17	0,68	0,10	0,40	1,60
20	0,22	0,88	3,53	0,34	1,35	0,20	0,80	3,20
30	0,33	1,32	5,29	0,51	2,03	0,30	1,20	4,80
40	0,44	1,76	7,06	0,68	2,70	0,40	1,60	6,40
50	0,55	2,21	8,82	0,85	3,38	0,50	2,00	8,00
60	0,66	2,65	10,58	1,01	4,06	0,60	2,40	9,60
70	0,77	3,09	12,35	1,18	4,73	0,70	2,80	11,20
80	0,88	3,53	14,11	1,35	5,41	0,80	3,20	12,80
90	0,90	3,97	15,88	1,52	6,08	0,90	3,60	14,40
100	1,10	4,41	17,64	1,69	6,76	1,00	4,00	16,00
200	2,21	8,82	35,28	3,38	13,52	2,00	8,00	32,00
300	3,31	13,23	52,92	5,07	20,28	3,00	12,00	48,00
400	4,41	17,64	70,56	6,76	27,04	4,00	16,00	64,00
500	5,51	22,05	88,20	8,45	33,80	5,00	20,00	80,00
600	6,62	26,46	105,84	10,14	40,56	6,00	24,00	96,00
700	7,72	30,87	123,48	11,83	47,32	7,00	28,00	112,00
800	8,82	35,28	141,12	13,52	54,08	8,00	32,00	128,00
900	9,92	39,69	158,76	15,21	60,84	9,00	36,00	144,00
1000	11,03	44,10	176,40	16,90	67,60	10,00	40,00	160,00
2000	22,05	88,20	352,80	33,80	135,20	20,00	80,00	320,00
3000	33,08	132,30	529,20	50,70	202,80	30,00	120,00	480,00
4000	44,10	176,40	705,60	67,60	270,40	40,00	160,00	640,00
5000	55,13	220,50	882,00	84,50	338,00	50,00	200,00	800,00
6000	66,15	264,60	1058,40	101,40	405,60	60,00	240,00	960,00
7000	77,18	308,70	1234,80	118,30	473,20	70,00	280,00	1120,00
8000	88,20	352,80	1411,20	135,20	540,80	80,00	320,00	1280,00
9000	99,23	396,90	1587,60	152,10	608,40	90,00	360,00	1440,00
10.000	110,25	441,00	1764,00	169,00	676,00	100,00	400,00	1600,00

Protokols.

30. septembrī 1920. g. Es, Mērniecības Nodaļas mērnies Krauklis, no 27. līdz 30. septembrim š. g. izvedu dabā Jaun-Jelgavas apr., Kurmanes pag. Ērgļu muižas sadalīšanas projektu jaunsaimniecībās, kuŗš apstiprināts no Centralās Zemesiericības Komitejas ar lēmumu no 20. sept. š. g. № 115.

Dabā izlikto jaunsaimniecību robežas un platības pilnīgi saskaņotas ar attiecīgiem projekta planiem, žurnāļiem, abrisiem un aprakstiem. Robežzīmes dabā uzliktas, robežas novilktas un stigas izcirstas pēc teķniskās instrukcijas noteikumiem. Ieinteresētiem priekšstāvjiem un pilnvarotiem robežas dabā norādītas, pie kam paskaidrots, ka uz pastāvošā likuma pamata robežas jātur tīras un par robežzīmju bojāšanu vainīgiem draud likumā paredzēts sods.

Priekšstāvju, pilnvaroto un
mērnieka paraksti.

Robežu uzņemšanas protokols

sastādīts pie valsts muižas*) „Ē R G Ļ U“

robežu uzņemšanas

Jaun-Jelgavas apr., Kurmanes pag. 1920. g.

no vecākā mērnieka Kraukļa.

□ □ □

*) Zemes vienības nosaukums, litera un numurs pēc agrākiem valsts mērišanas planiem.

Mēness, dienas, datš un stunda, kad uzņemšana iesākta	No kāda robežpunkta ņemts iesākums, uzrādot starp kādām robežlinijām pēc vecā plana, jeb starp kādām kaimiņzemēm. Kaimiņzemu apraksts	Kādi zemes īpašnieki jeb viņu pilnvarotie priekšstāvji bija uz robežu uzņemšanu pavēstīti.	Atzīmējumi, kādi no priekšstāvētiem ierādūšies un kādu iztirūkst	Robežpunktu Nr.	Rumbi Lin. mēri pēc vecā plana	Pirmā un pēdējā punktu piesiešanas leņķi pa labo un kreiso pusi. (° ')
1. jūlijā plkst. 8 no rita.	Ērgļu muižas robežu atjaunošana iesākta starp Lablaika un Pungu māju kaimiņzemēm, no punkta, kurš uz Ērgļu muižas vecā plana apzīmēts starp linijām $\frac{SW: 48^{\circ}}{50}$ un $\frac{SR: 50\frac{1}{2}^{\circ}}{125}$	Ērgļu muižas pārzinis Jānis Bērziņš.	leradies			
	Pungu māju zemes vienība.	Pungu māju īpašnieks Žanis Rosiņš.	leradies	1	$\frac{SR: 50\frac{1}{2}}{125}$	Labais $112^{\circ} 35'$ Kreisais $75^{\circ} 43'$
	"	"	"			
				2	$\frac{DR: 65^{\circ}}{110}$	

Lietus laikam uznākot šinī vietā robežu atjaunošana pārtraukta līdz paziņots uz turpmāko robežu atjaunošanu ierasties 2. jūlijā pulkst. 8 no rita. Priekšstāvju un mērnieka paraksti.

Piezīme: Tekstā vienmēr jāaizrāda, kādā kārtā robežas tiek uzņemtas: Tāpat arī tekstā, pāri visal lapai, aprakstāmi visi iebildumi un strīdi dienas vakarā, kad robežuzņemšana pārtraukta jeb galīgi nobeigta un jānoslēdz

Iekšējie leņķi katras līnijas sākumā (o ,)	Dabā izmēritie līniju garumi	Dabā izmēritie līniju rumbi	Slīpumu leņķi	Atrasto un no jauna uzlikto robežlīniju ap- raksts katras līnijas sākumā	Robežlīniju un ceļu nosaukumi un apraksti. Maģistraļu un perpendikularu apraksti	Robežlīniju un maģistraļu krustojumi ar grāvjiem, ce- ļiem, upēm u. c. pastāvi- giem priekš- metiem
	126. 80	SR:41 ³ / ₄ ⁰		Atrasts vecās ku- picas uzmetums. Uzmetums no jauna: 1 ¹ / ₂ m. koka stabs ar kupicu.		No 25,0—27,5 m. līnija iet pāri ceļam, kurš ved no Pungām uz Ērgļu muižu.
115 ⁰ 31'	110. 56	DN:74 ⁰		Vecās robežlī- me: nav uzietas, Uzlikts no jauna 1 ¹ / ₂ m. koka stabs.	Maģistrāle. Robeža iet pa Salvītes upes vidu. No maģi- strāles ņemtas līdz abām upes malām: Līnijas sākumā pa kreisi —10,0—13,0 m.; no 30,0 m. pa kreisi — 5,5 — 8,5 m.; no 70,0 m. pa kreisi — 7,4 — 10,4 m.; līnijas galā pa kreisi — 12,0 — 15,0 m.	

nākošai dienai. Pie jauno robežu uzlikšanas strīdu nebija. Priekšstāvjiem

atjaunotas pēc veciem plāniem, nospraustas pēc brīvas vienošanās un t. t. kādi tiek pieteikti pie robežu uzņemšanas. Protokols jāuzraksta tās pašas ar priekšstāvju un mērnieka parakstiem.

23. Papildu noteikumi

pie tehniskās instrukcijas mērniekiem par zemes ierīcības darbu izvešanu ar vienkāršiem paņēmieniem.

(Z. J. V № 10/11).

1. Ja esoša plana materiāli dod iespēju veikt zemes ierīcības uzdevumu uz fonda zemēm, jauna uzmērīšana un plana sastādīšana nav vajadzīga.

2. Kur planu materiālu nav, vai izrādās nederīgi, izvedami jaunuzmērīšanas darbi ar tādu aprēķinu, lai pie galīgas uzmērīšanas varētu pilnīgi izmantot izvestos uzmērīšanas darbus bez kādiem liekiem un apgrūtināšiem paņēmieniem. Uzmērīšana saskaņojama ar tehnikas prasībām, zemes ierīcības uzdevumu, esošo instrumentu konstrukciju un vietējiem apstākļiem, dodot vislielāko darba produktivitāti ar visizdevīgākiem priekšvalsts budžeta paņēmieniem. Pie komplikētās situācijas un īsām, neizdevīgām robežu līnijām lietojama menzula, nostiprinot dabā katrā planšetā rajonā vismaz trīs punktus ar pastāvīgām zīmēm. Šīs zīmes pēc iespējas liekamas uz robežu virsotnēm, lai pie vēlākiem galīgas uzmērīšanas darbiem varētu savienot ar poligonometriskiem gājieniem vai trigonometrisko tīklu, Izņēmumu gadījumos pielaižams nostiprinātos punktus savienot ar geometrisko tīklu. Lietojot menzulu, ārējās robežas novelkamas, stīgas izcērtamas un regulēšanas darbi izvedami vienīgi izņēmuma gadījumos, kad šo darbu atlikšana uz vēlāku laiku var traucēt zemes ierīcības darbu izvešanu uz pierobežnieku zemēm. Pie iekšējā satura (situācijas) uzmērīšanas no jauna — atsevišķos gadījumos ir pielaižama Tehniskā instrukcijā paredzēto paņēmienu un noteiktības izmaiņas, kuŗas apmērus noteic mērnieks-revidents.

3. Sastādītu uz esoša plana pamata projektu pārnesot dabā, robežu zīmes izliekamas instrukcijā aprakstītā veidā un ar noteiktību, kādu dōd grafisks zīmējums. Kur krustojas dabiskas robežas, robežu zīmes izliekamas pie galīgas uzmērīšanas. Pagaidu zīmes izliekamas vienīgi gadījumos, kuŗi paredzēti Tehniskā Instrukcijā § 85. piezīme.

4. Par katra projekta izlikšanu dabā sastādams protokols kuŗā jāatzīmē:

1. Kas, kad un uz kādu pamatu robežzīmes izlika;
2. Kādā veidā zīmes izliktas, uzrādot un aprakstot tās zīmes, kuŗas atšķirās no instrukcijā paredzētām.
3. Cik robežu zīmes izliktas;

4. Kad paziņots vietējām komitejām par izlikšanu, uzrādot likumu par zīmju pārņemšanu valsts aizsardzībā.

Protokolu paraksta mērnieks-izpildītājs un vietējas komitejas loceklis, protokols pievienojams pie projekta.

Pielikums: protokola paraugs VI. a.

5. Projektējamā gabala platība aprēķināma ar grafiskiem, vai mechaniskiem paņēmieniem. Projektējot pēc jaunizgatavotā plāna starpība platības aprēķinos nedrīkst būt lielāka par $\frac{1}{200}$ daļu, turpretim ja projektē pēc veciem plāniem jeb plānu kopijām šī starpība palielināma līdz $\frac{1}{60}$ daļai.

6. Projekta linijas velkamas ar melnu tušu un blakus nokrāsojamas ar sarkanu sloksnīti, iepriekšējā plāna vai kopijas uzraksti, zīmējums un dati izpildāmi ar melnu tušu, izņemot taksācijas šķiras, kuņas atzīmējamās ar sarkanu tušu, zītaācijas un robežu izlabojumi ar zaļu tušu, palīgu linijas un dati pie robežu izlikšanas dabā ar sepiju, dabā izliktas robežu zīmes ar melnu un sarkanu koncentriskām ripiņām, iznīcināti ceļi pāstrīpojami ar sarkaniem krustiņiem.

7. Dabā izliktās robežu zīmes uz plāna numurējamas, pie kam numerācija vedama viena par visu sadalīto zemes vienību.

8. Visi dati, kuři ievākti pie provizoriskas projektu izlikšanas dabā, rakstāmi uz projekta plāna.

9. Projekta aprakstā un uz projekta plāna izlabojumi un strīpojumi pielaižami vienīgi ar izpildītāja parakstu.

10. Uz projekta plāna jāatzīmē šķērsmērogs metros, kā arī jāuzrāda skaitliskais samērs.

11. Uz projekta plāna un projekta apraksta jāatzīmē jaunprojektēts ceļu platums, tāpat arī esošais ceļu platums. Jaunprojektēto zemes ceļu minimalais platums 4 metri. Ceļu kritums nedrīkst pārsniegt maksimumu, kā tas ir pieņemts priekš zemes ceļiem. $1\%_{100}$ jeb 50—60.

12. Dzelzceļu josla uzskatāma par atsevišķu īpašumu un robežas nospraūžamas un uzmēramas saskaņā ar Technisko Instrukciju.

13. Priekš lauku darbu uzsākšanas dzelzceļu rajonā vajadzīgs ziņot Dzelzceļu Virsvaldei, lai gadījumā, ja vajadzētu noskaidrot atsavināmas zemes platību dzelzceļu vajadzībām, būtu iespējams komandēt priekšstāvi jautājuma noskaidrošanai uz vietas. Tāpat uzaicināms priekšstāvis pie robežu zīmju izlikšanas dabā gar dzelzceļu joslu.

14. Kara laikā būvēto platsliežu dzelzceļu minimalais platums pie stacijām 150 m. un uz linijas 42 m. Uz šaursliežu dzelzceļiem minimalais platums, pie stacijām 65 m. un uz linijas 15 m. (Dzelzceļu virsvaldes ziņojums no 12. marta 1921. g. № 11926.) Kur dzelzceļa teritorija ir jau norobežota dabā

no Satiksmes Ministrijas ar sevišķiem robežu stabiņiem, tur jaunās robežzīmes nav liekamas.

15. Pēc Satiksmes ceļu likuma (XII. sēj. I. d.) 359. p. ar papildinājumiem un piezīmēm pie šī panta, kuŗi izdoti līdz 1909. g.:

Gar visām kuģošanas un pludināšanas upēm satiksmes josla gar abiem krastiem skaitās 10 asu platumā, bet uz mazākām upēm, kur pludināšana iespējama tikai pavasara ūdenī un tikai josla kājnieku celiņa platumā pludinātāju un strādnieku vajadzībām un tikai pa patieso pludināšanas laiku. Bez tam vēl, ievērojot to, ka ne uz visām kuģošanas jeb pludināšanas upēm un ne visā viņu gaŗumā 10 asu plata satiksmes josla ir vajadzīga, katrā atsevišķā gadījumā un uz katra atsevišķa ūdens ceļa, tiktu noskaidrots uz vietas ar Satiksmes Ministrijas priekšstāvja piekrišanu. Pēc attiecīgiem datiem jāgriežas pie Satiksmes Ministrijas, uzrādot ūdens ceļa nosaukumu.

(Satiksmes Ministrijas Ūdens ceļu direkcijas raksts no 29 aprīļa 1921. g. № 834|23521.)

Piezīme: Par jūras un ezeru joslu platumu tika doti atsevišķi aizrādījumi.

13. maijā 1921. g.

Valsts Arhīvs.

Pielikums I.

VI. a.

Protokols.

30. septembrī 1920. g. Es, mērniecības nodaļas mērnieks Krauklis, no 27. septembra līdz 30. sept. š. g. izvedu dabā Jaunjelgavas apriņķa, Kurmenes pag. Ērgļu muižas sadalīšanas projektu jaunsaimniecībās, apstiprinātu no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas ar lēmumu no 20. septembra š. g. № 115.

Jaunsaimniecību robežas aprēķinātas geodeziski pēc projekta plana un ar tādu pat noteiktību izliktas dabā pie kam apstiprinātas ar 83 robežu zīmēm Techniskā Instrukcijā aprakstītā veidā, izņemot zīmes № 75 un № 81, kuŗas atšķiŗas ar sekošo: 1) № 75: — $3\frac{1}{2}$ m. koka stabs, pie kam $\frac{1}{2}$ m. virs zemes un 3 m. zemē un purvainās vietas dēļ apmests ar zemi un iežogots 1 m. diametrā. 2) № 81 — noteikta samēra kupīcas ar iežogojumu smilšainās vietas dēļ. Pagasta zemes ierīcības komitejas loceklim Jānim Kaulītim robežas dabā norādītas, pie kam paskaidrots, ka uz likuma pamata robežas jātura tīras un par robežzīmju bojāšanu vainīgiem draud likumā paredzēts sods.

I. šķ. mērnieks Krauklis.

Kurmenes pagasta zem. ierīc. kom. loceklis
J. Krauklīts.

apriņķa

muižas

Ēku apraksts.

Paskaidrojumi par rubriku izpildīšanu.

1. Ēkas grupējamas pēc saimniecībām un numurējamās saskaņā ar zemes ierīcības planu.

2. Aprakstā uzņemamas visas ēkas, arī nodegušās un nopostītās, ja no tām vēl palikušas vērtīgas daļas, kā pa piemēram, sienas.

3. Rubrikā „ēku samērs“ jāuzdod ārējie sienu mēri, no pakša līdz pakšam. Mazas piebūves, kā priekšnami, nav ņemami vērā, lielākas ievedamas atsevišķi. Ja ēka ar vairāk stāviem, jumta izbūvi vai pagrabiem, tad šo telpu samēri uzdodami atsevišķi.

4. Rubrikā „no kāda материала“, kā sienu materials uzdodams: ķieģeļi, dabas akmeņi, māla vai kaļķa kleķis, baļķi dēļi u. c.; kā jumtu materials: dzelzs (bleķis), dakstiņi, pape, dēļi, šindeļi, skaidas, salmi u. c.

5. Rubrikā „ēkas vecums“, ja nav zināms būves gads, ēkas vecums raksturojams kā: jauns, vidējs, vecs. Par jaunām skaitamas koka ēkas līdz 10 gadu vecas, mūra arī vecākas, ja mūra un koka daļas labā stāvoklī,

6. Rubrikā „piezīmes“ jādod īss raksturojums par ēkas stāvokli: kādā stāvoklī jumts un kādi bojājumi vai trūkumi pie citām daļām.

Nē pēc kārtas.	Ēkas nosaukums un lietošana	Ēku samērs metros. a - garums b - platum c - augstums	No kāda materiala		Ēkas vecums	Piezīmes par ēkas stāvokli
			Siena	Jumts		

Pleikums III.

Paraugš saimniecību aprakstiem.

Saimniecību №	Sīkura	Defīga zeme	Nedērga zeme	Kopa	Cik var ierīkot no jauna		Piezīmes.
					tirumu	plavū	
1.	h a	ha	ha	ha	ha	ha	
2 zirgu saimniecība ar ēkām № 1, 3, 4 un 5 un nodegušās ēkas № 7 un 8. Saimniecībai pietiek ar ēkām № 1 un 3, skūnis № 5 noplēšams un pārceļams uz citu vietu. Ēkas nrīri № 7 uz vietas nevaļadzīgi. Dzīv. ēka № 4 saimniecībā nevaļadzīga bet ēkas siāvoklis pārceļšanu neaļauj; zem ēkām ar pagalmu	—	—	0,50	0,50	—	—	
a. Augļu dārzs, ābeles 30—50 g. vecas, parastā atīlumā, pa starpām plūmes un ogulāji. Dārza sēta veca, vietām pavisam noplēsta	III.	0,90	—	0,90	—	—	
b. Sakņu dārzs, sen iekopts*)	III.	0,40	—	0,40	—	—	
c. Tirūni: apm. 1/2 laba kviešu zeme, pārējā vieglāka tomēr laba zeme	III. V.)	15,30	—	15,30	—	—	
d. Tirūni gandrīz viscaur drenēti. Plavas pāsaušas, nepārplūst Gar lielceļiem apstādījumi: liepas un kļavas. Zem ceļiem un grāvjiem	V.b	4,20	—	4,20	—	—	
K o p ā							
2 zirgu saimniecība bez ēkām.	—	20,80	0,90	21,70	—	—	
Tirūni	VI. VII.	—	—	—	—	—	
Plavas, viena daļa sausas, uzaramas; pārējās zemas, purvainas	VI. b.	4,40	—	4,40	—	—	
Ganības, pa daļai sausas; apaugušas krūmiem	VI. c.	8,50	—	8,50	—	3,50	
Nedērga zeme: ceļi, grāvi	I II.	6,20	—	6,20	—	3,00	
K o p ā							
2 zirgu saimniecība bez ēkām:	—	19,10	1,10	20,20	—	6,50	
Jaukts egļu un bērzu mežs, 40—60 g. vecumā, pa daļai izcirsts	—	15,00	—	15,00	—	12,00	Nenocirata meža vai-rāk pa 3 ha. Ganības un purva nomašņa.
Ganība zema, apaugusi krūmiem, cinaļa	III.	3,00	—	3,00	—	—	3,00
Zāļu purvs	—	—	5,00	5,00	—	—	4,00
Ceļš un grāvi	—	—	0,50	0,50	—	—	—
K o p ā							
		18,00	5,50	23,50	—	12,00	7,00

*) Sakņu dārzū var arī pieskaitīt tiruma zemēm.

24. Instrukcija pilsētu un miestu uzmērīšanai un projektēšanai.

I. Vispārējie noteikumi.

1. Šī instrukcija satur vispārējus noteikumus, kuŗi nepieciešami pareizai mērīšanas darbu organizēšanai un iekārtošanai, lai varētu sasniegt tādus mērīšanas darbu rezultātus, kuŗiem būtu valstiska nozīme un kuŗi apmierinātu pilsētu vai miestu labierīcības, sanitarās, izbūves un citas prasības. Līdz ar to mērīšanas darbu metodēm un paņēmieniem jābūt tādiem, lai viņi izpildītu arī geodezijas prasības no zinātniskā redzes stāvokļa.

2. Pilsētas vai miesta zemes platības lielums, viņas nozīme priekš valsts, kā arī viņas labierīcības, izbūves un citas prasības ir dažādas katrai pilsētai vai miestam un tāpēc uzmērīšanas un projektēšanas darbu detalizācija un paņēmieni atkaras no uzrādītiem faktoriem.

To ievērojot, neatkarīgi no šīs vispārējas instrukcijas, katra pilsētas vai miesta, kā pastāvoša, tā arī jaunprojektējama, uzmērīšana un projektēšana var tikt izvesta pēc atsevišķi sīki izstrādātas programmas, pie kuŗas sastādīšanas jāievēro vispārējie noteikumi, bet kuŗā jābūt paredzētiem vietējiem apstākļiem un darbu īpašībām, kas izmaina darbu paņēmienus.

3. Ja pilsēta vai miests tiek paplašināti no valsts fonda zemēm vai arī no jauna uz tādām projektēti, uzmērīšanas un projektēšanas darbus izpilda no Mērniecības Daļas komandētie inženieri un mērniki.

Piezīme: Pilsētai vai miestam ir tiesības sastādīt projektu arī caur uzaicinātiem uz sava rēķina specialistiem, pie kam tādos gadījumos kontroles tiesības tiek atstātas Mērniecības Daļai.

4. Ierosinājumi par uzmērīšanas un projektēšanas darbiem iziet no attiecīgām pilsētu vai miestu valdēm. Caur savām zemes ierīcības komitejām, viņas stājas sakaros ar aprīnķa zemes ierīcības komitejām, kuŗas saziņā ar Mērniecības Daļu izved sagatavošanas darbus (jaundibināmo pilsētu vai miestu valdes vietā stājas aprīnķa valdes vai pagasta zemes ierīcības komitejas).

5. Ja pilsētu vai miestu valdes pieprasījumi uz zemi un mērnikiem ir iesūtīti Iekšlietu Ministrijas Pašvaldības Departamentam un tādi pieprasījumi ir saņemti Zemju Departamenta Mērniecības Daļā, tad jauns ierosinājums nav vajadzīgs. Lūgums līdz ar attiecīgiem planu novilkumiem tiek nosūtīts uz aprīnķu zemes ierīcības komitejām lietas tālākai virzīšanai.

6. Pie pilsētu un miestu sagatavošanas darbiem mērniciem jāizpilda ziņojums (pielikums Nr. 1. pie instrukcijas pilsētu un miestu uzmērīšanai un projektešanai.) Pēc sagatavošanas darbu beigšanas, pēdējie ieslēdzami aprīnķu darba planos. Noraksti no ziņojuma atsūtami Mērniecības Daļai tūlīņ pēc viņu izpildīšanas. Mērniecības Daļa ņemot vērā ziņojumus noteic izvedamo darba kārtību, viņu līgumu un nozīmē darbu izpildītājus. Tajākie zemes ierīcības darbi tiek izvesti C. Z. Ier. K. instrukcijas Nr. 9 kārtībā.

7. Uzdādīto šīs instrukcijas p. 2. programu izstrādā Mērniecības Daļas inženieri vai mērnieki. Pie šī darba uzaicināmi arī pilsētas vai miesta projekta sastādītāji. Programa satur netīkvien izpildamos geodeziskos paņēmienu katram atsevišķam darbam, bet viņa arī ietilpst:

- a) ziņas par darba apmēriem;
- b) cik dienas ilgs uzmērīšanas un aprēķināšanas darbi;
- c) katra atsevišķa darba sākums un viņa beigas un
- d) dažādas citas vajadzīgas piezīmes.

Pie zīme: Ja programmas un projekta sastādītājs ir viena un tā pate persona, tad visus darbus programmas sastādīšanai viņš izpilda viens.

8. Ja uzmērīšanas darbi ir tik komplicēti, ka minētās p. 7. personas programmu nevar izpildīt, tad šī darba veikšanai var tikt komandēta uz vietas komisija no vairākiem specialistiem.

9. Izstrādātā programa tiek apstiprināta no Zemju Departamenta Direktora, Mērniecības Daļas vadītāja un vecākā inženiera, kuŗa vadība nodoti visi pilsētu un miestu uzmērīšanas un projektēšanas darbi.

10. Pilsētas vai miesta projekta sastādīšana tiek nodota vienam no Mērniecības Daļas inženieriem vai mērniciem. Vajadzības gadījumos, ja projektēšanas darbi ir sarežģīti, pieaicināmi specialisti, no kuŗiem viens ir Iekšlietu Ministrijas Būvvaldes priekšstāvis.

2. Vispārīgie tehniskie darbi.

11. Vispārējie pilsētu un miestu uzmērīšanas darbi sastāv no:

a) uzmērīšanas un projektešanas darbu organizēšanas un sagatavošanas, kuŗi savukārt sastāv no:

1. Ziņu un geodezisko materialu grupešanas, viņu tehniskās lietderības novērtēšanas priekš nākamajiem darbiem un darba plana sastādīšanas;
2. Šematiska zīmējuma izgatavošanas, uz kuŗa atzīmējami trigonometriska tīkla punktu zīmes, līmetpošanas reperi, tramvaju linijas u. t. t.;
3. Sīkas programmas izstrādāšanas, kuŗā tiek aprakstīti visi nākamie darbi:

- b) trigonometriska tīkla sastādīšanas;
- c) poligonometriska tīkla novilkšanas;
- d) noteiktās un tehniskās līmetņošanas;
- e) Detaļu uzmērīšanas darbiem;
- f) geoloģiskiem un hidrometriskiem darbiem;
- g) aprēķināšanas darbiem;
- h) projekta sastādīšanas;
- l) projekta izlikšanas daba;
- k) zīmēšanas un planu izgatavošanas darbiem;
- l) planu un materiālu pārbaudīšanas.

12. Katrs no uzrādītiem darbiem izpildams tādā mērā, kā to prasa darba būtība, pie kam daži no pārskaitītiem darbiem var būt pavisam izlaisti, vai viņu vietā var tikt lietoti vienkāršāki paņēmieni.

13. Uzmērīšanas žurnālus un abrisus katram atsevišķam darbam, jāved pēc izstrādātas formas. Visiem skaitļiem un zīmējumiem jābūt tīriem un saprotamiem priekš kuŗa katra tehniķa.

III. Trigonometriska tīkla sastādīšana.

14. Kā pamats visiem uzmērīšanas darbiem uz horicon-talas sferiskas virsmas tiek likts trigonometriskais tīkls, šis tīkls būs kā papildinājums valsts tīklam, vai pēdējā detalizācija.

15. Ja esoša trigonometriska tīkla punktes, attiecībā uz uzmēramas pilsētas (miesta) zemēm atrodas tādos attālumos, ka viņas tieši nav izmantojamas pilsētas (miesta) trigonometriska tīkla sastādīšanai, tad valsts tīkls tādā rajonā ir jāpapildina ar vienu vai 2 punktiem, lai uzrādītais šķērslis būtu novērsts.

16. Tādos gadījumos, ja nav iespējams uzmēramas pilsētas vai miesta zemes vienības piesiet pie viena no valsts trigonometriska tīkla trijstūra sāniem, pilsētas (miesta) uzmērīšanai jā sastāda patstāvīgs tīkls, priekš ka jāizmēra bāze.

17. Bāzi mēra ar tādu aparātu un pēc tāda paņēmiena, kuŗš dotu pietiekoši labu noteiktību un būtu piemērots vietējiem apstākļiem.

18. Ja bāze nevar būt viena no trijstūra malām, tad pārējā no uzmērotas bāzes uz trijstūra malu jāizdara ar bāzes tīkla palīdzību.

19. Visiem I. un II. klases trigonometriska tīkla punktiem jāaprēķina geogrāfiskas un Zoldnera sistēmas koordinātes.

20. I. un II. klases (vai tikai II. klases) trigonometriska tīkla punktu skaitam jābūt tādam, lai uz planšetes mērogā 1/25000 viņu iznāktu 3 — 4.

21. Speciālā instrukcijā būs norādīts, kā nostādīt trigonometrisko tīklu vispāri un atsevišķi pilsētas (miestos) un kādi šinīs gadījumos vedami aprēķināšanas darbi.

IV. Poligonometriskais tīkls.

22. Poligonometriska tīkla uzdevums ir dot veselu virkni pamatpunktu pilsētu (miestu) detaļu uzmērīšanai, tāpēc poligonometriska tīkla darbi jāved ciešā sakarā ar trigonometrisko tīklu.

23. Poligonometriska tīkla gājienu virzieniem jābūt:

- a) vienkārši un cieši saistamiem ar trigonometriskiem tīkla punktiem;
- b) pēc iespējas taisniem (leņķi ne asaki par 150°);
- c) viegli un izdevīgi izmantojamiem tālākiem uzmērīšanas darbiem.

24. Poligonometriska tīkla svarīgas nozīmes dēļ, viņus nepieciešami nostiprināt dabā tā, lai viņi uzglabātos uz ļoti ilgu laiku. Katrā atsevišķā gadījumā zīmju forma var būt dažāda un atkarajās no vietējiem apstākļiem.

25. Sīkākus aizrādījumus par poligonometriska tīkla novilkumu un viņa šematisko zīmējumu sastāda inženiers vai mērnīeks, kuŗam uzticēta pilsētas vai miesta uzmērīšanas darbu vadīšana.

26. Uz poligonometriska tīkla punktu virsotnēm leņķi mērāmi ar teodolītu, kuŗa noteiktība ir ne mazāka par $1'$, divos pilnos paņēmiēnos. Gājienu mezglu punktes piesienamas pie trigonometriska tīkla punktēm pēc Potenota vai citiem paņēmiēniem.

27. Līnijas mērojamas ar tērauda sloksni divkārtīgi turp un atpakaļ, ar slīpumu leņķu uzmērīšanu, ja viņu lielums pārsniedz vienu grādu (1°). Sloksnes darbu sākot un beidzot, jāsalīdzina ar normālo mēru.

28. Ievērojot vietējos apstākļus, poligonometriska tīkla izlīdzināšanai var būt lietojami dažādi paņēmiēni.

V. Augstumu uzmērīšana.

29. Augstuma pamatpunktes uz pilsētas vai miesta teritorijas nosaka noteikta līmetņošana, ar kuŗas palīdzību tādu punktu augstumus aprēķina attiecībā uz pieņemto līmetnisko horizontālo virsmu. Uz šiem punktiem pamatojas:

- a) tehniska līmetņošana, kuŗa jāizved pilsētā (miestā)
- b) izmeklēšanas darbi, kuŗi var būt izvedami uz pilsētas (miesta) zemēm, piem.: nosusināšanas, kanalizācijas un citi.

30. Noteikto līmetņošanu izpilda pēc specialas instrukcijas noteikumiem.

31. Tehniskas līmetņošanas darbi iesākas ar reperu uzbūvi starp katriem 250 — 500 metriem.

32. Pie tehniskas līmetņošanas jāievēro visas prasības attiecībā uz inženieru darbu būtību, lai pēc savaktiem datiem varētu sastādīt laukumu, ielu un šķersielu profilius.

33. Visus, kā noteiktas, tā arī tehniskas līmetņošanas reperu augstumus jāskaita no Baltijas jūras virsmas līmeņa. Uzrādīto var sasniegt, ja līmetņošanu sāk no tuvēja līmetņošanas repera, kuŗi tika iemūrēti krievu valdības laikā pa lielākai daļai dzelzsceļu ēku sienās un kuŗu augstumi attiecībā uz Baltijas jūru mums ir zināmi. Ja Latvijas valdība vedīs nosacītos līmetņošanas darbus, tad augstumi jāskaita no jaunbūvētiem reperiem.

Piejūras pilsētās vai miestos par augstumu pieņem zināma perioda jūras virsmas augstumu, kuŗa mainīšanos novēro hidroloģiskas stacijas.

34. Pilsētās vai miestos, kuŗos nav tuvumā nevienas no p. 33. minētām augstuma zīmēm, noteiktas līmetņošanas augstumus skaita no pieņemtās līmetniskas virsmas; zināms, vēlāk noteiktas līmetņošanas reperi būs jāpievieno vispārējiem noteiktas līmetņošanas reisiem un visi pilsētas (miesta) augstumu dati jāpārskaita.

35. Līmetņošanas darba rezultāti noder par pamatu citiem augstumu uzmērīšanas darbiem. Ja pēc uzmērīšanas darbiem jāizved projektēšana, tad tanī pilsētas (miesta) daļā, kur tāda notiks, jāuzņem horizontales.

36. Ta kā projekta sastādīšanai vajadzīgs vispārējais virsmas reliefs, tad horizontales velkamas ar ķiprēģeļa palīdzību, kuŗa vertikāla riņķa noteiktība ir 1°. Tikai izņēmumu gadījumos lietojams niveliers. Horicotales velkamas par katru 0.5 vai 1.0 metra, skaitot šo attālumu statenisku attāluma virzienā.

VI. Pilsētas (miesta) uzmērīšana.

37. Lai varētu uzņemt pilsētas (miesta) detales, ka ēkas zemes vienības, laukumus u. t. t., no poligonometriskā tīkla velkami teodolita gājieni, no kuŗiem uzņem uzrādītos priekšmetus.

Piezīme: Ja gruntsgabali, uz kuŗiem būvētas ēkas ir fonda zeme un viņu platība var tikt mainīta bez ēku īpašnieku atļaujas, tad minētās detales uzņemamas ar menzulu.

38. Teodolitu gājienu leņķu virsotnes nostiprināmas dabā ar akmeņiem vai citām zīmēm, kuŗas var būt vieglāki konstruētas, nekā poligonometriskā tīkla zīmes.

39. Teodolita gājienu leņķi uzmērāmi ar teodolitu, kuŗa noteiktība ir 1° ar vienu pilnu paņēmienu, bet linijas artērauda sloksni vienreiz. Slīpumu leņķus var mērot ar eklimetra, vai vertikāla riņķa palīdzību.

40. Teodolita gājieni ir velkami pa abām ielu malām un ne tāļak, kā 2 – 3 metri no ēkām.

41. Stateņi no linijas mērāmi ar tērauda sloksnīti (ruleti). Lai izbēgtu no varbūtējam rupjām kļūdām, pie teodolita gājienu liniju mērīšanas, mērāmi arī ēku gaŗumi un platumi. Pagalmi uzmērāmi uz diagonalgājuma pamata. Pie pilsētu (miestu) ielu,

šķērsielu un laukumu uzmerīšanas jāatzīmē abrisā arī būvmateriāls: akmeņa, ķieģeļa, koka, kā arī cik ēkām stāvu un citi sīkumi.

42. Visi mērīšanas rezultāti ierakstāmi mērīšanas žurnālā, kurš vedams ar lielāko uzmanību un centību.

43. Jaunprojektējama pilsēta (miests) vai viņas daļa uz mērama ar menzulu. Par pamatu menzulas darbiem liekami tikai poligonometriskais tīklis. Kopā ar zituaciju uzņem arī hōricontales.

VII. Geoloģiskie darbi un hidrometriskie priekšdarbi.

44. Pēc apkārtnes reliefa un sastopamo gruntsgriezumu īpatnībām noteicams vispārējais geoloģiskais vietas raksturs.

45. Pēc paredzēto p. 44. darbu veikšanas jāpāriet uz pēc iespējas sīku slāņu un masu pētīšanu, pie kam sevišķa vērība jāpiegriež ūdeni nesošo slāņu virzienam, kā arī viegli pārviētojamām ūdeņa vairumam tanīs vietās, kur ir paredzēti lielāki labierīcības uzbūves darbi.

46. Gadījumā, ja tas vajadzīgs priekš pilsētas (miesta) projekta sastādīšanas, jeb ja viņam ir specifiska nozīme, sastādāmi uz topografiska plana pamata geoloģiskais vietas plans un profiļi.

47. Jāuzmeklē un jāapraksta visi vietējie ūdens krājumi, kā ezeri, upes, strauti, avoti (sevišķi) un akas.

48. Par ūdens krājumu īpašībām un vairumu, ja nav iespējams izpildīt hidrometriskos darbus viņu tiešā nozīmē, jāievāc ziņas no vietējiem iedzīvotājiem, pie kam jāpiegriež nopietna vērība uz krastu pastāvību.

49. Jāatzīmē dabā ar pamatīgiem reperiem ūdens krājumu tuvumā viņu līmenis, un repers obligatoriski jāpiesien pie noteiktas nivelēšanas reperiem.

50. Jāsastāda tekošo ūdens krājumu profiļi tanīs vietās, kur straume attīsta lielu izskalošanas darbu (erosiju).

51. Uz topografiska plana jāuzrāda augstākais un zemākais ūdens līmenis (jeb līmeņi pavasarī un rudenī, ziemā un vasarā).

VIII. Aprēķināšanas darbi.

52. Visus aprēķināšanas darbus izpilda līdztekus divi mērnieki, pēc iepriekš sastādītas programmas un šemas tik glīti un pamatīgi, lai viņus varētu pieņemt kā pamatdarbus tālākiem aprēķināšanas darbiem. Aprēķināšanas darbus nedrīkst pārrakstīt.

53. Trigonometriska un poligonometriska tīkla aprēķināšanas darbus ved tūlī pēc viņu nobeigšanas dabā, ja nākamajiem uzmerīšanas un aprēķināšanas darbiem viņu rezultāti ir nepieciešami. Bez tam tāds darba iedalījums dod iespēju kon-

trolēt uz vietas viņu pareizību. Ja novērojumi atkārtojami, pirmos žurnālus mērniekiem neizdod.

54. Pie šiem uzmērīšanas darbiem, kur strādā vairāk mērnieku, vēlams organizēt aprēķināšanas biroju, kuŗam nododami visi novērojumu materiāli, abrisi, šemas un citi nepieciešami dati.

IX. Projekta sastādīšana un izlikšana dabā.

55. Pie projekta sastādīšanas jānovelk vispirms uz plāna ielas un šķērsielas un ja vajadzīgs pēc iespējas jānoregulē esošās ielas. Pēc tam jānozīmē zemes vienības saskaņā ar C. Z. Ier. K. instrukcijas Nr. 9. Šie darbi izdarāmi uz novilkuma no oriģinālplāna, pie kam variantu var būt vairāk. Projekta sastādīšanai pēc iespējas jānotiek uz vietas, lai projektētajam būtu iespējams biežāk apskatīt dabā projektējamo līniju virzienus.

56. Par materiāliem pie projekta sastādīšanas der ziņas, kuŗas ievāktas pie sagatavošanas darbiem, kā arī aizrādījumi kuŗus dod vietējās zemes ierīcības komiteja un pilsētas (miesta) valde. Iepriekšējās ziņas, kuŗas savāktas pie sagatavošanas darbiem, projekta sastādītājs kontrolē, un, ja viņas ir nepareizas, atzīmē jaunus datus.

57. Tā kā pilsētas (miesta) projektam ir vispārīga nozīme, tāds, pirms viņa caurskatišanas Zemes Ierīcības un pašvaldības iestādēs, ir apskatāmas dabā, no specialas komisijas, kuŗas sastāvu noteic Zemju departaments, kopā ar Centralās zemes ierīcības komitejas tehnisko komisiju.

58. Projekts ir caurskatāms un apstiprināms vispārīgā kārtībā, bet pilsētas, (miestu) zemes ierīcības komitejā piedalās pilsētas (miesta) valde, apriņķa komitejā — apriņķa valde un Centralās zemes ierīcības komitejas tehniskā komisijā — pilsētu un miestu uzmērīšanas un projektēšanas darbu vadītājs un Iekšlietu ministrijas Pašvaldības Departamenta priekšstāvis.

Pēc projekta apstiprināšanas Centralā Zemes Ierīcības Komitejā, tāds tiek nosūtīts un Iekšlietu ministriju apstiprināšanai.

59. Kad projekts ir apstiprināts, tādu izliek dabā. Vispirms jānovelk ielu asis. Ja projekts ir pārņemts uz oriģinālplāna, ielu asu gaŗumi un līniju virzieni (azimuti) aprēķināmi pēc koordinātiem, dabūjot tādus grafiskā ceļā pēc plāna, vai trigonometriski. Zināms skatoties pēc dabiskiem apstākļiem, dabūtie analītiskā ceļā dati var tikt mainīti. Ja projekts nav pārņemts uz oriģinālplāna, tad par pieturas punktiem pie projekta izlikšanas dabā ir zituācija.

60. Pēc ielu asu izlikšanas dabā, pārņem citas projekta līnijas. No ielu asu virsotnēm, ievērojot ielu platumus, noteikti uzstāda kvartālu stūrus. Kad stūri ir atzīmēti, kvartāli sadala pēc projekta. Pie projekta izlikšanas dabā, novelkot grunts-

gabalu robežas, var lietot ekkeri ar sloksni, bet stabi nostādami uz taisnas līnijas ar teodolīta palīdzību.

61. Kad projekts ir pārņemts no plāna dabā, vispirms izmēra asu poligonu ar tādu pat noteiktību, kādu prasam pie poligonometriskā tīkla darbiem un piesien pie pēdējās. Pēc tam uz mērā lielumus, kuŗi kvartālu stūrus piesien pie ielu asīm. 2. stāņus no ielu asīm, 2 leņķus un bissektora gaŗumu no ielu krusošanas punkta līdz kvartāla stūrim.

Gruntsgabalu līniju gaŗumus uz mēra ar noteiktību, kāda ir uzrādīta pie teodolīta gāŗieniem, leņķi mērami tikai nepieciešamos gadījumos.

62. Asu virsotnes nostiprina dabā ar tādām pat zīmēm, kādas pieņemtas poligonometriskam tīklam. Uz gruntsgabalu virsotnēm ierok stabus 1 metra gaŗumā ar šķērskokiem un tādā resnumā, lai uz viņiem varētu uzspiest valsts ģērbona zīmi.

63. Visi dabūtie dati pie projekta izlikšanas dabā aprēķināmi analītiski ar tādu pat noteiktību un paņēmiem, kādi lietojami pie poligonometriskā tīkla un teodolīta gāŗieniem.

64. Lai varētu vieglāk orientēties mērīšanas žurnāla datus, kuŗi dabūti pie projektu lieluma izlikšanas dabā, sastādams šematisks zīmējums, uz kuŗa jāuzraksta leņķu lielumi un līniju gaŗumi, ņemti no dabas.

65. Pie visiem mērīšanas darbiem ar tērauda stieni jāatzīmē temperatūra, pie kādas darbi notikuši. It īpaši tas jāievēro rudenos, kad darbi tiek vesti dažreiz pie temperatūras, kuŗa zemāka par 0°. Temperatūra atzīmējama mērīšanas žurnālā.

X. Zīmēšanas darbi.

66. Oriģinalplāni sastādāmi mērogā $\frac{1}{2000}$. Ja plānu lapu iznāk vairāk par vienu, sastādāms kopējs plāns sīkācā mērogā. Var gadīties ka zītuācijas izraibojums ir tik sīks, ka norādītais mērogs ir par mazu priekš viņas uzņemšanas uz plāna — tādā gadījumā lieto mērogus $\frac{1}{1000}$ u. t. t. Visi oriģinalplāni sastādāmi uz audekla uzlīmēta Vatmaņa papīra. Kvadrata tīklis novēlams tā, lai kvadratu mala līdzinātos 10 sm.

67. Pēc kvadrata tīkla sastādīšanas, viņus pārbauda, lai būtu garantija par viņu pareizību.

68. Pie koordināta uzlikšanas uz agrāk pagatavota kvadratu tīkla, pārbauda kvadratu malas gaŗumus un ja viņi ir mainījušies, tad pie koordināta uzlikšanas visi gaŗumi ir jāpārvairo uz dabūta koeficienta

69. Uz uz zīmētām plānu lapām, kuŗu malas ir atzīmētas ar attiecīgiem koordinātu uzrakstiem, vispirms uzliek trigono-

metriskā tīkla punktus, pēc tam poligonometrisko tīklu un beidzot teodolīta gājienus. Pēc līniju pārbaudīšanas starp divām punktēm, leņķu virsotnes nozīmējamās ar smalku adatu un apvelkamas ar riņķīti, kuŗa caurmērs var būt 15—20 mm. liels. Starp divām tādām punktēm novelk līniju un paraksta punktu Nr. Nr. Visi darbi jāved tikai ar zīmuli.

70. Ja līnija atrodas uz divām plāna lapām, tad iepriekš aprēķināmi saistīšanās punktes koordinātes uz abām lapām.

71. Pēc detaļu uzņemšanas uz plāna, papriekšu apzīmē ar smalku adatu stāteņu pamatus un pārbauda pie abrisa viņu skaita un gaŗuma pareizību. Stāteņi novelkami ar līnejali un trīstūra palīdzību. Uz viņiem atzīmē ar cirkeļi gaŗumus.

72. Pēc uzrādītiem paņēmiem uzliek uz plāna lapām visus teodolītu gājienus, līnijas, kvartālu stūrus u. t. t.

73. Kad visi vajadzīgie uzmērīšanas dati no aprisa ir uzlikti uz plāna lapām, visas ar zīmuli novilktais līnijas apzīmē ar tušu. Uz plāna lapas tiek uzrakstīts lapas Nr., trigonometriskā tīkla Nr. Nr., teodolītu gājieni, ielu nosaukumi, reperi un t. t.

74. Kvartālu platības aprēķina pēc koordinātēm, bet gruntsgabalu platības var aprēķināt trigonometriski un geometriski. Visu gruntsgabalu kopplatība kontrolējama un nosieņama, ņemot par pamatu kvartāla platību.

75. Oriģinālpānu nekrāso, lai nemaitātos lielā mērā līniju gaŗumi.

76. Pie oriģinālpāna pieliekama sakopota lapa, uz kuŗas atzīmē ikkatru oriģinālpāna daļu.

77. Pēc tehniskās nivalēšanas datiem sastādāmi ceļa un laukumu profili, pēc viena un tā paša parauga.

78. Pie oriģināla pieliek:

- a) trigonometrisko, poligonometrisko un teodolīta gājiena punktus, koordinātu sarakstu;
- b) noteiktās un tehniskās līmetņošanas reperi sarakstu;
- c) ceļu un šķērsielu sarakstu, kā arī mūŗa un sabiedrisko ēku sarakstu ar atzīmējumu, uz kādas oriģinālpāna lapas atrodas.
- d) jāuzrāda, uz kādas profillāpas un kuŗā vietā uzzīmēti ielu un laukumu profili;
- e) gruntsgabalu platību saraksts hektaros līdz kvadrātmetra desmitai daļai.

79. Uz sastādītiem plāniem novelkamas horizontāles ar viņu augstumu uzrakstiem par 1 metru.

XI. Planu pārbaudīšana.

80. Originalplanus, sastādītus uz pilsētu (miestu) zemēm kontrolē no tehniskās puses Mērniecības daļa.

81. Pie kontrolēšanas jāņem vērā tas, ka katrs plans ir sastādīts ar lielāko uzmanību savstarpīgi kontrolējošiem uz vietas paņēmieniem, tāpēc visu koordinālu aprēķināšana no jauna ir lieka. Kontrolējušam ir jāgriež galvenā vērība uz to, lai planā nebūtu rūpju kļūdu, kādas var rasties pie datu uzrakstīšanas.

82. Kontrolējušam jāskatās vai ir ievērota šīs instrukcijas un citu instrukciju, kuras izdotas no Mērniecības Daļas Centralās Zemes Iričības Komitējas, noteikumi un kādi viņi ir pārskati.

83. Visi planu materiāli ar mērīšanas un aprēķināšanas skaitļiem un abrisiem atsūtāmi uz Mērniecības Daļu. Pēc pārbaudīšanas tie tiek nodoti Mērniecības Daļas arhīvā, kur glabā īpaši no citiem Mērniecības Daļa izpildītiem darbiem.

25. Zemkopības ministrijas apkārtraksts № 999

no 1. febr. 1921. g. aprīļa un visiem mērniecības
nodaļas mērniekiem.

(Z. I. V. № 4).

Papildinot un paskaidrojot tehniskās instrukcijas 103. pantu, uzdodu Jums ņemt vērā un izpildīt sekošo:

1. Sastādot muižu sadalīšanas projektu, katra jaunsaimniecība ir jānozīmē ar tekošo numuru, sākot no Nr. 1, un pievienojot šim numuram burtu F., kas nozīmētu, ka saimniecība ir izdalīta no fonda zemēm, p. p. Nr. 1F, Nr. 2F . . . Nr. 7F un t. t., lai būtu iespējams radīt atšķiršanu no tām jau pārdotām kvotu un vaku saimniecībām, kuŗas jau ir apzīmētas ar vienkāršu numerāciju Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3 vai Nr. 11, Nr. 111.

2. Vienā un tanī pašā muižā ar visām pusmuižām un mājām, kuŗas sastāda pēc zemes grāmatu nodaļas datiem vai aktiem vienu hipotekarisku zemes vienību, ir jāved tikai viena tekoša numerācijas kārtība, nekādā ziņā nepieļaujot pusmuižā vai muižas daļā atsevišķu numerācijas kārtību.

3. Katrs jaunsaimniecības piegriezums, nedalāma rentes māja, katrs zemes gabals, kas uz projektu plana tiek nozīmēts valsts, sabiedriskām vai citām iestādēm, kā arī visi tie gabali, kas paliek zemes fondā, jāapzīmē katrs ar savu tekošo numuru, saskaņā ar I. punkta nosacījumiem.

Piezīme 1. Ņemot vērā to, ka uz tagadējiem vēl nepārdoto rentes māju planiem tās ir apzīmētas ar: 1) vaku mājas ar arābu numuriem (1, 2, 3, 4) 2) kvotu mājas ar romiešu numuriem (I, II, III) tad šās mājas numurējot uz projekta plana un projekta aprakstā, jāpievieno arī bijušais agrākais numurs, ievietojot to iekavās, p. p. 5F (7), (Ketes rentes mājas): 21F (8), 22F (9), — vaku mājas, vai 23F (III) (Laureses kvotu mājas).

Piezīme 2. Meža gabals, kas ietilpst sadalāmo fondā zemju vidū, bet tiek atstātas Meža Departamenta rīcībā, uz projekta plana tiek atzīmēts ar burtu M., bet ja to ir vairāk, tad viņi ir apzīmējami ar burtiem šādā kārtībā: M A, M B, M C u. t. t.

4. Starpgabalu pļavas ir apzīmējamas ar to pašu numuru, ar kādu apzīmēti jaunsaimniecību pamatgabali, pieliekot klāt numuram tikai literi, p. p. 1Fa, 4Fa, 4Fb, u. t. t. Starpgabalu aprakstīšana projekta aprakstā seko tieši pamatgabalu aprakstīšanai.

Piezīme. Rentes māju starpgabalu numuri jā sastāda šādā kārtībā: N5Fa, (7), N5Fb (7) N5Fc (7) (Kates rentes vaku mājas vai N23Fa (III), N23Fb (III), N23Fc (III) (Laureses rentes kvotu māja).

5. Par katru hipotekarisku zemes vienības sadalīšanu vedama tikai viena akte. Ja hipotekariska zemes vienība tiek dalīta ne visa uz reizi, bet pakāpeniski pa atsevišķām daļām, tad papildu aktes ir pievienojamas pirmai aktei, kuŗa jāskaita par pamatakti.

6. Katrai pamataktei ir savs kārtības numurs pēc apriņķa zemes ierīcības komitejas aktu saraksta.

7. Visas līdz šim iedalītas muižas, pusmuižas un rentes mājās, kuŗas sastāda vienu hipotekarisku vienību, bet kuŗas numerācija līdz šim ir vesta par katru pusmuižu atsevišķi, šī numerācija ir jāpārstrādā pēc sekoša parauga un viena mēneša laikā ir jāpiesūta Mērniecības nodaļai.

Rencēnu muižas sadalīto zemes gabalu numerācija.

Līdzšīnējais numurs	Jaunais tekošais numurs	Zemes gabalu nozīme	Platība pūrvietās
		Jaun - Liepu pusmuiža.	
1	1 F	Jaunsaimniecība	53
2	2 F	— — —	50
3	3 F	— — —	49
A	4 F	Centrs	130
—	5F7	Kates rentes māja	105
		Kraukļu muiža.	
1	6 F	Jaunsaimniecība	62
2	7 F	— — —	57
3	8 F	— — —	47
4	9 F	Amatnieku gabals	5,5
A	10 F	Centrs	147
B	11 F	Pagasta sabiedrība	31
C	12 F	Kooperatīviem	7,3
		Rencēnu muiža.	
1	13 F	Jaunsaimniecība	60
2	14 F	— — —	15
3	15 F	— — —	16 ¹ / ₂
4	16 F	— — —	20
A	17 F	Centrs	136
B	18	Neatsavināmā daļa (bez burta F)	147
5	19 F	Jaunsaimniecība	30
6	20 F	— — —	41
—	21 F (8)	Lapšu rentes vaku māja	147
—	22 F (9)	Ogu " " "	79
—	23 F (III)	Laures kvotu " " "	265
—	24	Neatsav. rūpniec. iestādē	17
1	25 F	Atsavinām. kaļķu ceplis	57
11	26 F	Ūdens dzirnavas	41
7	27 F	Jaunsaimniecība ar vēja dzirnavām	45
C	28	Paliek zemes fondā	170
Kopā			1371

Piezīme: Ja pie projekta grozīšanas vai papildināšanas nāktu p. p. Jaun — Liepu pusmuižas centrs ar 130 pūrvietām, sadalāms 3 jaunsaimniecībās, un Kraukļu pusmuižas jaunsaimniecība N 1 būtu sadalāma 2 jaunsaimniecībās, tad pie papildu projekta sastādīšanas ir jāpieturas pie sekošā parauga kārtības papildu projekta aprakstā:

Līdzšīnējais numurs	Jaunais tekošais numurs	Zemes gabalu nozīme	Platība pūrvietās
		Rencēnu muižas Jaun-Liepu pusmuiža.	
A—4	4 F	Jaunsaimniecība	40 prv.
A—4	29 F	"	44 "
A—4	30 F	"	48 "
A—4	31 F	Grants bedres pagasta sabiedrībai	3 "
Kopā			130 prv.
		Kraukļu muiža.	
1—6	6 F	Jaunsaimniecība	30 prv.
1—6	32 F	"	32 "
Kopā			62 prv.
		Rencēnu muiža.	
A—17	17 F	Pagasta skolai	21 prv.
A—17	33 F	Jaunsaimniecība	30 "
A—17	34 F	"	40 "
A—17	35 F	"	45 "
Kopā			136 prv.

8. Pārprojektējamo zemiņu gabalu numuri uz planiem nekādā ziņā nav iznīcināmi, bet tikai pārstriņojamī ar sarkanu krāsu vai tinti tā, ka tos var izlasīt.

9. Visi projektu pārgrozījumi un izmaiņas, kuņas notiek saskaņā ar Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumiem pie projektu caurskatīšanas, un apstiprināšanas Aprīņa mērnīeks vienas nedēļas laikā pēc Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmuma saņemšanas, piesūta mērnīcības nodaļai ar sīkiem jānuēm aprēķiniem, jaunu papildu numeraciju un šematisku izko-pējumu no projekta plana.

10. Nākotnē pie sadalīšanas projekta sastādīšanas visādā ziņā ir uz projekta plana jāuzrāda visas pie dalamās muižas piederošās nedalamās rentes mājas, katra zem sava tekoša kārtības numura saskaņā ar augšminēto.

Kur tas sadalītas muižās nebij izdarīts, tur šis darbs ir jāveic bez kavēšanās pie pirmās iespējas.

11. Visām jaunprojektējamām patstāvīgām saimniecībām pēc iespējas pie projekta sastādīšanas jādot īpaši nosaukumi, lietojot šim mērķim latviešu literariskus, vēsturiskus īpašumu

vārdus, vai arī vietējos zemju nosaukumu vārdus. Kur tas nav izdarīts pie projekta sastādīšanas, tur tas obligatoriski jāizdara pie galīgas uzmērīšanas. Jaunsaimniecības nosaukums atzīmējams uz plana, projekta aprakstā un arī visos citos dokumentos un protokolos.

26. Pašvaldības Departamenta rīkojums visām apriņķu valdēm.

Zemkopības Ministrijas zemju departaments ar š. g. 31. janvāra rakstu Nr. 687 ziņo, ka dažās vietās esot nodomāts nojaukt kaŗa vai citā laikā uzceltos trigonometriska tīkla punktus un citus uzstādītus paaugstinājumus. Tā kā šādi paaugstinājumi nepieciešami vajadzīgi nākamām mērniecības darbiem, tad Iekšlietu Ministrija ar šo uzdod apriņķa valdēm spert attiecīgus soļus, lai minēto paaugstinājumu nojaukšanu novērstu.

7. februārī 1921. g. Nr. 57131.

27. Zemkopības Ministrijas rīkojums Nr. 344|2 visiem zemes ierīcības darbos nodarbinātiem mērniekiem.

1. Pie zemes ierīcības projektu sastādīšanas ne visi mērnieki pienācīgi izpilda instrukcijas Nr. 2 § 5 piezīmi 2 par ēku aprakstu un ēku izmantošanas vai likvidācijas projekta sastādīšanu. Lai to novērstu, visiem mērniekiem tiek piesūtītas drukāta blankas ēku aprakstiem līdz ar paskaidrojumiem par atsevišķu rubriku izpildīšanu.

Visas sadalāmās vienības ēkas uz plana numurējamas un ievedamas aprakstā pēc numurie tā, lai pēc projekta būtu redzams, kādas ēkas katrai jaunsaimniecībai piešķirtas. Ja ēkas uz vecā plana parādītas nepareizi vai nepilnīgi, tad plans izlabojams saskaņā ar dabu. Reģistrējamās un aprakstāmās arī noderīgās mūra ēkas, ja to nenoderīgās daļas vēl varētu būt noderīgas pie ēku atjaunošanas. Ēku apraksti sastādāmi rūpīgi lai tie varētu būt noderīgi arī pie vērtēšanas darbu izvešanas. — Ēku izmantošanas un likvidācijas projekts ievietojams saimniecību aprakstos (instrukcijas § 6 piezīme 1.) pēc turpmāk pievesta parauga.

2. Saimniecību un zemes aprakstiem turpmāk piegriežama sevišķa vērība, atzīmējot tajos zemes īpašības un labuma šķiras, jo zemes vērtēšanas nodaļa atsevišķus zemes vērtēšanas darbus jaunajās saimniecībās tagad neizved, un ir iespējams, ka mērnieku sastādītie apraksti būs par galveno pamatu pie saimniecību vērtības noteikšanas. Mērniekiem tāpēc jāiepazīstas ar zemes vērtēšanas noteikumiem. Praktiskus norādījumus aprakstu sastādīšanā un zemes labuma žķīru noteikšanā dos mērnieki-revidenti un uz mērniecības nodaļu atkomandēti zemes vērtēšanas nodaļas taksatori. Apraksti sastādami pēc še pievestā parauga. Jaunas aprakstu blankas tiek mērniekiem piesūtītas, bet arī līdzšinējās ir iespējams izlietot. Pie saimniecību projektēšanas un to aprakstu sastādīšanas sevišķa vērība piegriežama saimniecībām, kuŗām nav pietiekošas platības iestrādātu tīrumu un pļavu. Mērniekam jāpārlicinājas, vai piedalītā mežā un ganībās ir iespējams sarīkot tīrumus un jāpieved aprakstā paredzamā jauno tīrumu labuma šķira. Par zemes īpašībām mērniekam jāpārlicinājas, izrokot zemē vairākās vietās bedrītes.

Ja pie projekta sastādīšanas apraksts nav sastādīts pilnīgi, tad tas jāpapildina pie projekta izlikšanas dabā.

13. maijā 1921. g.

28. Zemju Departamenta rīkojums Nr. 343|2. Papildinot un izmainot rīkojumu no 9. oktobra 1920. g. Nr. 1899. sākot ar 1. aprili š. g. nāk spēkā sekoši noteikumi:

A) Mērniekiem-revidentiem:

§ 1. Mērnieks-revidents ir savā rajonā mērniecības darbu tehniskās puses vadītājs. Uz viņa gulstās atbildība par zemes ierīcības darbu izvešanu saskaņā ar tehnisko instrukciju un Mērniecības Nodaļas rīkojumiem.

§ 2. Mērnieks-revidents ir tieši padots Mērniecības Nodaļai: viņam savukārt tehniskā ziņā ir padoti visi viņa rajonā strādājošie Mērniecības Nodaļas mērnieki.

§ 3. Pa darba gaitas laiku mērnieks-revidents seko darba pareizai iekārtai un izvešanai attiecībā uz: tehnisko paņēmieni pareizību (kā pie lauku, tā arī pie biroja darbu izpildīšanas), darbu apmēru un produktivitāti, viņu iedalīšanu starp grupas mērniekiem, robežzīmju izlikšanu, abrisu un robežu uzņemšanas protokolu sastādīšanu, aprēķiniem, poligonu nosiešanu ut t. t. Attiecībā uz mērnieku sarakstīšanos viņš pārliecinās vai ziņo-

jumi, pavēstes un citi raksti tiek laikā izsūtīti, vai kārtīgi tiek vestas piezīmju grāmatas par ispildītiem darbiem un vai viņas saskan ar mērnieku ziņojumiem; kādā daudzumā tiek pieprasīti strādnieki u. t. t. Viņš griež vērību uz to, kā mērnieki apietas ar viņiem izdotiem instrumentiem.

§ 4. Pēc projektu sastādīšanas darbiem, ja viņi saistīti ar robežu vai iekšējā satura uzmērīšanu, Mērnieks-Revidents kontrolē uzmērīšanas darbus dabā ar pārmērīšanu, diagonālu gājumiem, vai menzulas paņēmieniem. Pagatavotā plana pareizību mērnieks-revidents apliecina ar savu parakstu.

Ja projekts tiek sastādīts pēc esošiem plāniem — mērnieks-revidents pārliecinās par viņu pareizu pārļabošanu un papildināšanu, viņš pārbauda arī uz projekta plana uzzīmēto gabalu platību pareizību.

§ 5. Pie provizoriskas projekta izvešanas dabā mērnieks-revidents kontrolē robežzīmju pareizu izlikšanu un dabā izlikto robežu saskaņā ar projekta planu, sakarā ar zemes ierīcības uzdevumu.

§ 6. Pie galīgo uzmērīšanu darbiem mērnieks-revidents pārbauda ārējo robežu, teodolītu gājumu poligону un iekšējo robežu uzmērīšanu un uzmērīšanas materialu aprēķināšanas pareizību, viņš pārliecinās par robežu un poligону zīmju pareizu izlikšanu dabā, par robežu un poligону punktu piesiešanu pie triangulācijas punktiem un pastāvīgiem priekšmetiem u. t. t.

Pie lauku revīzijām ir izdaramas pārmērīšanas, diagonālu gājumi, krusta vizuras u. c., tādos apmēros, lai būtu pilna pārliecība par uzmērīšanas darbu pareizību.

Mērniekiem-revidentiem ir jāskata cauri mērnieku aprēķini, nosiešanas šemas, jāpārbauda plana pareizība. Pie lielākiem darbiem platību aprēķini un plana galīga pārbaudīšana uz vietas nav obligatoriska, bet var tikt atlikta uz ziemas laiku. Ja darbs pēc galīgas revīzijas atzīts par pareizu, mērnieks-revidents to apliecina ar savu uzrakstu uz plana.

§ 7. Pie galīgas revīzijas mērnieks-revidents dod savu atsauksmi par datiem, kuņi ievietoti mērnieka ziņojumā.

§ 8. Par darbā atrastām kļūdām vai nepareizībām, mērnieks-revidents dod darbu vadītājam aizrādījumus, kā viņas izlabojamas. Gadījumā, ja pēdējais jau ir pārbraucis uz citu darbu, mērnieks-revidents ziņo par kļūdaino darbu Mērniecības Nodaļai, pie kam savā ziņojumā viņš aizrāda, kas būtu darams lai darbu izlābotu, cik izlabošana aizņemtu laika un kam viņa būtu uzdodama.

§ 9. Par katru darbu atsevišķi un pēc iespējas tūlīn pēc izdarītas revīzijas, mērnieks-revidents iesūta Mērniecības Nodaļai ziņojumu pēc izstrādātas šē klātpieliktas formas, vai arī īsu, ja revīzija nav bijusi vispārēja.

Pie ziņojuma viņš pieliek ssvus lauka revīzijas abrisus, aprēķinus un gājienu šemu.

§ 10. Bez šiem ziņojumi m, ne vēlāki par nākošā mēneša 5. dienu, mērnieks-revidents iesūta Mērniecības Nodaļai īsu mēneša pārskatu: 1) par izdarītām revīzijām, 2) par pabeigtiem darbiem un 3) par to darbu stāvokli, kuŗi atrodās izpildīšanā.

Mēneša pārskatā viņš vispāri dod atsauksmi par darbu veiksmi savā rajonā un atzīmē tos iemeslus kuŗi traucē normālo darbu gaitu.

§ 11. Gadījumā, ja pēc mērnieka-revidenta domām būtu vajadzīga darba plāna izmaiņa, viņš saziņā ar apriņķa mērnieku, par to ziņo Mērniecības Nodaļai un izmaiņu izved caur apriņķa zemes ierīcības komiteju.

§ 12. Mērniekam-revidentam pie revīzijas darbu izvešanas ir tiesība uzaicināt sev palīgā mērniekus-izpildītājus.

§ 13. Apriņķa zemes ierīcības komitejas uzdevumā un saziņā ar apriņķa mērnieku, mērniekam-revidentam ir tiesība uzņemties uz sevi arī zemes ierīcības darbu vadīšanu attiecībā uz sadalīšanas projektu sastādīšanu, pagastu komiteju darbības revīziju u. c. Par tādiem gādījumiem mērniekam-revidentam jāziņo Mērniecības Nodaļai.

B) Merniekiem.

§ 1. Uz apriņķi komandētie mērnieki izbroukšanas dienā padod Mērniecības Nodaļas vadītājam ziņojumu par izbroukšanu un obligatoriski saņem nogaļas kanclejā broukšanas literu.

§ 2. Apriņķī viņi ierodās pie apriņķa mērnieka un saņem no viņa darbu aktis, vajadzīgos aizrādījumus, izsmelošas ziņas par viņiem uzdotiem darbiem, instrumentus, zīmēšanas materialus un piederumus, ja tie viņiem nav izdoti no Mērniecības Nodaļas.

Piezīme 1: Saņemtie avansi, dokumenti, aktes, instrumenti, zīmēšanas materialī un piederumi ir ar attiecīgiem Nr.Nr., lapu skaitu u. c., ievedami piezīmju grāmatā, kuŗas sākumā vajaga būt rezervētām lapām atsevišķi: 1) priekš avansiem un viņu izdevumiem 2) priekš aktem, dokumentiem un plāniem 3) priekš instrumentiem 4) priekš zīmēšanas materialiem un piederumiem. Pie avansu norēķinu, dokumentu, instrumentu, vai materialu un piederumu nodošanas attiecīgās rubrikās ir jāatzīmē kam, kad un uz kāda pamata augšā minētais ir nodots.

§ 3. Pēc ierašanās uzdotā darba vietā un pie katras pārbroukšanas no vienas darba vietas uz otru mērnieks ziņo par to Mērniecības Nodaļas Vadītājam, mērniekam-revidentam un apriņķa mērniekam, norādīdams ziņojumā savu distanci, pasta un

telegrafa adresi. Ziņojumi izsūtami pārbraukšanas dienā. Ja mērnieku grupa izpilda kopīgus uzdevumus, tad ziņojumu nosūta grupas vadītājs.

§ 4. Par komandējuma laiku mērniekam jāved piezīmju grāmata, kurā pēc iespējas katru dienu, bet ne retāki kā pa trim dienām reiz, ir jāatzīmē izpildīto darbu daudzums, tadā veidā, lai pēc šīm atzīmēm varētu izpildīt ziņojumu (form. Nr. 2.) un mēneša pārskatu (form. Nr. 7.). Šinī grāmatā vajag būt ierakstītiem datiem priekš avansu norēķinu sastādīšanas, dokumentiem, materiāliem un instrumentiem. (Sk. § 2.).

Piezīme 1.: Piezīmju grāmatā aprīnka mērnieki un mērnieki-revidenti un citas, no centra komandētas personas ievēd savus rakstiskus aizrādījumus.

Piezīme 2.: Piezīmju grāmatas tūlīn pēc atgriešanās no komandējuma, vai, ja komandējums turpinās arī ziemā, tad ne vēlāk par 10. janv. ir nododamas Mērniecības Nodaļā.

§ 5. Bez šīs grāmatas katris mērnieks ved:

- a) rīkojumu un apkārtrakstu akti, kurā tiek iešūti visi rīkojumi un apkārtraksti, tehniska instrukcija un un Zemes Ierīcības Vkstnesis.
- b) ienākušo papīru sakopojumi.
- c) Izejošo rakstu grāmata — ta pate arī ir iznēsāšanas grāmata.
- d) Avansu norēķinu akti, — viņai pievienojami rēķini, apliecības, ziņojumu kopijas u. c. kas attiecās uz avansa norēķiniem.

Piezīme: kopijas no izejošiem rakstiem, kuři tiek sastādīti tabeļu veidā, (mēnešu pārskati un citi) pievienojamas punktā b) uzrādītam sakopojumam.

§ 6. Materiāli attiecībā uz katru atsevišķu darbu tiek grupēti sekošās aktīs:

- a) tehniskā — mērīšanas žurnals un abriiss, noslēgšanas un citas šemas, koordinātu aprēķinu tabeles, linijas līmeniskā gaŗuma, zemes platību un citas aprēķināšanas.

Viņai pievieno arī darbu kārtības sarakstu, ja tas ir ticis sastādīts (Technisk. Instrukcij. 13. paragr.) un ziņojumu forma Nr. 2. (sk. § 9.).

- b) Poligonometriskā — visi materiāli, kas attiecās uz teodolīta gājumu, poligonu tkla uzmērīšanu un aprēķināšanu, viņu piesiešanu pie triangulācijas punktiem, novērojumiem un aprēķiniem priekš geografiskā meridiana noteikšanas.

- c) Robežu juridiskā — dokumenti, kas attiecās uz robežu atjaunošanu un regulēšanu, pavēstes, robežu uzņemšanas protokoli, u. c.
- d) Zemes ierīcības — dokumenti, kuŗi attiecās uz jaun-saimniecību projektēšanu, kā piem., ziņojumi par zemes ierīcības priekšdarbiem, zemes sadalīšanas projekti, proto-koli, lēmumi u. c.

Piezīme: Poligonometrisko un robežu juridisko aktis var pievienot tehniskai aktij, kā atsevišķas sastāvdaļas.

§ 7. Ja pie darba plana darba veikšanai ir nolikts laiks, lielāks par 15 dienām, darbu vadītājs sastāda darbu kārtības sarakstu (sk. Techn. Instr. § 13.).

§ 8. Grupas vadītājs par katru sekošu mēnesi iesniedz apriņķa mērnīekam mēneša pārskatu par visiem no grupas iz-pildītiem darbiem ne vēlāk par nākošā mēneša 5. dienu.

Aprīņķa mērnīeks ne vēlāk par nākošā mēneša 10. dienu ar savu atsauksmi par darbu veiksmi, pārskatus nosūta Mērnīcības Nodaļai.

§ 9. Par katru nobeigtu darbu pēc darba plana, vai ārpus viņa darbu beigšanas dienā grupas vadītājs sastāda ziņojumu pēc formas Nr. 2 divos eksemplāros, no kuŗiem vienu nosūta Mērnīcības Nodaļas vadītājam, un otru pieliek pie tehniskās aktes.

§ 10. Atbildīgākos darbus (Ārējo robežu noteikšanu, poli-gonu tīkla uzmērīšanu) pēc iespējas veic pats darba vadītājs; viņš vada aprēķināšanas un projekta sastādīšanas darbus, lai viņos būtu vajadzīgā sistema un vienība.

§ 11. Darbu vadītājs periodiski pārskata viņa grupas mērnīeku mērīšanas žurnālus un abrisus, piezīmju grāmatas, ka arī kontrolē mērnīeku darbu laukā (pie kam seviška vērība jāpie-griež robežu zīmju uzlikšanai).

§ 12. Seviški liela vērība darba vadītājam ir jāpiegriež instrumentiem; viņam jāuzlūko ka instrumenti tiek saudzīgi gla-bāti un pārvadāti, pareizi pārlicināti, tīrti. Viņš arī salīdzina grupai izdotas lentes savā starpā un ar normālmēru.

Par bojājumiem, kuŗi cēlušies aiz nolaidības, darbinīekiem uzliks materiālu atlīdzību.

§ 13. Gadījumā, ja darbā rastos neparedzēti traucēkļi, darba vadītājs par viņiem nekavejoši ziņo mērnīekam revidentam un aprīņķa mērnīekam.

§ 14. Mērnīekam pa visu komandējuma laiku jāusturās savā darba vietā. Izbraukt uz aprīņķa pilsētu var tikai dienesta darīšanās aprīņķa mērnīeka uzdevumā, vai ar ta atļauju un piek-

rišanu. Izbraukt uz centru var tikai izsaukšanas gadījumā vai pēc apriņķa mērnika komandējuma.

Piezīme 1.: Pie iebrukšanas Rīgā komandējuma laikā mērnīkam ir jāiesniedz Mērniecības Nodaļas vadītājam divi ziņojumi — viens par iebrukšanu, otrs par izbraukšanu no Rīgas. Šī noteikuma neievērošana aizturēs dienu un ceļu nandu izmaksu.

Piezīme 2.: Izbraukdams no savas distances mērnīks atstāj savā birojā maršrutu ar aizrādījumu, kad viņš atgriezīsies.

§ 15. Mērnīka-revidenta rīkojumu un aizrādījumu izpildīšana priekš viņam padotiem mērnīkiem ir obligatoriska.

§ 16. Lai neaizkavētu jaunu avansu izsniegšanu, tad mērnīkam stingri jāievēro visi noteikumi, rīkojumi un kontroles prasības: visas braukšanas attaisnojamas ar komandējuma apliecībām, vai apstiprinātiem komandējuma maršrutiem, visas izmaksas attaisnojamas ar rēķiniem vaj kvītēm.

§ 17. Izdevumos jāievēro vislielākā taupība, samazinot kanceļijas, saimnieciskos un citus izdevumus un lietderīgi sastādot braukšanas maršrutus.

Piezīme: Zīmēšanas materiāli un piederumi ir saņemami no Mērniecības Nodaļas caur apriņķa mērnīku. Tikai atsevišķos gadījumos ir atļauts viņus iegādāties no avansa.

18. Atkomandēšanas gadījumā mērnīks nodod visus pie viņa atrodošos instrumentus, materialus un dokumentus vienam no grupas mērnīkiem (ja nav taisni uzraudīts kam) bet ja tas strādā viens, tad apriņķa mērnīkam, no kuŗa tas abos gadījumos saņem apliecību par to, vai visi apriņķī saņemtie, un kadi instrumenti, materiāli un dokumenti ir nodoti.

§ 19. Pēc darba beigšanas darba vadītājs nodod planus, dokumentus un aktis apriņķa mērnīkiem.

13. maijā 1921. g.

29. Zemju depart. apkārtraksts № 8238.

Visiem apriņķu mērnīkiem un mērnīkiem — revidentiem.

Uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas lēmumu № 109, p. 3 pamata, dažās muižās (sk. viņu sarakstu „Zemes Ierīcības Vēstnesī“ № 7) atstājami lielie un mazie centri, kuŗi domāti vaj nu tieši valsts vajadzībām vai arī sabiedrībām un kulturelām iestādēm.

Pēdējā centru komisijas sēdē, caurskatot izdalītos centrus, tika aizrādīts, ka pie šo centru saimniecības izdalīšanas ne pilnā mērā tiekot ievērotas valsts intereses, iedalot centrus ar izrobotām robežām un samazinot viņu platību līdz minimumam.

Ievērojot, ka pie atstājamo centru izdalīšanas pirmā kārtā jāievēro valsts intereses, Mērniecības daļa uzdod Jums pie centru izdalīšanas raudzīties uz to, lai šādas centru saimniecības tiešam arī būtu piemērotas domajamiem viņu nākotnes uzdevumiem, iedalot pēc iespējas jo apaļās robežās, un ar platību, kāda vajadzīga, lai viņi būtu pilnīgi dzīves spējīgi.

2. novembrī 1921. g.

30. Zemkopības Ministrijas rīkojums Nr. 479|2.

(Z. I. V. № 35.).

§ I. Noteikumi par planu apliecināšanu, planu kopiju izgatavošanu un kadastra datu izsniegšanu zemkopības ministrijas zemju departamentā.

1. Saskaņā ar noteikumiem par zvērināto mērnieku darbību, visi zemes īpašumu plāni pirms to iesniegšanas zemes grāmatu nodaļām koroborēšanai, nododami zemkopības ministrijas zemju departamenta apliecināšanai.

2. Par planu apliecināšanu jāisniedz rakstisks lūgums zemju departamentam, pieliekot klāt no katra plāna trīs eksemplarus, kopā ar zvērināto mērnieku tehniskām aktīm. Lūgums ar minētiem dokumentiem nododams mērniecības daļai un pēc apliecināšanas divi planu eksemplari izsniedzami lūdzējam atpakaļ caur zemes vērtēšanas (kadastra) nodaļu. Trešais planu eksemplars kopā ar tehniskām aktīm uzglabājams zemju departamenta archivā.

3. Zvērinātiem mērniekiem, kā arī citām ieinteresētām personām zemes vērtēšanas nodaļa izsniedz mutiskas ziņas par lauku saimniecību platību un vērtību un dod iespēju zemju departamenta archivā uzglabājamās planos.

4. Zvērinātiem mērniekiem atļauts pagatavot skices vai kopijas no zemju departamenta archivā glabājamiem plāniem archiva telpās, cik tālu to atļauj svabadas telpas.

5. Uz rakstisku lūgumu pamata zemes vērtēšanas nodaļa izsniedz ieinteresētām personām apliecinātus izvilkumus no kadastra grāmatām un apliecības par zemes platību un vērtību.

6. Mērniecības daļa uz privatpersonu vai iestāžu rakstiskiem pieprasījumiem izgatavo savā zīmētavā kopijas no zemkopības ministrijas arhivos glabājamiem planiem.

7. Visus augšminētos darbus zemju departaments izpilda pēc klātpieliktās takse, izņemot pašvaldības iestādes un nodokļu komisijas, kuŗu tiešām vajadzībām vērtēšanas (kadastra) no-
daļa 3. un 5. pantos minētās ziņas izsniedz par brīvu.

8. Līdz ar šo noteikumu publicēšanas dienu atcelts rīkojums Nr. 288|2, kas publicēts „Valdības Vēstnesī” Nr. 67 1921. g. 26. martā un „Zemes Ierīcības Vēstnesī” Nr. 7.

Takse:

I. Par planu kopiju izgatavošanu.

No— līdz ha	Kopijas no planiem ar leņķiem M. 1:4200 un 1:4000			Kopijas no kadastra planiem M = 1:5200		
	Uz Vatmaņa papīra	Uz audekla papīra	Uz pauzes papīra	Uz Vatm. papīra	Uz aud. papīra	Uz pauzes papīra
	Rbļ.	Rbļ.	Rbļ.	Rbļ.	Rbļ.	Rbļ.
0— 5	150	130	90	130	120	80
5— 10	200	165	110	170	150	100
10— 20	250	210	140	210	180	130
20— 35	300	255	180	250	220	160
35— 50	350	300	225	300	260	200
50— 75	400	350	275	350	300	240
75—100	450	400	325	400	350	280
tālāk	par katriem 22	no 10 ha 20	vai to daļu 16	20	18	15

Piezīme. Ja mērogs lielāks vai mazāks par augšminēt, tad plaība attiecīgi palielināma vai pamazināma.

§ II. Par planu apliecināšanu ņem 5 rbļ. no hektara, bet ne mazāk par 100 rbļ. par katru 3 planu komplektu.

§ III. Par ieskatīšanos kadastra archiva datos 10 rbļ. no reizes.

§ IV. Par archiva telpu un planu lietošanu, planu kopēšanai un izvilkumu izgatavošanai 25 rbļ. dienā.

§ V. Par kadastra datu izvilkumu un apliecību izsniegšanu 20. rbļ. par pirmo lappusi un 10 rbļ. par katru nākošo pilnu vai sāktu lapas pusi.

§ VI. Zīmognodoklis — pēc likuma noteikumiem.

1922. g. 6. martā.

Jūrniecības d-ta 23. febr. 1922. pie raksta № 1311/123
izsūtītais

31. Ūdensceļu saraksts

ar aizrādījumu, cik platu kuģošanas joslu vēlams atstāt
gar to krastiem

Ūdensceļu nosaukums	No kuņas līdz kuņai vietai un cik plata kuģošanas josla atstājama
Daugava	10 metri — viscauri.
Dubna	3 metri no Peimankas grīvas, līdz Dau- gavai, tālaku uz augšu 2 metri.
Peimanka	2 metri uz augšu līdz Ribiniškiem.
A i v i e k s t e a r	
Verdupi	6 metri visā viņas garumā.
Pededze	3 metri sākot no Aluksnītes grīvas.
Kuja	2 metri no grīvas 40 klm. uz augšu.
Arona	2 metri „ „ 15 „ „ „
Liede	2 „ „ „ 15 „ „ „
Veseta	2 „ „ „ līdz Vietalvai.
Bolupe	2 „ „ „ „ Bolviem
Iča	2 „ „ „ „ Talžas upei.
Rēzekne	3 „ „ „ „ Poļenu šādžai.
Malta	3 „ „ „ „ Rozentovai.
Pērse	2 „ „ „ „ Pelavas upei.
Ogre	3 „ „ „ „ Ogres muižai.
G a u j a	10 mtr. sākot no Jaun-Piebalgas dzirna- vām līdz grīvai.
Tirza	2 mtr. no Silmačiem līdz Golgovskas dzirnavām. No Golgovskas līdz Gaujai 4 mtr.
Palce	2 mtr. no Rauzes grīvas līdz Gaujai.
Brasla	3 mtr. no Ruckas līdz Gaujai
Salace	3 mtr. no Burtnieka ezera līdz Grīvai.
Ruja	2 mtr. sākot no 2 klm. augšpus Rujenes.
Lielupe	10 mtr. visā garumā no Bauskas līdz grīvai, izņemot rajonu no Emburgas līdz Jelgavai un labo krastu no Slo- kas līdz Dubultiem, kur atstājami 20 mtr.
Mūsa } Mēmele }	4 metri.
Suseja	2 metri sākot no Neretas mācītāja muižas.
Zalve	2 „ „ „ „ Jurjanu mājām.

Ūdensceļa nosaukums	No kuŗas līdz kuŗai vietai un cik plata kuŗošanas josla atstājama.
Viesīte	2 metri sākot no Plašu mājām.
Garoze	2 „ „ „ Reikalna.
Švitene	3 „ „ „ Asparupes.
Vircava	2 „ no Ēndena muižas un 4 metri no Berzenes kroga.
Platone	3 metri no Zamen kroga.
Driksa	10 „ viscauri.
Misa	3 „ sākot no Zvirgzdes un
	5 „ „ „ Dalbes baznīcas.
Iecava	3 „ „ „ Medem muižas un
	10 „ „ „ Mistem mājām.
Auce	2 „ „ „ Bēnes.
Svēte	10 „ „ „ Lietavas robežas.
Pienava	4 „ „ „ Līvberzes muižas.
Bērze	4 „ „ „ Juku mājām.
Spūņupe	} 3 metri.
Gates kanals	
Cate	
Venta	
Abava	4 metri līdz Virkas muižai (pie Kuldīgas) lejpus Virkas m. — 10 metri.
Ciecere	4 mtr. sākot no Viesates upes grīvas.
Vadakste	3 mtr. sākot no Skrundas meža muižas.
L. Irbe	2 „ „ „ Dzelzsceļa tilta.
Rinda	5 „ „ „ Stendas grīvas.
Stende	2 „ „ „ Puzes ezera.
Roja	2 „ „ „ Kargades.
Sakka (Durbe)	2 „ „ „ Sasmakas ezera.
Durbe	4 „ „ „ Tabras upes.
Tabra (Tabere)	2 „ „ „ Cīravas.
Bārta	2 „ „ „ Aprikiem.
Vārtaga	4 metri visā gaŗumā
L. Jugla	2 „ no Paplakas.
M. Jugla	2 „ „ Rikteres.
Mazo Baltezeru	2 „ „ Turkalna.
Gaujas Kanalu	20 „
	4 „

PIEZĪMES: 1) Kuŗošanas josla aizrādītos apmēros atstājama gar abiem upes krastiem.

2) Joslas platums skaitāms: pie stāviem krastiem no krauļa malas, bet pie lēzeniem — no vidēji zemas ūdenslīmeņa līnijas.

3) Gar pagaidu plūdināmām upēm (tikai pavasaros) tauvas (kuŗošanas) josla pastāv tikai pa plūdināšanas laiku.

Tāpat gar upēm, kuŗas še nav minētas, bet pa kuŗām šad un tad tomēr pavasaros notiek plūdināšana, — kuŗošanas josla pastāv tikai pa plūdināšanas laiku un kāju celiņa platumā.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas sēdēs 22. un 23. decembrī
1920. g., prot. Nr. 35 p. 2., Nr. 36 p. 1.

32. Instrukcija Nr. 4.

Par mērnieku apgādāšanu ar strādnieku un zirgu spēku pie zemes ierīcības darbiem.

1. Uz agrarreformas likuma 4. d. 20. panta pamata strādnieku un zirgu spēku pie mērniecības un zemes ierīcības darbu izvešanas dzīvē dod zemes pieprasītāji naturalu klaušu kārtā bez maksas, izņemot gadījumus, kuŗi paredzēti šajā instrukcijā.

2. Strādnieki ierodas darba vietā ar savu uzturu sevīm un zirgiem, un izpilda darbu ar saviem darba rīkiem: cirvjiem, lāpstām, zāģiem, urbjiem, kaltiem etc.

Piezīme 1. Robežzīmju izgatavošanai vajadzīgās naglas, akmeņus, ķieģeļus, kaļķus, ogles un citus materiālus apgādā vajadzīgā daudzumā vietējā pagasta, miesta vai pilsētas zemēs ierīcības komiteja, saziņā ar pašvaldības iestādēm.

Piezīme 2. Koku materiālu robežzīmju izgatavošanai izsniedz zemkopības ministrija caur saviem vietējiem pārvaldes orgāniem no tiem mežu gabaliem, kas atrodas vistuvāki zemes ierīcības darbu vietai.

3. Vietējā zemes ierīcības komiteja, sastādot zemes pieprasītāju sarakstu, izstrādā un noteic, saskaņā ar instr. Nr. 3. 10. p. kārtību, kādā zemes pieprasītāji piedalīsies mērniecības un zemes ierīcības darbu veikšanā.

4. Ja vietējās zemes ierīcības komitejas darbības rajonā dzīvo tādi zemes pieprasītāji, kas zemi grib dabūt ārpus savas tagadējās dzīves vietas, tad viņi strādnieku un zirgu spēku došanas ziņā piedalās vietējo mērniecības un zemes ierīcības darbu veikšanā.

5. Mērniecības vai zemes ierīcības darbu vadītājs, ierodoties darba vietā, rakstiski paziņo vietējai zemes ierīcības komitejai, cik un kādi strādnieki viņam un viņam padotiem mērniekiem ir vajadzīgi un uz kuŗiem, kādā dienā un stundā tie izsūtāmi.

6. Strādnieku un zirgu pieprasījumu mērnieks piesūta komitejai a) zināmā zemes vienībā 2 dienas pirms darbu sākšanas, b) bet pēc vajadzīgiem pārtraukumiem darbu turpinot — dienu iepriekš.

Savā pieprasījumā mērnieks pēc iespējas ziņo komitejai pēc klātpieliktā parauga, cik dienas darbi turpināsies bez pārtraukšanas.

7. Pēc mērnieka ziņojuma saņemšanas, vietējā komiteja vai viņas uzdevumā viens no viņas locekļiem, sekretars vai darbvedis, nekavējoties izziņo tiešos strādnieku un zirgu devējus caur pagasta valdi vai pilsētās un miestos — caur policiju, kad un kur tiem jāierodas uz darbu un ar kādiem rīkiem.

8. Ieradušies noteiktā laikā darba vietā, strādnieki ar saviem rīkiem un zirgiem stājas mērnieka rīcībā.

9. Darba stundu skaitu pie lauku darbiem strādniekiem noteic mērnieks, kuŗu rīcībā tie iestājas. Darba stundu skaits dienā nevar būt mazāks par 8 stundām un ilgāks par 14 stundām, ierēķinot tanī pat laikā pārvietošanos no distances uz tiešo darba vietu un atpakaļ.

10. Mērnieks ved katru dienu pie viņa nodarbināto strādnieku sarakstu, kuŗu pievieno pie darba akts.

11. Ja izziņotais strādnieks bez svarīgiem iemesliem neierodas noteiktā laiktā pie darba, vai pavisam neierodas darbā, tad mērnieks par to paziņo vietējai zemes ierīcības komitejai, kuŗa viņu sauc pie likumīgas atbildības vietējā miertiesā uz 22. marta 1903. g. soda likuma 138. panta pamata.

12. Pie vieglākiem darbiem ir pieļaujami nepieauguši strādnieki no 14—16 gadiem, sievietes un strādnieki vecāki par 65 gadiem ar nosacījumu, lai šo kategoriju strādnieki nepārniegtu 50% no pieprasītā strādnieku skaita.

13. Nepieaugušu un vecāku par 65 g. strādnieku un sieviešu darba diena tiek skaitīta par pusdienu, pieaugušu strādnieku diena ar zirgu tiek skaitīta par divām dienām, zirga diena bez strādnieka — par vienu dienu.

14. Mērnieku lauku biroja vajadzībām pie biroja tiek piekomandēts viens vieglāka darba strādnieks.

15. Par brīvu strādnieki un zirgi jādod sekošos gadījumos:

- a) pie sadalāmās zemes apskatīšanas, robežu noskaidrošanas, uzmērīšanas un projektu izlikšanas dabā;
- b) pie robežzīmju izgatavošanas, pārvešanas un izlikšanas dabā;
- c) pie trigonometriskā tīkla sastādīšanas un atsevišķa poligonometrisko un līmetnošanas gājiena izpildīšanas;
- d) pie izsūtīšanas uz vietējām valsts, pašvaldības iestādēm un amata personām un mērnieku lauku biroja vajadzībām;
- e) pie mērnieka izbraukšanas uz vietējām komitejām, mežzini, zemju rajona pārzini un citur — tiešās dienesta darīšanās;
- f) pie mērnieku pārvešanas pēc darba beigšanas, no vienas darbu vietas uz otru;
- g) mērnieku izbraukšanām uz apriņķa pilsētu tiešās dienesta darīšanās.

16. Par maksu šķūtes zirgi ir jādod pēc noteiktas takses mērnieku izbraukšanām vienreiz nedēļā uz tuvāko pārtikas tirgu.

17. Zirgu šķūtis nevar uzlikt tādām zemes pieprasītājam, kuŗam nav zirgu.

18. Nevar uzlikt šķūti tādām zemes pieprasītāju ģimenēm, kuŗu vienīgais darba spējīgais strādnieks-apgādnieks atrodas kara dienestā.

19. Rentnieki, kas dzīvo pie muišām piederošas neizpirtās mājās, arī ir uzskatāmi par zemes pieprasītājiem un viņiem uzliekama šķūtes izpildīšana.

20. Ja robežas starp zemes fonda vienībām un pierobežu neatsavināmām zemēm ir aizaugušas ar mežu vai krūmiem, tad pēdējo zemju īpašniekiem pie robežu izciršanas vai regulēšanas darbiem arī ir jāpiedalās šķūti, pie kam atkarībā no vietējiem apstākļiem uz vietējās zemes ierīcības komitejas lēmuma pamata viņiem strādnieku šķūtu vietā var tikt uzliktas arī zirgu šķūtes.

21. Strādnieku un zirgu šķūtu daudzums uz viena zemes gribētāja jānoteic atkarībā no tās zemes platības, kādu pieprasa zemes gribētājs.

22. Pie pilsētu un miestu uzmērīšanas darbiem vajadzīgos strādniekus, zirgus un materialus apgādā pilsētas vai miesta valde, pie kam tādā gadījumā šķūtes var tikt uzliktas visiem gruntsgabalu īpašniekiem vai turētājiem.

23. Ja zemes pieprasītājs atrodas pastāvīgā gada vai mēneša darbā, tad darba devējam nav tiesības viņu atturēt no šķūtu izpildīšanas.

24. Zirgu šķūtes ir uzliekamas braukšanai ne tālāk par 30. verstēm.

25. Mērnieku pārceļšanai no vienas darba vietas uz otru ar instrumentiem un bagažu, viņam ir tiesība uz diviem pajūgiem: vienu sev, otru — instrumentu un bagažas pārvešanai.

26. Ierodoties tādā dzelzceļu stacijā, kur nav vietēju zemes ierīcības komiteju, pašvaldības iestāžu vai policijas ierēdņu, mērnieks griežas pie tuvākiem zemes pieprasītājiem ar pieprasījumu, dot viņam šķūtes zirgu par noteiktu maksu līdz tuvākai apdzīvotai vietai, kur viņam būtu iespēja dabūt šķūtes zirgus tālākai braukšanai. Šinī gadījumā mērnieks izdod zirgu devētam apliecību par šķūtes izpildīšanu, uz kuŗas pamata vietējās iestādes, kam ir tiesība uzlikt šķūtes, ieskaita izpildītājam šķūtes kārtu.

27. Gadījumā, ja minētā 26. panta kārtībā mērniekam nav iespējas dabūt šķūtes zirgus, tad viņam ir tiesība viņus ņemt uz brīva līguma pamata līdz tuvākai pašvaldības vai policijas iestādei, vai amata personai.

28. Vietējā zemes ierīcības komiteja pate, vai attiecīgos gadījumos kopā ar valdības vai pašvaldības iestādēm vai amata personām rupējas par pilnīgu mērnieku un citu zemes ierīcības darbinieku apgādāšanu ar dzīvokli, apkurināšanu un apgaismošanu par brīvu uz mērniecības lik. X. s. II. d. 143. un 145. p. p. pamata un pārtikas vielu apgādāšanu, kas tiek ražotas uz vietām, pēc iespējas par mērenām tirgus cenām.

29. Pašvaldības iestādes, policijas valdes un amata per-

sonas sper attiecīgus soļus, lai pilnā mērā apmierinātu zemes ierīcības komiteju amatu personu prasības pēc strādniekiem, zirgiem un dzīvokļiem zemes ierīcības darbu sekmīgākai veikšanai.

Pielikums pie instr, 4, p. 6.

Z. M.

Zemju Departaments.

mērnīeks.

„ „ 192 g. Zemes Ierīcības Komitejai.

№

Distance :

Pamatojoties uz agrarlikuma 4. d. 20. p. un uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas instrukcijas № 3 p. 10 un instrukciju № 4, lūdzu izsūtīt uz manu distanci

„ „ 192 g. plkst. „ „ strādniekus, to starpā ar cirviem ar lāpstām, ar zāģiem, ar zirgiem

Minētais strādnieku un zirgu skaits tiks nodarbināts pie

no „ „ līdz „ „ š. g. Mērnīeks.

Mērnīeka ziņojums no 192 g.

№, par strādnieku un zirgu izsūtīšanu uz pie darbiem no „ „ līdz š. g. saņemts zemes ierīcības komitejā „ „ 192 g.

Priekšsēdētājs :

Sekretars :

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
komitejas plenarsēdē, 29. jūlijā 1921. g.
(prot. 256 p. 4.)

33. Rikojums Nr. 14764.

Tā kā agrarreformas likuma IV. daļas 20. pants nosaka, kā cilvēku un zirgu spēku priekš mērniecības darbiem dod zemes pieprasītāji naturālu klaušu kārtā, tad ša likuma nepildīšana un atrašanās no mērniecības darbu klaušām uzskatāma par zemes negribēšanu un atteikšanos no viņas pieprasīšanas. Klaušu nepildītāju saraksti jā sastāda mērniekiem saziņā ar pagastā zemes ierīcības komiteju un jāpieliek attiecīgai zemju piešķiršanas aktij.

34. Dzelzsceļu virsvaldes rikojums Nr. 473

15. decembrī 1920. g.

par mērnieku instrumentu pārvadāšanu kā rokas bagažu.

Ievērojot to, kā pie mērnieku instrumentu pārvadāšanas bagažas vagonos, viņi, sava nepietiekoša vai pavisam trūkstoša iesaiņojuma dēļ, bieži bojājas, kā arī šo instrumentu trūkumu un lielo vajadzību, atļauju dažādu valsts iestāžu mērniekiem, uzrādot, vajadzības gadījumos attiecīgas personas apliecības, pārvadāt kā rokas bagažu virs noteiktām normām tādus mērnieku instrumentus, kuŗi pie pārvadāšanas bagažas vagonos varētu tikt salausti, sasisti vai citādi bojāti, kā par piemēru: teodolitus, ķipregelus, menzulas, nivelirus, trijkājus un tamlīdzīgus, pie kam tomēr jāievēro, kā ar viņu ievietošanu pasažieru vagonā nedrīkst aizsprostot vagona durvis, ieeju vai starpeju, traucēt citus pasažierus un apgrūtināt viņu braukšanas ērtību.

Mērnieku instrumenti, kuŗus var pārvadāt bagažas vagonos bez viņu bojašanas, kā: mērnieku ķēdes, lentes, latas un tamlīdzīgi pārvadājami uz vispārējo noteikumu pamata.

35. Zemkopības ministrijas rikojums Nr. 530|2.

§ 1. A) Papildinot instr. Nr. 2, attiecībā uz fonda zemēm, kuŗas ir piešķirtas instr. Nr. 5. no § 9 — § 14. kārtībā pie projektu sastādīšanas un izlabošanas dabā ir jāievēro sekošā kārtība.

1. Līdz ar tiešās muižas zemes (kultivētas vai nekultivētas) sadalīšanas projektu sastādīšanu ir obligatoriski jā sastāda sadalīšanas un robežu regulēšanas projekti uz instr. Nr. 5. § 9. uzrādītām zemnieku rentes mājām:

- 1) ja viņas tieši pierobežo jaunsaimniecībās sadalāmai fonda zemei.
- 2) ja viņās nav ilggadīgu lietotāju un viņas tiek sadalītas jaunsaimniecībās uz Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmuma pamata.
- 3) ja viņas ir piešķirtas diviem, vai vairākiem ilggadīgiem lietotājiem, kuŗu zemes lietošanas robežas nav pilnīgi noteiktas.
- 4) ja māja ir piešķirta vienam lietotājam, bet no viņas tiek uz C. Z. Ier. k. lēmuma pamata atgriezta zeme jaunsaimniecību ierīkošanai, vai meža resora ierēdņu dienesta zeme, vai no viņas ir atgriežama normu pārsniedzošā daļa, vai atgriežama daļa līdz 10 ha kaimiņu robežu noapaļošanai.
- 5) ja ir paredzama tāda rentes māju starpgabalu likvidācija un apmaiņa, pēc kuŗas būtu iespējams ierīkot uz rentes māju zemes vienu, vai vairāk jaunsaimniecības.

2. Rentes māju sadalīšana un viņu robežu regulēšana var tikt atlikta uz vēlāku laiku, ja šīs mājas nepieguļ pie jaunsaimniecībās sadalāmās fonda zemes un:

- 1) ir piešķirtas vienam ilggadējam lietotājam, neatgriežot no mājas zemi jaunsaimniecību ierīkošanai, vai normu pārsniedzošo daļu.
- 2) ir piešķirtas diviem vai vairākiem lietotājiem, kuŗu lietošanas robežas ir pilnīgi noteiktas.
- 3) ir piešķirtas ilggadīgo lietotāju mantiniekiem.

Pie to rentes māju robežu regulēšanas, kuŗas ir piešķirtas viņu ilggadējiem lietotājiem ir jāievēro sekošais:

- 1) vispārējā projekta sastādīšanas kārtībā var tikt pielaisti atgriezumī, kuŗi nepārsniedz agrarās reformas likuma II. d. p. 32. paredzētās normas, paredzētos gadījumos.
- 2) var tikt pielaisti lielāki atgriezumī uz pašu ilggadīgo lietotāju lūguma, pie kam lūgumā šādu atgriezumī vēlamība attiecīgi motivējama.
- 3) visas citas izmaiņas ir izvedamas instr. Nr. 20. paredzētā kārtībā, sastādot attiecīgus apmaiņas projektus.

B. Agrarās reformas likuma II. daļa 28. p. piezīmē 1-mā paredzētā jaunsaimniecībās atstājamā meža platība ir parādama uz projekta plana un norobežojama dabā. Mežu norobežošanai projektu sastāda un izliek dabā, līdz ar vispārējā zemes sadalīšanas projekta sastādīšanu un viņa dabā izlikšanu, mērnieks, kuŗam šie darbi ir nodoti saziņā ar vietējo mežzini vai virsmežzini.

Ja nodalāmās meža platības norobežošana nav iespējama pie projekta sastādīšanas, tad viņa izdarama pie projekta izlikšanas dabā.

III. nodalījums.

Fonda zemju pagaidu izmantošana.

36. Rikojums

par nomas, mūža nomas un obroka līgumu atcelšanu uz bijušās Krievijas valsts zemēm Latvijā.

(V. V. Nr. 210 — 1921.)

(Izdots 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

1. Visi nomas, mūža nomas, obroka un tamlīdzīgi līgumi, kurus slēguse bijusē krievu valdība, kā arī tāda pat rakstura nomas līgumi, kurus slēguse Latvijas valdība pirms agrarlikuma 1. daļas spēkā nākšanas, ciktāl tie jau nav atcelti ar pagaidu valdības rīkojumu no 1919. gada 27. februāra, uzskatāmi par atceltiem, bet šo zemju līdzšinējiem nomniekiem resp. lietotājiem ir priekšroka uz jaunu līgumu noslēgšanu ar valdību.

2. Noteikumus par nomas līgumu atjaunošanu izstrādā zemkopības ministrija saziņā ar Centralo zemes ierīcības komiteju. 1921. g. 16. septembrī.

Apstiprina saziņā ar Centralās Zemes ierīcības Komiteju.

Rīgā, 23. decembrī 1920. g.

Zemkopības ministrs un Centralās Zemes ierīcības Komitejas priekšsēdētājs:
H. Celmiņš.

37. Noteikumi

par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā.

(Z. I. V. Nr. 2.)

§ 1. Lai varētu jau 1921. gada Jūrgos ierādīt, pēc iespējas, paliekamas vietas visiem bezzemniekiem, kuņiem ir savas saimniecības uzsākšanai vajadzīgais inventars, un arī tiem kaņavīriem bez inventara, kuņiem šāda inventara iegūšana būs nodrošināta, un lai pie laika noskaidrotu zemes apsaimniekošanu, visiem apriņķu valsts zemju inspektoriem jā sastāda saziņā ar apriņķu zemes ierīcības komitejām un jā iesūta līdz 1921. g. 15. janvarim zemkopības ministrijas apstiprināšanai valsts fondā ieskaitīto zemju apsaimniekošanas plans uz 1921./22. saimniecības gadu.

§ 2. Planā jāparedz: 1) kādas zemes būs vajadzīgas to bezzemnieku un kareivju novietošanai, kuriem būtu iespēja tekošā saimniecības gadā uzsākt samniecību, 2) kādas zemes būs vajadzīgas valdības, pašvaldības un sabiedriskām iestādēm, 3) kādas zemes būtu atstājamas valsts apsaimniekošanā, 4) kādas no pārpalikušām zemēm būtu iznomājamas lielrentniekiem un kādas atstājamas īpašnieku rīcībā uz agrarlikuma 8. p. pamata.

§ 3. Planu sastādot, jāpieturas pie sekošas kārtības: 1) kur tas vēl nebūtu noticis, jāauzicina pieteikties līdz 1921. g. 20. janvarim visi § 2 minētie bezzemnieki un kareivji, valdības, pašvaldības un sabiedriskās iestādes, 2) pieteikušos § 2 minēto bezzemnieku un kareivju novietošanai vispirms ieskaitāmas jau sadalītās zemes, tad tās, kuņas jau apstrādā bezzemnieki ar savu inventaru, pēc tam visas vēl neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamas zemes un tās, kuņas līdz šim valsts pati apsaimniekojusi; 3) ja ša panta punktā 2 uzskaitīto zemju nepietiktu visu līdz 1921. gada 20. janvarim pieteikušos § 2 minēto zemes gribētāju novietošanai, tad pārpalikušo apmierināšanai ieskaitāms vajadzīgais daudzums no tām zemēm, kuņas tagad vēl apsaimnieko paši īpašnieki vai viņu pilnvarnieki ar savu inventaru, un ja to zemju vēl nepietiktu, tad ņemams arī no tām, kuņas apstrādā lielrentnieki.

Piezīme 1. Valsts apsaimniekošanā turpmāk atstājamas izņēmuma veidā tik tās saimniecības, kuņas būtu labs un pilnīgs inventars un kuņas būtu vajadzīgas lauksaimnieciskās kultūras pacelšanai.

Piezīme 2. Paredzētām valsts saimniecībām jāizvēlas vadītāji, bet likvidējamās jāuzteic 3 mēnešus iepriekš pārvaldniekiem un strādniekiem, kuņi būtu atļaujami.

Piezīme 3. No īpašnieku vai lielrentnieku apstrādātām zemēm, vajadzības gadījumā, vispirms ieskaitāmas tās, kuņu apstrādāšanai trūkst inventaru, vai arī kuņas aiz citiem iemesliem kārtīgi neapsaimnieko.

Piezīme 4. Ieskaitot īpašnieku vai lielrentnieku apstrādātās zemes, nākošo saimniecību var ņemt tikai tad, kad iepriekšējā jau pilnīgi izlietota.

§ 4. Zemes, kuņas ieskaitītas bezzemnieku novietošanai tekošā saimniecības gadā un vēl nav sadalītas mazzaimniecībās, sākot ar 1. februari iznomājamas pēc iespējas tiem viņu pieprasītajiem, kuriem saskaņā ar agrarlikuma II. daļu un attiecīgo instrukciju būtu tiesības viņas galīgi iegūt.

Piezīme 1. Līdzšinējie šai pantā minētie zemju rentnieki, kuņiem nebūtu tiesības tagadējās vietās galīgi palikt, ja nav iespējams tos pārvietot uz paliekamām vietām, pagaidam uz vienu gadu atstājami līdzšinējās vietās.

Piezīme 2. No jau iedalītām mazzaimniecībām vēl pagaidam

uz vienu gadu iznomājamas tik tās, kuŗas līdz 1921. g. 1. martam vēl nebūs galīgi piešķirtas.

§ 5. Visas tās zemes, kuŗas tekošā saimniecības gadā vēl nebūtu vajadzīgas bezzemnieku novietošanai, iznomājamas pagaidam uz vienu gadu lielrentniekiem, kuŗi būtu spējīgi ar savu inventaru šās zemes kārtīgi paši apsaimniekot, bet pēc lielrentnieku apmierināšanas pāri palikušas atstājamas līdzšinējo īpašnieku apsaimniekošanā uz agrarlikuma 8. p. pamata.

§ 6. §§ 4. un 5. minēto zemju iznomāšanu izdara valsts zemju rajonu pārziņi, valsts zemju inspektora uzdevumā saziņā ar vietējām pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejām uz kopīgās apspriedēs pieņemtu lēmumu pamata. Iebildumi pret tādiem lēmumiem no ieinteresētu nomnieku puses iesniedzami 7 dienu laikā aprīņa zemes ierīcības komitejai. Līgumus sīkrentniekiem apstiprina aprīņa zemes ierīcības komiteja, bet lielrentniekiem Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

§ 7. Līdz ar zemi iznomājamas ēkas samērīgi ar zemes platību, pie tam jāraugas, ka saimniecībai nepieciešamās ēkas neiznomātu tādiem, kas zemi nemaz neapstrādā un ka no ēku iznomāšanas neciestu saimniecības un vispārīgas valsts intereses.

§ 8. Atsavīnāto inventaru var pārdot uz tūlītēju vai vēlāku samaksu, bet tikai ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojumu uz aprīņa zemes ierīcības komitejas iepriekšējā lēmumā pamata.

§ 9. Rūpniecības rakstura uzņēmumi, mašīnas, atsevišķas vērtīgas pļavas, augļu dārzi, un vispārīgi labumi iznomājami vairāksolišanā, uzstādot noteikumus, kas nodrošina nomas objekta pareizu izmantošanu un, pēc iespējas, tā vērtības pacelšanu.

Piezīme 1. Gadījumos, kad iznomājot rūpniecības uzņēmumu vairāksolišanā, rastos apstākļi, kuŗi varētu pārtraukt vai mazināt rūpniecības uzņēmumu darbību, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja patur sev tiesību šo uzņēmumu iznomāt ne pēdējam vairāksolitājam, bet tam solitājam kuŗu viņa ieskata par spējīgāku un uzticamāku uzņēmuma izmantotāju. Šis noteikums paziņojams vairāksolitājiem, pirms solišana sākusies.

Piezīme 2. Rūpniecības uzņēmumus, kuŗi pa daļai vai galīgi nopostīti un prasa lielākus remontus vai pilnīgu atjaunošanu, var ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu iznomāt spējīgiem uzņēmējiem bez vairāksolišanas.

Piezīme 3. Dārzus iznomājot, priekšrocība dodama dārzniekiem-arodniekiem.

§ 10. Nomas līgumi par zemi, kuŗa paredzēta sadalīšanai, slēdzami uz vienu gadu ar tiesību tos katru gadu tālāk pagarināt. Par nomas objektiem, kas paredzēti § 9, nomas līgumus var

slēgt, skatoties pēc apstākļiem; tādu līgumu projekti iepriekš pārbaudāmi un apstiprināmi Centralā Zemes Ierīcības Komitejā.

Piezīme. § 9. paredzētos valsts īpašumus sevišķos gadījumos ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu var pārdot dzimtīpašumā.

§ 11. Zemi iznomājot, jāņem vērā, ka ar vienu zirgu apstrādā ne mazāk par 15 pūrvietām aramās zemes, un jālūkojas, ka saimniecības neaizņem vietas tādi, kas minēto daudzumu zemes neapstrādā.

§ 12. Nomas maksu par zemi noteic aprīņķu zemes ierīcības komitejas; maksa noteicama graudā, rēķinot no vienas pūrvietas aramās zemes kopā ar attiecīgo daudzumu pļavu ganībām un ēkām, skatoties pēc zemes labuma, $\frac{1}{2}$ līdz 3 pudiem rudzu. Graudu vietā var pieņemt arī naudu, aprēķinot graudus pēc nomas maksāšanas termiņā pastāvošām vidējām tirgus cenām, kuŗas katrā maksāšanas laikā nosaka Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

Piezīme. Nomas maksas veidu par § 9. paredzētiem valsts īpašumiem noteiks ar sevišķu instrukciju.

§ 13. Gadījumos, kad pļavu platība pārsniegtu paredzēto normu, pļavas iznomājamās vairāksolišanās vienreizējai pļaujai. Šādos gadījumos iznomājamās pļavas sadalāmas saziņā ar vietējo zemes ierīcības komiteju, vietējām saimniecībām un citām vajadzībām piemērotos gabalos. Pie solišanas pielaizami tikai tie, kam patiešām pļavas vajadzīgas savai saimniecībai.

Piezīme. Latgalē pļavas, kuŗas ikgadus atradušās vienas un tās pašas sādžas iedzīvotāju nomā, atstājamās līdzšinējo nomnieku lietošanā, piemērojot vidējo nomas maksu, kāda nosolīta vairāksolišanās par līdzīga labuma pļavām tuvākā apkārtnē.

Apstiprinu saziņā ar Centralo Zemes Ierīcības komiteju.

Rīgā 14. martā 1921. g.

Zemkopības ministra un Centralās Zemes Ierīcības Komitejas priekšsēdētāja biedrs: A. Turkopuls.

38. Papildinājums Nr. 3388

pie noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā.

(Z. I. V. Nr. 6.)

§ 1. Nomas maksa, par valsts fondā ieskaitītām un valdības iznomājamām zemēm uz 1921./22. saimniecības gadu, noteicama rudzu pudos un saņemama naudā pēc katrā maksāšanas termiņā pastāvošām vidējām mērenām tirgus cenām, kuŗas nosaka Centralās Zemes Ierīcības komiteja,

Ša gada pavasara maksāšanās par vienu pudu rudzu ņemami divi simti (200) rubļi.

§ 2. Nomas maksa nosakāma vispārīgi par zemi ar iesētu ziemas labību ne mazāk par $\frac{1}{10}$ no nomājamās aramās zemes platības, pieturoties pie sekoša samēra: I. labuma zemes — 2 pudi no pūrvietas; II. labuma — $1\frac{1}{2}$ puda no pūrvietas; III. labuma — 1 pudu no pūrvietas.

§ 3. Iznomājot zemi bez ziemas labības, vai dodot viņas mazāk par $\frac{1}{10}$ no iznomājamās aramās zemes platības § 2. noteiktā maksa par katra labuma zemi uz pusi samazināma.

§ 4. No nomniekiem, kas nomā zemes vairāk par 22 hektariem kopplatībā, ņemams ne mazāk par $1\frac{1}{2}$ puda no pūrvietas.

§ 5. Nomas maksa ņemama tikai par aramās zemes pūrvietām. Attiecīgais daudzums saimniecībā atrodošos pļavu un ganību dodams par brīvu, bet pļavu tomēr ne vairāk par 25% no nomājamās aramās zemes platības. Pārī par šo normu pļavas rentējamas atsevišķi.

§ 6. Fonda zemes nomniekiem, kuŗi saņem ne mazāk par $\frac{1}{10}$ no nomājamās aramās zemes apsētu ar ziemas labību, jāapsēj ar ziemas labību ne mazāk par $\frac{1}{5}$, bet tiem, kuŗi ziemas labību nemaz nesaņem, vai saņem mazāk par $\frac{1}{10}$ no nomājamās aramās zemes platības, — jāapsēj ar ziemas labību ne mazāk par $\frac{1}{10}$ no nomājamās aramās zemes platības.

Visiem fonda zemju nomniekiem rudeni jāapaŗ ne mazāk par $\frac{2}{5}$ no nomājamās aramās zemes platības.

39. Paskaidrojums Nr. 5650

pie papildinājuma Nr. 3388.

(Z. I. V. Nr. 8.)

Centralās Zemes Ierīcības komiteja savā 14. aprīļa sēdē (prot. 138 p. 12) nolēma aizrādīt, ka zemes, kuŗas nav artas vairāk kā 4 gadi, var uz aprīņķa zemes ierīcības komitejas lēmumu renti nosakot, uzskatīt ne par aramo zemi.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības komitejas plenarsēdē 7. maijā 1921. g. prot. 167. p. 1.

40. Papildinājums Nr. 8069

pie noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā.

(Z. I. V. Nr. 10/11.)

1. Saimniecībās, kur pļavu ir vairāk par 25% no aramās zemes, šo normu pārsniedošo pļavu daļu tiesība nomāt tās pašas saimniecības zemes nomniekiem un īrniekiem par $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ pudi rudzu vērtības no pūrvietas pēc aprīņķa zemes ierīcības komitejas lēmuma.

2. Šādā kārtā pļavas iznomājamās tikai tieši pašu saimniecības vajadzībām, pie tam tās dodamas zemes nomniekiem

samērā ar nomājamās aramās zemes platību, bet īreniekiem ne vairāk par aizrādījumā Nr. 4196 noteikto normu.

3. Gadījumos, kad pieprasītās pļavas nebūtu vajadzīgas tieši pašu saimniecībai, vai kad tās pieprasītu pārmērīgā platībā, — maksu var paaugstināt, vai izdot vairāksolišanā.

Apstiprinu saziņā ar Centralo Zemes Ierīcības Komiteju.

Rīgā, 19. janvārī 1921. g.

Zemkopības ministrs un Centralās Zemes Ierīcības Komitejas priekšsēdētājs

H. Celmiņš.

41. Instrukcija Nr. 7.

Par rūpniecības uzņēmumu iznomāšanu.

(Z. I. V. Nr. 3.)

§ 1. Rūpniecības rakstura uzņēmumi, mašīnas, atsevišķas vērtīgas pļavas, augļu dārzi un vispārīgi labumi — iznomājami vairāksolišanā, uzstādot noteikumus, kas nodrošina nomas objekta pareizu izmantošanu un, pēc iespējas, tā vērtības pacelšanu. (Noteikumi par valsts fonda zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā, § 9.)

§ 2. Valsts zemju inspektoriem jāgādā par to, ka visi rūpniecības uzņēmumi aprīņķī stātos darbā un tiktu izmantoti valsts un vietējo interešu labā.

Tikai vairāksolišanā ir iespējama brīva sacensība, kur valdībai rodas iespēja izvēlēties labākos iznomāšanas piedāvājumus.

§ 3. Katru gadu, vismaz pusgadu pirms līguma notecešanas jāiesūta caur zemju departamentu Centralai Zemes Ierīcības Komitejai pārbaudīt un apstiprināt § 1. paredzēto iznomājamo (vai pārdodamo) objektu saraksti līdz ar nomas noteikumiem un līgumu projektiem.

Piezīme. Rūpniecības uzņēmumi iznomājami, skatoties pēc apstākļiem, no 1 līdz 12 gadiem, bet uz ilgāku laiku tikai atsevišķos gadījumos un vienīgi ar iepriekšēju Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu.

§ 4. Kad Centralā Zemes Ierīcības Komiteja līgumu projektus caurskatījusi un apstiprinājusi, valsts zemju inspektoriem tūlīt jāizsludina „Valdības Vēstnesī“ par kādu objektu, kur un kad notiks vairāksolišana, kādi galvenie nomas noteikumi, vairāksolišanas cena, drošības nauda un iznomāšanas ilgums. Tas pats jāpaziņo zemju departamentam, visām vietējām aprīņķa zemes ierīcības komitejām, pagastu valdēm un valsts iestādēm, ar lūgumu, izsludināt un izkārt paziņojumu redzamā vietā.

§ 5. Vairāksolišana izsludināma ne vēlāk kā 2 mēneši pirms vairāksolišanas dienas, bet vairāksolišanas diena noliekama, pēc iespējas, 3 mēneši pirms nomas laika sākuma.

Piezīme. Nomas objektiem, kuŗu iznomāšana neatliekama un vēlāma tūlīņ, kā arī tādiem, kuŗus iznomā uz vienu

gadu, var § 5. minētos vairāksolišanas termiņus saīsināt, skatoties pēc apstākļiem, līdz 2—4 nedēļām.

§ 6. Vairāksolišanu var noturēt: inspekcijas vai rajona pārziņa kanclejā, pagasta valdē vai arī vietā, kur rūpniecības uzņēmums atrodas.

§ 7. Vairāksolišanu notur sevišķa valsts zemju vairāksolišanas komisija, kuŗa sastāv no valsts zemju inspektora vai viņa pilnvarotas personas, kā priekšsēdētāja un diviem locekļiem: 1 no aprinķa, pagasta, pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejas un 1 no pagasta, miesta vai pilsētas valdes.

§ 8. Katram pilntiesīgam Latvijas pilsonim ir tiesība piedalīties vairāksolišanā.

§ 9. Vairāksolišana jāsāk no pēdējā nomas gada maksas vai nomas objekta vērtēšanas sumas. Vairāksolišana skaitas par notikušu, ja nosolītā summa nav mazāka par to summu, no kuŗas sākas vairāksolišana.

§ 10. Vairāksolišana notiek kā mutiski, tā arī aizklātām vēstulēm. Personas, kuŗas sola par nomas objektu aizklātām vēstulēm, nav pielaižamas par to pašu objektu pie mutiskas solišanas.

§ 11. Kad vairāksolišana sākusies, aizklātas vēstules vairs nav pieņemamas.

§ 12. No solītājiem jāņem drošības nauda ne mazāk par pusi no § 9. paredzētās sumas un solot tā jāpapildina samērā ar nosolīto summu. Bez tam, kur iznomā inventāru, par to ņemama sevišķa drošības nauda, inventara vērtības $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{3}$ lielumā.

§ 13. Inventara un ēku novērtēšanu izdara valsts zemju inspektors vai rajona pārzinis, kopīgi ar pagasta, pilsētas vai miesta zemes ierīcības komitejas un pagasta valdes priekšstāvjiem, pieaicinot vajadzības gadījumos lietpratējus.

§ 14. Vairāksolišanu atklājot, priekšsēdētājs, vai viens no komitejas locekļiem, paskaidro vairāksolišanas kārtību un nolasa visos sīkumos noteikumus (laiku, drošības naudu u. t. t.) uz kādiem vairāksolišanas objektu iznomā. Šinīs noteikumos jāaizrāda, ka, ja persona, kuŗa nosolījusi augstāko summu, no parakstīšanās uz vairāksolišanas listes atsakas, tad par to sastādams akts, šās personas drošības nauda ieskaitama valsts ienākumos un nomas objekts var tikt nodots nākošai, augstāko summu nosolījušai personai.

Piezīme. Ja vēlāk, kad vairāksolišana apstiprināta, solītājs atsakas no līguma noslēgšanas, — drošības nauda ieskaitama valsts ienākumos.

§ 15. Vairāksolišana jāved uz atsevišķas vairāksolišanas listes, kuŗā jāatzīmē solītāju vārdi un viņu piesolītā summa. Pēdējam vairāksolītājam jāparakstas uz tās pašas vairāksolišanas listes, ka viņš ir ar mieru rentēt vairāksolišanas objektu par nosolīto summu un uz aizrādītiem noteikumiem.

§ 16. Mutiskai vairāksolišanai izbeidzoties, atklājamas un caurskatāmas aizklātās vēstules, kuŗas jāizlasa visiem dzirdot un nosolītās cenas jāatzīmē vairāksolišanas listēs uz labās puses.

§ 17. Ja aizklātām vēstulēm un mutiski nosolītās sumas vienlīdzīgas, tad priekšroka dodama pēdējam solītajam, bet, ja augstākā summa nosolīta vienlīdzīgi divās vai vairākās vēstulēs, tad priekšroka dodama tās aizklātās vēstules iesniedzējam, kuŗš savu vēstuli iesniedzis agrāki.

Piezīme. Visas aizklātās vēstules tūliņ pēc iesniegšanas jāreģistrē. Visām tām personām, kas nav nosolījušas augstāko sumu, drošības nauda izsniedzama atpakaļ zem paraksta uz sevišķas drošības naudas listes.

§ 18. Visa vairāksolišanas lieta ar sarakstišanos un līguma projektu jāiesniedz caur zemju departamentu 7 dienu laikā Centralai Zemes Ierīcības Komitejai pārbaudīt un apstiprināt.

§ 19. Kad līgumu projektu Centralā Zemes Ierīcības Komiteja galīgi apstiprinājusi, līgumu noslēdz aprinķa valsts zemju inspektors, pie kam līguma oriģinālu nosūta zemju departamentam, bet norakstu izsniedz rentniekam.

§ 20. Iznomājot rūpniecības uzņēmumu uz vairākiem gadiem, rentes nauda noteicama zelta valutā un maksājama Latvijas valutā, pēc maksāšanas termiņā pastāvoša kursa, kuŗu noteic finanšu ministrija. (25. nov. fin. min. līdz turpmākam rīkojumam noteikusi 1 kr. zelta rbl. = 58 Latv. rbl.)

§ 21. Vairāksolišana skaitas par nenotikušu: a) ja vairāksolišanas komisija nebij pilnā sastāvā, b) ja uz vairāksolišanu ieradās mazāk kā divas personas, kuŗas gribētu solīt, c) ja piesolītā summa zemāka par to, no kuŗas nolikta solišana. Ja pirmā vairāksolišana nav notikusi, tad pēc mēneša uz tiem pašiem noteikumiem noturāma otra vairāksolišana. Šis vairāksolišanas diena jāizsludina ne vēlāk, kā divas nedēļas iepriekš.

Piezīme. Ja otrreizējā vairāksolišana nebūtu notikusi, tad iznomāšana var notikt par brīvu cenu uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas apstiprinātiem noteikumiem.

§ 22. Ja vairāksolišana atzīta par nelikumīgu, tad uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojuma pamata noturāma jaunā vairāksolišana parastā kārtībā.

§ 23. Gadījumos, kad, iznomājot rūpniecības uzņēmumu vairāksolišanā, rastos apstākļi, kuŗi varētu pārtraukt jeb mazināt rūpniecības uzņēmumu darbību, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja patur sev tiesību šo uzņēmumu iznomāt ne pēdējiem vairāksolītājiem, bet tam solītajam, kuŗu viņa ieskaīta par spējīgāku un uzticamāku uzņēmuma izmantotāju. Šis noteikums paziņojams vairāksolītājiem, pirms solišana sākusies.

Rūpniecības uzņēmumus, kuŗi pa daļai vai galīgi nopostīti un prasa lielākus remontus vai pilnīgu atjaunošanu, var ar

Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu iznomāt spējīgiem uzņēmējiem bez vairāksolīšanas.

(Sk. 1. un 2. piezīmi pie § 9. — Noteikumi par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā.)

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības Komitejas plenarsēdē 29. janv. 1921. g. protok. Nr. 72.

41-a. Papildinājums pie instrukcijas Nr. 7.

(Z. I. V. Nr. 4.)

Instrukcijā Nr. 7. par rūpniecības uzņēmumu iznomāšanu § 23 („Vald. Vēstn.“ Nr. 21) paredzēts, ka rūpniecības uzņēmumus uz Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumu var izdot ne tikai vairāksolītājam, bet tai personai, kuŗu Centralā Zemes Ierīcības komiteja ieskata par spējīgāku un uzticamāku izmantotāju.

Lai novērstu pārpratumus pie rūpniecības uzņēmumu iznomāšanas, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja sakarā ar augstāk minēto noteikumu aizrāda :

1) Ja rūpniecības iestādes vēlētos nomāt bez vairāksolīšanas vietējās sabiedriskās iestādes un kooperatīvi vai arī ilggadīgie nomnieki, kuŗi ieguldījuši uzņēmumā lielākus kapitālus un uz sava rēķina iegādājuši vajadzīgās mašīnas, darba rīkus un inventāru, tad uzņēmuma pieprasītājiem jāiesniedz Centralai Zemes Ierīcības komitejai attiecīgs lūgums ar vietējās un apriņķa zemes ierīcības komitejas atsauksmi.

2) Pie lūguma uzņēmuma pieprasītājiem jāpievieno sīks apraksts (ziņas) par uzņēmuma apmēru, ietaisi, esošiem darba rīkiem, inventāru, mašīnām, dzinēja spēku, nodarbinātiem strādniekiem, pārstrādājamo ražojumu daudzumu, darbības planu, piesolamo gada nomas maksu, kā arī jāuzrāda garantijas, ar kādām pieprasītājs var nodrošināt uzņēmuma kārtīgu vadīšanu un iznomātāja uzstādīto noteikumu izpildīšanu.

3) Vietējām zemes ierīcības komitejām jāpārbauda uzņēmuma pieprasītāja iesniegtās ziņas un materiāli un jādod motīvēts slēdziens, vai pieprasītājs patiesi būs spējīgs uzņēmumu kārtīgi vadīt, vai būtu lietderīgi to viņam bez vairāksolīšanas iznomāt un, ja būtu, tad kāda noma būtu maksājama un kādas pieprasāmas garantijas uzņēmuma nodrošināšanai.

4) Saņēmusi no vietējās apriņķa zemes ierīcības komitejas šādus lūgumus un atsauksmes, Centralā Zemes Ierīcības komiteja var sūtīt uz vietas specialistus pārbaudīt iesūtītos materiālus un uzstādīt gada nomas maksu.

Pieņemta C. Z. I. K. plenarsēdē
21. februārī 1921. g. prot. № 91.

42. Instrukcija № 12.

par valsts dīķu saimniecību iznomāšanu.

(Z. I. V. № 5).

1. Valsts zemes fondā ieskaitītās zivkopības saimniecības kuŗas lielākas par 15 hektariem, izdalāmas sevišķās patstāvīgās saimniecības vienībās, piedalot viņām mākslīgas zivju barības ražošanai, saimniecības tīrumiem un pļāvām, kā arī sīksaimniecības paplašināšanai, attiecīgu platību zemes pēc specialistu aizrādījumiem un pēc katras saimniecības vajadzībām.

P i e z ī m e. Zivkopības saimniecības nomnieka un sargu dzīvokļiem, kā arī inventaru novietošanai, pēc iespējas ierādāmas attiecīgas telpas.

2. Dīķsaimniecības, kuŗas mazākas par 15 hektariem, iedalāmas kādā pēc vispārējās normas dibināmā sīksaimniecībā, kuŗa piešķirama lietpratējam zivkopim.

3. Zivkopības saimniecības iznomājamas vairāksolišanā, uzstādot noteikumus, kuŗi nodrošina nomas objekta izmantošanu un pēc iespējas tā vērtības pacelšanu.

P i e z ī m e 1. Gadījumā, kad dīķsaimniecību iznomājot vairāksolišanā, rastos apstākļi, kuŗi nelabvēlīgi atsauktos uz dīķu racionēlu saimniecību, tad Centralā Zemes IERICĪBAS Komiteja patur sev tiesību iznomāt saimniecību ne pēdējam vairāksolitājām, bet tam, kuŗu viņa uzskata par spējīgāku un uzticamāku uzņēmēju. Sis noteikums paziņojams vairāksolitājiem pirms solīšanas sākuma.

P i e z ī m e 2. Dīķu saimniecības, kuŗas pa daļai vai galīgi izpostītas un kuŗas prasa lielākus remontus vai pilnīgi atjaunošanu, var ar Centralās Zemes IERICĪBAS Komitejas piekrišanu iznomāt spejīgiem uzņēmējiem bez vairāksolišanas.

4. Nomas līgumi par dīķsaimniecības iznomāšanu slēdzami, skatoties pēc apstākļiem, uz 12 līdz 18 gadiem. Līgumu projekti iepriekš pārbaudāmi un apstiprināmi no Centralās Zemes IERICĪBAS Komitejas ar zvejniecības un zivkopības nodaļas atsauxsmi.

5. Dīķu saimniecību tāļakiznomāšana aizliegta un pielaižama izņēmuma gadījumos ar Centralās Zemes IERICĪBAS Komitejas atļauju.

6. Nomas līguma termiņi jāpiemēro kalendariska gada sākumam — 1. janvarim.

P i e z ī m e. Dīķsaimniecībā atrodošais zivju sugu vaislas un sēklas materials uz jaunā nomnieka vēlēšanos pāriet viņa rīcībā par tirgus cenām.

7. Vairāksolišana notiek rūpniecības uzņēmumu iznomāšanas instrukcijas kārtībā (Valdības Vēstnesī № 21) cik tālu tā nerunā pretīm augšā pievestiem noteikumiem.

43. Paskaidrojums № 1945

par zemes izrentēšanu Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē.

(Z. I. V. № 5).

1. Galīgi iemērīto jaunsaimniecību un pastāvošo zemnieku rentes saimniecību pieprasījumi izspriežami aprīņa Zemes Ierīcības Komitejās pēc iespējas līdz š. g. 15. martam. Visas šajā pantā minētās zemes, kuŗas līdz tam laikam aprīņa komitejas būs piešķirušas un par kuŗām aprīņu komiteju lēmumi nebūs pārsūdzēti, valdība vairs neizrentē. Šo zemju apsaimniekošana uz nākošo saimniecības gadu jānokārto jau tiem, kam tās piešķirtas. Piešķirtās zemes galīgos dokumentus varēs saņemt tikai pēc lietas izspriešanas un apstiprināšanas Centralā Zemes Ierīcības Komitejā.

Tās samērītās zemes un pastāvošās rentes saimniecības kuŗas līdz šā gada 15. martam vēl nebūs aprīņa komitejā piešķirtas, vai par kuŗām būs ienākušas pārsūdzības, kā arī visas vēl nesamērītās zemes uz nākošo gadu izrentējamas tiem, kam paredzēts šās zemes galīgi piešķirt. Tiem, kuŗu lietas pārsūdzētas, zeme izrentējama pēc pārsūdzības izspriešanas aprīņa komitejā. Katram, kam attiecīgā vietā zeme paredzēta, tur izrentējama zemes platība pilnīgi neatkarīgi no tā, cik viņam zemes paredzēts, bet ievērojot vienīgi viņa inventaru un citu tur vēl pagaidām novietojamo bezzemnieku vajadzības. Tās zemes, kuŗas vēl nevarētu apstrādāt tie, kam viņas paredzētas, izrentējamas pirmā kārtā bezzemniekiem, kuŗi šās zemes līdz šim lietojuši, bet nevar tās galīgi iegūt un arī vēl nevar uz paliekamām vietām pārcelties. Pēc viņiem vēl pārpalikusē zeme izrentējama visiem pārējiem bezzemniekiem, kuŗiem inventars būtu, bet vēl nebūtu galīgi paliekamu vietu.

3. Nesamērītās zemes jāsak izrentēt 7 dienas pēc viņu izspriešanas Pagasta Zemes Ierīcības Komitejā, bet samērītās zemes un pastāvošās rentes saimniecības tikai pēc š. g. 15. marta. Izrentēšanu izdara rajona pārzinis saziņā ar Pagasta Zemes Ierīcības Komiteju, pieturoties rentnieku izvēlē pie attiecīgiem zemes piešķiršanas protokoliem un pieprasījumu listēm, bet rentes naudas noteikšanā pie „Noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./1922. saimniecības gadā” § 12.

Kur Pagasta Zemes Ierīcības Komitejas vēl nebūs līdz š. g. 15. martam izspriedušas kādiem pieprasītajiem zemi paredzēt un kur to ierādīt, tur rajona pārzinis zemi izrentē pēc Aprīņa Zemes Ierīcības Komitejas aizrādījumiem.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
komitejas plenarsēdē, martā š. g.
protok. Nr. 133, p. 1.

44. Instrukcija Nr. 17

par dārzu iznomāšanu un nomas līgumu noteikumiem.

(Z. I. V. Nr. 8.)

§ 1. Augļu dārzi iznomājami pēc iespējas lietpratējiem-dārzkopjiem, dodot priekšrocību ilggadīgiem lietotājiem.

§ 2. Nomas laiks nosakāms vismaz uz 6 gadiem. Rentes nauda noteicama zeltā un maksājama valsts valutā pēc maksāšanas termiņā pastāvošā finansu ministrijas kursa (skat. instrucc. Nr. 7. § 20).

§ 3. Nolaistie dārzi pa nomas laiku jāpaceļ kārtīgi iekoptā darza stāvoklī. Kaŗa gados cietušie jaunākie augļu koku stādījumi jāatjauno.

§ 4. Mākslīga augļu koku kropļošana un griešana ar nolūku izsaukt uz īsu laiku mākslīgi augļu ražu noliegta.

§ 5. Cīņa pret dažādiem kaitēkļiem, kā: sūnu, sēnīšu slimībām, insektiem, zaķiem u. c. obligatoriska.

§ 6. Nomniekam jāgādā par koku veselības kopšanu un uzturēšanu (saudzējot kokus pie ražas ievākšanas, zemes apstrādāšanas, jau esošo vainu dziedēšanas u. t. t.).

§ 7. Mazvērtīgu augļu koku sortu pārpotēšana atļauta saziņā ar lauksaimniecības departamenta dārzkopības nodaļu, ņemot vērā attiecīgā rajonā par ienesīgām atzītās sortes.

§ 8. Dārza ierīcības, kā: ēkas, sētas, grāvji, drenas, augu mājas, leceklis un lecekļu rāmji etc. nomniekam jāuztura kārtībā un jālabo.

Piezīme 1. Augu mājas un siltumnīcas remontējamās tikai tur, kur tās būtu vajadzīgas no lietderības viedokļa.

Piezīme 2. Izdevumus, kuŗus izsauc 3., 5., 6., 7., 8., 9. un 12. pantu izpildīšana, sedz dārza rentnieks.

§ 9. Ja dārzā netiek piekoptas starpkulturas, tad dārzs jāuztura zem melnas papuves. Piekopjot starpkulturas augļu dārzā attiecīgi jāpalielina mēslu daudzums.

§ 10. Saziņā ar lauksaimniecības d-tu izdevīgākās vietās un kur būtu vajadzība, ierīkojamas koku audzētavas. Nomas laikam izbeidzoties, koku audzētavām jābūt pilnā kārtībā. Par koku audzētavā atstātiem kokiem nomnieks saņem atlīdzību pēc taisnīga novērtējuma.

§ 11. Ja nomas līgumu izdod uz garāku termiņu (6—12 g.), tad nomniekam jātaisa ap dārzu sēta. Šim nolūkam vajadzīgos kokus nomnieks saņem par brīvu.

§ 12. Augļu dārzu nomniekam jāuzņemas arī tuvumā esošo parku uzraudzība, lai parki netiktu bojāti.

§ 13. Augļu dārzu nomniekam dēļ pareizas dārzniecības nodrošināšanas piešķirama aņamā zeme un pļavas kopā līdz 5 ha, kā arī nepieciešamās saimniecības ēkas.

§ 14. Ja nomnieks dažādu iemeslu dēļ atstāj dārzu pirms nomas laikā notecēšanas, tad viņam par dārzā ieguldītiem kapitaliem, uzlabojumiem un remontiem pienākas atlīdzība pēc taisnīgas novērtēšanas.

§ 15. Ja dārza uzlabošana prasa sevišķus izdevumus, tad pirmajos nomas gados (1—3) nomniekam renti var atlaist.

§ 16. Par nomas līgumu neizpildīšanu zemkopības ministrijai ir tiesība atņemt nomniekam dārzu arī pirms nomas termiņa notecēšanas.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
komitejas plenarsēdē 27. maijā 1921. g.
prot. Nr. 189 p. 2.

45. Instrukcija Nr. 19

par ziemas labības, pļaujamā āboliņa, mēsļu un saimniecības telpu sadalīšanu starp fonda zemes lietotājiem Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē 1921. g.

(Z. I. V. Nr. 10|11.)

§ 1. Kā samērīto, tā arī vēl nesamērīto valsts fonda zemju ziemas labības sējumi un pļaujamais āboliņš, kas līdz zemes galīgai piešķiršanai Centralā Zemes Ierīcības komitejā saimniecībā iestrādāti un mēsli, kas tur līdz tam laikam iekrāti, paliek valsts rīcībā. Nevienam šo zemju bijušam vai nākošam īpašniekam vai rentniekam nav tiesības augšminētos labumus piesavināties bez sevišķas nodošanas.

§ 2. Pēc pagājušā gada līgumiem fonda zemēs izdarītie ziemas labības un āboliņa sējumi, kā arī saimniecības telpas un mēsli sadalāmi uz šo saimniecības gadu starp visiem attiecīgās saimniecības zemes lietotājiem, samērā ar viņu faktisko šā gada vasarājas sējumu, sakņu augu un apstrādātās papuves kopplatību.

§ 3. Ziemas sējumi un āboliņš, kuŗi tagad atrodas jau galīgi iemēritas, dabā izliktas un līdz šā gada Jurgiem īpašniekam nodotas neatsavināmās daļas robežās, nav starp fonda zemes lietotājiem sadalāmi, bet paliek neatsavināmās daļas īpašnieka rīcībā, kuŗam pēdējam atkal nav nekādas tiesības piedalīties to sējumu dalīšanā, kuŗi atrodas ārpus šādas neatsavināmās daļas robežām. Turpretīm tur, kur neatsavināmā daļa nav līdz šā gada Jurgiem bijusi dabā galīgi izlikta un īpašniekam nodota, visi sējumi nokārtojami pēc § 2. starp visiem attiecīgās saimniecības zemes lietotājiem.

§ 4. Īrniekiem un tiem fonda zemes rentniekiem, kuŗiem pēc šā gada līguma ziemas labība nav jāsēj, nav tiesības uz sadalāmiem pagājušā gada sējumiem.

§ 5. Tiem fonda zemes pagājušā gada rentniekiem, kuŗi šo zemi saņēmuši bez iesētas ziemas labības, bet ziemas labību, kaut arī pēc līguma, iesējuši, pārejot uz citu vietu bez iesētas ziemas labības, tiesība saņemt no pagājušā gada sējuma izsēto sēklu.

§ 6. Rentniekiem, kuŗi pagājušā gadā tajā pašā saimniecībā dzīvojuši, ziemas sējumus, āboliņu un mēslus pēc § 2 sadalot, ierādāmi pašu iestrādātie sējumi un iekrātie mēsli, samazinot vai palielinot to daudzumu līdz šiem rentniekiem pienākošās daļas lielumam.

§ 7. Uz to ziemas sējumu un āboliņa platību, kuŗa pārsniedz pagājušā gada līgumā noteikto normu, tiesība labprātīgiem iestrādātajiem vieniem pašiem. Tiem pagājušā gada zemes lietotājiem, kuŗi līgumā noteikto normu ziemas labības un āboliņa nebūtu iestrādājuši, pēdējos šogad sadalot, iztrūkstošā daļa novelkama.

§ 8. Gadījumos, kad fonda zeme rentēta no valdības uz vairākiem gadiem un saņemta bez iesētas ziemas labības, jāpieņem ka līgumā noteiktā obligatorisko ziemas sējumu platība jāapsēj tikai visā laikā, uz kuŗu līgums slēgts un tādēļ šādos gadījumos, kad līgums atcelts, par obligatoriskiem sējumiem uzskatāma tikai tāda daļa no līgumā noteiktās sējumu platības, kādu daļu no līguma laika rentnieks izlietojis. Pārējā daļa uzskatāma par labprātīgiem sējumiem.

§ 9. Nokārtojot ziemas labības un āboliņa sējumus starp galīgi iemērīto zemes gabalu saņēmējiem, katra augšminēto apstrādāto lauku pūrvieta uz šo vasaru apmaināma pret pūrvieta neapstrādātas zemes tā, ka katrs saņemtu viņam piešķirto zemes platību.

§ 10. Sējumu un mēslu nokārtošanu aprēķina rajona pārzinis un aprēķinu dabā izved paši zemes saņēmēji, pieaicinot strīdu gadījumos pagasta zemes ierīcības komiteju.

§ 11. Visus šajā instrukcijā neparedzētus gadījumus izšķir Centralā Zemes Ierīcības komiteja.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas 1921. g. 6. jūlija plenarsēdē,
prot. 23 1p. 4.

46. Paziņojums № 12590.

**visiem ziemas labības sējējiem valsts fonda zemēs
1921. g.**

(Z. I. V. № 14.)

§ 1.

Lai veicinātu šogad ziemas labības iesēšanu, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja paziņo, ka visi valsts fonda zemju rentnieki, kuŗi savā rentētā zemē kaut arī pēc līguma kārtīgi iesēs ziemas labības vairāk, nekā viņi šogad saņem, varēs nā-

košā 1922. gadā paši plaut visu, kas iesēts vairāk, nekā saņemts, vienalga, vai tiem tur zemi piešķirs vai nepiešķirs.

§ 2.

Šādos gadījumos, ja sējējiem tur zemi nepiešķirtu, viņiem izrentēs visus tos ziemas sējumus, kurus tie iesējuši vairāk nekā saņēmuši, atvelkot no ražas dubultu sēklas tiesu par labu tam, kam tur uz priekšu, t. i. 1922. gada rudenī būs pēc līguma ziemas labība jāiesēj.

§ 3.

Kur fonda zemes rentnieki iesēs ziemas labības vairāk nekā viņiem līgumā noteikts, vai kur viņiem tas līgumā nemaz nebūtu paredzēts, sējēji varēs rentēt un novākt visu to, ko viņi labprātīgi iesējuši bez jebkāda sēklas tiesas atvilkuma.

§ 4.

Ar pagasta zemes ierīcības komitejas un vietējā rajona pārziņa piekrišanu var sēt ziemas labību arī šogad vēl neaizņemtajās fonda atmata zemēs, paturot tiesību uz nākošo gadu šos sējumus rentēt.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 29. jūlijā 1921. g.
prot. № 256, p. 5.

47. Papildu rikojums № 14763. par zemes iznomāšanu.

(Z. I. V. № 15.)

Paskaidrojums Nr. 1945 par zemes iznomāšanu Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē (Zemes Ierīcības Vēstnesis Nr. 5) attiecībā uz zemēm, kuŗas aprīņa komitejās piešķirtas līdz š. g. 15. martam (punkts 1.) ar šo tiek atcelts un visiem fonda zemes lietotājiem, kuŗiem zeme nav līdz Jurgiem Centralā Zemes Ierīcības Komitejā galīgi piešķirta, par tekošo gadu vēl jāslēdz rentes līgumi.

48. Instrukcija № 23.

par piešķirto saimniecību gadskārtējām maksām.

(Z. I. V. № 17/18.)

Atcelta.

Pieņemta C. Z. I. K. plenarsēdē,
9. septembrī 1921. gadā, protokols
Nr. 290, p. 1.

49. Instrukcija № 24

par valsts fonda zemju apsaimniekošanu 1922./23.
saimniecības gadā.

(Z. I. V. № 19.)

§ 1. Visu tekošā gada mērniecības darbu planā neievēstos, kā zemju, tā arī mežu departamenta pārziņa esošo lauksaimnie-

ciski izmantojamo valsts fonda zemju apsaimniekošanu uz 1922./23. saimniecības gadu uz vietas nokārto komisija, kurā ieiet priekšstāvji no Centralās un apriņķa zemes ierīcības komitejām un kuŗa darbojas saziņā ar vietējo pagasta zemes ierīcības komiteju un pagasta padomi.

§ 2. Komisija vispirms konstatē visu vietējā pagasta vēl nesamērīto, bet jaunsaimniecībām izlietojamo valsts fonda zemju platību. Šinī nolūkā komisija paredz: 1) kur un cik zemes ierādāms neatsavināmās daļās, 2) kādas rūpniecības iestādes paliek neatsavināmas, 3) kur būtu izdalāmas rūpniecības saimniecības un citi sevišķi zemes gabali, 4) kādi zemes gabali piešķirami valsts un sabiedriskām vajadzībām, 5) kādas ilggadejo lietotāju zemes nav sadalāmas jaunsaimniecībās, 6) kur un cik zemes vajadzēs piegriezumiem un 7) kādas nekultivētās zemes un mežu gabalus varētu iedalīt jaunsaimniecībās.

§ 3. Bezzemnieku un sīkzemnieku novietošanai izlietojamās zemēs komisija aprēķina pēc instrukcijas № 5, § 23, piezīmes 2 un „Paskaidrojuma № 1944“, § 6 (Zem. Ier. Vēstn. № 5) paliekamo vietu skaitu atsevišķi kultivētās un nekultivētās zemēs.

Piezīme: instr. № 5, 23, piezīmē 2. minētie 50 hektari nav rezervējami.

§ 4. Tālāk komisija skata cauri visus uz attiecīgo zemi iesniegtos pieprasījumus, iedala tos pienācīgās kategorijās un konstatē, sākot ar augstāko kategoriju, kam tur paredzamas paliekamas vietas kultivētās zemēs.

Piezīme: zemes pieprasījumu listes uz attiecīgo vietu iesniedzamas vēlākais līdz komisijas sēdes dienai.

§ 5. Pagastos, kur starp vietējiem zemes pieprasītājiem kareivju ir mazāk par 30%, komisija var no kultivētās zemes paredzētām paliekamām vietām rezervēt zināmu daļu kareivjiem ārpagastniekiem, kuŗi vēlētos turp pārcelties; tāpat reti apdzīvotos pagastos var rezervēt kultivētās zemes pārceļotājiem no bieži apdzīvotiem pagastiem.

§ 6. Tiem zemes pieprasītājiem, kuŗiem tur pēc komisijas konstatējuma paliekama vieta kultivētās zemēs nav paredzama, piedāvājamas nekultivētās zemes, ja tādas tur atrastos. Tiem, kuŗi būtu ar mieru šīs zemes saņemt un kuŗiem tur iznāktu paliekama vieta, piezīmējams listēs, ka zeme paredzēta no nekultivētām.

§ 7. Bezzemnieku un sīkzemnieku novietošanai pareredzētās, vēl nesamērītās zemes komisija iznomā uz vienu gadu zemes pieprasītājiem samērā ar viņu inventaru, dodot uz katru zirgu apgabalos, kur zemes trūkst, ne vairāk par 10 pūrv., bet, kur zemes pietiekoši, ne vairāk par 20 pūrv. aramas zemes.

§ 8. Zeme iznomājama dodot priekšroku sekošā kārtībā: 1) pieprasītājiem, kuŗiem tur paredzētas paliekamas vietas kultivētās zemēs, 2) pieprasītājiem, kuŗiem tur paredzētas paliekamas

vietas nekultivētās zemēs, 3) līdzšinējiem iznomājamo zemju lietotājiem, kuŗiem tur paliekamas vietas nav paredzētas, 4) visiem pārējiem bezzemniekiem un sīkzemniekiem un 5) lielrentniekiem.

§ 9. Katrā vietā, pirms zemi iznomā, no iznomājamo zemju platības jāatvelk tā ziemas sējumu daļa 1) kuŗā iesēta vairāk, nekā līgumā noteikts un 2) vairāk, nekā pagājušā gadā saņemts. Šī normu pārsniedzošā ziemāju daļa iznomājama viņu iestrādātājiem, vai tie tur citu zemi tālak nomā vai nenomā, pirmā gadījumā bez novilkumiem, bet otrā atvelkot dubultu sēklu.

§ 10. Zemi iznomājot, komisija nosaka rudzu pudos nomas maksu par pūrvieta aramas zemes un pļāvām, kuŗas saņem virs 25⁰/_o no nomājamās aramās zemes platības, kā arī līdzdodamo pļavu, ganību un ziemāju daudzumu un, pēc iespējas norāda arī telpas, kuŗas pienāktos katram zemes lietotājam un kuŗas būtu atstājamās dažādām iestādēm vai iznomājamās irniekiem.

§ 11. Katram zemes nomniekam komisija izsniedz līgumu, kuŗā atzīmējams, kur, cik, uz kādu laiku un par kādu maksu rudzu pudos tam zemes iznomāts un cik jāiesēj ziemas labības un aboliņa.

§ 12. Komisija zemi iznomā saziņā ar pagasta zemes ierīcības komiteju un pagasta padomi, noklausījusēs ienteresētās personas. Zemju iznomāšanas dienā izziņojama pagastā ar apkārtrakstu vismaz 3 dienas priekš komisijas ierašanās

§ 13. Visuš savus atzinumus un lēmumus komisija protokolē un protokolu izgatavo 3 eksemplaros, no kuŗiem viens paliek pašasta, otrs — apriņķa un trešais — Centralās Zemes Ierīcības Komitejā.

§ 14. Visi līdzšinējie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojumi un instrukcijas, cik tālu viņi nav ar šo atcelti, vai grozīti, paliek spēkā.

§ 15. Visi komisijas lēmumi vēl apstiprināmi Centralā Zem. Ier. Komitejā.

Pieņemti Centralās zemes ierīc. kom.
plenarsēdē 1922. g. 1. aprīlī (Prot.
Nr. 410, p. 2)

50. Noteikumi

par valsts fonda zemes lietotāju novietošanu 1922./23. saimniecības gadā.

(Z. I. V. Nr. 33.)

§ 1. Valsts fonda zemes (jaunsaimniecības, rentes mājas, piegriezumi u. t. t.), kas apriņķa zemes ierīcības komitejā piešķirtas līdz š. g. 23. aprīlim un par kuŗu piešķiršanu tur 7 dienu laikā nav ienākušas pārsūdības Centralai zemes ierīcības komitejai, nododamas samērā ar ieguvēja apstrādāšanas spējam

(instrukcijas Nr. 5 § 6 vai Latgales instr. Nr. 25. §) vispirms tiem, kam šīs zemes piešķirtas aprīnķa zemes ierīcības komitejā, ja arī centralā zemes ierīcības komitejā piešķiršana nebūtu līdz tam laikam galīgi apstiprināta. To zemes daļu, ko tie, kam šī zeme piešķirta aprīnķa zemes ierīcības komitejā, nespētu apstādāt, valdība uz vienu gadu iznomā citiem zemes pieprasītājiem ar inventāru, kam zeme vēl nekur nebūtu piešķirta vai iznomāta.

Piezīme. Lietošanas aprobežojumi, kādus paredzējušas aprīnķa zemes ierīcības komitejas zemi piešķirot, paliek spēkā.

§ 2. Uz zemēm, par kuŗu piešūiršanu aprīnķa zemes ierīcības komitejā 7 dienu laikā ienākušas pārsūdzības centralai zemes ierīcības komitejai, var pēc aprīnķa zemes ierīcības komitejas ieskata novietot abus pieprasītājus, ja šīs zemes aprīnķa ierīcības komitejā piešķirtas ienācējiem un tagadējie lietotāji šo lēmumu pārsūdzējuši Centralai zemes ierīc. komitejai.

§ 3. Ja aprīnķa zemes ierīcības komitejā zemes piešķirtas tagadējiem lietotājiem un šo lēmumu pārsūdzējuši zemes pieprasītāji, kas tagad dzīvo citur, tad pēdējie var dabūt pieprasītā vietā nomāt tikai tās zemes, ko tagadējie lietotāji, kam šīs zemes aprīnķa zemes ierīcības komitejā piešķirtas, nespēj apstrādāt, un kuŗas nebūtu vajadzīgas arī to tagadējo šo zemju lietotāju novietošanai, kuŗiem zeme vēl nekur nav piešķirta vai iznomāta.

51. C. Z. I. K-jas rikojums Nr. 3320.

(Z I. V. Nr. 29.)

Ievērojot agrarreformas likuma I. daļas 12. pantu un IV. daļas 8. pantu, Centralā zemes ierīcības komiteja š. g. 11. februāra sēdē (prot. Nr. 385. p. 4) nolēma: valsts fonda zemju izmantošanas lietu nokārtošanu un ar to sakarā stāvošo jautājumu izšķiršanu nodot zemju departamentam, kuŗu kompetencē līdz ar to pāriet sekošas lietas:

1) Fonda zemes iznomāšana, 2) strīdu izšķiršana starp nomniekiem, 3) sūdzības par vietējam iestādēm nomas lietās kā arī pārsūdzības par izrentēšanas komisiju rīcību, 4) viengadīgu nomas līgumu apstiprināšana, 5) svarīgāko līgumu projektu, kas apstiprināmi Centralās zemes ierīcības komitejā, pārbaudīšana un atziņu došana par tiem, 6) isnomāšanas lietu nokārtošana saskaņā ar Centralās zemes ierīcības komitejas instrukcijām un juridiskās komisijas atzinumiem 7) nomas maksas samazināšanas līgumu izlemšana, 8) zemes, telpu, sējumu un citu objektu lietošanas nokārtošana un izšķiršana, kādā gadījumā nākt ar priekšlikumu Centralā zemes ierīcības komitejai

par lietas izlemšanu un lēmumu izpildīšanu administratīvā kārtā,
9) atsavināta inventara likvidēšanas lietu nokārtošana.

Līdz ar šo atcelti instrukciju Nr. 24 un 27 §§ par izren-
tēšanas komisiju protokolu iesūtīšanu un apstiprināšanu Centralā
zemes ierīcības komitejā.

52. Instrukcija Nr. 28.

par 1921./22. g. otrās puses rentes nomaksu graudā.

(Z. I. V. Nr. 22.)

Atcelta.

53. Instrukcija Nr. 29.

par iemaksas naudu, kas ņemāma no ilgadīgiem
rentniekiem piešķirtām saimniecībām.

(Z. I. V. Nr. 22.)

Atcelta.

Pieņemti C. Z. I. K. plenarsēdē 1921.
gada 16. decembrī (prot. 369, p. 4.)

54. Noteikumi

par zvejas tiesībām valsts ūdeņos.

(Z. I. V. Nr. 26.)

1. Zvejas tiesības uz valsts zemes fondā ieskaitītu zemju
ādeņiem līdz ūdens reformas izvešanai paliek valsts īpašumā un
zemkopības ministrijas pārvaldībā.

Piezīme: Zvejas tiesības slēgtos ūdeņos vienas saimnie-
cības robežās izmanto īpašnieks vai nomnieks.

2. Jūrā zveja brīva katram Latvijas pilsonim. Zvejniecī-
bas tehniskām vajadzībām jūrmala lietojama 60 asu platā joslā,
skaitot no ūdens normalā stāvokļa, izņemot kultivētu zemi, kas
atstājama ne mazāk kā 10 asu platumā. Specialām zvejniecības
vajadzībām zemi var rezervēt arī no kultivētām zemēm vai arī
var atstāt platāku joslu. Jūras zvejas kārtību nosaka un krasta
lietošanas noteikumus izdod zemkopības ministrija.

3. Valsts zvejas tiesības iekšējos ūdeņos iznomājamas uz
3—6 gadiem. Zvejniecības tehniskām vajadzībām upju un
ezeru krasti lietojami 3 asu platumā, skaitot no ūdens normalā
stāvokļa, lielākos ezeros un sabiedriskās upēs līdz 10 asu pla-
tumā. Zvejas saimniecības vajadzībām, leduspagrabu, noliktavu,
zivju pārstrādāšanas rūpniecības iestāžu, zvejas būvju, zivju pe-
rinātavu, plāvu, tīrumu u. t. t. ierīkošanai, zeme piešķirama pēc
katras saimniecības vajadzībām.

Piezīme: Racionalu zvejas saimniecību, zivju perinātavu un zivju pārstrādāšanas rūpniecības uzņēmumu u. t. t. ierīkošanai zvejas tiesības var iznomāt uz ilgāku laiku — līdz 18 gadiem.

4. Zvejas nomas pieprasījumi uz vietas iesniedzami slēgtos kuveros iznomāšanas komisijai no apriņķa valsts zemju inspektora vai viņa pilnvarotas personas kā priekšsēd. un trim locekļiem: viena no apriņķa valdes, viena no vietējās pagasta valdes un viena zvejniecības priekšstāvja pēc apriņķa valdes norādījuma. Zvejas nomas pieprasījumam pievienojami attiecīgi pierādījumi par iespēju nodrošināt pieprasīto ūdeņu kārtīgu izmantošanu, norādot pieprasījumā, kādu gada renti zelta frankos pieprasītājs sola maksāt.

5. Zvejas nomas pieprasījumi izsniedzami p. 4 minētām komisijām līdz 1922 g. 1. februarim. Pieprasījumi līdz ar komisijas atsaukumi un nomas līguma projektu iesniedzami apriņķa zemes ierīcības komitejām līdz 1922. g. 15. februarim un no apriņķa zemes ierīcības komitejas ar viņas atsauksmēm zemkopības ministrijas zemju departamentam līdz 1922. g. 1. martam nodošanai centralās zemes ierīcības komitejas apstiprināšanai.

6. Iznomāšanas komisijām un apriņķa zemes ierīcības komitejām jādod par katru zvejas nomas pieprasījumu brīvs, tomēr noteikti motivēts atzinums, pievedot visus iemeslus, kuŗu dēļ pēc komitejas domām pieprasījums būtu ievērojams vai noraidāms.

7. Centralās zemes ierīcības komiteja patur tiesību iznomāt ūdeņus neatkarīgi no attiecīgu komisiju un apriņķu zemes ierīcības komiteju lēmumiem tieši pieprasītājiem, liekot vajadzības gadījumā iznomāšanas lietu izšķirt ar lozi vai vairāksolīšanā.

8. Nomnieks padots nākamam ūdens reformas likumam, ja tas arī grozītu nomnieka tiesiskās attiecības ar valsti.

(Pieņemti C. Z. I. K. prezidijā, sēde
1921. g. 15. decembrī (pr. 367, p. 9.)

55. Pārgrozījumi

pie instrukcijām Nr 7, 17, 23 un 29.

(Z. I. V. Nr. 27.)

1. Līdzšinējais instrukcijas Nr. 7, § 20. atcelts un tā vietā liekams sekošais: Iznomājot rūpniecības uzņēmumus uz vairākiem gadiem, rentes nauda noteicama zelta frankos un maksājama Latv. rubļos, pēc maksāšanas dienas Rīgas biržas kursa.

2. Līdzšinējais instrukcijas Nr. 17, § 2, atcelts un tā vietā liekams sekošais: Nomas laiks nosakāms vismaz uz 6

gadiem. Rentes nauda noteicama zelta frankos un maksājama Latvijas rubļos, pēc maksāšanas dienas Rīgas biržas kursa.

3. Līdzšinējais instrukcijas Nr. 23, § 3. atcelts un tā vietā liekams sekošais: Maksa nosakāma zelta frankos, maksājot Latvijas naudā, pēc maksāšanas dienas Rīgas biržas kursā.

4. Līdzšinējais instrukcijas Nr. 29, § 2. atcelts un tā vietā liekams sekošais: Iemaksas nauda nomaksājama kaut kuŗā valstskases nodaļā uz Zemju departamenta ienākumu budžeta ejošā naudā, rēķinot 1 zelta franku pēc maksāšanas dienā pastāvošā Rīgas biržas kursa.

Pamats: Pārgrozījumi un papildinājumi 1920. g. 19. marta likumā par vienīgo maksāšanas līdzekli. Publicēts 1921. g. Nr. 12. Likumu un valdības rīkojumu krājumā zem Nr. 116.

Pieņemti Centralās zemes ierīcības komitejas plenarsēdē 1922. g. 14. februārī prot. № 385. p. 2.

56. Vispārējie noteikumi par valsts zemju (muižu centru) iznomāšanu.

(Z. l. v. № 29.)

§ 1. Valsts zemes iznomā zemkopības ministrija saziņā ar Centralo zemes ierīcības komiteju,

§ 2. Nomas maksu par iznomājamo zemi ņem no derīgas zemes platības, kāda uzrādīta nomas līgumā to slēdzot, bet ja vēlāk pēc galīgas un pamatīgas zemes uzmērīšanas izrādītos, ka zemes platība citāda nekā līgumā minēts, tad nomnieks uz priekšu maksā nomu pēc faktiskas zemes platības, pie kam viņam nav tiesības prasīt no nomas devēja atpakaļ sumu, kuŗu viņš būtu līdz iznomātās zemes galīgai uzmērīšanai vairāk samaksājis, kā patiesībā no viņa nāktos pēc faktiskas zemes platības, un ja rente samaksāta mazākos apmēros, tad zemkopības ministrija nevar prasīt no nomnieka piemaksu.

§ 3. Iznomāto zemi izmērijot, nomniekam jānodod mērniecības darbiem vajadzīgie strādnieki, kā arī dzīvoklis mērniekam.

§ 4. Nomas līgumā paredzētā nomas maksa zelta frankos maksājama Latvijas valūtā pēc maksāšanas dienā pastāvošā Rīgas biržas kursa kursa un ja nomu maksā provinces valstskases nodaļās, tad pēc pēdējām oficialām ziņām par Rīgas biržas kursiem.

§ 5. Noma maksājama katru gadu divos termiņos, līdzīgās daļās uz priekšu — 23. aprīlī un 23. oktobrī valstskasē uz zemkopības ministrijas ienākuma rēķina. Par nomas nenomaksāšanu noteiktā termiņā nomnieks maksā 2% soda naudas par katru pilnu vai nepilnu mēnesi. Ja nomas maksa vai daļa no

tās nav nomaksāta pusgada laikā pēc attiecīga termiņā notecēšanas, tad zemkopības ministrijai tiesība skaitīt līgumu par lauztu un piedzīt no nomnieka administratīvā kārtā visus zaudējumus kas cēlušies līgumu laužot.

§ 6. Bez nomas maksas nomniekiem jāpilda visas uz nomas objekta guļošās valsts un pašvaldības kļaušas, nodokļi un nodevas, kādi jau tagad pastāv un kādus vēl uz priekšu varētu uzlikt attiecīgās iestādes.

§ 7. Noslēdzot un izpildot nomas līgumu, kā arī izgatanojot līguma norakstu, vajadzīgos izdevumus sedz un zīmognodokli maksā nomnieks.

§ 8. Nomnieks saņem līdz ar zemi iznomātās ēkas pēc īpaša saraksta, kurā atzīmēts ēku stāvoklis. Nomas gadiem izbeidzoties nomniekam ēkas jānodod pilnā kārtībā. Ēkas nomnieks var noplēst, tāsīt pārbūves un celt jaunas ēkas tikai ar zemkopības ministrijas atļauju pēc apstiprināta plāna. Ēkas, kuŗas nomnieks būvē no jauna pats saviem līdzekļiem un materiālu, bez zemkopības ministrijas atļaujas, pēc nomas termiņa izbeigšanās paliek zemkopības ministrijas īpašumā bez kādas atlīdzības.

§ 9. Nomniekam jāuztur ēkas un telpas nomas laikā pienācīgā stāvoklī. Visus vajadzīgos ēku un telpu remontus nomniekam jāizdara uz sava rēķina bez kādas atlīdzības par izdarītiem remontiem pēc nomas laika izbeigšanās.

Ēku remontu, kādi izdarāmi pirmos 4 nomas gados, atzīmējami nomas līgumā specialos noteikumos.

Nomnieka neizpildītos remontus nomas devējam, resp. zemkopības ministrijai tiesība izdarīt uz nomnieka rēķina.

§ 10. Nomniekam jāapdrošina nekavējoties pēc nomas objekta saņemšanas uz sava rēķina viņa lietošanā nodotās ēkas zemkopības ministrijas noteiktā vērtībā pret uguni zemkopības ministrijas norādītā apdrošināšanas iestādē, noslēdzot apdrošināšanu uz zemkopības ministrijas vārdu. Apdrošināšanas polise nododama glabāšanā iznomātājam. Ja apdrošināšanas polise 5 dienas pirms apdrošināšanas termiņa beigām nav zemkopības ministrijā saņemta, tad zemkopības ministrijai tiesība apdrošināšanu izgarīt uz nomnieka rēķina.

Ugunsgrēka gadījumā nomniekam tūliņ par to jāziņo zemkopības ministrijai, ievērojot attiecīgās apdrošināšanas iestādes noteikumus par apdrošināšanas sumas izsniegšanu; ja iestāde, kuŗā ēkas apdrošinātas, atteiktos izsniegt apdrošināšanas naudu nomnieka nolaidības dēļ, tad zemkopības ministrijai tiesība atjaunot nodegušo ēku uz nomnieka rēķina. Nodegušās ēkas vietā nomniekam jāuzceļ jauna ēka pēc zemkopības ministrijas apstiprināta plāna. Apdrošināšanas naudu saņem zemkopības ministrija un izsniedz nomniekam ēku atjaunošanai pa daļām: $\frac{1}{3}$ tūliņ pie nodegušās ēkas atjaunošanas darbu sākuma un pārējās $\frac{2}{3}$ skatoties pēc vajadzības un padarītiem būves darbiem.

Nomniekam nav tiesības celt pret zemkopības ministriju nekādas prasības par to, ka viņam nodegušā ēka iztrūkst.

§ 11. Nomniekam jāuztur pienācīgā kārtībā un vajadzības gadījumā jāizlabo uz sava rēķina visi nomātās zemes robežās esošie ceļi, grāvji un tilti, izņemot tos, kas pēc pastāvošiem noteikumiem jāuztur valstij vai sabiedrībai.

§ 12. Nomniekam nav brīv bez zemkopības ministrijas atļaujas izvest no nomas vietas lopbarību, salmus un mēslus, kā arī cirst kokus, izņemot baltos alkšņus, lazdas un kārķļu krūmājus, vai citādi mazināt nomas objekta vērtību.

§ 13. Nomniekam nav tiesības izmantot apakšzemes bagības izņemot mālus, kaļķakmeņus, granti un kūdru, sava saimniecības vajadzībām.

§ 14. Zemkopības ministrijas pilnvarotām personām ir tiesība nomnieka saimniecību katrā laikā pārlūkot un izdarīt pamatīgu revisiju, lai pārliecinātos, vai līguma nosacījumus nomnieks ievēro un izpilda, pie kam nomniekam jāgadā par zemkopības ministrijas priekšstāvju atvešanu un aizvešanu līdz dzelzceļa stacijai ne vairāk kā divas reizes gadā.

Nomnieks nedrīkst pretoties meliorācijas vai mērīšanas darbu izvešanai nomājamā zemes gabala robežās, ja minētos darbus izved ar zemkopības ministrijas piekrišanu.

Atlīdzības prasība par nodarītiem zaudējumiem no trešām personām attiecināma uz pēdējām likumā paredzētā kārtībā.

§ 15. Nomniekam nav tiesības bez zemkopības ministrijas atļaujas atdot savu nomas vietu citam vai to tālāk iznomāt, vai izgraudot nedz visu, nedz pa daļām, kā arī vispāri nodot svešā lietošanā.

Naves gadījumā nomnieka tiesības pāriet uz viņu likumiem mantiniekiem, paziņojot par to zemkopības ministrijai.

§ 16. Nomājamās zemes robežās esošais augļu dārzs jāuztur pilnīgā kārtībā: augļu koki un ogu krūmāji kārtīgi katru gadu jāaprok un jāapmēslo, augļu koki jākaļķo, jāizgriež tiem zari un vajadzīgā laikā jāspēr soļi pret dārza kaitēkļiem. Augļu koku un ogu krūmāju skaitam pēc nomas laika izbeigšanās vajaga būt ne mazākam kā nomas objektu saņemot. Dārza sēta pastāvīgi jāuztur labā kārtībā.

§ 17. Parks nomniekam jāuztur kārtībā, kokus viņa nav brīv cirst un ne sīk-nedz liellopus nevar parkā ganīt.

§ 18. Nomnieks atbild par visiem tiem zaudējumiem un pretenzijām, kuŗas pieteiktu trešā persona ūdeņa vai citu iekārtojumu izmantošanas lietās.

§ 19. Nomniekam nomātā zeme jāapstrādā pēc vispār pieņemtiem lauksaimniecības paņēmieniem un jāietur tāda augu sējas kārtība, kādu apstiprinājuse zemkopības ministrija.

Nomniekam nav brīv bez zemkopības ministrijas atļaujas pārvērst pļavu par aramzemi un otrādi.

Nomniekam katrā rudenī jāuzaŗ visa nākamā pavasara sējai vajadzīgā zeme un katru gadu jāiesēj sējas kārtībā paredzētais daudzums rudzu vai kviešu un āboliņš. Par katru rudenī neuzartu hektaru nomnieks maksā soda naudas 16 zelta franku un par katru neapsētu ziemājas vai āboliņa hektaru soda naudas 81 zelta franku. Nomas līgumam izbeidzoties nomniekam jāatstāj bez atlīdzības ziemāju un āboliņa sējumi pēc sējas kārtībā paredzētās platības.

§ 20. Ja nomnieks būs kārtīgi pildījis līgumu un ierīkojis priekšzīmīgu saimniecību, tad viņš bauda priekšrocības pret citām privatpersonām, gadījumā, ja nomas objektu iznomātu tālāk.

§ 21. Zemkopības ministrijai ir tiesība tādus līgumā paredzētus pienākumus, par kuŗu neizpildīšanu līgumā nav paredzēts atsevišķs sods un kuŗus nomnieks nav izpildījis, likt izdarīt uz nomnieka rēķina.

§ 22. Par līguma kārtīgu izpildīšanu nomnieks atbild ar visu savu mantu un nomas līgumu noslēdzot iemaksā drošības naudu vismaz pusgada nomas maksas lielumā. Drošības nauda iemaksājama valstskasē uz Zemju departamenta depozītu rēķina un atmaksājama nomniekam pēc nomas laika izbeigšanās un galīgas norēķināšanās ar zemkopības ministriju.

§ 23. Ja nomnieks neizpilda kaut arī vienu no līguma nosacījumiem, tad ar zemkopības ministrijas rīkojumu viņam tūlīņ nomas vietu uzteic, un tam nākošos Jurgos jāatstāj nomas vieta, pie kam zaudējumus, kādi celtos par to valstij, sedz ar iemaksāto drošības naudu un citu nomnieka īpašumu.

§ 24. Nomniekam nav brīv bez zemkopības ministrijas atļaujas atvērt nomājāmās zemes robežās tirgotavas un rūpniecības iestādes.

Eieņemts Centralās zemes ierīcības komitejas plenarsēdē 1922. g. 1. marrā (prot. Nr. 3 3. p. 4).

57. Noteikumi

par tehniski izmantojamo purvu nomāšanas kārtību.

(Z. I. V. Nr. 31.)

1. Visu valstij piederošo purvu iznomāšanu tehniskās izmantošanas mērķiem pārzin lauksaimniecības departaments.

2. Lūgumi dēļ tehniski izmantojamu purvu iznomāšanas līdž ar vietējās un aprīņa zemes ierīcības komitejas atzinumiem iesniedzami lauksaimniecības departamentam.

3. Purvu iznomāšanas līgumus sastāda lauksaimniecības departaments un iesniedz Centralai zemes ierīcības komitejai apstiprināšanai.

4. Līgums pamatprincipos izstrādājams pēc vispārīgo valsts pārziņā atrodošos rūpniecības iestāžu izmantošanas līgumu parauga, pie kam:

- a) iznomājamā purva platība nosakāma atkarībā no aizņēmuma darbības apmēra — ražības, ar tādu aprēķinu, ka visa iznomājamā purva platība jāizmanto līgumā paredzētā laikā.
- b) purva nomātājam jāaņem kūdras izmantošanu vest pēc zemkopības ministrijas apstiprinātā purva eksplotācijas plāna, kas sastādāms tā, lai noraktā purva klonu atstātu kultivēšanai noderīgā stāvoklī;
- c) purva izmantošanai vajadzīgo papildu zemes gabalu piedaļīšanu kūdras kaltēšanai, fabrikas, saimniecības ēku un strādnieku ģimeņu dārziņu iekārtošanai, — izšķir Centralā zemes ierīcības komiteja;
- d) purva nomas nauda nosakāma zelta frankos ilgdadīgas maksas veidā no kb. asīm izgriezta valga purva tilpuma.

Pieņemts C. Z. I. K. plenarsēdē 1922. g.
5. aprīlī (prot. Nr. 413, p. 2).

58. Rikojums

par rūpniecības un tamlīdzīgu iestāžu nodošanu un lietošanu.

(Z. I. V. Nr. 35).

1. Visas rūpniecības iestādes, kā: dzirnavas, kaļķu un ķieģeļu ceplī, tapāt atsevišķas ēkas rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumiem, augļu dārzi, dīksaimniecības u. t. t., kas līdz 1922. g. 23. aprīlim Centralā zemes ierīcības komitejā piešķirtas dzimts īpašumā vai dzimts nomā, nododamas šo objektu ieguvējiem līdz 1922. g. 6. maijam, neatkarīgi no attiecīgā sludinājuma „Zemes ierīcības Vestnesī“.

2. Pirmā pantā minētos objektus aprīnķa valsts zemju inspektors, vai viņa pilnvarota persona, pieaicinot pagasta zemes ierīcības komitejas priekšstāvi, nodod ieguvējiem, ja pēdējie uzrāda valstskases kvīti par attiecīgas, katrā atsevišķā gadījumā noteiktas, drošības sumas iemaksu valstskasē un Zemkopības ministrijas Zemju departamenta izpirkšanas rēķina ienākumu Nr. 81, § 26 p. p. 1—3, vai arī uzrāda Zemju departamenta apliecību par iemaksas nodrošināšanu vai pagarināšanu.

3. Par nodošanu katrā atsevišķā gadījumā sastāda akti, pēc iespējas sīki un noteikti atzīmējot nododamā objekta stāvokli, saskaņā ar Zemes vērtēšanas nodaļas anketas datiem. Nododot objektu jāņem paraksts no jaunā īpašnieka, ka viņš izpildīs Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumā paredzētos noteikumus zīmējoties uz uzņēmuma atjaunošanu un izmantošanu, kā

arī noslēgs iegūšanas vai dzimts nomas līgumu uz attiecīga likuma pamata.

4. Visi minētie objekti nododami nākošo īpašnieku rīcībā tanīs robežās, kādas noteiktas apstiprinātā zemes sadalīšanas planā vai attiecīgā Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumā. Ja zemes sadalīšana nav notikuse un robežas nav vēl galīgi noteiktas, tad objektu ieguvējiem var zemi izrentēt, nepārsniedzot vienas jaunsaimniecības apmērus. Rentes līgumus šajos gadījumos slēdz uz vienu gadu aprīņa valsts zemju inspektors.

5. Visus pirmā pantā minētos objektus, kušus vēl Centralā zemes ierīcības komiteja nav galīgi piešķiruse līdz 1922. g. 23. aprīlim, izrentē uz vienu gadu aprīņa valsts zemju inspektors, saskaņā ar attiecīgiem noteikumiem, paredzot līgumā, kā rentes objektu ieguvējiem jānodod daļa ēku nākošo īpašnieku rīcībā ne vēlāk par 2 mēnešiem pirms līguma izbeigšanās.

6. Par ēku uzturēšanu labā kārtībā atbild faktiskais lietotājs. Par ierobežojumiem ēku lietošanā katrā atsevišķā gadījumā lemj aprīņa zemes ierīcības komiteja.

7. Šie noteikumi neattiecas uz agrāk slēgtiem līgumiem ar valsti, ciktāl tie atjaunoti ar ieguvēja piekrišanu.

Pieņemta Centralās zemes ierīcības komitejas plenarsēdē 1922. g. 8. aprīlī (prot. Nr. 416. p. 3.).

59. Instrukcija. Nr. 31.

Noteikumi par piešķirto saimniecību maksājumiem 1922. 33. saimniecības gadā.

(Z. I. V. № 35.)

§ 1. Maksājumi pēc šiem noteikumiem uzliekami tām saimniecībām, kušām zemes piešķiršana galīgi apstiprināta centralā zemes ierīcības komitejā līdz 1922. g. 23. aprīlim (Jurģiem).

§ 2. Par § 1 uzrādītām saimniecībām jāmaksā valstij gadskārtēja maksa uz izpiršanas sumas rēķina. Maksājumus vēlāk, atvelkot %/0 par izpirkuma kapitalu, ieskaitīs izpiršanas sumā.

§ 3. Atsevišķas saimniecības gadskārtēju maksu aprēķina vērtēšanas komisija, kušā ieiet 2 centralās zemes ierīcības komitejas locekļi un 1 zemju departamenta priekšstāvis. Komisijas lēmumus apstiprina centralā zemes ierīcības komiteja.

§ 4. Maksa nosakāma zelta frankos, maksājot Latvijas naudā pēc maksāšanas dienas Rīgas biržas kursa.

§ 5. Maksa par katru atsevišķu saimniecību aprēķināma, skatoties pēc zemes labuma, saimniecības stāvokļa un atrašanās

vietas. Par 1 ha derīgas zemes ņemami 2—8 zelta franki gadā. Tuvākus nosacījumus par maksas izrēķināšanu izstrādā vērtēšanas komisija (3. p.).

§ 6. Aprēķināto un centralā zemes ierīcības komitejā apstiprināto gada maksu sarakstus piesūta apriņķu un pagastu zemes ierīcības komitejām. Pagastu komitejām maksu sumas un maksāšanas noteikumi jāizziņo maksātājiem. Maksājumi nomaksājami par pusgadiem līdz 1. jūnijam un 1. decembrim.

§ 7. Ilggadīgiem rentes māju, muižu un pusemuižu rentniekiem (IV. un VI. grupu zemes pieprasītājiem), kuriem piešķirtas dzimtas īpašumā mājas, to daļas vai jaunsaimniecība pēc izvēles § 5. norādīto maksājumu vietā 1922. gada saimniecības gadā jānomaksā no 1 pūrvietas kopplatības līdz 1. jūnijam 1 zelta franks un bez tam vēl līdz 1. decembrim 2 zelta franki par katru pūrvietu. Maksājumi izdarāmi Latvijas naudā pēc maksāšanas dienas kursa Rīgas biržā.

§ 8. Iepriekšējos §§ norādītie maksājumi nomaksājami valsts krāj- un kredītbankas nodaļās uz zemkopības ministrijas zemju departamenta izpirkšanas maksu tekoša rēķina Nr. 81. Par noliktos termiņos nenomaksātām sumām aprēķināma soda nauda 1% par pilnu vai iesāktu mēnesi. Maksājuma nokavēšana pielaižama ne ilgāk par 6 mēnešiem, pēc kam maksājums piedzenams administratīvā kārtā. Kontroli par maksājumiem izdara zemju departaments.

§ 9. Katram zemes ieguvējam, kas maksā uz izpirkšanas sumas rēķina, pie iemaksām jāiesniedz pēc sevišķas formas sastādīts un pagasta zemes ierīcības komitejās atzīmēts paziņojums. Paziņojumi dabūjami zemes ierīcības komitejās un maksā 5 rbl. gabalā.

§ 10. Zemāk uzrādītos gadījumos paredzēti atvieglinājumi maksātājiem. Par tādiem gadījumiem lemj pagasta zemes ierīcības komiteja nosakot pazeminājuma %, atzīmējot to § 9 minētā paziņojumā.

§ 11. Maksu pazeminājumi.

- 1) Jaunsaimniecībām, kurām nav ēku, gadskārtēja maksa pazemināma par 90% ja ieguvējs pats piešķirto saimniecību apsaimnieko un ir sagādājis un pievedis būvmateriālu vismaz vienai dzīvojamai ēkai vai kūtij.

- I. piezīme. Ja saimniecības ieguvējs piešķirto saimniecību nodod svešā lietošanā ar noteikumiem, ka zemes pagaidu lietotājs, vai arī pats zemes ieguvējs izpilda ēku būves darbus šai pantā uzrādītos apmēros, tad maksa nav pazemināma.

- II. piezīme. Ja saimniecības ieguvējs to nodod svešā lietošanā un uz saimniecības neizpilda šai pantā uzrādītos būves darbus, tad gadskārtējā maksa paaugstināma par 200%.

- 2) Ilggadīgiem rentes māju, muižu un pusmuižu nomniekiem (IV. un VI. grupu pieprasītāji), kuŗiem piešķirtas dzimts īpašumā mājas, to daļas vai jaunsaimniecības pēc izvēles, maksa pazemināma zemāk uzrādītos apmēros, ja ēkas nopostītas kara apstākļos.
- 3) Par kara cietušām saimniecībām uzskatāmas tādas, kuŗām kara apstākļos galīgi nopostītas: 1) dzīvojamā ēka, 2) klēts, 3) kūts, 4) rija vai labības šķūnis. (Sk. turpin. 148. lp. p.)

K V Ī T E

Valsts krāj- un kredītbankas

PARAUGS
(apstipr. centrālās zemes
ierīcības komitejā 1923. g.,
8. aprīlī, prot. № 416, p.3).

.....nodaļas.

Kases grāmatas №

Par sumu rbļ. kap.

Saņemts 19..... g., "....."

no kā

(Maksātāja vārds un uzvārds)

maksājums uz izpirkšanas sumas rēķina par Centralā Zemes

Ierīcības Komitejā

(zemes ieguvēja uzvārds un

.....vārds)

piešķirto

.....kas atrodas

(jaunsaimniecību, rentes māju etc.)

.....apriņķī,

.....pagastā,

.....muižā, piešķiršanas №

Iemaksa ieskaitīta zemkopības ministrijas zemju departamenta
izpirkšanas maksu tekošā rēķinā E № 81.

Saņemts

Kasieris:

Grāmatvedis:

Kvītes otrā pusē.

Pieņemti centralās zemes ierīcības komitejā
1922. g. 8. aprīlī, protokols Nr. 416. p. 3.

Noteikumi par piešķirto fonda zemi.

I. Zeme piešķirta par atlīdzību (agrārās ref. lik. 2. daļas 41. pant.) uz noteikumiem, kuŗus izdos ar atsevišķu likumu.

II. Līdz 1. pantā minētā likuma izdošanai, zemes un citu piešķirto objektu novērtēšanai un izpirkšanas dokumentu izsniegšanai zemes ieguvēji padoti šiem un citiem likumos paredzētiem, kā arī piešķiršanas protokolā atsevišķi uzrādītiem noteikumiem.

III. Zemes ieguvēju pienākumi.

- 1) 4 gadu laikā pēc zemes piešķiršanas uzcelt zemes izmantošanai nepieciešamās ēkas, ja tādu nav.
- 2) Maksāt valstij katru gadu uz izpirkšanas sumas rēķina gadskārtēju maksu, kuŗas lielumu līdz galīgas izpirkšanas sumas noteikšanai nosaka centralā zemes ierīcības komiteja: gadskārtējas maksas par pusgadu uz priekšu līdz 1. jūnijam un līdz 1. dec. nomaksāt valsts krāj- un kredītbankas nodalās.

Piezīme. Par minētos termiņos nenomaksātām sumām aprēķinās soda naudu 10% par pilnu vai iesāktu mēnesi. Ja maksu nokavēs ilgāki par 6 mēn., tad to piedzīs administratīvā kārtā.

- 3) Piešķirtās ēkas apdrošināt uz sava rēķina.
- 4) Maksāt visus uz piešķirto zemi un ēkām krītošos valsts un pašvaldības nodokļus un nodevas, kā tagad pastāvošos, tā turpmāk uzliekamos.
- 5) Apsargāt, uzturēt labā kārtībā kā piešķirtās, tā arī pagaidu lietošanā nodotās ēkas.
- 6) Necelt šķēršļus ēku, dārzu un ziemas sējas lietotājiem, kuŗiem tādi pēc pastāvošiem centralās zemes ierīcības komitejas noteikumiem pagaidām ierādīti un atrodas zemes ieguvēja piešķirtā gabalā.
- 7) Padoties noteikumiem par mērniecības un vērtēšanas darbu izvešanu.

IV. Zemes ieguvējam aizliegts:

- 1) Piešķirto zemes gabalu dalīt, apgrūtināt ar parādiem un iekāļāt.
- 2) Atdot bez centralās zemes ierīcības komitejas atļaujas savas tiesības uz piešķirto zemi citam.
- 3) Noslēgt nomas līgumu par zemes iznomāšanu ilgāki kā uz 1 gadu.
- 4) Piešķirtās ēkas pārdot, noplēst un pārcelt uz citu vietu bez aprīņķa zemes ierīcības komitejas atļaujas.
- 5) Cirst un bojāt ceļu apstādījumus un parka kokus.

V. Zemes ieguvējam atļauts cirst kurināmo materiālu apkurināšanai un sīkos lietkokus pēc saimniecības faktiskās vajadzības rentes mājās no piedalītā meža un jaunsaimniecībās no 3 ha piešķirtā un ierādītā meža; būvkokus ēku būvēm ar vietējā mēzīņa atļauju (sk. instrukciju Nr. 32).

VI. Šo noteikumu neizpildīšanas gadījumos zemes ieguvējs zaudē savas tiesības uz piešķirto zemi, par ko lemj tiesa uz centralās zemes ierīcības komitejas sūdzību.

VII. Pēc iepirkšanas dokumentu izgatavošanas zemes ieguvējam jāierodas tos saņemt un parakstīt uz pirmo uzaicinājumu.

Piezīme. Ja saimniecībā bijuši rija un šķūnis, bet viena no šīm ēkām iznīcināta, tad pie maksājuma pamazināšanas tas nav jāievēro.

- 4) Pamazinājums aprēķināms 0% no maksājuma sumas, ja nopostīta 1 ēka — 10%, 2 ēkas — 30%, 3 ēkas — 60%, 4 ēkas — 90%.

- 5) Saimniecībām, kas cietušas dažādu nelaimes gadījumu dēļ, pagasta zemes ierīcības komitejas pazemina maksu pēc apstākļiem, bet pamazinājums nevar pārsniegt 90% no maksas sumas.

§ 12. Līdz ar šo noteikumu publicēšanu atceltas instrukcijas Nr. 23 un 29.

60. Zemkopības ministrijas rīkojums par fonda zemes ēku apdrošināšanu.

(Z. I. V. Nr. 44.)

Zīmējoties uz ēku apdrošināšanu uzdošu izpildīt sekošo:

1. Visiem fonda zemes nomniekiem, kuņiem iznomāta zeme uz vienu gadu un kuņi lieto valsts ēkas, jāmaksā tāpat kā pag. gadā 5% no nomas sumas apdrošināšanas fondam par labu. Minētie 5% aprēķināmi no pilnas gada nomas uz slēgto līgumu pamata, ierēķinot arī atlaisto rudens nomu;

2. Visiem kultūrēlo centru, rūpniecības iestāžu un citu objektu ilggadējiem nomniekiem jāapdrošina ēkas obligatoriski finansu ministrijas apdrošināšanas nodaļā;

3. Tapat obligatoriski jāapdrošina savas ēkas arī tām personām, kuņām saimniecības piešķirtas galīgi par dzimtu. Šo saimniecību ēkas var apdrošināt privātas apdrošināšanas biedrībās pēc pašu saimniecību izvēles.

61. Senata rīkojumi Centralai zemes ierīcības komitejai

1. Nr. 1012, no 25. augusta 1921. g.

Latvijas Suverenās Tautas vārdā, Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Dāva VIGANTA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz Ķempu kroga vienas daļas zemes iznomāšanu, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, ka pēc noteikumu par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā § 10 nomas līgumi par zemi, kuņa paredzēta sadalīšanai, slēdzami uz vienu gadu; ka Centralā zemes ierīcības komiteja konstatējuse, ka Ķempu krogs pagājušā saimniecības gadā bijis iznomāts sūdzētājam Dāvim VIGANTAM un kareivja mātei Annai BITTE, kā šini saimniecības gadā Centralā zemes ierīcības komiteja atzinuse par lietderīgu Annas BITTES nomāto daļu palielināt, izrentējot tai 6 pūrvietas aramās zemes un pusi no pļāvām un ganībām līdz ar attiecīgām ēkām, atstājot pārējo zemi un ēkas sūdzētājam Dāvim VIGANTAM; ka šāds Centralās zemes ierīcības komitejas atzinums attiecas uz lietas būtību un nav no Senatas uzraudzības kārtībā pārbaudāms; ka saskaņā ar agrarās reformas likuma IV. daļas, 8. pantu, Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi valsts zemju fondā izlietošanas ziņā ir galīgi un pārsūdzami Senatā kasācijas resp.

uzraudzības kārtībā; ka Senats, caurskatot viņam par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem iesniegtās sūdzības, piegriež vērību, ka Centralā zemes ierīcības komiteja, savus lēmumus taisot, turētos likuma un viņa izdoto instrukciju robežās (agr. reform. lik. IV. daļas, 9. pants), un kā šīni gadījumā lūdzējs savā sūdzībā neuzrāda ne uz vienu agrarās reformas likuma pantu pārkāpumu no Centralās zemes ierīcības komitejas puses, bet lūdz vienīgi lietu caurskatīt pēc būtības, kas aiz augšā aprādītiem iemesliem Senatam nav iespējams, kamdēļ nolemj: Dāva VĪGANTA sūdzību atstāt bez ievēribas.

2. Nr. 1010, no 25 augusta 1921. g.

Senats, caurskatījis tiesas sēdē Jāņa, Jāņa dēla BEDRIŠA pilnvarnieka zv. adv. J. Graudiņa sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu Nītaures dzirnavu izrentēšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, ka pēc agrarās reformas likuma IV. daļas, 8. panta Centralai zemes ierīcības komitejai piekrit starp citu galīgi spriest par fonda zemes izlietošanu; ka pie fonda zemes, saskaņā ar agr. reformas lik. I. daļas, 2. panta, 2. pkt., pieder arī visi likumos paredzētie zemes un muižas piederumi; ka pēc instrukcijas Nr. 7, § 23 ar Centralās zemes ierīcības komitejas piekrišanu atsevišķos gadījumos rūpniecības uzņēmumus var arī iznomāt spējīgiem uzņēmējiem bez vairāksolišanas; ka jautājumi, kuŗi rūpniecības uzņēmumi iznomājami bez vairāksolišanas un kuŗš uzņēmējs uzskatāms par spējīgu, attiecas uz katras atsevišķas lietas būtību un nav no Senata kasācijas, resp. uzraudzības kārtībā pārbaudāmi, un ka šīni gadījumā sūdzētājs nav piedevs nekādas likumīgas pārsūdzības, kamdēļ vienīgi viņam būtu izrentējamas Nītaures muižas dzirnavas, nolemj: Jāņa, Jāņa dēla BEDRIŠA pilnvarnieka zv. adv. J. Graudiņa sūdzību atstāt bez ievēribas.

3. Nr. 1095, no 7. septembra 1921. g.

Senats, caurskatījis tiesas sēdē Otto HEIDEMAŅA pilnvarnieka zv. adv. E. Grünberga sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 12. maija lēmumu Zentenes pagasta Vecbergu mājas izrentēšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka uz 1920. g. 23. decembra noteikumu pamata par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā zemes, kuŗas ieskaitītas bezzemnieku novietošanai tekošā gadā un vēl nav sadalītas mazsaimniecībās, sākot ar 1. februāri iznomājamas pēc iespējas tiem viņu pieprasītājiem, kuŗiem saskaņā ar agrarlikuma II. daļu un attiecīgo instrukciju būtu tiesības viņus galīgi iegūt (4. p.); ka Kārlim Freibergam, kas Vecbebru mājas līdz 1915. gadam lietojis vairāk kā 30. gadus, tiesība uz šīs mājas piešķiršanu (instr. Nr. 5, § 10 un 12), jo tagadējais lietotājs HEIDEMAŅS tur nav saimniekojis vairāk par 10 gadiem; ka tādā kārtā Centralā zemes ierīcības komiteja rīkojusēs pareizi un saskaņā ar pievestiem noteikumiem; ka Heidemaņa sūdzībā pievestie apstākļi neuzrāda likumu un noteikumu pārkāpumus no Centralās zemes ierīcības komitejas puses, bet attiecas vienīgi uz lietas būtību, kas no Senata nav pārbaudāmi (agr. lik. IV. d. 9. p.); ka tādejādi Otto Heidemaņa sūdzība atzīstama par nepamatotu, kāpēc nolemj Otto HEIDEMAŅA sūdzību atstāt bez ievēribas.

4. Nr. 1115, no 22. septembra 1921. g.

Senats, caurskatījis tiesas sēdē lauksaimniecības aroda biedrības „LATVIJAS ZEMES ARĀJS” sūdzību par Centralās zemes ierīcības komiteja š. g. 26. aprīļa lēmumu attiecībā Bornsmindes pag. „Bāku” dzirnavu izrentēšanu Heinricham Arensam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka uz agrarās reformas likuma I. daļas, 12. panta pamata Zemkopības ministrijai piešķirta tiesība izdot tuvākus nosacījumus par atsavināto īpašumu pārņemšanas laiku un kārtību, kā arī par šo īpašumu izmantošanu un pārvaldīšanu līdz agrarās reformas izvešanai; ka uz tā paša likuma IV. daļas, 8. panta amata Centralai zemes ierīcības komitejai piekrit vadīt un

pārzināt zemes fonda izlietošanu un galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlemt zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus; ka uz pievesto likuma pamata 1921. g. 19. janvārī no Zemkopības ministrijas, saziņā ar Centralās zemes ierīcības komiteju, ir izdota instrukcija Nr. 7 par rūpniecības uzņēmumu iznomāšanu; ka uz šīs instrukcijas 19. panta pamata nomas līgumi par valsts zemju fondā ietilpstošiem rūpniecības uzņēmumiem caur valsts zemju inspektoriem noslēdzami vienīgi pēc tam, kad tādu līgumu projekti no Centralās zemes ierīcības komitejas galīgi apstiprināti; ka šai gadījumā Bornsmindes Bāku dzirnavas no l. Bauskas agrarrajona pārziņa 1921. g. 22. aprīlī iznomātas „Latvijas Zemes Arāju“ sabiedrības Bornsmindes nodaļai uz Bauskas apriņķa zemes ierīcības komitejas š. g. 18. aprīļa lēmumu pamata, bez tāda iznomāšanas projekta galīgas apstiprināšanas no Centralās zemes ierīcības komitejas; ka tādā kārtā sūdzētājas sabiedrības līgumam par Bāku dzirnavu nomu nav likumīga spēka un Centralai zemes ierīcības komitejai, uz pievesto likumu un instrukcijas noteikumu pamata, bij tiesība minēto nomas līgumu atcelt un dzirnavas iznomāt personai, kuru tā ieskata par spējīgāku un uzticamāku uzņēmuma izmantotāju (instr. Nr. 7, § 23); ka aiz pievestiem iemesliem lauksaimniecības aroda biedrības „Latvijas Zemes Arājs“ sūdzība atzīstama par nepamatotu, kāpēc n o l e m j: Lauksaimniecības aroda biedrības „Latvijas Zemes Arājs“ sūdzību atstāt bez ievēribas.

5. Nr. 1218, no 28. septembra 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesa sēdē Oskara ROZENBERGA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 15. jūlija lēmumu attiecībā uz Engelhardta muižas, Briēžu dzirnavu labības un siena ražas sadalīšanu, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektu apstiprināšanas lietās ir galīgi un tie grozāmi vienīgi iesniedzot pārsūdzības Senatam (agr. ref. lik. IV. d., 8. pants „c“ punkts un 9. pants); ka š. g. 8. jūnijā, apstiprinot š. g. 20. aprīlī notikušo vairāksolišanu, kurā Rozenbergs Engelhardta muižas Briēžu dzirnavas nosolījis par 42.000 rbj. nomas gadā, Centralai zemes ierīcības komitejai nebij tiesības pēc tam vēl, uz bijušā dzirnavnieka Kačerovska lūguma pamata, savu galīgo lēmumu grozīt un mazināt no Rozenberga uz vairāksolišanas noteikumu pamata iegūtas tiesības; ka šāda likuma pārkāpuma dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 15. jūlija lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 15. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

6. Nr. 1230, no 28. septembra 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Emilijas MELBARDT pilnvarnieka zv. adv. E. Pētersona sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem Ceriņ-Liču māju iznomāšanas lietā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka Ērgļu pagasta „Ceriņ-Liču“ mājas iznomāšanu tās ilggadīgai rentniecei Emilijai Melbardt Centralā zemes ierīcības komiteja 1921. g. 4. maijā apstiprinājusi; ka tādi Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi uz agrarās reformas likuma IV. daļas, 8. panta, „c“ punkta pamata ir galīgi un uz tā paša likuma IV. daļas, 9. panta pamata grozāmi vienīgi iesniedzot pārsūdzību Senatam; ka tādā kārtā Centralai zemes ierīcības komitejai nav tiesības pret šādiem saviem lēmumiem nekādus protestus pieņemt un izšķirt; kā šai gadījumā, pieņemot no Āboliņa protestu pret savu š. g. 4. maija lēmumu un pēc tam 25. maija un 22. jūlijā grozot pēdējo, Centralā zemes ierīcības komiteja ir pārkāpusi pievestos likuma noteikumus; ka šāda likumā pārkāpuma dēļ minētie Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 25. maija un 22. jūlija lēmumi zaudē likumīgu spēku, atzīstami par neesošiem un par spēkā pastāvošu ieskatāms viņas š. g. 4. maija lēmums, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 25. maija un 22. jūlija lēmumus atcelt.

7. Nr. 1231, no 28. septembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Jēkaba PŪCES sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 28. jūlija lēmumu Pelču muižas rudzu piešķiršanas lietā, izklausījīs Virsprokurora v. i. atzinumu, atrod: ka Kuldīgas apriņķī, Kurmales pagastā atrodošos uz zemes fondam atsavināto Pelču muižu pagājušā 1920. gadā rentēja Jēkabs Pūce, kurš tur arī iesējis ziemas labību. Centralā zemes ierīcības komiteja savā š. g. 14. februāra Nr. 2368 paziņojumā (Zem. ier. vēstn. Nr. 5) noteikusi, ka Pelču muiža siksaimniecībā sadalīta netiks, bet ka tā paliek valsts pārziņā priekš kulturēliem mērķiem un sabiedriskiem uzņēmumiem. Tikai šīs muižas maksīgās pļavas (55. pūr.) piešķirtas pie „Dumicu“ kalpu mājām, kuŗas uz šo 1921./22. gadu iznomātas bezzemniekiem J. Freimanim un M. Hübneram no Kuldīgas apriņķa, III. rajona valsts zemju pārziņa un Kuldīgas apriņķa zemes ierīcības komitejas š. g. 1. marta lēmuma pamata, ar Freimani un Hübnera š. g. 5. jūnija noslēgtā nomas līgumu nē noteikts, ka rentnieki saņem „Dumicu“ mājas ar 55 pūrvietām pļavu bez ziemas labības, kāpēc tiem arī uzlikta tikai puse nomas naudas un pienākums apsēt zemes līgo daļu ar ziemas labību, saskaņā ar papildinājumu Nr. 3388 pie noteikumiem par zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gadā, § 3 un 6 — (Pievestos noteikumu papildinājumu pantos tiek pielaista fonda zemes iznomāšana bez ziemas labības saņemšanas). Pēc tam š. g. 6. jūlijā Zemkopības ministrijas uzdevumā tas pats valsts zemju pārziņis uz tekošo gadu iznomājis Pelču muižu sūdzētājam Jēkabam Pūcim ar to noteikumu, ka viņš saņem visu ziemas sējuma ražu, kuŗu tas pagājušā gada rudenī iesējis.

Tādā kārtā tiesības uz ziemas labības ražas saņemšanu no Pelču muižas pagājušā rudenī sējas līgumu veidā nokārtots un Centralai zemes ierīcības komitejai bij pirmā kārtā ar šiem līgumiem jāreķinājas, apspriešot Freimaņa prasību pēc ziemas labības ražas no Pelču muižas, un tā nevarēja minētos līgumus neievērot, nenodibinot to nelikumību.

Savā Senatam dotā paskaidrojumā Centralā zemes ierīcības komiteja piemin vienīgi par Pūces līgumu, kuŗš kā lielrentnieka līgums esot bijis jāapstiprinā no Centralās zemes ierīcības komitejas, saskaņā ar noteikumiem par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. gadā (§ 6), vai tāda apstiprināšana notikusi, paskaidrojumā nav konstatēts.

Tāpat arī nav redzams, pie kāda slēdziena Centralā zemes ierīcības komiteja nāktu, ja līgums no viņas nebūtu apstiprināts, bet tas savā visumā tiek izpildīts. Bez tam līgums ar Freimani un Hübneru paskaidrojumā nemaz nav minēts, no kam jāslēdz, kā to Centralā zemes ierīcības komiteja nemaz nav apsvērusē pie sava lēmuma taisīšanas,

Nēmot vērā ka uz agr. ref. lik. 1. daļ., 12. panta pamata, noteikšana par atsavināto īpašumu pārņemšanu valsts rīcībā, kā arī par šo īpašumu izmantošanu un pārvaldīšanu, pieder Zemkopības ministrijai, ka rents līgumu ar Pūci valsts zemju pārziņis noslēdzis Zemkopības ministrijas uzdevumā; ka noslēgtais līgums attiecīgā kārtā no valsts zemju pārziņa virzīts tālāk, ka līguma caurskatīšana neatkarājas no līguma slēdzēja Pūces; ka līgums abpusēji izpildīts, — jānāk pie slēdziena, ka minētais līgums arī tagad pastāv spēkā un Centralai zemes ierīcības komitejai nebīj tiesības to pēc sava ieskata vienā daļā, attiecībā uz ziemas labības ražu, grozīt, — bez tam, apspriešot Freimaņa prasību dēļ ziemas labības ražas piešķiršanas no Pelču muižas sējas, Centralai zemes ierīcības komitejai vajadzēja apspriest viņa tiesības visu pirms uz likumīgi noslēgtā rents līguma pamata, kas šai gadījumā nav darīts.

Nēmot visu šo vērā, Senats atzīst, ka Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 26. jūlija lēmums šai lietā nav atstājams spēkā, tāpēc nolēmj: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 28. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu.

8. Nr. 276, no 25. janvara 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Indriķa FOGLEA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 8. augusta lēmumu rentes paaugstināšanas lietā par 1920. g. otro pusi, Lāņu Katrinas muižā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: kā ar muižu un zemju atsavināšanu un uz tām slēgto rentes līguma atcelšanu, agrākie rentnieki, līdz zemes faktiskai pārņemšanai valsts rīcībā turpina saimniecību uz atcelto rentslīguma vietā ar Zemkopības ministriju atjaunojamu rentslīgumu pamata (agr. ref. lik. l. d. 15. p.); ka tāda līguma atjaunošana izdarāma no apriņķa zemes ierīcības komitejām, ar attiecīgu atzīmi uz līguma, ja tā atzīst līguma noteikumus par pieņemamiem, bet ka gadījumos, kad agrākie līgumi izrādas valstij sevišķi neizdevīgi, noslēdzami līgumi uz jauniem nosacījumiem un tie iesūtāmi zemju pārvaldes departamenta apstiprināšanai (Zemk. min. 1920. g., 6. oktobra rīkojums Nr. 5151, 6. pants; V. V. 230.-1920. g.) ka tādā kārtā uz pievesto likuma un rīkojuma norādījumu pamata jāatzīst, kā atcelto rentes līgumu noteikumu vietā jauni noteikumi nodibināmi vienīgi līguma, t. i. savstarpējās vienošanās ceļā, ka tamlīdz nedz Zemkopības ministrijai, nedz Centralai zemes ierīcības komitejai nav tiesības bez līguma ar rentnieku rents maksu vienpusīgi noteikt, rentniekam to uzlikt un administratīvā kārtā piedzīt; kā šai gadījumā par zemes fondā ieskaitīto Lāņu Katrinas muižu Centralās zemes ierīcības komiteja sūdzētājam FOGELIM uzlikusi papildu rents maksu 10.000 rbļ. par 1920./21. g. otro pusi pie tās rentes, kuŗa bij samaksāta pēc atcelta rents līguma bijušam muižas īpašniekam, kā pievesto iemeslu dēļ Centralai zemes ierīcības komitejas 1921. g., 8. augusta lēmums kā nepamatots nav atstājams spēkā un tāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 8. augusta lēmumu atcelt.

9. Nr. 282, no 25. janvara 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Voldemara ZAARA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas rīkojumu Triakates pagasta „Ozola” mājas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka fonda zemju sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas jautājumos pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejas tikai nodod atzinumus vai nāk ar priekšlikumiem un ierosinājumiem (agr. ref. lik. IV. d., 4. p.) un apriņķa zemes ierīcības komitejas atspriež un lemj par visām no pagastu, miestu un pilsētu komitejām iesniegtām lietām (6. p.), kamēr par fonda zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu galīgi lemj vienīgi Centralā zemes ierīcības komitejā (8. p. „c” p.) tā kā pagastu, miestu, pilsētu un apriņķu komiteju lēmumi minētos jautājumos nekad nav kā tādi izpildāmi, bet tie visi neatkarīgi no pārsūdzībām, caurskatāmi un galīgi izlemjami Centralā zemes ierīcības komitejā; kā šādas savas likumā noteiktās tiesības Centralā zemes ierīcības komitejā nevar deleģēt vai nodot kādai nebūt citai iestādei un katrs šinī nolūkā taisīts lēmums atzīstams par likuma ierādīto robežu pārsniedzozu un līdz ar to arī par pretlikumīgu; ka savā 1921. g., 17. februāra sēdē pieņemta un zemes ierīcības vēstneša Nr. 5, publicētā paskaidrojumā Nr. 1945 pirmā panta, pirmā daļā, Centralā zemes ierīcības komiteja jau uz priekšu nosaka, ka visas galīgi iemēritas jaunsaimniecības un pastāvošas zemnieku rentes saimniecības, kuŗas līdz 1921. g., 15. martam apriņķu komitejās būs piešķirtas un par kuŗiem apriņķa komiteju lēmumi nebūs pārsūdzēti, valdība vairs neizrentēs, bet šo zemju apsaimniekošana uz nākošo gadu jānokārto jau tiem, kam tās piešķirtas; kā tāds paskaidrojums runā pretīm pievestiem likuma noteikumiem par Centralās zemes ierīcības komitejas zemes piešķiršanas tiesībām, jo norāda itin ka fonda zeme ar apriņķa komitejas nākamībā līdz 1921. g., 15. martam taisamo lēmumu, par kuŗu neiesniegs pārsūdzību, varētu skaitīties par piešķirtu, tā kā to vairs neizrentēs t. i., par to vairs valstij rents nauda nebūs jāmaksā; ka atsakot rents maksu un nenosakot nekādu citu maksu par parādīto fonda zemi, minētais paskaidrojums pārkāpis agrarās reformas likuma II. daļas, 41. pantu, kuŗš nosaka, kā par piešķirtu fonda zemi jāmaksā; ka tādā kārtā Centralās zemes

ierīcības komitejas 1921. g., 17. februāra paskaidrojumā Nr. 1945, pirmais pants atzīstams par nelikumīgu, nesaistošu un atceļamu, kāda atceļšana tad arī pareizi izdarīta no Centralās zemes ierīcības komitejas ar papildu rīkojumu Nr. 14763; ka bez tam sūdzētājs ne vien nepierāda, bet nemaz pat neapgalvo, ka viņam līdz 1921. g., 15. martam no apriņķa komisijas zeme piešķirta un šis apriņķa komitejas lēmums nav bijis pārsūdzēts, tā kā atkrit arī faktiskais pamats šīs sūdzības iesniegšanai no ZAARA, pievesto iemeslu dēļ Voldemāra ZAARA sūdzība atzīstama par nepamatotu un tāpēc n o l e m j: Voldemāra ZAARA sūdzību atstāt bez ievēribas.

10. Nr. 765/430, no 18. februāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Pētera KELPA, J. KRIEVIŅA, S. JETTANA, J. KELPA, J. PAVASARA, Jēkaba DZENISA, Pētera MAZJAŅA, Jāņa OZOLA, Kārļa OZOLA, Alfreda BUTKAS, Juliusa DŪMIŅA, Augusta BĒRIŅA, Kārļa DŪMIŅA, Kārļa BRITĪNA, Augusta KĀRKLIŅA, K. RAMAŅA, Ernesta KĀRKLIŅA, A. KĀRNATA, Kārļa DŪMIŅA, A. MEDŅA, Pētera LESIŅA, J. BĒRTIŅA, Ernesta BUTKAS, J. GĒGERA, Juliusa LAIVIŅA, J. BĀJAKA, Pētera IKŠELA, J. RELPELA, J. BĒRTIŅA, Valfrīda BUTKAS, D. KNOCHA, A. SKUJAS, V. BRIKMAŅA, A. KĀRNATA sūdzības par Centralās zemes ierīcības komitejas rīkojumu Nr. 14673 attiecībā uz rentes līguma noslēgšanu par tekošo saimniecības gadu (Valkas apr., Palsmanes pag.), izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka fonda zemju sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas jautājumos pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejas tikai nodod atzinumus vai nāk ar priekšlikumiem un ierosinājumiem (agr. ref. lik. IV. d., 4. p.) un apriņķa zemes ierīcības komitejas apspriež un lemj par visām no pagastu, miestu un pilsētu komitejām iesniegtām lietām (6. p.) kamēr par fonda zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu galīgi lemj vienīgi Centralās zemes ierīcības komiteja (8. p. „c” p.), tā kā pagastu, miestu, pilsētu un apriņķu komiteju lēmumi minētos jautājumos nekad nav kā tādi izpildāmi, bet tie visi, neatkarīgi no pārsūdzībām, caurskatāmi un galīgi izlemjami Centralā zemes ierīcības komitejā; ka šādas savas likumā noteiktās tiesības Centralā zemes ierīcības komiteja nevar deleģēt vai nodot kādai nebūt citai iestādei un katrs šīni nolūkā taisīts lēmums atzīstams par likumā ierādīto robežu pārsniedzīgu un līdz ar to arī par pretlikumīgu; kā savā 1921. g., 17. februāra sēdē pieņemtā un zemes ierīcības vēstnešā Nr. 5, publicētā paskaidrojumā Nr. 1945, pirmā panta, pirmā daļa Centralā zemes ierīcības komiteja jau uz priekšu nosaka, ka visas galīgi iemērītas jaunsaimniecības un pastāvošās zemnieku rentes saimniecības, kuŗas līdz 1921. g., 15. martam apriņķu komitejas būs piešķirtas un par kuŗām apriņķu komiteju lēmumi nebūs pārsūdzēti, valdība vairs neizrentēs, bet šo zemju apsaimniekošanu uz nākošo gadu, jānokārto jau tiem, kam tās piešķirtas; ka tāds paskaidrojums runā pretīm pievestiem likuma noteikumiem par Centralās komitejas zemes piešķiršanas tiesībām, jo norāda itin kā fonda zeme ar apriņķa komitejas nākamībā līdz 1921., 15. martam taisāmo lēmumu, par kuŗu neiesniegs pārsūdzību, varētu skaitīties par piešķirtu, tā kā to vairs neizrentēs, t. i. par to vairs valstij rents nauda nebūs jāmaksā; ka atceļot rents maksu un nenosakot nekādu citu maksu par aprādīto fonda zemi, minētais paskaidrojums pārkāpis agrārās reformas likuma II. daļas, 41. pantu, kuŗš nosaka, ka par piešķirtu fonda zemi jāmaksā; kā tadā kārtā Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g., 17. februāra paskaidrojuma Nr. 1945, pirmais pants atzīstams par nelikumīgu, nesaistošu un atceļamu, kāda atceļšana tad arī pareizi izdarīta no Centralās zemes ierīcības komitejas ar papildu rīkojumu Nr. 14763; kā bez tam sūdzētāji nevien nepierāda, bet nemaz pat neapgalvo, ka viņiem līdz 1921. g., 15. martam, no apriņķu komisijas zeme piešķirta un šis apriņķa komitejas lēmums nav bijis pārsūdzēts, tā kā atkrit arī faktiskais pamats šo sūdzību iesniegšanai no Pētera KELPA un citiem; kā pievesto iemeslu dēļ Pētera KELPA un citu sūdzības atzīstamas par nepamatotām un tāpēc n o l e m j: Pētera KELPA, J. KRIEVIŅA, S. LEITANA un citu sūdzību atstāt bez ievēribas.

11. Nr. 629 no 24. februāra 1922. g.

... Senats, caurlūkojot rīcības sēdē Ulbrokas-Stopiņu pagasta valdes pilnvarnieka Jēkaba ANSONA lūgumu dēļ lietās jaunas caurlūkošanas viņas sūdzībā par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. augusta lēmumu Ulbrokas muižas pils telpu iznomāšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā; ka Ulbrok-Stopiņu pagasta valdes vārdā iesniegtā sūdzība š. g. 11. janvārī no Senata nav vis no izspriežamo lietu saraksta izslēgta, bet ir izšķirta un attiecīgās pilnvaras trūkuma dēļ atstāta bez caurskatīšanas; ka tā paša sūdzība uz papildām iesniegtā pilnvaras raksta pamata, kā to lūdz pagasta valdes pilnvarnieks, no Senata nav no jauna izspriežama un līdz ar to Ulbrok-Stopiņu pagasta valdes pilnvarnieka lūgums nepelna ievēribas, kāpēc nolemj: Ulbrokas-Stopiņu pagasta valdes pilnvarnieka lūgumu atstāt bez ievēribas.

12. Nr. 610 no 1. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Jāņa LĒJĒJA pilnvarnieka zv. adv. pal. P. LEJIŅA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 28. jūlija lēmumu Medzes pagasta Medzes muižas nomas maksas paaugstināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā; ka uz 1920. g. 23. decembra noteikumu pamata par valsts fondā ieskaitīto zemju izlietošanu 1921./22. saimniecības gada § 6. valsts fonda zemju iznomāšanas līgumu apstiprināšanas lielrentniekiem piekrit Centralai Zemes Ierīcības komitejai, tā kā katrs no valsts zemju pārziņa sagatavots nomas līgums lielrentniekam atzīstams vienīgi par projektu un spēkā neesošu līdz kamēr to nav apstiprinājuse Centralā Zemes Ierīcības komiteja; ka to pašu noteikumu § 12. paredzētās nomas normas atzīstamas par atceltām ar 1921. g. 14. februāra papildinājumu Nr. 3388, kuŗā agrāko nomas normu vietā noteiktas (§ 2.) jaunas nomas normas un proti: par zemi ar iesētu zlemas labību ne mazāk par $\frac{1}{10}$ no nomājamās aramās zemes platības no pūrvietas pirmā labuma zemes — 2 pudī rudzu, otrā labuma — $1\frac{1}{2}$ pudu un trešā labuma 1 pudu, pie kam no nomniekiem, kas nomā zemes vairāk par 22 hektariem (§ 4.) ņemams ne mazāk par $1\frac{1}{2}$ pudu rudzu no pūrvietas; ka šis papildinājums Nr. 3388 neziemejas tikai uz sikrentniekiem vien kā to norāda Centralā Zemes Ierīcības komiteja, bet kategoriski nosaka jaunas nomas normas visiem valsts zemju nomniekiem; ka nomas maksa ņemama tikai par aramās zemes pūrviētām, dodot pļavas par brīvu, ciktāl tas nepārsniedz 25% no nomājamās aramās zemes platības (turpat § 5.), ka neapstiprinot sūdzētāja Jāņa LĒJĒJA ar Liepājas apriņķa 1. rajona valsts zemju pārziņa slēgto nomas līguma oprojektu par Medzes muižas 216 pūrviētu aramzemes iznomāšanu, pieprasot n. rentnieka projektā paredzēto $1\frac{1}{2}$ pudu rudzu vietā $2\frac{1}{2}$ pudu rudzu noma no pūrvietas aramzemes, Centralā Zemes Ierīcības komiteja ir pārkāpuse pievestos nomas normas noteikumus, kāda prasība nav arī attaisnojama ar norādījumu uz pļavu labumu, par kuŗām ņemama atsevišķa noma, ja to platība pārsniedz 25% no nomājamās aramās zemes platības (§ 5.) ka pievesto iemeslu dēļ pārsūdzētais lēmums nav atstājams spēkā kāpēc nolemj: Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 28. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

13. Nr. 797 no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Rundāles pagasta sabiedrības Jēkaba RAGOVSKIJA, Indriķa KARISLĒRA, Jāņa ERZENA, Mikēļa STRAUSA, Driča VITOLĪNA, Teodora ZARIŅA, Žaņa PĻAVNIEKA, Kārļa VITOLĪNA, Kārļa PŪTEĻA, Jēkaba KĀRKLĪŅA, Kārļa REOPOLDA, Jāņa PŪTEĻA, Jēkaba KAPTEIŅA, Gotfrida PUTŅA, Jāņa ĀRSTES, Pētera PŪTEĻA, Jāņa FELDMAŅA, Indriķa BRIEDIS, Augustes EZĪT, Emīlijas ROZENFELDT, Eduarda KULGES un Jēkaba PLATAIS sūdzības par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 14. oktobra lēmumu attiecībā uz Rundāles muižas zemes

nepiešķiršanu viņiem, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pārsūdzība Senatam iesniedzama par Centralās Zemes Ierīcības komitejas galīgiem lēmumiem fonda zemju piešķiršanas un izlietošanas jautājumos (agr. ref. lik. IV. d. 9. p.) ka šai gadījumā Rundāles pagasta sabiedrība, Jēkaba RAGOVSKIS un citi savas sūdzības cenšas pēc attiecīgu zemes gabalu galīgas piešķiršanas — viņiem saskaņā ar Bauskas apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumiem, ko Centralā komiteja vēl nav lēmusi; ka tādas pat vēl nepastāvošo Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmumu, iesniegtās sūdzības atzīstamas par piekšļaicīgām un ka tādas nepelna ievēribas; ka fonda zemju iedalīšana saimnieciskiem uzņēmumiem, kooperatīviem, biedrībām un citām iestādēm izdarāma atkarībā no iesniegtiem izmantošanas un organizācijas plāniem (agr. ref. II. d. 35. p. un instr. Nr. 2 § 21); ka zemes pieprasījumi visi iesniedzami attiecīgām pagasta, miesta vai pilsētas zemes ierīcības komitejām, kamēr tikai centralām valdības iestādēm tiesība savus pieprasījumus iesniegt tieši Centralai Zemes Ierīcības komitejai (apkārtraksts Nr. 244 § 2. un § 9. p. „b^a”); ka Rundāles muižas centru pretēji agrāk 1921. g. 15. jūlijā apstiprinātam sadalīšanas planam, Centralā Zemes Ierīcības komiteja 13. oktobrī nolēmusi izrentēt un vienu gadu Latvijas Augstskolas kooperatīvam, kuŗš no savas puses nav iesniedzis nedz saimniecības izmantošanas planu, nedz arī zemes pieprasījuma listi pagasta komitejai; ka tādos apstākļos zemes izrentēšana atzīstama par galīgi nepielaižamu un attiecīgais Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmums, pievesto noteikumu pārkāpumu dēļ uzraudzības kārtībā atceļams, kāpēc nolemj: Rundāles pagasta sabiedrības Jēkaba RAGOVSKA un citu sūdzības kā priekšļaicīgas atstāt bez ievēribas, uzraudzības kārtībā Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 13. oktobra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

IV. nodalījums.

a) Fonda zemju piešķiršana.

62. C. Z. I. K-jas apkārtraksts Nr. 244 no 25. novembra 1920. g.

Visām apriņķu, pagastu, miestu un pilsētu zemes
ierīcības komitejām.

(Z. I. V. Nr. 1.)

Visām zemes ierīcības komitejām tiek uzdots darīt vietējiem iedzīvotājiem visplašākos apmēros zināmus apakšpievestos noteikumus un pašam rīkoties saskaņā ar tiem.

1. Visiem tiem, kuŗi vēlās zemi uz 16. septembri no Sautversmes sapulces izdotā agrarās reformas likuma pamata, ir jāiesniedz pieprasījums tai vietējai pagasta, miesta un pilsētas zemes ierīcības komitejai, kuŗas iecirknī pieprasītājs vēlās zemi dabūt.

Pieprasījums jāiesniedz visos gadījumos, kad vēlās zemi dabūt no valsts zemes fondā ieskaitītām zemēm: priekš jaunu saimniecību dibināšanas, sīksaimniecību paplašināšanas, līdzšinējo nomas zemju vai saimniecību piešķiršanas, apmaiņas ar jau piederošiem zemes gabaliem (strejgabalu likvidēšanas), saimniecību robežu nokārtošanas.

Visi pieprasījumi pēc zemes jāiesniedz no jauna, neraugoties uz agrāk iesniegtiem lūgumiem un pieprasījumiem.

2. Zemes pieprasījumi jāiesniedz uz atsevišķām zemes pieprasījuma" listēm, kuŗas no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas ir jau izgatavotas un piesūtītas caur apriņķu komitejām visām pagastu, miestu un pilsētu zemes ierīcības komitejām. Pēdējās jau iepriekš paziņo apriņķu komitejām savu paredzamo zemes pieprasījumu listu skaitu.

Piezīme. Kareivjiem zemes pieprasījumu listes piesūtītas caur armijas virspavēlnieka štabu visām kaŗa vienībām.

3. Zemes pieprasījumā jāuzrāda to apriņķa un pagāsta (ciema, pilsētas) nosaukums, kuŗu rajonā tiek pieprasīta zeme, un jāsniedz sekošās ziņas:

1. Uzvārds un vārds,
tēva vārds.

2. Kad dzimis?
3. Pastāvīgā dzīves vieta (kādā pagastā, mājā vai muižā pilsētā, miestā. Ja nedzīvo tur, kur pierakstīts, tad jāatzīmē arī kur pierakstīts).
4. a) Ar ko nodarbojas un kur? (laukstrādnieks, amatnieks (kāds), algādzis, fabrikas strādnieks, pusgraudnieks, rentnieks, melderis, saimniecības vadītājs, ierēdnis u. t. t.).
b) Cik ilgi un kur ar lauksaimniecību nobarbojies?
5. Ģimenes locekļi, kuŗi līdz ar pieprasītāju apstrādās pieprasāmo zemi (minot katra locekļa vārdu, vecumu un radnieciskās attiecības pret ģimenes galvu. Jāuzrāda visi ģimenes piederīgie, kuŗi dzīvos uz pieprasāmās zemes).
6. Kāds un kur zemes pieprasītājam vai viņa uzdotiem ģimenes locekļiem pieder nekustams īpašums un cik liels?
7. Cik zemes pieprasītājam un viņa uzdotiem ģimenes locekļiem ir dzīvā un nedzīvā inventara un kāda viņa vērtība pa tirgus cenām (tai skaitā jāuzrāda arī dažādas mašīnas un arī rūpniecības iestāžu piederumi un viņu vērtība)?
8. a) Kādu ar saviem līdzekļiem pirmā gadā pēc zemes dabūšanas var iegūt trūkstošo inventaru (var apzīmēt arī cik lieli ir naudas līdzekļi)?
b) Vai ir sēkla pirmā gada sējumam un cik?
9. Kur un kādā vietā vēlas iegūt zemi (pagasts, muiža, pusmuiža, māja. Var aizrādīt arī tieši uz pašu zemes gabalu, kuŗu vēlas iegūt).
10. Vai zemi vēlas jaunsaimniecībai vai piegriezumam un cik daudz? (Jāatzīmē, vai piegriezumš vajadzīgs priekš siksaimniecības paplašināšanas vai arī priekš jau esošas mazsaimniecības labierīcības. Sīkākī jāaizrāda uz piegriežamā zemes gabala sakarību ar jau esošu kā robežu, tā arī saimnieciskā ziņā).
a) Vai tagad rentē zemi, no kā, cik ilgi un cik daudz? (Tas pats jāuzrāda, ja zemi strādā uz grauda.)
b) Vai pirmā gadā spēj apstrādāt visu pieprasīto aramzemi (ar tiem līdzekļiem, kādi ir un kādus spēj iegūt)?
c) Cik no pieprasītās zemes vajadzētu būt aramzemei, pļāvām?
11. Ja zemes pieprasītājs ir mazzemnieks, vai šņoru zemes īpašnieks, vai ir ar mieru pāriet uz jaunsaimniecību, atstājot savu zemes gabalu valsts zemes fondā? (Tuvākī jāaizrāda zem kādiem noteikumiem ir ar mieru mainīt saimniecību, piem., kur vēlas jaunsaimniecību u. t. t.) Tādā gadījumā, kādas ēkas atrodas uz tagadējās zemes?
12. Vai zemes pieprasītājs būs spējīgs ar saviem līdzekļiem uzcelt ēkas un kādas un cik ilgā laikā, dabūjot valsts būvmateriālu uz atvieglotiem noteikumiem?

13. Vai grib tieši nodarboties ar zemkopību, vai ar kādu specialu nozari: dārzkopību, zivjkopību u. c., vai ar rūpniecības uzņēmumu, pēdējos gadījumos, vai viņam ir speciala izglītība un praksa? (Jāaizrāda tieši uz to saimniecības un nodarbošanās veidu, kādu grib uzsākt.)
14. Vai zemes pieprasītājs ir dienējis Latvijas armijā vai citādi piedalījies Latvijas brīvības cīņās (vai arī tagad dien)?
- frontē — kādā pulkā?
 - aizmugurē — kur?
 - cik ilgi — no kāda laika līdz kuŗam?
 - kādās kaujās piedalījies?
 - cik reizes un kā ir bijis ievainots?
 - sevišķi dienesta nopelni?
 - vai kaŗa grūtumu un ievainojumu dēļ ir mazinājusies darba spēja un kādā apmērā?
15. Vai kāds no ģimenes locekļiem ir kritis kaŗā par Latvijas neatkarību, invalids vai kaŗa apstākļu dēļ zaudējis darba spēju?
- Caur ko un kādā mērā?
- (minēt vārdu un radnieciskās attiecības).

16. Citas ziņas par zemes pieprasītāju, no kuŗām būtu redzams, ka pieprasītājam ir vajadzīgs zemi dabūt.

Ziņu pareizībai vajaga būt apliecinātai vai no zemes ierīcības komitejas, vai no valdības vai pašvaldības iestādēm, vai arī ar divu liecinieku parakstiem, kuŗu adreses atzīmējamās uz listes.

Iesniedzot ziņas par sevi, zemes pieprasītājs lūdz attiecīgu zemes ierīcības komiteju ieskaitīt viņu zemes pieprasītāju sarakstos un apliecina, ka nedz viņš, nedz viņa uzdotie ģimenes locekļi nav iesnieguši citai zemes ierīcības komitejai tādu pašu zemes pieprasījumu. (Šis lūgums nodrukāts uz listes zem iesniedzamām ziņām).

Piezīme. Gadījumā, ja vienas ģimenes locekļi savrūp dzīvodami, piem. kareivji un viņu ģimenes locekļi, ir iesnieguši katrs par sevi zemes pieprasījumu priekš visas ģimenes, tad šādi pieprasījumi ir apvienojami.

4. Ja zemes pieprasītājs nezina uzrādīt vietu, kur vēlētos zemi dabūt, vai tam būtu vienalga, kur to dabūtu, tad viņš iesniedz zemes pieprasījumu Centralai Zemes Ierīcības Komitejai, vai arī, ja vēlas zemi dabūt zināmā apriņķī, — tā apriņķa zemes ierīcības komitejai.

5. Ja zemes pieprasītājs nevar tikt apmierināts ar zemi tai pagastā, miestā vai pilsētā, kuŗu zemes ierīcības komitejai viņš iesniedzis savu pieprasījumu, tad viņš var iesniegt jaunu pieprasījumu citai zemes ierīcības komitejai, izņemot no pirmās attiecīgu aplieciību.

6. Par katru zemes pieprasījuma listi zemes pieprasītājam jāmaksā 2 rbl., kuŗu naudu pagastu, miestu un pilsētu zemes ierīcības komitejas nosūta sava aprīnķa komitejai, kuŗa norēķinas ar Centralo Zemes Ierīcības Komiteju.

Piezīme. Kareivjiem zemes pieprasījumu listes caur armijas virspavēlnieka štabu tiek izsniegtas par brīvu.

7. Par zemes pieprasījuma listes iesniegšanu pagasta, miesta vai pilsētas komitejai, pēdējā izdod zemes pieprasītājam attiecīgu kvīti, kuŗā apzīmē pieprasījuma Nr. komitejas sarakstā. (Kvīte nodrukāta zem zemes pieprasījuma listes un ir noplēšama).

Piezīme. Zemes pieprasījumus var iesniegt arī pa pastu. Tādā gadījumā zemes ierīcības komiteja, kuŗai pieprasījums iesniegts, izsūta pieprasītājam kvīti par pieprasījuma saņemšanu pa pastu.

8. Uz zemes pieprasījumu listēm semes ierīcības komitejas atzīmē savus atzinumus un lēmumus (par to tuvāks paskaidrojums tiks sniegts „Vēstneša“ Nr. 2).

9. a) Uz agrarās reformas likuma I. daļas I. nodaļas I. panta pamata no valsts zemes fonda zeme var tik piešķirta arī dažādu saimniecisku uzņēmumu, socialu labierīcību un kulturēlu vajadzību apmierināšanai. Tādēļ visām pašvaldības un komunalām valsts vietējām un centralām iestādēm, sabiedriskām un kulturēlām organizacijām, biedrībām un kooperatīviem, kā arī privatpersonām ir dēļ savu vajadzību apmierināšanas jāiesniedz attiecīgi zemes pieprasījumi zemes ierīcības komitejām. Tādā pašā kārtībā iesniedzami arī pieprasījumi uz valsts zemes fondā atrodošām ēkām un citām ierīcībām priekš kulturēlu, sabiedrisku (mācības iestāžu u. t. t.), rūpniecisku un citu saimniecisku labierīcību apmierināšanas.

b) Pagastu, miestu un pilsētu pašvaldības, vietējās sabiedriskās un kulturēlas iestādes un organizācijas, kā arī privatpersonas attiecībā uz rūpnieciskiem uzņēmumiem, kuŗiem tikai vietējā nozīme, savus pieprasījumus iesniedz attiecīgām pagastu, miestu un pilsētu zemes ierīcības komitejām.

Aprīnķa komunalās un valsts iestādes, sabiedriskās un kulturēlas iestādes ar aprīnķa vai plašķaku raksturu, kā arī privatpersonas attiecībā uz plašķakiem rūpnieciskiem un saimnieciskiem uzņēmumiem, iesniedz savus pieprasījumus attiecīgai aprīnķa zemes ierīcības komitejai.

Centralās valdības iestādes iesniedz savus pieprasījumus tieši Centralai Zemes Ierīcības Komitejai.

c) Aprīnķa zemes ierīcības komitejas pieprasa uz katru iesniegumu atsauksmi no vietējām zemes ierīcības komitejām.

63. Instrukcija Nr. 5.

Par zemes piešķiršanu.

(Z. I. V. Nr. 2.)

§ 1. Pirms zemes piešķiršanas uzsākšanas pagastu zemes ierīcības komitejām jā sastāda piešķiršanai sagatavoto zemju saraksti un jā sagrupē zemes pieprasījumi pēc viņu apmierināšanas kārtības.

§ 2. Piešķiramo zemju saraksti sastādāmi pēc atsevišķām vietām (muižām, pusmuižām u. t. t.), atzīmējot katras iedalītas saimniecības platību un atstājot nodalījumu, kur atzīmēt, kam šī saimniecība piešķirama.

§ 3. Zemes pieprasījumu listes sakārtojamas sekošās grupās:

- 1) Valdības un pašvaldības, sabiedrisku un citu iestāžu pieprasījumi, kopā ar pieprasītās zemes izmantošanas plāniem.
(Agrarās reformas likuma 35. pants.)
- 2) Vietējo sīkzemnieku zemes piegriezum pieprasījumi.
(Agrarās reformas likuma 30. pants.)
- 3) Vietējo sīkzemnieku jaunu saimniecību pieprasījumi līdzšinējo sīksaimniecību vietā, kuŗas nodotas valsts zemes fondam, vai likvidētas kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu.
(Agrarās reformas likuma 31. pants.)
- 4) Pieprasījumi attiecībā uz saimniecībām, kuŗām ir zemnieku māju raksturs un kuŗas ilgus gadus lietojuši vietējie zemkopji (šie pieprasījumi sakārtojami pēc atsevišķām pieprasītām vietām).
(Agrarās reformas likuma 32. pants.)
- 5) Neatsavināmo saimniecību robežu noapaļošanas un starpgabalu likvidēšanas pieprasījumi.
(Agrarās reformas likuma 33. un 34. pants.)
- 6) Jauniedalītu saimniecību pieprasījumi, kuŗus iesnieguši sadalīto zemju agrākie lietotāji, kuri tās lietojuši vairāk par 10 gadiem un iekopuši, ieguldīdami darbu un kapitalu.
(Agrarās reformas likuma 44. pants.)
- 7) Visu pārējo pilsoņu jauniedalītu saimniecību pieprasījumi.

§ 4. § 3 minētie pirmās grupas pieprasījumi caurskatāmi pagastu zemes ierīcības komitejās tūliņ pēc viņu iesniegšanas, bet pārējie tik sākot ar š. g. 20. janvārī. Visi zemes pieprasījumi, izņemot § 3 ceturto grupu, pagastos izskatāmi līdz š. g. 1. februārim.

§ 5. § 3, 7. grupā minētie pieprasījumi šķirojami attiecībā uz viņu apmierināšanas kārtību sekošās kategorijās:

- I. kategorija — vietējā pagasta bezzemnieki, ja tie ir: 1) Lāčplēša ordeņa kavalieri, 2) Latvijas armijas kritušo kara vīru ģimenes locekļi un 3) Latvijas armijas invalīdi.
- II. kategorija — visi I. kategorijā minētie pilsoņi — ārpagastnieki un vietējā pagasta bezzemnieki, ja tie ir 1) kara vīri, kuri vismaz pusgadu sabijuši Latvijas armijā, vai arī piedalījušies cīņā par Latvijas brīvību; 2) Ziemeļu frontē līdz 1917. g. 1. novembrim kritušo Latviešu strēlnieku bataljonu kara vīru ģimenes locekļi; 3) Ziemeļu frontē līdz 1917. g. 1. novembrim sakropļotie latviešu strēlnieku bataljonu invalīdi; 4) 1905.—1906. g. g. par Latvijas brīvību kritušo cīnītāju ģimenes locekļi un 5) 1905. un 1906. g. g. stipri cietušie (sakropļotie, notiesātie, izpostītie u. t. t.) brīvības cīnītāji.
- III. kategorija — vietējā pagasta civilie bezzemnieki un visi II. kategorijas no 1—5 punktos minētie pilsoņi-ārpagastnieki.
- IV. kategorija — visi pārējie zemes pieprasītāji, kuriem ir savas saimniecības uzsākšanai vajadzīgais inventars.
- V. kategorija — visi pārējie zemes pieprasītāji bez inventara.

Piezīme 1. Zem jēdziena „vietējie“ jāsaprot tie pilsoņi, kuri attiecīgā pagastā dzīvojuši vai pie ta piederējuši pirms 1915. g.

Piezīme 2. Ģimenes locekļu tiesības uz zemi piešķiramas vecākam bērnam; ja bērnu nav, tad sievai, ja tā nav devusies jaunā laulībā, un ja sievas nav, tad tēvam un ja tā nav, tad mātei.

Piezīme 3. Pēc sadalīšanas kategorijās pieprasījumi reģistrējami, atstājot pret katru vietu, kur atzīmēt, kāda saimniecība piešķirama.

§ 6. Zeme no valsts fonda piešķirama tik pilsoņiem ne jaunākiem par 18 un vecākiem par 65 gadiem un vienīgi, ja tie ir bezzemnieki vai sīkzemnieki, kuŗu zemes platība nepārsniedz 15 hektarus, un ja tie apņemas saņemto zemi apsaimniekot, nodrošinot šo apņemšanos ar saimniecības uzsākšanai visnepieciešamāko inventaru, vai ar iespēju to iegādāties, vai arī ar tādu personu vai iestāžu garantiju, kuŗas varētu piepalīdzēt uzsākt saimniecību. Vienam un tam pašam pilsonim var piešķirt ne vairāk par vienu pastāvošu vai jauniedalītu saimniecību.

Piezīme 1. Zem 6. pantā minēto „visnepieciešamāko inventaru“ nav jāsaprot zirgs, ja ir cits saimniecības uzsākšanai nepieciešams inventars.

Piezīme 2. Mirušo kara vīru un citu brīvības cīnītāju bērniem zeme piešķirama neatkarīgi no vecuma

§ 7. No iesniegtiem zemju pieprasījumiem pirmā kārtā skatāmi cauri tie, kuŗus iesniegušas valdības, pašvaldības, sabiedrības u. c. iestādes līdz ar pieprasītās zemes izmantošanas projektiem, vietējiem apstākļiem un Centralās Zemes Ierīcības Komitejas sevišķas instrukcijas noteicams, kādas zemes pieprasītājam iestādēm piešķiramas.

§ 8. Pēc iestāžu apmierināšanas caurskatāmi vietējo sīkzemnieku pieprasījumi piegriezt zemi, vai piešķirt viņiem jaunas saimniecības valsts fondam vai citiem sīkzemniekiem nodoto zemju vietā un neatsavināmo saimniecību robežu noapaļošanas un starpgabalu likvidēšanas pieprasījumi. Zemju piegriešana, robežu noapaļošana un starpgabalu likvidēšana izdarāmas saskaņā ar instrukcijām Nr. 2 un Nr. 3.

Piezīme. Ja vairāki sīkzemnieki pieprasa vienu un to pašu piegriezumu, vai jaunu saimniecību, viņu tiesības uz to noteicamas pēc § 5 kategorijām, dodot priekšroku augstākai un pie vienādām kategorijām izšķirot ar lozi.

§ 9. Pieprasījumi attiecībā uz saimniecībām, kuŗām ir zemnieku māju raksturs, un kuŗas ilgus gadus lietojuši vietējie zemkopji, kā: zemnieku rentes mājām uz zemnieku, muižu un draudžu zemām, mežsargu (izņemot meža resora ierēdņu dienesta zemes) un kalpu mājām un citām tamlīdzīgām saimniecībām iesniedzami attiecīgai pagasta zemes ierīcības komitejai līdz š. g. 1. jūlijam, pieliekot pierādījumus par pieprasītās saimniecības agrāko ilgdzīgu lietošanu un darba vai kapitāla ieguldīšanu.

Piezīme. Pieprasījumus var iesniegt Latvijā vēl neatgriezušos pretendentu vietā viņu pilnvarnieki, radi vai citas tuvu stāvošas personas, vai arī pagastu valdes.

§ 10. Gadījumos, kad § 9 minēto saimniecību pieprasījumus iesnieguši tagadējie šo saimniecību lietotāji, kuŗu dzimtas tur jau nepārtraukti saimnieko ne mazāk par 20 gadiem, vai attiecīgās saimniecības pēdējais agrākais lietotājs, kuŗš tur saimniekojis ne mazāk par 20 gadiem, šie pieprasījumi skatāmi cauri tūlīt, negaidot 1. jūliju. Visos pārējos gadījumos pieprasījumi caurskatāmi tik pēc š. g. 1. jūlija un šīs saimniecības, sākot ar š. g. 1. februāri, izrentējamas vēl uz vienu gadu viņu tagadējiem lietotājiem.

§ 11. § 9. minētās saimniecība sagraurlikumā noteiktās robežās un saskaņā ar šās instrukcijas § 6. piešķiramas viņu tagadējiem lietotājiem, kuŗu dzimtas tur nepārtraukti saimnieko ne mazāk par 20 gadiem, vieniem pašiem, neskatoties uz citiem pretendentiem. Ja tagadējo lietotāju dzimtas pieprasītās saimniecības vēl 20 gadus nesaimnieko, saimniecības var piešķirt tagadējiem lietotājiem vieniem pašiem arī, ja tie tur saimnieko ne mazāk par 10 gadiem, bet tik gadījumos, kad uz šīm saimniecībām nepretendē viņu agrākie lietotāji, kuŗi tur kā pēdējie būtu saimniekojuši ne mazāk par 20 gadiem, vai ja tādu nav,

taid tie, kuŗi saimniecību nodibinājuši un iekopuši, ieguldīdami darbu vai kapitalu.

Piezīme 1. Tagadējiem un agrākiem lietotājiem, kuŗi nekārtīgi saimniekojuši un saimniecības nolaiduši, vai viņas nekādu sevišķu darbu vai kapitalu nav ieguldījuši, nav dodamas nekādas priekšrocības iegūt piešķiramo saimniecību vai tās attiecīgo daļu.

Piezīme 2. Šajā un nākošos paragrafos minētās agrāko lietotāju tiesības pārnesamas uz to tuvāko tiešo mantinieku.

Piezīme 3. Kara apstākļu dēļ saimniecības atstājušiem lietotājiem kara gadi ieskaitāmi lietošanas ilgumā.

Piezīme 4. Pilsētu, miestu un tamlīdzīgu zemes gabalu piešķiršanas kārtību noteiks ar sevišķu instrukciju.
(Agrarās reformas likuma 43. pants.)

§ 12. Kad tagadējais § 9. minētās saimniecības lietotājs piešķiramā saimniecībā saimnieko vairāk par 10, bet mazāk par 20 gadiem un šo saimniecību pieprasa arī tās pēdējais lietotājs, kuŗš tur saimniekojis vairāk par 20 gadiem, vai ja tādu nav, tad tas, kuŗš saimniecību iekopis, ieguldīdams darbu vai kapitalu, — tad, ja derīgās zemes platība pārsniedz 44 hektarus, saimniecība dalāma starp tagadējo un agrāko lietotāju; ja zemes platība dalīšanu nepieļauj un nav iespējams no fonda zemi piegriezt, — saimniecība piešķirama tagadējam lietotājam vienam pašam.

§ 13. Ja tagadējais § 9. minētās saimniecības lietotājs tur vēl 10 gadus nesaimnieko, saimniecībā piešķirama tam, kuŗš tur kā pēdējais saimniekojis ne mazāk par 20 gadiem, vai, ja tāda nav, tad tam, kuŗš saimniecību nodibinājis un iekopis, bet ja arī tāda nav, — saimniecība sadalāma agrarlikuma 28. pantā noteiktas mazsaimniecībās, kuŗas piešķiramas vispārīgā kārtā.

§ 14. Ja § 9. minētās saimniecībās tagad saimnieko vai agrāk būtu saimniekojuši vairāki bezzemnieki, tad viņiem vienādās daļās piešķiramas tikdaudz zemes, cik pienāktos vienam, kas tur saimniekotu vairāk par 10 vai agrāk būtu saimniekojis vairāk par 20 gadiem.

§ 15. Šās instrukcijas §§ 9.—14. neattiecas uz Latgali, kur § 9. minēto saimniecību piešķiršanas kārtību noteiks ar sevišķu instrukciju.

§ 16. Valsts fondā ieskaitīto un sadalīto zemju lietotājiem, kuŗi attiecīgā saimniecībā nepārtraukti saimniekojuši vai saimnieko ne mazāk par 10 gadiem un tās zemes iekopuši, ieguldīdami darbu vai kapitalu, piešķirama pie šo zemju sadalīšanas viena tur iedalīta saimniecība pēc izvēles.

§ 17. Tālāko jauniedalīto saimniecību piešķiršana izdarāma pēc pieprasījumiem, sākot ar I. kategoriju. Katram zemes pieprasītājam piešķirams, nepārkaļojot agrarlikumu un šo instrukciju, pēc iespējas tas zemes gabals, kuŗu viņš pieprasa.

Piezīme. Ja vienu un to pašu zemes gabalu pieprasījuši vairāki pilsoņi, priekšroka dodama augstākā kategorijā ieskaitītam pieprasītājam, bet, kad kategorijas sakrīt, veicama loze.

§ 18. Ja pieprasījumā zemes gabals nav tieši norādīts, tad piešķirams labākais gabals no tiem, kuŗu neviens nav pieprasījis, vai pieprasījuši pilsoņi, kuŗu kategoriju apmierināšanai piešķiramo saimniecību nepietiks.

§ 19. Līdzīgi jārikojas gadījumos, kad pieprasījumā zemes gabals nav apzīmēts, bet tik vispārīgi norādīta vieta (muižā, pusmuižā u. t. t.), kā arī tad, kad apzīmēto zemes gabalu izvēlēties augstākās kategorijas pieprasītājs, kuŗam tas jau piešķirts tad, ievērojot tik vietu, zeme piešķirama § 18. norādītā kārtībā.

Piezīme. Uz pieprasījumiem, kur nav piešķirts pieprasījumā norādītais zemes gabals, līdzās lēmumam par cita zemes gabala piešķiršanu atzīmējams, kam piešķirts pieprasītais zemes gabals.

§ 20. Tagadējiem valsts fonda zemju lietotājiem, ja vien pēc viņu kategorijas tiesībām tas iespējams, piešķiramas līdz šim lietotās zemes, kaut arī viņi pieprasītu citas saimniecības.

§ 21. Piešķirot jauniedalītas saimniecības, jāapspiež arī jautājums par sadalītās saimniecības ēku un sakņu dārzu kopīgu lietošanu un jānoteic zemes gabalu saņēmējiem, skatoties pēc vietējiem apstākļiem, cik ilgā laikā tiem galīgi jāpāriet uz savām jaunierādītām saimniecībām, pielaižot centra sakņu dārzu lietošanu ne ilgāk par vienu gadu un ēku — ne ilgāk par 4 gadiem.

§ 22. Pēc zemju pieprasījumu caurskatīšanas zemju un pieprasījumu sarakstos atzīmējams, kāda saimniecība būtu piešķirama. Visi uz sadalīto saimniecību (muižu, pusmuižu u. t. t.) attiecošies materiāli, kā pieprasījumi, izmeklējumi un lēmumi kopojami atsevišķās aktīs. Šis aktis līdz ar izrakstiem no zemju un viņu pieprasījumu sarakstiem nosūtāmas agrarās reformas lrkuma IV. daļas II. nodaļā noteiktā kārtībā tālākām instancēm.

§ 23. Pilsoņiem, kuŗi zemi izvēlējušies vēl nesadalītās muižās, pusmuižās u. t. t. un kuŗu kategorijām tur zemes pietiktu un pieprasīta zeme tur paredzama, ja tie vēlas, iznomājama un pēc viņas iedalīšanas pēc iespējas piešķirama, bet tagad šiem pilsoņiem paziņojams, ka viņi varēs pieprasīto zemi galīgi saņemt tik pēc viņas iedalīšanas mazsaimniecībās.

Piezīme 1. Zemes, par kuŗām Centralā Zemes Ierīcības Komiteja paziņos, ka tās atstājamās vispārībā valsts un sabiedriskām vajadzībām, nav paredzamas bezzemnieku novietošanai.

Piezīme 2. Lai zinātu, apmēram cik pilsoņiem varētu attiecīgā sadalāmā muižā zemi paredzēt, aprēķināms mazākais tur iedalāmo saimniecību skaits, vispirms novelkot

dažādu iestāžu un sīkzemnieku pieprasīto zemi un rezervējot katrā sadalāmā saimniecībā visādām varbūtībām pie sadalīšanas un galīgas piešķiršanas 50 hektaru.

Piezīme 3. Paredzēto zemju piešķiršanu var grozīt, ja, zemi sadalot, būtu jāapmierina vēl neparedzēti valdības, pašvaldības un citu iestāžu un pirmās kategorijas pilsoņu pieprasījumi, kuŗiem rezervēto 50 hektaru nepietiktu.

§ 24. Pilsoņiem, kuŗiem kādā nebūt nesadalītā muižā zeme paredzēta un kuŗi gribētu un spētu tūliņ uzsākt saimniecību, pagaidām tur zeme izrentējama samērā ar viņu un citu tur novietojamo rentnieku inventaru.

§ 25. Zeme, kuŗu tie, kam tā būtu paredzēta, nevarētu vēl apstrādāt, pagaidām līdz sadalīšanai izdalāma vispārīgā kārtā.

§ 26. Līdz zemes sadalīšanai mazsaimniecībās, sadalāmās saimniecības telpas ierādāmas vienīgi samērā ar apstrādājāmās zemes platību. Pilsoņiem, kuŗiem muižā zeme kaut arī paredzēta, bet kuŗi vēl nespēj 15. pūrv. apstrādāt, ierādāmas tik tās telpas, kuŗas nebūtu vajadzīgas zemes apstrādātājiem — rentniekiem.

§ 27. Pilsoņiem, kuŗu kategorijai vēl iedalīto zemju nepietiktu, ja tie grib un spēj tūliņ uzsākt saimniecību, piedāvājamas rentes vietas vēl nesadalītās un no augstākām kategorijām nepieprasītās zemēs. Ja šādu zemju pagastā nav, tad šiem pārpalikušiem pieprasītājiem tas paziņojams, lai viņi varētu pie laika pieprasīt zemi citā pagastā, vai paziņot, ka tie vēlas saņemt zemi tur, kur apriņķa zemes ierīcības komiteja to ierādīs.

§ 28. Pārpalikušiem zemes pieprasītājiem, kuŗi ir ar mieru saņemt zemi, vai pagaidām rentes vietas pēc apriņķa zemes ierīcības komitejas norādījuma, pēdējam komitejām zeme jāierāda citos pagastos pārpalikušās zemēs, sākot ierādīšanu ar augstākās kategorijas pieprasītājiem, piepaturot pagastā viņiem noteikto kategoriju iedalījumu.

§ 29. Visos šai instrukcijā neparedzētos gadījumos zemes piešķiršanu izšķir Centralā Zemes Ierīcības Komiteja saskaņā ar agrarlikumu.

§ 30. Piešķirtās zemes dokumentu izdošanas kārtību, viņu saturu un formu noteiks ar sevišķu instrukciju.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 22. jūnijā 1921.
g. prot. Nr. 216 p. 1.

64. Papildinājums Nr. 11491.

Pie instrukcijas № 5 par zemes piešķiršanu.

(Z. I. V. № 13.)

§ 1. Visiem zemes gribētājiem, kuri pieprasījuma līstes vēl nav iesnieguši, bet vēlētos zemi saņemt no katriem nākošiem Jūrģiem kādā nebūt no šovasar vai vēlāk sadalāmām zemēm

jāiesniedz zemes pieprasījuma listes tā pagasta zemes ierīcības komitejai, kurā pagastā zeme izraudzīta, līdz šās zemes galīgai samērīšanai un robežu izlikšanai dabā. Līdz tam pašam laikam pagastu zemes ierīcības komitejām jāsaņem aprīņa komitejas tur pavasarī iesūtītās listes par šovasar vai vēlāk samērītām zemēm. Augšminētam termiņam notekot, pagastu zemes ierīcības komitejām nekavējoties jāastājas pie samērīto zemju gabalu piešķiršanas.

§ 2. Iesniegtās listēs sīki jāatzīmē visi dati, kuri vajadzīgi instrukcijas Nr. 5 § 3 norādīto grupu un § 5 uzstādīto kategorija noteikšanai, t. i. pie kāda pagasta listes iesniedzējs piederīgs un kur dzīvojis pirms 1915. gada un jāpieliek kara dienesta, invalida un citas vajadzīgās apliecības. Tiem, kam nav inventara, bet ir personas, kas ar savu inventaru vai mantu būtu ar mieru nodrošināt zemes apstrādāšanu, jāpieliek šo personu rakstiska apņemšanās izpalīdzēt, uzdotot viņu inventaru, adreses un apliecinot parakstu pagasta valdē vai pie notara.

§ 3. Ar iemērītiem zemes gabaliem vispirms apmierināmi tie zemes pieprasītāji, kuriem saskaņā ar instrukcijas Nr. 5. § 23 tur jau pavasarī paredzētas paliekamas vietas. Visi pārējie zemes pieprasītāji, kuriem tur zeme nav bijusi paredzēta, var dabūt pēc savām kategorijām tikai tos zemes gabalus, kuri tur rezervēti vai iedalīti pāri par to skaitu, kāds pavasarī, paliekamās vietās paredzot, saskaņā ar inst. Nr. 5 § 23 otro piezīmi tur aprēķināts.

§ 4. Zeme piešķirama sākot ar augstāko grupu un tad kategorija.

Nonākot līdz tai kategorijai, kurā ierindotiem zemes pieprasītājiem visiem zemes nepietiktu, vispirms izlozējams, kādi no viņiem atkritīs. Zemes gadalus, kuŗus pieprasa vairāki ar vienādām, tiesībām, pagasta zemes ierīcības komitejai starp viņiem jāizlozē liecinieku klātbūtnē, sastādot attiecīgu aktu, kuŗā atzīmējams, kas pie lozēšanas piedalījās un kam kāds gabals kritīs. Lozi var vilkt vai nu paši zemes pieprasītāji, vai kāda nebūt pavisam neieinteresēta persona. Lozēšanas akts jāparaksta komitejai, lozēšanas dalībniekiem un lieciniekiem.

§ 5. Pagasta un aprīņa zemes ierīcības komitejām nekavējoties jāpaziņo noraidītiem zemes pieprasītājiem pēc viņu pieprasījumu listēs uzdotām adresēm, ka pieprasījums noraidīts, uzdotot noraidīšanas iemeslus un aizrādot, ka pārsūdzība uz tālāko instanci septiņu dienu laikā no paziņojuma saņemšanas iesniedzama tajā pašā komitejā, kuŗas lēmumu pārsūdz. Tiem, kuŗu pieprasījumi ievēroti, var paziņot parastā, likumā noteiktā kārtībā caur pagastu zemes ierīcības komitejām.

§ 6. Caurskatītās zemes pieprasījumu listes, kā ievērotās, tā noraidītās, līdz ar attiecīgām pārsūdzībām, paskaidrojumiem pie tām un citiem materiāliem tikai pārsūdzības termiņam

notekot nekavējot nosūtāmas tālākai instancei, iepriekš kārtīgi sargrupējot un iepakājot.

§ 7. Katrā tekošā gadā Centralā zemes ierīcības komitejā piešķirtās zemes pāriet Zemes Ierīcības Vēstnesī publicēto zemju ieguvēju pilnīgā rīcībā bez rentes līguma slēgšanas no tuvākiem nākošiem Jūrģiem. Tomēr jau pēc zemes piešķiršanas Centralā zemes ierīcības komitejā zemju galīgie saņēmēji var uz šām zemēm celt ēkas, iestrādāt laukus un sēt ziemas labību, cik tālu tas saskaņojams ar kārtīgu apsaimniekošanu, ko izšķir vietējā pagasta zemes ierīcības komiteja, kuŗas lēmumus var pārsūdzēt parastā kārtībā.

Pieņemts C. Z. I. K. 1921. g. 7. decembra plenarsēdē (prot. Nr. 361, p. 3).

65. Instrukcijas Nr. 5 papildinājums Nr. 28789.

(Z. I. V. Nr. 25.)

§ 1. Zemes pieprasītājiem, kuri līdz šim kopīgi saimniekojuši ar ģimenes locekļiem, kuriem ir savs zemes īpašums lielāks par 22 hektariem, vai piešķirta zeme no fonda, var apgabalos, kur zemes trūkst, zemi pagaidam nepiešķirt. Centralā Zemes Ierīcības Komiteja var šos pieprasītājus vai nu noraidīt ar to pašu kategoriju uz citu apgabalu, kur zemes vairāk, vai arī piešķirt zemi tur, kur tie pieprasa, bet tikai piešķiršanu izdarīt vēlāku, ja tur paliktu neaizņemas zemes.

§ 2. Zemes pieprasītājiem, kuri piešķiramā muižā vai mājā tagad zemi apstrādā un tur, kaut arī īsākā laikā, līdz šas instrukcijas izdošanai, ieguldījuši daudz darba vai kapitāla, piemēram: iekopjot nekultivētas zemes, ceļot ēkas, iestrādājot atmatas un tamlīdzīgi, ja šo zemi nepieprasa ilggadīgie lietotāji, — var ārpus kategorijām, bet ne pēc pieprasītāja izvēles, piešķirt vienu jaunsaimniecību uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas lēmuma pamata. Iepriekšējus motivētus atzinumus par ieguldīto darbu un kapitālu dod pagasta un apriņķa zemes ierīcības komitejas.

66. C. Z. I. K.-jas Paskaidrojums Nr. 19420.

Visām zemes ierīcības komitejām.

(Z. I. V. Nr. 19.)

Aizrādot uz „Zemes Ierīcības Vēstneša“ 4. num. iespiesto rīkojumu visām zemes ierīcības komitejām Nr. 1211 no ša gada 5. februara, Cent. Zem. Ier. Kom. paskaidro, ka tie bezzemnieki, kuriem zemes vietējā pagastā neiznāk un kuriem par to izdotas apliecības ar norādījumu, kādā kategorijā viņi ieskaitīti, nezaudē, saskaņā ar 5. instrukcijas 28. pantu, savu kategoriju citā pagastā.

Tanī pašā grupā, kuŗā ieskaitīti 5. instrukcijas 3. pantā 3. grupas vietējie sīkzemnieki ieskaitāmi arī ārpagastnieku sīkzemnieki, kuri savas saimniecības nodevuši fondā.

16. septembrī 1921. g.

Pieņemti Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 2. februara plenarsēdē, protokols Nr. 76.

67. Noteikumi

par fonda zemes piešķiršanu pagastu pašvaldību iestādēm un draudzēm.

(Z. I. V. Nr. 4.)

1. Pagastu pašvaldības iestādes un draudzes, kuŗām savas zemes nav jeb tās tr nepietiekoši, var to pieprasīt no valsts zemes fonda. Dēļ zemes piešķiršanas jāgriežas pie attiecīgām pagasta zemes ierīcības komitejām, uzrādot kādām vajadzībām nodomāts pieprasīto zemi izlietot.

I. Par zemes piešķiršanu pagastu pašvaldības iestādēm.

2. Pagasta nama un saimniecības ēku vietai un pagalmam, pagasta darbinieku atalgošanai, kā arī neparedzētām vajadzībām var piešķirt kopā no 6 līdz 9 ha.

3. Nespējnieku patversmes ēku vietai un pagalmam, pārziņa atalgošanai, nespējnieku dārziņiem un neparedzētām vajadzībām var piešķirt kopā no 3 līdz 6 ha, skatoties pēc patversmes lieluma.

4. Pagasta slimnīcas ēku vietai un pagalmam, slimnieku pastaigāšanās laukumam (parkam, pārziņa atalgošanai un neparedzētām vajadzībām var piešķirt kopā līdz 4 ha.)

5. Pagasta skolas ēku vietai un pagalmam, skolnieku rotaļu un pastaigāšanās laukumam, skolas dārziem un citām varbūtējām vajadzībām, kā arī skolotāju atalgošanai var piešķirt kopā līdz 10 ha.

Šī zeme piešķirama pagasta pašvaldības iestādēm pagaidam lietošanā.

6. Pagasta pašvaldības, kuŗu zemes platība pārsniedz 29 ha, fonda zemi nevar pieprasīt, bet var griezties pie zemes ierīcības komitejām ar maiņas priekšlikumiem.

II. Par zemes piešķiršanu draudzēm.

7. Baznīcas ēku un pagalma vietai zeme paliek uz agrarlikuma 1. d. 3. p. b. punkta pamata; garīdznieka, ērģelnieka, ķestera un citu baznīcas apkalpotāju atalgošanai zeme ierādāma no tās, kuŗa paliek neatpirkta uz agrarlikuma 1. d. 3. p. 2. piezīmes punkta.

8. Faktiski pastāvošām draudzēm, kuŗām savas zemes nav jeb tās ir nepietiekoši, var to piešķirt (no fonda zemēm) līdz 12 ha. Draudzes, kuŗu zemes platība pārsniedz 12 ha,

fonda zemi nevar pieprasīt, bet arī var griezties pie zemes ierīcības komitejām ar maiņas priekšlikumiem.

9. Līdzšinējās ķesteru un ērgelnieku zemes piešķiramas uz agrarlikuma II. daļas 40. panta pamata resp. ieskaitāmas valsts zemes fondā.

10. Kapsētu paplašināšanai, kā arī jaunu kapsētu ierīkošanai var rezervēt no fonda zemēm tādu platību, kāda pie vietējiem apstākļiem izrādītos par vajadzīgu.

Kapu sargu atalgošanai var piešķirt līdz 2 ha fonda zemes.

68. C. Z. I. K. paskaidrojums Nr. 13235.

(Z. I. V. Nr. 14.)

Centralā Zemes Ierīcības Komitejā jo bieži ienāk pieprasījumi, lūgumi un aizrādījumi no dažādām privatpersonām, biedrībām, iestādēm, baznīcas valdēm, vietējām pagastu zemes ierīcības komitejām, pagastu un skolu valdēm bez vietējo zemes ierīcības komiteju atzinumiem un citiem lietas izlemšanai vajadzīgiem dokumentiem.

Tā kā bez vietējo komiteju lēmumiem resp. atzinumiem centralai komitejai nav iespējams lietas izlemt, tad tamlīdzīgus iesniegumus nosūta pēc piederības vietējām komitejām vai nu izlemšanai jeb izmeklēšanai, kas pašas lietas galīgu izšķiršanu bez vajadzības novilcinā.

Lai to novērstu, tad pašu iesniedzēju labā ieteicams ievērot sekošo:

- 1) Kā privatpersonām, tā arī biedrībām un iestādēm visas lietas jāiesniedz instrukcijās noteiktā kārtībā, t. i. no pagasta uz apriņķa u. t. t. komitejām, klātpieliekot visus vajadzīgos dokumentus, kā planus, skices u. t. t., kas lietu visā pilnībā noskaidrotu.
- 2) Tā kā pēc instrukcijas Nr. 5 visiem zemes gribētājiem jāiesniedz zemes pieprasījumu listes tajā vietējā komitejā, kur zemi vēlas dabūt, tad šī kārtība jāievēro arī visām personām, iestādēm, biedrībām, kā arī pagastu padomēm un nav jāgriežas ar zemes pieprasījumiem tieši pie apriņķa vai Centralās Zemes Ierīcības Komitejas.
- 3) Pagasta un apriņķa komitejām jāizsniedz katrai personai uz viņas pieprasījumu, samaksājot attiecīgi zīmognodokli, vajadzīgie noraksti, atzīmējot uz noraksta izsniegšanas dienu. 15. jūlijā 1921. g.

Pieņemts Centralās Zemes ierīcības
Komitejas prezidija sēdē 13. jūlijā 1921. g.
(prot. 236 p. 23.)

69. C. Z. I. K-jas Rikojums Nr. 13184.

(Z. I. V. Nr. 14.)

§ 1. Lai saskaņotu pagastu un apriņķu zemes ierīcības komiteju darbību, apriņķu zemes ierīcības komitejām jāsūta savi priekšstāvji vai rajonu pārziņi uz tām pagasta zemes ierīcības komiteju sēdēm, kurās iedala kategorijās zemes pieprasītājus un piešķir viņiem šovasar vai vēlāk iemērītās zemes.

§ 2. Augšminēto sēžu dienas pagasta komitejām jānosaka saziņā ar rajona pārziņi tūlīt ka saņem no mērniecības darbu vadītāja paziņojumu, ka zināma fonda zemes vienība samērīta un robežas izliktas dabā.

§ 3. Noliktais pagastu zemes ierīcības komiteju sēžu dienas vismaz nedēļu iepriekš jāpaziņo apriņķa zemes ierīcības komitejai un jāizziņo pagastā ar apkārtrakstiem, uzaicinot ierasties visus, kuri vēlētos dot paskaidrojumus.

§ 4. Visās šajās sēdēs caurskatāmās lietās, kurās pagastu zemes ierīcības komiteju atzinumiem apriņķa komitejas priekšstāvis vai rajona pārziņis nepiekrīst, jāprotokolē pēdējo atsevišķas motivētas domas.

Pieņemta Centralā Zemes ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 19. febr. 1921. g.,
protokols Nr. 89.

70. Instrukcija Nr. 11

par bezzemnieku un sīkzemnieku pārceļošanu Latvijas robežās.

(Z. I. V. Nr. 5.)

§ 1. Tiem bezzemniekiem un sīkzemniekiem, kuriem zemes nepietīktu uz vietām un kuri būtu ar mieru pārcelties uz pārējiem Latvijas apgabaliem, ir rezervētas jauniedalītas saimniecības vairākās muižās un organizēta izceļošana uz turpmākos pantos norādītiem noteikumiem.

§ 2. Izceļotājiem no Latgales jaunsaimniecību zemi ierādis koloniju veidā vienā vai, pēc iespējas, vairākās blakus muižās.

§ 3. Pārceļotājiem uz vietas jāgrupējas pēc sādžām, novadiem (Latgalē) pagastiem, radniecībās u. t. t., jāizvēl no sava vidus priekšstāvji (uz 10 pārceļotāju ģimenēm viens priekšstāvis), kuri varētu nobraukt uz vietām un apskatīt pārceļotājiem nolemtās jaunsaimniecības.

§ 4. Pārceļošanas organizēšanai un vadīšanai uz vietām tiek komandēti pārceļošanas instruktori.

§ 5. Grupa pārceļotāju, kuŗa gribētu sūtīt savus priekšstāvjus § 3 minēto jaunsaimniecību apskatīšanai, sastāda lēmumu ar saviem parakstiem, ka viņi ir ar mieru pārceļot, norādot lēmumā arī savus priekšstāvjus jaunsaimniecību apskatīšanai. Minētais lēmums, pārbaudīts no vietējās Pagasta zemes ierīcības komitejas, nododams aprīņa valsts zemju inspektoram vai vietējam izceļošanas instruktoram, kur pārceļotāji dzīvo. Valsts zemju inspektors vai pārceļošanas instruktors uz minēta lēmuma pamata izdod pārceļotāju priekšstāvjiem Centralās Zemes Ierīcības Komitejas pieteikuma lit. A (par brīvu braukšanu dzelzsceļu vilcienos).

Piezīme. Tiem, kuŗi vēlētos pārceļot šī 1921. gada pavasarī, ir jāpieteicas pie vietējā valsts zemju inspektora vai pārceļošanas instruktora ne vēlāk par 20. martu 1921. g.

§ 6. Rīgā pārceļotāju pilnvarotiem jāgriežas pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas, Tottlebena bulv. № 6, kur tiks doti norādījumi par pārceļotājiem nolemtām zemēm, par pašas pārceļošanas kārtību, kā arī izdotas dzelzsceļu pieteikumu lit. A braukšanai pa dzelzsceļu līdz pārceļotājiem rezervētām zemēm un atpakaļ uz savu pagastu.

§ 7. Neorganizētiem pārceļotājiem, kuŗi gribētu atsevišķi braukt apskatīt jaunsaimniecības, netiek pārbraukšanai dotas nekādas priekšrocības. Viņiem tāpat jāgriežas Rīgā pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas, kur tiks izsniegtas ziņas par pārceļotājiem rezervētām zemēm un izdotas apliecības, kuŗas pie jaunsaimniecības apskatīšanas jāuzrāda vietējam valsts zemju rajona pārzinim vai valsts zemju inspektoram.

§ 8. Ja zināmā rajonā atrastos tikai nedaudz (mazāk par 10) pārceļotāju un viņi negribētu uz sava rēķina sūtīt priekšstāvjus, tad viņiem ar savu lēmumu (§ 4) jāgriežas pie sava aprīņa valsts zemju inspektora vai izceļošanas instruktora, kuŗi sagrupē šādus dažādu rajonu nedaudzos zemes pieprasītājus vienā lielākā grupā, kuŗi tad no sava vidus izvēl priekšstāvjus, kuŗiem pie braukšanas pa dzelzsceļiem tiek dotas § 4 minētās priekšrocības.

§ 9. Izceļotāju priekšstāvji, ja tie dabū dzelzsceļa pieteikumu lit. A, var braukt tikai uz norādīto aprīņi un tikai vienu reizi. Ja viņi gribētu apskatīt visas pārceļošanai nolemtās zemes, tad pārceļotājam tas jādara uz sava rēķina.

§ 10. Pēc savu pilnvaroto atgriešanās no pārceļošanas rajona, pārceļotāji taīsa savu galīgo lēmumu par pārceļošanu uz zināma aprīņa muižām un iesniedz to sava aprīņa valsts zemju inspektoram vai pārceļošanas instruktoram, kuŗi šo lēmumu nekavējoši nosūta Centralai Zemes Ierīcības Komitejai, kuŗa nedēļas laikā dod atbildi par zemes piešķiršanu pārceļotājiem zināmā muižā, pēc kā pārceļotāji var tūlīņ rīkoties uz pārbraukšanu.

Piezīme. 1) Ja pirms galīgas pārceļošanas uz jauno dzīves vietu pārceļas tikai specīgākie ģimenes locekļi būvmateriālu

sagatavošanai un pagaidu ēku uzcelšanai, viņiem arī dodami pieteikumi lit. A.

- 2) Pēc zemes piešķiršanas pārceļotājiem Centralā Zemes Ierīcības Komiteja paziņo to tām Pagastu Zemes Ierīcības Komitejam, kur pārceļotāji dzīvo, dēļ viņu izslēgšanas no vietējā zemes pieprasītāju saraksta.

§ 11. Pārceļotājiem sīksaimniekiem savas agrākās sīksaimniecības likvidejamas 6 mēnešu laikā no zemes piešķiršanas dienas — instrukcijas Nr. 10 kārtībā.

§ 12. Pārceļotāji, kuri savu inventaru (zirgus, govīs, cūkas, aitas, arkļus, vāģus, sēklu, ecēšas, istabas iekārtu u. t. t.) nevar uz jauno saimniecību novest ar zirgiem, var to izdarīt pa dzelzceļu, dabūjot no vietējā valsts zemju inspektora vai pārceļošanas instruktora Centralās Zemes Ierīcības Komitejas pieteikumu lit. C (tas ir — mantu pārvešanu par brīvu izceļotājiem).

§ 13. Par mantu pārvešanu pa dzelzceļu izceļotāji, kopā ar § 10 minēto galīgo lēmumu par pārceļošanu, iesniedz valsts zemju inspektoram vai pārceļošanas instruktoram lūgumu uz Centralās Zemes Ierīcības Komitejas vārdu, uzrādot, cik un kādu mantu vēlas pārvest, no kādas stacijas līdz kādai un pārvešanas laiku.

§ 14. Pārceļotāji, uzrādot Centr. Zem. Ierīc. Kom. izdoto apliecību, dabū caur vietējo mežzini būvkokus saimniecības ēku uzcelšanai uz 21. decembra 1920. g. likuma pamata.

Piezīme. Apliecība būvmateriāla dabūšanai jaunā vietā tiek izsniegta tālīn pēc § 9 galīga lēmuma iesniegšanas un zemes piešķiršanas.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 24. maijā 1921. g.
protok. № 184, p. 2.

71. Instrukcija Nr. 18.

**par zemes piešķiršanas kārtību pārceļotājiem, kuŗiem
pagaidam ierādītas nomas vietas.**

(Z. I. V. № 10/11.)

§ 1. Vēl nesadalītas muižas pārceļotājiem — līdz muižas sadalīšanai — ierādāmas nomas vietas samērā ar viņu darba spēku un saimniecības inventaru.

§ 2. Pēc tādu muižu sadalīšanas jaunsaimniecības piešķiramas vispirms tur novietotiem pārceļotājiem. Priekšrocība dodama tikai vietējiem ilggadīgiem reatniekiem, ja tādi gadītos.

§ 3. Vienā un tai pašā muižā novietotām pārceļotāju partijām jaunsaimniecības piešķiramas uz brīvas vienošanās pamata. Ja vienošanās nenotiktu, tad jaunsaimniecības piešķiramas caur lozi (sk. lp. p. 175).

Pārceļošanas zemes fonda reģistrācijas paraugs.

№№ pēc kārtas	Muižu nosaukums	Rajons	Pagasts un adrese	Dzelzceļu stacija un attālums	Zemes platība		Cik gēmienes var novietot	Ēkņu jautājums	Piezīmes
					Hek- taros	Saim- niecību akāte			
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	(Piemēri) Gulbenes muiža	I.	Rendes p. Rendes p. n. Rende	35 klm. Stende	850	34 (sada- līta)	28	levietot var līdz 20 ģimenes	ledalīta jaunsaimecībās no 10—25 ha, 6 saimniecības pa- redzētas ilggadīgiem reninie- kiem, atlikušas 28 latgaliešiem krieviem. Var šoruden novie- tot visas 28 ģimenes. 8 ģime- nem būš jāceļ savas ēkas. Zeme stāv atmata.
8	Jurģu muiža	V.	Jurģu pag. p. n. Auca p. n. Svīrgale	Auca 13 klm.	330	15	15	Ēkņu pie- tiekoši	Tīks sadalīta līdz 10. jūlijam. Varēs visus novietot šoruden. Rezervēta latgaliešiem - latvie- šiem.

".....".....1921. g. sastādījis pārceļošanas
instruktors: (paraksts).

Piezīme: Atsevišķiem pārceļotājiem zeme piešķirama pēc kategorijām.

§ 4. Dēļ jaunsaimniecību piešķiršanas pārceļotāju zemes pieprasījumu listes nosūtamas attiecīgai apriņķa zemes ierīcības komitejai.

§ 5. Tādas pārceļotāju zemes pieprasījumu listes apriņķa zemes ierīcības komiteja skata cauri steidzošā kārtībā un pēc pārsūdzības laika notecēšanas savus lēmumus līdz ar vajadzīgām ziņām un dokumentiem un pagasta komitejas atzinumu nosūta Centralkomitejas apstiprināšanai.

Pieņemti Centrālās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 17. februārī 1921. g.
prot. Nr. 87. p. 1.

72. Paskaidrojumi Nr. 1944

par listu caurskatīšanas kārtību Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē.

(Z. I. V. Nr. 5)

1. Zemju pieprasījumu listes jāpieņem pagasta Zemes Ierīcības Komitejās neatkarīgi no tam vai pieprasītājam ir vispārīgi tiesības zemi dabūt vai nav un vai pagastā vēl fonda zemes ir vai nav.

2. Pēc š. g. 20. janvāra iesniegtās listes, kādas kategorijas viņas arī nebūtu, skatāmas cauri tikai pēc visu līdz 20. janvarim iesniegto pieprasījumu izspriešanas. Kur laikā listes nav izsniegtas vai pagasta komitejas nav izvēlētas, apriņķa komiteja nosaka līdz kādam laikam iesniegtās listes vēl uz 1921./22. saimniecības gadu caurskatāmas.

3. Kā pagastu, tā arī apriņķu Zemes Ierīcības Komitejās vispirms caurskatāmi galīgi iemērīto jaunsaimniecību pieprasījumi, pēc tiem — rentes māju, fonda un obroka gabalus un citu tamlīdzīgu jau pastāvošu zemnieku rentes saimniecību pieprasījumi, kurus iesnieguši šo saimniecību tagadējie lietotāji, kuŗi tur kārtīgi saimnieko ne mazāk par 20 gadiem un pēdīgi — zemes pieprasījumi vēl nesadalītās muižās. Piegriezumam un apmaiņas pieprasījumi skatāmi cauri pie attiecīgo zemju sadaļšanas projektu sastādīšanas.

4. Valsts fondā nodoto vai kaimiņiem par labu likvidēto sīksaimniecību vietā var piešķirt vai paredzēt fonda zemi vienīgi saziņā ar apriņķa zemes ierīcības komiteju, kuŗa vajadzības gadījumā var zemi ierādīt arī citā pagastā.

5. Par visiem iesniegtiem pieprasījumiem dodami motīvoti atzinumi, kuŗi protokolējami un atzīmējami listēs attiecīgā vietā un tieši paziņojami ieinteresētām personām pēc listē uzdotās adrese.

Listēs, kuŗu iesniedzējiem būtu piešķirama jau galīgi samērītā zeme, atzīmējams arī piešķiramā gabala numurs vai cits apzīmējums. Ja piešķiršanai paredzētā zeme vēl nav galīgi samērīta, tad listē atzīmējama tikai pieprasītāja kategorija un vieta (mīuža, pusmīuža, rentes māja), kur zeme būtu galīgi piešķirama pēc viņas samērīšanas.

6. Dodot atzinumus par paliekamas vietas ierādīšanu kādā nebūt vēl nesamērītā mīužā vai pusmīužā, iepriekš jāaprēķina, cik pieprasītājiem tur zemes droši iznāks. Šādā iepriekšējā aprēķinā vispirms rezervējamas instrukcijā Nr. 5. § 23. norādītās zemes un pēc tam pieņemams, ka katru saimniecību var iedalīt līdz 60 pūrvietām. Cik šādu saimniecību varētu iznākt, tikai tik daudziem pieprasītājiem tur zeme paredzama. Labāki, lai pēc samērīšanas atliekas — zemes gabali, nekā kandidāti uz tiem, kuŗiem zeme būtu apsolīta, bet nevarētu to ierādīt.

7. Pagasta zemes Ierīcības Komitejās caurskatītās listes 3 dienu laikā pēc katras sēdes nosūtāmas aprīņķa Zemes Ierīcības Komitejai, atstājot pagastā par tām nodoto atzinumu protokolus. Pagastos nepietiekoši nokārtotās listes aprīņķa komitejas var sūtīt uz pagastu atpakaļ nokārtot. Visas listes, kuŗas attiecas uz vēl nesamērītām zemēm, līdz šo zemju samērīšanai paliek aprīņķa Zemes Ierīcības komitejā. Pēc zemju samērīšanas listes sūtāmas atpakaļ pagasta Zemes Ierīcības Komitejām iemērīto gabalu izdalīšanai starp pieprasītājiem; pēc tam tās atkal sūtāmas uz aprīņķa un no turienes uz Centralo Zemes Ierīcības Komiteju. No vēl nesamērīto zemju pieprasītājiem pirms attiecīgo zemju galīgas samērīšanas aprīņķa Zemes Ierīcības Komitejās jāskata cauri un jāvirza tālāk tikai tie, par kuŗiem ienākušas pārsūdzības. Listes par galīgi samērītām un galīgi piešķirtām zemēm paliek Centralā Zemes Ierīcības Komitejā. Aprīņķī atrodošās listes var izsniegt rajonu pārziņiem kā pieturas materialu pie zemju izrentēšanas.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 3. martā 1921. g.
protok. Nr. 103. p. 3.

73. Paskaidrojums Nr. 3387

pie agrarreformas likuma 32. p.

(Z. I. V. Nr. 6)

Uz mīužas un kvotes zemēm par vietējo zemnieku saimniecību rakstura saimniecībām uzskatāmas tādas pilnīgi patstāvīgas, ar noteiktām robežām no mīužas saimniecības atdalītas saimniecības, kuŗas jau ilgu gadus nes māju nosaukumu, vai kuŗas zemnieki dibinājuši, paši ēkas celdami un zemi iekopdami.

Piezīme. Šinī paskaidrojumā neparedzētus gadījumus izšķir Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

Apstiprināts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 17. martā 1921. g.
prot. Nr. 115. p. 7.

74. Paskaidrojums Nr. 4181.

(Z. I. V. Nr. 7.)

No dažiem aprīņiem ziņo, ka pagasta zemes ierīcības komitejas sadalot arī tādas ilggadīgas rentes mājas, kuŗas pēc likuma un instrukcijas Nr. 5. nebūtu dalāmas, vai atkal, kur šādas nedalāmas mājas pagājušā vasarā, kad agrarlikums vēl nebij zināms, ir sadalītas gabalos, — komitejas piešķir šos gabalus zemes pieprasītājiem. Šāda rīcība nav likumīga, jo visas ilggadīgas rentes mājas, kaut arī viņas būtu samērītas, jāpiešķir viņu ilggadīgiem lietotājiem, kuri tur ne mazāk par 20 gadiem saimniekojuši, nedalītas līdz 100 ha, pielaižot dalīšanu tikai instrukcijas Nr. 5. paredzētos gadījumos.

Tāpat ziņo, ka dažas pagasta un arī aprīņka zemes ierīcības komitejas atliek visu ilggadīgo rentes māju lietotāju zemes pieprasījumu caurskatīšanu līdz ša gada 1. jūlijam un mājas izrentē vēl uz vienu gadu tagadējam rentniekam. Citur turpretīm, atliekot ilggadīgo rentnieku zemes pieprasījumu caurskatīšanu, izrentē mājas uz vienu gadu ne līdzšinējam, bet citam rentniekam. Šāda rīcība runā pretī attiecīgiem instrukcijas Nr. 5. paragrafiem. Tur § 10 noteikts, ka tās listes, kuŗas iesnieguši māju tagadējie ilggadīgie rentnieki, kuŗu dzimtas tur saimnieko ne mazāk par 20 gadiem skatāmas cauri tūlīt, jo citam nevar būt tiesības šādas mājas dabūt. Tāpat tūlīņ jāskata cauri tās listes, kuŗas iesnieguši rentes māju pēdējie agrākie lietotāji, kuri tur saimniekojuši ne mazāk par 20 g., jo arī šādos gadījumos vēl citiem agrākiem lietotājiem nav nekādu tiesību mājas dabūt, bet tagadējam rentniekam, ja viņam kādas tiesības būtu, vajadzēja savu pieprasījumu jau laikā iesniegt. Līdz 1. jūlijam jāgaida tikai tajos gadījumos, kad tie, kam būtu tiesības zināmu māju pieprasīt, tur nedzivotu un kad tiem, kas pieprasījumus iesnieguši, vēl nebūtu vieniem pašiem neapšaubamu tiesību pieprasīto māju iegūt. Kad pieprasījuma iesniedzējam ir neapšaubamas tiesības māju iegūt un līdz š. g. 15. martam aprīņka komisijā piešķirta, māja nav vairs līdzšinējam rentniekam uz vienu gadu izretējama, bet tā jānodod tam, kam viņa piešķirta. Tās mājas, kuŗas uz līdzšim iesniegtiem pieprasījumiem vēl nevarētu neapšaubami piešķirt, un kur tādēļ pieprasījumi būtu jāgaida līdz š. g. 1. jūlijam, izrentējam uz 1 gadu līdzšinējam rentniekam.

Pieņemti Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 29. janvārī 1921. g.,
protokols Nr. 72.

75. Paskaidrojumi

par rentes, dzimtsrentes un obroku līgumiem.

(Agrarreformas likuma 14., 15. un 16. pp.)

(Z. I. V. Nr. 3.)

1. Visi rentes līgumi, kas noslēgti pirms agrarlikuma spēkā nākšanas, tas ir pirms 2. okt. 1920. g., par atsavināto zemi uz noteiktu vai nenoteiktu laiku (bet ne uz vairāk paudzēm), vienalga, vai tos slēdzis valdības priekšstāvis vai agrākais īpašnieks, vai tie ierakstīti zemes grāmatās vai ne, atcelti, ja bijušais īpašnieks neturpina atsavinātās zemes apsaimniekošanu uz commodatum pamata (agrarref. lik. 15. un 8. pp.).

Atsavinātās zemes īpašnieks, kuŗš turpina to lietot uz agrarreformas likuma 8. panta pamata, saņem rentes naudu no trešām personām, kuŗām iznomātas atsavinātās zemes daļas.

2. Zem agrarreformas likuma 14. p. minētiem atsavināšanas līgumiem saprotami arī obroka un dzimtsrentes līgumi (provinc. lik. III. sēj. 1324. un sek. un 4113. un sek. pp.).

3. Obroka un dzimtsrentes līgumi, kuŗi uz agrarreformas likuma 14. p. pamata uzskatāmi par atceltiem, atjaunojami tādā pat kārtībā kā atceltie rentes līgumi (agrarref. lik. 15. p.).

4. Agrarreformas likuma 14., 15., 16. un 19. pp. attiecas tikai uz atsavinātiem īpašumiem, tā tad neattiecas uz valsts zemēm, muižām un mežiem (agrarref. lik. 2. p. 1. p.).

Piezīme. Rentes līgumi, kuŗi noslēgti par valsts zemi ar bij. krievu valdības un vācu okupācijas varu, atcelti ar pagaidu valdības rīkojumu no 27. februāra 1919. g. (Lik. u. rīk. krāj. Nr. 4 no 5. aug. 1919. g.) Visi līgumi, kuŗi slēgti lauksaimniecības lietās uz padomju valdības dekreta pamata, atcelti ar Tautas padomes noteikumiem no 9. septembra 1919. g. (Lik. u. rīk. kr. Nr. 12 no 15. dec. 1919. g.)

76. C. Z. I. K-jas apkārtraksts № 5085|5101

visām apriņķa zemes ierīcības komitejām.

(Z. I. V. Nr. 8.)

Tā kā nākuši priekšā gadījumi, kur apriņķa zemes ierīcības komitejas, iesūtot aktis par zemes piešķiršanu, nav iesūtījušas noraidītās zemes pieprasījumu listes un pārsūdzības, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja atgādina ievērot instrukcijas Nr. 5 § 22 un nekavējoties iesūtīt Centralai Zemes Ierīcības Komitejai visus uz izšķiramo lietu attiecošos materialus, starp tiem arī

noraidītas listes un pārsūdzības par pagasta un apriņķa komitejas lēmumiem.

Apriņķa komitejām tas pats jāatgādina visām pagastu zemes ierīcības komitejām, uzaicinot viņas nekavējoties iesūtīt visus atpakaļ palikušos materialus. Augstākām instancēm adresētās pārsūdzības pieņemamas, ja arī attiecīgie termiņi būtu nokavēti, un nekavējoties nosūtāmas tālāk pēc piederības līdz ar vajadzīgiem paskaidrojumiem. Listes iesūtāmas iešuņas atsevišķās aktīs līdz ar plāniem, kam un cik liela zemes platība ir piešķirta.

77. C. Z. I. K-jas apkārtraksts № 7188 visām apriņķu un pagastu zemes ierīcības komitejām.

(Z. I. V. Nr. 9.)

Centralai Zemes Ierīcības Komitejai ir bijuši gadījumi novērot, ka dažas no vietējām zemes ierīcības komitejām, zemi piešķirot, ne ikreiz cieši ievēro Lāčplēša kara ordeņa kavalieru priekšrocības, kuŗas norādītas Centralās Komitejas instrukcijā Nr. 5.

Ievērojot Lāčplēša ordeņu kavalieru ārkārtīgi lielos nopelnus aktivā, varonīgā cīņā par Latvijas atbrīvošanu, Centralā Zemes Ierīcības Komiteja uzdod visām apriņķu un pagastu zemes ierīcības komitejām visstingrāki ievērot pie zemes piešķiršanas tās izpelnītās priekšrocības un kategorijas, kādas priekš minētiem izcilus stāvošiem kareivjiem noteiktas augšpievestā instrukcijā Nr. 5.

Minēto kavalieru sarakstu, kas iespiests šā gada „Valdības Vēstnesī Nr. 82, kā arī tos saraksus, kuŗi turpmāk tiks publicēti Vēstnesī, visām komitejām vajag atzīt par pietiekošiem dokumentariskiem pierādījumiem, lai apbalvotam kareivim piešķirtu zemi pēc noteiktās kategorijas.

2. maijā 1921. g.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 4. jūlijā 1921. g
prot. Nr. 225, p. 2.

78. Instrukcija Nr. 21.

par rūpniecības iestāžu, augļu dārzu, zivju dīķu, atsevišķu ēku, parku, ūdenskritumu un citu tam-līdzīgu valsts labumu piešķiršanu.

(Z. I. V. Nr. 14.)

§ 1. Rūpniecības iestādes, augļu dārzi, kuŗu platība sa-sniedz 1 ha vai kuŗos ir vairāk par 100 ābeļu un bumbieru koku kopā, zivju dīķi, kuŗu platība pārsniedz 15 ha un citi sevišķi

izmantojami zemes gabali izdalāmi atsevišķās saimniecības, piedalot zemi rūpniecības iestādēm pēc „Zemes Ierīcības Vēstnesi“ Nr. 7, p. 4. nodrukātiem papildinājumiem par zemes normām pie rūpniecības iestādēm, augļu dārziem tā, ka kopplatība nepārsniegtu 10 ha, zivju dīķiem — pēc instrukcijas Nr. 12, p. 1. un ūdenskritumiem un atsevišķām ēkām — skatoties pēc tās iestādes, ko paredzēts tur ierīkot.

§ 2. Augšminētos valsts labumus var paredzēt piešķirt zināmam pieprasītajam dzimtā īpašumā vai uz vēlēšanos dzimtā lietošanā, nemaz nenogaidot izdalīšanu atsevišķās saimniecības un pēdējo robežu izlikšanu dabā. Līdz piešķiršanai galīgās robežās šās saimniecības nododamas paredzētiem viņu ieguvējiem uz rentes tiesībām.

§ 3. Šajā instrukcijā minēto saimniecību pieprasījumi iesniedzami uz sevišķām, šim nolūkam no C. Z. I. K. izdotām listēm attiecīgai pagasta zemes ierīcības komitejai līdz šā gada 15. septembrim, pieliekot vajadzīgos pierādījumus par iespēju nodrošināt pieprasītās saimniecības kārtīgu izmantošanu. Pieprasījumi līdz ar pagastu zemes ierīcības komiteju un vietējo pagasta padomju atsauksmēm iesūtāmi aprīņku zemes ierīcības komitejām līdz š. g. 1. oktobrim, bet no aprīņka zemes ierīcības komitejām ar viņu atsauksmēm Centralai Zemes Ierīcības Komitejai līdz š. g. 1. novembrim.

§ 4. Par katru šo pieprasījumu pagasta un aprīņku zemes ierīcības komitejām un pagasta padomēm jānodod savs brīvs, bet stingri motivēts atzinums, kurā jāpieved visi iemesli, kādēļ pēc komitejas domām pieprasījums būtu ievērojams, vai noraidāms.

§ 5. Centralā Zemes Ierīcības Komiteja patur tiesību piešķirt šajā instrukcijā minētās saimniecības neatkarīgi no pagasta un aprīņka zemes ierīcības komiteju un pagastu padomju atzinumiem tiem pieprasītājiem, kurus pēc iesniegtiem izmantošanas projektiem un piedāvātiem noteikumiem viņa atzītu par vēlamākiem, liekot vajadzības gadījumā lietu izšķirt caur lozi vai vairāksolīšanā.

§ 6. Tās šajā instrukcijā minētās saimniecības, kurām varētu būt valstiska vai plašāki sabiedriska nozīme, var atstāt valsts īpašumā, izdodot nomā uz ilgāku vai īsāku laiku vai arī paturot valsts apsaimniekošanā.

Pieņemts C. Z. I. K. 1921. g. 27. jūlija plenarsēdē (prof. Nr. 250 p. 4.)

79. Papildinājums

pie instrukcijas Nr. 21 par rūpniecības iestāžu, augļu dārzu u. t. t. piešķiršanu.

(Z. I. V. Nr. 15.)

Latgalē un Ilukstes aprīņki šajā instrukcijā minēto saimniecību pieprasījumi iesniedzami pagastu zemes ierīcības

komitejām līdz š. g. 1. novembrim. Pagastu komitejās pieprasījumi skatāmi cauri līdz 15. novembrim, bet apriņķu komitejās līdz 15. decembrim.

80. C. Z. I. K-jas paziņojums par rūpn. iestādēm.

(Z. I. V. Nr. 32.)

§ 1. Visos gadījumos rūpniecības uzņēmumiem piedalītās zemes daudzumu un robežas noteiks un apstiprinās vēl sevišķi zemes sadalīšanas planā.

2. Paredzētā drošības nauda jāiemaksā valstskasē 1 mēneša laikā pie sludinājuma „Zemes Ierīc. Vēstn.“

3. Katrai atsevišķai personai tiesība tikai uz vienu rūpniecības uzņēmumu; gadījumā, ja vienam pieprasītajam būtu piešķirti divi vai vairāk objekti, viņš līdz ar to zaudē tiesību uz pārējiem, izņemot vienu.

4. Biedrībām, kuŗām piešķirtas rūpniecības iestādes, jāparedz statutos, ka biedrību likvidējot no zemes fonda piešķirtie uzņēmumi pāriet valsts īpašumā.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 1921. g. 17. dec.
(prot. Nr. 371, p. 3.)

81. Instrukcija Nr. 30

par zemes piešķiršanu jūrmaalā zvejniekiem- arodniekiem.

1. Zeme zvejniekiem-arodniekiem jūrmaļas pagastos piešķirama no fonda zemes priekšrocības kārtībā līdz 3 verstes platā jūrmaļas joslā, pie upju ietekām līdz 5 verstes (agr. ref. lik. p. 42. piezīme).

Piezīme: Zemes pieprasījuma listēm pievienojamas zvejnieku aroda apliecības, kuŗas jāizdod pagasta valdei, saziņā ar vietējo zvejnieku aroda organizacijām.

§ 2. Zvejnieku saimniecību platība iedalāma atkarībā no fonda zemes platības un vietējo zvejnieku-arodnieku zemes pieprasījuma daudzuma, bet ne vairāk par 20 pūrvietām lauksaimnieciski izmantojamas zemes uz katru saimniecību.

§ 3. Zemes pieprasījumu listes uz šajā instrukcijā p. 1. paredzētām zemēm sakārtojamas grupās un zeme piešķirama sekošā kārtībā:

- 1) Valdības, pašvaldības, sabiedrisku un c. iestāžu pieprasījumi, kopā ar pieprasītās zemes izmantošanas planiem (instr. Nr. 5, § 3, gr. 1);
- 2) Vietējo sīkzemnieku-zvejnieku zemes piegriezumū pieprasījumi; vietējo sīkzemnieku-amatnieku (kas savas ēkas uzceluši) zemes pieprasījumi līdz amatnieku normai;

- 3) Pieprasījumi uz saimniecībām, kurām ir zemnieku māju raksturs un kuŗas ilgus gadus lietojuši vietējie zemkopji (instr. Nr. 5. § 3, gr. 4);
- 4) Neatsavināmo saimniecību robežu noapaļošanas un starpgabalu likvidēšanas pieprasījumi (instr. Nr. 5, § 3, gr. 5);
- 5) Pārējie vietējo zvejnieku-arodnieku pieprasījumi, sadalot to apmierināšanu trijās kategorijās:
 - I. un II. kategorijā — zvejnieki-arodnieki, kas pēc instrukcijas Nr. 5, § 5 iedalāmi I. un II. kategorijā.

III. kategorijā — visi pārējie zvejnieki-arodnieki.

Piezīme 1. Pārpalikusē zeme piešķirama zvejniekiem-arodniekiem no citiem pagastiem; vēl atlikušā — vispārējā kārtībā pēc instr. Nr. 5.

Piezīme 2. Instr. Nr. 5, § 3, gr. 6 paredzētie zemes pieprasītāji, ja viņiem pēc zvejnieku-arodnieku pieprasījumu apmierināšanās zeme jūŗmalas joslā neatliktos, — patur savas tiesības uz zemi citā vietā.

§ 4. Jūŗmalas pagastu zemes ierīcības komitejās var ieiet viens vietējo zvejnieku-arodnieku priekšstāvis ar padomdevēja balsi (agr. ref. lik. II. d. p. 2. piezīme 2.).

b) Inventara piešķiršana.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 1921. g. 11. martā,
protok. Nr 110, p. 1.

82. Instrukcija Nr. 14

par atsavināta inventara pārņemšanu un piešķiršanu.

(Z. I. V. № 6.)

§ 1. Kur tas vēl nav izdarīts, valsts zemju inspektoriem nekavējoties jānoskaidro un jāreģistrē fondā ieskaitīto zemju agrāko īpašnieku un lielrentnieku inventara atsavināmā daļa, jāuzaicina taksācijas komisija to notaksēt un līdz š. g. 1. aprīlim jāpaziņo Centralai Zemes Ierīcības Komitejai kā jau agrāk, tā arī tagad reģistrētā katrā vietā atsavināmā dzīvā inventara (zirgu un govju) un lielo mašīnu daudzums.

§ 2. Uz agrārās reformas likuma 6. un 7. pantu pamata neatsavināmais inventars atstājams pēc sekoša aprēķina: fonda zemes agrākiem īpašniekiem uz neatsavināmās zemes daļas atstājams inventars pēc zemkopības ministrijas norādījuma Nr. 1859. Lielrentniekiem atstājams katram no š. g. Jūrģiem tālāk rentētām 20 — 25 pūŗvietām aramās zemes 1 zirgs ar pajūgu, 2 govīs, 1 teļš, 1 rati, 1 ragavas, 1 ecēšas, uz katriem 2 zirģiem, 1 arklis un 1 atsperu ecēša un uz kātriem 3 zirģiem 1 kumelš. Kā agrākiem fonda zemju īpašniekiem, tā arī lielrentniekiem uz saimniecību no 50 līdz 100 hektariem atstājams: 1 zirgu grā-

beklis, 1 labības un zāles plaujmašīnas, 1 sējmašīna un 1 lauku veļamais klucis. Uz katrām 25 pūrv. tālāk lietojamās aramās zemes atstājami 45 pudi dažādas vasarājas sēklas labībās.

§ 3. Inventara reģistrēta atsavināmā daļa pēc viņas notak-sēašnas atstājama agrākā īpašnieka lietošanā uz agrarās reformas 8. panta pamata. Viņa pārņemama valsts rīcībā tikai tad, kad to varēs nodot tiem, kam inventars piešķirts.

§ 4. Reģistrēto atsavināmo dzīvo inventaru (zirgus un govīs) Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja planveidīgi sadalīs starp apriņķiem un līdz š. g. 10. aprīlim pāziņos apriņķa zemes ierīcības komitejām, cik katrām apriņķim pienākas zirgu un govju. Pēc ša paziņojuma saņemšanas apriņķa zemes ierīcības komitejām nekavējoties jānospriež pēc vietējiem apstākļiem un jāpaziņo tālāk pagasta zemes ierīcības komitejām, kāds dzīvais inventars nododams katras pagasta komitejas rīcībā. Tikai saņēmūšas šādu apriņķa zemes ierīcības komitejas paziņojumu, pagastu zemes ierīcības komitejas var stāties pie viņu rīcībā nodotā inventara piešķiršanas.

§ 5. Katrs inventara gabals, kuŗu pieprasa vairāki, piešķirams caur lozi. Pie lozēšanas vispārīgi pielaižami, tikai tādi zemes pieprasītāji, kam pieprasītās inventara daļas nemaz nav un kam zemes iegūšana tekošā gadā būtu nodrošināta. Ievērojot augšminētos noteikumus, pie zirgu izlozēšanas šopavasār pielaižami visi I. kategorijas zemes pieprasītāji un no II. un III. kategorijas tikai tie kaŗavīri, kuriem ir vismaz 1 govš, 2 sīkie lopī un 15 pudi vasarājas sēklas. Lozēšana izdarāma starp visiem augstāk norādītiem pilsoņiem uz reizi bez kādas tālākas šķirošanas.

§ 6. Kaŗavīri, kuriem nekāda inventara nav, pielaižami pie zirgu izlozēšanas, ja viņi ir ar mieru pagaidam kopīgi saņemt vienu zemes gabalu ar tādiem saviem piederīgiem, kuriem arī zirgu nebūtu, bet būtu tikdaudz inventara, cik pēc § 5 vajadzīgs, lai varētu pie zirgu izlozēšanas piedalīties.

§ 7. Piešķirto inventaru izsniedz rajona pārzinis tikai pret tūlīteju taksācijas komisijas noteiktās inventara vērtības samaksu ar 10 proc. piemaksu taksācijas izdēvumu segšanai.

§ 8. Mazsaimniecībām nepiemērojāmais nedzīvais inventars, kā dažādas mašīnas, vairākzirgu arkli u. t. t. nav atsevišķām personām piešķirams, bet to var pārdot tikai vairākiem (ne mazāk par 5) mазsaimniekiem kopā, uzrādot vai nu pie notara vai pagasta valdes slēgtu savstarpēju līgumu par inventara kopīgu iegādāšanu un lietošanu. Sīkais, mазsaimniecībās izlietojāmais nedzīvais inventars, nav uz citu apriņķi pārvietojams, bet piešķirams saskāņā ar šo instrukciju turpat vietējā apkārtne pēc apriņķa zemes ierīcības komitejas aizrādījumiem.

83. C. Z. I. K-jas papildinājums Nr. 5649 pie instrukcijas Nr. 14 par inventara pārņemšanu un piešķiršanu.

(Z. I. V. Nr. 8.)

Zem sīkā nedzīvā inventara saprotama arī sēklas labība un tādēļ arī viņa saskaņā ar augšminētās instrukcijas Nr. 14, § 8 likvidējama vietējā apkārtnē pēc apriņķa zemes ierīcības komitejas aizrādījuma.

Vispārīgi likvidējamais inventars un sēkla pārdodami par taksēto vērtību un nevis ar 10 proc., bet ar 20 proc. piemaksas pārvaldes un taksācijas izdevumu segšanai.

No šiem 20 proc. sedzami arī izdevumi par pārņemtā inventara glabāšanu, kad tāda jāuzņemas valdībai.

Pieņemts Centralās Zemes ierīcības
Komitejas plenarsēdē 7. m. 1921. g.
(prot. Nr. 167 p. 2.)

84. Papildinājums Nr. 8051 pie instrukcijas Nr. 14 par inventara pārņemšanu un likvidēšanu.

(Z. I. V. Nr. 10|11.)

1) Uz instrukcijas Nr. 14 pamata, likvidējamais inventars izsniedzams uz pagasta zemes ierīcības komitejas apliecībām, ka tai personai, saskaņā ar augšminētās instrukcijas §§ 5—7, inventars caur lozi piekritis. Tai pašā apliecībā pagasta komitejai jāapliecina arī tas, ka inventara izlozētājs ir kaņavīrs vai cits I. kategorijas zemes pieprasītājs. Kaņavīra vai I. kategorijas zemes pieprasītāja tiesības var pierādīt arī ar citām attiecīgām apliecībām.

2) Izsniedzamais inventars, izdodot to saņēmējiem, starp tiem atkal uz vietas jāizlozē, kam kuŗš gabals izsniedzams. Par šo lozēšanu sastādams akts liecinieku klātbūtnē.

3) Inventara saņēmējiem zem paraksta paziņojams, ka saņemto inventaru viņi dabūs galīgi īpašumā tikai pēc Centralās Zemes ierīcības Komitejas apstiprināšanas.

Pieņemta galīgā redakcijā 1.
augusta 1921. g. C. Z. I. K. plenarsēdē
(prot. Nr. 258 p. 1)

85. Papildu instrukcija no muižām atsavinātā inventara izlietošanai un likvidēšanai.

(Z. I. V. № 15.)

Centralā Zemes ierīcības Komiteja saziņā ar Zemju un Lauksaimniecības departamentiem, nosaka sekošu kārtību pie atsavinātā inventara likvidēšanas.

§ 1. Visas uz agrarlikuma notaksētās un atsavinātās lielas lauksaimniecības mašīnas: lokomobiles, kuļmašīnas, gateri, zeimeri, šindeļu mašīnas, dinamo mašīnas motori ar transmisijām un aparātiem pārvietojamie maļamie gangi un naftas motori pāriet zemkopības ministrijas lauksaimniecības departamenta īpašumā.

§ 2. Par pirmā paragrafā minētām mašīnām lauksaimniecības departaments norēķinājas tieši ar zemju departamentu.

§ 3. Tās augšminēto mašīnu pārdošanas un iznomāšanas, kuŗas izdarītas no vietējām aprīņķu zemes ierīcības komitejām un valsts zemju inspektoriem bez apstiprināšanas no centra, atzīstamas par spēkā neesošām.

Piezīme: Līgumi par minēto mašīnu iznomāšanu, kuŗi apstiprināti no centra, paliek spēkā, bet paši līgumi ar attiecīgo sarakstīšanos piesūtāmi lauksaimniecības departamentam.

§ 4. Augšminētās mašīnas lauksaimniecības departaments izlieto pirmā kārtā kuŗa izpostīto apgābalu vajadzībam un cik to atļaus mašīnu krājumi, apmierinās arī vietējās vajadzības, kur būtu sajūtams lielāko mašīnu trūkums, saziņā ar vietējām aprīņķu zemes ierīcības komitejām.

§ 5. Pārējais atsavinātais lauksaimniecības inventars likvidējams no aprīņķa zemes ierīcības komitejas saskaņā ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas instrukciju Nr. 14. no 11. marta 1921. g., pie kam gadījumos, kad jaunsaimnieki atsakas iegādāties dažas lielākās mašīnas, kā pļumašīnas, sējmašīnas u. t. t., tās var pārdot arī jau pastāvošajām saimniecībām pēc aprīņķa komitejas ieskatiem, bet katrreiz jāpieprasa centra piekrišana.

§ 6. Zemes ierīcības komitejām visos jautājumos, kas saistīti ar lauksaimniecības departamenta rīcībā nodoto mašīnu izlietošanu jāgriežas pēc aizrādījumiem tieši pie Lauksaimniecības departamenta.

86. Senata rīkojumi Centralai Zemes Ierīcības Komitejai:

1. Nr. 1222, no 28. septembra 1921. g.

Latvijas suverenās tautas vārdā, Senats, caurlūkojls tiesas sēdē Adolfa CĀZERA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 26. jūlija lēmumu attiecībā uz jaunsaimniecības Nr. 7 nepiešķiršanu viņam Vārnas muižā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka uz 1921. g. 3. janvāra instrukcijas Nr. 5, § 20. pamata tagadējiem valsts fonda zemju lietotājiem ja vien pēc viņu kategorijas tiesībām tas iespējams, piešķiramas līdz šim lietotās zemes, kaut arī viņi pieprasītu citas saimniecības; ka tāpēc sūdzētājam Cāzeram, bez kādas lozēšanas, būtu piešķirams zemes gabals Nr. 7, ja viņš, kā sūdzībā apgalvots, šo zemes gabalu faktiski jau dažus gadus lieto, ka liekot zemes gabalu Nr. 7 izlozēt starp Cāzeru un citiem zemes pieprasītājiem, Centralā zemes ierīcības komiteja nav piegriežusi vērību tam apstāklim, kādas

personas lietošanā zemes gabals atradās; ka šādas svarīgas lietas apstākļu neapsvēršanas dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums šai lietā nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 26. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai šai lietā taisīt jaunu lēmumu.

2. Nr. 1215, no 28. sept. 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Jāņa LEITA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 28. aprīļa lēmumu attiecībā uz „Jerum” māju nepiešķiršanu viņam, izklausījīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā, ka pēc agrarās reformas likuma IV. daļas 8. panta Centralā zemes ierīcības komiteja galīgi apstiprina starp citu zemes piešķiršanas projektus (tā paša panta „c” pkts); ka pārsūdzības par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem Senats caurskata kasācijas kārtībā; ka Centralā zemes ierīcības komiteja atzinusi, ka sūdzētājs, kaut gan bijis ilggadējs māju rentnieks, tomēr tur nav dzivojis un saimniekojis, bet tās tālāki izrentējis un kā beidzamais rentnieks tur ir dzivojis no 1903. g. Rudolfs Priedītis, kurš saimnieciskā ziņā mājas uzturējis pilnīgā kārtībā; ka šāds Centralās zemes ierīcības komitejas atzinums nav no Senata pārbaudāms kasācijas kārtībā, ka atzīstot nevis sūdzētāju, bet tagadējo „Jerumu” māju rentnieku Priedīti par minēto māju ilggadējo lietotāju, Centralā zemes ierīcības komiteja varēja uz agrarās reformas likuma II. daļas 44. panta un savas 5. instrukcijas § II. piez. I. pamata minētās mājas piešķirt Priedītim, nepārkāpjot nevienu Agrarās reformas likuma pantu, un ka aiz pievinstiem iemesliem Jāņa Leita sūdzība, kā nedibināta, noraidāma, — nolēm j: Jāņa LEITA sūdzību atstāt bez ievēribas.

3. Nr. 1226, no 28. sept. 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Krišjāņa BAČKUSA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 25. jūlija lēmumu attiecībā uz zemes gabala piešķiršanu viņam Vec-Platonēs muižā, izklausījīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka uz agrarās reformas likuma II. daļas 42. panta pamata pilsoņiem, kuriem lauksaimniecība nav galvenā nodarbošanās, zemi var piešķirt uz laukiem līdz 2 hektariem; ka sūdzētājs Bačkus ir mūrnieks un lauksaimniecība nav viņa galvenā nodarbošanās; ka tāpēc Centralā zemes ierīcības komiteja rīkojusēs saskaņā ar pievosto likumu, piešķirot Bačkusam zemes gabalu 4,25 pūrvietu apmērā un noraidot viņa nedibināto prasību pēc 9 pūrvietu liela zemes gabala, kāpēc nolēm j: Krišjāņa Bačkusa sūdzību atstāt bez ievēribas.

4. Nr. 1283, no 12. oktobra 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Kārļa un Natalijas KALNIŅU sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūlija lēmumu Nurmīžu muižas Steinbergu kroga zemes sadalīšanas lietā, izklausījīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka Centralā zemes ierīcības komiteja šai gadījumā ir izspriedusi lietu uz Nurmīžu pagasta zemes ierīcības komitejas pret Rīgas apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumu celto protesta pamata; ka agrarās reformas likuma IV. daļas 4. panta nosakot pagasta komitejas darbības kompetences, neparedz tām tiesības no sevis celt tai kādus iebildumus, sūdzības vai protestus par apriņķa vai Centralo zemes ierīcības komiteju lēmumiem agrarās reformas izvešanas jautājumos; ka tāda kārtā jāatzīst Nurmīžu pag. zemes ierīcības komitejas celtais protests par nelikumīgu un nepielaižamu; ka pēc pagasta valdes apliecinības Steinbergu mājas 148 pūrvietu platībā atradās uz kvotu zemes un tās rentnieki, Kārlis un Natalija Kalniņi, 31 gadu ir zemi kopuši, renti maksājuši, pagasta klausas un šķūtīs pildījuši, kādi apstākļi norāda uz zemnieku saimniecības tiešu raksturu; ka Krievijas valdības laikā ievēdot degvīna monopolu Steinberga māja jau vairāk kā 20 gadus zaudējusi kroga raksturu un ienākumus, kas katram arī bez pierādījumiem zināms; ka atstājot visus šos lietas apstākļus bez ievērošanas un pārbaudīšanas un dibinoties vienīgi uz Nurmīšu pagasta komitejas „Protestā” pievinstiem aizrādījumiem, Centralā zemes ierīcības komiteja ir nākusi pie nepareiza slēdziena par

agrārās reformas likuma II. daļas 32. panta nepiemērošanu šīnī gadījumā; ka šāda likuma pārkāpuma dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūlija lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūlija lēmumu atcelt un uzdod tai taisīt šīnī lietā jaunu lēmumu.

5. Nr. 1361, no 2. novembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Jēkaba Jēkaba dēla PURMAĻA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 16. aprīļa lēmumu attiecībā uz viņam piešķirtā Baldones muižas zemes gabala Nr. 19 atņemšanu un piešķiršanu Uševicam, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka lem jot par zemes piešķiršanu bezzemniekiem visupirms jāņem vērā kategorija, pie kādas zemes pieprasītājs pieder, un jādod augstākai kategorijai priekšroka priekš zemākas (agr. lik. II. d. 44. pants un 1921. g. janvāra instr. Nr. 5 § 8); ka šīnī gadījumā Bauskas apriņķa komiteja, sadalot un piešķirot zemi no Baldones muižas, pielaidusī pieprasītājus vienīgi no II. kategorijas, kuriem arī visiem zemes nepieticis un bijusī jāvelk loze; ka Pūrmals ierindots otrā kategorijā, kuŗam pēc lozes kritis gabals Nr. 19, kamēr Uševics, kā piederošs pie III. kategorijas no zemes piešķiršanas atstādināts, ka atceļot apriņķa komitejas lēmumu, piešķirot jaunsaimniecību Nr. 19 Uševicam un atņemot to Pūrmālam, Centralā zemes ierīcības komiteja nepavisam nav piegriezusi vērību, pie kādas zemes pieprasītāju kategorijas pieder Pūrmals un Uševics; ka Centralā zemes ierīcības komiteja pamatojoties uz Baldones pagasta valdes š. g. 7. marta apliecību Nr. 323 nepareizi uzskatījusī Uševicu par visas Baldones muižas rentnieku, jo minētā apliecībā ir teikts, ka Uševics no 1907. g. dzīvo Baldones muižā kā n o m n i e k s, kas nebūt nenozīmē muižas rentnieku; ka šādām Centralās zemes ierīcības komitejas domām par apliecībā minēto nosaukumu „nomnieks” runā pretīm arī paša Uševica paskaidrojums viņa zemes pieteikumu listē, kuŗā viņš sevi par muižas rentnieku neuzdod, bet gan uzdod savu inventāru ar 1 zirgu un 1 govī, kas nerāda uz Uševicu, kā veselas muižas rentnieku; ka savu slēdzienu par inventāra trūkumu Pūrmalīm Centralā zemes ierīcības komiteja dibina vienīgi uz viņa pieteikuma listē uzdoto stāvokli, nepārbaudot šo apstākli pie apriņķa komitejas lēmuma atcelšanas inventāra trūkuma dēļ; ka šāds slēdziens runā patiesiem lietas apstāklim pretīm, jo iz Baldones pagasta valdes š. g. 3. maija apliecības Nr. 544 ir redzams, ka pievesto iemeslu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 16. aprīļa lēmumu atcelt un dot tai taisīt šīnī lietā jaunu lēmumu.

6. Nr. 1363, no 2. nov. 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Kārļa VĀCIEŠA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 21. aprīļa lēmumu zemes gabala piešķiršanas lietā Bērzmuižas pag. Mežmuižā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu, atrod, ka pēc agrārās reformas likuma IV. daļas 8. panta Centralās zemes ierīcības komitejas uzdevums ir, starp citu, galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlemt zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus (8. p. „c” punkts); ka šie Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi pārsūdzami mēneša laikā Senata administratīvam departamentam kasācijas kārtībā, ka caurskatot par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumiem iesniegtās sūdzības Senats pārbauda lietu pēc būtības tikai tiktālu, cik tas nepieciešami, lai redzētu, ka Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums saskan ar viņas atzinumu, pie kuŗa tā nākusi apsverot visus lietas faktiskos apstākļus; ka šīnī gadījumā, kā tas redzams iz Bērzmuižas pag. zemes ierīcības komitejas atziņas, minētā komiteja sūdzētāju ierīndojusī saskaņā ar 5. instrukcijas 5. pantu kā vietējo bezzemnieku un kara invalidu I. kategorijā un likusī priekšā piešķirt viņam izlozēto zemes gabalu Nr. 11; ka Jelgavas apriņķa zemes ierīcības komiteja bez kaut kāda likumīga iemesla nav piekritusī minētam pagasta komitejas atzinumam un ierīndojusī sūdzētāju III. kategorijā, ar to pārkāpdama agrārās reformas likuma 44. pantu un 5. instrukcijas 5. pantu, jo nešaubami ar dokumentiem pierādīts, ka sūdzētājs iestājies Latvijas armijā 1919. gada 23. maijā un galīgi atlaists no tās, kā

invalids, 1920. gada 26. junijā; ka priekšā stādītās invalida apliecības nosacījums, ka sūdzētājs pēc gada vēl reiz pārbaudāms veselības ziņā, nedeva un nevarēja dot Jelgavas apriņķa komitejai tiesību viņu kara invalidu sarakstā stripot, jo vēlreizēja pārbaudīšana nolikta nevis tamdēļ lai izšķirtu, vai sūdzētājs vispārī ir kara invalids, kāds jautājums jau galīgi izšķirts caur lietā izsniegtiem kara klausības izpildīšanas un kara invalidu apliecībām, bet vienīgi, lai galīgi noteiktu cik lielā apmērā sūdzētājs, kā kara invalids, zaudējis savu darba spēju un cik lielā apmērā viņam līdz ar to pienākas kara invalidu pensija; ka Centralā zemes ierīcības komiteja atceldama apriņķa komitejas lēmumu un piešķirdama sūdzētājam zemes gabalu Nr. 16 nav pietiekoši motivējusi — aiz kādiem iemesliem viņa nav turējusi par iespējamu piešķirt sūdzētājam viņam piekritošo zemes gabalu Nr. 11, kuru tam piešķirt bija ieteikusi pagasta komiteja, un ka pie tādiem apstākļiem nav iespējams pārbaudīt, vai Centralā zemes ierīcības komiteja savu lēmumu taisot turējusies agrarās reformās likuma un savu instrukciju robežās, kādēļ nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 21. aprīļa lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

7. Nr. 1364, no 2. nov. 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Otto UMURA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 7. aprīļa lēmumu attiecībā uz Vecgulbenes „Gāršnieka” māju sadalīšanu, izklausijīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka instrukcijas Nr. 5 § 9 paredzētās zemnieku rentes mājas dalāmas un piešķiramas uz pusēm agrākam un tagadējam mājas lietotājiem, ja pirmais māju lietotājs vairāk par 20 gadiem un pēdējais vairāk par 10 gadiem un ja attiecīgās mājas derīgās zemes platība pārsniedz 44 hektarus (instr. 5 § 12); ka šīni gadījumā, Centralā zemes ierīcības komiteja nav konstatējusi Gāršnieku mājas derīgās zemes platību, līdz kādam konstatējumam Centralai komitejai nebija pamata lemt par mājas dalīšanu; ka bez tam Centralā zemes ierīcības komiteja nav piegriezuse pienācīgu ievēribu tam apstāklim, ka Ādams Gāršnieks māju agrāk lietotājs no 1887. līdz 1901. gadam, tā tad tikai 14 gadus, kas viņam nedeva tiesību pieprasīt mājas piešķiršanu reizē ar tās ilggadējo lietotāju Umuru: ka šādas noteikumu neievērošanas dēļ, Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 7. aprīļa lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šīni lietā jaunu lēmumu.

8. Nr. 1542, 16. novembrī 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Paula TALBERGA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 5. septembra lēmumu, Jaunsvirlaukas pag., Zaļgales muižas sadalīšanas lietā, izklausijīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā, ka valsts zemes fondā ieskaitītās jaunsaimniecībās sadalītās muižas ilggadīgiem rentniekiem, kuri zemi ir iekopuši, ir tiesības uz vienas tādas jaunsaimniecības piešķiršanu pēc viņu izvēles (instr. 5 § 16); ka vairāk par vienu jaunsaimniecību nevienam piešķirt nevar (inst. Nr. 5 § 6); ka uz agr. ref. lik. 28. panta 2. piezīmes pamata Centralai zemes ierīcības komitejai gan ir tiesība šai pantā noteikto saimniecības platību piešķirtos muižas centros palielināt, ja tā atrod to par nepieciešamu, bet ta nekādā ziņā uz to nav spiesta; ka tādā kārtā š. g. 18. jūlijā piešķirot Paulim Talbergim vienu no Zaļgales muižas jaunsaimniecībām normalā 22 hektaru platībā, Centralā zemes ierīcības komiteja ir rīkojusēs saskaņā ar pievestiem likuma un instrukcijas noteikumiem, līdz ar ko Paula Talberga prasība pēc vairāk kā vienas jaunsaimniecības no sadalītās Zaļgales muižas atzīstama par nepamatotu, kāpēc nolēm j: Paula TALBERGA sūdzību atstāt bez ievēribas.

9. Nr. 1543, no 16. novembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Kārļa JAUNZEMA pilnvarnieka zv. advokata H. Rūša sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 5./8. septembra lēmumu Lizuma pag., Velenu mājas lietā izklausijīs Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā, ka valsts zemes fonds nodibinājies jaunsaimniecību ierīkošanai un pastāvošo siksaimniecību paplašināšanai.

tā kā tiesība uz zemes piešķiršanu no fonda ir tādiem pilsoņiem, kuriem savas zemes nemaz nav vai arī ir mazāk par 22 hektariem (agr. ref. lik. 1. un 39. p. p.); ka par pilsoņiem, kuriem savas zemes nav, ieskaitāmi tie, kuriem tās nebija agrarās reformas likuma spēkā nākšanas dienā, bet nevis tie, kuri pēc šī termiņa savus zemes īpašumus brīvprātīgi pārdevuši; ka šai gadījumā sūdzētājam Kārlim Jaunzemam 1920. g. 1. oktobrī, t. i. agrarās reformas likuma spēkā nākšanas brīdī piederējušas par īpašumu Lizuma pagastā „Apškaln-Apšu” mājas, kuŗas viņš š. g. 5. aprīlī pārdevis K. Dillam; ka tadā kārtā sūdzētājam nav atzīstamas tiesības uz zemes fondā ieskaitītas „Velēnu” mājas piešķiršanu kaut gan viņš tās ilggadīgi rentējis, līdz ar ko arī viņa pārsūdzība atzīstama par nepamatotu, kāpēc n o l e m j: Kārļa JAUNZEMA sūdzību atstāt bez ievēribas.

10. Nr. 1365 no 2. nov. 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Rudolfa un Nikolaja BERITCU sūdzību, par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. aprīļa lēmumu zemes piešķiršanas lietā Ieru muižā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka ilggadīgiem (ne mazāk par 10 gadiem) muižas rentniekiem, uz instrukcijas Nr. 5. § 16. pamata, no sadalītās muižas piešķirama tur idealitā viena jaunsaimniecība pēc viņu izvēles, un kareivjiem, kā II. kategorijas pieprasītājiem, piešķirama zeme labākā vietā, ja noteikti nav pieprasīta viena atsevišķa jaunsaimniecība (instr. Nr. 5. § 18); kā šīni gadījumā piekritot Raņķupagasta zemes ierīcības komitejai attiecībā uz saimniecības nolaišanu Ieru muižā no Rudolfa Beritcs puses, Centralā zemes ierīcības komiteja šo pagasta komitejas iemeslu nav pietiekoši apsvērusi, jo nav konstatējusi, kādā kārtā uz valdības pavēli 1915. gadā evakuējošais un līdz 1919. gadam promisesošais Rudolfs Bericis ir darāms atbildīgs par zemes nearšanu, grāvju nerakšanu un jumtu nelabošanu, t. i. par to Beritca prombūtnes laikā saimniecības darba nepildīšanu, kuros pagasta komiteja ieraudzījuse sodāmu saimniecības nolaišanu; ka tadā kārtā Centralā zemes ierīcības komiteja bez pietiekoša pamata ņemusi Rudolfam Beritcam, pēc instr. Nr. 5. § 16. piederošo tiesību izvēlet vienu no sadalītās muižas jaunsaimniecībām; ka Centralā zemes ierīcības komiteja nav motivejuse, kāpēc viņa pretēji instr. Nr. 5. § 17, 18, 19. — piešķīrusi Nikolajam Beritcam kā II. kategorijas zemes pieprasītājam no divām pieprasītām jaunsaimniecībām sliktāko Nr. 3. bez saimniecības ēkām, kamēr tas bija pieprasījis arī Nr. 5., uz kura atrodas saimniecības ēkas; kā šo iemeslu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums atceļams, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības š. g. 19. aprīļa lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šīni lietā jaunu lēmumu.

11. Nr. 1545 no 16. nov. 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Evalda KLEINBERGA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 8. septembra lēmumu Vilces pagasta Mūru muižas Zirņu mājas lietā, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka nepārdotās un zemes fondā ieskaitītās mājas, ciktāl tās nepārsniedz 100 hektaru, nav dalāmas (agr. ref. lik. I. d. 32 p.), bet ir piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, jo viņi mājas iekopuši, ieguldīdami tur darba spēku un kapitalu (agr. ref. lik. II. d. 44. p.); ka uz pievestā 32. panta 2. piezīmes pamata no šādām mājām pielaižami atgriezumi līdz 10 hektariem tikai gadījumos, kad to nepieciešami prasa robežu noapaļošana, un ja bez tāda atgriezuma izdarīšanas tiktu aizkavēta agrarās reformas izvešana, ka tādus apstākļus šai gadījumā Centralā zemes ierīcības komiteja nav konstatejusi, kamēr gan ir koustatēts, ka sūdzētājs Kleinbergs kopš 35 gadiem lieto Zirņu mājas; ka tadā kārtā Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 8. septembra lēmums nesaskan ar pievestiem likuma noteikumiem un nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 8. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

12. Nr. 23 no 14. decembra 1921. g.

. . . . Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Kristapa BĒRZIŅA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 29. jūnija lēmumu Rožu muižas zemes

gabala Nr. 24. piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu atrod: valsts zemes fondā ieskaitīto zemju sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas jautājumos agrarās reformas likuma IV. daļa noteikti norobežo zemes ierīcības komitejas kompetences un uzdevumus. Pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejas apspriest attiecīgos projektus, nodod savus atzinumus, nāk ar saviem priekšlikumiem un ierosinājumiem, bet tās neatsaida nekādus lēmumus, kuri būtu izpildāmi, ja noteiktā laikā par tiem neienāktu sūdzībās (agr. ref. lik. IV. d. 4. p.) — Tāpat apriņķu komitejas gan lemj par pagastu, miestu un pilsētu komitejā iesniegtām lietām un projektiem, bet arī viņu lēmumi nav galīgi un nav izpildāmi bez Centralās zemes ierīcības komitejas apstiprināšanas (6. p.). Vienīgi Centralai komitejai likums (IV. d. 8. pants) piešķir tiesības un uzliek par pienākumu galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlemt zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus, kādas savas tiesības un pienākumus Centralā komiteja nevar pārņest uz kādu no tai padotām komitejām. Tā tad, neatkarīgi no pārsūdzībām, visi pagasta, miestu un pilsētu zemes ierīcības komitejā iesniegtāmi projekti caurskatāmi no apriņķu komitejām, kuru lēmumi savukārt apstiprināmi vai atceļami no Centralās komitejas. Ja pēdējā arī būtu devusi kādu paskaidrojumu, ka nepārsūdzētie apriņķu komiteju lēmumi ieskatāmi par izpildāmiem, tad tādi rīkojumi tomēr negroza likumā nodibināto kārtību un tiem var piešķirt vienīgi komitejas iekšējās darbības iekārtas nozīmi. Tādā kārtā arī šai gadījumā Kaļna muižas pagasta un Jelgavas apriņķu zemes ierīcības komiteju lēmumus attiecībā uz Rožu muižas sadalīšanu un jaunsaimniecības piešķiršanu Centralā Zemes Ierīcības komiteja varēja grozīt, nelūkojot uz to, vaj par tiem pārsūdzības bij iesniegtas vaj ne. Agr. ref. lik. IV. daļas 4. panta piezīme un 6. panta 1. piezīme paredzētās pārsūdzības gan dod ientresētām personām tiesību prasīt, lai viņu celtie un noteiktā laikā un kārtībā iesniegtie iebildumi tiktu no augstākās instances pārbaudīti un apspriesti, bet pārsūdzību iesniegšana negroza likumā noteikto komiteju lēmumu gaitu un nozīmi. Tāpēc jāatzīst, ka K. BĒRZIŅA iebildumam par Jelgavas apriņķa komitejas grozīšanu šai lietā nav nozīmes.

Tāpat jāatzīst par nepamatotu sūdzētāju norādījums uz to, ka viņa Centralās komitejas darbvedim š. g. 21. jūnijā iesniegtā pārsūdzība neesot 22. jūnijā nonākusi Centralās komitejas apspriešanā, — jo iz Centralās komitejas, kā arī paša BĒRZIŅA paskaidrojuma pārsūdzībā redzams, ka viņš nav ievērojis agr. ref. lik. IV. daļas 6. panta 1. piezīmi un Centralās komitejas oficiālā paskaidrojumā (Zem. ler. Vēstn. Nr. 3.) norādīto pārsūdzības iesniegšanas kārtību un laiku.

Nemot visu šo vērā, Senats atrod Kristapa BĒRZIŅA pārsūdzību par nepamatotu un tāpēc nolēmj Kristapa BĒRZIŅA sūdzību atstāt bez ievēribas.

13. no 14. decembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Gustava LAIDES sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas š. g. 27. septembra lēmumu Koņu pagasta „Krustiņu” māju piešķiršanas lietā izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un pamot vērā: ka zemes fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas, kuņu platība nepārsniedz 100 hektaru un kuņu piešķiršanu nedalītā veidā pieprasīta uz ilggadīgo lietotāji, nav dalāmas un piešķiramas 100 hektaru nepārsniedošos apmēros tādiem ilggadīgiem lietotājiem, kuriem pašiem savas zemes nav (agr. ref. lik. II. daļa 32. p. ar 1. piezīmi), 39. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 21.); kā ilggadīgas lietošanas laikā ieskaitāmi ne mājas pieprasītāja paša lietošanas gadī vien, bet arī to viņa ģimenes tiešo priekšteču lietošanas laiks, no kuriem lietošana pārgājusi uz mājas tagadējo lietotāju un pieprasītāju, tā kā atsevišķu ģimenes locekļu kopā saņemtais mājas lietošanas laiks uzskatāms kā viens nepārtraukts lietošanas laiks; kā agrarās reformas likuma I. daļas spēkā ņākšanas diena uzskatāma par to momentu, pēc kura nosakāma zemes pieprasītāja tiesība uz fonda zemi, pēc agr. ref. lik. II. daļas 39. panta, tā ka tiesība uz fonda zemi nav atzīstāma tiem, kuriem 1920. gadā 1. oktobrī bij savas zemes īpašums 22 hektaru platībā (II. d. 28. p.); ka tādā kārtā zemnieku mājas lietoņajam, kuš ilgus gadus (vairāk par 20 g.) saimnieko pats vaj arī saimniecību

pārņēmis tieši no sava ģimenes priekšteča un kuŗam 1920. g. 1. oktobrī vai arī pēc tam sava zemes īpašuma nav, uz agrarās reformas likuma lī. d. 32., 38, 39. un 44. p. p. pamata atzīstāma tiesība uz tādu rentes māju piešķiršanu nedalītā veidā; ka šāda ilggadīga rentes mājas lietotāju tiesības nekādi negroza viņa ģimenes priekšteču liktenis un pziēves iekārta vaj nodarbošanās pēc mājas lietošanas nodošanas pirms 1920. gada 1. oktobra; ka šai gadījumā konstatejot to, ka Laides ģimene „Krustiņu“ mājas 9 gadus atpakaļ nodevis sava dēla Gustava LAIDES lietošanā un pats ieguvis citas mājas par īpašumu, Centralā Zemes ierīcības komiteja nākusi pie nepareiza slēdziena, itin kā sūdzētāja Gustava LAIDES lietošanas tiesības uz „Krustiņu“ mājām vēl tagad būtu kaut kādā atkarībā no viņa tēva kā zemnieku mājas īpašnieka, kurš patiesībā jau 9 gadus „Krustiņu“ mājas vairs nelieto, un itin kā Gustavs LAIDES un viņa tēva saimniekošanas laiks „Krustiņu“ mājās būtu uzskatāmi kā atsevišķi patstāvīgi lietošanas periodi; ka uz šāda nepareiza agrarās reformas likuma un instr. Nr. 5. noteikumiem pretim runājoša slēdziena dibinātais, Centralās Zemes ierīcības komitejas š. g. 27. septembra lēmums par Koņu pagasta Dikaru muižas „Krustiņu“ mājas nepiešķiršanu nedalītā veidā Gustavam LAIDE nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j Centralās Zemes ierīcības komitejas š. g. 27. septembra lēmumu atcelt, uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

14. Nr. 1217, no 28. septembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Annas STAAK pilnvarnieka zv. ad' E. PĒTERSONA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūnija lēmumu attiecībā uz vienzigra zemes neiznomāšanu viņai Vilcēnu pagasta Staaku mājās, izklausījis Virsprokurora v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka saimniecības, kuŗām ir zemnieku māju raksturs un kuŗas ne mazāk par 20 gadiem nepārtraukti lietojuši vietējie zemkopji vai viņu dzimtas, piešķiramas tādiem lietotājiem, neskatoties uz citiem tādiem tādu māju pieprasītājiem (1921. g. 3. janvāra instrukcija Nr. 5, § 9 un 11); ka atsevišķās saimniecības uz kvotu zemēm, kuŗām ir noteikts zemnieku saimniecības raksturs un robežas, nav daļēmas ciktāļu viņu platība nepārsniedz 100 hektarus; ja šīnī gadījumā Vilcēnu pagasta Staaku mājas atrodās uz kvotu zemes, ir Annas Staak dzimtas nepārtrauktā lietošanā vairāk par 20 gadiem un pēc kadastra nodaļas datiem aptver 285,89 pūrvietas derīgas un 9,34 pūrvietas nederīgas zemes kopā pavisam 295,23 pūrvietas zemes platību, bet nevis 326 pūrvietas, kā to bez pierādījumu minēšanas uzdod Centralā zemes ierīcības komiteja; ka šāda 295,23 pūrvietu liela zemes platība nepārsniedz 100 hektarus par 56 pūrvietām, kuŗas Centralā zemes ierīcības komiteja š. g. 29. jūnijā nolēmusi atdalīt no Staaku mājām; ka tādā kārtā Centralā zemes ierīcības komiteja nepareizi un pretēji pievestiem noteikumiem atdalījusi no Staaku mājām vairāk zemes nodibinājamai jaunsaimniecībai, ne kā uz to bij tiesības, kāpēc n o l e m j Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 29. jūnija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu.

15. Nr. 24, no 14. decembra 1921. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Friča PĒRKOŅA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 7. aprīļa lēmumu Vec-Gulbenes pagasta Pērkoņu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka uz agr. ref. lik. IV. daļas 44. panta un instr. Nr. 5, § 11. pamata saimniecības ar zemnieku māju raksturu piešķiramas tādiem šo māju lietotājiem, kuri tur nepārtraukti tagad saimnieko pāri par 20 gadiem, neskatoties uz citiem pretendentiem; ka zemes pieprasītāja piederība pie kādas no instr. Nr. 5, § 5 paredzētām kategorijām ņemama vērā pie jaunsaimniecību piešķiršanas (instr. Nr. 5, § 17), bet nekrit svarā pie rents māju piešķiršanas to ilggadīgiem lietotājiem; ka šai gadījumā, piešķirot Vec-Gulbenes pagasta Pērkoņu māju Otto IAUNZEMAM, kuŗš tānī saimnieko 29 gadus un noraidot Friča Pērkoņa pieprasījumu uz šo māju kā I. kategorijas zemes pieprasītāju, Centralā zemes ierīcības komiteja ir rīkojusies pareizi un saskaņā ar norādītiem likumu un instrukcijas noteikumiem, līdz ar ko Pērkoņa sūdzība atzīstama par nepamatotu, kāpēc n o l e m j: Friča PĒRKOŅA sūdzību atstāt bez ievēribas.

16. Nr. 98, no 11. janvāra 1922. g.

.... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Ferdinanda BEDRUPA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejās 1921. g. 26. septembra lēmumu Sinoles pagasta Melderu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Centralās zemes ierīcības komitejas uzdevums ir galīgi apstiprināt, atcelt vai pārlēmt zemes sadalīšanas, izlietošanas un piešķiršanas projektus (agr. ref. lik. IV. d. 8. panta „c” punktā), kas nozīmē, ka tādai lemšanai nepieciešamie faktiskie apstākļi Centralai komitejai jānoskaidro un jānodibina līdz sava galīgā lēmuma taisīšanai, un tādi lēmumi ir taisāmi galīgi noteiktā formā bez varbūtējo prasību pielaišanas no izpildošā organa puses; ka šai gadījumā nekonstatējot vai pie 96 pūrvieta lielas Sinoles pagasta Melderu mājas ir iespējams vai ne, no fonda zemes piegriezt vēl tik daudz zemes, lai mājas sasniegtu 44 hektaru kopplatībā, Centralā zemes ierīcības komiteja ir 1921. g. 26. septembrī taisījusi lēmumu par Melderu mājas dalīšanu uz pusēm (instrukcijas Nr. 5, § 12 norādītā kārtībā) zem tā noteikuma, ja piegriezum no fonda zemes būtu iespējams; ka tāda nenoteikta veida Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumi, saskaņā ar augšā sacīto, nav pielaižami, un līdz ar to arī minētais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas 8. g. 26. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

17. Nr. 119, no 11. janvāra 1922. g.

.... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jāņa REIŽIŅA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. septembra lēmumu attiecībā uz Vec-Gulbenes pagasta Jaun-Meišu mājas nepiešķiršanu viņam vienam pašam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rents mājas, kuris platības nepārsniedz 100 hektarus, nav dalāms, bet piešķiramas to ilggadīgiem rentniekiem, kuri tur saimniecību uzlabojuši, ieguldīdami darba spēku un kapitalu (agr. ref. lik. II. d. 32. p. un 44. p.) kā šādu māju dalīšana pielaižama tādos gadījumos, kad uz to pretendētu vairāki apzīmētie ilggadīgie māju lietotāji (32. p. 1. piez.); ka par savā starpā konkurējošiem lietotājiem uzskatāmi tādi, kas mājas patstāvīgi agrākos laikos ilggadīgi lietojuši, un tādi, kas tās tagad ilggadīgi lieto, līdz ar to atkrit sacensības tiesības starp personām, kuras mājas lietojušas vai lieto vienā un tai pašā laikā un viena atkarībā no otras (instr. Nr. 5, § 12.); ka tagadējais mājas lietotājs, kurš tur saimnieko vairāk par 20 gadiem, izslēdz visus citus māju pretendētus (instr. Nr. 5, § 11) ka šai gadījumā konstatējot Re i z i Ņ a patstāvīgu saimniekošanu Jaun-Meišu mājas tagad kopš 30 gadiem, jāatzīst arī viņa tiesības uz visas mājas piešķiršanu viņam nedalītā veidā un neskatoties uz citiem pretendentiem (instr. Nr. 5, § 11); ka saskaņā ar sacīto Jaun-Meišu mājas daļas nodošana no Re i z i Ņ a viņā znota Baldona lietošanā nebūt negroza viņa, Re i z i Ņ a, uz pievestā noteikuma pamata iegūtās tiesības uz māju piešķiršanu viņam vienam pašam; ka Centralā zemes ierīcības komiteja, piešķirdama Jaun-Meišu mājas trešo daļu Re i z i Ņ a znotam Baldonam, kas šo daļu lietojis 12 gadu atkarībā no patstāvīgi ilggadīgā mājas rentnieka Re i z i Ņ a ir pārkāpusi instr. Nr. 5, § 11 un 12 noteikumus, ka aiz šādiem likuma un instrukcijas noteikumu pārkāpumiem Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. septembra lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. septembra lēmuma atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā lēmumu.

18. Nr. 264, no 15. janvāra 1922. g.

.... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jāņa BOKALDERA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. septembra lēmumu Vec-Gulbenes pagasta Ozolu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rents mājas, kuras tagadējie rentnieki lieto vairāk par 20 gadiem, piešķiramas viņiem nelūkojot uz citiem māju pretendentiem (agr. ref. lik. II. d. 44. p. un instr. Nr. 5, § 11); ka rentnieks, kas vairāk par 20 gadiem mājas saimniekojis un vēl tagad saimnieko, atzīstams par tādu, kas mājas ir ieguldījis darba spēku un kapitalu, kamēr nav konkrēti konstatēts,

kādā ziņā viņš mājas saimniecību nolaidis, jo vie kārša fraze par saimniecības neuzkopšanu vai nolaišanu nav uzskatāma šai ziņā par pietiekošu; ka šai gadījumā uz lietas apstākļu pamata konstatēts, ka Bokaldera dzimta Vec-Gulbenes Ozolu mājās tagad saimnieko 26 gadus; ka Centralā komiteja, runājot par ēku „nolaišanu“, nav konstatējusi, kādus nepieciešamus mājas ēku labojumus Bokalders nav izdarījis, kā arī vispārīgi nav noskaidrojusi mājas saimniecības konkrētos apstākļus un nav pārliecinājies par Bokaldera norādījumu pareizību attiecībā uz viņa jaunceltām ēkām; ka bez tam pretēji agr. ref. lik. II. d. 32. p. un instr. Nr. 5, § 12 noteikumiem Centralās zemes ierīcības komiteja pielaidusi Ozolu mājas dalīšanu, kurai kopplatības pavisam 111 pūrvietas; ka šādu likuma un instrukcijas pārkāpumu dēļ pārsūdzētais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 19. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

19. no 25. janvāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Miķeļa PIĶEĻA sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz Kāķišķu muižas zemes gabala Nr. 13. piešķiršanu: Miķelīm ŠTIBELIM, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Miķelis PIĶELIS savā sūdzībā Senatam lūdz atcelt Centralās Zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz Kāķišķas muižas fonda gabala Nr. 13. piešķiršanu Miķelīm ŠTIBELIM, ka Miķelīm ŠTIBELIM šis gabals Nr. 13. piešķirts pareizi tāpēc, ka viņš uz to pieprasījuma listē norādījis un viņa prasība bij apmierināma agrāk nekā citas uz agr. ref. lik. II. d. 31. un 44. p. p. un instr. Nr. 5, § 3. un 8. pamata, jo ŠTIBELIS savu zemes gabalu bij nodevis fondā, ka sūdzētais PIĶELIS savā zemes pieprasījuma listē Ruzavas Kāķišķu muižā nebij zemi lūdzis, bet gan Ruzavas meža muižā, kuru vēlāk nolēms atstāt nedalītu; tāda kārtā Centralās Zemes ierīcības komitejas lēmums šai lietā atzīstams par pareizu un Miķeļa PIĶEĻA sūdzību nepamatotu, kāpēc n o l e m j: Miķeļa PIĶEĻA sūdzību atstāt bez ievēribas.

20. Nr. 262, no 25. janvāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Kārļa BALOŽA pilnvarnieka zv. adv. pal. E. Freivalda sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 15. septembra lēmumu attiecībā uz Jērcenu pagasta „Mikku“ mājas nepiešķiršanu Kārlim Balodim, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka valsts zemju fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas piešķiramas nedalītas to ilggadīgiem lietotājiem, kuŗi tur saimnieko vairāk par 20 gadiem, atstājot pārējos māju pretendētus neievērotus (agr. ref. lik. II. d. 44. p. un instr. Nr. 5 § 11); ka šādu priekšrocību uz rentsmāju piešķiršanu to ilggadīgiem lietotājiem likums nedara atkarīgu no tā, vai rentniekiem bez mājas lietošanas, ir bijis arī varbūt cita kāda nodarbošanās un vai tam mājas lietošana atnesusi zināmu peļņu; ka šai gadījumā konstatēts, ka Jērcenu pagasta „Mikku“ mājas Baložu dzimta nepārtraukti saimniekojusi vairāk par 20 gadiem, celdama vairākas ēkas ierīkojot augļu dārzus un kultivējot „Mikku“ mājas tirumus un pļavas; ka no šādiem „Mikku“ mājas lietošanas apstākļiem izrietošas Baložu dzimtas priekšrocības uz mājas piešķiršanu viņai par dzimtipašumu nedalītā veidā negroza un nemazina tās, ka Balodis, bez „Mikkas“ mājas, savā laikā rentējis arī vēl pusmuižu, un bijis muižā par „stārstu“, ka tāda kārtā Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. gada 15. septembra lēmums par Jērcenu pagasta „Mikku“ mājas sadalīšanu jaunsaimniecībās, kā preti runājošs pievestiem likuma un instrukcijas noteikumiem, nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 15. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

21. Nr. 670/375, no 8. februāra 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Liel-Sesavas zemkopības biedrības pilnvarnieka Edmunda PUŠGALVA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 18. jūlija lēmumu Lakaja kroga piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka kooperatīviem un citiem saimnieciskiem uzņēmumiem zeme piešķirama atkarība no pieprasījuma listē

aprādīta zemes izmantošanas plāna un ēkas piešķiramas, ciktāl tās nav nepieciešamas pastāvošo vai jaundibināmo saimniecību vajadzībām (agr. ref. lik. II. d. 35. un 38. p. p. instr. Nr. 2 § 21. un apkārtroksta Nr. 57. § 4); ka nolemjot sadalīt Lakaja kroga 60 pūrv. plašo saimniecību ar kroga ēku, Centralā zemes ierīcības komiteja nav apsprieduse un motivējuse kroga ēkas nepieciešamību šai jau tagad pastāvošai noapaļotai saimniecībai; ka Liel-Sesavas patērētāju biedrība „Bezzemnieks“, kuŗai nolemts piešķirt Lakaja kroga ēku līdz ar 5 pūrv. zemes, savā zemes pieprasījumā listē nav uzdevusi gluži nekādus datus par savu līdzšinējo darbību un līdzekļiem, kā arī nav stādījusi priekšā nekādu zemes un kroga ēkas izmantošanas plānu, ar kādu lēmumu Centralā zemes ierīcības komiteja pārkāpusi pievestos likuma un instrukcijas noteikumus; ka uz instr. Nr. 5 § 20 pamata patērētāju biedrībai „Bezzemnieks“ varēja piešķirt vienīgi 1½ verstis no Lakaja kroga atsfāto Bludžu krogu, kuŗu „Bezzemnieks“ jau tagad lieto, kaut tas arī citur zemi pieprasījis; ka pārgrozot Jelgavas apriņķa zemes ierīcības komitejas lēmumu par Lakaja kroga izrentēšanu un patērētāju biedrībai „Bezzemnieks“, — Centralā zemes ierīcības komiteja nemotivēti piešķirusi krogu „Bezzemniekam“ par īpašumu, bez kā šī biedrība apriņķa komitejas lēmumu būtu nolikta laikā pārsūdzējusi un krogā ar zemi, par īpašumu pieprasījusi; ka šādu likumu un instrukciju noteikumu pārkāpumu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā un tāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 18. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

22. Nr. 668/373, no 8. februara 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Roberta SPALVAS sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 14. septembra lēmumu Vec-Gulbenes Vēciņ mājās lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka nepārdotās zemnieku rents mājas, kuŗas nepārsniedz 100 ha un kuŗas tagadējais lietotājs nesaimnieko pilnus 10 gadus, piešķiramas nedalītā veidā agrākam lietotājam, kuŗš vai kuŗa dzimta tanis saimniekojusi vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. 32, 44 p. p. un instr. Nr. 5, 13, p.); ka Vec-Gulbenes Vēciņu mājas tagadējais rentnieks Makstīnieks lieto tikai 6 gadus, kamēr Spalva dzimta tanis līdz 1904. gadam saimniekojusi vairāk par 20 gadiem, ka Centralās zemes ierīcības komitejas aizrādījums uz Vec-Gulbenes 1904. g. pagasta tiesas 7. aprīļa protokolu, itin kā Vēciņ māju toreizējais rentnieks Simans Spalva savas mājas lietošanas tiesības labprātīgi būtu pārdevis K. Melngailim un līdz ar to priekš sevis un saviem pēcnācējiem būtu atsacījies no visām tiesībām uz Vēciņ māju lietošanu, nesaietas ar minētā protokola saturu, jo iz tā redzams, ka Vēciņ māju nodevis Melngailim nevis Simans Spalva, bet gan muižas pārvaldnieks, kuŗš no sevis uzlicis Melngailim par pienākumu, bez rents maksas Vec-Gulbenes muižas īpašniekam par labu, dot arī Simānim Spalvam protokolā noteikto uzturu, ka tādā kārtā uz sagrozītiem lietās apstākļiem dibinātais Centralā zemes ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 14. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu.

23. Nr. 839/472, no 8. februara 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jāņa VISTERA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu attiecībā uz Ramkas pagasta Visteru mājas Nr. 14 nepiešķiršanu viņam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka nedalītā veidā piešķiramas ilggadīgiem lietotājiem tikai tādas patstāvīgas saimniecības, kuŗām ir zemnieku māju raksturs un nodalītas robežas (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5 § 9 un 11); ka no sūdzētāja par Visteru mājām nosauktai saimniecībai nav nedz tādu nodalītu robežu, nedz arī zemnieku māju rakstura, bet tā ietilpst Biržuļu pusmuižas sastāvā; ka tādā kārtā Centralā zemes ierīcības komiteja pareizi un saskaņā ar norādītiem noteikumiem tā saukto Visteru māju uz instr. Nr. 5 § 13 pamata sadalījuse un piešķiruse vispārējā kārtā, noraidot sūdzētāju kā ārpagastnieku no zemes piešķiršanas šai vietā; ka līdz ar šo Jāņa Vistera

sūdzība kā nepamatota noraidāma, kāpēc nolēm j: Jāņa VISTERA sūdzību atstāt bez ievēribas.

24. Nr. 638, no 1. marta 1922.

. . . . Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Jaunjelgavas apriņķa, Zases pagasta bezzemnieku M. ZVARANA, J. ZVARANA un citu protestu par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu Zases pagasta Vilcēnu māju piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka Senatam iesniedzamās sūdzības jāuzrāda sūdzētāja uzvārds, vārds, tēva vārds un dzīves vieta, kā arī sūdzības faktiskie apstākļi un pamati (Senat. iekārt. lik. 49. panta piezīmes 1. pielikums, 1. panta 1. un 2. punkts); ka pievesto prasījumu neizpildīšanas gadījumos sūdzības no Senata nav caurskatāmas (turpat 4. panta 1. punkts); ka savā Senatam iesniegtā sūdzībā Zases pagasta Vilcēnu mājas piešķiršanas lietā M. Zvarans un citi (kopā 32 personas) nav uzdevuši savus vārdus un dzīves vietas, kā arī nav konstatējuši tos pamatus, uz kuriem viņi dibina savas sūdzības iesniegšanu; ka tāpēc saskaņā ar pievestiem likuma noteikumiem, M. Zvarana un citu sūdzība atstājama bez caurskatīšanas; ka aspriežot uzraudzības kārtībā Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu šai lietā, jāatzīst, ka tas nav atstājams spēkā, jo Centralā zemes ierīcības komiteja pretēji agr. ref. lik. 32. un 44. pantiem nolēmuse 386 pūrvietas lielo Vilcēnu māju piešķirt tās ilggadīgā lietotāja dzimtai, kamēr uz pievesto likuma noteikumu pamata zemnieku mājas piešķiramas līdz 100 hektaru—274,5 pūrv. platībā, un šo normu pārsniedošā daļa piešķirama uz vispārējā pamata, kāpēc nolēm j: M. ZVARANA, J. ZVARANA un citu sūdzību atstāt bez caurskatīšanas un uzraudzības kārtībā Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu atcelt, uzdodot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

25. Nr. 632, no 1. marta 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Augusta RIBEĻA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 10. augusta lēmumu Ēveles pagasta Antuļu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka saimniecības ar roteiktu zemnieku mājas raksturu un robežām, ciktāl tās nepārsniedz 100 hektarus, piešķirams māju ilggadīgiem lietotājiem vieniem pašiem neraugoties uz citiem pretendentiem, ja mājas lietotājs vai viņa dzimta tur saimnieko ne mazāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. II. d. 32 un 44 p. p. un instr. Nr. 5 §. 11.); ka mājas ilggadējā lietošanā ieskaitāms ne viena pēdējā pieprasītāja, bet arī viņa dzimtas tiešo priekšteču saimniekošanas laiks; ka sūdzētāja Augusta RIBEĻA dzimta Ēveles pagasta „Antuļu“ mājas ir saimniekojuse nepārtraukti 23 gadus, t. i. tēvs Reinis RIBELIS 15 gadus līdz 1909. gadam un pēc viņa nāves viņa dēls Eduards RIBELS no 1909. g. līdz 1917. gadam (Ēveles draudzes baznīcas valdes 1921. g. 2. aprīļa raksts Nr. 27.); ka tādā kārtā Augustam RIBELIM atzīstama tiesība uz „Antuļu“ mājas piešķiršanu, kādu tiesību viņam Centralā Zemes Ierīcības komiteja neatzinuse aiz nepareizi aprēķināta saimniekošanas laika; ka pievesto iemeslu dēļ pārsūdzētais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j; Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 10. augusta lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

26. Nr. 603, no 1. marta 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Marijas PINC, atraitne ROZENBERG, dzim. MILKA, sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 22. oktobra lēmumu Valmieras pagasta „Maz-Rugenu“ mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka instr. Nr. 5 §. 9. minētās saimniecības piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, kuri tur saimnieko vairāk par 20 gadiem (§. 11), pie kam ilggadējā lietotāja miršanas gadījumā, šādas viņa piešķiršanas tiesības pārnemas uz viņa tuvāko tiešo mantinieku (instr. Nr. 5 §. II piez. 3.), ka Valmieras pagasta „Maz-Rugenu“ mājas vairāk par 20 gadiem lietojis Ernests ROZENBERGS, kurš 1912. g. miris un atstājis kā mantiniekus savu nepilngadīgo dēlu Elmaru ROZENBERGU un atraitni Mariju, pēc otrā vīra PINC, kura pagasta tiesā no „Maz-Rugenu“ māju mantošanas atteikusies (sk. viņas sūdzības rakstu); ka reiz tiesas priekšā

izsacītā atteikšanās no zināmas mantošanas tiesības vairs nav atpakaļ nemama, kā to tagad vēlas darīt sūdzētāja; ka tāda kārtā par mirušā Ernesta ROZENBERGA vienīgo mantnieku un tiesībuņēmēju attiecībā uz „Maz-Rugenu“ mājām atzīstams viņa dēls Elmars ROZENBERGS, kura vārdā viņa aizgādņi māju pieprasījuši; ka noraidot Marijas PINC pieprasījumu dēļ „Maz-Rugenu“ mājas piešķiršanas, Centrālā zemes ierīcības komiteja ir rīkojusies saskaņā ar pievestiem noteikumiem un līdz ar to Marijas PINC sūdzība atzīstama par nepamatotu, kāpēc nolemj: Marijas PINC sūdzību atstāt bez ievēribas.

27. Nr. 615 no 1. marta 1922 g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Andreja LIDURTA pilnvarnieka zv. adv. pal. P. LEJIŅA sūdzību par Centrālās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu attiecībā uz Jaun-Piebalgas pagasta Jaun-Bašu mājas steigabala Nr. 21. nepiešķiršanu Andrejam LIDURTAM, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rents mājas piešķiramas noteiktās robežās māju ilggadīgiem lietotājiem nedalītā veidā, ciktāl tās nepārsniedz 100 hektarus (agr. ref. lik. 2. d. 32 un 44 pp. un instr. Nr. 5, §. II); kā tiesība uz jaunsaimniecības piešķiršanu piešķir tikai bezzemiem vai arī tādiem, kuru zemes platība nepārsniedz 22 hektarus (agr. ref. lik. 2. d. 28. un 39. p. p.); ka sūdzētājam Andrejam LIDURTAM Centrālā Zemes Ierīcības komiteja 1921. g. 9. novembrī piešķiruse no viņa ilggadīgi lietotās Jaun-Bašu mājas ap 100 pūrvietu lielas, kuras sastāvā neietilpst šai Lidurta sūdzībā pieprasītais plavas gabals, kādu LIDURTS atsevišķi no Jaun-Bašu mājām vairākus gadus rentējis; ka uz pievesto likuma un instrukcijas noteikumu pamata Centrālā Zemes Ierīcības komiteja pareizi norādījuse LIDURTA pieprasījumu dēļ plavas gabala Nr. 21. piešķiršanas, kāpēc nolemj: Andreja LIDURTA sūdzību atstāt bez ievēribas.

28. Nr. 799, no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Otto BERGA sūdzību par Centrālās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 27. septembra lēmumu Vec-Gulbenes pag. „Ostroviešu“ mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rents mājas, kuras nepārsniedz 100 hektarus platību, piešķiramas nedalītā veidā to ilggadīgiem lietotājiem un viņu dzimtām, kuras māju lietošanu turpina (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. pp. un instr. Nr. 5, § 11 ar piezīmi) 2); kā Vec-Gulbenes „Ostroviešu“ 160 pūrv. lielas mājas no 1888.—1914. gadam lietojis Gustavs Bergs un pēc viņa nāves māju vēl tagad lieto viņa atraitne Anete Bergs ar meitu Ellu, precētu Silamiķel, un padēlu Juliusu Bergu, kamēr sūdzētājs Otto Bergs 1916. gadā uz tiesas sprieduma pamata, saņemdamis sava tēva Gustava Berga mantojuma daļu, no Ostroviešu mājām aizgājis uz patstāvīgu dzīvi citur; ka tāda kārtā Otto Bergs nav piešķirams Ostroviešu māju lietotājiem, par kādiem uzskatāmi Anete Bergs, Julius Bergs un Ella Silamiķel, līdz ar ko viņš, Otto Bergs, arī aņķrīt ka pretendents uz „Ostroviešu“ māju vispārīgi un viņa sūdzībai sekmes nevar būt; ka Ella Silamiķel savā paskaidrojumā Senatam uz Otto Berga sūdzību lūdz Otto Berg no zemes piešķiršanas „Ostroviešu“ mājās pavisam noraidīt, kādi norādījumi celti ar no Anetes Berg un Juliusa Berga Vec-Gulbenes pag. un Valkas apriņķa zemes ierīcības komitejām iesniegtos rakstos, bet kuŗi no Centrālās zemes ierīcības komitejas atstāti pat gluži bez apsvēršanas; ka pievesto iemeslu dēļ Centrālās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 27. septembra lēmums, kā nesaskaņošs ar norādītiem noteikumiem un lietas apstākļiem, nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centrālās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 27. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

29. Nr. 802, no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jēkaba MĒTRAS sūdzību par Centrālās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 8. septembra lēmumu attiecībā uz Graveru muižas zemes gabala Nr. 15 piešķiršanu viņam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka sīkzemniekiem, kuŗi savu zemi nodod valsts zemes fondā, uz agr. ref. lik. II. d. 44. panta „c“ punkta pamata ir tiesība, ka zemes pieprasītāju III. grupas piederīgam (instr. Nr. 5, § 3. p. 3.), uz zemes

piešķiršanu priekš zemes pieprasītajiem bezzemniekiem, kuri pieskaitīti VII. grupai; ka nelūkojot uz aprādīto priekšrocību, likums šiem sīkzemniekiem tomēr nedod bez tam vēl arī tiesības izvēlēties kaut kādu atsevišķu gabalu no iedalītām jaunsaimniecībām; ka tādā kārtā jāatzīst, ka savu zemi valsts zemes fondā nodevušiem sīkzemniekiem jāapmierinājas ar viņam pieprasītā vietā no Centralās zemes ierīcības komitejas piešķirto jaunsaimniecību; ka šai gadījumā jālūgama Mētram, kurš pieprasījis jaunsaimniecību Grāveres muižā bez atsevišķa numura uzrādīšanas, Centralā zemes ierīcības komiteja varēja pēc sava ieskata noteikt piešķiramo jaunsaimniecību, kas arī noticis ar gabalu Nr. 15 piešķiršanu; ka līdz ar to Mētras sūdzība dēļ jaunsaimniecības Nr. 1 piešķiršanas viņam nav pamatota uz likuma un instrukciju noteikumiem, kāpēc nolēm j: Jēkaba MĒTRA sūdzību atstāt bez ievēribas.

30. Nr. 1025/575, no 1. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Dāvida DRAUDZIŅA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 27. jūlija lēmumu attiecībā uz Jaun-Svirlaukas pagasta Raņķu mājas nepiešķiršanu viņam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu ņemot vērā: ka uz agrārās reformas likuma I. daļas 2. panta 2. punkta pamata atsavinātās un valsts fondā ieskaitītās, vēl nepārdotās zemnieku mājas ar noteiktu zemnieku saimniecības raksturu un robežām pie piešķiršanas nav dalāmas, ciktāl tās nepārsniedz 100 hektarus (agrār. ref. lik. 2. d. 32. pp.); ka minētās zemnieku saimniecības raksturs nav galīgi nosakāms vienīgi formāli pēc mājas robežu atzīmēm uz attiecīgas muižas plāna, kā to šai gadījumā darījusi Centralā zemes ierīcības komiteja, bet gan katrā atsevišķā gadījumā šie jautājumi pārbaudāmi pēc būtības tiklab attiecībā uz lietas faktiskiem apstākļiem, kā arī uz formālo daļu likumību; ka pēc bij. Baltijas domeņu valdes 1909. g. akts Nr. 419 Jaun-Svirlaukas Raņķu Nr. 33 zemnieku māja no 1837. gada atradusies līdz 1855. gadam Draudziņa dzimtas lietošanā un māju mantnieka Jēkaba Draudziņa mazgadības dēļ ar Krievijas Zemkopības ministrijas 1859. gada 31. decembra lēmumu Nr. 20921 atzīta par izslēdzamu no zemnieku māju saraksta un pievienojama pie Jaun-Svirlaukas kroņa muižas; ka tāda zemnieku zemju samazināšana caur pievienošanu muižas zemēm līdzīgi Kurzemes muižniecības papēmieniem no bijušās Krievijas valdības puses vispārībā nav praktizēta, nedz arī paredzēta 1854. gada 27. janvāra likumā par Baltijas kroņa muižu regulēšanu, bet gan gluži otrādi, ar 1869. gada 10. marta likumu zemniekiem tiek viņu lietošanā nodotās zemes lietošana garantēta ar vajadzīgiem robežu paplašinājumiem no muižu zemēm; ka līdz ar to pievestās Krievijas Zemkopības ministrijas II. departamenta 1859. g. lēmuma atzīstams par likumdevēja gribai pretīm runājošu un tāpēc par spēkā neesošu ka bez tam pievestā Ministrijas aktā atrodošies dati norāda uz to, ka Raņķu māja Nr. 33 patiesībā nekad dabā nav bijuse ar Jaun-Svirlaukas muižu savienota vienā saimniecībā, bet līdz pat pēdējam laikam izrentēta kā atsevišķa saimniecība, kuņai tādēļ arī vajaga būt savām atsevišķām robežām dabā, ka pārbaudot aprādītos lietas apstākļus, ko Centralā zemes ierīcības komiteja nav darījusi, — jānāk pie slēdziena, ka Jaun-Svirlaukas Raņķu mājai piekūrt zemnieku saimniecības raksturs ar noteiktām, kaut arī uz muižas plāna vēl neapzīmētām, bet vēl tikai apzīmējamām robežām un ka tā, kā vēl nepārdotā zemnieku māja gan var ietiet zemju fondā, bet nav dalāma jaunsaimniecībās, kad to pieprasa tās ilggadīgais lietotājs; ka pēc savām tiesībām uz Raņķa māju Nr. 33 Jēkabs Draudziņš ir meklējies sākot no 1875. gada līdz pasaules kara sākumam; ka tādā kārtā Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums, ka nepamatots uz patieso lietas apstākļu pārbaudīšanu un nesaskanošs ar pievestiem likuma noteikumiem, nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 27. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai tāsīt šai lietā jaunu lēmumu.

31. Nr. 1036 no 12. aprīļa 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Pētera Graudiņa, Emilijas Sminin un Jēkaba Sproģa pilnvarnieka zv. adv. A. Krastkalna sūdzības par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 5. decembra lēmumu Adlienes pagasta „Truļķu” mājas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, ka

no valsts zemju fonda zeme piešķirama noteiktām un vārdiski apzīmētām personām ar agr. ref. lik. IV. d. 39. panta apzīmētām īpašībām, t. i. personām, kuŗas ir Latvijas pilsoņi un kuŗām sava zemes īpašuma nav; ka zinamas personas mantinieku vaj dzimts sastāvā var rasties arī tādi locekļi, kuriem minētās prasības trūkst; ka tāpēc zeme no fonda nav piešķirama ilggadīgā lietotāja dzimtai vai mantiniekiem, neminot tādas personas vārdā un nepārbaudot viņu tiesības uz zemes piešķiršanu; ka tādā kārtā piešķirot Adlienas pagasta „Truleiku” pusmāju tās ilggadīgā lietotāja, nelaiķa Kārļa Šmiņiņa dzimtai Centralā zemes ierīcības komiteja pārkāpusi pievesto likumnoteikumu un tāpēc šai daļā viņas lēmums atceļams uzraudzības kārtībā; ka Pēters Graudiņš nesastāv radnieciskās attiecībās ar mirušo „Truleiku” mājas agrāko ilggadīgo lietotāju Kārli Šmiņiņu, kāpēc viņš personīgi kā Šmiņiņa dzimtas loceklis uz šo māju pretendēt nevar, ka valsts zemju fondā ieskaitīto zemnieku māju piešķiršanā sastāvēšana Latvijas armijā nekādas priekšrocības nedod; ka līdz ar šo Pētera Graudiņa pretenzija uz „Truleiku” mājas piešķiršanu atkrit un viņa sūdzība noraidāma; ka tāpēc noraidāma arī Jēkaba Sproga sūdzība dēļ visas „Truleiku” mājas piešķiršanas viņam vienam pašam, jo viņš tagad minētās mājās nesaimnieko vairāk par 20 gadiem (instr. Nr. 5. § 11 un 12) kāpēc nolemj: Petera Graudiņa, Emilijas Šmiņiņ un Jēkaba Sproga sūdzības atstāt bez ievēribas. Uzraudzības kārtībā Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 5. septembra lēmumu attiecībā uz Adlienas pag. „Truleiku” pusmājas piešķiršanu Kārļa Šmiņiņa dzimtai atcelt un uzdot Centralai Zemes Ierīcības komitejai taisīt jaunu lēmumu šai daļā.

32. Nr. 1037 no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Ernesta Magona sūdzību par Centralās zemes Ierīcības komitejas 1921., g. 9. oktobra rīkojumu dēļ Umburgas-Sārumu pagasta „Grīvu” māju nepiešķiršanas viņam, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rentsmājas no valsts zemju fonda piešķiramas tagadējiem lietotājiem, kuŗu dzimtas tur saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. 32 un 44 p. p. un instr. Nr. 5. §. 11 ar piezīmi 2.); ka uz lietas apstākļu pamata Centralā Zemes Ierīcības komiteja konstatējuse ka tagadējais Umburgas-Sārumu „Grīva” mājas lietotājs Eduards Magons tur saimnieko no 1914. gada, bet priekš viņa mājas lietotājs viņa brālis, sūdzētājs Ernests Magons, un priekš tā abēju tēvs Kārlis Magons; ka tādejādi Eduarda Magona dzimta „Grīva” m. saimnieko pārāk par 20 gadiem; ka sūdzātājs Ernests Magons 1914. gadā pats no rentskontrakta turpināšanas atteicies un tāpēc to uzņēmis brālis Eduards Magons, līdz ar ko Ernesta Magona priekšrocības tiesības uz mājas piešķiršanu atkrit, ka tādā kārtā, piešķirot „Grīva” mājas nedalītas Eduardam Magonam vienam pašam, Centralā zemes ierīcības komiteja ir rīkojusies saskaņā ar pievestiem likuma un instrukcijas noteikumiem un Ernesta Magona sūdzība kā nepamatota noraidāma, kāpēc nolemj: Ernesta Magona sūdzību atstāt bez ievēribas.

33. Nr. 1039 no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Augusta KERPE sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 8. septembra lēmumu Ēveles pagasta Sedliņu māju piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka zemnieku rentes mājas piešķiramas nedalītas to ilggadīgiem lietotājiem, kuri paši vaj viņu dzimtas tur saimnieko ilgāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka Augusts KERPE Ēveles pagasta „Sedliņu” mājas saimnieko vairāk par 20 gadiem, kuŗas viņš pieprasījis visas, nedalītas ka tikai vēlāk, kā viņa brāļi Kārlis un Jānis KERPE arī vēlējas Sedliņu mājas zemi iegūt, Augusts KERPE izteicis savu piekrišanu „Sedliņu” māju platībā dalīties ar saviem brāļiem, kādu paziņojumu no Augusta KERPE puses Centralā zemes ierīcības komiteja nepareizi tulko, itīn ka Augusts KERPE no Sedliņu mājām vēlētos tikai 120 pūrvietas un nekā vairāk; tādā kārtā Centralai Zemes Ierīcības komitejai nebīj nekāda likumīga iemesla, pēc 110 pūrvietu piešķiršanas Augustam KERPE, pārējo mājas zemi dalīt jaunsaimniecībās, un tānīs piešķirt zemi arī vēl kādam Fricim KRUMIŅAM, kuŗš tur daļu zemes rentējis tikai no 1915. gada; ka pievesto

īemeslu dēļ pārsūdzētais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās Zemes Ierīcības Komitejas 1921. g. 8. septembra lēmumu atcelt un uzdot tai šai lietā taisīt jaunu lēmumu.

34. Nr. 1078 no 12. aprīļa 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Rudolfā ABELNIEKA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 1. novembra lēmumu attiecībā uz Jaun-Piebalgas mācītāja muižas Jaun-Roču mājas nepiešķiršanu viņam vienam pašam, izklausijīs Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka valsts fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas, kuŗu platība nepārsniedz 100 ha piešķiramas nedalītas to ilggadīgiem lietotājiem vaj viņu dzimtām, kuŗas tur saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. 2. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka Jaun-Piebalgas mācītāja „Jaun-Roču“ 82 pūrviefas lielās mājas lietojīs no rentējīs no mācītāja nedalītā veidā Matīss BAURIS no 1873. līdz 1918. gadam, pēc kam viņš, ar māju īpašnieka piekrišanu tās nodevis lietošanā savam dēla vietā pieņemtam radniekam un vienīgāmantiniekam Rudolfam ABELNIEKAM, kurš mājas vēl tagad lieto; ka mājas pieprasītājas Marijas GAVAR tēvs Jānis MELBARDS „Jaun-Roču“ mājas nav patstāvīgi no mācītāja, nekad rentējīs, bet tās daļu lietojīs uz līguma pamata ar Matīsu BAURU, kuŗš MELBARDU 1897. gadā uz Cēsu-Valkas apriņķa 3. iecirkņa Miertiesneša 3. jūnija sprieduma pamata no mājām Izīcis; ka tādā kārtā Jāņa MELBARDA meitai nevar būt pretenzijas uz „Jaun-Roču“ mājām uz pastāvīgas ilggadīgas lietošanas pamatiem augšām pievesto likuma un instrukcijas noteikumu nozīmē; ka par „Jaun-Roču“ mājas dalīšanu starp ABELNIEKU un GAVAR nevar būt runas tapēc, ka mājas platība nepārsniedz 44 hektarus un nedz GAVAR nedz viņas tēvs MELBARDS jau 24 gadus, kamēr „Jaun-Roču“ mājas vairs nesaimnieko, bet tur saimnieko ABELNIEKS kā BAURAS dzimtas lietošanas turpinātājs (instr. Nr. 5. § 11. un 12.); ka pēc tādiem apstākļiem ABELNIEKA parakstam par viņa piekrišanu mājas dalīšanai nav nozīmes, jo tāda dalīšanas pielaižamība noteikta likumā un instrukcijā Nr. 5., kur privatas personas pēc savas patikas nevar grozīt un piešķirt mājas tam, kuŗam uz to pēc likuma nav tiesības; ka tamlīdz šiem pamatiem pretimrunājošs Centralās Zemes Ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 1. novembra lēmumu atcelt un uzdot tai tasīt šai lietā jaunu lēmumu.

35. Nr. 1081 no 12. aprīļa 1922. g.

. . . . Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Augusta ANSONA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu attiecībā uz Liezēres pagasta Šķētes mājas nepiešķiršanu viņam, izklausijīs Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās un valsts fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, kuŗi vaj kuŗu dzimtas tur saimniekojušas vairāk par 20 gadiem (agr. reī. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka sūdzētais Augusts ANSONS, nebūdamis Andreja EGLIŠA dzimtas locēklis un radnieks, 1914. gadā iegūstot no pēdējā rentes tiesības uz Liezēres pagasta Šķētes mājām nevarēja līdz ar to arī iegūt agrarās reformas likumā paredzētās un ilggadīgo māju lietotāju dzimtas locēklis lemtās priekšrocības tiesības uz māju piešķiršanu par dzimts īpašumu, ka Augusts ANSONS pats Šķētes mājas lieto tikai 6 gadus; ka tādā kārtā ANSONAM nav atzīstamas ilggadējā „Šķētes“ mājas lietotāju tiesības un viņa sūdzība tāpēc atstājama bez ievēribas; ka Andrejs EGLITS, kuŗš „Šķētes“ māju gan lietois 23 gadus, bet no tām 1914. gadā labprātīgi atteicies, savas tiesības pārdodams Augustam ANSONAM, tagad no jauna nevar vairs iegūt sava ilggadīgā lietotāja tiesības, kuŗas agrarās reformas likums piešķir tiem ilggadīgiem lietotājiem, kuŗi tādu lietošanu zaudējuši pret savu gribu; ka tādā kārtā piešķirot „Šķētes“ māju Andrejam Eglitim, Centralā Zemes Ierīcības komiteja ir pārkāpusi agrarās reformas likumā pamata principa noteikumus un aiz šā īemesla viņas lēmums nav atstājams spēkā, bet uzraudzības kārtībā atceļams kāpēc n o l e m j: Augusta ANSONA sūdzību atstāt baz ievēribas. Uzraudzības kārtībā Centralās Zemes Ierīcības Komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

36. Nr. 1082 no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Andreja KALNIŅA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu Liezēres pagasta „Šķētes” mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās un valsts fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem vai viņu dzimtas locekļiem, kuri tur saimniekojuši vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka Liezēres pagasta „Šķētes” mājas vairāk paudzes līdz 1890. gadam ir lietojusi Andreja Kalniņa dzimta, kuŗa tēvs no 1890. g. māju īpašnieka no mājām izlikts, kamēr Andrejs Kalniņš atradās kara dienestā, ka pēc tam līdz 1914. gadam „Šķētes” mājas saimniekojis kāds Andrejs Eglītis, kuŗš savas lietošanas tiesības pārdevis kādam Augustam Ansonam un tā tad savas pretenzijas uz mājas piešķiršanu zaudējis; ka tagadējais mājas lietotājs Augusts Ansons tur saimnieko no 1914. gada, tā tad nepilnus 10 gadus, kāpēc viņš par ilggadīgu lietotāju nav uzskatāms; ka tādā kārtā, atkrītot Eglītim un Ansonam no „Šķētes” mājas pretendentiem, atliek kā tās vienīgais un ilggadīgais lietotājs un pretendents Andrejs Kalniņš, kuŗa pieprasījumu Centralā Zemes Ierīcības komiteja noraidījusi nepareizi piešķirot „Šķētes” māju Andrejam Eglītim; ka šo iemeslu dēļ Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēm j: Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

37. Nr. 1087. no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Arnolda SKUJIŅA pilnvarnieka zv. adv. pal. P. BERGA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 17. dec. lēmumu Rozenu pagasta Melderit mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās, valsts fondā ieskaitītās un 100 hektarus nepārsniedzošās zemnieku rents mājas nav daļāms, bet piešķiramas šo māju ilggadīgiem lietotājiem vai viņu dzimtas locekļiem, kuri tur saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref., lik. II. d. 32 un 44 p. p. un instr. Nr. 5 § 11); kā arī agrāk krievu valdības laikā zemnieku rents mājas nebija nedz pilnā sastāvā nedz pa daļām no muižas īpašnieka pievienojamās muižas zemi vai ņemamas muižas apsaimniekošanā; ka tāpēc vairāk pūrvietu atdalīšana no Rozenu pagasta „Melderit” zemnieku rents mājas platības un šīs atdalītās zemes atsevišķa izlietošana muižas īpašnieka nolūkiem nav atzīstama par likumīgu un tādā kārtā tur radusies saimniecība nav uzskatāma par patstāvīgu zemnieku saimniecības vienību, kuŗa uz agrarās reformas likuma pamata būtu iegūstama par dzimtu uz ilggadīgās lietošanas pamata un kuŗas robežas būtu noapaļojamas iz „Melderit” zemnieku mājas zemes, no kuŗas tā nelikumīgā kārtā cēlusies; ka gluži, otrādi, agrarās reformas likums cenšas novērst zemnieku saimniecībā agrakos laikos nodarītās netaisnības un atjaunot tās viņu pirmatnējās robežas; ka sakarā ar saīto Centralās zemes ierīcības komitejas konstatējums, itln ka „Melderit” māja un no tās zemes radītā „Zāģētavas” mājiņa, kuŗu tagad lieto CELMS, būtu divas patstāvīgas likumīgas saimniecības, atzīstams par nepamatotu un atmetamu, bet Melderit zemnieku māja kā tāda atjaunojama viņas pirmatnējās robežas; ka līdz ar šo atkrīt arī kairis pamats atgriezumiem no „Melderit” mājas Andrejam CELMAM līdz šim izrentētās saimniecības robežu noapaļošanai par labu; ka SŪDZĒTĀJA Arnolda SKUJIŅA dzimta „Melderit” māju lieto nepārtraukti 25 gadus, kuŗas faktiskam lietotājam tā tad pieder priekšrocība uz mājas piešķiršanu nedalītā veidā nelūkojot uz citiem pretendentiem (instr. Nr. 5. §. 12); ka Centralā Zemes ierīcības komiteja Melderit māju piešķiruse Petera SKUJIŅA mantiniekiem neminot tos vārdā, ne norādot kas māju tagad lieto, nekonstatējot vai tie ir Latvijas pilsoņi un vaj tiem nav pašiem sava zeme likumā paredzētā platībā, bez kādu faktu pārbaudīšanas un konstatēšanas fonda zeme nav piešķirama (agr. ref. lik. II. d. 28. un 39. p. p.) ka pievesto iemeslu dēļ Centralā zemes ierīcības komitejas lēmums šai lietā nav atstājams spēkā, kāpēc

nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 17. decembra lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

38. Nr. 1089, no 12. aprīļa 1922. g.

... Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Konstantina NIKLASA sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas 1922. g. 17. janvāra lēmumu Vec-Piebalgas pagasta Vec-Baldiežanu un Kalna-Baldiežanu māju piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās, un valsts zemju fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas nedalītas piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem vai viņu dzimtas locekļiem, kuŗi tur saimniekojuši ilgāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka zemnieku māju raksturs un robežas nav grozāmas agrākos laikos, izdarītās māju savienošanas vai pievienošanas muižu saimniecībām, ka zemnieku saimniecībām nodarītās nelikumīgās pārestības, uz agrārās reformas likuma pamata novēršanas un mājas nostādāmas to pirmatneja stāvoklī; ka tamdēļ Vec-Piebalgas pag. Vec- un Kalna Baldiežanu mājas, kuŗas no 1900. gada apvienotas vienās rentnieka rokās, tomēr nav atzīstamas par vienu saimniecības vienību, bet agrārās reformas izvešanā uzskatāmas par divām atsevišķām zemnieku mājām to agrākās robežas; ka uz instr. Nr. 5. § 6. pamata vienam zemes pieprasītājam nav piešķirama vairāk kā viena no pastāvošām vai jauniedalītām saimniecībām; ka saskaņā ar sacīto Centralā Zemes ierīcības komiteja pareizi piešķiruse Konstantinam NIKLASAM tikai vienu no viņa līdz šim lietotām zemnieku mājām un proti „Vec-Baldiežanu“ mājas, kuŗas viņš lietojis arī priekš 1900. gada, noraidot viņa prasību pēc Kalna-Baldiežanu mājas piešķiršanu kopā ar Vec-Baldiežanu mājām; ka tādā kārtā Konstantina NIKLASA sūdzība atzīstama par nepamatotu; kāpēc nolemj: Konstantina NIKLASA sūdzību atstāt bez ievēribas.

39. Nr. 1091, no 12. aprīļa 1922. g.

... Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Andreja KRŪMIŅA sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu Ērgļu pagasta Lejas-Svilenu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka nav dalāmas, bet piešķiramas ilggadīgiem lietotājiem zemes fondā ieskaitītās zemnieku rentes mājas, kuŗas sastāda vienu saimniecību un kuŗām ir noteikts vietējo zemnieku saimniecības raksturs un robežas (agr. ref. lik. 2. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. § 11.); ka attiecībā uz Ērgļu pagasta „Lejas-Svilenu“ mājām, kuŗu platība aptver 282 pūrvietas, gan ir konstatēts, ka tur bez sūdzētāja KRŪMIŅA dzimtas ir vēl no 1888.—1907. gadam saimniekojis ir Andrejs IVANS, bet ne pagasta, nedz aprīnka, nedz arī Centralā Zemes ierīcības komitejas nav varējušas uz kādu nebūtu datu pamata konstatēt, ka IVANA apsaimniekotais zemes gabals būtu kādreiz bijis pastāvīgu zemnieku rents saimniecības vienība ar mājas nosaukumu un noteiktām robežām; ka šiem jēdzieniem gluži pretēji tiklab pats IVANS savos rakstiskos iesniegumos, kā arī zemes ierīcības komitejas vienīgi runā par „Lejas-Svilenu“ mājām, par zemes platību, kuŗu IVANS 19 gadus lietojis „Lejas-Svilenu“ mājās, — par ja un saimniecību „Lejas-Svilenu“ mājās, kuŗu IVANS lūdz savā pieprasījuma listē u. t. t.; ka pagasta zemes ierīcības komitejai nekas nebūtu bijis vieglāk, ka nosaukt to zemnieku mājas vārdu, kuŗa, pēc Centralās komitejas izteiciena, itin kā 1907. gadā esot pie „Lejas-Svilenu“ mājām pievienota, ko pagasta komiteja tomēr nav varējuse konstatēt, ka tādā kārtā jāatzīst, ka Andrejs Ivans savā laikā lietojis „Lejas-Svilenu“ mājas sastāvā ietilpstošu zināmu zemes platību un pie tam atkarībā no šīs mājas pamatrentnieka KRŪMIŅA, bet nevis rentējot to pastāvīgi un tieši no muižas īpašnieka ka pie tādiem apstākļiem „Lejas-Svilenu“ māja ar savām 282 pūrvietām zemes platības atzīstama par vienu zemnieku saimniecības vienību, kuŗa pie piešķiršanas nav dalāma (agr. ref. lik. 32. p.), jo šai gadījumā 100 hektarus pārsniedzošās 8 pūrvietas nav no mājas atdalāmas un atsavināmas, ievērojot pieņemto 10 proc. svārstīšanās pielaižamību uz vienu vai otru pusi; ka „Lejas-Svilenu“ mājas sudzētāja Andreja KRŪMIŅA dzimta saimnieko vairāk par 30 gadiem, kas tai dod tiesību uz mājas piešķiršanu no-

dalītā veidā, nelūkojoties, uz citiem pretendentiem; ka ar pievestiem apstākļiem nesaskaņošais Centralās Zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmums atceļams, kāpēc nolemj Centralās Zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu atcelt un uzdot tai šai lietā taisīt jaunu lēmumu.

40. Nr. 1845, no 30. maija 1922. g.

.... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Andreja TREIKANĀ sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 29. jūlija lēmumu attiecībā uz zemes nepiešķiršanu viņam Maz-Bārbeles muižā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka piešķirot zemi no fonda, priekšrocība dodama pilsoņu ģimenēm, kuŗu apgādnieki krituši ciņās par Latvijas brīvību (agr. ref. lik. II. d. 44. p.), ka šo priekšrocību kategorijas noteiktas instr. Nr. 5. § 5; ka uz pievesto noteikumu pamata sūdzētājam Andrejam TREIKANĀM, kuŗa dēļ Andrejs dienējis 7. Bauskas strēlnieku bataljonā, kaujā pie Doles ievaiņots un 1917. g. 22. februārī Petrogradas 273. pilsētas slimnīcā no ievaiņojuma miris, pienācās I. kategorija; ka minētos datus sūdzētājs jau bij pievedis savā 1921. g. 10. februāra rakstā Bauskas apriņķa zemes ierīcības komitejai; ka pēc tādu kategorisku un noteiktu faktu uzdošanas tiklab apriņķa, kā arī Centralai komitejai bij pienākums pieprasīt no sūdzētāja attiecīgus pierādījumus, bet nevis izcelt TREIKANĀ no II. kategorijas, kuŗa pagasta komiteja, kā apstākļu pazinēja, viņu ierindojuse, un pārceļot uz III. kategoriju, atstāt sūdzētāju bez zemes piešķiršanas, kā tāpat attiecīgo dokumentu iesūtīšana Centralai komitejai pēc lēmuma taisīšanas neattaisno apriņķa un Centralās komiteju darbību lietas apstākļus pārbaudīšanā un apsvēršanā; ka pievesto apstākļu neievērošanas dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums, kā nesaskaņošs ar minētiem likuma un instrukcijas noteikumiem, nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 29. jūlija lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

41. Nr. 1850, no 10. maija 1922. g.

.... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Alberta KUGRENA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1922. 14. februāra lēmumu Elejas pagasta Elejas vēja dzirnavu piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavināto un zemes fondā ieskaitīto muižu rūpniecības iestādes, neatkarīgi no pagastu un apriņķu komiteju atzinumiem, Centralai komitejai ir tiesība iznomāt vai piešķirt īpašumā tiem pieprasītājiem, kuŗi pēc viņu iesniegtiem izmantošanas plāniem atzīstami par vēlamākiem un rūpniecības iestādes attīstību vairāk nodrošinājošiem (instr. Nr. 21. § 5 zem Ier. Vēstn. Nr. 14); ka piešķirot vai iznomājot rūpniecības iestādi vienam vai otram no pieprasītājiem, Centralai zemes ierīcības komitejai ir viņu iesniegtie izmantošanas plāni un noteikumi visos sikumos jāpārbauda un jākonstatē uz kāda pamata dota priekšroka vienam pieprasītājam pret citiem, lai Senatam, pārbaudot Centralās komitejas lēmuma pareizību, būtu iespējams pārliecināties par lietas apstākļu pareizu apsvēršanu un likumīgu piemērošanu; ka šai gadījumā, piešķirot „Elejas“ muižas vēja dzirnavas agrākam dzirnavu rentniekam Jānim KUGRENĀM un noraidot dzirnavu tagadējo rentnieku Albertu KUGRENU, Centralā zemes ierīcības komiteja atstājusi bez abu pretendentu uzdoto noteikumu pietiekošas apsvēršanas; ka tādu dzirnavu pieprasītāju uzdoto noteikumu un apstākļu apsvēršana še no svara tāpēc, ka tie dzirnavu nostādīšanas ziņā pienācīgā stāvoklī ļoti vieni no otriem atšķiras, jo dzirnavu atjaunošanai Jānim KUGRENĀM ir kapitāls 15.000 rubļu bez kāda inventara, kamēr tagadējais rentnieks Alberts KUGRENS, kuŗš dzirnavas rentē no 1915. gada, uzrāda: kuļgarnituru, 2 zirgus, dzirnavu iekšējo ietaisi un 800.000 r. naudas kapitālu dzirnavu pilnīgai atjaunošanai; ka tādā kārtā no Centralās zemes ierīcības komitejas lēmuma nav redzams, aiz kādiem iemesliem viņa atrod par vēlamāku un drošāku dzirnavu izmantotāju Jāni KUGRENU, kuŗam pašam, izņemot 15.000 r. vairāk nekādu līdzekļu nav un kuŗš dzirnavas varēs atjaunot pienācīgā stāvoklī tikai ar valdības pabalstu, kamēr tā Albertu KUGRENU, kuŗam ir augšā piēvestie un akti minētie līdzekļi un inventars, atrod par derīgāku no dzirnavām izcelt, kurās tas 7 gadus

jau darbojas; ka norādīto trūkumu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šīn lietā.

42. Nr. 1810. no 10. maija 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Friča un Otto VINSBERGU sūdzības par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu Irlavas pagasta Akmeņgruntes mājas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā; kā atsavinātās un fondā ieskaitītās 100 hektaru zemes platības nepārsniedzošās zemnieku rents mājas nav dalāmas, un piešķirams to tagadējiem lietotājiem vieniem pašiem, ja viņi tur nepārtraukti saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. II. d. 32 un 44 p. p. un instr. Nr. 5. §. II) kā šāds likums un instrukcijās kategorisks noteikums Centralai zemes ierīcības komitejai katrā ziņā jāpjemēro, ja tagadējais māju lietotājs labprātīgi nepiekrīt māju dalīšanai uz pusem ar agrāko lietotāju, ka nedz likums, nedz instrukcija zemnieku rents mājas tālāku un sīkāku dalīšanu, kā uz pusi, kā tas paredzēts instrukcijās Nr. 5. §. 12, nepieļauj, ka Irlavas pagasta 127 pārv. lielo „Akmeņgrunts“ māju Liba RUDZIŅ lieto no 1897. g. t. i. 24 gadus un viņa māju pieprasijuse nedalītu un pret tās dalīšanu ir protestējuse, kā uz pievesto noteikumu pamata „Akmeņgrunts“ mājas agrākā lietotāja Toma VINSBERGA dēlu Otto un Friča VINSBERGU tiesības uz māju piešķiršanu, kaut arī pusemāju apmērā atkrit un viņa sūdzības tāpēc atstājamus bez ievēribas; kā caurskatot lietu uzraudzības kārtībā attiecībā uz pusemājas piešķiršanu Toma VINSBERGA dēliem Otto un Fricim VINSBERCIEN, Senats atrod Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumā agrarās ref. lik. 32. un 44. p. p. un instrukcijas Nr. 5. §. II pārkāpumu, kāpēc tas šai daļā nav atstājams spēkā, — nolemj: Friča un Otto VINSBERGA sūdsības atstāt bez ievēribas; uzraudzības kārtībā atcelt Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz pusemājas piešķiršanu VINSBERGA mantniekiem un uzdot viņai taisīt šai ziņā jaunu lēmumu.

43. Nr. 1792. no 31. maija 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Pētera Tirmāļa sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1922. g. 17. janvāra lēmumu Vec-Piebalgas pagasta Jaun-Almu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: kā atsavinātās, un valsts zemes fondā ieskaitītās zemnieku rents mājas, kuŗu platība nepārsniedz 100 hektarus, nav dalāmas un, nelūkojot ne uz kādiem citiem pretendentiem, piešķiramas māju tagadējiem lietotājiem vieniem pašiem, ja tie tur nepārtraukti saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. 2. g. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5. p. 11); ka Vec-Piebalgas pagasta 130 pūrvietas lielo „Jaun-Almu“ māju sūdzētājs Pēters Tirmālis lieto no 23. aprīļa 1900. gada t. i. līdz agrarās reformas likuma I. daļas spēkā nākšanai jau 20 un 1/3 gadu, kā tas redzams iz sūdzībai klāt pieliktā rents līguma ka tādos apstākļos, saskaņā ar pievestiem noteikumiem, Jaun „Almu“ māju lietā nevarēja rasties iemesli, pusemājas piešķiršanai agrakam lietotājam KIRŠBERGAM; ka Centralā zemes ierīcības komiteja bez pūmata norāda uz to, ka TIRMĀLS neesot iesniedzis viņai dokumentārus pierādījumus par savas „Jaun-Almu“ mājas lietošanas sākumu taisni 1900. gadā, jo tādos dokumentos viņai vajadzēja no TIRMĀLA pieprasīt, ja viņai radās šaubas par minētā fakta pareizību, kuŗu apstiprina mājas otrā pretendenta Pētera KIRŠBERGA Centralai komitejai 1921. g. 18. oktobrī iesniegtā rakstā pievestais KIRŠBERGA liecinieks Jānis NEBARS; ka pievesto iemeslu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas 1922. g. 17. janvāra lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz Jaun-Almu pusemājas piešķiršanu Pēterim KIRŠBERGAM atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

44. Nr. 1785 no 31. maija 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jēkaba un Kārļa Tauriņa sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas 1921. g. 17. decembra lēmumu Pāles pagasta Lūdiņ mājas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās un valsts zemes fondā ieskaitītās zemnieku rents

mājas nedalītā veidā piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, kuri tur nepārtraukti saimnieko vismaz 10 gadus, māju uzlabodami un ieguldīdami darba spēku (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5 § 12), ka bez sūdzējāja Tauriņa Pāles pagasta III pūrvieta lielo „Lūdiņu“ māju pieprasījuši arī Jānis un Fricis KAULIŅI, kuru dzimtas „Lūdiņu“ mājas lietojuši priekš TAURIŅA vairāk kā 20 gadus; kā Fricis KAULIŅŠ „Lūdiņu“ māju pats nekad nav lietojis, bet tās lietošanu no tēva Miķeļa KAULIŅA pēc viņa nāves 1909. gadā saņēmis dēls Jānis, kurš 1910. gadā, noslēdzot ar muižas īpašnieku jaunu nomas līgumu uz 6 gadiem, šādas savas rentes tiesības labprātīgi pārdevis par 100 rubļiem Jēkabam TAURIŅAM, kurš savukārt šinīs mājās gadu 20 agrāk strādājis pie Miķeļa KAULIŅA kā audžu dēls un mājas vēl tagad lieto; ka rents tiesības, no kurām rentnieks labprātīgi atteicies, saņemdamš vēl par to pēc vienošanās atlīdzību, viņam nedod pamata uz māju piešķiršanu no valsts zemes fonda, kā ilggadīgam lietotājam, kuram māju lietošana pret viņa gribu atņemta netaisnā kārtā; ka tādejādi brālī KAULIŅI, kā „Lūdiņu“ māju pretendenti, atkrit un proti: Fricis KAULIŅŠ, kas nekad mājas nav lietojis un Jānis KAULIŅŠ, kas no šīm tiesībām uz līguma pamata atteicies; ka līdz ar to atliek vienīgi Jēkabs TAURIŅŠ, kuram kā māju 10 gadu lietotājam viņa tiesības uz mājas piešķiršanu pamatojās uz augšā pievesuim noteikumiem; ka piešķirot „Lūdiņu“ pusmāju Jānim un Fricim KAULIŅIEM, Centralā Zemes lericības komiteja nepareizā kārtā nav vēra ņēmus lietas faktiskos apstākļus par Jāņa KAULIŅA atteikšanos no rents tiesībām un par Fricē KAULIŅA attiecībām uz „Lūdiņu“ mājas lietošanu; ka pievesto iemeslu dēļ Centralās Zemes lericības komitejas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās Zemes lericības komitejas 1921. g. 1. decembra lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

45. Nr. 1503 no 9. maija 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jāņa ĒRĢLA pilnvarnieka zv. adv. A. STRAUSMAŅA sūdzību pret Centralās zemes lericības komitejas 1921. g. 9. novembra lēmumu Jaun-Piebalgas pagasta Vec-Ķeiku mājas piešķiršana šai lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka atsavinātās un valsts zemes fondā ieskaitītās zemnieku rents mājas nav dalāmas, bet piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, kuri vai kuru dzimtas tur saimnieko vairāk par 20 gadiem (agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5 § 11 un 12); ka Jaun-Piebalgas pagasta „Vec-Ķeiku“ mājas Jāņa ĒRĢLA dzimta rentējuse un rentē nedalītā veidā vairāk par 20 gadiem, nelūkojot uz kādu no mājas atstātāki guļšu zemes gabalu; ka likumā paredzētā starpgabalu iznīcināšana nav izvedama, šos starpgabalus no nedalāmām zemnieku mājām atšķirot nost un nodibinot uz tiem jaunsaimniecības, bet gan tā izdarāma apmaiņas ceļā pret līdzvērtīgu zemes platību (agr. ref. lik. II. d. 34. p.); ka šai gadījumā atdalot no „Vec-Ķeiku“ māju sastāva 2 verstis no tās atstātu atrodošos starpgabalu bez attiecīgas zemes platības piešķiršanas šai mājai un nodibinot uz atdalītā zemes gabala patstāvīgu jaunsaimniecību, Centralā Zemes lericības komiteja ir pārkāpusi pievestās likuma un instrukcijas noteikumus; ka šā iemesla dēļ pārsūdžetais lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās Zemes lericības komitejas lēmumu no 1921. g. 9. novembra atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šini lietā. —

46. Nr. 1474 no 9. maija 1922. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Marijas BERGMAN dz. GEORGIN, pilnvarnieka zv. adv. A. STRAUSMAŅA sūdsību par Centralās Zemes lericības komitejas 1921. g. 9. decembra lēmumu attiecībā uz Emburgas pagasta Striķeru mājas sadalīšanu jaunsaimniecības un piešķiršanu vispārējā kārtībā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, kā zemes fondā ieskaitītās zemnieku rents mājas nedalītā veidā piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem, vai viņu tiešiem mantniekiem, kuriem pašiem savas zemes nav, t. l., tādas nebija agrarās reformas likuma spēkā nākšanas laikā (agr. ref. lik. II. d. 32, 39 un 44 p. p. un instr. Nr. 5 § 11 ar piez. 2.); ka Emburgas pagasta Striķeru mājas ilggadīgais lietotājs 1916. g. mirušais Jēkabs GEORGINs ar 1915. g. 25. martā Elvā sastādīto testamentu savas Emburgas pagastā atrodošās „Jurgi-

nu" dzimtas kroņa mājas novēlējis savam dēlam Juliusam - Teodoram, bet Emburgas pagasta „Strikeru“ rents mājas tiesības novēlējis savai meitai, sūdzētāij Marijai BERGMAN, dzim. GEORGIN, izslēdzot pēdējo no mantošanas tiesības uz minētām „Jurginu“ mājām; ka tiesību iegūšanu vai zaudēšanu mantošanas kārtībā caur testamentu stājās spēkā līdz ar mantojuma pieņemšanas likumā paredzētā kārtībā, neatkarīgi no laika, kad notikusi mantošanas tiesību apstiprināšana tiesā vai mantojuma dalīšana (civ. lik. 2621, 2625, 2627, 2631, 2639 un civ. proc. lik. 2019 g. p.); ka Marija BERGMAN līdz 1915. gadam dzīvodama pie tēva „Strikeru“ mājās piešķiršanas atzinumiem Emburgas pagasta un Jelgavas apriņķa zemes ierīcības komitejās, Marijai BERGMAN nebija nekādu iemeslu savu tiesību pierādīšanai uz „Strikeru“ mājām pievest Central-komitejai vēl kādus nebūt dokumentariskus pierādījumus, bet gan pēdējai bij pienākums attiecīgos pierādījumus pieprasīt, ja viņai radās šaubas par mājas piešķiršanas iespējamību, kad savu pienākumu Centralā komiteja tomēr nav ievērojusi un taisījusi lēmumu bez lietas pienācīgas noskaidrošanas; kā pievesto iemeslu dēļ Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums (no 1921. g. 9. decembra) nav atstājams spēkā, kāpēc nolemj: Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu no 1921. g. 9. decembra atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

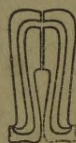
47. Nr. 2828. no 9. nov. 1922.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Martiņa Stūriša pilnvarnieka Aleksandra Aleksejeva sūdzību par Centr. Zem. Ier. Kom. 1920. g. 30. septembra lēmumu attiecībā uz zemes atgriešanu no Doles pagasta „Kalna Kļauģu“ mājām, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka piešķirot 100 hektaru zemes platību nepārsniedzošās zemnieku rentes mājas to ilggadīgiem lietotājiem, kuri vai kuru dzimtas tur saimnieko nepārtraukti vairāk par 20 gadiem, tādas mājas vispārī nav dalāmas nedz visā māju platībā nedz arī no tādām mājām pielaižami zemes atgriežumi mazākos apmēros (agr. ref. lik. II. daļa. 32. p. 44 p. un instr. № 5. § 11); ka agr. ref. lik. 2. d. 32. p. 2. piezīmē pievestais noteikums par pielaižamiem atgriežumiem no zemnieku rentes mājām līdz 10 ha uzskatāms par izņēmumu no 32. pantā nodibinātā vispārējā principa un tāpēc tulkojams un piemērojams šaurākā nozīmē un vienīgi šā piezīmē tieši norādītos apstākļos, ka tāpēc, pielaižot atgriežumu no zemnieku rentes mājām katrā atsevišķā gadījumā noteikti jākonstatē, a) kādā ziņā attiecīgās mājas robežas kavē racionēlu zemes sadalīšanu un agrārās reformas izvešanu, b) kādas pastāvošas kaimiņu saimniecības robežas noapaļojamas un c) kur un kādos apmēros robežu noapaļošanai atgriezto zemes gabalu vietā mājai tiek piegriesta samērīga zemes platība vai arī tādas kompensācijas neiespējāmība, ka tādā kārtā zemes atgriežumi no zemnieku rentes mājām un saimniecību dibināšanai kā arī robežu noapaļošanai bez aprādīto apstākļu konstatēšanas un noteikumu ievērošanas, atzīstami par nelikumīgiem un nepielaižamiem, ka Centralās zemes ierīcības komitejas pag. g. 30. septembra lēmuma par 3,5 pūrvietu atgriešanu no M. Stūriša ilggadīgi rentētām „Kalna Kļauģu“ mājām, lai atgriežumu pievienotu kādai jaundibināmai saimniecībai, ir taisīts bez pievesto noteikumu ievērošanas; ka Centr. Zem. Ier. K-jas norādījumam uz to, ka kāds Eduards Kalniņš ar tēvu sākot ar 1885. gadu līdz kara sākumam rentējuši 3 pūrvietas aramzemes un 3 pūrv. plānu no „Kalna Kļauģu“ mājas sastāva — šai lietā nav nekādas nozīmes, jo ilggadīga lietošana dod priekšrocību uz piešķiršanu vienīgi attiecībā uz zemnieku rentes mājām kā tādām, bet ne attiecībā uz atsevišķiem zemes gabaliem, kuriem nav zemnieku rentes māju rakstura (agr. ref. lik. 32. un 44. p. p. un instr. № 55. §§ 9—12); ka tāpēc pārsūdzētais Centralās Zem. Ier. K-jas 1921. g. 30. sept. lēmums par 3,5 prv. atgriežumu no „Kalna Kļauģu“ mājām, kā nelikumīgs nav atstājams spēkā, — nolemj: Centr. Zem. Ier. K-jas 1921. g. 30. septembra lēmumu attiecībā uz 3,5 prv. atdalīšanu no Doles pagasta „Kalna Kļauģu“ mājām atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

48. Nr. 2456. no 17. nov. 1922.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Jaņa Jūlmaņa pilnvarnieka zv. adv. P. Eglīta sūdzību par Centr. Zem. Ierīcības K-jas š. g. 24. marta lēmumu Kalvaru

pagasta Celmu mājas piešķiršanas lietā, izklausījis virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka uz agrarās reformas likuma II, d. 32. panta pamata atsavinātās zemnieku rentes mājas vispārīgi nav dalāmas, bet piešķiramas to ilggadīgiem lietotājiem; ka uz tā paša panta 1. un 2. piezīmju pamata pielaižamās māju dalīšanas uzskatāmas kā izņēmumi no vispārēja nedalamības principa un tāpēc piemērojamas šaurākā nozīmē, ka saskaņā ar sacīto, lemjot par atgriezumiem no nedalāmām zemnieku rentes mājām uz 32. panta 2. piezīmes pamata, katrā atsevišķā gadījumā konkrēti jākonstatē: a) kādā ziņā šo saimniecību robežas kavē racionalu zemes sadalīšanu un agrarās reformas izvešanu; b) kādu pastāvošu kaimiņu saimniecību robežu noapaļošanai atgriezumi nepieciešami; c) kādos sīki noteiktos apmēros un kādās vietās lemto atgriezumus izdarīt un d) kādā mērā iespējama un tiek izdarīta kaimiņu saimniecības noapaļošanai atgriestās zemes kompensācija; — ka ar Centr. Zem. ler. K-jas piešķiršanas lēmumu attiecīgam zemes pīerasītajam jāiegūst noteikts zemes īpašums kuŗa robežas vēlāki vairs nav grozāmas un bez īpašnieka piekrišanas izmaināmas, jo ar tādu piešķiršanas lēmumu attiecīga saimniecība iziet no zemes fonda sastāva un līdz ar to arī no Centr. Zem. ler. K-jas lemšanas robežām; ka šai gadījumā sevīm tiesības „noapaļot robežas“, — Centr. Zem. ler. K-ja pārkāpuse aprādītos likuma noteikumus, jo nav konstatējuse neka noteikta: kādas saimniecības robežas noapaļojamas, kādos apmēros, kādu apstākļu dēļ u. t. t.; ka tādos apstākļos minētais Centr. Zem. ler. Komitejas lēmums attiecībā uz tiesības paturēšanu „noapaļot robežas“ nav atstājams spēkā, — nolemj: Centralās Zemes ler. komitejas š. g. 24. marta lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

V. nodaļums.

Fonda zemes vērtēšana.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības komitejas plenarsēdē (31. martā 1921. g. prot. Nr. 127. p. 1.) un 15. jūnijā 1921. g. prot. Nr. 208. p. 2.

87. Instrukcija Nr. 20

par zemes novērtēšanu zemes ierīcības darbos pie robežu noapaļošanas un starpgabalu apmaiņas.

(Z. I. V. Nr. 13.)

1. Pie robežu regulēšanas un noapaļošanas, vai arī pie starpgabalu apmaiņas starp valsts zemes fonda un privatīpašnieku zemem jāievēro, lai no valsts zemes fonda netiktu piešķirti privatīpašniekiem zemes gabali ar augstāku vērtību, nekā valsts saņem pretīm.

2. Apmaināmie zemes gabali pareizi neuzmērāmi un viņu zeme izdalāma šķirās pēc labuma, saskaņā ar zemes nodaļas noteikumiem par zemes šķirošanu un šās instrukcijas turpmākiem punktiem.

3. Zemes šķirošanu līdz 10 ha lielu gabalu apmaiņai izdara mērnieks saziņā ar pagasta zemes ierīcības komiteju. Zemes gabalu apmaiņa, kuŗa pārsniedz 10 ha platību izdarāma saziņā ar zemes vērtēšanas nodaļu.

4. Sakņu dārziem, tīrumiem un pļavām apmaināmo zemes gabalu vērtības aprēķināšanai pieņemamas sekošas samēra vērtības par platības vienību (ha vai pūrvietu):

Tīrumi un sakņu dārzi:	I.	šķira	10
	II.	"	8
	III.	"	6
	IV.	"	4,50
	V.	"	3,25
	VI.	"	2,25
	VII.	"	1,50
	VIII.	"	1,00
	IX.	"	0,50
Pļavas:	I.	Aa	" 10
	I.	Ab	" 7
	I.	Ac	" 4

I.	a	šķira	8
I.	b	"	5,5
I.	c	"	3
II.	a	"	6
II.	b	"	4
II.	c	"	2,5
III.	a	"	4,50
III.	b	"	3,00
III.	c	"	1,75
IV.	a	"	3,25
IV.	b	"	2,25
IV.	c	"	1,25
V.	a	"	2,25
V.	b	"	1,50
V.	c	"	1,00
VI.	a	"	1,50
VI.	b	"	1,00
VI.	c	"	0,50
VII.	a	"	1,00
VII.	b	"	0,50
VII.	c	"	0,25

5. Ganības vērtējamās pēc zemes īpašībām kā tīrums vai pļava, skatoties pēc tā, par ko ganība visizdevīgāki būtu pārvēršama. Atkarībā no tā, cik apgrūtinoša būtu ganības pārvēršana par tīrumu vai pļavu p. 4 pievestais samēra tarifs atsevišķām labuma šķirām, pazemināms līdz 50%.

6. Mežu no valsts zemes fonda var piegrizt privatīpašniekiem apmaiņai tikai izņēmuma gadījumos ar meža departamenta piekrišanu. Meža zeme novērtējama uz tādiem pat pamatiem, kā norādīta p. 5 par ganībām. Uz zemes augoša meža vērtība nav pieskaitāma zemes vērtībai. Meža vērtība no meža departamenta noteicama naudā un apmaināmo zemes gabalu meža vērtības starpība izlīdzināma ar nomaksu skaidrā naudā.

7. Ja apmaināmiem zemes gabaliem ir kāda cita, ne tikai lauksaimnieciska vērtība, par piem. kūdras izmantošanas iespējamība, akmeņu slāņi, tad apmaināmie gabali novērtējami ņemot vērā šīs vērtības.

8. Novērtēšanu izdara mērnieks ar zemes ierīcības komitejām.

9. Ja vienošanās ar privāto zemes īpašnieku uz šās instrukcijas noteikumu pamata nebūtu panākama, bet apmaiņa vai robežas regulēšana no valsts interešu viedokļa tomēr būtu vēlama, tad pagasta un apriņķa komitejās par to taisāmi motivēti lēmumi un stādāmi priekšā centralai komitejai.

10. Ja uz apmaināmiem zemes gabaliem ir ēkas, tad to vērtība nosakāma naudā un vērtības starpība izlīdzināma ar naudas nomaksām.

11. Šī instrukcija neattiecas uz sīkzemnieku zemes īpašumu novērtēšanu, kad tie savus zemes īpašumus atstāj valsts zemes fondā, lai citā vietā saņemtu plašāku zemes saimniecību. Tādos gadījumos, ka fondā nodotos, tā arī no fonda piešķirtos īpašumus novērtēs pie pārējas jauniedalīto saimniecību novērtēšanas.

Apstiprinu. Zemkopības ministrs
V. Zamuels. 1922. gada 17. maijā.

88. Instrukcija

sadalīto fonda zemju šķirošanai pēc labuma un valsts īpašumu reģistrēšanai sadalītās saimniecībās.

(V. V. Nr. 111. un 112. — 1922.)

I. Vispārējie noteikumi.

1. Zemes šķirošanas un īpašumu reģistrēšanas nolūks — vēlāk, pēc likuma izdošanas par fonda zemes izpirkšanu (agrārās ref. likuma otrās daļas 41. pants), uz sevišķu tarifu pamata noteikt izpirkšanas sumas lielumu piešķirtām saimniecībām.

2. Zemju šķirošanu un īpašumu reģistrēšanu izdara zemju departamenta vērtēšanas nodaļas taksatori un mežu departamenta darbinieki norādītā kārtībā, saziņā ar zemju lietotāju priekšstājiem, kuŗus iecel pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komitejas uz vērtēšanas nodaļas priekšlikumu.

3. Šinī instrukcijā paredzētie darbi padoti visiem noteikumiem par strādnieku un šķūtnieku piegādāšanu darbiniekiem, kas paredzēti pie zemes ierīcības darbiem agrārās reformas likumā (IV. daļa 20. p.) un Centralās Zemes ierīcības Komitejas rīkojumos (Instr. Nr. 4).

4. P. 2. minēto pagastu, pilsētu un miestu zemes ierīcības komiteju ieceltu priekšstāvju pienākums, piedaloties zemes šķirošanas un valsts īpašumu reģistrēšanas darbos sadalītās fonda zemēs, dot darbiniekiem paskaidrojumus un aizrādījumus jautājumos, kas saistīti ar darba izpildīšanu, kā arī rūpēties par strādnieku un šķūtnieku piegādāšanu noteiktā laikā un vietā un telpu zāgādāšanu saskaņā ar pastāvošiem noteikumiem par zemes ierīcības darbiem.

5. Taksatoru darbus pārrauga, saskaņo un dod tuvākus paskaidrojumus par darbu izvešanu zemju departamenta vērtēšanas nodaļā.

6. Labuma šķiras noteicamas sekošām zemju kategorijām (kulturām): 1) augļu un sakņu dārziem, 2) tīrumiem,

3) pļavām, 4) ganībām, 5) zemēm zem mežiem un 6) nekultivētām zemēm (mežiem, pļavām, ganībām), kuŗas paredzēts pārvērst tīrumos. Reģistrēšanai padoti — sadalīto saimniecību 1) ēkas, 2) augļu dārzu koki un krūmi, 3) parku un aleju koki, 4) koki piedalītos un ierādītos mežos un 5) saimniecību blakus ienākumi no akmeņu laustuvēm, kaļķa, smilts, grants, māla un merģeļu bedrēm, kūdras raktuvēm, no ūdeņu izmantošanas u. t. t.

7. Zemes šķirošanas darbu un valsts īpašumu reģistrēšanas rezultāti ierakstāmi sevišķā vērtēšanas listē, kuŗu taksatori pēc dota parauga sastāda par katru saimniecības vienību (jaunsaimn. rentes māju, amatnieku gabalu, piegriezum, rūpniecības iestādi un t. t.).

8. Šķirošanas darbu izvešanai izlieto mērniecības sadalīšanas projektu planus vai arī citus, vērtēšanas nodaļā atzītus par pietiekošiem.

9. Šķiru atzīmēšanai uz lauka pagatavo planu skices uz pauspapīra.

10. Ja zemes izmantošanas kategorijas (kulturas) tīrums, pļava un t. t. uz plana nepareizi vai nepilnīgi atzīmētas, tad taksators, zemes šķirodams, uzņēmumu izlabo un papildina, atzīmēdams uz plana pārmaiņas zemes izmantošanas kategorijas ar literām (mērniecības nodaļas tehniskās instr. § 111), mērdams instrumentali vai soļiem un orientēdamies pēc planā atzīmētām konturām. Ja uzņēmums pavisam nesakrīt ar dabu un plana izlabošana un papildināšana pietiekoši pareizi nav minētā veidā izdarāma, tad šķirošanas darbi atliekami, kamēr mērniecības nodaļa planu izlabos vai izdarīs jaunu mērišanu. Ja grāvji uz plana nav atzīmēti un nav ieskaitīti nederīgās zemēs, tad aprēķināma viņu platība pēcgaŗuma un platuma, bet vietās, kur grāvju tīkls ļoti biezs un viņa uznešana uz plana apgrūtinoša, pielaižams zemi zem grāvjiem aprēķināt $\frac{0}{0}^0$ no nogrāvotās platības un ieskaitot nederīgās zemēs, to atzīmēt vērtēšanas listē.

11. Zemes labuma šķiru robežas, ja tās nesakrīt ar konturu robežām, atzīmējamās uz plana skices, pieturoties pie orientēšanās punktiem, kuŗi ir dabā un atzīmēti uz plana, vai izdarot mērišanu soļiem. Uz skices labuma šķiras atzīmējamās ar romiešu skaitļiem, saskaņā ar zemes šķirošanas tabelēm. Šķiras noteikšana tur, kur uz maza gabala zemes labums bieži mainās un katras šķiras atsevišķa atzīmēšana pārāk apgrūtinoša un stipri saraibinātu planu, izdarāma pēc kopējas platības vidējā zemes labuma.

12. Bez zemes šķiras apzīmējuma, uz plana skices atzīmējams arī zemes virskārtas un apakškārtas sastāvs un īpašības, turoties pēc iespējas pie labuma šķiru nodalījumiem, lai nebūtu uz plana zīmējamās jaunas zemes sastāvu norobežojošās kon-

turas. Atzīmēšana izdarāma ar burtiem pēc sekošiem pieņemtiem apzīmējumiem:

- H. = humuss (trūdvielas)
- K. = kūdra (torfs)
- S. = smilts
- M. = māls
- G. = glūzda
- m S = mālaina smilts
- s M = smilšains māls
- Gr. = grants
- Ak. = akmeņains
- Kl. = kaļķis (kaļķakmens)
- Mg. = mergēls
- s = smilšains
- m = mālais
- h = trūdvielu saturošs

Atzīmējams $\frac{m S 18}{s M 35 M}$ IV. būtu: virskārtā = mālaina smilts ar 18 cnt. dziļumu; apakškārtā smilšains māls līdz 35 cnt. skaitot no zemes virsus un dziļāki māls.

Rakuma vietā zeme ieskaitīta IV. šķirā.

Virš strīpas rakstāms virskārtas sastāvs, bet zem strīpas — apakškārtas. Ja zemes sastāvs vienāds lielākā gabalā, tad atzīmējumu raksta šķirām mainoties.

Ja trūdvielas novērojamas arī zem virskārtas (pārejas kārtā), tad tas atzīmējams. Piem. $\frac{m S 17}{h s M 35 M}$ IV./V., kas būtu: virskārtā mālaina smilts 17 cent., pārejas kārtā trūdvielu saturošs smilšains māls 35 cent. un tad māls. Zeme ieskaitīta šķirā starp IV. un V., kas apzīmējams daļas veidā.

Stipri izskalošanās smagās zemes (apšu māli ar ūdeni aizturošu (necaurlaidošu) apakškārtu, kas stipri izkalst un sacietē, atzīmējamas ar Θ priekššķiras apzīmējuma. Piem. $\frac{M 15}{M} \Theta$ VI.

Zemes, kur virskārtas izskalojumi sacietējuši apakškārtā (ortsteins dzelzs un alumīnija oksīdi), priekš šķiras pierakstāms „ort” ar viņa dziļuma atzīmi.

Piem. $\frac{S 15}{S}$ ort 40 VIII.

13. Ja atsevišķās saimniecībās vai viņu daļās konstatējami kādi sevišķi zemāk norādīti nelavēlīgi apstākļi, tad tas nav par iemeslu labuma šķiras pazemināšanai, bet vērtību pamazinājošie apstākļi ņemami vērā vēlāk pie vērtības noteikšanas saimniecībai, pamazinot to procentos no parastā. Piezīmes par minētiem nelavēlīgiem apstākļiem taisāmas uz plana un sīkaki tie aprakstāmi saimniecības vērtēšanas listē.

Šādi atzīmējami nelavēlīgi apstākļi vār būt:

- a) Saimniecībai neizdevīga vieta (zemes gabala lielāks attālums no saimniecības ēkām, starpgabali ar apgrūtināšu satiksmi un ja nav iespējams izmantot viņus ganībām un t. t.).
- b) Ūdens trūkums un ūdens pārpilnība — nelabvēlīgi krituma apstākļi, kas kavē nosusināšanas un meliorācijas darbu izvešanu.
- c) Neizdevīgi klimatiski apstākļi: biežas salnas lielu purvu tuvumā.
- d) Vēl nesasniegts parastais kultūras stāvoklis jaunierīkotos tīrumos un pļavās, neiztīrīti celmi un saknes; tīrumos — neiemēsota zeme, pļavās — nenolīdzināta virspuse, nepietiekoša nosusināšana un c.
- e) Kaŗa laikā uz zemes uzceltie apcietinājumi, izraktās tranšējas un drāšu žogi, kas apgrūtina un kavē zemes apstrādāšanu.
- f) Lielāks vairums lielu akmeņu, kas apgrūtina zemes apstrādāšanu. Akmeņainās zemes uz plana atsevišķi apzīmējamās. Taksatoriem uz lauka jānovērtē, par cik % zemes vērtība akmeņu dēļ būtu pamazinājama. Citi vērā ņemami apstākļi.

14. Šķirojot un aprakstot III. grupas zemes pieprasītajiem piešķirtās zemes (III. grupas zemes pieprasītāji — vietējie sīksaimnieki, kas līdzšinējās sīksaimniecības nodod valsts zemes fondam vai likvidē kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu un saņem pretī jaunsaimniecību. Agrarās ref. lik. 31. p. un Centr. zemes ierīc. kom. instr. № 5 § 3) jāšķiro un jāapraksta, sastādot vērtēšanas listi pēc vispārējiem noteikumiem arī fondā nodot sīksaimniecību zemes, ja viņas bijušas zemes ieguvēja privats īpašums.

15. Par katru sadalīto muižu taksatori bez p. 7. minētām atsevišķu saimniecību vērtēšanas listēm sastāda pēc dota parauga vienu kopēju listi muižas saimniecisko apstākļu raksturošanai. Sevišķi atzīmējami dati par zemes parasto izmantošanas veidu kā muižā tā apkārtnē; kādus augus kultivē, vai audzē un cik daudz linus, kaņepes, kartupeļus, kviešus un miežus; vai āboliņš padodas un vai audzē āboliņu un bastardu sēklai; kādi ir un var būt panākumi sakņu un augļu dārzkopībā un atsevišķās laukkopības kultūrās, kādi izvesti meliorācijas darbi — tīrumu drenāža un pļavkultūras un kādā tie stāvoklī; satiksmes ceļi un satiksmes līdzekļi; kādām saimniecībām vērtība paaugstināma pilsētu tuvuma dēļ.

Piezīme. Mērniecības nodaļas sadalīšanas projektam, mērnieka ziņojumam un taksatora aprakstiem jābūt dokumentiem, kuŗi viens otru papildinādami būtu pietiekošs pamats vērtības noteikšanai saimniecībām.

II. Tīruma zemes šķirošana.

16. Tīruma zemi šķirojot tajā jāizrok vairākas vietas tik dziļas bedres, ka aŗamās kārtas un apakšgrunts un īpašības

sastāvu labi var redzēt. Bedru vairums atkarājas no zemes šķiru maiņas; šķīrām bieži mainoties bedrēm jābūt ne mazāk, kā 3 uz 1 ha.

17. Lai būtu iespējams noteikt gruntsūdens stāvokli un dziļāko zemes slāņu sastāvu, uz šķirojama zemes gabala dažās vietās izdarāmi rakumi vai urbumi līdz 1 metru dziļumā.

18. Zemes šķira nosakāma pēc klasifikācijas tabeles (sk. piel. A)

19. Tīrumi, kuņu ražīgums ar mākslīgiem zemes maisījumiem pacelts, ievietojami attiecīgi augstākā šķīrā tikai tad, ja izdarītā meliorācija nodrošina augstāku ražu uz ilgu laiku. Drenaža, kā ražu paceļošs meliorācijas veids, ievērojama tikai tik tāl, cik drenaža atstājuse paliekošu iespaidu uz zemes fiziskām īpašībām.

20. Klasifikācijas tabelē norādītais aņamās zemes virskārtas biežums attiecas tikai uz kārtīgi nosēdušos zemi. Jāievēro, ka vienā un tajā pašā šķīrā ieskaitāmas smagas zemes ar plānāku virskārtu, nekā vieglās.

21. Pa kaņa laiku aizlaistie tīrumi pieskaitāmi tīrumu zemēm. Ja tie aizauguši krūmiem un viņu jauniestrādāšana stipri apgrūtināša, tad par to taisāmas atzīmes p. 13 norādītā kārtībā.

22. Augļu un sakņu dārzu zemes šķīrojamas tāpat, kā tīrumu zemes

III. Pļavu šķīrošana.

23. Pļavas šķīrojamas pēc caurmēra siena ražas, aprēķinātas pudos no 1 ha. Siena raža nosakāma, ievērojot pļavas velēnas sazēlumu, zemes sastāvu, mitruma apstākļus, kā un cik bieži pļavas pārplūst, kā arī pārbaudītas tiešas ziņas par pēdējos gados sasniegtas siena ražas lielumu. Siena labuma šķiras noteikšana jāpamato vienīgi uz novērojumiem un pētījumiem dabā, kādas zāļu sugas pļavā aug un izdod minēto siena vairumu. Pie pirmās (a) labuma šķiras pieskaitāmas tādas pļavas, kurās atrodami gandrīz vienīgi labākie barības augi, kā saldās zāļu sugas un pākšu augi; turpretī pie trešās (c) šķiras pieskaitāmas pļavās, kurās aug gandrīz vienīgi skābās zāles, dažāda veida grīšļi un dažādi purvu augi; atrā (b) šķīrā ieskaitāmas pļavas, kas dod vidēja labuma lopbarību. Pļavu šķīrošanas tabele — pielikums B.

24. Pļavas, kurās uzlabotas ar mēslošanu vai zemi fizikāli uzlabojošu maisījumu uzvešanu (piem. smilts) jāvērtē siena vairuma un labuma ziņā tikai tādā mērā, kāds no šīm pļavām pastāvīgi būtu panākams, nelietojot vairs tālāk minētos uzlabošanas līdzekļus.

25. Mākslīgi apūdeņojamas pļavas šķīrojamas viņu dabiskā stāvoklī, kādas tās būtu, ja mākslīgā apūdeņošana vairs turmak netiktu lietota, bet apūdeņošanas ietaises registrējamas un aprakstāmas vērtēšanas listē.

26. Aploku un parku zemes šķīrojamas pēc viņu izmantošanas veida, kā pļavas, ganības vai nekultivētas zemes, kas paredzētas pārvērst citā kultūras veidā.

Šķiras	Vismazākais virskārtas dziļums centimetros.	Zemes derīgums labības sējai	Zeme stāvokļa un mitruma apstākļu ziņā	Zemes suga
V.	15—18	Smaga zeme, ļoti laba miežiem un auzām, derīga arī kviešiem. Viegla zeme; ļoti laba rudziem.	Ūdens stāvoklis nokārtots, tomēr pēc lielām lietus gāzēm zeme tikai gausi žūst. Virskārta, kā III. šķirā. Apakšgrunts dziļākos slāņos ūdeņaina.	1. Mala zemes. 2. Kaļķu zemes 3. Smilts un grants zemes.
VI.	13—15	Tikai rudzu, auzu un četrkantīgu miežu kulturai derīga zeme. Ražas dažreiz ļoti labas, bet nevienādas.	Ūdens stāvoklis nenokārtots, zeme biežicieš no lieka slapjuma. Izkalst visai ātri vai apaksējā grunts auksta un pārāk slapja.	1. Mala zemes. 2. Kaļķu zemes 3. Smilts, grants un purva zemes.
VIII.	7—10	Slikta rudzu un auzu zeme.	Mitruma apstākļi ļoti nelabvēlīgi; tikai pie ārkārtīgi izdevīgiem laika apstākļiem zeme augu augšanai puslīdz izdevīga.	1. Mala zeme. 2. Kaļķu zeme. 3. Smilts, grants un purva zeme.

Tuvāku īpašību atzīmējumi zemes virsējai kārtai	Tuvāku īpašību apzīmējumi zemes apakškārtai.
<p>Smilšains, pa lielākai daļai dzelteni-brūns māls, sajūtamoss, bet ļoti smalkos graudiņos.</p> <p>Bagāts māls ar mazāk trūda un kaļķu piejaukumiem, kā III. šķirā, graudiņi ļoti smalki, krāsa tumšpelēka, līdz brūnai; grūti saberzamas pikās ar graudaigu strukturu. Mitra, vēl saistoša, trūdaina kaļķu zeme, virsējā kārtā kaļķakmeņu drupas līdz dūres lielumam, krāsa gandrīz melna. Trūdains glūda mergēls. Trūdaina, valga, mālaina smilts un grants.</p>	<p>Galvenā sastāva līdzīga virsējai kārtai, tikai šē mazāk trūdvielu.</p> <p>Mazāk trūdvielu, apakšā kaļķakmens.</p> <p>Smilšains un grantains māls un mergēls.</p> <p>Dažādas krāsas smilts un grants ar maz glūdas.</p>
<p>Glūda zeme ar nepietiekošu kaļķu un pietiekošu trūda vairumu; mitra, ūdeni maz caurlaidoša, sakalst cietos kukulšņos, citādi smalka, lipīga, krāsa svaigos aļūmos iedzeltēna, līdz tumši pelēkai.</p> <p>Smilšaina un grantaina, maz saistoša, trūdaina kaļķu zeme.</p> <p>Trūdaina, purvainā, aukstā, smilts un grants zeme.</p> <p>Liesā smilts un grants zeme.</p> <p>Trūdaina, irdēna, purvainā mergēla zeme.</p>	<p>Galvenās sastāvdaļas kā virskārtā laiž ūdeni grūti cauri, satur maz trūdvielu, ir dažās vietās rūsas krāsā un viscaur aukstā.</p> <p>Kaļķu bruģis ar kaļķakmeņiem apakšā.</p> <p>Smilts un grants.</p> <p>Dažādas krāsas, pa lielākai daļai pelēka glūds, ūdens pilna tekoša smilts un grants. Glūds, ūdeņaina smilts, ar kaļķiem un granti sajaukts māls.</p>
<p>Stiprs glūds, pa lielākai daļai iesarkanā un pelēkā krāsā ar smalku smilti pārņests, sikssts kā ķite, ļoti nedrošs.</p> <p>Viegla kaļķa smilts vai kaļķa bruģa zeme stipri sausā vai arī slapjā vietā. Viegla smilts un grants ar ļoti maz vai arī pārāk daudz trūda daļām. Ne vairāk par 18" dziļa purvainā trūda zeme, kuņas virsējā kārtā no salas tiek izcilāta.</p>	<p>Pa lielākai daļai iesarkans un pelēks glūds, kas ļoti grūti vai nemaz nelaiž ūdeni cauri.</p> <p>Kaļķa bruģis, kaļķa smilts, grants 6" apakšē aļūmas kārtas kaļķa akmeņi.</p> <p>Smilts, grants un glūds.</p>

IX.

1. Visas zemes, kuŗu aŗamās kŗrtas biezums vŗl ne-
aizsniedz 7 centimetrus, pie tŗdam pieder arŗ kalnu
gali un sŗni ar tik stŗvu slŗpumu, ka tur saimniecŗ-
bŗ parastŗ visplŗnŗkŗ aŗma kŗrta arŗ nevar ietaisŗ-
ties un pastŗvŗt.

Pielikums B.

ŗkŗroŗanas tabele.**Pļŗvŗm.**

- a) Vislabŗkais siens: gandŗrŗz vienŗgi vislabŗkie barŗbas augi, kŗ
saldŗs zŗles un pŗkŗŗu augi.
b) Vidŗji labs siens: saldŗs zŗles, pŗkŗŗu augi un tiem lŗdzŗgi
jaukti ar skŗbŗm zŗlŗm un mazvŗrtŗgiem lapu augiem.
c) Slikts siens: gandŗrŗz vienŗgi tikai skŗbas zŗles un maz-
vŗrtŗgi lapu augi.

	I. ŗkŗra:	A.	siena raŗa	no 1 pŗrv.	70—80 p.	no 1 ha	189—216 p.	
		B.	" " " "	" " "	60—70 "	" " "	162—189 "	
II.	"	"	" " " "	" " "	50—60 "	" " "	135—162 "	
III.	"	"	" " " "	" " "	40—50 "	" " "	108—135 "	
IV.	"	"	" " " "	" " "	30—40 "	" " "	81—108 "	
V.	"	"	" " " "	" " "	20—30 "	" " "	54—81 "	
VI.	"	"	" " " "	" " "	10—20 "	" " "	27—54 "	
VII.	"	"	" " " "	" " "	10 un mazŗk "	" " "	27 un mazŗk "	

IV. Ganŗbu ŗkŗroŗana.

27. Ganŗbŗm pieskaitŗmas:

- a) Zemes, kuŗas bez periodiskas apstrŗdŗŗšanas un mŗsloŗanas
dabŗgŗ kŗrtŗ raŗo barŗbas zŗles, kuŗu izlietoŗana atmaksŗjas
tikai noganŗŗšanŗ.
b) Ganŗbŗm lietoti krŗmŗji, retu koku vai arŗ biezu, bet sŗku
skuju koku apaugumi, ja zeme ŗadŗs vietŗs purvaina, slapja
un neizdevŗga kultivŗŗšanŗ vai kŗrtŗga meŗa audzŗŗšanŗ.
c) Izcirstŗ meŗa gabali, kuŗi daŗŗadu iemeslu dŗļ nav pŗrvŗŗjami
tŗrumos.

28. Ganŗbas ŗkŗrojamas pŗc tabeles C.

Pielikums C.

Ganŗbŗm.

- I. ŗkŗra. Cieti zŗles laukumi, arŗ ja tie apauguŗi kokiem un
krŗmiem, uz kuŗiem liellopi atrod derŗgu barŗbu,
ciktŗļ ŗadŗi zemes gabali nav jŗpieskaita pie meŗiem
vai, ievŗrojot siena raŗas spŗju, pie pļŗvŗm.
II. " Drusku purvainas lopu ganŗbas un sausas aitu ga-
nŗbas, arŗ ja tŗs apauguŗas kokiem un krŗmiem,
ciktŗļ tŗs nav pieskaitŗmas meŗiem.
III. " Vŗrsŗji un purvi, ciktŗļ ŗie nav pieskaitŗami postaŗam.

2. Ik gadus ar sniega kupenām tik biezi apkļātas pakalnes un ielejas, ka pēc sniega nokušanas labības sēju daudz reiz vairs nevar iestrādāt.
3. Vairāk par 45 centimetriem dziļas purvu zemes, kas pa lielākai daļai pastāv no kūdras, kā arī kaļķu un akmenāju zeme, kuŗas aŗamās kārtas dziļums ir mazāks, kā 15 sentim. virs cietiem akmeņa slāņiem.

V. Mežu zemju šķirošana.

29. Kā mežu zemes šķirojamas jaunsaimniecībās tikai 3 ha. ierādāmā meža un zemes, kuŗas dažādu iemeslu dēļ nav iespējams citādi racionēli izmantot, kā vienīgi mezsaimniecībā. Piešķirtās rentes mājās kā meža zeme šķirojama visa meža zeme, uz kuŗas aug kārtīgs mežs un kur gādāts par nocirstā meža atjaunošanu.

30. Meža zemi šķirojot jāievēro koku augstums, zemes labums un vietas stāvoklis.

31. Koku vērtība meža zemi šķirojot nav jāievēro.

32. Mežu zemes šķirojamas pēc tabeles D.

33. Šķirošanas tabelē norādītie koku augstumi ir attiecīgas šķiras vidējie augstumi.

34. Skuju koku mežus šķirojot izšķiroša nozīme pie šķiras noteikšanas ir zemes virskārtai, bet lapu koku mežos apakškārtai.

Pielikums D.

Mežiem.

Priežu mežs.

Meža vecums gados.	Koku vidējais augstums pēdās				
	Labuma šķira				
	I.	II.	III.	IV.	V.
20	24	20	16	—	—
30	35	30	25	22	19
40	46	39	34	30	26
50	56	48	42	37	32
60	65	56	50	44	38
70	72	63	57	50	43
80	78	69	63	55	48
90	83	74	68	60	52
100	88	79	72	63	54
110	92	83	75	65	—
120	95	86	78	67	—
130	97	88	80	69	—
140	98	90	82	—	—

Zemes šķiras.

- I. Labuma šķira: svaiga, auglīga, mālaina, smilts.
 II. " " svaiga, irdena, grantaina, jeb smilšaina, trūdaina vai ļoti trūdaina smilts.
 III. " " a) pastipra, vidēji trūdaina mālu zeme.
 b) svaiga trūdaina smilts.
 IV. " " a) stipra, cieta, maz trūdaina mālu zeme (glūda māls).
 b) smilts (svaiga, bet liesa).
 V. " " a) cieta glūda zeme, slapjā gada laikā pārāk slapja.
 b) smilts (caur dedzināšanu, vai lauksaimniecisku lietošanu izsūkta).
 c) nosusināta kūdras zeme,
 d) grants zeme (bez māla piejaukuma un ar ļoti maz trūdu daļām).
 Egļu mežs.

Meža vecums gados	Koku vidējais augstums pēdās				
	Labuma šķira				
	I.	II.	III.	IV.	V.
20	21	18	15	—	—
30	32	27	22	18	—
40	44	37	31	26	21
50	55	47	40	34	23
60	64	56	48	41	33
70	72	63	55	47	38
80	78	70	61	51	41
90	84	76	66	54	44
100	90	82	70	57	46
110	95	86	74	59	47
120	98	88	77	61	48
130	101	91	79	62	—
140	103	93	80	—	—

Zemes šķiras.

- I. Labuma šķira: svaiga, trūdaina, smiļaina māla zeme.
 II. " " a) laba, svaiga un irdena māla zeme vai arī smilšaina māla zeme.
 b) ļoti trūdaina un svaiga glūda zeme.
 III. " " a) svaiga un trūdaina, mālaina smilts zeme.
 b) cieta, bet laba glūda zeme.
 IV. " " a) vidēji laba, svaiga smilts zeme.
 b) vidēji laba, sausa glūda zeme.
 V. " " a) liesa, bet pasvaiga smilts zeme.
 b) stipra, cieta, auksta glūda zeme, karstajos vasaras mēnešos ļoti sausa.

Lapu koki

Meža vecums gados.	Koku vidējais augstums pēdās.		
	Labuma šķira.		
	I.	II.	III.
10	20	15	10
20	41	30	22
30	55	42	30
40	64	50	36
50	71	56	41
60	77	61	45
70	82	65	48
80	86	68	50
90	89	70	51

- I. Labuma šķira: trūdaina, svaiga, mālaina smilts zeme;
 II. " " vidēji laba, smiltaina māla zeme;
 III. " " a) vidēji laba smilts zeme;
 b) ļoti smaga, visai mitra glūda zeme.
 c) cieta kūdras zeme.

VI. Nekultivēto zemju šķirošana.

35. Kā nekultivētas zemes šķirojamas ganības, mežu zemes un mežu izcirtumi, kuŗus izdevīgi pārvērst tīrumos. Tāpat kā nekultivētas zemes šķirojamas cietas pļavas, kuŗas pēc zemes ierīcības plāna pārvēršamas tīrumos.

36. Šķirojot jānoteic, kādā tīrumā šķirā zeme kultivējot pārvēršama.

37. Zemes šķira nosakāma pēc tīrumu klasifikācijas tabeles A.

38. Vērtēšanas listē atzīmējami kādi darbi — krūmu un koku nolīšana, zemes virspuses nolīdzināšana, nosusināšana, un citi saistīti ar zemes pārvēršanu tīrumā.

Valsts īpašumu reģistrēšana sadalītās saimniecībās.

VII. Ēku reģistrēšana.

39. Katras sadalītās saimniecības ēkas reģistrējamas un aprakstamas pēc dota parauga atsevišķā listē, kuŗa pievienojama saimniecības vērtēšanas listei.

40. Ēku reģistrēšanai izlietojami mērniecības daļas darbinieku sastādītie ēku izmantošanas un likvidācijas projekti un apraksti; vajadzības gadījumā tie papildināmi.

Piezīme: Kur pie zemes sadalīšanas projektu sastādīšanas nav sastādīti ēku izmantošanas un likvidācijas projekti un apraksti, tur tos sastāda taksatori pēc pastāvošiem noteikumiem (Rīkojums № 344/2 „Zemes Ierīcības Vēstnesī“ № 10/11) un dota parauga.

41. Ja pēc apstiprinātiem ēku likvidācijas projektiem paredzēts ēku materiālus pārdot, vai sadalīt jaunsaimniekiem, tad reģistrācijas liste pievienojama to saimniecību vērtēšanas listei, kurai ēkas vai attiecīgie būvmateriāli piešķirti.

VIII. Augļu dārzu koku un krūmāju reģistrēšana.

42. Pēc pieliktās tabeles reģistrējami augļu dārzu koki un krūmāji, kur dārzkopība ir saimniecības blakus vai papildu nozare. Rūpniecisko dārzsaimniecību koki reģistrējami un vērtējami pēc atsevišķiem noteikumiem.

43. Augļu dārzu koki un krūmāji iedalāmi šķirās pēc tabeles E.

Pielikums E.

VII. Augļu dārzu koku un krūmāju reģistrēšana.

(Pēc instrukcijas 42. un 43. p. p.)

	I. šķira	II. šķira	III. šķira
Ābeles	Koku vecums 15 līdz 40 g.	{ Koku vecums 40—60 g. zem 15 "	Koku vecums pāri par 60 g.
Bumbieres	" " 15 " 50 g.	{ " " " 50—70 " " " " zem 15 "	" " " " 70 "
Ķirši	" " 10 " 20 g.	{ " " " 20—30 " " " " zem 10 "	" " " " 30 "
Plūmes	" " 10 " 20 g.	{ " " " 20—30 " " " " zem 10 "	" " " " 30 "
Ogulāji, (jānogas stīķenes)	Reģistrējami pēc krūmu skaita.		

IX. Parku, aleju, piedalīto un ierādīto mežu koku reģistrēšana un koksnes krājas noteikšana.

44. Šinī nodalījumā minētos darbus pēc mežu departamenta noteikumiem izpilda mežu departamenta darbinieki saziņā ar p. p. 2 un 4 minētiem zemju lietotāja priekšstāvjiem zemju departamenta vērtēšanas nodaļas taksatoru norādītās vietās.

45. Zemes šķirošanas darbus izvedot taksatori atzīmē saimniecības un vietas, kur minēto darbu izpildīšana vajadzīga, un par to ziņo vietējam virsmežzinim, pieliekot vajadzīgos planu novilkumus un skices.

46. Pēc darba izpildīšanas virsmežzinis rezultātus, sakopotus pēc sevišķām formām, ziņo zemju departamenta vērtēšanas nodaļai.

47. Koksnes krāja aprēķināma katrai koku sugai un atsevišķi skuju koku: 1) zāgkokiem, 2) būv- un tēstkokiem un 3) malkai, un lapu koku 1) lietkokiem un 2) malkai.

1. Piezīme. Krūmāji un citi sīkie koki nav ievērojami.

X. Saimniecību blakus ienākumu reģistrēšana no akmeņu laustuvēm, kaļķa, smilts, grants bedrēm, no ūdeņu izmantošanas u. c. tml.

48. Šie ienākumi jānosaka, dibinoties uz īpašnieku, nomnieku, vai citu personu pietiekoši dibinātiem izteikumiem un taksatora izmeklejukiem.

VI. nodalījums.

Instrukcijas un rīkojumi, kas attiecas tikai uz Latgales apriņķiem.

89. C. Z. I. K.-jas paskaidrojums par muižām un atdalītiem zemes gabaliem Latgalē. (Z. I. V. Nr. 2.)

1. Zem agrarās reformas likuma I. daļas 3. panta punkta „a” pāriet visas notarielos aktos par muižām apzīmētās zemes, ja muižas kopplatība pārsniedz 324 hektarus (300 desetinas), neieskaitot servitutu zemes, ūdeņus, purvus un citas nederīgas zemes un kad šai platībā ir vismaz 108 hektari (100 desetinas) aļamas zemes, visus laukus kopā rēķinot.

Pamats: 1) Agrarās reformas I. d. 3. p. punkts „e”
2) vietējo civillik. kr. 597, 602, 613 un 616 p. p.

Apstiprināts C. Z. I. K.-jā 29. nov
1920. g. (prot. Nr. 22. p. 5.)

90. Z. Min. rīkojums Nr. 1236 par servitutu attiecību likvidēšanu Latgalē. (Z. I. V. Nr. 2.)

1. 29. maijā 1911. g. zemes ierīcības likuma (spēkā Latgalē) 53. pants nosaka, ka servitutu attiecības likvidējamas tikai uz brīvas vienošanās pamata starp ieinteresētām pusēm: zemes īpašnieku, uz kuŗa zemes ir servitutu tiesības — no vienas un sādžu savienību, kuŗai ir servitutu tiesības — no otras puses.

(Salīdzini Krievijas zemnieku likuma IV. g. i. nod. 140. p.).

2. Ar agrarās reformas spēkā nākšanu līdzšinējiem zemes īpašniekiem, ja viņu zemes vēl nav pārņemtas valsts rīcībā, nav tiesības slēgt līgumus par servitutu attiecību likvidēšanu.

3. Lai neapstātos, sakarā ar servitutu attiecību likvidēšanu, zemes ierīcības darbi Latgalē, zemkopības ministrija, līdz atsevišķa likuma izdošanai, uzdod valsts zemju inspektoriem

reprezentēt zemes īpašnieku valsti pie servitutu attiecību likvidēšanas, sakarā ar zemes ierīcības darbiem, pilnvarojot valsts zemju inspektoros noslēgt un parakstīt līgumus ar ieinteresētiem sādžu piešķirtās zemes īpašniekiem vai viņu pilnvarotiem par servitutu tiesību likvidēšanu uz brīvas vienošanās pamata.

4. Servitutu attiecību likvidēšanas gadījumā uz katra sādžam piešķirta zemes gabala jāpiešķir 2 līdz 5 desetinas fonda zemes, skatoties pēc zemes labuma un citiem vietējiem apstākļiem.

5. Ja servitutu attiecību likvidēšana aizskar meža zemes, tad katrā atsevišķā gadījumā pie šiem darbiem uzaicināms vietējais mežzinis.

6. Pirms servitutu attiecību likvidēšanas visas muižas vai viņu daļas, uz kuŗu zemēm ir servitutu tiesības, pārņemamas valsts rīcībā.

7. P. p. 3., 5. un 6. minētie noteikumi attiecas arī uz starpgabalu likvidēšanas un robežu regulēšanas kārtību.

8. Līgumus par servitutu attiecību un starpgabalu likvidēšanu un robežu regulēšanu skata cauri un apstiprina apriņķu zemes ierīcības komitejas, kuŗu lēmumus apstiprina Centralā Zemes ierīcības Komiteja.

29. novembrī 1920. g.

Apstiprināts C. Z. I. K-jā 14. janvarī
1921. g. (prot. Nr. 53. p. 1.).

91. Papildinājums Nr. 2012.

pie rīkojuma Nr. 1236 par servitutu likvidēšanu Latgalē.

(Z. I. V. Nr. 3.)

1. Kuŗ izrādītos par neiespējamu labprātīgi vienoties par servitutu tiesību likvidēšanu, tur, izvedot zemes ierīcības darbus uz valsts zemes fondā ieskaitītām zemēm, lai neapturētu zemes ierīcības darbus servitutu likvidēšanas dēļ, zemkopības ministrija uzdod apriņķu valsts zemju inspektoriem rezervēt kā nedalītas un neatsavināmas servitutu zemes priekš turpmākas viņu likvidēšanas ar platību līdz ministrijas rīkojuma Nr. 1236. ceturta pantā paredzētai normai.

2. Servitutu tiesības pierādamas dokumentariski. Ja dokumentu nebūtu un servituti būtu iegūti uz noilguma likuma pamata, tad par viņu atzīšanu katrā atsevišķā gadījumā lemj apriņķa zemes ierīcības komiteja rīkojuma Nr. 1236. p. 8 paredzētā kārtībā.

Rīgā, 14. janvarī 1921. g.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 3. martā 1921. g.,
protokols Nr. 105, p. 2.

92. C. Z. I. K-jas paskaidrojums Nr. 3038 pie rīkojuma № 1236 par servitutu likvidēšanu Latgalē.

(Z. I. V. Nr. 6.)

Likvidējot servitutu attiecības gadījumos, kad sādžu piešķirtās zemes pieiet pie valsts mežiem, kuriem mežsaimniecībā nav sevišķas nozīmes un kuņus viegli var pārvērst lauksaimnieciski izmantojamā zemē, — var zemkopības ministrijas rīkojumā Nr. 1236 paredzēto normu piešķirt vai rezervēt no šādu valsts mežu platības.

Ja pie sādžu zemēm pieiet tādi valsts meži, kuņus nebūtu vēlams izcirst vai pārvērst lauksaimnieciski izmantojamā zemē, tad servitutu likvidēšanai paredzēto zemes platību var piešķirt atsevišķi no sādžu zemēm ar to noteikumu, ka piešķirtā zemes platība nebūtu starpgabals, bet to izmantotu kā jaunsaimniecību, uz kuņ pārceltos daži sādžas sīksaimnieki, nododami savu saimniecību citu sīksaimniecību paplašināšanai.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 15. janvārī 1921. g.
Protokols Nr. 56, p. 2.

93. Instrukcija Nr. 6 par zemes ierīcības darbiem Latgalē.

(Z. I. V. Nr. 3.)

§ 1. Zemes ierīcības darbi Latgalē uz sādžām piešķirtām biržu un starpgabalu zemēm līdz sevišķas instrukcijas izstrādāšanai no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas tiek izvesti, piemērojoties 29. maija 1911. gada likumam, par cik tas nerunā pretīm agrarlikumam un agrarā likuma principiēm, Centralās Zemes Ierīcības Komitejas instrukcijām un citiem Latvijas likumiem un attiecīgiem rīkojumiem.

§ 2. Bijušo apriņķu zemes ierīcības komisiju vietā, kuņas paredzētas Krievijas likumu X. sēj. III. daļas I. pielikumā pie 64. panta I. punkta, zemes ierīcības darbus uz sādžu biržu un starpgabalu zemēm izved apriņķu zemes ierīcības komitejas.

§ 3. Bijušās guberņas zemes ierīcības komisijas vietā (X. sēj. III. daļas pielikumā pie 64. panta 3. p.) stājas Centralā Zemes Ierīcības Komiteja, kuņa instrukcijas turpmākos pantos paredzēto tehnisko darbu izvešanai dibina Latgales komisiju.

§ 4. Latgales komisija sastādās no: 1) 5 Centralās Zemes Ierīcības Komitejas locekļiem, kuņus no sava vidus izvēl Centralā

Zemes Ierīcības Komiteja, 2) Latgales zemes ierīcības nodaļas vadītāja, 3) zemju departamenta priekštāvja un 4) jurista — visi ar lemjošām balstiesībām.

Piezīme 1. Uz komisijas priekšsēdētāja vai locekļu ierosinājuma komisijas atklātās sēdēs var piedalīties ar padomdevēja balstiesību aprīnka valsts zemju inspektori, aprīnka mērnieki, mērnieki — darbu vadītāji vai arī citi lietpratēji, skatoties pēc vajadzības.

Piezīme 2. Latgales komisijas atklātās sēdēs ar lemjošām balstiesībām ņem dalību Latgales aprīnka valdes priekšsēdētājs vai viņa vietnieks — katrs sava aprīnka lietās.

§ 5. Latgales komisijas sēdes ir pilntiesīgas, ja viņās piedalās puse no § 4. minētiem locekļiem, to starpā 2 no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas.

§ 6. Latgales komisija :

1) izstrādā instrukciju un rīkojumu projektus par fonda zemju sadalīšanu un piešķiršanu, kā arī sādžu piešķirto biržu un starpgabalu zemju sadalīšanu viensētu saimniecībās;

2) izstrādā instrukciju un noteikumu projektus par to Latgales bezzemnieku un sīkzemnieku izceļošanu un nometināšanas kārtību, kuriem zemes nepietiktu uz vietas Latgalē, kā arī par viņu apgādāšanu ar zemi pārējās Latvijas daļās;

3) apspriež visus zemes ierīcības darbiem uz sādžām piešķirtām un fonda zemēm sakarā stāvošus jautājumus, kurus nevar izšķirt aprīnku zemes ierīcības komitejas, un taisa šinīs jautājumos savus atzinumus;

4) skata cauri aprīnku zemes ierīcības komitejās pieņemtos zemes ierīcības darbu projektus;

5) nodod atzinumus sūdzībās par aprīnku zemes ierīcības komiteju darbību.

§ 7. Visus Latgales komisijas lēmumus, izstrādātās instrukcijas un rīkojumus apstiprina Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

94. Instrukcija Nr. 8.

**par valsts fonda zemju sadalīšanu un piešķiršanu
Latgalē.**

(Z. I V. № 3.)

Atcelta.

95. Instrukcija Nr. 10

par fonda zemju piešķiršanu sīkzemniekiem Latgalē, kas paredzēts Agrarās reformas likuma 44. panta punktā C un instrukcijā Nr. 8, § 8.

(Z. I. V. Nr. 4.)

§ 1. Visi tie viensētu sīkzemnieki, kuŗi grib iegūt jaunsaimniecības no valsts fonda, nodod savu zemi valsts fondā, vai arī nodod, uz brīvas vienošanās pamata, kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu.

§ 2. Viensētu sīkzemnieki, ja tie grib iegūt jaunsaimniecības no valsts fonda, nododot savu viensētu zemi valsts fondā, iesniedz par to pag. zem. ierīc. komitejai līdz 1. julijam š. g. zemes pieprasījumu listi, ja viņi to vēl līdz šim nebūtu darijuši, vai arī papildina jau iesniegto zemes pieprasījuma listes 11. punktu, ja to iesniedzot nebija paredzējis iegūt jaunsaimniecību, nododot savu viensētas zemi valsts fondā. Listē atzīmējams arī, vai ēkas grib pārcelt, vai arī nodot valsts īpašumā.

§ 3. Viensētas īpašniekam, kuŗš nodevis savu zemi valsts fondā, bet ēkas grib pārnest uz savu iegūto jaunsaimniecību, ir savas ēkas jāpārceļ triju gadu laikā, skaitot no tās dienas, kad viņa zeme tika pārņemta valsts zemes fondā.

§ 4. Viensētu sīksaimnieks, kopā ar zemi, var nodot valsts īpašumā arī savas ēkas, ja viņš jaunsaimniecību ir ieguvis tālu no savas viensētas un ir neizdevīgi ēkas pārnest.

§ 5. Pārņemot viensētu sīksaimniecību zemi un ēkas valsts pārziņā, viņas tiek novērtētas no valsts iestādēm.

§ 6. Ja sīksaimnieks nodod savas ēkas valsts īpašumā, tad viņam ir tiesības pēc pagasta zemes ierīc. komit. atzinuma, izlietot vēl savām saimnieciskām vajadzībām 3 gadi.

Piezīme 1.: Ja jaunsaimniecības zemes īpašnieks ir tur jau uzcēlis nepieciešamās saimnieciskas ēkas, tad līdz ar to izbeidzas viņa tiesība lietot savas bijušās viensētu sīksaimniecības ēkas.

Piezīme 2. Nododamo, bet atstājamo līdzšinējā īpašnieka lietošanā ēkas novērtēšana izdarāma pēc lietošanas laika notecēšanas.

§ 7. Sīksaimnieks — sādžas biržu zemes īpašnieks iegūst tiesību uz valsts fonda jaunsaimniecību tikai tad, ja viņš nodod savu zemi, uz brīvas vienošanās pamata, kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu.

§ 8. Iekšēja § 7. minētā sīksaimniecību zemes pārdošana kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu izdarāma ar katreizējo vietējo Z. I. kom. piekrišanu, kuŗām stingri jāraugās

uz to, lai divu vai vairāku apvienotu sīksaimniecību zemes kopplatība nepārsniegtu likumā paredzēto jaunsaimniecību zemju platību.

§ 9. Viensētu sīksaimniecības zemes pārdošana citiem viensētu vai vēl viensētās nesadalītas sādžu zemes sīksaimniekiem pielaižama tikai ar to noteikumu, lai šāda sīksaimniecību zemju apvienošana neradītu saimnieciskā ziņā nevēlamo un iznīcināmo starpgabalu kārtību, kamdēļ šāda zemes pārdošana izdarama tikai ar vietejo Z. I. komiteju piekrišanu.

§ 10. Ja viensētu sīksaimnieks savu zemi nodod uz brīvas vienošanās pamata kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu ar pagasta Z. I. komitejas piekrišanu, tad šāda pārdošana izdarāma likumā noteiktā kārtībā, pie notara un vecākā notara.

§ 11. Ja sādžas biržu zemes sīksaimnieks ar pag. Z. I. kom. ziņu pārdod savu zemi kaimiņu vēl neizdalīto sīksaimniecību paplašināšanai par labu, tad zemes īpašuma pārmaiņa ierakstāma tikai pagasta grāmatās.

§ 12. Ja viensētu sīksaimnieks ir ieguvis viņa zemes kaimiņu sādžas sīksaimnieka biržu zemi, tad, pie beidzamās sādžas sadalīšanas viensētu saimniecībās, iegūtā zeme jāpiedala, pēc iespējas, blakus ieguvēja viensētas zemei. Tāpat ja viensētu sīksaimniecības zemi ir ieguvis sādžas biržu zemes sīksaimnieks, tad pie sādžas sadalīšanas viensētu saimniecībās ieguvēja biržu zeme ir jānodala blakus iegūtai viensētu zemei.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē 24. febr. 1921. g.,
protok. Nr. 94, p. 4.

96. Instrukcija Nr. 13,

par pārceļošanas instruktoru darbību Latgalē.

(Z. I. V. Nr. 6.)

§ 1. Latgales bezzemnieku un sīksaimnieku planveidīgās izceļošanas organizēšanai un vadīšanai pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas tiek iecelti pārceļošanas instruktori: viens pārceļošanas pārzinis — pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas un katrā apriņķī pa vienam instruktoram — šo darbu veikšanai uz vietām.

§ 2. Bez savu tiešo pienākumu izpildīšanas — pārceļošanas organizēšanas un vadīšanas — instruktoriem tiek vēl uzlikti par pienākumiem iepazīstināt vietējos iedzīvotājus un vietējās zemes ierīcības komitejas ar agrarās reformas likumu un tā izvešanu dzīvē.

§ 3. Pārceļošanas pārzinis atrodas Rīgā pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas un saziņā ar to viņš vada visu instruktoru darbību uz vietām. Viņš pārzina visas pārceļošanai norādītās zemes, ziņo par tām apriņķa inspektoriem. Rīgā ieradušamies pārceļotājiem vai viņu priekšstāvjiem pārceļošanas pārzinis norāda pārceļošanai nolemtās zemes katrā apriņķī, ved

visu Latvijas pārceļotāju un viņiem piešķirto zemju registrēšanu, izdod pārceļotājiem apliecības par zemes piešķiršanu no Centralās Zemes Ierīcības Komitejas zināmā apriņķī, kā arī apliecības būvmateriālu saņemšanai pārceļotājiem. Pārceļošanas pārzinis izdod pieteikumu literus A pārceļotāju pilnvarotiem nobraukšanai no Rīgas līdz pārceļošanai nolemtām zemēm un atpakaļ uz savu pagastu.

Viņš stājas sakaros ar Latvijas dzelzsceļu virsvaldi par vagonu apgādāšanu pārceļotāju mantu pārveidāšanai.

§ 4. Par zemes piešķiršanu pārceļotājiem pārceļošanas pārzinis paziņo instruktoriem uz vietām, norādot uz kādu apriņķi un muižu katrs no pārceļotājiem nosūtāms.

§ 5. Pārceļošanas pārzinis sastāda mēneša un gada pārskatus par pārceļošanas kārtību visā Latvijā un iesniedz to Centralai Zemes Ierīcības Komitejai.

§ 6. Katrā no 3 Latgales apriņķiem pārceļošanas instruktoru pienākumi tiek uzticēti mērnikiem—revidentiem.

§ 7. Pārceļošanas instruktors sasauca uz vietām zemes pieprasītāju sapulci, noskaidro viņiem agrarās reformas likumu, zemes sadalīšanas un piešķiršanas kārtību, izceļošanas kārtību un noteikumus.

Instruktors organizē pieteikušos pārceļotājus, pieņem pārceļotāju grupas iepriekšējos lēmumus par pārceļošanu no pilnvarotiem—dod viņiem aizrādījumus par pārceļotājiem nolemtām zemēm, izdod pārceļotāju pilnvarotiem pieteikumu literi A.

Piezīme. Instruktoram izdod pārceļotāju pilnvarotiem pieteikumu lit. A tikai līdz Rīgai, kur pārceļošanas pārzinis izdod pieteikumus tālākai braukšanai.

§ 8. Pēc pārceļotāju vai viņu pilnvaroto atgriešanās instruktors pieņem no pārceļotājiem galīgus lēmumus par viņu pārceļšanu un lūgumu par mantu pārvešanu pa dzelzsceļiem, kurus 2 dienu laikā pēc pieņemšanas nosūta Centralai Zemes Ierīcības Komitejai. Reizē ar šo galīgo lēmumu pārceļotāji iesniedz instruktoram arī sīksaimnieku un pārceļotāju zemes pieprasījumu listes, kurās pārceļotājiem izsniedz instruktors un visas zemes ierīcības komitejas.

§ 9. Pēc atbildes saņemšanas no Centralās Zemes Ierīc. Kom. par zemes piešķiršanu zināmās muižās instruktors izdod pārceļotājiem pieteikumu lit. A (vienu uz visu ģimeni) nobraukšanai uz jauno dzīves vietu un arī pieteikumu lit. C—mantu pārvešanai.

§ 10. Instruktoram, ja pārceļošanas apstākļi to prasa, pavada pārceļotāju ešelonus līdz jaunai viņu dzīves vietai, lai uz vietām palīdzētu pārceļotājiem ierīkoties jaunās saimniecībās, sevišķi sekmējot viņiem būvmateriālu saņemšanu caur vietējiem mežziņiem.

§ 11. Pārceļošanas instruktoriem (mērn. - revidentiem) tiek uzlikts par pienākumu paskaidrot zemes ierīcības komitejas darbiniekiem likumu un instrukcijas sakarā ar pārceļošanas jautājumiem. Par katru no instruktora pārraudzītu pagasta zemes ierīcības komitejas darbību viņš ziņo aprīnķa zemes ierīc. komit. un vecākam pārceļošanas instruktoram.

§ 12. Ja instruktors nebūtu pilnīgi visu laiku nodarbināts pie iepriekšējos §§ minēto uzdevumu izpildīšanas, tad viņš stājas, saziņā ar aprīnķa mērnīeku, pie mērnīecības un zemes ierīcības darbu revīzijas.

97. Instrukcija Nr. 22

par ziemas labības, pļaujamā āboliņa un saimniecības telpu sadalīšanu starp fonda zemes lietotājiem Latgalē 1921. g.

(Z. I. V. Nr. 14.)

§ 1. Kā samērīto, tā arī vēl nesamērīto valsts fonda zemju ziemas labības sējumi un pļaujamais āboliņš, kas līdz zemes galīgai piešķiršanai Centralā Zemes Ierīcības Komitejā saimniecībā iestrādāti, paliek valsts rīcībā. Nevienam šo zemju bijušam vai nākošam īpašniekam vai rentniekam nav tiesības augšminētos labumus piesavināties bez sevišķas nodošanas.

§ 2. Pēc pagājušā gada līgumiem fonda zemēs izdarītie ziemas labības un āboliņa sējumi un saimniecības telpas sadalāmi uz šo saimniecības gadu starp visiem tiem attiecīgas saimniecības zemes lietotājiem, kuŗi šajā saimniecībā dzīvo, samērā ar viņu faktisko šagada vasarājas sēju, sakņu augu un apstrādātās papuves kopplatību. Rentniekiem, kuŗi saimniecībā nedzīvo, bet tur zemi tikai papildam pierentē, nav tiesības piedalīties telpu un to āboliņa un ziemas sējumu dalīšanā, kuŗus pag. gadā iesējuši sīkrentnieki. Šiem zemes pierentētājiem, ja tiem pierentētājā zemē ziemas labība jāiesēj, tiesības saņemt no nākošā gada ražas izsēto sēklu.

§ 3. Ziemas sējumi un āboliņš, kuŗi tagad atrodas jau galīgi iemērītās, dabā izliktās un līdz šagada Jurgiem īpašniekam nodotās neatsavināmās daļas robežās, nav starp fonda zemes lietotājiem sadalāmi, bet paliek neatsavināmās daļas īpašnieka rīcībā, kuŗam pēdējam atkal nav nekādas tiesības piedalīties to sējumu dalīšanā, kuŗi atrodas ārpus šādas neatsavināmās daļas robežām. Turpretīm tur, kur neatsavināmā daļa nav līdz ša gada Jurgiem bijusi dabā izlikta un īpašniekam nodota, visi sējumi nokārtojami pēc § 2 starp visiem attiecīgās saimniecības zemes lietotājiem.

§ 4. Īrniekiem un tiem fonda zemes rentniekiem, kuŗiem pēc ša gada līguma ziemas labība nav jāiesēj, nav tiesības uz sadalāmiem pag. gada sējumiem.

§ 5. Tiem fonda zemes pag. gada rentniekiem, kuŗi šo zemi saņēmuši bez iesētas ziemas labības, bet ziemas labību kaut arī pēc līguma iesējuši, pārejot uz citu vietu bez iesētas ziemas labības, tiesība saņemt no pag. gada sējuma izsēto sēklu.

§ 6. Rentniekiem, kuŗi pag. gadā tajā pašā saimniecībā dzīvojuši, ziemas sējumu un āboliņu pēc § 2 sadalot, ierādāmi pašu iestrādātie sējumi, samazinot vai palielinot to daudzumu līdz šiem rentniekiem pienākošas daļas lielumam.

§ 7. Uz to ziemas sējumu un āboliņa platību, kuŗa pārsniedz pag. gada līgumā noteikto normu vai kuŗu iesēšana līgumā nav bijusi uzdots, tiesība labprātīgiem iestrādātājiem vieniem pašiem. Tiem pag. gada zemes lietotājiem, kuŗi līgumā noteikto normu ziemas labības un āboliņa nebūtu iestrādājuši, pēdējos šogad sadalot, iztrūkstošā daļa novelkama.

§ 8. Sējumu nokārtošanu aprēķina rajona pārzinis un aprēķinu dabā izved paši zemes lietotāji, pieaicinot strīdus gadījumos pagasta zemes ierīcības komiteju.

§ 9. Visus šajā instrukcijā neparedzētus gadījumus izšķir Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

Pieņemta C. Z. I. K. plenarsēdē 13. septembrī 1921. g., protokols № 293, p. 1.

98. Instrukcija Nr. 25

par valsts fonda zemes piešķiršanu Latgalē.

(Z. I. V. № 19.)

Instrukcijas № 8 un, attiecībā uz Latgali, № 5 līdz ar papildinājumu № 11491 un paskaidrojums № 3040 ar šo tiek atcelti un viņu vietā stājas šī instrukcija № 25.

Vispārējie noteikumi.

§ 1. Uz valsts fonda zemes pastāvošas sādžu likumīgas servitutu tiesības likvidējamās uz Zemkopības Ministrijas rīkojuma № 1236 no 1920. g. un № 201/2 no 1921. g. un paskaidrojumu № 3038 no 1921. g. pamata.

§ 2. Atsevišķi vai kopā ar servitutu likvidēšanu likvidējama arī valsts fonda zemju starpgabalu kārtība ar kaimiņu zemju vienībām uz Zemkopības Ministrijas rīkojuma № 1236 no 1920. g. un Krievijas likuma X. sēj. III. daļas VI. nod. 47. — 52. p.

§ 3. Valsts fonda zemes vienību lauksaimnieciski izmantojamās, mazākas starpgabalu zemes, ja tās atrodas viensētās nesadalīto sādžu zemju vidū, sadalāmas šo sādžu sīksaimniecību paplašināšanai līdz vietējai zemes piešķiršanas normai, norādot, piešķiršanas kārtība, kādām sādžas sīksaimniecībām un cik katrai no šīs zemes pienākas. Tāpat sadalāmas un piešķiramas

tās fonda zemes, kuŗas pēc zemes sadalīšanas projekta daļas sastādīšanas izdevīgi nevar sadalīt jaunsaimniecībās, bet izdevīgi būtu šo atlikušo fonda zemi kopīgi piešķirt sādžas siksaimniecību paplašināšanai, norādot, piešķiršanas kārtībā, kādām šādžas siksaimniecībām un cik katrai no šīs zemes pieņākas.

Piezīme 1: No valsts fonda zemes sādžu siksaimniecību apmierināšanai piedalāmo zemi ierāda pēc iespējas viena gabalā.

Piezīme 2: Sādžu siksaimniecībām no valsts fonda piedalītā zeme sadalāma viensētu saimniecībās kopīgi ar sādžu zemi; instrukcijas par zemju kopīgu sadalīšanu tiks izdotas atsevišķi.

§ 4. Ja § 3 minētas starpgabalu lauksaimnieciski izmantojamās zemes nepietiktu visu viņai blakus esošo sādžu siksaimniecību apmierināšanai, tad šīs zemes attiecīgi sadalāmas sādžu starpā ar tādu aprēķinu, lai varētu piešķirt zemi katras atsevišķas sādžas siksaimniecībām ar zemes platību līdz 6 ha, ar noteikumu, ka visām siksaimniecībām būtu pēc iespējas vienāda zemes platība.

§ 5. Ja ar §§ 3 un 4 minētiem piegriezumiem siksaimniecības netiktu apmierinātas līdz vietējai zemes piešķiršanas normai, tad siksaimniekiem pie tam ir vēl tiesības pieprasīt jaunsaimniecības no valsts, fonda zemes, nododot savu siksaimniecību valsts zemju fondā vai likvidējot to kaimiņu siksaimniecību paplašināšanai.

§ 6. Valsts fonda zemju vienību kopējie lietošanas objekti (угодія общаго пользованія) ar kaimiņu zemju vienībām likvidējami uz Krievijas lik. X. sēj. III. daļas VII. nod. 54. — 58. p. p.

§ 7. To pagasta siksaimnieku un bezzemnieku apmierināšanai ar zemi, kur nav valsts fonda zemju, vai to ir attiecīgi maz, rezervējamās Latgalē, vai ārpus tās atsevišķas fonda zemju vienības (muižas), vai to daļas, vai arī atsevišķas jaunsaimniecības tanīs pagastos, kur šo fonda zemju ir attiecīgi vairāk, vai zemes pieprasītāju — kareivju ir maz.

Lēmumus par fonda zemju sadalīšanu pagastu starpā dod Centralā Zemes Ierīcības Komiteja vai viņas pilnvarotie.

II. Jaunsaimniecību piešķiršana.

§ 8. Tiem ilggadīgiem zemkopjiem, kas ne mazāk par 20 gadiem lietojuši atsevišķas saimniecības, kuŗām ir noteiktas vietējo saimniecību (fermu, viensētu, folverķu u. t. t.) raksturs un robežas, un kuŗas tagad ieskaitītas valsts zemju fondā, piešķirama zeme šīs saimniecības robežās ar vispārējo iedalāmo jaunsaimniecību platību ārpus šinī instrukcijā minētām kategorijām, ja rentnieki šo saimniecību ir iekopuši, ieguldīdami tur darbu un kapitālu.

§ 9. Tagadējiem rentniekiem, kuŗi nav 20 gadus lietojuši savas saimniecības, bet nodibinājuši tās uz nekultivētas zemes uzceldami ēkas un iekopdami laukus, piešķirama zeme līdzšinējās zemes lietošanas robežās līdz vietējai zemes piešķiršanas normai.

Par zemes piešķiršanu šiem rentniekiem katrā atsevišķā gadījumā lemj Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja.

Piezīme: §§ 8. un 9. minētiem rentniekiem piešķiramas līdz ar zemi arī viņu celtās ēkas vai daļa no tām.

§ 10. Zemes pieprasītāju listes var iesniegt pagastu zemes ierīcības komitejai līdz zemes piešķiršanas dienai, izņemot zemes piegriezumu un apmaiņu pieprasījumus, kuŗus var iesniegt līdz zemes sadalīšanas projekta sastādīšanas iesākšanas dienai, par kuŗu pagasta zemes ierīcības komiteja iepriekš izziņo sava pagasta pilsoņiem.

Iesniegtās listēs sīki jāatzīmē visi dati, kuŗi vajadzīgi šinī instrukcijā norādīto grupu un kategoriju noteikšanai, t. i. pie kāda pagasta iesniedzējs piederīgs un jāpieliek kaŗa dienesta, invalida un citas vajadzīgās apliecības.

§ 11. Pirms zemes piešķiršanas, pagasta zemes ierīcības komiteja skata cauri ienākušās zemes pieprasītāju listes, apstiprina šinīs listēs uzdoto datu pareizību, nedodot tūlīn atzinumus par zemes piešķiršanu.

§ 12. Atzinumus par zemes piešķiršanu dod pagasta zemes ierīcības komiteja, piedaloties delegācijai no Centrālās Zemes Ierīcības Komitejas, aprīnķa zemes ierīcības komitejas un vietējās pagasta padomes; sīkus sēdes protokolus atsevišķi var vest pagasta zemes ierīcības komiteja un delegācijas locekļi.

§ 13. Zeme no valsts fonda piešķirama tikai pilsoņiem, ne jaunākiem par 18 gadiem un ne vēcākiem par 65 gadiem un vienīgi, ja tie ir bezzemnieki vai sīkzemnieki, kuŗu zemes platība nepārsniedz 15 ha, un ja tie apņemas saņemto zemi apsaimniekot, nodrošinot to apņemsanos ar saimniecības uzsākšanai visnepieciešamāko inventaru.

Piezīme 1. §§ 8. un 9. minētiem rentniekiem vecums nekrīt svarā.

Piezīme 2. Atsevišķu pilntiesīgu dzimtas locekļu zemes pieprasījumu listes noraidāmas, ja viņu dzimtas koplietošanā ir tik daudz zemes, ka uz katru no šiem ģimenes locekļiem iznāk vairāk par 15 ha.

§ 14. Visa fonda zeme piešķirama sekošo grupu un kategoriju kārtībā:

I. grupa:

Valdības, pašvaldības, sabiedriskām un citām iestādēm.

II. grupa:

Viensētu pierobežu sīksaimniecībām piegriezumi.

III. grupa:

I. kategorija: Vietējā pagasta Lāčplēša ordeņa kavalieriem, Latvijas armijas kritušo kareivju ģimenēm un Latvijas armijas invalidiem.

II. kategorija: Vietējiem kareivjiem, kuŗi līdz 1920. g. 1. oktobrim vismaz pus gadu sabijuši Latvijas armija.

III. kategorija: a) vietējā pagasta sīksaimniekiem, kuŗi savu zemi nodod valsts zemju fondā vai citādi to likvidē kaimiņa sīksaimniecību paplašināšanai par labu un tikai tanī gadījumā, ja uz katra pēc vietējam parašām pilntiesīga ģimenes locekļa neiznāk vairāk par 8 ha zemes un b) vietējiem bezzemniekiem, kuŗi 10 gadus ir nodarbojušies ar zemkopību un kuŗiem ir saimniecības uzsākšanai nepieciešamais inventars, to starpā arī zirgs.

Piezīme: Ja viens no pilntiesīgiem dzimtas locekļiem zemi ir dabujis un pārējiem caur to iznāk par 8 ha uz katra ģimenes locekļa, tad beidzāmie ieskaitāmi IV. grupā

IV. grupa:

I. kategorija: Ārpagasta Lāčplēša ordeņa kavalieriem, Latvijas armijas kritušo kareivju ģimenēm un Latvijas armijas invalidiem.

II. kategorija: Ārpagasta kareivjiem, kuŗi līdz 1920. g. 1. oktobrim vismaz pus gadu sabijuši Latvijas armija.

III. kategorija: a) Ārpagasta sīksaimniekiem, kuŗi savu zemi nodod valsts zemes fondā, vai citādi to likvidē kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu, un tikai tanī gadījumā, ja pēc vietējam parašām, uz katra pilntiesīga ģimenes locekļa neiznāk vairāk par 8 ha zemes; b) ārpagasta bezzemniekiem, kuŗi 10 gadus ir nodarbojušies ar zemkopību un kuŗiem ir saimniecības uzsākšanai nepieciešamais inventars, to starpā arī zirgs, un c) vietējie bezzemnieki ar inventaru.

IV. kategorija: Visi vietējie bezzemnieki un tie vienas dzimtas pilntiesīgie locekļi (III. grupa III. kat. piezīmē), kuŗiem katram zemes iznāk vairāk par 8 ha.

V. kategorija: Visi pārējie zemes pieprasītāji.

§ 15. Zemes piešķiršana izdarāma visa pagastā robežās, noteicot, § 16. minētā kārtībā, tos zemes pieprasītājus, kuŗi zemi dabūs no visa pagastā fonda zemes jaunsaimniecībām vai piegriezumiem, izņemot § 6. minētās zemes. Tādā pašā kārtībā šie zemes pieprasītāji, kuŗi zemi dabūs, sagrupējami pa atsevišķām zemes vienībām (muižām), kur tad katram no viņiem zeme piešķirama.

§ 16. Zeme piešķirama sākot no augstāko grupu un tad kategoriju. Nonākot līdz tai kategorijai, kuŗā ierindotiem zemes pieprasītājiem visiem zemes nepietiktu, vispirms izlozējams, kādi no viņiem atkritīs. Zemes gabali, kuŗus pieprasa vairāki ar vienādām tiesībām, pēc iespējas piešķirami tiem zemes pie-

prasītājiem, kuŗu līdzšinējas sīksaimniecības vai daļu zemes, kuŗas viņi nodod valsts zemju fondā, vai citādi tos likvidē kaimiņu sīksaimniecību paplašināšanai par labu, atrodas tuvumā vai blakus sadalītai fondā zemei. Jaunsaimniecības uz nekultivētas zemes piešķiramas bez lozes tiem zemes pieprasītājiem, kuŗu ģimenes locekļu vai paša līdzšinējā zeme atrodas tuvumā, vai blakus nekultivētai fonda zemei.

Lozēšana izdarāmā liecinieku klātbūtnē, sastādot attiecīgu aktu, kuŗā atzīmējams, kas pie lozēšanas piedalījās un kam kāds gabals kritis. Lozi var vilkt paši zemes pieprasītāji, viņu piederīgie, vai cita pavisam neieinteresēta persona. Lozēšanas akts jāparaksta Komisijai, lozēšanas dalībniekiem un lieciniekiem.

§ 17. Pagasta un apriņķa zemes ierīcības komitejām nekavējoties jāpaziņo noraidītiem zemes pieprasītājiem, pēc viņu pieprasītājiem listēs uzdotām adresēm, ka pieprasījums noraidīts, uzdodot noraidīšanas iemeslus un aizrādot, kā pārsūdzības uz tālāko instanci 7 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas iesniedzams tajā pašā komitejā, kuŗas lēmumu pārsūdz. Tiem, kuŗu pieprasījumi ievēroti, var paziņot parastā likuma noteiktā kārtībā caur pagasta zemes ierīcības komitejām.

Piezīme 1: Pārsūdzības pieņēmēja iestāde izsniedz pārsūdzības iesniedzējam kvīti par pārsūdzības saņemšanu.

Piezīme 2: Ja vienā no augstākām iestādēm ir ienākus, pārsūdzība par zemākās iestādes atzinumiem vai lēmumiem tad pie lietas caurskatīšanas šīnī augstākā iestādē ir izsaukami pārsūdzības iesniedzēji un arī citas personas, kuŗu intereses pārsūdzība aizskar.

§ 18. Caurskatītās zemes pieprasītāju listes, kā ievērotās, tā arī noraidītās, līdz ar attiecīgām pārsūdzībām, paskaidrojumiem pie tām un citiem materialiem pēc pārsūdzības termiņa notecēšanas nekavējoties nosūtāmas tālākai, instancei iepriekš kārtīgi sagrupējot un iepakājot.

§ 19. Katrā tekošā gadā Centralā Zemes Ierīcības Komitejā piešķirtās zemes pāriet „Zemes Ierīcības Vēstnesī“ publicēto zemju ieguvēju pilnīgā rīcībā bez rentes līguma slēgšanas no tuvākiem nākošiem Jurgiem. Tomēr jau pēc zemes piešķiršanas Centralā Zemes Ierīcības Komitejā zemju galīgie saņēmēji var uz šām zemēm celt ēkas, iestrādāt laukus un sēt ziemas labību, cik tālu tas saskaņojams ar kārtīgu apsaimniekošanu, ko izšķir vietējā pagasta zemes ierīcības komiteja, kuŗas lēmumu var pārsūdzēt parastā kārtībā.

§ 20. Centralā Zemes Ierīcības un apriņķa zemes ierīcības komiteju locekļu un priekšstāvju delegācija katrā atsevišķā gadījumā lemj, vai sadalītā fondā zemju piešķiršana izdarāma

atsevišķi jeb piešķiršana izdarāma kopīgi ar vēl nesadalīto fonda zemi iznomāšanas pēc instrukcijas Nr. 25.

§ 21. Šī instrukcijā neparedzētos gadījumus izšķir Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja.

Pieņemts C. Z. I. K. plenarsēdē 3. martā
1921. g., prot. Nr. 102, p. 4.

99. Paskaidrojums № 3039

par zemes sadalīšanu Latgalē.

(Z. I. V. Nr. 6.)

§ 1. Vēl nesadalītās fonda zemes izrentējamas pēc iespējas tiem bezzemniekiem un sīksaimniekiem, kam viņas paredzēts piešķirt. Tās fonda zemes, kuņas vēl nespētu apstrādāt viņu pieprasītāji, iznomājamas bezzemniekiem, kuři viņas līdz šim apstrādā, bet iegūt nevar un uz citām vietām pārcelties vēl nespēj. Visa pārpalikusē zeme izrentējama citiem bezzemniekiem un sīksaimniekiem, kam ir iespēja to apstrādāt, kā arī sādžām, noslēdzot līgumus ar viņu pilnvarotiem.

§ 2. Atsevišķas lielākas pļavas, kuņas ik gadus atradušās vienu un to pašu sādžu lietošanā, izrentējamas viņām arī uz priekšu.

Gadījumos, kad pļavu platība, samērā ar aramo zemi, būtu lielāka nekā vispārīgi izrentē atsevišķām saimniecībām, pļavas var izrentēt arī vairāksolīšanā vienai pļaujai, bet tikai tiem, kuriem pļavas tiešam ir vajadzīgas savām saimniecībām.

Tiem sīksaimniekiem un bezzemniekiem, kuři zemi iepirkuši, bet kuriem šī pirkšana vēl nav apstiprināta, šo zemi rentējot jādod priekšroka.

§ 3. Zeme izrentējama tikai tiem bezzemniekiem un sīksaimniekiem, kuriem ir zemes apstrādāšanai vajadzīgais inventars. Uz vienu zirgu var izrentēt ne vairāk par 7 des. un vienam rentniekam ne vairāk par 20 des. lauksaimnieciski izmantojamas zemes (tīruma, pļavu un ganību). Izņēmuma gadījumos kā atzevišķiem rentniekiem tā arī sādžām ganības var izrentēt virs šīs normas. Nedalāmos muižu centros var iznomāt spēcīgākiem rentniekiem arī vairāk par 20 des.

§ 4. Zemi iznomā rajonu valsts zemju pārzinis, saziņā ar pagasta zemes ierīcības komiteju līdz š. g. 6. maijam, bet pļavas līdz š. g. 1. junijam.

§ 5. Nomas maksu par zemi noteic aprīņķa zemes ierīcības komiteja graudā par 1 des. aramas zemes $1\frac{1}{2}$ — 9 pudī rudzu, skatoties pēc zemes labuma. Rudzu vietā varēs maksāt arī naudu pēc vietējam tirgus cenām, kādas būs maksāšanas laikā un kuņas noteic Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja.

100. C. Z. I. K-jas papildinājumi un pārgrozījumi

noteikumos par valsts fondā ieskaitīto zemju izmantošanu 1921/22. saimniecības gadā, kas attiecināmi uz Latgali.

(Z. I. V. № 3.)

Noteikumi par valsts fondā ieskaitīto zemju izmantošanu 1921/22. saimniecības gadā, kuŗi nodrukāti „Vald. Vēstn. № № 295. un 296. obligatoriski arī Latgalē, ar sekošiem pārgrozījumiem un papildinājumiem, pieņemtiem Centralās Zemes Ierīcības Komitejas plenarsēdē 18. janvarī 1921. g., prot. № 59. p. 5.:

1) § 1. Fonda zemes apsaimniekošanas plans uz 1921/22. saimniecības gadu jāiesūta zemkopības ministrijai līdz 1. mart.

2) § 3. Zemes pieprasījuma termiņš jāpagarina līdz 15. februarim.

3) § 4. Zemes iznomāšanas termiņa sākums jāpagarina līdz 15. februarim.

4) § 6. a) Jāstrīpo sekošais: „uz kopīgās apspriedēs pieņemtu lēmumu pamata“ un „pret tādiem lēmumiem.“

5) § 10. Jāstrīpo: „ar tiesību tos katru gadu tālāk pagarināt.“

6) § 14. Piezīme 1. 100 hektaru vietā jālieto 50 hektr.

7) Visur, kur noteikumos lietots „bezzemnieki“ jādomā sīkzemnieki un bezzemnieki.

Pieņemta C. Z. I. K. plenarsēdē 14. septembrī 1921. gadā, prot. № 294., p. 3.

101. Instrukcija № 27

par valsts fonda zemju apsaimniekošanu Latgalē 1922./23. saimniecības gadā.

(Z. I. V. № 20.)

§ 1. Visu tekošā gada mērniecības darbu plaņā neievēstot, kā zemju, tā arī mežu departamenta pārziņā esošo lauksaimnieciski izmantojamo valsts fonda zemju apsaimniekošanu uz 1922./23. saimniecības gadu uz vietas nokārto komisijas, kuŗās ieiet priekšstāvji no Centralās un apriņķa zemes ierīcības komitejām un kuŗa darbojas saziņā ar vietējo pagasta zemes ierīcības komiteju un pagasta padomi.

§ 2. Komisija vispirms konstatē visu vietējā pagasta vēlnesamērīto, bet jaunsaimniecībām izlietojamo valsts fonda zemju platību. Šinī nolūkā komisija paredz: 1) kur un cik zemes

iērādams neatsavināmās daļās, 2) kādas rūpniecības iestādes paliek neatsavināmas, 3) kur būtu izdalāmas rūpniecības saimniecības un citi sevišķi zemes gabali, 4) kādi zemes gabali piešķirami valsts un sabiedriskām vajadzībām, 5) kur un cik jaunsaimniecības būs atstājamas ilggadējiem zemes lietotājiem, 6) kur un cik zemes vajadzēs piegriezumiem, 7) cik un kādas zemes ir aizpārdotas un kuņas no tām būtu izslēdzamas no sadalāmās fondu zemes un 8) kādas nekultivētās zemes un mežu gabalus varētu sadalīt jaunsaimniecībās.

§ 3. Lai zinātu apmēram, cik pilsoņiem varētu attiecīgā pagastā vai zemes vienībā (muižā) zemi paredzēt, aprēķinams mazākais tur iedalāmo saimniecību skaits, no kopējas sadalāmo zemju platības novelkot § 2 paredzētās zemes (izņemot p. 8. minētās un pēc tam pieņemot, ka katru saimniecību var iedalīt līdz 22 ha.

§ 4. To pagastu siksaimnieku un bezzemnieku apmierināšanai ar zemi, kur nav valsts fonda zemju, vai to ir attiecīgi maz, rezervējamās atsevišķas fonda zemju vienības (muižas), to daļas, vai arī atsevišķas saimniecības tanīs pagastos, kur šo fonda zemju ir attiecīgi vairāk vai zemes pieprasītāju kareivju ir maz.

Lēmums par fonda zemju sadalīšanu pagastu starpā dod Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja vai tās pilnvarotie.

§ 5. Taļak komisija skata cauri visus iesniegtos zemes pieprasījumus un iedala tos pienācīgās kategorijās, pēc kam konstatē kādu kategoriju zemes pieprasītāji, sākot ar augstāko, būtu attiecīgā pagastā visi apmierināmi. Nonākot līdz tai kategorijai, kuŗā ierindotiem zemes pieprasītājiem jau visiem kultivētās zemes neiznāktu, vispirms konstatējams, kādi no šiem zemes pieprasītājiem būtu ar mieru labprātīgi saņemt nekultivētās zemes. Ja tādu pieprasītāju būtu vairāk, nekā nekultivētās zemēs paredzams paliekamu vietu, tad šās vietas izlozējamās starp visiem nekultivēto zemju labprātīgiem saņēmējiem. Pēc tam izlozējamās visai šai kategorijai pēc augstāko kategoriju apmierināšanas pārpalikušās vietas kultivētās un nekultivētās zemēs, ja pēdējās jau nebūtu aizņemtas no labprātīgiem saņēmējiem. Pēdēja lozēšana var piedalīties visi šīs kategorijas zemes pieprasītāji, izņemot tikai tos, kuriem jau nodrošinātas paliekamas vietas nekultivētās zemēs.

Visi tie zemes pieprasītāji, kuŗus pagastā paredzams apmierināt ar zemi, sargrupējami pa atsevišķām zemes vienībām pēc iespējas uz zemes pieprasītāju brīvas vienošanās pamata, vai tā, ka zemes pieprasītāji varētu zemi dabūt pēc iespējas blakus pašu vai ģimenes locekļu zemei vai viņas tuvumā. Ja tas nav panākams, tad sargrupēšana izdarāma ar lozi. Zemes pieprasītāju novietošana atsevišķās saimniecībās izdarāma, pieturoties pie augšminētiem principiem.

Piezīme: 1. Zemes pieprasījumu listes iesniedzamas vēlākais līdz komisijas sēdes dienai.

Piezīme: 2. § 4 un 5 attiecināmi arī uz Ilukstes apriņķi.

§ 6. Bezzemnieku un sīkzemnieku novietošanai paredzētas vēl nesamērītās zemes komisija iznomā uz vienu gadu zemes pieprasītājiem samērā ar viņu inventaru, dodot uz katru zirgu apgabalos, kur zemes trūkst, ne vairāk par 4 ha, bet kur zemes pietiekoši — ne vairāk par 7 ha aramas zemes.

§ 7. Zemes iznomājot dod priekšroku sekošā kārtībā: 1) pieprasītājiem, kuŗiem tur paredzētas paliekamas vietas, 2) līdzšinējiem iznomājamo zemju sīkrentniekiem, kuŗiem tur paliekamas vietas nav paredzētas, 3) visiem pārējiem bezzemniekiem un sīkzemniekiem un 4) lielrentniekiem.

Piezīme 1.: Par sīkrentniekiem skaitāmi tādi, kuŗi rentē ne vairāk par 22 ha kopplatībā.

Piezīme 2.: Par paredzēto kultūrēlo centru iznomāšanu lemj Centrālā Zemes Ierīcības Komiteja.

§ 8. Katrā vietā, pirms zemi iznomā, no iznomājamo zemju platības jāatvelk tā ziemas sējumu daļa 1) kuŗa iesēta vairāk nekā līgumā noteikts un 2) vairāk, nekā pagājušā gadā saņemts. Šī normu pārsniedzošā ziemāju daļa iznomājama viņu iestrādātājiem, vai tie tur citu zemi tālāk nomā vai nenomā, gadījumā 1) bez novilkumiem, bet gadījumā 2) atvelkot dubultu sēklu.

§ 9. Zemi iznomājot, komisija nosaka nomas maksu rudzu pudos par ha aramas zemes un pļāvām, kuŗas saņem virs 25% no nomājamās aramās zemes platības, kā arī līdzdodamo pļavu, ganību un ziemāju daudzumu un norāda arī telpas, kuŗas pieņaktos katram zemes lietotājam un kuŗas būtu atstājamās dažādām iestādēm vai iznomājamās īrniekiem.

§ 10. Katram zemes nomniekam komisija izsniedz līgumu, kuŗā atzīmējams, kur, cik, uz kādu laiku un par kādu maksu rudzu pudos tam zemes iznomāts un cik jāiesēj ziemas labības un āboliņa.

§ 11. Komisija zemi iznomā saziņā ar pagasta zemes ierīcības Komiteju un pagasta padomi, noklausījušes ieinteresētās personas. Zemju iznomāšanas diena izziņojama pagastā ar apkārtrakstu vismaz 3 dienas pirms komisijas ierašanās.

§ 12. Visus savus atzinumus un lēmumus komisija protokolē un protokolu izgatavo 3 eksemplaros, no kuŗiem viens paliek pagastā, otrs — apriņķa un trešais — Centrālā Zemes Ierīcības Komitejā.

§ 13. Visi līdzšinējie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojumi un instrukcijas par zemes iznomāšanu Latgales un Ilukstes apriņķī, ciktāl tie nerunās pretī šai intrukcijai paliek spēkā.

§ 14. Šinī instrukcijā paredzēto nesadalīto zemju iznomāšanu var izdarīt kopīgi ar samērīto zemju piešķiršanu (instrukcija № 25, § 20).

§ 15. Komisijas atzinumus apstiprina Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

§ 16. Par šinī instrukcijā neparedzētiem gadījumiem lemj Centralā Zemes Ierīcības Komiteja.

Apstiprināts C. L. J. K-jas kopsēdē
5. okt. 1921. g. prot. Nr. 316.

102. Izraksts

iz Latgales komisijas sēdes 5. oktobra 1921. g. protokola Nr. 50.

Par vietējiem uzskatāmi tie zemes pieprasītāji, kuri līdz 1914. g. pierakstīti pie attiecīga pagasta, vai kuri attiecīgā pagastā nodzīvojuši vismaz 20. gadus. Sarežģītos un izņēmuma gadījumos jautājumu par to, kas uzskatāms par vietējo, — izšķirt piešķiršanas komisijai, kuŗas atzinumus apstiprina Centr. Zem. Jer. K-ja.

Apstiprināts C. Z. I. K-jas kopsēdē
17. janv. 1922. g. prot. Nr. 375, p. 3.

103. Izraksts

no Latgales komisijas 17. janv. 1922. g. sēdes protokola Nr. 2. par sādžu sīkzemnieku pielīdzināšanu ilggadīgiem rentniekiem.

Ja sādžas sīkzemnieki ir rentējuši no fonda zemes noteiktus zemes gabalus ne mazāk par 20. gadiem un pie tam nepārtraukti, tad sādžas sīkzemnieki pielīdzināmi ilggadīgiem rentniekiem.

VII. nodaļums.

Likumi un noteikumi par valsts un privātiem mežiem.

Latvijas Satversmes sapulces plenar-sēdē 1920. g. 21. decembrī pieņemtais

104. Likums

par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām.

(Lik. u. v. rīk. kr. 260. p. — 1920).

1. Jaundibināmo, paplašināmo un viensētās sadalāmo saimniecību ierīkošanai, izpostītu un nodegušu saimniecību atjaunošanai, pastāvošo saimniecību, kā arī lauku pašvaldību nepieciešamu jauncelāmo un izlabojamo ēku vajadzībām — izsniedzami būvkoki no valsts un komunamiem mežiem.

Piezīme. Saimniecībām, kurām ir vismaz 3 hektari pieauguša un būvkokiem derīga meža, nav tiesība saņemt būvkokus uz šī likuma pamata.

2. Jaundibināmām, paplašināmām un viensētās sadalāmām, no kara nopostītām un nodegušām saimniecībām būvkoki izsniedzami uz vēlāku samaksu. Valsts savas prasības par pārdotiem kokiem nodrošina, ingrosējot parādu uz saimniecību nekustamo īpašumu vai citādā ceļā nodrošinot.

Piezīme 1. Jaundibināmām, paplašināmām un viensētās sadalāmām saimniecībām tiesība dabūt vajadzīgos būvkokus tūlīņ pēc zemes piešķiršanas, nenogaidot saimniecību reģistrēšanu zemes grāmatās.

Piezīme 2. Pār nopostītām un nodegušām saimniecībām uzskatāmas tādas, kurās viena, vairāk vai visas nepieciešamās saimniecības ēkas nopostītas, nodegušas vai caur kara apstākļiem tā sabojātas, ka bez kapitāla remonta nav lietojamas.

3. Pastāvošām saimniecībām, kurās no kara apstākļiem nav cietušas, būvkoki izsniedzami pret tūlītēju samaksu.

4. Būvkoki izsniedzami: pastāvošām saimniecībām, kurās no kara apstākļiem nav nopostītas vai nodedzinātas — par divm trešdaļām, no kara nopostītām, nodegušām, kā arī jaundibināmām, paplašināmām, viensētās sadalāmām saimniecībām un

lauku pašvaldībām — par vienu trešdaļu no zemkopības ministrijas takses cenām; no soda ekspedīcijām kopš 1905. gada nopostītām un nodedzinātām, vēl neatjaunotām saimniecībām — par brīvu. Pēdējā gadījumā valstij resp. attiecīgai pašvaldībai ir regresa tiesība pret soda ekspedīcijas dalībniekiem un viņu pabalstītajiem, kuŗi atbild, atceļot noilgumu, solidari.

Tāpat nopostīto saimniecību atjaunošanai vai jaundibināmo saimniecību uzbūvei būvkoki izsniedzami par brīvu tiem kaŗa invalīdiem un tām kaŗa kritušo pilsoņu ģimenēm, kuŗiem zeme piešķirta uz priekšrocības pamata.

5. Parāds par izsniegtiem kokiem jāsak maksāt pēc 5 gadiem, skaitot no koku izsniegšanas laika, un gadā jānomaksā 5¹⁰ proc. no parāda, ieskaitot 4 proc. kapitalu.

Piezīme. Kas vēlas, var par parādu samaksāt katrā laikā, kā visu, tā pa noteiktām daļām.

6. Izsniegtais koka materials izlietojams 3 gadu laikā, un vienīgi tās saimniecības mērķiem, kuŗai tas izprasīts.

7. Ja kāds izsniegtos būvkokus pārdod vai izlieto citiem mērķiem, sodāms tiesas ceļā ar naudas sodu, kas pārsniedz 15 reizes izsniegto koku vērtību, rēķinot tādu pēc takses cenām pārkāpuma izdarīšanas laikā. Naudas sods nesamaksāšanas gadījumā pārvēršams arestā.

Piezīme 1. Būvkoku saņēmējiem jāizdod paraksts par to, kādam mērķim kokus izlietos un ka sods pārkāpuma gadījumā viņam zināms.

Piezīme 2. Atļauju izlietot kokus citām vajadzībām izdod zemkopības ministrija saskaņā ar šī likuma mērķiem.

Piezīme 3. Ja būvkoku aizņēmējs aiz iemesliem, kuŗi no viņa neatkarājas, kokus noliktam mērķim nevar izlietot, viņam jāsamaksā pirms koku izlietošanas citiem mērķiem to pašreizējā pilnā tirgus vērtība vai jāatdod koki atpakaļ.

8. Tiesība saņemt būvkokus uz augšminētiem nosacījumiem paliek spēkā priekš pastāvošām saimniecībām un lauku pašvaldībām uz 5 gadiem, bet jaundibināmām, paplašināmām un viensētās sadalāmām, no kaŗa nopostītām un nodegušām saimniecībām uz 10 gadiem, skaitot no spēkā nākšanas dienas.

9. Būvkokus izsniedz zemkopības ministrija uz vietējo pašvaldības iestāžu atsauksmes pamata.

10. Instrukcijas par šī likuma izpildīšanu (būvkoku izsniegšanas kārtību, daudzumu u. t. t.) izdod zemkopības ministrija.

11. Pēc šī likuma spēkā nākšanas dienas visi līdz šim izdotie noteikumi un rīkojumi, attiecībā uz būvkoku izsniegšanu minētām saimniecībām, atcelti.

Latvijas Satversmes Sapulces
1922. gada 10. marta kopsēdē
pieņemtie

105. Pārgrozījumi likumā par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām.

(V. V. № 60 — 1922.)

1920. g. 21. decembrī pieņemtā likumā par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām 4. pants pārgrozāms šādā kārtā:

4. Būvkoki izsniedzami: pastāvošām saimniecībām, kuŗas no kuŗa apstākļiem nav nopostītas vai nodedzinātas — par divām trešdaļām, no kuŗa nopostītām, nodedgušām, kā arī jaundibināmām, paplašināmām, viensētās sadalāmām saimniecībām un lauku pašvaldībām — par vienu piektdaļu no zemkopības ministrijas takses cenām; no soda ekspedīcijām kopš 1905. g. nopostītām un nodedzinātām, vēl neatjaunotām saimniecībām — par brīvu. Pēdējā gadījumā valstij resp. attiecīgai pašvaldībai ir regresa tiesības pret soda ekspedīcijas dalībniekiem un viņu pabalstītājiem, kuŗi atbild, atceļot noilgumu, solidari.

Tāpat nopostīto saimniecību atjaunošanai vai jaundibināmo saimniecību uzbūvei būvkoki izsniedzami par brīvu tiem kuŗa invalīdiem un tām kuŗa kritušo pilsoņu ģimenēm, kuŗiem zeme piešķirta uz priekšrocības pamata.

Piezīme. Tām saimniecībām, kuŗas pirkušas būvkokus uz likuma pamata par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām, bet nav vēl tos samaksājušas, samazināma nesamaksātā daļa pēc šīnī pantā noteiktā samēra.

Apstiprinu. 1922. g. 22. sept.
Zemkopības ministrs A. Kalniņš.

106. Instrukcija par būvkoku izsniegšanu no valsts un komunal- mežiem uz 1920. g. 21. decembra likuma un 1922. g. 14. janvāra un 10. marta papildinājumu pamata.

(V. V. Nr. 222 — 1922.)

1. § Būvkoki izsniedzami visu jaundibināmo, paplašināmo, viensētās sadalāmo saimniecību ierīkošanai, izpostīto un nodedgušo saimniecību atjaunošanai, pastāvošo, kā arī lauku pašvaldību nepieciešamo jaucelāmo un izlabojamo ēku vajadzībām. Pie pilsētām un miestiem piederošām saimniecībām būvkoki izsniedzami tikai šajā § uzskaitīto jaundibināmo un nopostīto pilsētu un miestu saimniecībām, ja saimniecībām ir dārzkopības vai lauksaimniecības raksturs un ja šīs saimniecības ir apsaimniekotāja galvenais eksistences līdzeklis.

Par nepieciešamām saimniecības ēkām, uz kuņām attiecas 1920. g. 21. decembra likums skaitās:

- 1) saimniecībās zem 3 ha : dzīvojama ēka ar piebūvi — kūtiņu;
- 2) saimniecības no 3 līdz 27 ha : dzīvojama ēka, kūts un labības šķūnis, pie kam labības šķūņa vietā var celt riju vai klēti;
- 3) saimniecībām no 27 ha un lielākām: dzīvojama ēka, kūts, labības šķūnis un klēts, pie kam labības šķūņa vietā var celt riju;
- 4) lauku pašvaldības iestādēm : pagasta māja un kūts, nespējnieku māja, pie tās kūts un pirts, skolas nams, pie tā kūts un, ja zemes platība ne mazāka par 3 ha, tad arī labības šķūnis.

Šinī punktā minētām lauku sabiedriskām dzīvojamām ēkām un lauksaimniecības rakstura kulturelu biedrību namiem, ne vairāk, kā pa vienam katrā pagastā, koku materials izsniedzams tikai pēc būvinspekcijas apstiprinātiem plāniem un pielikta būvkoku aprēķina, bet pārējām ēkām — parastā kārtībā un ne vairāk kā vidējo materiālu normu.

Piezīme. Uz 1920. g. 21. decembra likuma un papildinājumu pamata, būvkokus nevar izsniegt tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumiem, veikala telpu un speciālu izrikojumu telpu ierīkošanai pašvaldības valžu namos u. t. t.

Nopostīto un jaundibināmo miestu un pilsētu sarakstā ieskaitītas nopostītās pilsētas: 1) Bauska, 2) Daugavpils, 3) Grīva, 4) Ilukste, 5) Jaunjelgava, 6) Jelgava, 7) Jēkabpils, 8) Krustpils, 9) Sloka un 10) Rīgas jūrmala; jaundibināmā pilsēta — Valka, nopostītie miesti — Kēmeri, Līvāni, Ogre un Pļaviņas, un jaundibināmais miests — Vecgulbene.

Nomas saimniecībām, kuņas nodibinātas uz fonda zemes, būvkoki izsniedzami tikai pēc saimniecības piešķiršanas caur apriņķa zemes ierīcības komiteju, saskaņā ar centralās zemes ierīcības komitejas rīkojumu № 28790 (Zemes Ierīc. Vēstnesis 25. numurā 1921. g.).

Saimniecības, kuņas nodegušas pa kaŗa laiku no 1915. g. 1. janvāra līdz 1920. g. 21. decembrim, pielīdzināmas kaŗa nopostītām.

Pēc kaŗa nodegušām saimniecībām būvkoki izsniedzami par $\frac{2}{3}$ takses cenu.

2. § Ikvienam, kas uz 1920. g. 21. decembra likuma pamata grib saņemt būvkokus, jāgriežas pie vietējās pašvaldības iestādes ar rakstisku pieprasījumu, kuŗā jāuzrāda:

- 1) pieprasītāja uzvārds, vārds un tēva vārds;
- 2) māju nosaukums vai iela un №, saimniecības raksturs, jaundibināma vai pastāvoša, ar atzīmējumu vai zeme pieprasītāja īpašums vai nomata;

- 3) ja domāts ēkas celt uz nomātas zemes, tad pieliekams pašvaldības iestādes apstiprināts nomas līguma noraksts;
- 4) zemes platība;
- 5) kādām ēkām un ja remontam, tad kādām ēku daļām;
- 6) no kā ēkas bojātas vai nopostītas;
- 7) būvkoku daudzums katrai ēkai atsevišķi, uzrādot koku skaitu un resnumu krūšu mērā, vai būvkoku saturu kubikpēdās;
- 8) vai pieprasītājam ir pieejami ugunsdroši materiāli un kādi;
- 9) vai pieprasītājs grib kokus pret tūlītēju samaksu, vai vēlāku samaksu un par kādu takses cenas daļu;
- 10) ar ko pircējs nodrošina parādu, ja kokus pērk uz vēlāku nomaksu.

3. § Iepazinusēs ar apstākļiem, attiecīga valde tuvākā sēdē skata cauri pieprasījumu, sastādot par to atsevišķu protokolu, kurā atzīmē:

- 1) vai vispār prasītājam tiesība saņemt būvkokus uz augšminētā likuma pamata;
- 2) pieprasītāja vārdu, māju nosaukumu, zemes platību, izsniedzamo būvkoku daudzumu un citus instrukcijas 2. § no 1. līdz 10. p. uzrādītos tuvākos datus par pieprasījumu;
- 3) no kādas mežniecības vēlams kokus saņemt;
- 4) par agrāk izsniegtiem būvkokiem, ja tādi būtu jau izsniegti protokola № un padomes vai valdes sēdes datumu.

Attiecīga valde izsniedz būvkoku pieprasītājam protokola norakstu vai izrakstu, ar kuru pieprasītājs griežas pie mežziņa dēļ būvkoku saņemšanas. Mežziņš pēc kārtas izpilda pieprasījumus vai, ja pieprasījums nav likumīgs vai nepilnīgi sastādīts, to atraida.

P i e z ī m e. Protokolu noraksti vai to izraksti izgatavojami uz drukātām blankām pēc formas.

4. §. Koku materiāls izsniedzams tikai tādā vairumā, cik faktiski vajadzīgs projektēto ēku uzcelšanai vai remontiem, un nedrīks pārsniegt sekošas normas, kuŗas uzskatāmas par maksimālām:

- a) saimniecībām ar zemes platību līdz 3 ha pēc aprēķina Nr. 1;
- b) saimniecībām ar zemes platību no 3 ha līdz 10 ha pēc aprēķina Nr. 2;
- c) saimniecībām ar zemes platību no 10 ha līdz 27 ha pēc aprēķina Nr. 3;
- d) saimniecībām ar zemes platību, lielāku par 27 ha pēc aprēķina Nr. 4;
- e) remontiem un ēku atsevišķām daļām pēc faktiskas vajadzības, nepārsniedzot attiecīgas kategorijas normu, pēc aprēķina Nr. 5.

1. **piezīme.** Ēku uzcelšanai un atjaunošanai vajadzīgā būvmaterialā ieskaitāms viss tas būvmaterials, kas jau atrodas zināmā saimniecībā; agrāk sagatavots būvmaterials (akmeņi, ķieģeļi, māli, koku materials un t. t.), no nopostītām ēkām pārpalikušais būvmaterials un būvei noderīgi būvkoki pieprasītāja mežā, bet attiecīgas valdes protokolā uzrādāms materials, kas iztrūktu jau esošo būvmateriālu izlietojot.

2. **piezīme.** Ja laktu vietā izsniedz kārtis, tad balķu koku norma samazināma.

5. §. Ja būvkoku pieprasītājam ir pieejami citi būvmateriali, kā lauku akmeņi, māli un radzes, koku materiālu sienām ir tiesība saņemt tikai vienai ēkai.

6. §. Būvkoki jāizsniedz pēc iespējas no tuvākām cirsmām, no augošiem, kā arī būvei derīgiem kaltošiem, vīstošiem un kritušiem kokiem. Šķindeļu un šķaidu malka jāizdod no zāļiem vai vīstošiem kokiem. Būvkokiem jābūt pēc iespējas dažāda resnuma, bet ne resnākiem par aprēķinos uzrādītiem maksimāliem apmēriem.

7. §. Izsniedzamo materiālu vērtība aprēķināma pēc pastāvošas, zemkopības ministrijas apstiprinātās un „Valdības Vēstnesī” izsludinātās taksēs.

8. §. Atsevišķu saimniecību uzbūvei uzreiz var izsniegt kokus tikai divām ēkām, un kad viena no šīm ēkām jau uzcelta, tad materiālu var izsniegt pārējām. Ēku sīkiem izlabojumiem materiālu var izsniegt vienā reizē visām ēkām.

9. §. Attiecīgais mežzinis izsniedz ciršanas biļeti parastā kārtībā, atzīmējot uz biļetes attiecīgas valdes protokola № un datumu. Materiālu izvešanas atļauju mežzinis izsniedz pēc pieņakošas sumas samaksas par materiāliem. Ja materiālus izsniedz uz nomaksu, tad izvešanas biļeti izsniedz pret parādu zīmi, sastādītu saskaņā ar likuma 2. un 4. pantiem, ko pieprasītājs parakstījis vietējā pašvaldības iestādē, kas pēdējai arī jāapliecina. Virsmežzinis parādu zīmi iesūta mežu departamentam.

Piezīme. Materiālus izsniedz pēc celmu skaita, normējot izsniedzamo koku skaitu ar pieprasīto materiālu kubiksaturu un attiecināt taksēs pazēminājumu uz visu koku.

§ 10. Komunālistādes norēķinājās par izsniedzamiem no viņu mežiem koku materiāliem ar saņēmējiem tādā pašā kārtā, kā zemkopības ministrija par kokiem izsniedzamiem no valsts mežiem.

§ 11. Visa grāmatvedība un norēķināšanās būvkoku izsniegšanas lietā jāved mežu departamentam un jāiekārto pēc vispārīgiem grāmatvešanas noteikumiem.

§ 12. Visiem būvkoku pieprasītājiem pašvaldības iestāde ved īpašu alfabētisku sarakstu ar sekošiem iedalījumiem: 1) te-

košs numurs, 2) uzvārds un vārds, 3) pieprasītāja mājas nosaukums, 4) ceļamo ēku nosaukums un 5) protokola Nr. un datums.

§ 13. Pašvaldības iestādēm un vietējai mežu administrācijai uzlikts par pienākumu raudzīties, ka izsniegto būvmateriālu izlietotu tikai atļautam mērķim.

§ 14. Mežu inspektoriem, virsmežziņiem, mežu departamenta pilnvarotiem ierēdņiem, apriņķa valsts zemju inspektoriem un rajonu pārziņiem uzlikts par pienākumu lūkoties par pašvaldības iestāžu pareizu rīcību pie šo noteikumu izvešanas dzīvē.

P i e z ī m e. Par nepareizu apliecību izsniegšanu attiecīga pašvaldības iestāde nododama tiesai caur zemkopības ministriju, kuŗa arī izšķir visas uz vietām radušās nesaskaņas un domu starpības.

§ 15. Pagastu amata vīri un valdības ierēdņi par nepareizu rīkošanos pie 1920. g. 21. decembra likuma izvešanas dzīvē atbild vispārīgā, likumos noteiktā kārtībā.

§ 16. Valsts savas prasības par pārdotiem kokiem uz vēlāku nomaksu nodrošina:

1) no personām, kuŗām ir nekustams īpašums, ar obligācijām, ja nekustama īpašuma vērtība ir lielāka par jau uz viņu ingrosētām obligācijām, ieskaitot arī par iesniedzamiem kokiem pienākošos obligāciju. Obligāciju koku saņēmējs nodod zemkopības ministrijai mēneša laikā no materiālu saņemšanas dienas, līdz kam koki paliek valsts īpašumā. Parāda zīmes forma Nr. 1.

2. No personām, kuŗām nekustamu īpašumu nav, vai arī uz kuŗu nekustamu īpašumu izdotas jau obligācijas, kuŗas pārsniedz īpašumu vērtību, ar to, ka pamatojoties uz vietējā civillikuma 3. daļas 3942. pantu. Zemkopības ministrija patur uz visiem nodotiem koku materiāliem īpašnieka tiesības tik ilgi, kamēr nav pilnīgi samaksāta pirkšanas suma, pie kam no pircēja ņemams paraksts pēc formas Nr. 2. vai Nr. 3.

P i e z ī m e. Parāda zīmes izgatavojamas uz drukātām blānkām pēc formām Nr. Nr. 1, 2, 3.

§ 17. Visas parādu zīmes un obligācijas aprēķināmas zelta latos. („Valdības Vēstneša“ 242. numurā 1921. g. 27. oktobrī).

§ 18. Visām saimniecībām, kuŗas būvkokus saņēmušas uz nomaksu, obligatoriski jāapdrošina no izsniegtiem būvkokiem celtās ēkas mazākais par pilnu koku vērtību.

§ 19. Šī instrukcija stājas spēkā pēc 7 dienām, skaitot no izsludināšanas dienas „Valdības Vēstnesī“, agrākās „Valdības Vēstneša“ 32. numurā 1921. g. 9. februārī izsludinātās instrukcijas vietā.

Piederoša pie meža biļetes № 19 . . g.

P A R Ā D A Z Ī M E

(personām, kuŗas parādu nodrošina ar nekustamu īpašumu).

Es (vārds, uzvārds) apakšā parakstījies apliecinu, ka esmu saņēmis uz vēlāku nomaksu no (virsmežniecības nosaukums) virsmežniecības saskaņā ar (pagasta, vai pilsētas nosaukums) valdes lēmumu no (datums, mēnesis) 192 . . № un uz 21. decembra 1920. g. likuma pamata būvkokus manu (pagasta, vai pilsētas nosaukums) esošo (mājas nosaukums) māju ēku būvei šādā skaitā un mērā:

1) dzīvojamai ēkai:

. koku kub. pēd. lat. sant.

2) kūtij:

(Tāpat.)

.....
.....

Kopā koku kub. pēd. lat. sant.

Kopvērtībā pēc valsts takses par
..... (.....) latiem santimetriem.

Saskaņā ar 21. decembra 1920. g. likumu un papildinājumu no 10. marta 1922. g. no šīs sumas man ir jāmaksā viena piektā daļa ($\frac{1}{5}$), kas iztaisa
..... (.....) latu santimu, kuŗu palieku parādā Zemkopības ministrijai un šo parādu nodrošinu ar manim piederošu nekustamu īpašumu, atrodošos (..... pagastā, apriņķī vai pilsētā) ar zemes grāmatas №, pie kam attiecīgu obligāciju apņemos nodot Zemkopības ministrijai līdz (datums, skaitot vienu mēnesi no koku saņemšanas dienas). Līdz obligācijas nodošanai koki paliek valsts īpašumā. Šai zīmē minētos materialus varu izlietot tikai to ēku būvei, priekš kuŗām tie saņemti. Tāpat apņemos izpildīt visus noteikumus, kādi izdoti par būvkoku saņemšanu uz vēlāku nomaksu un par viņu izlietošanu. Noteikumus esmu lasījis un man tie zināmi.

(Datums, gads un vietas nosaukums.)

(Paraksts.)

Piezīme. Pašrocīgo parakstu un parāda zīmes pareizību, zīmogu pieliekot, apliecina pagastos — pagasta valde, miestos un pilsētās miertiesneši vai notari.

Piederoša pie meža biļetes № 192 . . g.

P A R Ā D A Z Ī M E

(personām, kuŗām nav nekustamu īpašumu).

Es, (vārds, uzvārds) apakšā parakstījies, apliecinu, ka esmu saņēmis uz vēlāku nomaksu no (virsmežniecības nosaukums) virsmežniecības, saskaņā ar (pagasta vai pilsētas nosaukums) valdes lēmumu no (datums, mēnesis) 192 . . g. № un uz 21. decembra 1920. g. likuma pamata par būvkoku izsniegšanu, būvkokus manu (pagasta vai pilsētas nosaukums) esošo (nomas jeb jaunsaimniecības mājas nosaukums) māju ēku būvei šādā skaitā un mērā:

1) dzīvojamai ēkai:

. koku kub. pēd. lat. sant.

2) kūtij:

(Tāpat.)

.

Kopā koku kub. pēd. lat. sant.

Kopvērtībā pēc valsts taksas par
 (.) latiem santīmiem.

Saskaņā ar 21. decembra 1920. g. likumu un papildinājumu no 10. marta 1922. g. no šīs sumas man ir jāmaksā viena piektā daļa ($\frac{1}{5}$), kas iztaisa
 (.) latu santīmu, kuŗu sumu palieku parādā Zemkopības ministrijai. Līdz šī parāda sumas pilnīgai nomaksai, šai zīmē minētie materiāli paliek valsts īpašumā (civ. lik. 3942. p), pie kam, ja es parāda nomaksāšanu pārtrauktu vai novilcinātu maksāšanas termiņus, tad valsts var paņemt visus materiālus bez jebkādas atlīdzības un, ja tie iebūvēti ēkās, tad šīs ēkas paliek valsts īpašumā un tai ir tiesība uzskatīt manu nomas līgumu par lauztu, un zemi līdz ar uzbūvētām no manis ēkām var iznomāt citam. Šai zīmē minētos materiālus varu izlietot tikai to ēku būvei, priekš kam tie saņemti. Tāpat apņemos izpildīt visus noteikumus, kādi izdoti par būvkoku saņemšanu uz vēlāku nomaksu un par viņu izlietošanu. — Noteikumus esmu lasījis un man tie zināmi.

(Datums, gads un vietas nosaukums.)

(Paraksts.)

Piezīme. Pašrocīgo parakstu un parādu zīmes pareizību, zīmogu pieliekot, apliecina pagastos — pagasta valde, miestos un pilsētās miertiesneši vai notari.

Piederoša pie meža biļetes Nr. 192 g.

PARĀDA ZĪME

(personām, kuŗu nekustamu īpašumu vērtība nesasniedz ingrosēto parāda sumu, ja tai pievienotu izsniegto koku vērtību).

Es (vārds, uzvārds), apakšā parakstījies, apliecinu, ka esmu saņēmis uz vēlāku nomaksu no (virsmēžniecības nosaukums) virsmēžniecības saskaņā ar (pagasta, vai pilsētas nosaukums) valdes lēmumu no (datums, mēnesis) 192 Nr. un uz 21. decembra 1920. g. likuma pamata par būvkoku izsniegšanu būvkokus manu (pagasta, vai pilsētas nosaukums) esošo (mājas nosaukums) māju ēku būvei šādā skaitā un mērā:

1) dzīvojamai ēkai:

. . . . koku kub. pēd. lat. sant.

2) kūtij:

(Tāpat.)

.

Kopā koku kub. pēd. lat. sant.

Kopvērtībā pēc valsts takses par :

. (.) latiem santimiem.

Saskaņā ar 21. decembra 1920. g. likumu un papildinājumu no 10. marta 1922. g. no šīs sumas man jāmaksā viena piektā daļa ($\frac{1}{5}$), kas iztaisa
 (.) latu santimu, kuŗu sumu palieku parādā Zemkopības ministrijai. Līdz šīs parāda sumas pilnīgai nomaksai, šai zīmē minētie materiāli paliek valsts īpašumā (civ. lik. 3942. p.), pie kam, ja es parāda nomaksāšanu pārtrauktu, vai neieturētu maksāšanas termiņus, tad valsts var paņemt visus materiālus bez jebkādas atlīdzības, un ja tie iebūveti ēkās, tad šīs ēkas paliek valsts īpašumā. Šai zīmē minētos materiālus varu izlietot tikai to ēku būvei, priekš kam tie saņemti. Tāpat apņemos izpildīt visus noteikumus, kādi izdoti par būvkoku saņemšanu uz vēlāku nomaksu un par viņu izlietošanu. — Noteikumus esmu lasījis un man tie zināmi.

(Datums, gads un vietas nosaukums).

(Paraksts.)

Piezīme. Pašrocīgo parakstu un parāda zīmes pareizību, zīmogu pieliekot, apliecina pagastos — pagasta valde, miestos un pilsētās miertiesneši vai notari.

A P R Ē Ķ I N S

būvkoču izsniegšanai lauksaimniecības ēku un viņu daļu atjaunošanai no valsts un komunālmežiem pie koku pilnīgas izmantošanas.

Ēkas un viņu sastāvdaļas	Koku res- nums krūšu mērā collās	Koku saturs kubikpēdās ne vairāk kā
Aprēķins № 1		
I. kategorija līdz 3 ha		
Dzīvojama ēka ar kūti	līdz 13"	3000
Aprēķins № 2		
II. kategorija no 3 līdz 10 ha		
Dzīvojama ēka	līdz 13"	2400
Kūts	" 13"	1500
Labības šķūnis	" 13"	1100
		5000
Aprēķins № 3		
III. kategorija no 10 līdz 27 ha		
Dzīvojama ēka	līdz 15"	3600
Kūts	" 17"	3100 *)
Labības šķūnis	" 15"	1800
		8500
Aprēķins № 4		
IV. kategorija pāri 27 ha		
Dzīvojama ēka	līdz 15"	4000
Kūts	" 17"	3800 **)
Labības šķūnis	" 15"	2400
Klētis	" 13"	1800
		12000

*) 16" un 17" krūšu mērā ne vairāk ka 100 kubikpēdas.

***) 16" un 17" krūšu mērā ne vairāk ka 180 kubikpēdas.

A p r ē ķ i n s № 5.

Ēku remontiem	I. kat. līdz 3 ha	II. kat. no 3—10 ha.	III. kat. no 10—27 ha.	IV. kat. pāri 27 ha.
Ēkas un viņu sastāvdaļas	Maksimālais koku daudzums kub. pēdās un maksimālais resnums krūšu mērā collās.			
Dzīvojamā ēka	līdz 13"	līdz 13"	līdz 15"	līdz 15"
āra sienas	1580 k. p.	1130 k. p.	1390 k. p.	1490 k. p.
iekšēja iekārta .	60	160	380	490
griesti u. grīda .	500	450	840	920
logi u. durvis . .	90	70	110	130
jumta konstrukc.	410	300	500	540
jumta segums . .	360	290	380	430
Kūts	—	līdz 13"	līdz 17"	līdz 17"
āra sienas	—	800 k. p.	1380 k. p.	1530 k. p.
iekšēja iekārta . .	—	—	100*)	180**)
griesti	—	220	660	840
logi u. durvis . .	—	20	30	70
jumta konstrukc.	—	230	520	640
jumta segums . .	—	230	410	540
Labības šķūnis	—	līdz 13"	līdz 15"	līdz 15"
āra sienas	—	330 k. p.	450	410 k. p.
jumta konstrukc.	—	490	900	1400
jumta segums . .	—	280	450	590
Klētis	—	—	—	līdz 13"
āra sienas	—	—	—	800 k. p.
griesti u. grīda .	—	—	—	520
logi u. durvis . .	—	—	—	20
jumta konstrukc.	—	—	—	230
jumta segums . .	—	—	—	230

*) 16" un 17" krūšu mērā resnus kokus ne vairāk kā 100 kub. pēd.

***) 16" un 17" krūšu mērā resnus kokus ne vairāk kā 180 kub. pēd.

107. Noteikumi

par būvkoku izsniegšanu nopostītu un jaundibināmu pilsētu un miestu pašvaldību vajadzībām.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija lik. kārt.)

(V. V. № 244—1922.)

Nopostīto un jaundibināmo pilsētu un miestu pašvaldībām ir tiesība saņemt būvkokus jauncelāmu un izlabojamo valžu, skolu, slimnicu un nespējnieku namu vajadzībām tādā kārtībā, kāda paredzēta lauku 1920. g. 21. decembra likumā par būvkoku izsniegšanu lauksaimniecības vajadzībām.

Rīgā, 1922. g. 26. oktobrī.

Apstiprinu, 1922. g. 1. novembrī.
Zemkopības ministrs A. Kalniņš.

108. Noteikumi

par pakāpenisku meža pārdošanu vietējo iedzīvotāju vajadzībām atsevišķiem kokiem.

(V. V. № 252—1922.)

1. Ātrākai un ērtākai vietējo iedzīvotāju apmierināšanai mežs pārdodams pakāpeniski atsevišķiem kokiem.

2. Pakāpeniski atsevišķu koku pārdošanai nolemj sakarā ar vajadzīgo koku daudzumu un viņu apmēriem kā augošu, tā arī atmirušu mežu, lemērtās cirmsās mežu pārdod tikai pēc tam, kad visi pārdošanai nolemtie koki numurēti uz mizas krūšu augstumā un viņu novērtēšanas sarakstu apstiprinājis virsmežzinis (pēc 1921. gada 19. decembra instrukcijas, formas № 4). Seklinieki, skrajcirtē izcērtamie, vēja gāstie un sausie koki, kad tos izcērt izlases veidā, jāapstempelē un jānumurē divās vietās — krūšu augstumā un pie celma.

Atsevišķu koku novērtēšanas saraksts sastādāms atsevišķi par katru cirmsas atdaļu; augošo koku izlases cirtēs — par katru kvartalu, atmirušiem kokiem — par kvartalu vai par apgaitu. Koku numerācija katrā cirmā, atdaļā un kvartalā — patstāvīga, sākot no № 1.

3. Atsevišķus kokus pārdod pēc numuriem, pēc iespējas tekošā kārtībā, izsniedzot pircējiem kvītes pret tūlītēju samaksu vai parāda zīmēm (skat. 8. p.) pēc atsevišķu koku pārdošanai pieņemtās kvīšu formas (sk. 1921. g. 19. decembra instrukcijas 33 lap. p.). Kvītes apliekamas ar zīmognodokli līdzīgi ciršanas biļetēm.

4. Pie pirmās pārdošanas mežzinis izraksta meža ciršanas biļeti uz sava vārda par katru atsevišķu koku novērtēšanas sarakstu, pēc kuŗa koki pārdodami ar opeācijas termiņu pēc vajadzības un apstākļiem, bet ne īsāku, kā uz vienu ziemas

sesonu. Biļetē jāaizrāda, ka uz šo noteikumu pamata iecirkņa mežzinim atļauta pakāpeniska meža pārdošana, un jāuzrāda, kur mežs atrodas (apgaita, kvartals, cirsmas № u. t. t.), kā arī pārdodamo koku daudzums. Rubrikā „pienākas saņemt“ jāieraksta kopēja novērtēšanas suma. Pēc pircēja kvītes operācijas termiņš var būt īsāks par biļetes termiņu. Katram atsevišķu koku novērtēšanas sarakstam ir sava kvīšu grāmatiņa, uz kuŗas vāka jāatzīmē ciršanas biļetes numurs un gads. Saņemta vienā dienā par pakāpeniski pārdotiem kokiem nauda ierakstāma naudas grāmatā vienā pantā pēc sekošas formas: „ienācis no pakāpeniskas atsevišķu koku pārdošanas pēc biļetes № / 192 gadā.“ Reizē ar to suma un naudas grāmatas pants jāatzīmē uz atsevišķu koku novērtēšanas saraksta priekšējās lapas puses.

5. Attaisnojošs dokuments mežu ciršanas biļetei priekš valsts kontroles ir atsevišķu koku novērtēšanas saraksts (1921. g. 19. decembra instrukcijas 35. l. p. forma № 4).

6. Kokus atļauts sagatavot tikai apaļos nogriežņos un pirms ciršanas vietas notīrīšanas nav atvēlēts izvest no meža stuburu resgalu baļķus.

7. Pēc biļetes termiņa notecēšanas, vai operācijas izbeigšanas, mežzinis sastāda uzņemšanas aktu un apliecina, ka nepārdotie, ja tādi būtu, koki nav nocirsti, uzskaitot viņu numurus uzņemšanas aktā. Uzņemšanas aktu kopā ar atsevišķu koku novērtēšanas sarakstu un citiem attaisnojošiem dokumentiem mežzinis nodod virsmežzinim pievienošanai pie mēneša pārskata. Dastošanas sarakstus pirmrakstā un kvīšu grāmatas piesakņus pievieno virsmežniecības aktim. Virsmežziņa kanclerjā jāreģistrē visi atsevišķu koku novērtēšanas saraksti, pēc kuriem virsmežzinis atvēlējis mežzinim pakāpeniski atsevišķu koku pārdošanu. Tai pašā sarakstā jāatzīmē, kad iesniegts katrs saraksts pēc pārdošanas. Ja pēc novērtēšanas saraksta nav pārdoti visi koki, tad mežzinis atzīmē uz šī saraksta priekšējās lapas puses kopējo pārdoto koku skaitu un visus citus datus, kuri vajadzīgi ierakstīšanai materialu grāmatā. Bez tam uz saraksta sagrupējami pārdotie koki pēc izsniegšanas kategorijām (par $\frac{1}{5}$ takses, $\frac{2}{3}$ takses, par brīvu, par taksi u. t. t.)

Piezīme. Nepārdotos augošus kokus nākošā operācijas, gadā pārdot zem tiem pašiem numuriem; gadījumā, ja numuri neskaidri, tad jā sastāda akts un koki jāpārnumurē no jauna. Nepārdotos atmirusos kokus ieskaita nākošā numeracijā.

8. Materiāli uz 1920. gada 21. decembra likuma pamata pret tūlīsamaksu izsniedzami saskaņā ar šīs instrukcijas iepriekšējā panta noteikumiem, pieliekot pie koku novērtēšanas saraksta attiecīgu valžu protokolu norakstu, uz kuŗu pamata materiāli izsniegti. Pie materialu izsniegšanas uz vēlāknomaksu uz attiecīgu valdes protokola noraksta pamata mežzinis izdod pircējam izziņu par izdodamā materiala kubaturu un maksājamo

sumu, paturot protokola norakstu pie sevis. Uz izziņas pamata pircējs izgatavo noteiktā kārtībā parāda zīmi, pret kuŗu mežzinis izsniedz pircējam meža pārdošanas kvīti, atzīmējot viņā un novērtēšanas sarakstā saņemtās parāda zīmes datumu un sumu. Parādu zīmes un pie viņām piederošos protokolu norakstus virsmežzinis piesūta noteiktā kārtībā mežu departamentam, bet dokumentus, uz kuŗu pamata materiāli (kā uz 1920. g. 21. decembra likuma, tā citu noteikumu pamata) izsniegti bez maksas pie novērtēšanas saraksta pie operācijas izbeigšanas valsts kontrolei.

109. Noteikumi par mežaizsardzību.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija lik. kārtībā.)

(Z. I. V. Nr. 27.)

1. Mežaizsardzības noteikumiem padoti visi Latvijas meži, izņemot tos privatos mežus, kuŗu platība nepārsniedz 10 hektaru vienā īpašumā, ja šie pēdējie nepieder pie aizsargu mežiem, dabas pieminekļiem, parkiem un alejām.

Piezīme. Uz aizsargu mežiem, dabas pieminekļiem, parkiem un alejām attiecināmi šo noteikumu p. p. 6.—15.

2. Mežos jeb nogabalos, kuri padoti mežaizsardzības noteikumiem, aizliegts: 1) pārvērst meža zemi cita saimniecības veida zemē bez mežu departamenta atļaujas; 2) ganīt lopus izcirtumos, kulturās un jaunaudzēs, kuŗas nav aizsniegušas 10 pēdu augstumu; 3) ganīt kazas un 4) kurināt uguni laikā no 1. maija līdz 15. septembrim.

3. Meža novados, kas padoti mežaizsardzības noteikumiem, bet kuŗu platība nepārsniedz 50 hektaru atļauts vest saimniecību bez mežsaimniecības plāna; šai gadījumā saimniecības veidam tomēr jābūt tādām, kas garantētu meža pastāvīgu un vienmērīgu izmantošanu un izmantojamo meža nogabalu sekmīgu atjaunošanu. Ikgadēja izcērtama meža norma nedrīkst pārsniegt: skuju koku saimniecības $\frac{1}{80}$ un lapu koku saimniecības $\frac{1}{40}$ daļu no saimniecības daļas platības jeb krājas.

Piezīme. Šinī pantā uzrādītos meža novados ar meža departamenta atļauju var tikt pielaista vienreizīga meža platības jeb krājas izcīršana līdz 10-gadīgas cīrsmas apmēram, pēc kam uz priekšu cīršana pārtraucama uz tik gadiem, cik gadu normas uz priekšu izcīrstas.

4. Meža novados, kuŗu platība pārsniedz 50 hektaru, saimniecība vedama tikai pēc mežu departamenta apstiprināta mežsaimniecības plāna, kuŗu sastāda meža īpašnieks uz sava rēķina.

5. Mežierīcības darbi izdarāmi un saimniecības plāni izgatavojami un iesniedzami mežu departamentam apstiprināšanai ne vēlāk kā divu gadu laikā pēc šo noteikumu izsludināšanas,

pie kam līdz šo planu apstiprināšanai mežsaimniecību atļauts vest saskaņā ar 3. p.

6. Valsts un privatmežu novadi jeb meža nogabali, kā arī krūmāji atzīstami par aizsargu mežiem, ja tie: 1) satur plūstošas smiltis un aiztur pēdējo tālāku izplatīšanos gar jūras, ezeru, upju un kanalu krastiem; 2) aizsargā no plūstošām smiltīm apdraudētas apdzīvotas vietas, dzelzsceļus, šosejas, pasta ceļus un visāda saimniecības veida zemes, kā arī tie meža un krūmāju nogabali, kuņu izciršana var sekmēt plūstošu smilšu izcelšanos un attīstīšanos un 3) aizsargā grāvu, upju, kanalu, ezeru un avotu krastus un piegāzes no izskalošanas un iebrukšanas.

Piezīme. Zemes nogabali ar plūstošām smiltīm un no ūdens izskalojamie grāvu, upju un ezeru krasti uzskatāmi par aizsargu nogabaliem, neskatoties uz to, vai tie apauguši ar mežu jeb nē.

7. Aizsargu mežos aizliegts: 1) pārvērst meža zemi cita saimniecības veida zemē; 2) kurināt uguni laikā no 1. maija līdz 15. septembrim; 3) cirst augošus kokus bez mežu departamenta apstiprināta saimniecības plāna; 4) cirst augošus kokus ārpus vietām jeb vīrs tā daudzuma, kas atļauts pēc apstiprināta saimniecības plāna.

Mežu departamentam tiesība aizliegt lopu ganīšanu tādās vietās, kur to prasa aizsargu mērķi un nolūki.

8. Ja 6. p. ar piezīmi minētos zemes nogabalos īpašnieks nekārtīgi ved saimniecību, tad attiecīgus nostiprināšanas darbus valsts var izdarīt uz īpašnieka rēķina, viņa līdzekļu robežās.

9. Aizsargu mežos atļauts cirst un izmantot kritušus un sausus kokus bez sevišķas atļaujas.

10. Mežierīcības darbu izdarīšanu un mežsaimniecības planu sastādīšanu, arī privatos un komunalos aizsargu mežos, izdara mežu departaments uz valsts rēķina.

11. Par dabas pieminekļiem atzīstami tādi meža novadi jeb meža nogabali, kuņus to vēsturiskas nozīmes, skaistuma, zinātniskas vērtības jeb tanīs sastopamo retu koku sugu dēļ vēlams uzglabāt dabiskos apstākļos.

12. Meža nogabalos, kas atzīti par dabas pieminekļiem, atļauts cirst un izmantot tikai kritušus un sausus kokus. Kā galvenā, starp- un blakus izmantošana, tā arī jebkurš cits saimniecības veids (medīšana, meža kustoņu ķeršana jeb iznīcināšana, lopu ganīšana, zāles pļaušana u. t. t.) šādos meža nogabalos aizliegta.

Piezīme. Mežu departamentam tiesība noliegt zinātniskā nolūkā dažos no minētiem p. 11. dabas pieminekļiem arī kritušu un sausu koku izmantošanu, kā arī atļaut izņēmuma gadījumos medīšanu.

13. Parkos un alejās atļauts vest parku saimniecību. Jebkurš cits meža izmantošanas veids parkos un alejās aizliegts.

14. Meža novadu, viņu daļu jeb ar kokiem apaugušu jeb apstādītu platību ieskaitīšanu aizsargu mežos, dabas pieminekļos, parkos un alejās piekriņ ministru kabinetam uz zemkopības ministrijas priekšlikumu.

15. Valstij piederošie dabas pieminekļi, parki un alejas stāv zemkopības ministrijas mežu departamenta pārziņā, kuŗam ir tiesība šās platības nodot citu valsts jeb privatīestāžu, organizāciju jeb atsevišķu personu lietošanā.

16. Uzraudzība par šo noteikumu izpildīšanu uzlikta zemkopības ministrijas mežu departamentam.

17. Par šī likuma p. 5. neizpildīšanu mežu departamentam ir tiesība noliegt meža izmantošanu līdz tam laikam, kamēr nebūs izgatavots un apstiprināts attiecīgs mežsaimniecības plans.

18. Soda nauda, kas tiek piedzīta no vainīgiem par mežsaimniecības noteikumu neizpildīšanu, kā arī tā, kas tiek ieņemta no konfiscētu meža materiālu pārdošanas, iemaksājama meža resora speciālos līdzekļos un var tikt izlietota no zemkopības ministrijas mežu departamenta priekš aizsargu mežu, dabas pieminekļu, parku un aleju mežsaimniecības organizācijas un uzlabošanas vajadzībām.

19. Ar šiem noteikumiem atcelts Latvijas pagaidu valdības rīkojums mežu aizsardzības lietā no 8. aug. 1919. gada. 1922. g. 14. janvārī.

110. Mežu departamenta rīkojums № 33166|1.

Visiem mežziņiem.

(Z. I. V. № 20).

Mežu departaments Jums uzdod izsniegt zemes ierīcības mērniekiem priekš robežzīmju izgatavošanas uz no viņiem laikā iesniegtu rakstu pamata kokus no 6—8 collām resnus bez maksas, izrakstot ciršanas biļetes pēc celmu skaita.

Nocirstais un stabiem derīgais materiāls jāizstrādā bez atlikuma.

Pieņemta Centralās Zemes Ierīcības Komitejas plenarsēdē, 23. martā š. g. prot. Nr. 122, p. 4.

111. Instrukcija Nr. 15

par mežniecību darbinieku dienesta zemes iedalīšanu.

(Z. I. V. Nr. 7).

1. Apriņķa un pagasta zemes ierīcības komitejām tiek uzdots, saskaņā ar agrarās reformas likuma 2. daļas 40. pantu, apmierināt meža departamenta dienesta zemes pieprasījumus pirmā kārtā, iemērojot tādu bez kavēšanās arī no tām muižām, kuŗas vispārējie zemes ierīcības darbi šogad vēl nebūtu paredzēti.

2. Dienesta zeme iedalāma, izņemot vietu saimniecības ēku celšanai, tikai aramu un pļavu zemē.

3. Mežziņiem, to palīgiem, virsmežsargiem un mežsargiem piegriežama zeme, saskaņā ar bijušiem Krievijas likumiem: no 15./VI. — 1908. g. un 25./VI. — 1912. g. (Собрание Указонений и Распоряжений Правительства за 1908. г. отд. I. полуг. II. ст. 654 § II. и за 1912. г. отд. I. полуг. II. ст. 116 § III. — 4), t. i. — mežziņiem un to palīgiem — 13 ha katram, un virsmežsargiem un mežsargiem — 7 ha katram.

4. Pastāvošām dienesta zemēm, kuņas ir mazākas par 3. p. minētām normām, zeme jāpiedala līdz noteiktai normai no tuvākās valsts zemes fondā ietilpstošas lauksaimnieciski izmantojamas un tikai izņēmuma gadījumos no meža zemes.

5. Jaundibināmās dienesta zemes ierādāmas pēc iespējas ar attiecīgām saimniecības ēkām, noteicot viņu atrašanās vietu, saziņā ar rajona mežu inspektoru. Pie māju vietas izmeklēšanas jāņem vērā:

- a) priekš mežziņa un tā palīga — satiksmes iespēja ar administratīvām iestādēm un vietējiem iedzīvotājiem;
- b) priekš mežsargiem — mežu apsargāšanas ērtības un
- c) priekš visiem — iespēja apgādāt ūdeni bez dārgi maksājām izbūvēm.

6. Tās mežu resora rīcībā atrodošās, kā bij. kroņu, tā arī bij. privatu muižu, zemes, kuņas skaitas kā dienesta zemes, var sadalīt tikai saziņā ar mežu departamentu.

112. Instrukcija Nr. 32

par valsts mežu ieskaitīšanu sadalīšanas projektos, rentes un mežsargu māju mežu piederības regulēšanu un šo mežu izmantošanu.

(Z. I. V. Nr. 35).

Līdz zemes fonda lauksaimnieciski izmantojamas platības atdališanai un atsevišķa likuma izdošanai par mežu un nederīgu zemju sadalīšanas apmēriem un kārtību, mežu zemju ieskaitīšana sadalīšanas projektos uz agrarlikuma pamata pielaižama vienīgi sekošos gadījumos, apmēros un kārtībā.

1. Sadalāmā zemes fondā var no meža fonda ieskaitīt:
 - a) atsevišķus mežu starpgabalus līdz 25 ha platībā: Rīgas, Cēsu, Valmieras, Liepājas, Tukuma, Bauskas, Daugavpils, Ilukstes un Rēzeknes apriņķī, bet līdz 50 ha apmēros pārējos apriņķos, pie kam jāievēro vietējo mežu vairums un iespējamība ar tiem apmierināt tekošas vietējas vajadzības;
 - b) mežu stūrus robežās noapaļojot;

c) pierobežas vecas sazēlušas cirsnas, kuŗu dabīgā apme-
žošana tuvākos gados nav sagaidāma un ja ar to atda-
lišanu nebojātu mežu novadu robežās;

2. Sadalāmo zemju fondā nav ieskaitāmi:

a) aizsargu meži, dabas pieminekļi un meži ar zinisku un
vēsturisku nozīmi;

b) sētie un stādītie priežu meži;

c) mežos atrodošās aramās zemes un pļavas, kas pēc no-
teiktām normām vajadzīgas mežu darbinieku apgādā-
šanai ar zemi un ja šo zemes gabalu platība neatļauj
dibināt vienā vietā vismaz 2 normalas jaunsaimniecības.

Piezīme: Šie punktā „c“ minētie noteikumi nav attie-
cināmi uz pastāvošām saimniecībām.

3. Ieslēdzot mežus sadalīšanas projektos jāievēro sekoša
pakāpeniska kārtība: vispirms iedalāmi krūmāji, tad lapu meža
izcirtumi, egļu meža izcirtumi, lapu meži, jaukti meži un beigās
egļu meži. Priežu meži nav iedalāmi. Tāpat saudzējami meži
tuvākos rajonos gar plūdināmām upēm: Gauju, Ventu, Aiviekstu,
Daugavu un sevišķi uz šo un citu upju krastiem.

4. Valsts mežsaimniecības intereses aizstāv virsmežzinis.
Ja lietas būtība to prasa, tad meža platību iepriekš apskatot,
vēl pirms projektēšanas darba sākšanas jāpieaicinā virsmežzinis,
vai pēdējā uzdevumā iecirkņa mežzinis. Meža resora priekš-
stāvji nevar atteikties no meža apskatīšanas. Ja minētās mežu
resora amatpersonas atsacītos no līdzdalības iepriekšējā mežu
apskatīšanā, tad viņas zaudē tiesību celt iebildumus projektu
caurskatot zemes ierīcības komitejās vai apspriedēs.

5. Regulējot rentes un mežsargu mājas, kuŗu robežas
saietas ar valsts mežiem, mērniecības darbu vadītājs obligato-
riski uzaicina virsmežzini vai iecirkņa mežzini, ka mežu depar-
tamenta priekšstāvi.

6. Sastādot un caurskatot projektus par mežu piedalīšanu
jaunsaimniecībām, pagasta zemes ierīcības komitejas vai mēr-
nieki obligatoriski uzaicina vietējo virsmežzini ne vēlāk kā 3
dienas, bet aprīnķa zemes ierīcības komiteja ne vēlāk kā 7
dienas pirms sēdes vai apspriedes. Virsmežzinis sēdē ierodas
pats vai sūta savu vietnieku. Mežu resora priekšstāvja neiz-
bildinātā neierašanās nekavē projekta izstrādāšanu un viņa
tālāk virzīšanu.

Meža resora priekšstāvja piedalīšanās un viņu atzinums
par mežu piedalīšanu atzīmējams attiecīgā protokolā.

Par katru mežu resora priekšstāvja piedalīšanos komiteja
virsmežzinis ziņo meža departamentam, motivējot mežu resora
priekšstāvja atzinumus par, vai pret mežu iedalīšanu.

7. Jautājumu par zemes fonda paplašināšanu uz meža
rēķina ārpus gadījumiem, kas paredzēti šās instrukcijas 1. pantā,
izšķir atsevišķa komiteja, sastāvoša no diviem meža depar-
tamenta priekšstāvjiem, 1 zemju departamenta priekšstāvja un 1

centralās zemes ierīcības komitejas priekšstāvja; gadījumā, ja minētās komisijas locekļu balsis dalītos līdzīgas daļas, lietu galīgi izšķir zemkopības ministrs.

8. Kurzemes zemnieku zemes rentes māju un Vidzemes vaku un kvotes rentes māju mežus no šīm mājām nevar atgriest un izmantot, izņemot agrarreformas 11. d. p. 32 paredzētos gadījumos.

9. No rentes mājām uz muižas zemes un no bij. valsts mežsargu mājām var izmantot tos mežu gabalus, uz kuņiem viņu rentniekiem nav bijušas lietotāju tiesības un kuņi nav izaudzināti uz ganībām vai citām ne mežu zemēm.

10. Pie šīs instrukcijas jaun- un siksaimniecībām piedalītie meži un regulēto mežsargu un rentes māju meži izmantjami sekošā kārtībā:

- a) saimniecībām atstājams mežs līdz 3 ha apmērā; šinī platībā pirmā kārtā ieskaitāmas jaunaudzē un sīkais būvkoku mežs.
- b) rentes mājām uz muižu zemes (9. p.) un bij. valsts mežsargu mājām, kas galīgi piešķirtas viņu ilggadīgiem lietotājiem, atstājams mežs arī virs 3 ha, ja tas izaudzis uz bijušām ganībām vai citām ne mežu zemēm, vai ir atradies rentnieka ilggadīgā lietošanā;
- c) neieskaitot 3 ha apmēros, saimniecībai paliek arī ganību, krūmi un audzes, sastāvošas no baltalkšņiem, paeglēm, lazdam un karkliem, kā pamataudzēm;
- d) visu pārējo mežu valsts izmanto 4 gadu laikā, skaitot no piešķiršanas, pie kam izmantot var vienīgi mežu, kas sasniedzis būvkoku vai malkas koku meža apmērus;
- e) saimniecībām atstājamais mežs un meži, kuņus valsts nebūs izmantojuse 4 gadu laikā, pāriet saimniecības uzraudzība un īpašumā uz vispārīgiem vērtēšanas un izpiršanas noteikumiem;
- f) līdz zemes novērtēšanas un izpiršanas likuma izdošanas saimniecībām atstātie meži izmantjami vienīgi pašas saimniecības vajadzībām, pie kam kurināmo materiālu un sīkus lietkokus var cirst pēc vajadzības, bet būvkokus saimniecības ēku būvei tikai ar vietējā mežziņa atļauju uz pagasta valdes apliecības pamata.

Piezīme 1. Saimniecībām ir priekšroka viņu robežas atrodošos punktā „d” minēto valsts rīcībā paliekošo mežu iegūt pēc takses pret tūlītēju samaksu.

Piezīme 2. Punktā „f” minētas atļaujas mežzinis izdod pēc meža resora noteiktām formām, bet meža izcirstānu tā ieguvēji izdara saskaņā ar vispārīgiem meža cirstāšanas noteikumiem valsts mežos.

Piezīme 3. Dokumentus par izcirsto būvkoku vairumu un vērtību virsmežziņi nosūta tieši zemju departamenta vērtēšanas nodaļai.

11. Meži uz zemēm, kas piešķirtas servitutus likvidējot, pielīdzināmi attiecībā uz izmantošanu un izpirkšanu jaunsaimniecību mežiem.

12. Noteikumus par meža novērtēšanu un izmantošanu pie apmaiņām starp privatīpašnieku un valsts īpašumā paliekošo mežu robežu noapaļošanas un servitutu un starpgabalu likvidēšanas gadījumos izdod mežu departaments saziņā ar centrālo zemes ierīcības komiteju.

13. Ar šo instrukciju atcelti agrāk izdotā instrukcija № 26 un mežu departamenta 1921. g. rīkojumi № 4 un 138.

Pieņemti C. Z. I. K. plenarsēdē 1922. g.
20. decembrī (prot. Nr. 548, p. 7.)

113. Instrukcijas Nr. 32 pārlabojumi un papildinājumi.

(Z. I. V. Nr. 57.)

§ 1. Instrukcijas Nr. 32. § 10, p. „a“ paredzētie līdz 3 hekt. meža jāiedala zemes sadalīšanas projektu sastādot parastā zemes ierīcības kārtībā. Projektētas līdz 3 hekt. meža robežas jāparāda uz projektu plāniem ar zaļu tušu un uzrakstu „— ha“; visas mežu platības jāatzīmē planu eksplikācijās un projektu aprakstos. Līdz 3 hekt. meža ieprojektējami, pieaicinot vietējo virsmežzinī, vai viņa pilnvarā vietējo iecirkņa mežzinī instrukcijas Nr. 32, p. 6. kārtībā.

§ 2. Kur pēc jau apstiprinātiem zemes ierīcības projektiem līdz 3 hekt. meža vēl nav ieprojektēti un ierādīti dabā, tur šos darbus izved komandētie mērnieki. Par līdz 3 hekt. meža ieprojektēšanu un robežu izlikšanu dabā sastādāmi protokoli, kas pievienojami zemes ierīcības aktij; robežu skices un protokolu otrie eksemplari piesūtāmi mērniecības daļai.

I. piezīme. Tur, kur saimniecības jau piešķirtas, zemes ieguvējam atstātas tiesības izvēlēties saskaņā ar § 3 vietu, kur atstājami līdz 3 ha meža. Ja pret norādīto vietu valdības pārstāvji ceļ iebildumus, tad lietu izšķir C. Z. I. K. Kur zeme vēl nav galīgi piešķirta, tuz zemes ieguvēja intereses aizstāv pagasta valdes pārstāvis.

II. piezīme. Visi strīdus jautājumi par līdz 3 ha meža ierādīšanu izšķirāmi Centrālā zemes ierīcības komitejā

§ 3. Līdz 3 hekt. platībā ierādāms pēc izspējas vienā gabalā dažāda vecuma mežs, kas būtu piemērots lauksaimniecības vajadzībām.

§ 4. Saimniecībā iedalīto instr. Nr. 32 §. 10, p. „d“ minēto valsts rīcībā paliekošo būvkoku un malkas koku apmērus sasniesušo mežu šīs saimniecības īpašniekam priekšroka iegūt uz vispārējiem mežu pārdošanas noteikumiem par pastāvošām pārdo-

šanas cenām, ja šis mežs nav vajadzīgs arī citām jauniedalitām saimniecībām.

I. piezīme. Jaunaudzes, skuju koku līdz 30 g. un lapu koku līdz 20 gadu vecas, valsts neizmanto, bet atstāj jaunsaimniekiem uz vispārējiem zemes izpirkšanas noteikumiem.

II. piezīme. Novērtējot līdz 3 hekt. atstātā meža, novērtēšanas savilkumā jāuzrāda arī virs 3. hekt. atstāto jaunaudžu platība un vērtība. Ja līdz 3 hekt. meža jau būtu novērtēti, tad minētās jaunaudzes novērtējamās papildām uz jaunas vērtēšanas listes, atzīmējot uz tās „papildu liste“.

III. piezīme. Instr. Nr. 32. §. 10. p. „c“ minētie krūmi un audzes, kā arī atsevišķi laukos un pļavās augošie koki, paliek jaunsaimnieku rīcībā un tādēļ nav sevišķi novērtējami.

§ 5. No saimniecībām atstātiem mežiem, līdz viņu novērtēšanai, izcērtamie būvkoki novērtējami pēc takses, kāda noteikta dzīves atjaunošanai izsniedzamiem būvkociem.

Piezīme. Ciršana pielaižama, saņemot ciršanas biļetes; kontroles taloni izsūtāmi vispārējā kārtībā ar mēnešu pārskatu. Pavēles mežsargam ar materialu uzņemšanas akti un saņēmēja parakstu uz tās nosūtāmas zemju departamenta zemes vērtēšanas nodaļai.

§ 6. Galīgi piešķirtu jaunsaimniecību mežus līdz 3 hekt., kā arī virs 3 hekt. atstātās jaunaudzes pēc novērtēšanas vietējā mežu administrācija nodod jaunsaimniekam apsargāt un izmantot. Jaunsaimniecībās iedalītos un uz izpirkšanas noteikumiem atstātos mežus pārdojot aizliegts līdz saimniecības koroborēšanai uz ieguvēja vārda.

§ 7. Mežu nodošanas akts jāstāda, atzīmējot tur attiecīgo mežu apvērtēšanas listi. Šo akti paraksta vietējais mežu resora ierēdnis, jaunsaimnieks un viens no pagasta valdes locekļiem.

§ 8. Šie noteikumi attiecināmi arī uz amatnieku saimniecībām, atstājot viņās līdz 0,3 ha meža, un zvejnieku saimniecībām, atstājot pēdējās līdz 1 ha meža.

§ 9. Ar šiem pārļobojumiem atcelta instrukcijas Nr. 32 § 10. I. piezīme un grozīts § 10. p. „a“.

114. Noteikumi par medišanu.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

(V. V. Nr. 12—1922.)

1. Nevienam nav atvēlēts medīt bez attiecīgas medības apliecības.

2. Medības apliecības pēc iekšlietu ministra noteikta parauga izdod apriņķu priekšnieki.

1. Piezīme. Līdz pilniem 17 gadiem vecām personām medības apliecības izdod tikai uz vecāku vai aizbildņu rakstiska lūguma.
2. Piezīme. Mežu resora darbiniekiem medības apliecības izdod mežu departaments uz visu dienesta laiku.
3. Medības apliecības neizdod personām: 1) kas stāv zem policijas uzraudzības, 2) kas sodīta par medību noteikumu pārkāpšanu, triju gadu laikā no soda piespriešanas dienas, 3) personām, kas nevar uzrādīt medību ieroču turēšanas atļauju.
4. Medības apliecība derīga tikai atzīmētam gadam, skaitot no 1. janvāra līdz 31. decembrim personai, uz kuŗa vārda tā izdota, izņemot mežu resora darbiniekiem izdotās apliecības.
5. Medības apliecības saņemot, jāsamaksā valsts medību nodoklis noteiktā lielumā. Medību nodokli saņem apriņķu priekšnieki, kuŗiem saņemtā nauda viena mēneša laikā jāiemaksā valsts kasē zemkopības ministrijas depozītā.
- Piezīme. Mežu resora darbinieki nodokli nemaksā.
6. Zemkopības ministram tiesība izdot sevišķas medības apliecības: 1) zvēru un putnu ķeršanai un ligzdu un olu vākšanai zinātniskiem mērķiem un 2) mežu zvēru un putnu ķeršanai, pārvešanai uz citu vietu ieaudzēšanai vai zvērnīcām. Mienētās „sevišķas medības apliecības“ izpilda medības apliecību vietu; personas, kas saņēmušas tādas sevišķas medības apliecības, var brīvi un bez maksas ķert un medīt valsts zemes īpašumos uz vispārīgo noteikumu pamata.
7. Zemkopības ministram tiesība noliegt uz noteiktu laiku dažādu meža zvēru un putnu medīšanu visā valstī vai noteiktās vietās, kā valsts tā privātos īpašumos sugu ieaudzēšanai un vairošanai.
8. Pilnīgi iežogoti meža zvēru un putnu aploki skaitas par valsts vai privātiem īpašumiem, skatoties pēc zemes piederības, un uz tiem nav attiecināmi vispārīgie medības noteikumi.
9. Katram medniekam pa medīšanas laiku jātur klāt uzrādīšanai medības apliecība.
10. Medīšanas noteikumus valsts mežos un uz valsts zemes izdod zemkopības ministrs.
11. Priekš medīšanas uz svešas zemes jāizņem tās īpašnieka rakstiska atļauja.
12. Aizšautam medījumam, kas pārskrējis robežu, nedrīkst pakal dzities, tas skaitas par tās personas īpašumu, uz kā zemes viņš atrodas.
13. Meža zvēru un putnu saudzēšanas dēļ aizliegts medīt:
 - 1) briežu, iršu un stirnu mātītes un to teļus un kazlēnus, kā arī medņu mātītes visu gadu. Par kazlēniem skaitās katra gada jaunais pieaugums līdz 31. decembrim.

2) briežu un iršu buļļus no 1. janvāra līdz 15. septembrim.

8) stirnu bukus (āžus) no 1. janvāra līdz 1. junijam.

4) fazānus, zaķis un rubeņu mātītes no 15. febr. līdz 15. septembrim.

5) slokas, medņū un rubeņu gaiļus no 15. maija līdz 1. augustam.

6) zosis un gulbjus no 15. maija līdz 15. jūlijam.

7) pīles, kikutus, ķīvītes un citus ūdens un purva putnus no 1. novembra līdz 15. jūlijam.

8) pīļu tēviņus no 1. apr. līdz 15. jūlijam.

9) lauku irbes no 1. nov. līdz 15. augustam.

10) baltos rubeņus, paipalas un meža īrbes no 15. febr. līdz 1. augustam.

11. visus parējos putnus un zvērus (izņemot plēsīgos un kaitīgos) no 1. apr. līdz 15. jūlijam.

14. Aizliegts medīt naktī un ar dzelžiem, cilpām, tīkliem, slazdiem, sprostām, lamatām, aķiem un citiem tamlīdzīgiem rīkiem un nāvējošām zālēm.

1. Piezīme. Aprīņķu priekšniekiem saziņā ar mežu departamentu ir tiesība izdod atļaujas atsevišķām personām un biedrībām medīt ar dzelžiem, slazdiem, sprostām un nāvējošām zālēm plēsīgus zvērus un kaitīgus putnus uz pašu zemes.

2. Piezīme: Šī panta noteikumi neattiecas uz sesku, zebiekstu un sīku grauzēju iznīcināšanu apdzīvotās vietās, ja šie ķeramie uzstādīti tā, kā nevar kaitēt citiem kustoņiem un cilvēkiem.

15. Aizliegts šaut vai ķert dziedātājus un citus putnus, kas pārtiek no kukaiņiem, kā: lakstīgalas, cīruļus, cielavas, strazdus, bezdelīgas, dzeņus un t. t. Tāpat aizliegts aizskārt visu putnu ligzdas, olas un cālēnus, izņemot 17. pantā atzīmētos plēsīgos un kaitīgos putnus.

16. Personām, kuŗām izdotas medību apliecības, atlauts iznīdēt plēsīgus un kaitīgus zvērus un putnus, iznīcinot pēdējo ligzdas, katrā gada laikā. Zemes īpašnieki vai lietotāji savos augļu dārzos var iznīcināt arī zaķus, ja viņi tos atrod savam dārzam par kaitīgiem.

17. Pie plēsīgiem zvēriem pieskaitāmi: lači, vilki un lūši. Pie kaitīgiem: meža cūkas, lapsas, ūdri, seski, zebiekstas un caunas. Pie kaitīgiem putniem pieskaitāmi: ērgļi, ūpji kaitīgie vanagi, kraukļi žagatas, zīļi, pelēkās un melnās vārnas.

18. Iznīcināt plēsīgus zvērus uz citu zemes bez tās īpašnieka atļaujas var tikai nejauši ar zvēriem sastopoties, vai uz aprīņķa priekšnieka sevišķa rīkojuma pamata.

19. Medības ar suņiem no 15. februāra līdz 15. jūlijam aizliegts.

Piezīme. Šis noteikums attiecas uz putnu suņu apmācīšanu, ja tā notiek, ieroci līdz neņemot.

20. Suņus, to starpā arī medību suņus, var iznīcināt, ja tie klejo apkārt pa mežiem bez saimnieka uzraudzības. Bez saimnieka skaitas suņi, kuriem nav kakla saites. Kaķus atļauts nošaut ārpus pagalma.

21. Par medību suņiem skaitas: dzinēji, kurti, putnu suņi, takši un vispāri medībām iemācīti suņi.

22. Aizliegts ņemt suņus līdz pie lopiem, ja pēdējo ganīšana notiek valsts mežos.

23. Uz aprīņa priekšnieka rīkojuma pamata var tikt sarīkotas medības uz bīstamiem plēsīgiem zvēriem katrā laikā un vietā, paziņojot par to zemes īpašniekam. Valsts mežos šādas medības var sarīkot tikai saziņā ar vietējo virsmežzini.

Šādā kārtībā sarīkotās medības jāprobežojās tikai ar to plēsīgu zvēru medīšanu, kuŗu iznīcināšanai medības nodomātas.

24. Neviens no vietējiem medniekiem bez dibināta iemesla nedrīkst atsacīties no dalības bīstamu zvēru medībās uz policijas uzaicinājuma. Nomedītais zvērs ir tā īpašums kas viņu nošāvis.

25. Taupāmā laikā aizliegts pārvadāt, pārnēsāt, pirkt, pārdot un glabāt meža putnus un zvērus, izņemot piecas dienas pēc taupāmā laika sākuma.

Piezīme. Pārvadāt taupāmā laikā dzīvus meža zvērus un putnus audzēšanai var tikai ar zemkopības ministrijas vai policijas iestāžu atvēli.

Pilsētās aizliegts tirgoties ar medījumiem desmit dienas pēc taupama laika sākuma.

Piezīme. Šis aizliegums tirgoties taupāmā laikā neattiecas uz to medījumu pārdošanu, kuŗi apzīmēti ar attiecīgu pašvaldības iestāžu blombi vēl pirms taupāmā laika iestāšanās.

27. Uzraudsība par medības likumu piekrt: 1) policijai un mežu administrācijai vispāri, 2) pagastu un aprīņķu valdēm un 3) mežsargiem, viņiem uzticētos iecirkņos.

28. Policija, mežu administrācija un pagastu valde var pilnvarot atsevišķas personas, uzraudzīt medību noteikumu izpildīšanu noteiktā iecirknī. Tādas pilnvaras var izdot arī likumīgi apstiprinātas mednieku biedrības saviem biedriem, biedrības iecirknī.

29. Par medību noteikumu pārkāpšanu jāstāda protokols, pie kam protokolā jāatzīme kādi medību līdzekļi un cik un kādi medījumi apvainotam atņemti.

30. Pie vainīgiem atrastais medījums jāpārdod un ieņemtā nauda jāiemaksā valsts kasē zemkopības ministrijas depozitā.

31. Instrukciju šo noteikumu dzīvē izvešanai izdod, vajadzības gadījumā, zemkopības ministrija saziņā ar iekšlietu ministriju.

1922. g. 14. janvārī.

115. Zemkopības ministrijas paskaidrojums

Kurzemes bijušo kroņa mežsargu māju lietā.

(V. V. Nr. 148 — 1922.)

Pēdējā laikā dažos laikrakstos parādījušas nepareizas ziņas, it kā Kuldīgas apriņķa Skrundas pagasta „Plienu“ bijušās kroņa mežsargu mājas ar tiesu palatas 28./30 marta spriedumu atzītas Salstrova mantiniekiem par labu, ir tikai lasītāju maldināšana.

Patiesības labā zemkopības ministrija paskaidro, ka minētais š. g. 23./30. marta tiesu palatas spriedums ir sekošs: „Latvijas suverenās tautas vārdā, tiesu palata, civildepartaments atklātā tiesas sēdē caulūkoja Juŗa un Marijas Salstrovu sūdzību pret Latvijas valsti, zemkopības ministrijas personā par 10000 rubļ., dēļ īpašuma tiesību atzīšanu uz Skrundas „Plienu“ mežsargu mājām, nosprieda: Liepājas apgabaltiesas 1921. g. 15. febr. spriedumu apstiprināt un piedzīt no Marijas Salstrov un promisesā Juŗa Juŗa d. Salstrova mantības par labu Latvijas valstij, zemkopības ministrijas personā (213) divi simti trīspadsmit rubļu par lietas vešanu otrā instancē. Apstiprinātais Liepājas apgabaltiesas spriedums no 1921. g. 15. februara skan: Salstrova prasību pret Latvijas valsti atraidīt.

Palata savos motīvos gan atraida ministrijas priekšstāvja ierunu par noilgumu, bet tā ka spriedums ir ministrijai par labu, tad viņai nav tiesības pārsūdzēt motīvus. Ja Salstrovi sūdzību atjaunotu uz cita pamata un panāktu sev labvēlīgu spriedumu, tad ministrija, protams, novestu lietu līdz senatam noilguma jautājuma galīgai noskaidrošanai.

Tikpat nepielaižami un sodāmi ir minētos ziņojumos ievietotie uzaicinājumi neievērot zemkopības ministrijas oficiālu uzaicinājumu, iesniegt līdz š. g. 1. jūlijam lūgumus zemju departamentam dēļ mežsargu māju dzimtslietošanu tiesību nokārtošanas.

Prēt šādiem iedzīvotāju musinātājiem tiks sperti likumā paredzēti soļi.

Līdz ar to zemkopības ministrija vēl reiz paskaidro, ka izpirkšanas aktus zemju departaments izsniedz visiem tiem Kurzemes bijušo kroņa mežsargu māju 1869. g. 10. marta lietotājiem, vai viņu likumīgiem mantiniekiem, kuŗi savas lietošanas tiesības uz šīm mājām nav zaudējuši.

VIII. nodalījums.

Neatsavināmās zemes.

Latvijas Satversmes Sapulces kop-
sēdē, 9. martā 1921. gadā pieņemtais

116. Likums par neapstrādātu zemi.

(Z. I. v. Nr. 7),

1. Zemes īpašniekiem ne vēlāk par šā gada 10. aprīli jāpieteic vietējam pašvaldības iestādēm visa tā aramā zeme un pļavas, kuŗas līdz 1914. gadam ka tādas lietotas un kuŗas īpašnieki tekošā gadā nespēj apstrādāt un līdz 10. aprīlim nav noslēguši līgumus par šo zemju atdošanu svešā apsaimniekošanā.

Arī nomniekiem jāpieteic līdz augšā noteiktam termiņam tā aramā zeme un pļavas, kuŗas viņi nespēj apstrādāt.

Pašvaldības iestādes iesniedz pieteikto zemju sarakstu valsts zemju rajona pārzinim ne vēlāk par 15. aprīli.

Kā īpašniekiem, tā arī nomniekiem aizliegts izlikt nomniekus resp. apakšnomniekus, ja nav nodrošināta zemes apstrādāšana ar attiecīgu inventaru.

2. Nosūtot sarakstu par pieteiktām zemēm valsts zemju rajona pārzinim, pagasta padome dod savu atzinumu vai un kā šīs zemes izmantojamas.

Pagasta valde zemes pieteicējiem izsniedz apliecības par zemes pieteikšanu.

3. Zemkopības ministrijai ir tiesība pieteiktās zemes līdz ar saimniecībā esošām un šo zemju nomniekiem nepieciešamām ganībām, pļavām un telpām, cik to atļauj zemes pieteicēju saimniecības apstākļi, iznomāt apstrādāšanai uz vienu gadu.

Nomas naudu par zemkopības ministrijas izrentēto zemi saņem īpašnieks vai rentnieks, atskaitot izdevumus, kuŗi cēlušies valstij vai pašvaldības iestādēm zemi izrentējot.

4. Par katru nepieteiktu neapstrādātu pūrvieta aramas zemes vai neplautas pļavas īpašniekam vai nomniekam jāmaksā soda nauda viena puda rudzu vērtībā; rudzi aprēķināmi naudā pēc pastāvošām vidējām tirgus cenām soda samaksāšanas laikā.

Šis sods piedzenams divkārtīgā apmērā, ja neapstrādātas paliek 1920. g. apstrādātās zemes.

Soda nauda jāiemaksā pagasta valdei. Pēdējā pusi no soda naudas iemaksā valsts kasē valstij par labu, bet otru pusi atstāj pagastam.

5. Soda nauda nav jāmaksā, ja palikušas neapstrādātas līdz 10 pūrvietas aramas zemes vai pļavas, vai ja saimniecībā pēc pirmā aprīļa neparedzēti apstākļi (mājas kustoņu zaudējumi, nelaimes gadījumi ar darba spēku un citi ārkārtīgi apstākļi) kavējuši zemi apstrādāt.

6. Par soda maksāšanu lemj attiecīga tiesu iestāde uz valsts vai pašvaldības iestāžu aizrādījumiem, bet soda naudu piedzen vietējā pašvaldības iestāde.

7. Tuvākus noteikumus šī likuma dzīvē izvešanai izdod zemkopības ministrija.

8. Ar šī likuma spēkā nākšanu tiek atcelti visi līdz šim pastāvošie attiecīgi noteikumi un rīkojumi.

9. Likums stājas spēkā no viņa izsludināšanas dienas.

117. Zemkopības Min. noteikumi № 7343.

pie likuma par neapstrādāto zemi.

(Z. I. V. № 8.)

Saskaņā ar š. g. 12. marta „Valdības Vēstnesi“ Nr. 57 publicētu likumu par neapstrādātu zemi p. 7, tiek izdoti sekošie noteikumi:

1) No zemes īpašniekiem, rentniekiem un citiem zemes lietotājiem pašvaldības iestādēs ienākušas ziņas par zemi, kuŗu viņi paši nespēj apstrādāt, šīm iestādēm, kopā ar savu atsauk-smi par zemes izmantošanas veidu nākošā saimniecības gadā, jāiesūta ne vēlāk par 15. aprīli š. g. vietējiem valsts zemju rajonu pāziņiem, lai pēdējiem būtu iespējams visu pieteikto zemi laikā iznomāt uz nākošo saimniecības gadu.

2) Tiklīdz pieteikto zemju saraksts no pašvaldības iestādēm saņemts, valsts zemju rajona pārzinim jāgādā par to, lai visas pieteiktas lauksaimniecībai nederīgas zemes tiktu nākošā gadā apstrādātas, iznomājot tās uz vienu gadu tiem, kas vēlas un var to apstrādāt.

3) Ja starp nomnieku un zemes pieteicēju nav panākta labprātīga vienošanās, par nomas noteikumiem, rentes apmēri naudā vai graudā nosakāmi saskaņā ar Centrālās Zemes Ierīcības Komitejas noteikumiem par valsts zemes fonda izlietošanu

1921./22. saimniecības gadā § 12. („Skat. Zemes Ierīc Vēstn.“ 1920. g. Nr. 2.)

4) Zemi izrentējot, nomniekam jāpiešķir attiecīgs daudzums pļavu, ganību, kā arī jānodod viņa lietošanā nepieciešamās ēkas, par ko jāpasastāda attiecīgs akts, kuŗā jāuzrāda kādā stāvoklī ēkas tiek nodotas.

5. Rentes līgumus noslēdzot jāuzstāda noteikumi, kas nodrošina rentes objekta pareizu izmantošanu piemērojoties pie tiem pastāvošiem nosacījumiem par valsts zemju iznomāšanu.

6) Rentes līguma noslēgšanai attiecīgo stempelnodokli maksā nomnieks.

7) Noslēgtie nomas līgumi iesūtāmi attiecīgam apr. valsts zemju inspektoram apstiprināšanai, pēc kam līguma noraksti izsniedzami kā nomniekam, tā zemes pieteicējam.

8) Nomas maksu par izrentēto zemi iekasē rajona pārzinis un izdod maksātājam kvīti, bet saņemto naudu, pēc tam, kad tā ierakstīta naudas grāmatās, izmaksā zemes pieteicējam atvelkot 10⁰/o pašvaldības iestādēm un 10⁰/o valstij par labu. Ja zemes pieteicējs atsakās saņemt naudu, tā jāiemaksā attiecīgā valsts zemju inspektora depozītā. Katram nomniekam jāatklāj atsevišķs konto rentnieku grāmatā.

9) Par nepieteikto, neapstrādāto zemi, pašvaldības iestādes priekšstāvim, kopā ar diviem pieaicinātiem lieciniekiem, katrā atsevišķā gadījumā jāpasastāda akts, kuŗā jāuzrāda, kāda zemes platība ir tikusi apstrādāta 1914. gadā un kāda 1920. gadā, kāda zemes platība apstrādāta tekošā gadā un cik un aiz kādiem iemesliem palicis neapstrādāts, cik un par kādu zemes platību uzliekama soda nauda.

10) Ja neapstrādātās zemes īpašnieks vai nomnieks no labprātīgās soda naudas samaksas atsakās, vietējā pašvaldības iestāde sastādīto aktu iesniedz attiecīgai tiesas iestādei soda naudas uzlikšanai.

11) Soda naudu par neapstrādāto zemi iekasē pašvaldības iestādes un pusi no tās iemaksā vietējā valsts kases nodaļā uz zemju departamenta ienākumu rēķina § 25. p. 4.

12) Uz likuma pamata īpašniekam nav tiesības izlikt nomnieku, ja īpašnieks nevar uzrādīt noslēgtu līgumu par zemes iznomāšanu citam, spējīgākam nomniekam, vai arī ja viņam pašam nav pieteikta ievērojama zemes apstrādāšanai. Tādos gadījumos strīdus jāatrisina izšķiršana starp īpašnieku un nomnieku piekrit samierināšanas kamerām uz attiecīgās instrukcijas pamata.

Rīgā, 3. apr. 1921. g.

118. Noteikumi

par nekustamu īpašumu atsavināšanu un apgrūtināšanu.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

(V. V. Nr. 9 — 1922. g.)

1. nodaļa.

1. Visu nekustamu īpašumu atsavināšana un iegūšana bez tieslietu ministra atļaujas aizliegta.

2. Atļauja nav vajadzīga:

- a) nekustamu īpašumu iegūšanai mantošanas vai likumīgas atpirkšanas ceļā;
- b) atsavināšanas līgumiem, kuŗi noslēgti starp līdzmantiniekiem mantojuma dalīšanai, pie kam līdzmantiniekam piedzinašams laulātais, kuŗam jādala kopīpašums ar mirušā laulātā mantiniekiem;
- c) laulāto kopīpašuma nodibināšanai, pārgrozišanai, turpināšanai un atcelšanai;
- d) nekustama īpašuma atsavināšanai ekspropriācijas ceļā;
- e) nekustamam īpašumam atpakaļpārejot līguma noteikumu neizpildīšanas gadījumā vai līguma atzīšanas gadījumā par neesošu vai atceltu;
- f) nekustamu īpašumu atsavināšanai un iegūšanai uz līgumu pamata, kas noslēgti un notara vai tamlīdzīgu iestāžu apliecināti līdz 1914. g. 1. augustam, kā arī uz tiesas spriedumu pamata, kas taisīti līdz 1918. g. 6. decembrim, ja ar šiem spriedumiem atzītas īpašuma tiesības uz nekustāmiem īpašumiem;
- g) nekustamu īpašumu pārejai uz agr. lik. 2. daļas 40. un 43. p.p. pamata;
- h) nekustamu īpašumu pārejai valstij vai pašvaldības iestādēm;
- i) nekustamiem īpašumiem pārejot uz dāvinājumu vai citu bezatlīdzības aktu pamata laulātiem, radniekiem lejup vai augšup ejošā taisnā līnijā, adoptētiem bērniem, bērnu laulātiem, padēliem, pameitām, brāļiem un māsām un mirušo brāļu un māsu bērniem.

3. Lūgumi dēļ 1. pantā minētām atļaujām iesniedzami tieši tieslietu ministrijai.

4. Pie nekustamu īpašumu pārejas citām personām par atlīdzību vai bez atlīdzības, blakus citiem nodokļiem ņemams

ši likuma 6. pantā paredzētais nodoklis, izņemot 2. pantā paredzētos gadījumos.

5. Finanšu ministrim ir tiesība atsvabināt no nodokļa nekustamus īpašumus, kuŗi pāriet labdarības, zinātniskām un izglītības iestādēm, ja pēc liguma nodokli maksā ieguvējs.

6. 4. pantā minētais nodoklis ņemams:

- a) kā pamatnodoklis 1% apmērā no īpašuma vērtības, kuŗa aprēķināma zelta frankos;
- b) atsevišķos gadījumos, kā papildu nodoklis — vērtības pieauguma nodokļa veidā;

7. Par nekustama īpašuma vērtību atzīstams visaugstākais no sekošiem novērtējumiem:

- a) ligumā aprādītā atsavināšanas summa;
- b) novērtējums, kuŗš izdarīts aplikšanai ar valsts nekustamo īpašuma nodokli;
- c) novērtējums, kuŗš uzrādīts sevišķā tabelē nodokļu aprēķināšanai no mantas, kuŗa pāriet citām personām bez atlīdzības;
- d) novērtējums, kuŗš izdarīts īpašumu ieķīlāšanai zemes bankās un citās ilgtermiņa kreditiestādēs;
- e) novērtējums nekustama īpašuma nodokļu ņemšanai pašvaldības iestādēm;
- f) ugunsapdrošināšanas biedrības novērtējums, pieskaitot pie tā $\frac{1}{5}$ pilsētās un miestos un $\frac{1}{10}$ uz laukiem par būves vietu un pamatu.

8. Beztermiņu vai mūžīgu maksājumu vērtību nosaka, pavairojot to gada sumu ar 25, bet maksājumu vērtību, kuŗu maksāšanas ilgums atkarājas no nejauša gadījumā, nosaka pavairojot tā gada sumu ar 10.

9. Mūža maksājumu (renšu) vērtību nosaka atkāŗīgi no maksājumu saņēmjā vecuma, pavairojot gada renti:

vecumā līdz 15 g.	ar 25
" "	25 " " 22
" "	35 " " 20
" "	45 " " 18
" "	55 " " 16
" "	65 " " 14
" "	70 " " 12
" "	75 " " 10
" "	80 " " 8
" "	85 " " 6
pāri par 85 "	" " 4

10. Periodiskiem maksājumiem uz noteiktu laiku vērtību nosaka pēc sekošas tabeles:

Ikgadēju maksājumu vērtība, kapitalizēta no pieciem gada procentiem viena zelta franka apmērā, noteiktu gadu laikā.

Gadu skaits	Kapitāla vērtība zelta fr.	Gadu skaits	Kapitāla vērtība zelta fr.	Gadu skaits	Kapitāla vērtība zelta fr.
1	1.00	21	13.46	41	18.16
2	1.95	22	13.62	42	18.29
3	2.86	23	14.16	43	18.42
4	3.72	24	14.49	44	18.55
5	4.55	25	14.80	45	18.66
6	5.33	26	15.09	46	18.77
7	6.08	27	15.38	47	18.88
8	6.79	28	15.64	48	18.98
9	7.40	29	15.90	49	19.09
10	8.11	30	16.14	50	19.17
11	9.72	31	16.37	51	19.26
12	9.81	32	16.59	52	19.34
13	9.86	33	16.80	53	19.42
14	10.39	34	17.00	54	19.49
15	10.90	35	17.19	55	19.57
16	11.38	36	17.37	56	19.63
17	11.84	37	17.55	57	19.70
18	12.27	38	17.71	58	19.76
19	12.69	39	17.87	59	19.82
20	13.09	40	18.02	60	19.88

61 g. un vairāk 20.00

11. Ja īpašuma iegūšana notiek atlīdzību izmaksājot graudā, tad atsavināmā īpašuma vērtību aprēķina pēc iepriekšējā mēneša vietējam vidējam tirgus cenām, skaitot no lūguma iesniegšanas dienas.

12. Īpašuma vērtība aprēķināma zelta frankos sekošā kārtā:

- a) ja līgums noslēgts pēc 1921. g. 1. jūlija Latvijas rubļos vai ārzemes valūtā — pēc pēdējās iepriekšējo dienu kotācijas Rīgas biržā, skaitot uz līguma slēgšanas dienu;
- b) ja līgums noslēgts pirms 1921. g. 1. jūlija Latvijas rubļos vai ārzemes valūtā (to starpā arī cara, domes un Kerenska naudā) — pēc kursa, ko noteic finansu ministrs gadam, kad līgums slēgts;
- c) ja līgums pie lūguma iesniegšanas nav vēl noslēgts — pēc pēdējās iepriekšējo dienu kotācijas Rīgas biržā, skaitot uz lūguma iesniegšanas dienu.

13. Vērtības pieauguma nodoklis ņemams visos gadījumos, ja nekustama īpašuma vērtība atsavināšanas laikā, salīdzinot ar pēdējo iegūšanas cenu, bet gadījumos, ja nekustams īpašums iegūts pirms 1910. g. 1. janvāra, salīdzinot ar 1910. g. īpašuma vērtību, ir pieauguse no atsavinātāja neatkarīgu apstākļu dēļ.

Nekustama īpašuma pāriešana mantošanas ceļā par pēdējo iegūšanu neskaitas. No atsavinātāja ieguldītie kapitāli nekustama īpašuma pavairošanai (jaunbūves, piebūves un iebūves, izņemot tekošus remontus) jāatrēķina no vērtības pieauguma, ciktāl tie pierādīti dokumentāiski vai noteikti, novērtējot uz vietas. Ja nav iespējams nekustama īpašuma pēdējo iegūšanas cenu tieši noteikt, tad iegūšanas cenu noteic atsevišķas novērtēšanas ceļā uz vietas, ievērojot atsavinātāja aizrādījumus un iesniegtos dokumentus.

14. Nekustama īpašuma pēdējā iegūšanas cena, vai 1910. g. īpašuma vērtība (13. p.) aprēķināma zelta frankos sekošā kārtā:

- ja nekustams īpašums iegūts pirms 1914. g. 1. janvāra — pēc teoretiskās paritātes, kuŗu izsludina finanšu ministrs;
- ja nekustams īpašums iegūts laikā no 1914. g. 1. janvāra līdz 1921. g. 1. jūlijam — pēc līguma korborēšanas gada Rīgas biržas kursa, kuŗu noteic finanšu ministrs;
- ja nekustams īpašums iegūts pēc 1921. g. 30. jūnija — pēc Rīgas biržas iepriekšējās dienas kotācijas, skaitot uz iegūšanas dienu;

15. Vērtības pieauguma nodokli ņem sekošos apmēros:

Ja vērtība pieauguse:

				no vērtības pieauguma sumas	
		līdz	5 ⁰ / ₀	—	5 ⁰ / ₀
pāri	par	5 ⁰ / ₀	"	10 ⁰ / ₀	— 7 ⁰ / ₀
"	"	10 ⁰ / ₀	"	20 ⁰ / ₀	— 9 ⁰ / ₀
"	"	20 ⁰ / ₀	"	30 ⁰ / ₀	— 11 ⁰ / ₀
"	"	30 ⁰ / ₀	"	40 ⁰ / ₀	— 13 ⁰ / ₀
"	"	40 ⁰ / ₀	"	50 ⁰ / ₀	— 15 ⁰ / ₀
"	"	50 ⁰ / ₀	"	60 ⁰ / ₀	— 17 ⁰ / ₀
"	"	60 ⁰ / ₀	"	70 ⁰ / ₀	— 19 ⁰ / ₀
"	"	70 ⁰ / ₀	"	80 ⁰ / ₀	— 21 ⁰ / ₀
"	"	80 ⁰ / ₀	"	90 ⁰ / ₀	— 23 ⁰ / ₀
"	"	90 ⁰ / ₀	"		— 25 ⁰ / ₀

16. Nekustama īpašuma novērtēšanu uz vietas 13. p. minētos gadījumos izdara uz tieslietu ministrijas priekšlikumu: pilsētās — attiecīga pilsētas valde, bet ārpus pilsētām — apriņķa valde līdz ar viņu pieaicinātiem, ne mazāk kā 2 lietpratējiem, pie kam pagastos bez tam tiek pieaicināts ne mazāk kā viens priekšstāvis no attiecīgas pagasta valdes; par to jāpaziņo atsavinātājam un ieguvējam. Pēdējiem ir tiesība 7 dienu laikā, skaitot no novērtēšanas dienas, iesniegt pilsētas vai apriņķa valdei savus iebildumus pret izdarīto novērtēšanu. Novērtēšanas materiāli līdz ar atsavinātāja vai ieguvēja iebildumiem jānodod divu nedēļu laikā, skaitot no novērtēšanas dienas, tieslietu ministrijai. Ja iebildumi izrādās par dibinātiem, vai tieslietu ministrija to

atrod par vajadzīgu, viņa var uzdot pilsētas, resp. apriņķa valdei izdarīt citā sastāvā nekustama īpašuma pārvērtēšanu.

17. Nekustama īpašuma vērtības pieaugumu noteic un 6. pantā minēto nodokli aprēķina tieslietu ministrija. Pēdējā nodod iesūtītās ziņas un ievāktos materiālus finansu ministrijai un izšķir atsavinātāja lūgumu pēc tam, kad finansu ministrija devuse savu atzinumu. Pārbaudot iesūtītos materiālus, finansu ministrijai ir tiesība lūgt tieslietu ministriju izdarīt nekustama īpašuma pārvērtēšanu 16. panta paredzētā kārtībā. Atsavināšanas atļaujas dodamas tikai pēc nodokļa samaksas, izņemot gadījumus: 1) ja tieslietu ministrs dod principiēlu atļauju lietās izšķirāmās tiesas ceļā, vai 2) ja dabūta no finansu ministra atļauja samaksas pagarināšanai.

18. 6. pantā minēto nodokli maksā nekustama īpašuma atsavinātājs, ja starp viņu un ieguvēju nav nolīgts citādi. Par nodokļa samaksu nes ķilveidīgi atbildību atsavinātais īpašums.

19. Ja īpašuma atsavinātājs vai ieguvējs līgumā vai citos iesniegtos paziņojumos un paskaidrojumos sniedz nepareizas ziņas ar nolūku panākt nodokļa uzlikšanu mazākā apmērā, vai pavisam no tā izvairīties, tad vainīgie sodāmi no apgabaltiesas, bez attiecīga nodokļa samaksas, ar naudas sodu ne augstāku kā desmitkārtīgā apmērā no tās sumas, kuŗu valsts un pašvaldības iestādes varētu zaudēt no nepareizu ziņu sniegšanas, vai ar ieslodzīšanu cietumā ne ilgāk kā uz sešiem mēnešiem, vai abiem sodiem kopā.

Līdzdalība sodāma.

20. Nekustama īpašuma valdīšana un pārvaldīšana, uz priekškontrakta pamata, ar nolūku apiet šos noteikumus, kā arī visādu darījumu noslēgšana ar to pašu nolūku — sodāma no apgabaltiesas ar ieslodzīšanu cietumā ne ilgāk kā uz sešiem mēnešiem.

21. Nodokli samaksā valsts kasē pēc maksāšanas laikā finansu ministra izsludinātā zelta franka kursa. Puse no nodokļa nāk valstij un otra puse — attiecīgai pašvaldības iestādei par labu.

II. nodaļa.

22. Tieslietu ministrijas atļauja nav vajadzīga nekustama īpašuma nolikšanai uz publiskiem torģiem spaidu kārtā, bet personām, kuŗas vēlas piedalīties pie torģiem, jāstāda priekšā apliecība par to, ka no tieslietu ministrijas puses nav šķersļu minētām personām iegūt nekustamo īpašumu.

Piezīme. Tiesu pristavam jāaizrāda sludinājumā uz tādas apliecības priekšā stādīšanas nepieciešamību.

23. Iepriekšējā pantā paredzētos gadījumos arī ņemams 6. pantā minētais nodoklis, pie kam pamatnodoklis aprēķināms 1% apmērā no pirkšanas sumas, bet vērtības pieauguma nodoklis 14. p. paredzētā kārtībā no starpības starp pirkšanas

sumu un imobiļa pēdējo iegūšanas cenu, resp. 1910. g. vērtību. Attiecīgas ziņas par imobiļa iegūšanas cenu, vērtību u. t. t. ievāc tiesu pristavs un iesūta apgabaltiesai.

24. Atsavināšanas gadījumos spaidu kārtā nodokli maksā ieguvējs reizē ar naudas samaksu par iegūto īpašumu. Ja nodoklis no ieguvēja nav samaksāts civ. proc. lik. 1874. p., bet Latgalē 1162. p. paredzētā laikā, tad iestājas civ. proc. lik. 1882. p., resp. 1170. p. 3. p. paredzētās sekas.

III. nodaļa.

25. Ievest zemes grāmatās uz līguma vai uz īpašnieka vēlēšanas pamata ierakstījumus un atzīmes par nekustamu īpašumu tiesību aprobežošanu vai viņu apgrūtināšanu (Not. lik. 159., 160., 316., 322. un 323. p. p.) var tikai ar tieslietu ministra atļauju. Attiecīgie lūgumi iesniedzami 3. p. paredzētā kārtībā.

26. Pie nekustama īpašuma apgrūtināšanas ar parādiem ņemams sevišķs nodoklis zelta frankos 2°/_o apmērā no apgrūtināšanas sumas, ievērojot pie tam 12., 17. un 21. p. p. noteikumus.

27. Finanšu ministram ir tiesība atsvabināt no iepriekšējā pantā minētā nodokļa, kad tiek apgrūtināti valsts, pašvaldības, labdarības, zinātnisku un izglītības iestāžu nekustamie īpašumi.

IV. nodaļa.

28. Lietās, kuŗas iesāktas līdzšinējā kārtībā un kuŗās nodoklis vēl nav samaksāts, piemērojami šie noteikumi.

29. Tieslietu ministram ir tiesība, saziņā ar finanšu ministri, šo noteikumu izvešanai dzīvē, izdot instrukcijas.

30. Ar šiem noteikumiem atcelti 1919. gada 9. septembra likums (likumu krājums 1919. g. 140) līdz ar šī likuma 1921. g. 23. augusta papildinājumu (likumu krājums 1921. g. 162).

1922. gada 5. janvārī.

119. Papildinājumi

noteikumos par nekustamu īpašumu atsavināšanu un apgrūtināšanu.

(V. V. Nr. 244 — 1922.)

(Izdoti 1919. g. 16. jul. lik. kārtībā.)

Noteikumos par nekust. īpaš. atsavin. un apgrūt. (Lik. un vald. rikoļ. krāj. 1922. g. 3. un 190.) 25. panta piezīmi grozīt un 26. pantu papildināt.

25. panta piezīmi izteikt sekoši:

Piezīme: 25. pantā minētā atļauja nav vajadzīga, ja kustamu īpašumu apgrūtināšana par labu valsts zemes bankai vai hipoteku bankām.

26. pantu papildinot ar sekošu piezīmi:

Piezīme: 25. un 26. p. paredzētie noteikumi nav piemērojami ja nekustamu īpašumu apgrūtināšana par labu valstij vai valsts iestādēm. Šādos gadījumos ķīlu tiesības ierakstāmas zemes grāmatās uz finansu ministrijas pieprasījumu, pie kam parāda un nodrošinājuma raksti izrakstāmi uz valsts vai attiecīgās valsts iestādes vārdu, apliecināmi un ierakstāmi zemes grāmatās kārtībā, kas paredzēta 1920. g. 11. augusta likumā par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu Rīgā, 26. okt. 1922.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g.
3. maija kopsēdē pieņemts.

120. Likums

par ilggadīgo nomas līgumu normām.

(V. V. Nr. 108. — 1922.)

1. Nomas normas, kuŗas noteiktas visos, no pašvaldībām uz tām piederošām lauksaimnieciski izmantojamām zemēm līdz 1921. g. 1. janvarim slēgtos ilggadīgos (pārāk par 5 gadiem) nomas līgumos, no 1922. g. 23. aprīļa atceltas un to vietā maksājamas nomas šinī likumā paredzētā kārtā noteiktos jaunos apmēros, atstājot minēto līgumu pārējos noteikumus spēkā.

2. Gada nomas jaunās normas nosaka pašvaldību domes vai padomes, nepārsniedzot šo nomas objektu vai tiem līdzīgu 1914./1915. saimnieciskā gada nomu, ņemot to tādā pat sumā zelta frankos, kāda nomas objektam bija vai varēja būt 1914./1915. saimniecības gadā Krievijas cara rubļos.

Zelta franks aprēķināms pēc maksāšanas dienas biržas kursa.

3. Jaunās normas nosakāmas un nomniekiem paziņojamas līdz 1922. g. 23. oktobrim. Šī termiņa neievērošanas gadījumos stājas no jauna spēkā agrākās normas.

Nomnieki, kuri, ar jaunām nomas normām nav apmierināti, var no līguma atkāpties.

4. Pret pašvaldību domju vai padomju jauno normu noteikšanas lēmumiem nomniekiem ir tiesība, triju mēnešu laikā no lēmuma paziņošanas dienas, griezties pie attiecīgās tiesas ar prasības sūdzībām par šo normu noteikšanu.

5. Privatām, fiziskām un juridiskām personām, kuŗām piederošie lauksaimnieciski izmantojamie zemes īpašumi pirms 1918. g. 18. novembra izdoti nomā pārāk par 5 gadiem, ir tiesība 6 mēnešu laikā, skaitot no 1922. g. 23. aprīļa, pieprasīt no

nomniekiem nomas maksas paaugstināšanu līdz šī likuma 2. pantā paredzētai normai, negrozot pārējos nomas attiecību noteikumus.

Piezīme: Šis pants neattiecas uz nomas līgumiem, uz kuņu pamata pirms 1918. g. 18. novembra noma samaksāta par visu nomas laiku uz priekšu.

6. Ja 5. pantā minētie nomnieki ar nomas devēju labprātīgi nevienojas par jauno nomas maksu, tad tā nosakāma, piemērojoties šī likuma noteikumiem.

Pieņemta Satv. Sap. kopsēdē 1921. g. 17. jūnijā.

121. Izvilkums no konvencijas starp Latviju un Lietuvu par robežas novilkšanu dabā starp minētām valstīm, par pierobežu iedzīvotāju tiesībām un caur robežas līniju pārdalīto nekustamo īpašumu stāvokli.

(V. V. Nr. 137. — 1921. g.)

V. Caur robežu pārdalīto immobiļu īpašniekiem vai rentniekiem, viņu piederīgiem un strādniekiem ir tiesības pāriet valsts robežu sava īpašuma robežas līdz ar saviem zemkopības rīkiem un lopiem, kā arī pārvadāt saimniecībai vajadzīgos materiālus un sēklu un visus savus zemes ražojumus ražas laikā uz savam mājām līdz tam laikam, kamēr otras valsts robežas palikuse īpašuma daļa nebūs likvidēta; pie kam minētām personām vienmēr jābūt klāt noteiktā kārtā izdotām legitimācijas kartiņām.

VI. Ar robežas līniju pārdalīto immobiļu īpašnieks vai rentnieks, kuš caur tiesas spriedumu šodits par nodarbošanos ar kontrabandi, tās pabalstīšanu jeb slēpšanu, zaudē piektā pantā apzīmētās tiesības, un viņam 3 mēnešu laikā pēc tiesas sprieduma spēkā nākšanas dienas jālikvidē tā immobiļu daļa, kuša atrodas otras valsts robežas, skaitot no viņa pastāvīgās dzīves vietas.

VII. Caur robežas līniju pārdalīto immobiļu īpašniekiem jālikvidē divi gadu laikā, skaitot no dienas, kad izbūvētā robeža no abām valdībām apstīrināta, ar robežu atdalītās immobiļu daļas tāda kārtā, lai viņu īpašumi atrastos tikai vienas valsts robežas. Ja tādi zemes gabali noteiktā laikā nebūtu likvidēti, viņus pēc taisnīgas novērtēšanas atsavina tā valsts, kušas teritorijā viņi ietilpst.

VIII. Robežas novilkšanai daba ieceltā komisija var nolemt, ka dažas saimniecības, kušu vērtība no sadalīšanas ievērojami cieš, — patur savu agrāko saimniecisko vienību. Attiecībā uz šādām saimniecībām 5. panta noteikumi iegūst pastāvīgu raksturu. Jauktā komisija var uz tādiem pat notiekumiem piešķirt

dažām saimniecībām tiesības lietot viņām piederošās pļavas un mežus otras valsts teritorijā.

Par tādām sadalīta īpašuma daļām zemes grāmatas vedamas katrā valstī atsevišķi, pie kam uz šādiem īpašumiem gulošie parādi gulstas solidari uz abām īpašuma daļām.

122. Centralās Zemes IERICĪBAS komitejas paskaidrojumi

pie agrarās reformas likuma 1. d. 3. p.

(Z. J. V. Nr. 2.)

1. Par neatsavināmās zemes daļas platības normu, kas ir paredzēta agrarlikuma 1. d. 3. p. „a“ punktā, skaitīt 50 hektarus, pielaižot 10⁰/o platības svārstīšanos uz vienu vai otru pusi. (Protokols Nr. 7 no 21. oktobra 1920. g.)

2. Ja vienam īpašniekam pieder agrarlikuma 1. d. 3. p. „a“ un „e“ punktos paredzētās zemes, kas sastāda tomēr vienu saimniecisku un hipotekarisku vienību, tad atstājamā daļa ierādāma pēc „a“ punkta normas. Atstājamo daļu var izvēlēties vai nu patstāvīgajā muižā, kur tadā gadījumā var dabūt zemi neatsavinājamās vidējās saimniecības platībā, vai atkal atdalītāja gabalā, kur tadā gadījumā ierādāmi 100 hektari, ja „e“ punktā minētā zeme ir saimnieciski un hipotekariski atdalīta no „a“ punktā minētās zemes. Dabūt atstājamo daļu divās vietās neviens nevar. (Protokols Nr. 15, 15. novembrī 1920. g.)

123. Centralās Zemes IERICĪBAS komitejas paskaidrojums

par bij. bruņniecības muižu rentes mājām.

(Z. J. V. Nr. 2.)

Tās bij. bruņniecības muižu rentes mājas, kuŗas sāktas iepirkt, uzskatīt par iepirkām un norēķināšanos nokārtot saskaņā ar 18. marta 1920. g. likumu. (Likums par vienīgo maksāšanas līdzekli un agrāko līgumu un parādu nokārtošanu nodrukāts „Valdības Vēstneša“ Nr. 71 no 26. marta 1920. g.). Mājas, par kuŗām nav nekas darīts iepirkšanas lietā, uzskatīt kā ieskaitītas valsts zemes fondā un padotas jaunajam agrarlikumam. (Protokols Nr. 20 no 25. novembra 1920. g.)

124. Noteikumi Nr. 226/2.

par neatsavināmo rūpniecības iestāžu atstāšanu viņu līdzšinējiem īpašniekiem.

(Z. J. V. Nr. 4.)

1. Atsavināmas visas rūpniecības iestādes, kuņas lemtas vietējo lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšanai vai vietējo lauku vajadzību apmierināšanai (agr. ref. lik. 1. p. 2. p.).

Piezīme: Zem vārda „vietējais“ jāsaprot teritorija līdz 25 verstes radiusā, atkarībā no satiksmes ērtībām. Kā tālāko pazīmi atzīt ne tikai vietējo lauksaimniecības, bet arī tālāko tirgu apgādāšanu. Ar sevišķu uzmanību jāizšķir jautājumi par tādas rūpniecības iestāžu atsavināšanu, kuņas tai ziņā racionāli nostādītas un kuņu attīstīšanai paredzamā nākotnē ir pietiekošas garantijas. Pie atsevišķu rūpniecību atsavināšanas jāņem vērā, kā pārstrādājamo ražojumu, tā arī izstrādājamo produktu kvantums. Visas šās pazīmes nav izšķirošas un atsevišķos gadījumos pielaiž izņēmumus. „Centralās zemes ierīcības protokols no 6. janvāra 1921. g. Nr. 45 p. 1.“

2. Par rūpniecības uzņēmumu (fabriku) saucams tāds, kušš 1914. g. vai vēlāk līdz 1. oktobrim 1920. g. izņēmis attiecīgus papirus, kas jāpierāda rūpniecības uzņēmuma īpašniekam vai arī viņam citādā kārtā jāpierāda rūpniecības uzņēmuma nodarbošanās 1914. g. vai vēlāk līdz 1. oktobrim 1920. g. un jāņemās viena gada laikā atjaunot darbību.

3. Galvenās un vadošās pazīmes neatsavināmām rūpniecības iestādēm, kas varētu atrasties uz laukiem atsavināmās muižās ir sekošas:

1. Alus darītavas — nav atsavināmas, ja 1914. g. ir darbojušās un tagad ir spējīgas atjaunot darbu, izdarot mazu remontu un pārstrādā 5000 pūru miežu vai ražo 20.000 spaiņu alus gadā.
2. Spirta dedzinātavas — ievērojot priekšēja punkta I. daļu nav atsavināmas, ja 50% pārstrādāto vielu tiek ievestas no 15 verstes attāluma un ja izgatavo 500.000⁰ spirta gadā.
3. Stērķeļu un sīrupa fabrikas — nav atsavināmas, ja 1913. g. vai vēlāk izņēmušas rūpniecības papirus, kā arī cik tālu viņas nepārstrādā vietējās izeju vielas.

Piezīme: Rūpniecības iestādes jēdzienu noteicot jāņem vērā, vai attiecīgās rūpniecības iestādes ieņem patstāvīgas telpas jeb ievietotas ēkā, kuņa kādām citām vajadzībām. Šī pazīme attiecināma uz visām rūpniecības iestādēm. (Centr. Zemes ierīcības kom. paskaidrojums no 7. janvāra 1921. g. prot. N. 46, p. I. d.).

4. Augļu kaltētavas un augļu konzervēšanas iestādes — nav atsavināmas, ja ne mazāk par 60% pārstrādājamo augļu uzpirkti ārpus muižas, kurā atrodas kaltētava.
5. Augļu vīnu iestādes — iestādes kustamais īpašums nav atsavināms, bet ēkas un zeme ir atsavināmas.
6. Siernīcas un moderniecības — atsavināmas.
7. Zivju audzināšanas iestādes — atsavināmas, bet pie iestāžu likvidēšanas pēc iespējas izmantot līdzšinējo vadītāju spēkus.
8. Zivju pārstrādāšanas un konzervēšanas iestādes — nav atsavināmas, ja 1914. g. ir bijuši nodarbināti ne mazāk par 10 strādnieku.
9. Ķieģeļu ceplī — riņķu un tuneļu krāsnis nav atsavināmas. Lauku krāsnes, kuņu produkcija 1913. g. vai 1914. g. sniegusēs pāri par 500.000 ķieģeļiem, nav atsavināmas. Jāņem arī vērā, vai krāsnes apkārtņē nav izsīcis mālu krājums un gadījumā ja ceplam mālu vairs nav, tad viņš atsavināms.
10. Mālu, dakstiņu vai drenāžu roru ceplī — ja iestāde 1914. g. ir pagatavojusi tikai dakstiņus un drenāžu rores (ne kopā ar ķieģeļiem) tad tāds uzņēmums uzskatāms kā darbojošs no vietējām vajadzībām. Ja gatavoti arī ķieģeļi, tad noteikumi tādi paši, kā ķieģeļu cepliem, pie kam viens dakstiņš aprēķināms kā divi ķieģeļi un viena drenāžu rore kā viens ķieģeļs.
11. Kaļķu ceplī — kaļķu ceplī ar nepārtrauktu darbību nav atsavināmi.
Ceplī uz izsīkušiem kaļķakmeņu slāņiem atsavināmi.
12. Podniecības — nav atsavināmas, ja 1914. g. ir bijuši nepārtraukti nodarbināti ne mazāk par 5 strādniekiem.
13. Cementa dakstiņu un citu cementa izstrādājumu iestādes ēkas un zemes atsavināmas, bet iestādes kustamais īpašums atstājams, ja nodarbina ne mazāk par 10 strādniekiem.
14. Gipšu fabrikas — ja 1913. g. vai 1914. g. cauru sezonu ir nepārtraukti strādāts un tuvumā vēl atrodās gipša slāņi, tad tādas gipša dedzinātavas nav atsavināmas.
15. Stikla, papīra un papes fabrikas — nav atsavināmas.
16. Kaulu apstrādāšanas iestādes — ja ir strādājušas ne tikai vietējam tirgum, tad nav atsavināmas.
17. Kalēju darbnīcas — atsavināmas.
18. Mechaniskas darbnīcas — nav atsavināmas pie 8 HP dzinēja un nepārtrauktas darbības tirgum.
19. Čuguna lietuves — nav atsavināmas.
20. Ādu gērētavas — pie nepārtrauktas darbības, ja 1914. g. tika nodarbināti 5 strādnieki, nav atsavināmas.
21. Elektriskas stacijas — ar ūdens dzinēja spēku — atsavināmas.
22. Koku zāģētavas — ja no dzinēja tiek pagērētas ne mazāk kā 25 HP un nodarbina vairāk par vienu gateri, tad nav atsavināmas.

23. Koku apstrādāšanas darbnīcas — nav atsavināmas pie nepārtrauktas ražošanas tirgum un ja dzinējs nevar būt mazāks par 10 HP.
 24. Striķu fabrikas — atsavināmas.
 25. Linu šķiedru apstrādāšanas iestādes — nav atsavināmas, ja pārstrādā ne mazāk par 1000 pudu linu gadā.
 26. Vilnas apstrādāšanas iestādes — nav atsavināmas, ja tiek pārstrādāts ne mazāk par 500 pudu vilnas gadā. Pie vilnas izstrādājumu tālākas apstrādāšanas ņemamas tās pat normas. Ja kopā ar vilnu tiek apstrādāti arī lini, tad nav atsavināmas iestādes, kuŗas pārstrādā gadā ne mazāk par 1000 pudu linu un vilnas kopā.
 27. Dzirnāvas — nav atsavināmas, ja strādā vairāk par 3 maļamiem gangiem vai valčiem.
 28. Dzirnāvas ar vienu vai vairāk citām nodaļām (zaģētavām, koku apstrādāšanas nod., tekstil nod., vilnas vai linu vērp-tuves) — kombinētas ietaises nav atsavināmas, ja dzinēja spēks nav mazāks par 35 HP (efekt.). Mazākas nozares nekādā ziņā nav izdalāmas, bet visa iestāde jāuzskata kā viens rūpniecības uzņēmums. Zem kombinēta rūpniecības uzņēmuma jāsaprot tāds nozaru sakopojums, pie kuŗa iztieks ar vienu dzinēju vai arī ēkas stāv tik tuvu, kā izdalīšanas gadījumā nerastos atsevišķi zemes gabaliņi.
4. Ja rūpniecības iestādes iekārta pieder ne līdzšinējam atsavināmās zemes īpašniekam, un ja šīs iekārtas īpašnieks rentē no līdzšinējā muižas īpašnieka tikai zemi un ūdens spēku, vai arī zemi, ūdens spēku un ēkas, tad zeme, ūdens un ēkas ir atsavināmi. Ja viena daļa no iekārtas pieder atsavināmās zemes līdzšinējam īpašniekam, bet otra rūpniecības iestādes rentniekam, tad rūpniecības iestāde nav atsavināma tikai tanī gadījumā, ja līdzšinējā zemes īpašnieka piederošā daļa ir tik liela, kādā apmērā to paredz šās instrukcijas noteikumi noteicot atsavināšanas gadījumus.
 5. Netiek atsavināta zemes platība, uz kuŗas atrodas neat-savināmā rūpniecības uzņēmuma ietaises, kā arī vajadzīgie lau-kumi materialu novietošanai
 6. Pie katra neatsavinātā rūpniecības uzņēmuma tiek rezervēta no fonda ieskaitāmās zemes zināma platība izejas vielu iegūšanai, saimnieciskām vajadzībām, vai rūpniecības iestādes paplašināšanai. Šāda zeme, kamēr rūpniecības uzņēmums dar-bojas, nav sadalāma un galīgi piedalāma fiziskām vai juridiskām personām, bet pēc vajadzības iznomājama rūpniecības uzņē-muma īpašniekam vai turētājam.
- Piezīme 1. Izejas vielu iegūšanai rezervējama zemes platība, kas nodrošinātu rūpniecības uzņēmuma darbību tagadējā apmērā uz 50 gadiem.
- Piezīme 2. Saimnieciskām vajadzībām un rūpniecības iestāžu paplašināšanai, skatoties pēc rūpniecības iestādes rakstura

un lieluma, rezervējamā zemes platība var sniegties līdz 50 ha, vai uz Centr. Zem. Ierīc. Kom. lēmuma pamata arī vairāk. Tāpat pie plašākiem uzņēmumiem ir rezervējama zeme, strādnieku ģimeņu dārziņiem — līdz 6 ha uz strādnieku.

7. Jautājumu par rūpniecības uzņēmumu neatsavināšanu uz agrarreformas likuma pamata un saskaņā ar šo noteikumu 5. pantu katrā atsevišķā gadījumā izšķir Zemkopības Ministrija. Jautājumu iepriekšējai caurskatīšanai pie Zemkopības Ministrijas tiek nodibināta atsevišķa starpresoru komisija no Zemkopības, Tirdzniecības un Rūpniecības, Tieslietu Ministrijas un Centralās Zemes Ierīcības komitejas priekšstāvjiem pa vienam no katras Ministrijas, un divi no Centralās Zemes Ierīcības komitejas.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas plenarsēdē, 19. martā 1921. g.,
protok. Nr. 117. p. 1.

125. Papildinājums Nr. 3940.

pie noteikumiem no 27. janvara 1921. g. Nr. 226/2. par zemes platības normām pie rūpniecības iestādēm.

(Publicēti „Valdības Vēstnesī“ Nr. 31. 1921. g. un „Zemes
Ierīcības Vēstnesī“ Nr. 4 1921. g.)

(Z. I. V. Nr. 7.)

I. Pie zemāk minētām rūpniecības iestādēm ir atstājama lauksaimniecībai derīgas zemes sekoša platība :

- 1) Alus darītavas :
pie ražas spējas no 20—50.000 spaiņu gadā — 10 ha.
pie ražas spējas virs 50.000 spaiņu — uz katriem 10.000
spaiņiem — 1 ha.
- 2) Spirta dedzinātavas :
pie ražas spējas no 50.000—1.000.000⁰ gadā — 50 ha.
pie ražas spējas augstāk par 1.000.000⁰ uz katru
100.000⁰ — 2,5 ha.
- 3) Stērķeļu un sīrupu fabrikas — 10 ha.
- 4) Augļu kaltētavas un konservēšanas iestādes — 3 ha. bez
tam ir vēlams viņām izrentēt visus tos dārzus un dēstījumu
laukus, kuŗu raža tika viņās pārstrādāta.
- 5) Siernīcas un moderniecības — 3 ha.
- 6) Zivju audzināšanas iestādes — zemes platība noteicamā
katrā atsevišķā gadījumā.
- 7) Zivju konzervēšanas un pārstrādašanas iestādes — katrā
atsevišķā gadījumā saskaņā ar noteikumiem Nr. 226./2. p.
6. piezīmi 2.
- 8) Kieģeļu ceplī :
a) atsavināšanas gadījumā, ja nav iespējams pārvērst

- kieģeļu cepli tuvākā nākotnē par lielaku rūpniecības — 2 zirgu saimniecības zemi, (līdz 22 ha) ar tiesību piešķirt viņu — zemes pieprasītājam par dzimtu uz vispārīgiem pamatiem; bet ja šo rūpniecības iestādi ir iespējams attīstīt, tad: a) rezervēt priekš izeju vielu iegūšanas uz 50 gadiem no 10—50 ha vai ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu arī vairāk; b) saimnieciskām vajadzībām un rūpniecības iestāžu paplašināšanai — no 10—50 ha vai uz C. Z. I. K. lēmuma pamata arī vairāk.
- 9) Mālu dakstiņu vai drenāžu roru cepli, kaļķu cepli, podniecības, ģipšu fabrikas — noteikumi tie paši, kas par ķieģeļu ceļiem.
 - 10) Stikla, papes un papīru fabrikas — saskaņā ar noteikumu Nr. 226 2. p. 6, 2. piezīmi.
 - 11) Kaulu apstrādāšanas iestādes no 2—5 ha.
 - 12) Kalēju darbnīcas līdz 2 ha.
 - 13) Mechaniskas darbnīcas, čuguna lietuves, ādu ģērētavas, elektriskās stacijas, koku zāģētavas, koku apstrādāšanas iestādes, striķu fabrikas, linu šķiedras un vilnas apstrādāšanas iestādes — saskaņā ar noteikumu Nr. 226./2. 6. panta 2. piezīmi, līdz 22 ha.
 - 14) Dzirnava:
 - a) atsavināšanas gadījumā:

ar vāju ūdens kritumu un mazu ūdens lielumu, ja šo iestādi nav iespējams paplašināt — līdz 2 zirgu saimniecības normai (līdz 22 ha).

Ja iestādi ir iespējams paplašināt, tad uz pirmiem 3 gaņģiem vai 30 zirgu spēku dzinēju — 15 ha, un par katru nākošo gaņģi vai 10 zirgu spēku — 1 ha, bet ne vairāk par 22 ha.
 - b) Neatsavināšanas gadījumā:

uz pirmiem 4 gaņģ. vai 35 zirgu spēku 15 ha uz katru nākošo gaņģi vai 10 zirgu spēku p 1 ha, bet ne vairāk par 22 ha.
 - 15) Dzirnava ar vienu vai vairāk citām nodaļām — noteikumi tie paši, kas pie dzirnavām; pie kam katra nodaļa skaitāma par vienu gaņģi vai 10 zirgu spēku (efekt.).
- Piezīme: Pie ūdens dzirnavām ir piešķirams 1 ha zemes dambja kopšanai un uzturēšanai.

2. Visas iepriekš minētās normas ir uzskatāmas par maksimālām un vadošām, bet ne par galīgām; un katrā atsevišķā gadījumā, skatoties pēc vietējiem apstākļiem, tās ar Centralās Zemes Ierīcības Komitejas piekrišanu var tikt grozītas.

3. Ja līdz šim pie rūpniecības iestādes ir pastāvējusi lauksaimniecība, kuŗas platība pārsniedz šinīs noteikumos minētās normas, tur viņas ir atstājamas līdzšinējā rūpniecības iestādes īpašnieka vai lietotāja rīcība uz vispārīgiem pamatiem, sa-

skaņā ar agrarreformas likumu un Centralās Zemes Ierīcības Komitejas rīkojumiem.

4. Kur pēc vietējiem apstākļiem rūpniecības iestādēm lauksaimnieciski izmantojama zeme nebūtu vajadzīga, p. p. pilsētu tuvumā, tur augšminētās normas nav uzskatāmas pat kā vadošas.

19./21. martā 1921. g.

Pieņemts Centralās Zemes Ierīcības
Komitejas 1921. g. 29. jūlija plenarsēdē,
prot. Nr. 256 p. 6.

126. Papildinājums Nr. 14765

pie 1921. gada 27. janvāra noteikumiem Nr. 226/2
par zemes platību normām pie rūpniecības iestādēm.

(Z. I. V. № 15.)

§ 1. Pie neatsavināmām rūpniecības iestādēm, kuŗas atrodas bijušiem īpašniekiem ierādāmās neatsavināmās zemes daļas robežās, vai ar tām saietas, zeme nav nemaz rezervējama.

§ 2. Pie neatsavināmām rūpniecības iestādēm rezervējamā zeme nav tūlīt visa jānodod rūpniecības iestādes lietotāja rīcībā, bet gan pakāpeniski, skātoties pēc iestādes katra gada darbības un faktiskām vajadzībām. Rezervētā zeme, kuŗa rūpniecības iestādes nepilnīgas darbības dēļ vēl nebūtu nododama rūpniecības iestādes rīcībā, iznomājama sikrentniekiem.

§ 3. Zemes Ierīcības Vēstnesī Nr. 7 iespiesto „Papildinājumu pie noteikumiem par zemes platības normām pie rūpniecības iestādēm“ priekšpēdējais, t. i. 3. pants striņojams un ne pie vienas rūpniecības iestādes zemes nav atstājams vairāk par attiecīgu normu.

127. Izvilkums

no Centr. Zem. Ier. K-jas kopsēdes protokola
№ 134.

1921. g. 6. aprīlī noklausījās juridiskas komisijas protokolus un starp citiem apstiprināja sekošus principielus atzinumus:

6) Jautājumā, kā rīkoties ar zemnieku mājām, kuŗas pēc pārdošanas nākušas atpakaļ muižas īpašnieka rokās (J. k. prot. Nr. 9), — ka mājas uz zemnieku zemes, ja viņas ir bijušas reiz pārdotas, paliek tagadējam īpašniekam, kas viņi arī nebūtu; tāpat nav atsavināmas reiz pārdotās mājas uz kvotes un vaku zemes, ja tās bijušas no muižas galīgi atdalītas; turpretim mājas uz muižas zemes, ja viņas arī būtu bijušas pārdotas trešām personām, bet tagad būtu pārnākušas atpakaļ muižas

īpašnieka rokās — uzskatāmas par muižas sastāvdaļu un līdz ar muižu atsavināmas.

7) Jautājumā, kā atstāt zemi draudzēm, kuŗām būtu vairāk baznīcu, — ka neatsavināmā daļa atstājama katrai draudzei tikai viena, neatkarīgi no baznīcu skaita.

8) Par streijgabalu apmaiņām, kuŗas nav uz plana atīmētas un nav ievestas zemes grāmatās, — ka formeli tādas apmaiņas nav spēkā, bet kur tās vēlams apstiprināt, jagriežas caur vietējām zemes ierīcības komitejām pie Centralās Zemes Ierīcības Komitejas dēļ lietas nokārtošanas. Apmainot neatsavinātās zemes, lieta nokārtojama, izprasot no tieslietu ministrijas atļauju ievest zemes grāmatās.

9) Bijušo kroņa mežsargu māju lietā, kā pirmās un otrās kategorijas mājām (pēc bijušās domeņu valdes klasifikācijas) dzimtkontrakti izsniedzami caur zemju departamentu bez vērtības pieaugšanas nodokļa maksāšanas, jo šo māju īpašnieki savas īpašumu tiesības ieguvuši uz noilguma pamata jau 1879. gadā. Trešās kategorijas mājas ieskaitāmas valstszemju fondā. Ceturtās kategorijas māju liktens izšķirams pēc papildu ziņu ievākšanas. Māju piešķiršana gadījumos, kad mežsargi pārcelti uz citām vietām, noskaidrojama atsevišķi.

Pirms kontraktu izsniegšanas izdarāma māju registrēšana, ja tā vēl nav izdarīta.

Lai labāki varētu nokārtot mežu apsaimniekošanu, vēlams.

1) Attiecībā uz agrarreformas likuma 43. pantā piezīmi par ēku neatsavināšanu bieži apzīvotās vietās (J. k. prot. Nr. 4) — ka bieži apdzīvotās vietās ēkas nav atsavināmas ne zemes rentniekiem ne arī atsavinātās zemes agrākiem īpašniekiem. Zeme zem ēkām visa atsavināma. Atsavinātās zemes agrākiem īpašniekiem nav sevišķas tiesības iegūt zem neatsavināmām ēkām atrodošos zemi.

2) Jautājumā vai atsavināto zemju bijušo īpašnieku mantniekiem, kuri pie neatsavinātās daļas izdališanas savā starpā, paliktu bez zemes varētu uzskatīt par bezzemniekiem, kuriem tiesība dabūt zemi no fonda (J. k. prot. Nr. 6). — ka šādi mantnieki uzskatāmi par bezzemniekiem, kuriem tiesība dabūt zemi likumīgas (agr. ref. lik. 28. p.) normas lielumā.

3) Doles un Carnikavas māju rentnieku zvejas tiesību lietā (J. k. prot. Nr. 7) — kā līdz atsevišķa likuma izdošanai par ūdeņu un citu dabas bagātību izmantošanu zvejas tiesības valsts un atsavināto zemju ūdeņos valdība iznomā un izdara to tā, kā atrod par lietderīgāku.

128. Senata rīkojumi Zemkopības ministrijai.

1. Nr. 1'82 no 8. febr. 1922. g.

Latvijas Suverenās tautas vārdā, Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Fridricha fon FIRKSA sūdzību par Zemkopības ministrijas 1921. g. 13. oktobra lēmumu attiecībā uz Oktes muižas neatsavināmās zemes daļas projekta apstiprināšanu, izklau-

sijis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka atsavināto zemju bijušiem īpašniekiem neatsavināmo daļu vidējās saimniecības platībā ierāda Zemkopības ministrija gluži neatkarīgi no zemes ierības komitejas darbības vai rīkojumiem (agr. ref. lik. l. d. 3. p., „a“ p.); ka tamdēļ šai gadījumā Zemkopības ministrs rīkojies pareizi, nolemjot ierādīt sūdzētajam Frīdricham Firkšam no atsavinātās Oktes muižas neatsavināmo daļu bez Firkša lūgumu vērā ņemšanas, kuŗus tas bij šai pašā jautājumā iesniedzis zemes ierības komitejās; līdz ar to arī atkrīt pārsūdzībā norādītais iemeslis Zemkopības ministra lēmuma atcelšanai, t. i. itin ka Zemkopības ministriņ būtu bijis jānogaida Centralās zemes ierības komitejas lēmums, iekams viņš stājas pie neatsavināmās daļas ierādīšanas, un ka atzīstot aiz aprādītiem iemesļiem Frīdricha Firkša sūdzību par nepamatotu, n o l e m j: Frīdricha FIRKSA sūdzību atstāt bez ievēribas.

2. Nr. 818, no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdes Sergeja ŠIŠKINA pilnvarnieka zv. adv. A. BOČAGOVA sūdzību par Zemkopības ministrijas 1921. g. 8. novembra lēmumu attiecībā uz neatsavināmās zemes daļas projektēšanu Bogomolovkas pusmuižā, izklausijīs Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka atsavināto muižu bijušiem īpašniekiem atstājama un no Zemkopības ministrijas ierādama neatsavināmā daļa, kas līdzinās neatsavināmo zemnieku mājas saimniecības platībai (agr. ref. lik. l. d. 3. p., „a“ p.), ar ko noteikts, ka neatsavināmāi daļai jālīdzinās neatsavināmo zemnieku mājām nevien pūrvietu skaita ziņā, bet tāpat arī vispārīgi šim māju saimniecībām ka tādām attiecībā uz samērīgo aramas zemes, plavu un ganību platību; ka šai gadījumā, ierādot Feisaņu muižas bijušam īpašniekam Sergejam Šiškinam neatsavināmo daļu 50,40 hektaru platībā Bogomolovkā, kuŗu Zemkopības ministrija aiz nezināmiem, vismaz nepaskaidrotiem iemesļiem nosauc par pusmuižu un kuŗai patiesībā ir 6 ha aramzemes, 17,40 ha krūmi un 27 ha zem izcirsta meža celmiem. Zemkopības ministrija nav ievērojuši pievestos likuma noteikumus par neatsavināmās daļas nepieciešamo līdžību neatsavinātām vidējām zemnieku saimniecībām: ka Zemkopības ministrija nav pievedusi arī nekādus momentus uz kuŗu pamata viņa atzinusi šo, no viņas Šiškinam ierādīto, neatsavināmo daļu par dzīves spējīgu saimniecību, ka viņa to apgalvo savā Senatam dotā paskaidrojumā; ka tādā kārtā Zemkopības ministrijas 1921. g. 8. novembra lēmums šai lietā atzīstams par nesaskaņošu ar agrarās reformas likuma noteikumiem un ka tāds nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Zemkopības ministrijas 1921. g. 8. novembra lēmumu atcelt un uzdot viņai šīnī lietā taisīt jaunu lēmumu.

3. Nr, 855, no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Sarkanā pagasta sabiedrības pilnvarotā Viktora MEDENA sūdzību par Zemkopības ministrijas rīkojumu Cēsu apriņķa Jukanu-Annas ūdens dzirnavu neatsavināšanas lietā, izklausijīs Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā 1) ka Sarkanā pagasta sabiedrība savā Senatam iesniegtā sūdzībā lūdz atcelt Zemkopības ministra lēmumu no 1921. gada 9. aprīļa — ar kuŗu Cēsu apriņķa Aizkujas muižas „Jukan“ dzirnavas atzītas par neatsavināmām, — aizrādīdama uz to, ka šīs rūpniecības iestādes atstāšana viņas līdzšinējam īpašniekam notikusi nelikumīgi un ka būtu ļoti vēlami piešķirt šīs dzirnavas ar visām mašīnām minētai sabiedrībai; 2) ka valsts iestāžu lēmumi un rīkojumi pārsūdzami tikai no tām personām, uz kuŗām tie attiecas un kuŗu intereses vai tiesības tieši aizkartas, kurpretim protesti ne trešo personu puses, pēc vispār pieņemtiem tiesiskiem principiem, pielaižami tikai tanīs gadījumos, ja tas tieši paredzēts attiecīgos likumos, jo citādi ne ar ko neaprobežotā tiesība iemaisīties kuŗu katru iestāžu vai amatpersonu lietās varētu izsaukt zināmu nedrošību visās juridiskās attiecībās; 3) ka augšminētā pagasta valde no tiesiska viedokļa nemaz nav uzskatāma par šīnī lietā ieinteresētu personu, kuŗa varētu pārsūdzēt Zemkopības ministrijas lēmumu, jo uz agrarās reformas likuma pamata rūpniecības iestādes, kuŗas netiek atstātas viņu agrākiem īpašniekiem, atsavināmas valsts īpašumā; bet nevis vietējām pašvaldības iestādēm par labu; 4) ka pagastu valdēm, uz Latvijas pagastu satversmes likuma pamata (Lik. krāj.

1919. g. 7. n.) ir stingri noteiktas funkcijas un viņam nemaz nav piešķirtas tiesības uzraudzīt pastāvošo likumu pareizu izpildīšanu no citu iestāžu puses resp. iesniegt augstākām instancēm protestus pret attiecīgiem lēmumiem un rīkojumiem, un 5) ka tādā kārtā sūdzībai nav nekāda likumīga pamata, kamdēļ Senats neatrod par vajadzīgu tuvāki pārbaudīt šīs lietas apstākļus, — n o l e m j : Sarkanā pagasta sabiedrības sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

4. Nr. 1202, no 12. aprīļa 1921. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Ignata BOERNERA sūdzību par Zemkopības ministrijas lēmumiem Nigrandes pagasta Krustkalna muižas atsavināšanas lietā un neatsavināmās daļas grozišanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: ka pēc agrarās reformas likuma 3. panta „e” p.kta neatsavināmās starp citu vietējo civ. lik. 613. panta 7. p.ktā minētās zemes, ciktālu šīs zemes nepārsniedz 100 hektaru; ka šo neatsavināmo daļu bijušam muižas īpašniekam ierāda valdība, resp. Zemkopības ministrija; ka šīni gadījumā Zemkopības ministrija apstiprinājusi sūdzētājam ierādāmās neatsavināmās daļas projektu 1921. g. 9. jūnijā; ka līdz ar šādu apstiprināšanu jautājums par ierādāmo neatsavināmo daļu uzskatāms no Zemkopības ministrijas par galīgi izšķirtu un neatsavināmā daļa pēc apstiprinātā projekta ierādāma agrākam muižas īpašniekam; ka pēc tiesiskiem principiem valsts pārvaldības vai tiesu iestāžu lēmumi un spriedumi grozāmi un atceļami tikai likumā noteiktā kārtībā no attiecīgām augstākām instancēm; ka šīni gadījumā Zemkopības ministrija, kur viņas pirmais lēmums vēl nebija noteiktā kārtībā atcelts, apstiprinājusi jaunu projektu neatsavināmās daļas ierādīšanai sūdzētājam 1921. g. 19. oktobrī, uz ko Zemkopības ministrijai aiz augšā aprādītiem iemesliem nebija tiesības, un ka tamdēļ pārsūdzētais lēmums nav atstājams spēkā, n o l e m j : Zemkopības ministrijas 1921. g. 19. oktobra lēmumu atcelt.

5. Nr. 1205, no 12. aprīļa 1922.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Oskara KLEINBERGA pilnvarnieka zv. adv. pal. A. ABELTIŅA sūdzību par Zemkopības ministrijas 1921. g. 15. septembra lēmumu attiecībā uz Vec-Lašas muižas neatsavināmās zemes daļas samazīšanu līdz 50 hekt., izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: ka pēc agrarās reformas likuma I. daļas, 3. panta a punkta agrākam muižas īpašniekam paliek neatsavināmā muižas daļa vidējās zemnieku saimniecības platībā; ka šo neatsavināmo muižas daļu viņam ierāda Valdība, resp. Zemkopības Ministrija; ka šīni gadījumā Zemkopības ministrija apstiprinājuse sūdzētājam ierādāmās neatsavināmās daļas projektu 23. aprīlī 1921. gadā; kā līdz ar šādu apstiprināšanu jautājums par ierādāmo neatsavināmo daļu uzskatāms par galīgi izšķirtu no Zemkopības ministrijas un neatsavinātā daļa pēc apstiprinātā projekta ierādāma agrākam muižas īpašniekam; ka pēc tiesiskiem principiem Valsts pārvaldības vai tiesu iestāžu lēmumi un spriedumi grozāmi un atceļami tikai — likumā noteiktā kārtībā — no attiecīgām augstākām instancēm (sk. Senata 1922. g., 1. marta spriedumu Vilhelma ŪCKE lietā); ka šīni gadījumā Zemkopības ministrija, kur viņas pirmais lēmums vēl nebija noteiktā kārtībā atcelts, apstiprinājuse jaunu projektu neatsavināmās daļas ierādīšanai sūdzētājam 1921. gadā, 15. septembrī, uz ko Zemkopības ministrijai, aiz augšā aprādītiem iemesliem, nebija tiesības; ka tamdēļ pārsūdzētais lēmums atceļams; ka skatot šo lietu cauri uzraudzības kārtībā, un ņemot vērā, ka Vec-Lašas muiža ir viet. civ. lik. 613. panta, 2. punktā, minētā bruņniecības muiža, kādēļ viņas bijušam īpašniekam varēja neatsavināmā daļa vienīgi tikt ierādīta saskaņā ar agrarās reformas likuma 3. p. a punktu, t. i. 50 hektaru platībā, un tamdēļ Zemkopības Ministrijas 1921. g., 23. aprīļa lēmums, pēc kuŗa sūdzētājam neatsavināmā daļa ierādīta pēc 3. panta e punkta, nav atstājams spēkā, n o l e m j : Zemkopības Ministrijas 1921. g., 15. septembrī lēmumu atcelt. Uzraudzības kārtībā atcelt Zemkopības ministrijas lēmumu un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šīni lietā.

6. Nr. 631/341, no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Erikas ANREP pilnvarnieka zv. adv. pal. V. PUSSUĻA sūdzību par Zemkopības ministrijas starpresoru komisijas 1921. g. 24. novembra lēmumu Omuļu muižas ķieģeļu cepla un ūdens dzirnavu atsavināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: 1) ka ar Zemkopības ministra 1921. g. 25. novembrī apstiprināto starpresoru komisijas lēmumu Omuļu muižas ūdens dzirnavas un ķieģeļu ceplis atzīti par atsavināmiem; 2) ka ministrijas akti atrodas attiecībā uz šo lietu dažādi raksti, apliecinājumi un protokoli, no kuriem viens runā pretim otram; tā piemēram: no Omuļu pagasta valdes apliecība (Nr. 222), vietējā Valsts zemju inspektora paziņojuma (Nr. 565) un Valkas apriņķa zemes ierīcības komitejas protokola (Nr. 49) redzams, ka ūdens dzirnavas ar zāģu gateri ir jāuzskata par kombinētu uzņēmumu, ka ķieģeļu cepla izgatavošanas spēja ir pāri par 500.000 ķieģeļiem gadā, pat līdz 1.000.000, un ka mālu krājumi nav vēl izsīkuši, kur pretim Omuļu pagasta padomes protokolā (Nr. 11) un Omuļu pagasta zemes ierīcības komitejas 1921. g., 4. septembrī sastādītā aktā aizrādīts, ka zāģu gaters atrodas atsevišķās telpās, tā tad nav uzskatāms līdz ar dzirnavām par kombinētu ietaisi un ka mālu krājumi uz ķieģeļu cepla zemes pa lielākai daļai jau ir izsīkuši; tālāk attiecībā uz ūdens dzirnavu iekārtas piederību, pēc pagasta padomes protokola abas turbinas pieder meideram E. ANDERSONAM, kurš pretēji šim protokolam, kopā ar Omuļu muižas pārzini parakstījis sevišķu apliecību par to, ka turbinas pieder ne viņam, bet muižas īpašnieci; tādas pašas pretrunas paslāv arī jautājumā par ūdens dzirnavu lauksaimniecisko nozīmi, pie kam no vienas puses (no pagasta zemes ierīcības komitejas) tiek aizrādīts uz to, ka dzirnavas apkalpojušas galvenā kārtā tikai vietējo pagastu, bet no otras puses sūdzētāja iesnieguse apliecību par to, ka dzirnavas strādājušas arī priekš tālākas apkārtnes; 3) ka Zemkopības ministrija, cik redzams no viņas iesnieguma Senatam un starpresoru komisijas protokola no 1921. g., 24. novembra, nav griezuse pietiekošu vērību uz norādītām pretrunām šīnī lietā un nav noskaidrojuse visus faktiskus apstākļus, no kuriem atkarājas jautājuma izšķiršana par minēto rūpniecības uzņēmumu atsavināšanu vai atstāšanu to līdzšinējiem īpašniekiem, un 4) ka tādos apstākļos Senatam nav iespējams pārbaudīt pārsūdzētā lēmuma pareizību vai nepareizību, kamdēļ šis lēmums nevar tikt atstāts spēkā — nolēmij: Zemkopības ministrijas starpresoru komisijas lēmumu atcelt un uzdot ministrijai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

7. Nr. 1215, no 12. aprīļa 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Hermaņa LOEVIŠ OF MENAR Margaretas KURSEL un Elīzes VRANGEL pilnvarnieka zv. adv. pal. V. PUSSEĻA sūdzību par Zemkopības ministrijas 1921. g., 23. decembra lēmumu Lugažu muižas ķieģeļu cepla atsavināšanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka uz agrarās reformas likuma 1. daļas, 2. panta, 2. punkta pamata no atsavināšanas līdz ar zemi izslēgtas tikai tādas rūpniecības iestādes, kurās nav lemtas vietējo lauksaimniecības ražojumu pārstrādāšanai vai vietējo lauku vajadzību apmierināšanai, ka attiecībā uz ķieģeļu cepliem ņemami vērā to ražošanas apmēri, nosakot tos priekš vienkāršām lauku krāsnīm mazākais 500.000 ķieģeļu gadā (1921. gada, 27. janv., noteikums Nr. 226/2 § 9); ka nosakot pievesto ražošanas minimumu priekš neatsavinātām lauku krāsnīm, tai pašā paragrafā minēto tuneļu krāsnu ražošanas minimums pieņemts augstāks, pie kam ražošanas veids domājams galvenā kārtā ar mašīnu palīdzību; ka šai gadījumā Lugažu muižas ķieģeļu ceplis uz vietas konstatēts cepla bojātais siāvoklis un priekškaļa ražošanas veids ir bijis bez mašīnu palīdzības, t. i. ķieģeļu pagatavošana ar rokām; ka patlaban ceplis darbojošās ķieģeļu prese iegādāta no ķieģeļnieka Tretjakova, kuram tā arī pieder; ka nelūkojot arī uz Tretjakova iegādāto ķieģeļu presi, Lugažu ceplis tomēr ražo ne vairāk par 150.000 ķieģeļu gadā, ka pie tādiem apstākļiem Valkas apriņķa valsts zemju inspektora 1921. g. 4. aprīlī zem Nr. 65 izdotā apliecībā minētai tuneļa krāsnij nav piešķirāma 3. panta 9. punktā norādītā cepla neatsavināša-

nas nozīme; ka izņemot nupat pievesto apļieciību, sūdzētāji nekādus citus pierādījumus par cepļa ražošanas plašību nav pieveduši; ka tādā kārtā Lugažu muižas kļieģeļu cepis nav atzīstams par rūpniecības iestādi, kuŗš uz pievesto likuma un noteikumu pamata izslēdzams no atsavināšanas, līdz ar ko arī Hermaņa Loevis of Menar, Margaretas Kursel un Elizes Vrangel sūdzība, kā nedibināta, noraidāma, kāpēc n o l e m j: Hermaņa Loevis of Menar, Margaretas Kursel un Elizes Vrangel sūdzību atstāt bez ievēribas.

8. Nr. 1922. no 9. maija 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Heinriha KĀLENA pilnvarnieka, zv. adv. V. Ridigera sūdzību par Zemkopības ministrijas 1922. g. 7. febr. lēmumu attiecībā uz Jaun-Kalsnavas muižas alus darītavas atsavināšanu, uzklaušijis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā, ka jautājumu par vienas vai otras rūpniecības iestādes atsavināšanu vai neatsavināšanu, saskaņā ar agr. ref. lik. 1. daļas 2. panta 2. punkta izšķir Zemkopības ministrs, kā valdības attiecīgais priekšštāvis; ka likums neparedz nekādu komisiju, kuŗas iepriekšējai caurlūkošanai būtu jānodod augšā minētais jautājums; ka tamlīdz 1921. g. 27. janvara „Noteikumi par neatsavināmo rūpniecības iestāžu atstāšanu viņu līdzīnējiem īpašniekiem“, 7. pantā paredzētās starpresoru komisijas atsauksme nav nepieciešama Zemkopības ministriem pie lēmumu tāsīšanās par vienas vai otras rūpniecības iestādes atsavināšanu vai neatsavināšanu, kamdēļ arī šīs atsauksmes neizprasišana nevar būt par iemeslu lēmuma atcelšanai; ka nav atsavināmas tās rūpniecības iestādes, kuŗas izpilda augšā minēto noteikumu prasības; ka šīni gadījumā par rūpniecības iestādi, kā tādu, nevar būt runa, jo lietā konstatēts, ka no visa alus brūža palikuse tikai drupu kaudze un nolaists brūvera dzīvoklis, kamdēļ alus brūzis, kuŗš neizpilda Noteikumu 3. p. I. punktu, — pareizi atsavināts, un ka aiz pievestiem iemesliem sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, n o l e m j: Heinriha Kālena sūdzību atstāt bez ievēribas.

9. Nr. 1783. no 9./30. maija 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Fridriha CELMA sūdzību par Zemkopības ministra 1921. g. 17. oktobra lēmumu attiecībā uz Konstantinova^s muižas neatsavināmās daļas platības noteikšanu, izklaušijis Virsprokurora biedra atzinumu, atrod: ka Zemkopības ministrijai nav tiesības pašai atcelt vai grozīt savus lēmumus, ar kuriem izšķir vai nodibina trešo personu materialas tiesības un pienākumus, piem. uz agrarās reformas likuma pamata atsavināto muižu bij. īpašniekiem neatsavināmo daļu ierādīšanas lietās, — bet tādi lēmumi grozāms pārsūdzības ceļā, kuŗas no ieinteresētām personām vai iestādēm iesniedzamas Senatam; ka tāpēc Zemkopības ministrijas 1921. gada 17. oktobra lēmums, ar kuŗu tā atcēluse savu 1921. g. 26. februari taisīto lēmumu par atsavinātās un valsts zemes fondā ieskaitītās „Konstantinovas“ muižas bijušam īpašniekam Fridricham Celmam ierādāmo neatsavināmo daļu, nav atstājams spēkā, Caurlūkojot lietu uzraudzības^s kārtībā attiecībā uz Zemkop. Min. 1921. g. 26. februara lēmumu šai lietā un ņēmot vērā; ka neatsavināmās daļas ierādīšana bijušam īpašniekam 50 ha platībā uz agr. ref. lik. 3. p. „a“ pka pamata, vai 100 ha platības uz tā paša panta „e“ pka pamata stāv atkarībā no tā vai neatsavināmo daļu ierāda patstāvīgā bruņniecības „muižā“, vai no muižas atdalītā zemes gabalā, spēkā esošie Kriev. lik. kr. X. sēj. noteikumi abus minētos zemju raksturojumus nenosaka; ka tāpēc saskaņā ar agr. ref. lik. 3. p. „e“ pka norādījumu uz „tamlīdzīgān zemēm“ kā vispārējā Latvijā, šai gadījumā piemērojami priv. lik. attiecīgie noteikumi par „muižu“ pazīmēm, ka priv. lik. 597., 602., 613. un 616. pantos noteikta bruņniecības muižu minimalā zemes platība uz 900 pūrvietām: ka tamlīdz arī Latgalē nav atzīstamas par muižām tādas saimniecības, kuŗu platība nepārsniedz 300 deset.; ka „Konstantinovas“ muižas platība pārsniedz 600 deset., kā to pierāda akti atrodāmais muižas plans un atsevišķi nav pierādīts par tās sadalīšanu no kaut kādas patstāvīgas „muižas“; ka tādā kārtā Zemkopības ministrija savā 1921. g. 26. februara lēmumā nepareizi piemērojuse šai gadījumā agr. ref. lik. 3. p. „e“ punktu, ierādot „Konstantinovas“ muižas bijušam īpašniekam Celmam neatsavināmo daļu 100 ha platībā, ka tāpēc Zemkopības ministrijas 1921. g. 26.

februara lēmums pievesto likumu neievērošanas dēļ uzrādības kārtībā atceļams, n o l e m j: Zemkopības ministra 1921. g. 17. oktobra lēmumu atcelt; uzraudzības kārtībā atcelt arī Zemkopības ministra 1921. g. 26. februara lēmumu un uzdot Zemkopības ministram taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

10. Nr. 1902. no 31. maijā 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Grobiņas pilsētas valdes sūdzību par Zemkopības ministrijas 1921. g. 12. oktobra lēmumu attiecībā "uz neatsavināmās daļas iedalīšanu bij. Ilgu muižas īpašniekam Biržu pusmuižā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka sadalot atsavinātās un valsts zemes fondā ieskaitītās zemes un muižas, pilsētu un miestu tūvmā atstājami zemes gabali pilsētu un miestu paplašināšanai, kā arī dažādiem uzņēmumiem un labiercībām (agr. rei. lik. 2. d 36. p.) kāpēc šādi zemes gabali nav piešķirami pieprasītajiem privatīpašumā, kā arī šādās vietās atsavināto muižu bijušiem īpašniekiem nav ierādāmas neatsavināmās daļas līdz minēto pilsētu un miestu vajadzību apmierināšanai; ka sastādot un apstiprinot atsavinātās „Ilgu“ muižas bijušiem īpašniekiem neatsavināmo daļu „Biržu“ pusmuižā pievestais 36. panta noteikums nav ievērots, jo uz neatsavināmās daļas plāna „Biržu“ pusmuižā gan ir norādītas robežas ar kaimiņu zemnieku mājām, bet nav uzrādītas robežas ar Grobiņas pilsētu, caur ko neatsavināmās daļas sastādītāji nepielaižamā kārtā maldinājuši Zemkopības ministriju, noklusējami to, ka neatsavināmā daļa ti.šī robežo ar Grobiņas pilsētu; ka iesniedzot neatsavināmās daļas plānu un nenorādot tā robežas ar Grobiņas pilsētu, kā arī neuzrādot Grobiņas pilsētas situācijas plānu ar apkārtējām kaimiņu robežām, plāna sastādītāji ir lielā mērā devuši ministrijai iemeslu 36. panta noteikumu neievērošanai; ka apstiprinot 1921. g. 12. oktobrī „Ilgu“ muižas bij. īpašniekiem atstājamo neatsavināmo daļu „Biržu“ pusmuižā, Zemkopības ministrija nav piegriezuse pienācīgu vērību Grobiņas pilsētas iesniegtiem protestiem un norādījumiem uz to, ka tāda gadījumā nav iespējams citā vietā apmierināt Grobiņas pilsētas vajadzības uz minētā 36. panta pamata; ka pievesto iemeslu dēļ Zemkopības ministrijas 1921. g. 12. oktobra lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: GROBIŅAS pilsētas valdes sūdzību, ievērojot Zemkopības ministrijas 1921. g. 12. oktobra lēmumu, atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šīnī lietā

11. Nr. 1884. no 31. maija 1922. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Uno REINSONA sūdzību par Zemkopības ministrijas lēmumu „Vec-Dukuru“ muižas neatsavināmās daļas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka 50 ha norma attiecas tikai uz agrarās reformas likuma l. d. 3 panta „a“ punktā minētām muižām, kuņas attiecībā uz Vidzemi uzskaitītas viet. civ. lik. 597. panta 1—4 punktos, kurpretim tā paša panta 5. punktā paredzētie no muižas atdalītie zemes gabali padoti agrarlikuma 3. panta „e“ pnta noteikumiem; ka nosaukums muiža pats par sevi neizšķir jautājumu vai neatsavināmā daļa piešķirama pēc agrar-reformas lik. 3. panta „a“ vai „e“ pnta; ka par 597. panta 2. pntā minētām bruņnieku muižām skaitas nevis katra muiža, bet tikai tās, kuņas maksā muižniecības nodevas un kā tādas dodamas to īpašniekiem balsstiesību zemes saeimā (Landtag), ievestas zemes sarakstos (viet. civ. lik. 604. un 615. p. p.); ka šīnī gadījumā, kā redzams iz Jaunpils pagasta valdes apliecības, Jaunpils pagastā nav Dukuru muiža ar bruņniecības muižas tiesībām, bet ir Dukuru pusmuiža, kuņa sastāv iz 8 atsevišķām saimniecībām; ka Zemkopības ministrija ne caur ko nav pierādījusi, ka no Jaunpils muižas atdalītā Dukuru pusmuiža būtu nesusi muižniecības nodevas un caur to viņas īpašniekiem devusi balsstiesību zemes saeimā, ka tamlīdz šīnī gadījumā no Dukuru pusmuižas bija atsa-
vināma tikai tā daļa, kas pārsniedz 100 ha, un ka aiz pievestiem iemesliem pārsūdzētais Zemkopības ministrijas lēmums nav atstājams spēkā, n o l e m j: Zemkopības ministrijas lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt jaunu lēmumu šai lietā.

125. Senata rikojumi Centralai zemes ierīcības komitejai.

12. Nr. 1284. no 12. oktobr. 1921. g.

Latvijas Suverenās Tautas vārdā Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Nitaures ev.-lut. draudzes valdes priekšnieka un pilnvarnieka zv. adv. J. REINELDA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūl. lēmumu attiecībā uz Nitaures draudzes Ķesteru mājas ražu, izklausījis Virsprokura v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka Nitaures luterāņu draudzei piederošās zemes līdz ar mācītāja muižas un ķestera mājas zemēm un ēkam pārņemtas valsts rīcībā š. g. 26. jūlijā, pie kam tānī pašā laikā draudzes padomei uz agr. ref. lik. l. d. 3. panta 2. piezīmes pamata ierādīta neatsavināma daļa un proti: mācītāja muiža ar visām dzīvojamām un saimniecības ēkām un 47,50 ha zemes, kā arī ķestera māja (draudzes skola) līdz ar visām dzīvojamām un saimniecības ēkām un 10,65 ha zemes; ka uz ta paša likuma 8. p. pamata viss atsavinātais īpašums — Nitaures mācītāja muiža un ķestera māja līdz minētai pārņemšanai valsts rīcībā (š. g. 26. jūlijam) pastāvēja agrākā īpašnieka lietošanā un apsaimniekošanā, līdz ar ko draudzes padomei bij tiesības griezties pie tiesas dēļ dienesta līgumu nepildošā draudzes ķestera Jāņa Rudziša izlikšanas no dienesta telpām un zemes; ka š. g. 5. jūlijā taisītais mirtiesneša spriedums par Rudziša izlikšanu no Ķestera mājas uzskatāms par spēkā pastāvošu arī pēc š. g. 26. jūlija, tā ka ar šo dienu minētā ķestera māja atstāta draudzes padomes īpašumā, par kuru ka zemes fondā neietilpstotu, Centralai zemes ierīcības komitejai nebij nekādas tiesības š. g. 29. jūlijā taisīt kādus nebūt lēmumus attiecībā uz ražas savākšanu, rudzu ražas nodošanu nākamam draudzes padomes rentniekam, rudzu sēšanu un rentmaksu valstij par labu; ka neatceļot Nitaures mācītāja muižas zemes sadalīšanas projektu, un neceļot pret to arī nekādus iebildumus, Centralā zemes ierīcības komiteja savā paskaidrojumā Senatam, veltī atsaucas uz to, ka minētais sadalīšanas projekts neesot apstiprināts, kāda apstiprināšana tomēr izteikta komitejas š. g. 30. jūlija rakstā Nr. 14925 (palikt jā neatsavināmās daļas sastādītā projekta uz Nitaures draudzes padomes vārda; ka tādā kārtā Centralā zemes ierīcības komiteja, š. g. 29. jūlijā lemjot par neatsavināmo un valsts fondā neieskaitīto Nitaures draudzes Ķesteru māju, kuŗā lietā bez tam bij taisīts tiesas spriedums, ir pārkāpusi savas agr. ref. lik. IV. daļas 8. pantā noteiktās kompetences robežas, kāda iemesla dēļ šis lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 29. jūlija lēmumu atcelt un uzdot tai taisīt šīnī lietā jaunu lēmumu.

13. Nr. 1386 no 2. nov. 1921. g.

... Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Fridriha CELMA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 9. augusta lēmumu attiecībā uz Dagdas pagasta Konstantinovas muižas zemes neatsavināmo daļu, izklausījis Virsprokura v. i. atzinumu un ņemot vērā: ka atsavināmās zemes agrākam īpašniekam atstājamo neatsavināmo daļu ierāda valdība (agr. ref. lik. l. d. 3. p. „a” punkts), kāda funkcija uzdota Zemkopības ministrijai; ka ministrija neatsavināmās daļas ierādīšanas nedz arī citos jautājumos nav padota Centralās zemes ierīcības komitejai, jo agr. ref. likuma IV. d. 8. p. nosakot Centralās zemes ierīcības komitejas kompetences robežas, nedod tai tiesību grozīt vai atcelt kādus nebūt ministrijas lēmumus, kāda tiesība uz attiecīgas sūdzības pamata pieder Latvijas Senatam, ka Centralai zemes ierīcības komitejai, kā pārraudzības iestādei par valsts zemes fonda izlietošanu, sadalīšanu un aizsargāšanu ir iespēja savu šo uzdevumu izpildīt un novērst ministrijas nelikumīgu lēmumu sekas, tos pār-sūdzot, bet nevis pašai atceļot; ka tādā kārtā Centralās zemes ierīcības komiteja šai gadījumā, atceļot Zemkopības ministrijas lēmumu par neatsavināmās daļas ierādīšanu Konstantinovas muižā ir pārkāpusi savas kompetences robežas, kāda iemesla dēļ viņas lēmums atceļams un lieta, viņas nepiekritības dēļ Centralai zemes ierīcības komitejai izbeidzama, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas š. g. 9. augusta lēmumu atcelt un lietu izbeigt.

14. Nr. 611. no 1. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Bogdana ZAĻEVSKA mantinieku pilnvarnieka Ludviga SOBANSKA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu attiecībā uz „Eleonoras” muižas ierādītā centra samazināšanu, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka Centralai zemes ierīcības komitejai piekrit galīga lemsana par atsavināto un valsts zemes fondā ieskaitīto zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu (agr. ref. lik. IV. d. 8. p.), bet ne lemsana par zemju atsavināšanu un neatsavināmās daļas ierādīšanu to bijušiem īpašniekiem, kas pieder Zemkopības ministrijai; ka šai gadījumā lemjot par Zemkopības ministrijas rīcības pareizību vai nepareizību neat-savināmās daļas ierādīšanas lietā Eleonoras muižas bijušam īpašniekam un iznomājot neatsavināmā daļā ietilpstošās „Apinkalna” pļavas zemes pieprasītājiem, Centralā zemes ierīcības komiteja ir pārkāpusi savas kompetences robežas un tāds viņas lēmums nav atstājams spēkā, kāpēc nolēmij: Centralās zemes komitejas lēmumu atcelt.

15. Nr. 809, no 22. marta 1922. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Mārtiņa GUTMAŅA pilnvarnieka zv. adv. palīga P. LEJIŅA sūdzību par Centralās Zemes ierīcības komitejas 1921. g. 9. decembra lēmumu Zaļenieku pagasta, Jāņu pusmuižas piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: kā priekšrocība uz piešķiršanu nedalītā veidā, kādu paredz agr. ref. lik. II. d. 32. un 44. p. p. un instr. Nr. 5 § 9. un 11. zīmējas vienīgi uz zemnieku rents mājām kā tādām, bet ne uz muižām un no muižām atdalītiem zemes gabaliem, par kuriem runā agr. ref. lik. I. d. 3. p. „e” punkts; ka zemnieku rents māju pievienošana muižām vai viņu apvienošana muižu saimniecībās Kurzemē ar 1863. g. 6. sept. likumu bij aizliegta, tā ka pretēji šī likuma noteikumiem faktiski izdarītā zemnieku rents māju apvienošana muižu saimniecībās atzīstama par nelikumīgu un tādas apvienotas mājas tiesiski uzskatāmas kā atsevišķas, patstāvīgas zemnieku saimniecības viņu priekš pievienošanas apmēros un robežās; ka tādā kārtā arī Zaļenieku pagasta Jāņu muiža nav uzskatāma par vienu zemnieku saimniecības vienību, bet gan kā divas zemnieku rents mājas „Mekki” un „Neriži”, no kurām uz pievienošanas pamata piešķiramas ilggadīgām lietotājam tikai viena (instr. Nr. 5 § 6.); ka piešķirot sūdzētajam GŪTMANIM tikai vienu no minētām mājām, Centralā Zemes Ierīcības komiteja rīkojusēs parāzī un saskaņā ar pieņemtiem noteikumiem, kuriem pretim runājošā Mārtiņa GUTMAŅA sūdzība atzīstama par nedibinātu, kāpēc nolēmij: Mārtiņa GŪTMANĀ sūdzību atstāt bez ievēribas.

16. Nr. 1107, no 12. aprīļa 1922. g.

... Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Centralās Zemes Ierīcības komitejas protestu par Zemkopības ministrijas 1921. g. 4. oktobra rīkojumu Nr. 19710 attiecībā uz valsts rīcībā pārņemtās Blusas muižīņas Kārķliņu mājas atdošanu viņas agrākam īpašniekam ZIEVERSAM, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņēmot vērā: ka uz agrārās reformas likuma I. d. 2. panta 2. punkta pamata no atsavināšanas un ieskaitīšanas valsts zemju fondā izslēgtas no muižām atdalītās un pārdotās zemnieku zemes, kamēr vēl nepārdotās zemnieku mājas atsavinātas un ieskaitītas fondā; ka Cēsu apriņķa „Blusas” muižas Kārķliņu māja no muižas, kā atsevišķa hipotekariska zemnieku saimniecības vienība atdalīta un pārdota nav; ka Livu pagasta 1921. g. 17. septembra apliecība Nr. 839 runā gan par to, ka „Kārķliņu” māja ir nesuse zemnieku māju nastas un klausas, bet nemaz nemin to, ka ta būtu arī hipotekariski no muižas atdalīta un pārdota bijuse; ka tādā kārtā Zemkopības ministrijai nebij ne mazākā lemesla un pamata minēto māju uzskatīt par neatsavinātu un atdot to bijušam muižas īpašniekam atpakaļ, mazinot ar to nelikumīgā kārtā valsts zemes fonda sastāvu; ka Centralai Zemes Ierīcības komitejai uzdots (agr. ref. lik. IV. d. 8. p.) rūpēties par valsts zemes pārvāldīšanu, izlietošanu un piešķiršanu, kādos uzdevumos ietilpst arī rūpēšanās par to, lai šis fonds nelikumīgā kārtā netiktu samazināts; ka līdz ar to Centralai Zemes Ierīcības komitejai

atzistama tiesība celt sūdzības un protestus par katru fonda samazināšanas rīcību; ka pievesto iemeslu dēļ Zemkopības Ministrijas rīkojums šai lietā, kā nelikumīgs, atceļams, kāpēc nolemj: Zemkopības Ministrijas 1921. g. 4. oktobra rīkojumu atcelt un uzdot tai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

17. Nr. 1471, no 9. maija 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Kārļa LIEVENA pilnv. zv. adv. R. RIDIGERA sūdzību par Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1922. g. 13. janv. lēmumu Smiltenes muižas „Pūces“ ķieģeļu cepla zemes piešķiršanas lietā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pie katra neatsavinātā rūpniecības uzņēmuma jārezervē no fondā ieskaitītās zemes zināma platība izejas vielu iegūšanai, kuŗa nodrošinātu rūpniecības uzņēmuma darbību tagadējā apmērā uz 50 gadiem, pie kam šāda zeme, kamēr rūpniecības uzņēmums darbojas, nav sadalāma un galīgi piešķirama fiziskām vai juridiskām personām, bet pēc vajadzības iznomājama rūpniecības uzņēmuma īpašniekam vai turētājam (1921. g. 27. janv. noteik. § 6. piezīme 1.); ka tādā kārtā izejas vielu iegūšanai vajadzīgā zemes platība rūpniecības uzņēmuma īpašniekam, no vienas puses, nav piešķirama par dzimtu, bet no otras puses, nepieciešamos apmēros zeme rezervējama bez kavēšanās un bez nogaidīšanas līdz visa muižas zeme būs sadalīta un pie tam rezervejama attiecīgas vielas iegūšanai derīgā zeme; ka šāda zeme ņemama tur, kur tā parocīgāki dabonana, neizslēdzot arī fondā ieskaitīto zemnieku zemi, jo pievestais noteikums tādu izņēmumu neparedz; ka šai gadījumā piešķirt Smiltenes muižas neatsavinātam ķieģeļu ceplim līdz šim no „Pūces“ māju platības piedalītās 35 pūrvietas mālu zemes brāllem KUZULIEM un nerezervējot tai pašā reizē citā vietā minētam ceplim vajadzīgo un derīgo māla zemi 50 gadu darbībai, Centralās Zemes Ierīcības komiteja ir pārkāpuse pievesto noteikumu § 6. ar piezīmi 1., kādu pārkāpumu dēļ viņas š. g. 13. janv. lēmums nav atstājas spēkā, kāpēc nolej: Centralās Zemes Ierīcības komitejas 1922. g. 13. janv. lēmumu atcelt un uzdot viņai taisīt šai lietā jaunu lēmumu.

18. Nr. 1522, no 9. maija 1922. g.

Senats, caurlūkojot tiesas sēdē Alii BEIJSSE sūdzību par Centralās zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 14. novembra lēmumu attiecībā uz Sussikas pagasta „Bruka“ mājas ieskaitīšanu valsts zemju fondā, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā, ka sūdzētājs atrod Centralās zemes Ierīcības komitejas 1921. g. 14. novembra lēmumu par nepareizu tāpēc, ka Centralā komiteja, nav, caur viņas, sūdzētājas, uzdoto liecinieka nopratināšanu, mēģinājuse konstatēt „Bruku“ mājas iegūšanu par savu īpašumu no viņas sūdzētājas, tēva puses un tādā kārtā minēto māju nav izslēguse no ieskaitīšanas zemes fondā; ka atsevišķu zemes gabalu ieskaitīšana valsts zemes fondā un lemšana par to neatsavināšanu pieder Zemkopības ministrijai, bet ne Centralai zemes Ierīcības komitejai, kuŗai tāpēc nebij nedz tiesības, nedz pienākuma uzdotos lieciniekus nopratināt un lemt par „Bruku“ mājas atsavināšanu vai neatsavināšanu; ka līdz ar to atkrit arī pārsūdzība un ta, kā nedibināta nepelna ievēribas, kāpēc nolemj: Alijas BEIJSSE sūdzību atstāt bez ievēribas.

19. Spriedums

Latvijas Suverenās Tautas Vārdā 1922. g. aprīļa mēneša 12. dienā.

Latvijas Senata Administratīvais Departaments tiesas sēdē caurlūkojot Centralās Zemes Ierīcības komitejas pārsūdzību par Tieslietu ministra 1921. g. 25. maija lēmumu attiecībā uz atļaujas izdošanu atsavināt Valerijai LIEVEN piederošu Rendas pag. no Graudupes muižas atdalītu zemes gabalu „Dišķrēslī“ Fridricham VOLEAM, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka pēc agrarās reformas lik. 2. panta I. punkta no muižām atdalītā un pārdotā zemnieku zeme, ja to ieguvuši Latvijas pilsoņi, netiek atsavināta un ieskaitīta valsts zemes fondā; ka Rendes pagastā no Graudupes muižas atdalītais zemes gabals „Diš-Krēslas“ sastāv, ka tas redzams no Rendes pagasta valdes 1921. g. 9. maija apliecības zem Nr. 507, no 4 atsevišķām zemnieku mājām, kuŗas tikai

savienotas vienā saimniecībā, un ka tās, kā zemnieku zeme, nes visas pagasta kļaušas; ka zemes grāmatas nodaļā šis pats zemes gabals apzīmēts par Graudupes muižas „Krēslu mājā m“, ka tamlīdz arī Diš-Krēslas viņu tagadējā sastāvā nevar uzskatīt par pusmuižu, kuŗa būtu padota agrarās reformas likumam; ka pie tādiem apstākļiem Tieslietu ministrs varēja dot atļauju šo zemes gabalu atsavināt, nepārkāpjot agrarās reformas likumu, un ka aiz pievestiem iemesliem sūdzība, kā nepamatota, noraidāma, nolēm j: Centralās Zemes ierīcības komitejas sūdzību atstāt bez ievēribas.

20. Nr. 92. no 4. janvāra 1923. g.

Senats, caurlūkojīs tiesas sēdē Michalla BENISLAVSKA. pilnvarnieka Vladimira SMIRNOVA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 21. oktobra un 1922. g. 28. februāra lēmumiem attiecībā uz Ozolmuižas fonda zemes apmaiņu pret Francim Trasunam piederošu saimniecību Ozolmuižas pagastā, isklausījis Virsprokora biedra atzinumu atrod:

I. atsavināto un valsts zemes fondā ieskaitīto zemju un muižu bijušiem īpašniekiem atstājamo daļu vidējās zemnieku saimniecības platībā ierāda valdība, t. i. Zemkopības ministrija (agr. ref. lik. I. d. 3. panta „a“ punkts), kamēr Centralai zemes ierīcības komitejai pieder galīga lemsāna par atsavinātu un valsts zemes fondā ieskaitīto zemju sadalīšanu, izlietošanu un piešķiršanu (agr. lik. IV. d. p. 8.) Tādā kārtā sūdzības Senatam dēļ neatsavināmās daļas ierādīšanas nelikumīgā kārtā, vaj arī neierādīšanas, vērsāmas pret Zemkopības ministriju un attiecīgiem viņas lēmumiem, bet nevis pret Centralo zemes ierīcības komiteju, kā to darījis BENISLAVSKA pilnvarnieks. Bez tam arī Centralā komiteja nemaz nav nekādu lēmumu taisījuse attiecībā uz neatsavināmās daļas ierādīšanu Ozolmuižas bijušam īpašniekam BENISLAVSKIM. Tādos apstākļos BENISLAVSKA iesniegtā sūdzība nav no Senata caurskatāma.

II. Caurlūkojot uzraudzības kārtībā Centralās zemes ierīcības komitejas lēmumu par valsts zemes fondā ieskaitītās „Ozolmuižas“ centra apmaiņu pret Francim TRASUNAM piederošu neatsavināmo zemi, Senats atzist tādu lēmumu par pretlikumīgu sekošu iemeslu dēļ.

Agrarās reformas likuma galvenais uzdevums ir no fondā ieskaitītām zemēm apmierināt sikzemnieku un bezzemnieku pieprasījumus pēc zemes, bet ne vis piekopt fonda zemes maiņas operācijas pret neatsavināmo saimniecību zemēm neaprobežotos apmēros. Ja agrarreformas lik. II. d. 34. pants arī pielaiž tādas apmaiņas, tad tikai kā izņēmumu tieši noteiktos gadījumos, un proti: a) neatsavināmo saimniecību noapaļošanai, b) starpgabalu iznīcināšanai un c) kad zemes ierīcības plans to prasa. — Tā tad šis noteikums, kā izņēmums, tulkojams un piemērojams šaurākā nozīmē. — Saskaņā ar sacīto jāatzist, ka nupat punktos „a“ un „b“ minētie apmaiņas iemesli saprotāmi tāi nozīmē, ka neatsavināmās saimniecības, kuŗām vajadzīga noapaļošana vai starpgabalu iznīcināšana paliek kā tādas arī turpmāk. Tikai viņu sikākās daļas, robešu vai mazāku starpgabalu veidā, var tikt caur apmaiņu pret fonda zemi grozītas. — Tā ka šai gadījumā ar Centralās komitejas lēmumu Francim Trasunam piederošās divas patstāvīgas, 3 verstis viena no otras atstātas un 95 desetiņas aptverošās saimniecības visā savā visumā parņemtas valsts fondā apmaiņai pret „Ozolmuižas“ centru, tad saprotams, ka še nevar būt runa par neatsavināmās saimniecības noapaļošanu vai tās starpgabalu iznīcināšanu aprādītā nozīmē. Tāpēc arī ar šiem diviem agr. ref. lik. 34. pantā paredzētiem momentiem Trasuna zemju apmaiņa pret „Ozolmuižas“ centru nav attaisnojama. Atliek trešais pamats fonda zemju apmaiņai pret neatsavināmo, un proti: „kad zemes ierīcības plans to prasa“. — Artiecībā uz šo apmaiņas pamatu jākonstatē, ka līdz tam laikam, kamēr Fr. Traauns zemju apmaiņu neprasijs, Centralā zemes ierīcības komitejā nekāds tāds „zemes ierīcības plans“ kuŗš prasītu minēto zemju apmaiņu, nav bijis, kā tas redzams no viņas šās lietas akti atrodošās sarakstīšanās. Tā tad nevis „zemes ierīcības plans“, bet Fr. Traauns prasījis zemes apmaiņu.

Tad tālāk runājot par Centralās komitejas lēmumu motīviem, kuŗus viņa uzrādījuse savā Senatam šai lietā iesniegtā atzinumā, jāatzist, ka arī tie nav

ne ar ko attaisnoti. — Jo Centralā komiteja nav pieveduse dibinātus apstākļus kuņu dēļ izdalot Gaiduļu sādžas siksaimniecības viensētās, būtu derīgāki tām ierādīt no Trasuna saimniecībām ūdeņus un krūmus, kuru Trasunam no 95 desetīnām ir 55 desetīnas, bet nebūtu vēlams šādas viensētu saimniecības ierīkot tā pašā pagasta „Ozolmuižas“ centrā ar lauksaimniecībai derīgu zemi. Tāpat Centralā komiteja nav nodibinājuse lietā to, kādi apsvērumi viņu spieduši atzīt par vienlīdzīgiem apmaināmos objektus un pat valsts un zemes fonda interesēs vēlamu saņemt pret Ozolmuižas centru Trasuna 2 saimniecības ar 37 deset. aramzemes, 24 deset. krūmiem, 31 deset. ūdeņiem un 3 deset. zaķu apgrausta augļu dārza. Ar to apstākli vien, ka caur minēto zemju apmaiņu dažas Gaiduļu sādžas saimniecības dabūtu pieeju pie Gaiduļu ezera, šāda zemju maiņa nav attaisnojama, jo zemkopības saimniecībām taču zeme vairāk vajadzīga, nekā pieeja pie ezera. — Tāpat nav attaisnojama saņemšana fondā no neatsavināmās zemes īpašnieka ū d e n s u n k r ū m u s derīgas zemes vietā Latgalē, kur zemes trūkums vispārīgi liels.

Ņemot visu šo vērā, jāatzīst, ka Centralās zemes ierīcības komitejas lēmums par Ozolmuižas centra apmaiņu pret Fr. TRASUNAM piederošām neatsavināmām saimniecībām, nesaskan ar agr. ref. lik. II. d. 34. panta noteikumu un tā tad nav atstājams spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1921. g. 21. oktobra lēmumu uzraudzības kārtībā atcelt, bet Michaila BEŅISLAVSKA sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

21. Nr. 259. no 13. janv. 1923. g.

Senats, caurlūkojis tiesas sēdē Krūtes draudzes baznīcas pilnvarnieka Jāņa GRAVA sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas 1922 g. 6. aprīļa lēmumu attiecībā uz 13 ha atstāšanu Krūtes draudzei no viņas mācītāja vidmas, izklausījis Virsprokurora biedra atzinumu un ņemot vērā: ka baznīcām zeme atstājama neatsavināmo vidējo saimniecību platībā kopā ar draudzei piederošām ēkām (agr. ref. lik. I. d. 3. p. II. piez.) kāda atstājamā daļa draudzei ierādāma no valdības, kā Krūtes draudzei vēl tāda atstājama daļa no Zemkopības ministrijas nav ierādīta, ka tāpēc Centralai zemes ierīcības komitejai nebija tiesība visu Krūtes mācīt. muižu sadalīt jaunsaimniecībās, ka tai arī nebija likumīga pamata no fonda zemes piešķirt draudzei jaunsaimniecību Nr. 51, ka nav pamatots arī Centralās komitejas motivs, itin ka Krūtes mācīt. muižas zemes nepiederētu vis draudzei, bet Kaletu baronam, jo mācītāju muižu piederību draudzēm kategoriski nosaka privatlikuma 595. un 945. pantā, ar kādu likuma noteikuma nezināšanu zemes ierīcības komiteja nevar atrunāties; ka tāda kārtā Centralā zemes ierīcības komitejas 1922. g. 6. aprīļa lēmums par Krūtes mācītāja muižas sadalīšanu jaunsaimniecībās un jaunsaimniecības Nr. 51 piešķiršanu Krūtes draudzei nav atstājama spēkā, kāpēc n o l e m j: Centralās zemes ierīcības komitejas 1922. g. 6. aprīļa lēmumu atcelt.

130. Spriedums.

Latvijas Suverenās Tautas Vārdā, 1922. g. jūnija mēneša 15. dienā, Latvijas Senata Apvienotā Sapulce tiesas sēdē, caurlūkojuse tieslietu ministra iesniegumu dēļ jautājuma izšķiršanas: „vai pēc agrar. ref. lik. I. d. 3. p. „e“ p. 1. atsavināmi tādi no muižas atdalīti muižu zemes gabali, kuņi pārnākuši atpakaļ muižu īpašnieku rokās“, izklausījuse Virsprokurora v. i. atzinumu, atrod: Tieslietu ministrija savā 1921. g. 15. septembra rakstā zem Nr. 20322 lūdz Senatu apspriest jautājumu par to, vai no muižām atdalītās mužas zemes, ja tās korespondē agr. lik. I. daļ. 3. p. „e“ p. 1. paredzētām piezīmēm var palikt neatsavinātas arī tai gadījumā, ja šīs zemes būtu pārnākušas atpakaļ muižas īpašnieku rokās. Tieslietu ministrija aizkustināto jautājumu izšķir apstiprinoši uz tā pamata, ka dēļ minēto zemes gabalu atzīšanas par neatsavināmiem pietiekot, ja tie apmierina 3. p. „e“ p. 1. uzstādītās prasības.

Centralā zemes ierīcības komiteja, kā tas redzams no tās 1921. g. 6. aprīļa plenarsēdes protokola 6. p. (zemes ierīcīb. vēst. 1921. g. 15. aprīlī: 8.

Nr. 8. 1. p.), turpretim izšķir jautājumu atraidoši uz tā pamata, „ka mājas uz muižas zemes, ja viņas arī būtu bijušas pārdotas trešām personām, bet tagad būtu pārnākušas atpakaļ muižas īpašnieka rokās, uzskatāmas par muižas sastāvdaļu un līdz ar muižu atsavināmas.“

Jāatzīmē, ka tieslietu ministrijas aizkustinātais jautājums pēc satura ne pilnīgi sedzas ar Centralās zemes ierīcības komitejas izšķirto jautājumu: tieslietu ministrija apspriež gadījumu, kad tika pārdots muižas zemes gabals līdz 100 hekt., neatkarīgi no tā, vai zemes gabalam ir zemnieku mājas raksturs, turpretim C. z. ie. komiteja iziet taisni no tā, ka tika pārdota zemnieku māja uz muižas zemes, neatkarīgi no zemes platības. Tādēļ stingri ņemot tieslietu ministrijas priekšā liktais jautājums jāizšķir uz 3. p. „e“ p.kta pamata, bet C. Z. l. komitejas apspriestais jautājums uz 2. p. 2. p.kt. 1. abs. 2. teik. pamata. Bet galīgā slēdziena ziņā jautājumi jāatrisina nevis uz agr. ref. lik. pamata, bet pēc vispārējiem privatlikuma un notariela nolīguma nosacījumiem par to, no kāda momenta un līdz kādam momentam pārdots zemes gabals seko galvenās nekustāmās mantas juridiskam liktenim.

Tieslietu ministrijas priekšlikumi iziet no sekošiem lietas apstākļiem (Tabestand): Muižas īpašnieks pārdevis citai personai no savas muižas atdalāmu zemes gabalu, ne lielāku par 100 ha, uz formela notariela pārdošanas-pirkšanas līguma pamata, neierakstot pārdoto zemes gabalu uz pircēja vārda zemes grāmatās, pie kam ieguvējs saņēmis valdības atļauju. Pircējs vai zemes gabala tāļākais ieguvējs pārdodot to atpakaļ tam pašam muižīpašniekam Latvijas pilsonim, kuŗa muiža pa to laiku tika ieskaitīta zemes fondā, un kuŗam pie tā, palikuse neatsavināmā muižas daļa un proti ne saimniecības centrs (agr. lik. 1. d. 3. p. a.).

Tā tad muižīpašnieka iepriekš pārdotais zemes gabals palika, neskatoties uz tā pārdošanu, muižīpašnieka lietišķā īpašumā un tikai saistību tiesību nozīmē, materialā ziņā—kontragentu savstarpējās attiecībās, izgājis no muižīpašnieka mantu sastāva un īpašnieka rīcības, kurpretim no muižas kā hipotekas vienības — sastāvā pārdotais, bet uz pircēja vārda zemes grāmatās vēl neierakstītais zemes gabals vēl turpina skaitīties par muižas sastāvdaļu un kā tāds seko galvenās mantas, t.i. muižas tiesiskam liktenim (Priv. lik. 3014., 3015., 812., 813. p. Priv. lik. 549., 550. p. p.). Par patstāvīgu nekustāmu mantu, kuŗas juridiskās attiecības vaŗrs neatkārtojās no iepriekšējas galvenās nekustamās mantas (kuŗas sastāvā tā bija iegājuse) uzskatāms tikai imobils, kas, kā hipotekas vienība, ierakstīts atsevišķi attiecīgā zemes grāmatā (not. nolik. 309., 310. p. p.). Tikai ar zemes grāmatā ierakstīšanu imobiļa juridiskais liktenis kļūst neatkarīgs no iepriekšējās galvenās nekustamās mantas, no kuŗas imobils tika atdalīts.

Zemes gabals, kuŗu muižīpašnieks bija pārdevis bez ierakstīšanas zemes grāmatās un kuŗu muižīpašnieks vēlāk ieguvis atpakaļ kā iepriekš, uzskatāms par muižas sastāvdaļu un lietisku tiesību ziņā nekādas juridisku attiecību pārmaņas nedz ar iepriekšēju pārdošanu nedz ar iegūšanu atpakaļ nav notikušas. Tikai materialā nozīmē no jauna iegūtais zemes gabals pārgājis atpakaļ pārdevēja mantā (Vermögen), kas taču pats par sevi neizdara nekādu iespaidu uz lietiski-tiesiskām attiecībām.

Ja tādēļ zemes gabals būtu bijis atsavināms līdz ar muižu pirms zemes gabala pārdošanas, tad zemes gabals uzskatāms par atsavinātu arī pēc tā pārnākšanas atpakaļ iepriekšējā muižīpašnieka rokās.

No šī viedokļa būtu pretēji Centralās Zemes ierīcības komitejas domām—pilnīgi vienaldzīgs, vai pārdošanas priekšmets bijuse zemnieku māja jeb ne, un val zemnieku māja atrodas uz muižas zemes jeb zemnieku kvotas un vaku zemes, ja zemnieku māja pie pārdošanas netika ierakstīta uz pircēja vārda un

vēlāki — nekorborētā stāvokli pārgājuse atpakaļ iepriekšējā muižas īpašnieka rokās. Pēc agr. ref. lik. l. d. 2. p. 2. pkt. l. abz. 2. teik. vēl nepārdotas zemnieku mājas tiek ieskaitītas zemes fondā. Tā tad, ja zemnieku mājas tika pārdotas, tad tās nav zemes fondā ieskaitāmas neatkarīgi no korborācijas, bet ja zemnieku mājas nekorborētā stāvokli nāk atpakaļ iepriekšējā muižīpašnieka rokās, taisni izrādās, ka tās nav no muižas sastāva galīgi bijušas izgājušas.

Izšķirot šo problēmu augšā aprādītā nozīmē, jāatzīst, ka uz tieslietu ministrijas aizkustināto jautājumu jāatbild apstiprinoši, kamdēļ Senats nolēmj: atzīt, ka jautājums izšķirams apstiprinoši.

IX. nodalījums.

Vispārīgi likumi un rīkojumi, kuri saistās ar zemes ierīcību un agraro iekārtu.

a. Zemes kredits.

Latvijas Satversmes Sapulces plenar-
sēdē 1920. g. 11. augustā pieņemtais.

131. Likums

par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu.

(L. un V. rīk. kr. Nr. 5, 1920. g.)

1. Aizdevumus no valsts līdzekļiem izsniedz finanšu ministrija atvēlēto kreditu robežās. Kreditus valsts aizdevumu izsniegšanai atvēl vienīgi finanšu ministrijai.

2. Citu ministriju kredita pieprasījumi nododami finanšu ministrijai un pārbaudāmi valsts kontrolē.

3. Ar atsevišķu aizdevumu pieprasījumiem jāgriežas pie attiecīgas ministrijas, kuŗa lemj par aizdevumu izsniegšanas vajadzību un nosūta savus lēmumus finanšu ministrijai. Pēdēja izsniedz aizdevumus pret attiecīgiem parāda dokumentiem. Šādi dokumenti apliecināmi no notara, mirtiesnieša vai arī finanšu ministrijas kredita departamenta kreditnodaļas šīm uzdevumam iecelta ierēdņa, piemērojoties attiecīgiem notariālo nolikumu noteikumiem.

4. Valsts aizdevumus izsniedz uz īsiem un gariem termiņiem. Īsu termiņu aizdevumi izsniedzami uz 3—9 mēnešiem, garu termiņu aizdevumi — uz laiku, ne ilgāku par 25 gadiem.

5. Īsu termiņu aizdevumu nodrošināšanai ierakstāmas uz aizņēmēja nekustamu mantu ķīlu tiesības valstij par labu, vai arī ņemami kā rokas ķīlas: vērtspapīri, obligācijas uz nekustamiem īpašumiem, neizstrādātas vielas, gatavi ražojumi un cita kustama manta, pie kam aizdevums nedrīkst pārsniegt $\frac{3}{4}$ no iekīlātās nekustamas mantas taksētās vērtības un $\frac{2}{3}$ no rokas ķīlu novērtētās sumas. Izņēmuma gadījumos aizdevumi izsnie-

dzami arī pret vekseliem ar vismaz diviem parakstiem, kā arī pret parāda rakstiem ar vismaz diviem ekspromisoriskiem (Balijas privatlikumu III. d. 4520. p.), resp. termiņa (Krievijas lik. krāj. 10. sēj. I. d. 1557. un 1560. p.) galvojumiem. Pašvaldības iestādēm un valsts uzņēmumiem aizdevumi izsniedzami pret parāda rakstiem kā ar, tā arī bez parāda nodrošinājuma.

6. Gaŗu termiņu aizdevumi izsniedzami tikai pašvaldības iestādēm un tām privatiestādēm un personām, kuŗas tos nodrošina ar nekustamu īpašumu.

7. Nekustamas mantas īpašniekiem, kas vēlās dabūt valsts aizdevumu, jāgriežas pie attiecīgās zemes grāmatu nodaļas ar lūgumu ierakstīt zemes grāmatā atzīmi par aizdevuma nodrošināšanu.

Šādi lūgumraksti apliecināmi no notara, mirtiesneša vai arī vietējas pašvaldības izpildu organa, piemērojoties attiecīgiem notariālo nolikumu noteikumiem.

Minētā atzīme ierakstāma zemes grāmatu reģistra nodaļas ceturtās daļas pirmā rubrikā nekustāmas mantas īpašnieka uzdotās sumas lielumā par labu valstij. Pēc atzīmes ierakstīšanas finansu ministrijai iesniedzams izraksts no zemes grāmatu reģistra attiecīgās nodaļas. Atzīme dzēšama uz finansu ministrijas paziņojumu.

8. Izsniegtot aizdevumu uz nekustamu īpašumu, finansu ministrijas kredīta departamenta kredītnodaļa iesūta attiecīgai zemes grāmatu nodaļai aizņēmēja parādu rakstu līdz ar apliecinātu norakstu un paziņojumu par aizdevuma izsniegšanu ar prasību ierakstīt zemes grāmatā ķīlu tiesības par labu valstij.

Uz parāda raksta pamata zemes grāmatu nodaļa ieraksta par labu valstij ķīlu tiesības aizdotā kapitāla, procentu, soda naudas un varbūtējo piedzišanas izdevumu nodrošināšanai. Šo ķīlu tiesību priekšrocību, attiecībā uz trešo personu tiesībām, noteic nodrošināšanas atzīmes (7. p.) ieraksta laiks. Atzīme, kuŗas vietā ierakstītas ķīlu tiesības, dzēšama tūlī pēc ierakstīšanas.

P i e z ī m e. Pirms ša likuma spēkā nākšanas izsniegtie valsts aizdevumi uz nekustamiem īpašumiem nodrošināmi ar ķīlu tiesību ierakstīšanu attiecīgās zemes grāmatās valstij par labu arī bez aizņēmēju piekrišanas, vienīgi uz finansu ministrijas kredīta departamenta kredītnodaļas pieprasījuma pamata.

9. Ķīlu tiesības uz nekustamiem īpašumiem Latgalē, kur krepostgrāmatas vēl nav atjaunotas, nodrošināmas par labu valstij, ievēdot, uz finansu ministrijas kredīta departamenta kredītnodaļas pieprasījumu, aizliegumu grāmatā attiecīgu aizliegumu, piemērojoties pielikumam pie notariālo nolikumu 154. p. 5. punkta, ar noteikumu, ka prasības par labu valstij ar šādu aizliegumu iegūst priekšrocību attiecībā uz vēlāk ienākušām prasībām. Pēc aizlieguma ieviešanas aizliegumu grāmatā vecākais notars paziņo

par to finansu ministrijai. Līdz ar krepostgrāmatu atjaunošanu uz aizņēmēju vai finansu ministrijas kredita departamenta kredītodaļas pieprasījumu izdodamas ķīlu apliecības, piemērojoties pielikumam pie notariālo nolikumu 192¹. panta piezīmes.

10. Aprobežojumi, aizliegumi un prasības, kas ierakstīti zemes grāmatās un kavē nekustama īpašuma apgrūtināšanu ar parādiem, kā arī likumā paredzētie uz piešķirtās zemes gabaliem Latgalē (надѣльная земля) attiecošies aprobežojumi nav par šķērslī valsts aizdevuma nodrošināšanai ar nekustamo īpašumu.

11. Izsniegtu aizdevumu izlietošanu pārzin attiecīga ministrija. Aizdevumu kārtīgai atmaksai un procentu nomaksai seko finansu ministrija, kuŗa pienācīgās sumas arī iekasē.

12. Uz finansu ministrijas kredita departamenta kredītodaļas pieprasījumu apgabaltiesa uzdod tiesas izpildītājam valsts aizdevumu piedzišanu pēc vispārējiem civilprocesa likuma noteikumiem.

13. Nekustamu īpašumu apgrūtināšanai ar valsts aizdevumiem un pārdošanai no atklātas ūtrupes valsts aizdevumu nesamaksas dēļ nav vajadzīga valdības atļauja.

14. Nodrošinot valsts aizdevumu ar nekustamu īpašumu, kā arī dzēšot parādu valstij, nav jāmaksā nekādi nodokļi. Lūgumraksti dēļ aizņēmumiem un klātpieliekamie dokumenti, kā arī sarakstīšanās brīvi no stempelnodokļa, bet tas ņemams no parada dokumentiem par aizdevumiem.

15. Agrākie noteikumi par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu, ciktāl tie runā pretim šim likumam, ar šo atcelti.

16. Instrukcija par valsts aizdevumu apmēru, viņu nodrošināšanai iekļājamās mantas taksāciju, kā arī par aizdevumu izsniegšanu un lietderīgu izlietošanu, viņu atmaksu un citiem noteikumiem izstrādājama no finansu ministrijas, saziņā ar valsts kontroli, un apstiprināma no ministru kabineta.

132. Papildinājumi

pie 1920. g. 11. augusta likuma par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

(V. V. Nr. 206. — 1922.)

1920. g. 11. augusta likumu par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu (Lik. un vald. rīkoj. krāj. 197.) un tā 1921. g. 14. septembra pārgrozījumus (Lik. krāj. 182.) papildināt sekošā kārtā:

I. 1. pantu papildināt ar sekošo piezīmi:

Piezīme: Attiecībā uz aizdevumiem, kuri pirms šo papildinājumu spēkā nākšanas no saimnieciskās dzīves atjaunošanas fonda ir izsniegti lauksaimniecībām, likumā par

valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu turpmākos pantos noteiktās finansu ministrijas kredīta departamenta kredītnodaļas tiesības pāriet uz valsts zemes banku.

II. 8. pantu ar piezīmi 9. un 12. pantus pēc vārdiem „kredīta departamenta kredītnodaļa“ papildināt ar vārdiem „vai valsts zemes banka“.

Rīgā, 1922. gada 7. septembrī.

133. Instrukcija par valsts aizdevumiem.

(Izdota uz 1920. g. 11. aug. likuma pamata.)

(V. V. Nr. 24. — 1922.)

I. Vispārējie nosacījumi.

1. Aizdevumus no saimnieciskās dzīves atjaunošanas fonda izsniedz kara izpostītās lauksaimniecības, rūpniecības, kuģniecības, zvejniecības un pilsētu un lauku labierīcību atjaunošanai un paplašināšanai, kā arī jaunsaimniecībām un lauku kredītiestādēm.

2. Aizdevumus augšminētiem mērķiem var saņemt kā fiziskas tā arī juridiskas personas. Aizdevuma saņēmējam jābūt Latvijas pilsonim.

3. Lūgumi dēļ aizdevumiem un izsniegto aizdevumu termiņu pagarināšanas iesniedzami finansu ministrijai.

4. Finansu ministrija vajadzības gadījumos sazinās ar citiem ieinteresētiem resoriem un ievāc materialus, kas liecinātu par aizdevumu nepieciešamību un par to, ka aizdevums vēlams, raugoties no valsts viedokļa.

5. Vajadzīgās summas lielums un atmaksas termiņi nosakāmi, raugoties no vispārējā valsts interešu stāvokļa un piemērojoties katrā atsevišķā gadījumā pabalstāmās nozares īpašībām un atjaunošanas vai veicināšanas vēlamībai. Par aizdevumiem par 6⁰/₀ par kapitalu un 1⁰/₀ izdevumu segšanai gadā; kas nomaksājami par katru pusgadu uz priekšu.

6. Aizdevumus līdz 10.000 z. fr. apstiprina finansu ministrs bet lielākus aizdevumus apstiprina ministru kabinets. Šis noteikums attiecas arī uz visiem vēl neizsniegtiem aizdevumiem.

II. Aizdevumu veidi.

A. Lauksaimniecības atjaunošanai un jaunsaimniecībām.

7. Aizdevumu prasītājiem, kam nav nekustamas mantas, vai citas vērtības aizdevumu nodrošināšanai, izsniedzami īsā termiņa aizdevumi pret diviem drošiem galvniekiem.

8. Izpostītām saimniecībām un jauno saimniecību ierīkošanai var izsniegt aizdevumus līdz 1.500 z. fr. Pastāvošām normalām saimniecībām aizdevumi izsniedzami tikai izņēmuma gadījumos un ne vairāk kā līdz 1.000 z. fr. katrai.

9. Lauksaimniecības un jaunsaimniecību vajadzībām aizdevumi izsniedzami pret kustamu mantu un galvniekiem ne ilgāk kā uz 2 gadiem, bet pret nekustamu mantu — uz laiku līdz 5 gadiem.

B. Rūpniecības un kuģniecības atjaunošanai.

10. Aizdevumus rūpniekiem un kuģniekiem izsniedz pret nekustamu mantu un pret galvniekiem. Aizdevuma lielumu katrā gadījumā noteic finansu ministrija pēc apstākļiem, pie kam pret galvniekiem var izsniegt tikai izņēmuma gadījumos un ne vairāk kā līdz 2.000 zelta franku vienam uzņēmumam. Vienam no galvniekiem nepieciešami jābūt nekustamas mantas īpašniekam. Izsniedzot aizdevumu pret kustamu mantu, pēdējā kā rokas ķīla nododama finansu ministrijas pārziņā. Iekļātam īpašumam jābūt apdrošinātam pret uguni.

11. Rūpniecības un kuģniecības vajadzībām aizdevumi izsniedzami: pret rokas ķīlām un galvniekiem — ne ilgāk kā uz 9 mēnešiem, bet pret nekustamu mantu — līdz 5 gadiem. Ja aizdevums lielāks par desmit tūkstoši zelta franku, tad bez procentēm par aizdevumu un kapitāla deldēšanai no uzņēmuma skaidras peļņas nāk valstij par labu 5 proc. tik ilgi, kamēr viss valsts aizdevums atmaksāts. Ja uzņēmums nestu zaudējumus, tad valsts tādus necieš.

C. Tirdzniecības rūpniecības iestāžu, mašīnu, lauksaimniecības inventāra un citu mantu reevakuēšanai no padomju Krievijas.

12. Aizdevumi izsniedzami un izlietojami to izdevumu segšanai, kas stāv sakarā ar tirdzniecības rūpniecības iestāžu, atsevišķu mašīnu, lauksaimniecības inventāra un citu mantu reevakuāciju no padomju Krievijas un viņu pārvadašanu pa Latvijas satiksmes ceļiem.

13. Aizdevumi izsniedzami pirmkārt: pret diviem drošiem galvniekiem, no kuriem vienam jābūt nekustamas mantas īpašniekam; otrkārt: pret nekustamas mantas īpašniekam 1920. g. 11. augusta likumā paredzētā kārtībā; treškārt: pret kustamu mantu, pie kam pēdējā kā rokas ķīla nododama finansu ministrijas pārziņā.

14. Aizdevumu atmaksas termiņu nosaka finansu ministrija katrā atsevišķā gadījumā, bet ne ilgāk par 2 gadiem.

D. Zvejniecības atjaunošanai.

15. Zvejniecības atjaunošanai aizdevumi izsniedzami zvejas sabiedrībām un atsevišķiem uzņēmumiem, laivu, motorlaivu,

tiklu un citu darba rīku un transporta līdzekļu iegādāšanai vai remontam; zvejas produktu pārstrādāšanai un dažādu uzņēmumu ierīkošanai. Aizdevumi izsniedzami uz laiku ne ilgāk par 3 gadiem.

E. Kreditiestāžu atjaunošanai.

16. Aizdevumi lauku kreditiestādēm izsniedzami darbības atjaunošanai un paplašināšanai.

F. Pilsētu un lauku labierīcībai.

17. Pilsētu, miestu un pagastu pašvaldībām aizdevumi izsniedzami, ja viņu finansiēlais stāvoklis no pašvaldības neatkarīgu iemeslu dēļ neļauj apmierināt nepieciešamās vajadzības. Aizdevumi izsniedzami uz laiku ne ilgāk par 3 gadiem.

18. Bez tam izsniedzami aizdevumi namu īpašniekiem namu remontam, ja īpašnieks nevar savest namu kārtībā paša līdzekļiem un nama atjaunošana nepieciešama dzīvokļu trūkuma mazināšanai, vai labierīcības dēļ. Šie aizdevumi izsniedzami pret nekustamu mantu ne ilgāk, kā uz 5 gadiem.

III. Aizdevumu izsniegšana.

19. Visus valsts aizdevumus izsniedz finansu ministrijas kredīta departamenta kredīta nodaļa tieši vai caur valsts un privatām kreditiestādēm.

20. Aizdevumu nodrošināšanas kārtību nosaka Satversmes Sapulces 1920. g. 11. augusta likums un attiecīgi notariāta noteikuma panti.

VI. Aizdevumu izlietošana un atmaksa.

21. Uzraudzība par kārtīgu valsts aizdevuma izlietošanu noteiktiem mērķiem piekrit finansu ministrijai, neatkarīgi no valsts kontroles uzraudzības.

22. Finanšu ministrija iekasē noteiktos termiņos 0/0/0 no kapitāla un pieprasa parāda atmaksu arī pirms termiņa, ja parādnieks neizpilda parāda dokumentā paredzētos noteikumus.

23. Gadījumos, kad parādniekam no viņa neatkarīgu iemeslu dēļ nav iespējams aizņēmumu termiņā nomaksāt, tam jāgriežas pirms termiņa notecēšanas dēļ termiņa pagarināšanas pie finansu ministrijas. Aizdevumi pagarināmi tikai tādos gadījumos, kad neapšaubami konstatējama kapitāla lietderīga izlietošana noteiktam mērķim un parāds uzskatāms par pietiekoši nodrošinātu. Pagarinājumu apstiprina finansu ministrs.

24. Par termiņā nenomaksāto kapitālu un procentiem maksājama soda nauda; par nenomaksāto kapitālu noteiktie procenti un bez tam 1/0/0 soda naudas mēnesī, skaitot nepilnu mēnesi par pilnu; par termiņā nenomaksātiem procentiem

tiem maksājami uz kapitalu aprēķināmie procenti un bez tam 1% soda naudas mēnesī, skaitot katru nepilnu mēnesi par pilnu.

Ar šo atcelta 1921. gada 24. janvāra instrukcija par valsts aizdevumiem.

Rīgā, 1922. g. 24. janvārī.

134. Papildinājums instrukcijā par valsts aizdevumiem.

(V. V. Nr. 207 — 1922.)

1. 1922. g. 22. janvāra instrukciju par valsts aizdevumiem (Lik. un vald. rīk. kr. 1922. g., 52) papildināt ar sekošu:

Piezīme pie 8. p. Par aizdevumiem izpostītām un jaundibināmām saimniecībām ņemami 4% gadā, sākot ar 1925. g. janvārī. Līdz tam procenti nav ņemami. Šis noteikums attiecas arī saimniecībām, kā uz uz laukiem, tā miestos un pilsētās, kas cietušas no nepārvarāmām dabas parādībām (krusas un plūdiem).

2. 1922. g. 7. marta papildinājums instrukcijā par valsts aizdevumiem (Lik. un vald. rīk. kr. 1922. g., 63) ar šo atcelts.

Rīgā, 1922. g. 23. augustā.

Latvijas Satversmes Sapulces kopsēdē
1921. gada 4. novembrī pieņemtais

135. Likums

par bijušo Krievijas agrarbanku aizdevumiem
Latvijā.

(V. V. 254. n — 1921.)

1. nodaļa.

Par zemnieku un valsts muižnieku agrarbankām.

1. Prasību tiesība par aizdevumiem, kuri izsniegti uz nekustamiem īpašumiem Latvijā no zemnieku agrarbankas (Крестьянскій поземельный банкъ) un bijušās valsts muižnieku zemes bankas (Государственный дворянскій земельный банкъ), pārīet uz Latvijas valsti un atrodas finansu ministrijas zemes kredīta pārvaldes rīcībā.

2. Darījumos ar agrarbankām un to statutos paredzētie maksāšanas nosacījumi paliek spēkā ar noteikumu, ka atlīdzības normu, kuŗa ņemama pārvaldes izdevumu segšanai, nosaka finansu ministrs, vienojoties ar valsts kontroli.

3. Nokārtojot parādus par laiku līdz Latvijas-Krievijas miera līguma spēkā nākšanas dienai, atzīstami agrarbanku aizdevumu atmaksājumi, kuŗi izdarīti:

- a) bijušai Krievijas valdībai;
- b) okupācijas varām;
- c) Latvijas valsts zemju inspektoriem, apriņķu komandantiem vai citiem likumīgiem valdības priekšstāvjiem.

4. No 1. pantā minēto prasību realizēšanas ienākušās sumas izlietojamas zemnieku agrarbankas un valsts muižnieku zemes bankas izdoto ķīlu zīmju samaksai šādā apmērā un kārtībā: neaprobežotā apmērā un pilnā sumā samaksājamas: a) Latvijas pašvaldībām, Latvijas bāriņu iestāžu pārziņā esošām aizbildnībām vai aizgādībām, kā arī Latvijas kreditiestādēm piederošas ķīlu zīmes, ja tās iegūtas pirms šī likuma pieņemšanas dienas un b) ķīlu zīmes, kuŗas izdotas Latvijas robežās atrodšos lauku māju bijušiem īpašniekiem kā pārdevējiem par pirkuma sumu, ja ķīlu zīmes pieder viņiem vai viņu mantiniekiem.

Piezīme 1. Kreditiestādēm piederošas ķīlu zīmes samaksā, jamas šinī pantā paredzētā apmērā un kārtībā tikai tad, ja ķīlu zīmēs ieguldīti kreditiestādes pamata vai rezerves kapitāli.

Piezīme 2. Ķīlu zīmju samaksas aprēķini izdarāmi piemērojot 1920. g. 18. marta likumu par vienīgo maksāšanas līdzekli un agrāko līgumu un parādu nokārtošanu.

5. Ķīlu zīmes pieteicamas finansu ministrijas zemes kredita pārvaldei viena mēneša laikā, skaitot no attiecīga uzaicinājuma izsludināšanas dienas. Uzaicinājumu pieteikt ķīlu zīmes izsludina finansu ministrijas zemes kredita pārvalde „Valdības Vēstnesī” vienreiz ar aizrādījumu, ka pēc minēta termiņa notecēšanas pieteiktās ķīlu zīmes netiks ievērotas.

6. No minēto prasību realizēšanas ienākušo sumu varbūtējs atlikums pieskaitams valsts ienākumiem.

7. Noteikumus par grāmatvedību, naudas iemaksāšanas un uzglabāšanas kārtību, kā arī nosacījumus, kādā kārtā no 1. pantā minēto banku parādniekiem ienākušās sumas pārvedamas uz valsts ienākumiem, izdod finansu ministrs, saziņā ar valsts kontroli.

8. Zemnieku un muižnieku agrarbanku aizdevumi uz zemes īpašumiem, kuŗu platība nepārsniedz 15 hektarus un uz kuriem iesniegtais aizdevums 90% apmērā no taksētas īpašuma vērtības nepārsniedz 2000 krievu rubļus, atlaižami dzēšanas par atlikušo parādu un nokavētiem maksājumiem dzēšama no zemes (kreposta) grāmatām uz zemes kredita pārvaldes ziņojuma pamata.

Piezīme. Šī panta noteikumi attiecas arī uz citu tagad nacionalizētu krievu agrarbanku aizdevumiem un īpašumiem, kādi paredzēti šinī pantā.

9. Ķīlu tiesības, kuŗas nostiprinātas uz nekustamiem īpašumiem Latvijā par labu zemnieku agrarbankai vai valsts muižnieku zemes bankai, dzēšamas no zemes (kreposta) grāmatam

uz zemes kredīta pārvaldes apliecinājumu, ka parāds galīgi samaksāts, nepieturoties šīnī gadījumā pie notarielo nolikumu 363. p. par krestakta uzrādīšanu un civilprocesa 2081. panta noteikumiem.

2. nodaļa.

Par bijušām krievu akciju agrarbankām.

10. Donas zemes bankas (Донской земельный банкъ), Peterpils-Tulas agrarbankas (Петроградско-Тульский поземельный банкъ), Maskavas zemes bankas (Московский земельный банкъ) un Viļņas zemes bankas (Виленский земельный банкъ) prasību un pienākumu aizstāvēšanai Latvijā, kā arī savstarpējo attiecību likvidācijai starp minētām bankām un aizņēmējiem, Rīgas apgabaltiesa, uz zemes kredīta pārvaldes pieprasījumu, iecel kurateli civilprocesa 1940.—1946. pantu noteikumu kārtībā.

11. Aizgādņībai ir tiesība par samaksātiem aizdevumiem Latgalē sastādīt atcēluma rakstus un iesniegt vecākam notaram līdzīgi banku iestādēm.

12. Aizgādņi iesniedz norēķinus par savu darbību Rīgas pilsētas bāriņu tiesai, bet mēneša bilances iesūta finansu ministrijai.

136. Pārgrozījumi

1921. g. 4. novembra likumā par bijušo Krievijas agrarbanku aizdevumiem Latvijā.

(V. V. Nr. 206.—1922).

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā).

Likumā par bijušo Krievijas agrarbanku aizdevumiem Latvijā (Lik. un vald. rīk. krāj. 1921. g. 221.) 1., 8. un 9. pantus grozīt sekošā kārtā:

I. 1. pantu izteikt sekoši:

Prasību tiesības par aizdevumiem, kuŗi izsniegti uz nekustamiem īpašumiem Latvijā no zemnieku agrarbankas (крестьянский поземельный банкъ), bijušās valsts muižnieku zemes bankas (государственный дворянский поземельный банкъ) un bijušās valsts muižnieku zemes bankas sevišķās daļas (особый отдѣлъ), pāriet uz Latvijas valsti un atrodas valsts zemes bankas rīcībā.

II. 8. panta vārdu „zemes kredīta pārvaldes“ vietā likt vārdus „valsts zemes bankas“.

III. 9. pantu izteikt sekoši:

Kīļu tiesības, kuŗas nostiprinātas uz nekustamiem īpašumiem Latvijā par labu zemnieku agrarbankai vai valsts muižnieku zemes bankai vai pēdējās sevišķai daļai, dzēšamas no zemes (krestosta) grāmatām uz valsts zemes bankas apliecinājumu,

ka parāds galīgi samaksāts, nepieturoties šīnī gadījumā pie notarielo nolikumu 363. p. par krepostakta uzrādīšanu un civilpr. likuma 2081. panta noteikumiem.

Rīgā, 1922. g. 7. septembrī.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g.
21. marta kopsēdē pieņemtie

137. Valsts zemes bankas statuti.

(V. V. Nr. 70.—1922.).

1. nodaļa.

Vispārējie noteikumi.

1. Valsts zemes banka dibināma aizdevumu izsniegšanai uz lauku nekustamiem īpašumiem.

2. Zemes bankas darbības rajons ir Latvija; bankas pārvalde atrodas Rīgā. Bankai ir tiesība ar finanšu ministra atļauju pēc vajadzības atvērt nodaļas, ne vairāk kā vienu katrā apgabalā, bet agentūras un pilnvarotos iecelt pēc vajadzības.

3. Zemes banka izsniedz ilggadējus aizdevumus vienīgi bankas ķīlu zīmēs. Apgrozībā izlaistas ķīlu zīmju nominalvērtība nevar pārsniegt uz iekļātiem īpašumiem bankai par labu zemes grāmatās koroborēto resp. pie vecākā notara krepostgrāmatās atzīmēto nodrošinājumu kopsumu (30. p.).

4. Zemes bankas ķīlu zīmēs nodrošināšanas ar bankā iekļātiem īpašumiem un visiem valsts līdzekļiem.

5. Ķīlu zīmēs izlaiž uz uzrādītāju; visām ķīlu zīmēm ir vienlīdzīgas tiesības, neatkarīgi no laika, kad tās izlaistas. Ķīlu zīmju nominalvērtība, rentes norma, izlaišanas un dzēšanas kārtība nosacīta šo statutu 55.—66. p. p.

6. Ķīlu zīmēs pieņem kā drošību visos valsts uzņēmumos un darbos par to nominalvērtību. Ķīlu zīmēs var noguldīt bāriņu un dažādus sabiedriskus kapitalus, tāpat arī akciju biedrību, kredit- un citu iestāžu rezerves kapitalus un brīvās sumas.

7. Nodibinot zemes banku, valsts aizdod tai vienu miljonu zelta franku lielu pamata kapitalu bankas operāciju nodrošināšanai. Pamata kapitalam, kopā ar bankas rezerves kapitalu, vinmēr jābūt tādā apmērā, ka kopsuma sastāda ne mazāk par 5% no apgrozībā izlaisto ķīlu zīmju nominalvērtības.

8. Iekļājamo īpašumu taksācijas noteikumus, bankas un tās vietējo iestāžu darb- un grāmatvedības un pārskatu sastādīšanas kārtību nosaka sevišķa instrukcija. Instrukciju sastāda bankas valde un apstiprina finanšu ministrs saziņā ar zemkopības ministri, bet zīmējoties uz grāmatvedību un pārskatiem — saziņā ar valsts kontroli. Instrukcijas, kuŗas īmējas uz aizņēmējiem vai bankas vērtspapīru turētājiem — publicējamās „Valdības Vēstnesī“.

9. Zemes banka lieto zīmogu, kuŗa vidū atrodas valsts ģērbonis un ap pēdējo uzraksts: „Valsts zemes banka“.

II. nodaļa.

Bankas pārvalde.

10. Zemes banku pārvalda valde, kuŗas darbība padota finansu ministra pārraudzībai.

11. Bankas valde sastāv no pārvaldnieka, viņa biedrā un trim valdes locekļiem, kuŗus iecel ministru kabinets uz finansu ministra priekšlikumu.

12. Valde, kā zemes bankas likumīgā priekšstāve visās vietās, rīkojas bez sevišķas pilnvaras likumu un šo statutu robežās. Viņa vada bankas lietas un operācijas, glabā un atbild par bankas mantu, kā arī par bankai uzticētām mantām.

13. Valdes sevišķi pienākumi ir:

- a) pārbaudīt nodrošinājumus, kuŗus uzdod aizdevumu pieprasītāji;
- b) izdarīt nekustamo īpašumu taksāciju, ar kuŗiem aizdevumus nodrošina, un noteikt izsniedzamo aizdevumu lielumu;
- c) izsniegt aizdevumus;
- d) pieņemt maksājumus no aizņēmējiem, piedzīt aizdevumus un soda naudas;
- e) spert soļus ļaunprātību un nekārtību novēršanai iekārtās saimniecībās, lai novērstu īpašumu vērtības mazināšanos;
- f) dod rīkojumus, zīmējoties uz ķīlu zīmju izlaišanu, dzēšanu un iznīcināšanu;
- g) izdarīt ķīlu zīmju izlozējumus;
- h) izmaksāt rentes pret kuponiem un atmaksāt kapitalu par izlozētām ķīlu zīmēm;
- i) vest grāmatas un sastādīt gada pārskatus;
- j) pieņemt un atlaist bankas ierēdņus, pie kam bankas pilnvarotos un nodaļu vadītājus amata apstiprina finansu ministrs;
- k) kontrolēt aizdevumu lietderīgu izlietošanu tiem mērķiem, kuŗiem tie izsniegti;
- l) lemt par nekustamu īpašumu iegūšanu un iekāļāšanu bankas pašas vajadzībām.

14. Bankas valde sapulcējas ne retāki, kā rezi nedēļā. Sēdes vada bankas pārvaldnieks, vai, viņam klātneesot, viņa Valdes lēmumi ir pilntiesīgi, ja pie lemsšanas piedalās ne mazāk kā trīs locekļi, to starpā pārvaldnieks vai viņa biedrs. Lēmumi pieņemami ar absolūtu balsu vairākumu. Balsīm vienādi daloties, izšķir priekšsēdētāja balsis.

15. Bankas valde savā starpā sadala darbus un noteic, kādas nozares atrodas zināmu locekļu pārziņā un vadībā.

16. Pārvaldniekam piekrīt valdes lēmumu izpildīšana un viņa pienākumi ir:

- a) uzaudzīt bankas darbību, statutu un instrukciju izpildīšanu un bankas vērtību uzglabašanu;
- b) noteikti iekšējo darb- un grāmatvedības kārtību;
- c) sadalīt darbu starp bankas personālu;
- d) izdarīt izdevumus ar tiesību pārvest kreditus apstiprināta budžeta robežās.

Pārvaldnieka pienākumus viņa prombūšanas gadījumos izpilda viņa biedrs.

17. Valdes lēmumus par nekustama īpašuma iegūšanu bankas vajadzībām, tā iekļāšanu un pārdošanu apstiprina finansu ministrs.

18. Bankas personāla štatu apstiprina ministru kabinets atkarībā no bankas operāciju attīstības.

19. Nodaļas atveļ un slēdz valde 2. pantā nosacītā kārtībā; tās atrodas valdes tiešā pārziņā un darbojas šo statutu, kā arī instrukciju un rīkojumu robežās.

20. Līdz nodaļu atklāšanai, to uzdevumus izpilda bankas pilnvarotie. Pilnvaroto pienākumus, darbības rajonu un viņu dzīves vietu nosaka valde.

III. nodaļa.

Ilgtermiņa aizdevumu izsniegšana.

21. Zemes banka izsniedz aizdevumus:

- a) zemes iegūšanai;
- b) mantošanas tiesību nokārtošanai;
- c) apbūvēšanai un meliorācijai;
- d) lauksaimnieciskiem pasākumiem;
- e) senāko hipotekū parādu nokārtošanai.

Aizdevumus izsniedz pret nekustamo īpašumu iekļāšanu uz 13, 18, 28, 41 un 55^{1/2} gadiem.

P i e z ī m e. Likumā paredzētie aprobežojumi, kuŗi attiecas uz piešķirtas zemes gabaliem Latgalē (надъльные земли), nav šķērslis zemes iekļāšanai.

22. Aizdevumus izsniedz bankas ķīlu zīmēs pēc to nominalvērtības (55. līdz 66. p. p.).

23. Aizdevumi nedrīkst pārsniegt $\frac{3}{4}$ no nekustamo īpašumu bankas noteiktās vērtības.

P i e z ī m e. Aizdevumus zemes iegūšanai no valsts zemes fonda, banka izsniedz pilnā apmērā, par kādu valsts atsavina zemi jauniem saimniekiem. Papildu aizdevumus uz jaundibinātiem zemes īpašumiem izsniedz pēc vispārējās kārtības.

24. Novērtējot bankā iekļājamās īpašumus, ņemami vērā zemes un ēku īpatnības un saimnieciskie apstākļi, kuŗiem ir patstāvīgs iespaids uz ienākumiem. Novērtēšana izvedama pēc tarifiem, kuŗus nosaka 8. p. minētā instrukcija.

25. Aizdevumu izsniedz tikai uz tādu īpašumu, kuram zemes grāmatu nodaļā ir atsevišķa vieta kā patstāvīgam nekustamam īpašumam. Uz jaundibinātiem īpašumiem aizdevumu izsniedz pēc to izdalīšanas par patstāvīgiem, ierādot tiem atsevišķu vietu zemes grāmatās.

Latgalē aizdevumus izsniedz pagaidām tikai uz tādiem nekustamiem īpašumiem, kuŗi pieder aizņēmējam uz dzimts-īpašuma tiesībām, ja šīs tiesības pierādītas:

- a) attiecībā uz zemnieku piešķirto zemi (надѣльная земля) ar izrakstiem no krepostgrāmatām (notariata nolikuma 190. pants), vai ar kādu no dokumentiem, kuŗi uzskaitīti sevišķi pie IX. sējuma pieliktā vispārējā zemnieku nolikuma 23⁸. panta, 1910. g. izdevumā (Общее положение о крестьянахъ, особое приложение къ тому IX. по прод. 1910. г.);
- b) attiecībā uz pārējo īpašumu — tikai ar tiem izrakstiem no krepostgrāmatām (notariata nolikuma 190. pants), kuŗi izdoti no Latgales apgabala tiesas vecākā notara.

26. Aizņēmējs sedz visus izdevumus, kuŗi saistīti ar īpašumu iekūlāšanu, kā arī pilda bankas noteikumus attiecībā uz darbvedību, un papildu dokumentu un ziņu izsniegšanu par iekūlājamo īpašumu.

27. Pieprasot aizdevumu, aizņēmējs iesniedz bankas valdei lūgumu līdz ar sekošiem dokumentiem:

- a) zemes grāmatu nodaļas izrakstu par iekūlājamo nekustamo īpašumu;
- b) pašvaldības iestādes apliecību par valsts, komunalo un citu īpašumu maksājamo nodokļu lielumu, kā arī par nenomaksātiem nodokļiem;
- c) iekūlājamā īpašuma zemes planu un ēku sarakstu.

28. Pieprasot aizdevumu uz nekustamu īpašumu, kas atrodas Latgalē, aizņēmējs iesniedz bankas valdei sekošus dokumentus:

- a) dokumentus, kas uzskaitīti šo statutu 27. panta b un c punktus;
- b) dokumentu par iekūlājamo īpašumu (šo statutu 25. p.) vai šī dokumenta notariāli apliecinātu norakstu;
- c) Latgales apgabala tiesas vecākā notara apliecību par aizliegumiem, kuŗi uzlikti uz iekūlājamā īpašuma, vai par tādu aizliegumu neesamību (2. piezīme pie notariata nolikuma 154. p.);
- d) ķīlu apliecību (notariata nolikuma 192¹. pants un pielikums pie šī panta piezīmes).

29. Ja ķīlu zīmju aizdevumu vēlas nodrošināt ar izdarītiem meliorācijas darbiem, uzbūvētām ēkām u. t. t., tad aizņēmējam bez jau iepriekšējā pantā minētiem dokumentiem, jāiesniedz bankas valdei izdarīto darbu plani un piederīgas valsts un paš-

valdības iestādes apliecība pēc 8. p. minētās instrukcijas norādījuma par izvesto darbu saimniecisko vērtību.

30. Piešķirtā aizdevuma nodrošināšanai aizņēmējs izdod par visu aizdevumu sumu parāda rakstu, kuŗu attiecīga zemes grāmatu nodaļa korborē uz iekļājamo nekustamo īpašumu, bet Latgalē, bez parāda raksta sastādīšanas, aizdevums nodrošināms arī piemērojoties pielikumam pie notariata nolikuma 192¹. panta piezīmes.

31. Bankai par labu hipoteka ieņem pirmo pēc kārtas vietu un tālab aizdevumus izsniedz vienīgi uz nekustamiem īpašumiem, kuŗi nav apgrūtināti ar zemes grāmatu nodaļās korborētiem, resp. pie vecākā notara krepostgrāmatās atzīmētiem parādiem, izņemot zemes bankai par labu, vai, ja pārējie kreditori dod savu piekrišanu, zemes bankas aizdevumam piešķirt pirmtiesības. Pretējā gadījumā no atļautā aizdevuma banka samaksā uz iekļājamo īpašumu agrāk nostiprinātos parādus.

32. Parādu rakstā ievedami nosacījumi, zem kādiem īpašums iekļāts, kā arī saistība līdz parāda samaksai:

- a) nedalīt un neatsavināt bez bankas atļaujas iekļāto īpašumu;
- b) bez bankas ziņas nesaņemt no īpašuma nomniekiem maksājumus uz priekšu ilgāk par vienu gadu;
- c) nepār lot nociršanai bez bankas atļaujas uz īpašuma augošo mežu, ja tas pie taksācijas ir ievērots;
- d) nepārdot un nenoplēst bez bankas atļaujas uz iekļātās zemes atrodošās ēkas vai būves;
- e) apdrošināt ēkas pret ugunsgrēku un nelaimes gadījumiem, pie kam apdrošināšanas biedrība izraugāma ar bankas valdes piekrišanu.

33. Gadījumā, ja aizņēmējs statutu 32. panta minētos pienākumus neizpilda, bankai ir tiesība prasīt pirms termiņa visa aizdevuma vai daļas atmaksu; ja aizņēmējs labprātīgi neizpilda šo prasību, tad banka var prasīt tiesas rīkojumu iekļātā nekustamā īpašumā pārdošanai civilprocesa likumu 1845.—1865. un 1867. — 1888. punktu kārtība.

IV. nodaļa.

Aizņēmēju maksājumi, parādu dzēšana un citas attiecības starp zemes banku un aizņēmējiem.

34. Kīlu zīmju aizņēmēju pienākums ir līdz sava parāda dzēšanai maksāt par katriem notecējušiem 6 mēnešiem 1. maijā un 1. novembrī pastāvīgus pusgada maksājumus, kuŗos ietilpst:

- a) rentes par aizdevumu;
- b) parāda deldēšanas procentuala maksa;
- c) bankas izdevumu segšana.

35. Rentes normu, kuŗu banka ņem par aizdevumu un aizdevuma termiņam piemērotu deldēšanas procentu (34. p. b

punkts), nosaka arī parāda dzēšanas planu, kuŗu apstiprina finansu ministrs.

36. No regulariem deldēšanas maksājumiem (34. p. b punkts) krājas parāda deldēšanas fonds, kuŗam pieskaita katru pusgadu arī rentes par iepriekš ienakušām sumām.

37. Deldēšanas fonds uzskatāms kā iekļātā nekustamā īpašuma neatdalāms piederums un tālab pie īpašuma pārdošanas vai atsavināšanas citādā ceļā deldēšanas fonds pāriet uz jauno īpašnieku. Ar deldēšanas fondu parāds uzskatāms par dzēstu, ja fonds sasneidzis izsniegto aizdevumu sumu.

38. Maksājumu normu, kuŗa ņemama bankas pārvaldes izdevumu segšanai (34. p. c. punkts), noteic bankas valde un apstiprina finansu ministrs; vajadzības gadījumā šo normu tāda pat kārtībā var grozīt.

39. Apdrošināšanas polise resp. apliecība (32. p.) cedējama uz bankas vārdu un uzglabājama bankā. Parādniekam pašam polise jāatjauno un pierādījumi par to jāiesniedz bankai 8 dienas pirms termiņa notecēšanas. No apdrošināšanas atbildības banka ietur vajadzīgo daļu savu prasību segšanai; bet ja aizņēmējs dod garantiju, ka zaudējuma sumu viņš izlietos nodegušo ēku būvēm, inventara iegādāšanai u. t. t., — tad bankas valde var izniegt no apdrošināšanas biedrības saņemto naudu pa daļām vai visu uzreizī tieši aizņēmējam.

40. Ja aizņēmējs noliktā laikā (39. p.) nenomaksā apdrošināšanas premiju, tad banka to izdara no savas puses un iekasē izlikto sumu tādā pat kārtībā, kā nokavētos maksājumus (43. p.).

41. Nosacītos termiņos neiemaksātie (34. p.) nepagarinātie maksājumi skaitās par parādu, par kuŗu maksājama soda nauda 1 proc. par katru pilnu vai iesāktu nokavēto mēnesi, pie kam nepilni mēneši skaitās par pilniem un nepilni rubļi par pilniem.

42. Soda nauda uz aizņēmēja lūgumu bankas valde var atlaist vai pamazināt un nokavētos maksājumus pagarināt, ja nokavējumu valde atzīst par attaisnojamu.

43. Ja nokavēto maksājumu nenomaksā pusgada laikā pēc termiņa notecēšanas un tā nomaksai nav doti atvieglinājumi (42. p.), tad uz bankas pieprasījumu apgabaltiesa uzdod tiesas pristaviem bankas aizdevuma piedzišanu pēc civilprocesa likuma un šo statutu noteikumiem. Lūgumā īpašuma pārdošanai vairāksolišanā jāuzrāda aizdevuma suma, termiņš, no kuŗa nav samaksātas rentes, un īpašuma novērtēšanas lielums, klātpieliekot izrakstu no zemes grāmatām.

44. Lai piedzitu bankas prasību, uzliedot arestu uz īpašuma ienākumiem vai noliedot īpašumu pārdošanai vairāksolišanā, nav vajadzīga tiesas iztirzāšana, bet apgabala tiesa uz zemes grāmatu nodaļas izraksta un bankas valdes lūguma pamata izdod bankai rīkojumu pēc civilprocesa noteikumiem un norāda tiesas pristavu tā paša likuma norādītā kārtībā.

45. Nekustama īpašuma aprakstīšanu un tā novērtēšanu tiesas pristavs izdara tikai tadā gadījumā, ja bankas valde to pieprasa; no bankas valdes atkarājas aprakstīt un apķīlāt arī aizņēmēja kustamo mantu, lai to kopā ar nekustamo īpašumu bankas prasību piedzišanai liktu uz pārdošanu.

46. Bankas valde var nelikt uz pārdošanu, vai atcelt jau nolikto īpašuma pārdošanu, ja nokavēto maksājumu nolidzināšanu tā atzīst par nodrošinātu.

47. Termiņš īpašuma pārdošanai vairāksolišanā noliekams pēc 2 mēnešiem, skaitot no publikācijas dienas „Valdības Vestnesī“ un vienā no vietējiem dienas laikrakstiem. Par īpašuma pārdošanu tiesas pristavam jāpublicē nekavējoties pēc apgabala tiesas ziņojuma saņemšanas. Reizē ar publikāciju tiesas pristavs piesūta parādniekam pavēsti, ka viņa nekustams īpašums tiks uz pārdošanu, uzrādot novērtēto sumu, un paziņo zemes grāmatu nodaļai par attiecīgās atzīmes ierakstīšanu, ka piedzišana vērsta uz ieķīlāto nekustamo īpašumu.

48. Pārdodot vairāksolišanā zemes bankā ieķīlātu īpašumu, neraugoties uz to, kas pārdošanu pieprasījis, vairāksolišana sākama no sumas, ne mazākas par bankas parādu (atlikušais kapitāls, nokavētas rentes, soda nauda, tiesas izdevumi) kopā ar citām prasībām, kuŗām ir priekštiesības pirms bankas prasībām.

49. Ja tiesa atzīst pirmo ūtrupī par nelikumīgu vai pirmā ūtrupē nesasola 48. pantā nolikto sumu, tad tiesas pristavs noliek otru ūtrupī pēc 14 dienām, skaitot no sludinājuma dienas. Bet ja arī otrā ūtrupē neviens nenasola 48. p. kārtībā ierēķināto sumu, tad bankas valde var lūgt nostiprināt īpašumu uz bankas vārdu vai atļaut to nostiprināt vairāksolitājam, kaut arī nosolitā suma nesedz bankas prasību.

50. Aizņēmējam ir tiesība katrā laikā dzēst savu parādu zemes bankai pavisam vai kādu daļu no tā. Šim mērķim viņš var:

- a) lūgt zemes banku ieskaitīt savu deldēšanas fondu aizdevumu mazināšanai vai galīgai samaksai;
- b) iesniegt bankas valdei tādas pat kategorijas ķīlu zīmes (pēc rentes normu un dzēšanas noteikumiem), kādas viņam izsniegtas aizdevumu saņemot;
- c) iemaksāt skaidrā naudā tādu sumu, kāda nepieciešama, lai izpirktu pēc nākošās tuvākās izlozes par attiecīgu sumu ķīlu zīmes no tās kategorijas, kādas aizņēmējam izsniegtas.

51. Parādu atmaksājot pirms termiņa notecēšanas, kā minēts 50. p., pusgadu maksas aprēķina pilnā mērā arī par tekošo termiņu; bet ja parādu atmaksā notiek aprīļa vai oktobra mēnešos, tad maksājumi jānolidzina arī par nākošo termiņu.

52. Parādu dzēšot zemes banka taisa dzēšanas atzīmes uz attiecīga skaita ķīlu zīmēm, kuŗas samaksātas pēc izlozējumiem no aizņēmēja deldēšanas fonda vai no parāda dzēšanai skaidrā naudā iemaksātām sumām (50. p. a un c punkti), vai

arī uz ķīlu zīmēm, kuŗas iesniedz pats aizņēmējs (50. panta b. punkts); šīs ķīlu zīmes, kopā ar krepostaktu nosūta finansu ministrijai, kuŗa uzraksta uz krepostakta, par kādu sumu ķīlu zīmes izņemtās no apgrozības un dzēstas, bet uz pēdējam finansu ministrija arī no savas puses taisa dzēšanas atzīmi. Pēc tam bankas valde nosūta krepostaktu uz zemes grāmatu nodaļu līdz ar priekšlikumu dzēst atmaksāto parādu no zemes grāmatām.

53. Aizņēmējam ir tiesība ne ātrāk, kā pēc viena gada no aizdevuma noslēgšanas dienas, nepalielinot parāda sumu, pārmainīt vienu ķīlu zīmju aizdevumu kategoriju ar otru.

Šādam nolūkam aizņēmējs iesniedz bankas valdei par attiecīgu sumu ķīlu zīmes no tās kategorijas, kādas viņam izsniegtas, un banka izdod viņam par to pašu sumu jaunas ķīlu zīmes ar lielāku vai mazāku rentes normu, izmainot līdz ar to pusbada maksājumu lielumu.

54. Ja aizņēmēja deldēšanas fonds ir sasniedzis no bankas valdes nosacīto normu, tad banka par šādu sumu var izlaist un izsniegt aizņēmējam dzēsto ķīlu zīmju vietā jaunas, ievērojot 52. un 66. p.p. noteikumus.

Piezīme. Deldēšanas fonda daļa, kuŗa nesasniedz vienas ķīlu zīmes nominalvērtību, izmaksājama skaidrā naudā.

V. nodaļa.

Ķīlu zīmes.

55. Ķīlu zīmju nominalvērtību, formu, izlaišanas noteikumus apstiprina finansu ministrs, bet procentu lielumu noteic likumdošanas kārtībā.

56. Pēc parāda raksta ierakstīšanas zemes grāmatās, resp. pēc tā apstiprināšanas no vecākā notara, bankas valde nosūta gatavas ķīlu zīmes līdz ar krepostaktu finansu ministrijai. Finansu ministrija pārliecinājas, ka izgatavoto ķīlu zīmju nominalvērtība nepārsniedz zemes grāmatās ierakstīto, resp. pie vecākā notara apstiprināto parādu, atzīmē uz krepostakta izgatavoto ķīlu zīmju kopvērtību, bet uz katras ķīlu zīmes, ka tā izgatavota uz nostiprināta parāda raksta pamata, un pēc tam nosūta ķīlu zīmes un krepostaktu atpakaļ bankas valdei.

57. Zemes banka izlaiž ķīlu zīmes uz uzrādītāju, bet ja ķīlu zīmes īpašnieks to vēlas, bankas valde atzīmē uz tām īpašnieka vārdu un uzvārdu. Uz vārdu izrakstītās ķīlu zīmes var pāriet jauna īpašnieka rokās ar zemes bankas atzīmi uz ķīlu zīmēm un bankas grāmatās. Ķīlu zīmēm klāt ir kuponu lapa uz 10 gadiem un talons jaunas kuponu lapas saņemšanai. Kuponu lapas un taloni ir uz uzrādītāju.

58. Ķīlu zīmes izņem no apgrozības un dzēš:

- a) izmaksājot par izlozētām ķīlu zīmēm to nominalvērtību skaidrā naudā;

b) iznīcinot ķīlu zīmes, kuŗas iesniegtas parādu dzēšanai (50. p. b punkts).

Izlozētās ķīlu zīmes izpērk vienā no termiņiem, kad nolikta kuponu samaksas no izsludinātās samaksas dienas apstājas arī rentes pieaugšana par izlozētām bet termiņā neiesniegtām ķīlu zīmēm.

Piezīme. Saņemot atmaksu par izlozētām ķīlu zīmēm, jāiesniedz visi nenotecējušie kuponi, ja tādus neuzrāda, to kopsumu atvelk no kapitāla.

59. Ķīlu zīmju izlozi (tiražu) zemes banka izdara publiski, 2 reizes gadā, bet ne vēlāk kā 3 mēnešus iepriekš termiņa, kad nolikta izlozēto ķīlu zīmju atmaksa.

60. Katru pusgadu izlozē ķīlu zīmes par tādu sumu, kāda iekrājas iepriekšējā $\frac{1}{2}$ gada termiņā:

a) no deldēšanas maksājumiem un deldēšanas fonda rentēm (36. p.);

b) no parāda atmaksājumiem skaidrā naudā (50. p. e punkts).

61. Divu nedēļu laikā pēc izlozes dienas banka izsludina „Valdības Vēstnesī“ un, pēc bankas ieskata, arī citos laikrakstos izlozēto ķīlu zīmju numurus. Šinī sludinājumā uzrādams termiņš, kad izlozētās ķīlu zīmes samaksās, kā arī pievedami to ķīlu zīmju numuri, kuŗas izlozētas iepriekšējos lozējumos, bet atmaksai vēl nav iesniegtas.

62. Neatkarīgi no ķīlu zīmju dzēšanas ar regulāriem izlozējumiem (60. p.), ar finansu ministra atļauju zemes banka konversijas nolūkā var izpirkt par nominalvērtību visas ķīlu zīmes vai tikai daļu no tām.

63. Lai pamazinātu par ķīlu zīmēm maksājamo rentes normu, bankas valde uzaicina ar sludinājumiem „Valdības Vēstnesī“ un citos laikrakstos iesniegt tai 6 mēnešu laikā tās ķīlu zīmes, kuŗu īpašnieki nevēlas pēc viena gada notecēšanas saņemt pazeminātas rentes. Iesniegto ķīlu zīmju un nenotecējušo kuponu vietā banka izdod kvīti, pret kuŗu pēc viena gada, skaitot no publikācijas dienas, izmaksā ķīlu zīmju nominalvērtību un rentes līdz atmaksas dienai pēc vecā samēra. Pēc šī termiņa notecēšanas par pieteiktām ķīlu zīmēm pārtrauc procentu pieaugšanu, bet likumīgo sumu izmaksā kvītes uzrādītajam.

64. Ja kuponus un izlozētās vai konversijas nolūkā izpirkšanai noliktās ķīlu zīmes neiesniedz samaksai 10 gadu laikā, skaitot no izsludinātā termiņa, attiecīgās naudas sumas pāriet bankas īpašumā.

65. Ja nozaudēta uz vārdu izdota ķīlu zīme (57. p.), tad īpašnieks var iesniegt bankas valdei paziņojumu. Bankā publicē uz īpašnieka rēķina „Valdības Vēstnesī“ un izsludina pazaudēto ķīlu zīmi līdz ar talonu par nederīgu un pēc 6 mēnešiem izsniedz īpašniekam jaunu ķīlu zīmi ar talonu, bet bez tekošās kuponu lapas. Par nozaudētām ķīlu zīmēm, kuŗas izdotas uz uzrādītajū, ziņojumus nepieņem.

66. Izniedzot jaunas ķīlu zīmes apmainamo vai arī deldešanas fonda sumām izpirkto ķīlu zīmju vietā, kā paredzēts šo statutu 53. un 54. p. p., finanšu ministrija taīsa uz tām dzēšanas atzīmi, bet uz jaunām ķīlu zīmēm 56. p. paredzēto uzrakstu. Tādā pat kārtībā izlaižamas jaunas uz vārdu izrakstītas ķīlu zīmes nozaudēto vietā (65. p.).

VI. nodaļa.

Īstermiņa operācijas.

67. Neatkarīgi no ilggadējiem ķīlu zīmju aizdevumiem, zemes banka var izsniegt arī aizdevumus skaidrā naudā uz īsiem termiņiem.

68. Aizdevumus uz īsiem termiņiem zemes banka izsniedz no līdzekļiem, kuŗus speciali šim nolūkam zemes bankai aizdod valsts, vai no bankas sevišķa kapitāla brīvām sumām (80. p.), Īstermiņa aizdevumus izsniedz uz laiku, ne ilgāku par 3 gadiem:

- a) saimniecības ēku būvei;
- b) zemes nosusināšanas un applūdināšanas projektu izvešanai;
- c) zivju saimniecību un citu lauksaimniecisku pasākumu ierīkošanai;
- d) lauksaimniecības inventāra iegādāšanai.

P i e z ī m e. Aizdevumi uz īsiem termiņiem izsniedzami pēc iespējas caur kredītkooperatīviem.

69. Īstermiņa aizdevumi nodrošināmi ar aizņēmēja kustamu vai nekustamu mantu vai galvniekiem.

70. Aizdevumu izsniedz pēc iesniegtā darba plāna un aprēķinu caurskatīšanas, ņemot vērā piederīgas valsts vai pašvaldības iestādes atsauksmi par projektēto darbu saimniecisko vērtību un atmaksāšanos.

71. Darba plānā jāuzrāda, kad projektētie darbi galīgi tiks izvesti, un jāieved īsāki termiņi atsevišķu darba daļas nobeigšanai. Aizdevumu sumu izsniedz pa daļām; izmaksājamās sumas nedrīkst pārsniegt normu, kuŗa nepieciešama tekošo darbu veikšanai ne ilgāki, kā 6 mēnešu laikā. Kontroli par darba izvešanu izdara piederīga valsts iestāde, pašvaldības organi vai bankas pilnvarotās iestādes un personas.

72. Aizņēmēja pienākums ir apdrošināt pret uguni visu to mantu, ar kuŗu nodrošināts aizdevums, ievērojot kārtību, kuŗa noteikta šo statutu 39. un 40. p. p.

73. Kad īstermiņa aizdevums lietderīgi izlietots ēku būvēm, nederīgas zemes iekopšanai, zemes kultūras uzlabošanas darbiem, caur ko īpašuma vērtība pacēlusēs, īsā termiņa aizdevumu var pārvērst par ilggadēju ķīlu zīmju aizdevumu 21.—30. p. p. noteikumu kārtībā.

74. Tuvākus noteikumus par īstermiņu aizdevumiem, rentes lielumu, nodrošināšanu un uzraudzības kārtību, atkarībā no noteikumiem, zem kādiem valsts aizdod bankai līdzekļus priekš

šīm operacijām (68. p.), izstrādā bankas valde un apstiprina ministru kabinets.

VII. nodaļa.

Bankas kapitāli un pārskati.

75. Bankas ieņēmumi sastādas no :

- a) termiņu maksājumu daļas, kuŗa paredzēta pārvaldes izdevumiem ;
- b) sodu naudām par nokavētiem maksājumiem un procentēm par pagarinātiem maksājumiem ;
- c) peļņas, kuŗu dod bankas īpašumi un kapitāli ;
- d) 10 gadu laikā neizpemtām rentēm un tiražētām ķīlu zīmju atmaksām (64. p.) ;
- e) dažādiem ieņēmumiem.

Pie bankas izdevumiem pieder pārvaldes un operāciju izdevumi pēc budžeta.

76. Bankas valdes un operāciju izdevumus sedz no ienākumiem. Izdevumu budžetu sastāda valde un finansu ministrs to iesniedz ministru kabinetam apstiprināšanai. Pie budžeta sastādīšanas neparedzētos papildu kreditus apstiprina tādā pat kārtībā. Nepieciešamus, steidzošus izdevumus ārpus budžeta izdara ar finansu ministra atļauju, iesniedzot bez kavēšanās papildu budžetu augstāk minētā kārtībā.

77. No tīras gada peļņas, kuŗu aprēķina, atskaitot no ieņēmumiem izdevumus (76. p.) un zaudējumus, 10% piešķir valsts ieguldītā pamata kapitāla atmaksai ; pārējo daļu pieskaita rezerves kapitālam, saskaņā ar 78. un 80. p. p. noteikumiem.

78. Rezerves kapitāls krājams izlaisto bankas ķīlu zīmju un kuponu nomaksas nodrošināšanai un varbūtējo zaudējumu segšanai.

Rezerves kapitāls sastādās no 90% lieliem ikgadējiem atskaitījumiem no bankas tīras peļņas un rezerves kapitāla procentiem. Rezerves kapitālu šādā kārtā pavairo, līdz tas sasniedz 10% no apgrozībā izlaisto ķīlu zīmju kopvērtības. Kad zaudējumu segšanai nākas izlietot kādu daļu no rezerves kapitāla, tad nākošos gados atskaitīšana no tīras peļņas rezerves kapitālam atkal atjaunojama augstāk pievestā kārtībā, līdz rezerves kapitāls sasniedz šinī pantā noteikto normu.

79. Pusī no pamata un rezerves kapitāla var iegulgt drošos vērtspapīros, kamēr otro pusī — citās bankās uz tekoša rēķina.

Piezīme. Vērtspapīrus, kuŗos var ieguldīt zemes bankas kapitālus, nosaka finansu ministrs.

80. Ja rezerves kapitāls sasniedzis 78. p. minēto apmēru, tad tīras peļņas sadalīšana notiek sekošā kārtībā : 50% bankas sevišķam kapitālam un 50% piekrit pamata kapitāla atmaksai, (7. p.), bet kad pamata kapitāls atmaksāts, 50% no tīras peļ-

ņas ieskaita valsts ienākumos. Sevišķais kapitāls izlietojams pēc finansu ministra ieskata bankas vai vispārības labā.

81. Bankas operācijas gads skaitās no 1. janvāra līdz 31. decembrim.

Piezīme. Ja bankas darbību atklāj pēc 1. jūlija, tad atklāšanas gadu pierēķina pie nakošā gada.

82. Bankas gada pārskatu sastāda bankas valde un iesniedz finansu ministram apstiprināšanai. Gada pārskatā ievietojamās ziņas nosaka instrukcija (8. p.).

Bilances un gada pārskati publicējami „Valdības Vēstnesī” un pēc valdes lēmuma arī citos laikrakstos.

83. Domu starpības un citus jautājumus, kuŗi celtos pie šo statutu izpildīšanas, izšķir finansu ministrs.

84. Gadījumi, kuŗi nav šinīs statutos paredzēti, padoti vispārējiem likumiem, kā pastāvošiem, tā arī uz priekšu izdodamiem.

85. Likums stājas spēkā no izsludināšanas dienas.

138. Valsts zemes bankas paskaidrojumi.

I. Jaunsaimniekiem.

Par zemes bankas īstermiņa aizdevumiem.

Nr. 1-a 1923. g.

1. Kādiem mērķiem izsniedz.

Zemes banka izsniedz naudas aizdevumus ēku būvei un ēku remontiem, dzīvā un nedzīvā inventāra iegādāšanai un sējumu platības pavairošanai.

3. Cik aizdod.

Koka ēku būvei aizdod līdz 1,000 latiem, mūra (ugunsdr.) būvēm līdz 2,000 latiem, zirgu iegādāšanai līdz 400 latiem, pārējam inventāram kopā līdz 300 latiem, nederīgas zemes kultivēšanai bez meliorācijas plāna līdz 400 latiem. Visos gadījumos ņem vērā arī zemes platību. Lauksaimniecībai izsniedz — Latgalē sākot no 3 ha, — pārējā Latvijā sākot no 5 ha ar tādu aprēķinu, lai aizdevums nepārsniegtu 60—100 latu uz 1 hektaru, bet kopumā ne vairāk par 2,000 latiem uz vienu jaunsaimniecību.

3. Kad aizdevumu var pieprasīt.

Jaunsaimnieki var pieprasīt aizdevumu, kad zemes piešķiršana apstiprināta Centrālā zemes ierīcības komitejā. Aizdevumus ēku būvēm var pieprasīt, kad būvmateriāls sagādāts.

4. Aizdevuma noteikumi.

Līdz 1925. g. 1. janvārim jaunsaimniekiem aprēķina 1% gadā bankas izdevumu segšanai, bet sākot ar 1925. g. jāmaksā

4⁰/₀ no kapitāla un 1⁰/₀ bankas aizdevumu segšanai, kopā 5⁰/₀ gadā.

5. Galvinieki.

Aizdevumus izsniedz uz divi gadiem pret diviem drošiem galviniekiem. Par galviniekiem var būt vecie zemes īpašnieki un jaunsaimnieki, vislabāk no sava pagasta. Uzdodot par galviniekiem tikai jaunsaimniekus, vienam no viņiem jābūt ar piešķirtām ēkām vai paša uzceltu jaunbūvi.

Uzdodot par galviniekiem jaunsaimniekus kam ēku nav, vajadzīgi 3—5 galvinieki, kuri paši savas saimniecībās strādā un kuriem ir vajadzīgais inventars, starp to vismaz viens zirgs. Jaunsaimnieks, kas pats aizņēmieš, var galvot par vienu citu aizņēmēju.

Pēc koroborācijas likuma izdošanas, ja aizdevums lietderīgi būs izlietots, zemes banka to pārvedīs uz ilgu termiņu, ierakstot izsniegto sumu zemes grāmatās.

6. Aizdevuma pieprasīšana un klātpieliekamie dokumenti.

Aizdevuma pieprasīšanai jaunsaimniekiem jāiesniedz:

- 1) lūgums, uzrādot kādām vajadzībām naudu pieprasa un kādus uzdod galviniekus. Ja agrāk ir saņemts valsts aizdevums, tad jāpaskaidro, kā tas izlietots. Bez tam jāuzrāda, kam un par kādu sumu ir galvojis citam;
- 2) pagasta valdes apliecība: a) cik aizņēmējam apstrādājamas zemes un kāda kopplatība, b) kāds aizņēmējam pieder dzīvais un nedzīvais inventars un kādas saimniecības ēkas piešķirtas vai uzceltas, kādā stāvoklī, un kāds būvmaterials piegādāts jaunu ēku celšanai, c) kur aizņēmējs dzīvo un kas saimniecību apstrādā, d) kādām vajadzībām aizdevumu pieprasa un kāda summa nepieciešama, e) kādu sumu aizņēmējs saņēmis un kā tā izlietota un apliecināt galvinieku mantas stāvokli — cik viņiem zemes un kādas ēkas.
- 3) centralās zemes ierīcības komitejas apliecība par zemes piešķiršanu. Apliecības vietā var uzrādīt zemes piešķiršanas Nr. un zemes ierīcības vēstneša Nr., kur piešķiršana publicēta;
- 4) ēku plāni. Pieprasot aizdevumu ēku būvei lielāku par 600 latiem vēlams, ka iesniedz sevišķu būves plānu vai būvniecības nodaļas izstrādātu ēku tipu, pēc kuŗa ēkas cels.

8. Kā izsniegt pieprasījumu.

Lūgumu un pagasta valdes apliecību vēlams iesniegt uz sevišķām lūgumu un apliecību blankām, kuŗas var saņemt zemes bankā vai viņas aģenturās, vai pieprasīt caur pagasta valdi. Blanka maksā 5 sant.

Līgumi un klātpieliktie dokumenti ir svabādi no zīmog-nodokļa un tos var iesniegt pa pastu vai personīgi Bankas valdē Rīgā, Nikolaja ielā 1-b vai aģentiem Jelgavā (Palejas ielā 23), Liepājā (Lielajā ielā 20), Daugavpilī (Latvijas bankas nodaļā), Jēkabmiestā (Filosofu ielā 1), Vecgulbenē (Stāķos) un Valmierā (Diakonata ielā 1).

8. Parakstu apliecināšana.

Par aizdevumu pieprasīšanu zemes banka paziņo pa pastu, nosūtot reizā ar to arī parāda zīmi parakstīšanai un parakstu apstiprināšanai pie pagasta valdes, miertiesneša vai notara. — Aizdevumu prasītāja personīga ierašanās bankā nekādā ziņā nevar paātrināt aizdevuma saņemšanu. Paraksti, lūgumu izlemšana un formalitatu nokārtošana aizņem apm. 2 nedēļas.

Pagasta valdei, apliecinot parakstus, jāievēro sekoša apliecinājuma forma:

..... pagasta valde ar šo apliecina, ka šo parāda zīmi un galvojumu pašrocīgi parakstīja pagasta valdes klātbūtnē, pagasta valdei personīgi pazīstamie, likumīgi pilntiesīgie Latvijas pilsoņi parādnieks un galvnieki (minēt parādnieka un galvnieku uzvārdu un vārdu, dzīvojoši (uzrādīt kur dzīvo).

Pagasta valdes priekšsēdētājs: (Paraksts.)

Darbvedis: (Paraksts.)

Ja paraksta devējs pagasta valdei nav personīgi pazīstams, tad apliecinājumā jāmin, ka uzrādītā Latvijas pase, izdota no zem Nr., jeb, ja parādnieks vai galvnieks rakstīt neprot, tad apliecinājumā jāmin, kas parakstījis rakstīt nepratēja vieta, uzrādot rakstīt nepratēja un parakstītāja dzīves vietas.

9. Ilggadīgie rentnieki, dārznieki un amatnieki.

Ilggadīgie rentes māju lietotāji, kuriem mājas vai to daļas galīgi piešķirtas, pielīdzināti jaunsaimniekiem, ja uz iegūtās mājas vai māju daļas nav dzīvojamās ēkas jeb kūts. Pretēja gadījumā, t. i., ja uz piešķirtās zemes šīs ēkas ir — ilggadīgiem lietotājiem par aizdevumu aprēķina 7%, skaitot no izsniegšanas dienas.

Jaunsaimniekiem - dārzniekiem aizdevumus izsniedz uz tādēm pat noteikumiem kā pārējiem jaunsaimniekiem. Dārzniekiem, kuriem zeme piešķirta dārzu kolonijās, jāiesniedz atsauksme no kolonijas kooperatīva, ja tāds nodibināts.

Amatnieku jaunsaimniecībām aizdevumu izsniedz tikai vienas ēkas būvei, ja amatnieka saimniecības apbūvēšanu pagasta valdes atrod par nepieciešamu un amatnieka arodam ir nodrošināta vietēja pagastā pastāvīga nodarbošanās. Pieprasot aizdevumu, lūdzējam bez citām ziņām jāuzrāda, ar kādu

amatu nodarbojas un vai strādā mājās jeb ārpus mājas (pie paštītājiem). Citi noteikumi amatniekiem tādi paši, kā jaunsaimniekiem — zemkopjiem.

II. Kara izpostītiem un cietušiem vecsaimniekiem.

Par zemes bankas īstermiņa aizdevumiem.

Nr. 1-b 1923. g.

1. p. No kara vai nenovēršamām dabas parādībām (plūdi, krusa) izpostītām un cietušām saimniecībām izsniedz naudas aizdevumus ēku būvēm un ēku remontiem, dzīvā un nedzīvā inventāra iegādāšanai, kā arī sējumu platības pavairošanai.

2. p. Aizdevumu izsniedz samērīgi ar zemes platību, vērtējot vienu hektaru 60—120 Ls., bet kopsumā ne vairāk par Ls 2.000.

3. p. Saimniecībām, kurām kara laikā nodedzināta vai citādi galīgi izpostīta dzīvojamā ēka vai kūts, par aizdevumu aprēķina 1% līdz 1925. g., bet sākot ar minēto gadu aprēķinās 4% no kapitāla un 1% bankas aizdevumiem, kopā 5% gadā. Mazāk izpostītām saimniecībām aprēķina 7%, skaitot no izsniegšanas dienas.

4. p. Aizdevumi vecām saimniecībām jānodrošina ar neku-stamu īpašumu. Aizdevumus izsniedz uz 3 gadiem. Pēc šī termiņa notecēšanas, ja aizdevums lietderīgi izlietots, aizdevumu pārvedīs uz ilgu termiņu.

5. p. Vēl neapstiprinātiem lauku māju mantiniekiem aizdevumus izsniedz uz tādiem pat noteikumiem kā īpašniekiem, ja tie var uzrādīt pagasta valdes vai tiesas apliecību, ka mājas mantos. Visiem mantiniekiem kopīgi jāparaksta parāda zīme, nodrošinot aizdevumus ar 2 drošiem galvniekiem un jādod solījums, visilgākais 1 gada laikā, mantojumu galīgi nokārtot un pēc tam nodrošināt aizdevumu ar mantošanas ceļā iegūto īpašumu.

6. p. Pieprasot aizdevumu kara cietušo saimniecību atjaunošanai, jāiesniedz sekoši dokumenti:

- 1) Lūgums, uzrādot kādām vajadzībām naudu pieprasa. Ja aizdevumu pieprasītājs ir jau valsts aizdevumu agrāk saņēmis, tad jāpaskaidro, kādām vajadzībām saņemtā nauda izlietota.
- 2) Pagasta valdes apliecība: a) cik aizņēmējam zemes, b) kādu platību apsaimnieko pats aizņēmējs, cik zemes iznomāts, cik stāv atmata, c) kāds aizņēmējam pieder dzīvais un nedzīvais inventārs un kādas ir saimniecības ēkas, d) kādas ēkas galīgi nopostītas kara laikā un kādā mērā cietušas pārējās, e) cik liels aizdevums lūdzējam nepieciešams, f) kā izlietoti agrāk izsniegtie valsts aizdevumi.

3) Zemes grāmatu nodaļas izraksts par aizņēmēja nekustamu īpašumu ar atzīmi par pieprasāmā aizdevuma iepriekšēju nodrošinājumu, saskaņā ar 1920. g. 11. augusta noteikumiem par valsts aizdevumiem un viņu nodrošināšanu (7. p.).

Latgalē viensētu, folvarku un citu atsevišķu zemesgabalu īpašniekiem, kuŗu īpašumi ir ierakstīti vecākā notara grāmatās, šai punktā minētā nodrošinājuma vietā jāiesniedz vecākā notara apstiprināts īpašuma iegūšanas akts (oriģinālā) (купчая крѣпость, актъ о наслѣдствѣ, раздѣльный, дарственный u. c.) Zemes īpašniekiem, kuriem šādu dokumentu nav, aizdevums jānodrošina ar 2 galvniekiem. (Par aizdevumu izsniegšanas un nodrošināšanas kārtību sādžu zemes īpašniekiem (skat. īpašu paskaidrojumu Nr. 1-c.)

Lūgums un klātpieliekamie dokumenti ir atsvabināti no zīmognodokļa.

Par aizdevuma piešķiršanu zemes banka paziņo pa pastu un izgatavo iekļāšanas rakstu, kuŗš aizņēmējam jāparaksta, apliecinot parakstu pie notara vai miertiesneša. Pagasta valdes nevar apliecināt parakstus uz iekļāšanas rakstiem. Līdz ar iekļāšanas raksta nostiprināšanu (ingrosēšanu) zemes grāmatās tiek dzēsta atzīme par iepriekšēju nodrošinājumu.

Lūgumi dēļ aizdevuma un apliecības iesūtāmi pa pastu Valsts zemes bankai Rīgā, Nikolaja ielā Nr 1-b vai aģenturām: Jelgavā, Palejas ielā Nr. 23; Rezeknē, l. Ludzas ielā Nr. 80; Daugavpili, Latvijas bankas namā; Jēkabmiestā, Filozofu ielā Nr. 1; Gulbenē, Vec-Gulbenes Staķos; Valmierā, Diakonata ielā Nr. 1; Liepājā, Lielajā ielā Nr. 20.

Iepriekšējais nodrošināšanas atzīmes ierakstīšanai mājas īpašniekam jāiesniedz zemes grāmatu nodaļai lūgums ar apmērām šādu saturu:

..... zemes grāmatu nodaļai.

(nosaukums)

(Lūdzēja vārds un uzvārds)

(Uzrādīt dzīves vietu)

Pamatojoties uz 1920. g. 11. augusta likuma lūdzu

..... zemes grāmatu nodaļu nostiprināt Lt. liela

(nosaukums) valsts aizdevuma iepriekšēju nodrošinājumu uz man piederošām mājām, kuŗas atrodas apriņķī un ir atdalītas no muižas ar nosaukumu „.....” un izsniegt man zemes grāmatu izrakstu par šo māju hipoteku parādiem un aprobežojumiem.

Datums

Paraksts

(Paraksts apliecināms pie notara, miertiesneša vai pagasta valdes.)

Par ilggadējiem valsts zemes bankas ķīlu zīmju aizdevumiem.

Nr. 2-c 1923.

I. Ķīlu zīmju aizdevumus paredzēts izsniegt lauksaimniekiem šādām vajadzībām:

- a) zemes meliorācijai,
- b) izpostīto apgabalu lauksaimniekiem, kuri ir lietderīgi izlietojuši īstermiņa naudas aizdevumus,
- c) ilggadējiem nomniekiem, kuri iegūst īpašumu uz agrarlikuma III. d. 49. panta I. piezīmes noteikumu pamata,
- d) novecojušu vai nodegušu ēku būvei, mantošanas lietu nokārtošanai, agrāko hipoteku parādu samaksai u. c.

II. Ķīlu zīmju aizdevumi jānodrošina ar pirmo obligāciju uz ieķīlājamo nekustamu īpašumu. Obligācijas (ieķīlāšanas raksta) formularus izgatavo zemes banka, un piešķirtos aizdevumus izsniedz pēc ieķīlāšanas raksta nostiprināšanas zemes grāmatu nodaļā.

Lauku un pļavu meliorācijai aizdevumus izsniedz uz 28^{1/2} gadiem. Par šiem aizdevumiem jāmaksā katrā pusgadā par noteicējušu laiku rentes — 3 lati, kapitāla deldēšanai 70 sant. un pārvaldes aizdevumiem 50 sant., kopā 4 lati 20 sant. par 100 latiem.

Citām paskaidrojuma I. daļā paredzētām vajadzībām aizdevumus izsniedz uz 41 gadu. Pusgada maksas iztaisa: rentes — 3 lati, kapitāla deldēšana — 30 sant. un pārvaldes aizdevumi 50 sant., kopā 3 lati 80 sant. par 100 latiem.

Aizdevumi nedrīkst pārsniegt $\frac{3}{4}$ no bankas noteiktas nekustamo īpašumu vērtības, kuŗu aprēķina uz 5 latiem par vienu taksācijas latu (50 latu par 1 Vīdzemes taksac. rubli), bet ne vairāk kā 50% no bij. zemnieku agrarbankas 1914. g. normaltaksācijas.

III. Aizdevumu pieprasīšanai jāiesniedz zemes bankai:

- 1) lūgums, sīki aprādot, kādām vajadzībām aizdevumu pieprasa,
- 2) pagasta valdes apliecinājums: a) par valsts, komunālo un citu no īpašuma maksājamo nodokļu lielumu, kā arī par nenomaksātiem nodokļiem, b) par mājas novērtēšanu, nodokļu aprēķināšanai zelta frankos vai taksācijas rubļos (Vīdzemē), c) par aizņēmēja dzīvo un nedzīvo inventāru, kādas ēkas atrodas uz ieķīlājamās zemes un kādā stāvoklī;
- 3) ieķīlājamās mājas zemes plans, mērnieka apliecinājums,
- 4) zemes grāmatu nodaļas izraksts par ieķīlājamo nekustamo īpašumu,
- 5) ēku ugunsapdrošināšanas polise.

Piezīme: Ķīlu zīmju aizdevuma pieprasītā summa nav iepriekš nodrošinājama zemes grāmatās.

Meliorācijas aizdevumu pieprasītājiem bes šiem dokumentiem vēl jāiesniedz kulturtehnika sastādīts meliorācijas darbu

plans un šo darbu maksas aprēķins, un tiem ķīlu zīmju aizdevumu pieprasītājiem, kuriem izsniegti valsts aizdevumi no dzīves atjaunošanas fonda sumām, pagasta valdes apliecība par lietderīgu šo aizdevumu izlietošanu.

139. Noteikumi

par valsts aizdevumu aprēķināšanu latos.

(V. V. Nr. 244 — 1922.)

(Izdoti 1919. g. 16. jul. lik. kārtībā).

1. Visi Latvijas rubļos izsniegtie valsts aizdevumi pārreķināmi latos.

2. Aizdevumi, kas izsniegti līdz 1921. g. 1. aprīlim pārreķināmi latos pēc kursa 50 rubļu = 1 latam.

3. Aizdevumi, kas izsniegti laikā no 1921. g. līdz 30. aprīlim, pārreķināmi pēc sekošas tabeles :

Aprīļa diena	Lata kurss	Aprīļa diena	Lata kurss
1	55	16	70
2	60	17	70
3	60	18	70
4	60	19	70
5	60	20	70
6	60	21	75
7	60	22	75
8	60	23	80
9	60	24	80
10	60	25	80
11	60	26	80
12	60	27	80
13	60	28	80
14	65	29	80
15	65	30	80

4. Aizdevumi, kas izsniegti pēc 1921. g. 30. aprīļa, pārreķināmi latos pēc kursa, kāds zelta frankam bijis Rīgas biržā aizdevumu izsniegšanas dienā.

5. Latos aprēķinātie aizdevumi nomaksājami ejošā naudā pēc Rīgas biržas kursa, kāds latam būs nomaksas dienā. Tāda pašā kārtībā nomaksājami procenti, soda naudas un citi maksājumi, kas attiecas uz valsts aizdevumiem.

Rīga, 1922. g. 26. oktobrī. ♦

b) zvērinātie mērniki.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g.
10. februāra kopsēdē pieņemtais

140. Likums

par zvērinātiem mērnikiem.

(V. V. Nr. 37—1922.)

1. Ar šī likuma spēkā nākšanu atcelts Vidzemes bruņniecības zvērināto mērnīku institūts un ievests valsts zvērināto mērnīku institūts.

2. Valsts zvērinātiem mērnikiem nodod mērniecības darbu izvešanu uz zemēm, kuŗas pieder fiziskām un juridiskām personām, kā arī valdības, pašvaldības un sabiedriskām iestādēm, uz šo personu un iestāžu ierosinājumu.

Piezīme. Mērniecības un zemes ierīcības darbu izvešanu uz valsts fonda zemēm, kā arī sādžu šņoru zemju sadalīšanu viensētās var nodot zvērināto mērnīku izpildīšanai tikai uz zemkopības ministrijas atļauju katrā atsevišķā gadījumā.

3. Ar šī likuma spēkā nākšanu aizliegts patstāvīgi izpildīt mērniecības juridiska rakstura darbus pilsoņiem, kuŗi nav ieguvuši zvērināto mērnīku tiesības. Zvērinātie mērniki atbild par darba kārtīgu izpildīšanu, kā arī paraksta dokumentus.

Personas, kuŗām nav tiesības patstāvīgi izpildīt juridiska rakstura mērniecības darbus un kuŗas tos patstāvīgi izpilda, sodāmas ar arestu vai naudas sodu.

Šim pārkāpumam atkārtojoties pirms triju gadu notecēšanas pēc agrāk piespriestā soda izciešanas, vainīgais sodāms ar ieslodzīšanu cietumā.

4. Noteikumus par zvērināto mērnīku iecelšanu, tiesībām un darbību apstiprina ministru kabinets un izved dzīvē zemkopības ministrijas zemju departaments.

141. Noteikumi

par zvērināto mērnīku darbību

izdoti saskaņā ar 1922. g. 10. februāra likumu par zvērinātiem mērnīkiem 4. p. (skatīties „Valdības Vēstneša“ 1922. g. 37. numuru).

(V. V. № 144. — 1922. g.)

I. n o d a ļ a.

Zvērināto mērnīku tiesību iegūšana.

1. Zvērināto mērnīku tiesības var iegūt tie Latvijas pilsoņi, kuriem ir speciala izglītība un praktika mērniecībā un kuri prot latviešu valodu.

2. Zvērināto mērnieku tiesības var iegūt:
 - a) mērniecības inženieri, kuri strādājuši pie mērniecības un zemes ierīcības darbiem vismaz 3 gadus.
 - b) tādi, kas beiguši vidējās mērniecības skolas, tāpat arī tehniskās augstskolas un vidus skolas ar tādu mācības kursu, kurš pielīdzināms bijušo Krievijas 3 klasu mērniecības skolu kursam, un kuri strādājuši pie mērniecības un zemes ierīcības darbiem ne mazāk kā 6 gadus;
 - c) visi citi pilsoņi, kuri strādājuši ne mazāk kā 10 gadus pie mērniecības un zemes ierīcības darbiem kā mērnieki un kuri izturējuši attiecīgu pārbaudījumu mērnieku pārbaudīšanas komisijā pie zemkopības ministrijas zemju departamenta.
1. piezīme. Visiem iepriekšējos punktos minētiem pilsoņiem jāiztur pārbaudījums agraro likumu un iekārtas zināšanā, ja viņi nav nokalpojuši vismaz vienu gadu valsts dienestā pie zemes ierīcības darbiem Latvijā.
2. piezīme. Zvērinātie mērnieki, kuri atrodas valsts dienestā, var izpildīt privātus darbus ar attiecīgu resoru atļauju.

II. nodaļa.

Zvērināto mērnieku apstiprināšanas kārtība.

1. Zvērinātā mērnieka tiesības uz iesniegto dokumentu pamata, vai pēc attiecīgās pārbaudīšanas, piešķir mērnieku pārbaudīšanas komisija, kuŗa sastāv no: 1) zemkopības ministrijas zemju departamenta direktora kā priekšsēdētāja, 2) šī departamenta mērniecības daļas vadītāja, 3) viena mērniecības daļas vecākā inženiera, 4) zemkopības ministrijas juriskonsulta, 5) centralās zemes ierīcības komitejas priekšstāvja un 6) viena priekšstāvja no zvērināto mērnieku korporācijas.

Piezīme. Pie pārbaudīšanas komisija var pieaicināt vajadzīgos specialistus.

4. Komisijas locekļi un uzaicinātie specialisti saņem par sēdēm atalgojumu.

5. Komisiju sasauc pēc vajadzības priekšsēdētājs.

6. Persona, kuŗa vēlas iegūt zvērināta mērnieka tiesības, iesniedz lūgumrakstu uz zemkopības ministrijas zemju departamenta direktora vārda, klāt pieliekot:

- a) personas apliecības (pases) notariālo norakstu;
- b) apliecību vai tās notariālo norakstu no mācības iestādes, kuŗā viņa baudījuse izglītību vai dienesta aprakstu;
- c) apliecību par izpildītiem mērniecības vai zemes ierīcības darbiem;
- d) 2 gīmetnes ar pašrocīgu parakstu;
- e) parakstu, ka lūdzējs neatrodas zem izmeklēšanas, vai tiesas par noziegumu, kuŗš sodams ar cietumu vai smagāku sodu;

f) valsts kases kvīti par 10 zelta franku vai to vērtības Latvijas rubļos iemaksu uz zemju departamenta depozita rēķina.

7. Atzinumu, ka lūdzējs ir spējīgs izpildīt zvērināta mērnieka uzdevumus, komisija iesniedz zemkopības ministram apstiprināšanai.

8. Zvērināta mērnieka tiesības apstiprinātais kandidats dod svinīgu solījumu un parakstu, darbus izpildot stingri ievērot valsts likumus un valdības instrukcijas.

9. Apstiprinātais zvērinātais mērnieks saņem apliecību ar zemkopības ministra, zemju departamenta direktora un mērniecības daļas vadītāja parakstiem, kuŗa viņam dod tiesības nodarboties ar mērniecības darbiem. Apliecības formu un saturu izstrādā komisija un apstiprina zemkopības ministrs.

10. Apstiprināto zvērināto mērnieku sarakstus sludina „Valdības Vēstnesī“ un „Zemes Ierīcības Vēstnesī“.

III. nodaļa.

Zvērināto mērnieku tiesības.

11. Zvērinātiem mērniekiem ir tiesības pieņemt izpildīšanai mērniecības darbus, kuri paredzēti 1922. gada 10. februāra likumā par zvērinātiem mērniekiem.

12. Atalgojumu par izpildītiem darbiem zvērinātie saņem no attiecīgiem darba devējiem uz brīva līguma pamata.

13. Visus darbus zvērinātie mērnieki izpilda saskaņā ar agrariem un citiem Latvijas likumiem, kā arī attiecīgām valdības instrukcijām.

14. Zvērinātie mērnieki ved šnorētā grāmātā darbu sarakstu un ne vēlāk par katra gada 15. janvāri iesniedz zemkopības ministrijas zemju departamenta mērniecības daļai gada pārskatu par visiem izpildītiem darbiem.

15. Zvērināto mērnieku personālu pārzin zemkopības ministrijas zemju departamenta mērniecības daļa.

IV. nodaļa.

Zvērināto mērnieku darbu kontrole un dokumentu apstiprināšanas kārtība.

16. Zvērināto mērnieku darbību kontrolē zemkopības ministrijas zemju departamenta mērniecības daļa.

17. No zvērinātiem mērniekiem izgatavotie un pārrakstītie plāni iesniedzami 3 eksemplāros zemkopības ministrijas zemju departamentam dēļ pārbaudīšanas un atzīmes mērniecības daļā un kadastra nodaļā un tikai pēc tam var tikt pieņemti attiecīgās tieslietu ministrijas un citās iestādēs kā dokumenti, pie kam viens plāna eksemplārs paturams un uzglabājams zemju departamenta plānu archīvā.

18. Zvērināto mērnieku izgatavotie un apstiprinātie plāni, kartes, profili u. t. t., kuriem nav juridisku dokumentu nozīmes, bet tikai tehniska vai saimnieciska nozīme, izsniedzami tieši darba devējam, pie kam otrs eksemplars vai arī attiecīgi abrisi, aprēķini un citi dati uzglabājami zvērinātā mērnieka darba birojā. Šie plāni un dati nododami zemkopības ministrijas zemju departamenta mērniecības daļai tikai uz sevišķa pieprasījuma.

V. nodaļa.

Zvērināto mērnieku atbildība.

19. Plāni, kuŗus sastādot pielaiestas kļūdas (vai nu pie uz mērīšanas darbiem, vai pie plāna izgatavošanas, vai arī nav ievēroti instrukciju noteikumi), zvērinātiem mērniekiem jāizlabo uz sava rēķina.

20. Vairākkārt nepareizi izpildīti darbi, kā arī pamatotas sūdzības par zvērinātā mērnieka nelikumīgu rīcību, ar kuŗu nodarīti zaudējumi valstij, vai interesētām personām, dod zemkopības ministrijas zemju departamentam tiesību pārtraukt zvērinātā mērnieka tālāko darbību, kā arī vajadzības gadījumos nodot viņu tiesai. Uz zemkopības ministrijas zemju departamenta priekšlikumu lemj šinīs noteikumos paredzētā komisija par zvērināto mērnieku tiesību atņemšanu. Lēmums stādams priekšā zemkopības ministram apstiprināšanai.

VI. nodaļa.

Zvērināto mērnieku darbības atklāšana.

21. Līdz ar šo noteikumu spēkā nākšanu tiek atklāta zvērināto mērnieku darbība, pie kam viena mēneša laikā, skaitot no šā termiņa, tagadējiem privātiem mērniekiem jāizbeidz iesāktie darbi. Valsts, pašvaldības un citām iestādēm ir tiesība, viena mēneša laikā, skaitot no šo noteikumu spēkā nākšanas, pieņemt no zvērinātiem, kā arī no privātiem mērniekiem izgatavotus planus līdzšinējā kārtībā.

22. Sīkākas instrukcijas par zvērināto mērnieku darbību, kā arī pārbaudīšanas programmu izstrādā mērnieku pārbaudīšanas komisija un apstiprina zemkopības ministrs.

Ar šo atcelti „Valdības Vēstneša“ № 14. 1922. g. publicētie „noteikumi par zvērināto mērnieku un un viņu palīgu darbību“.

g. 8. jūnijā.

142. Senata rīkojums.

Nr. 1491. no 16. nov. 1921. g. Centralai zemes ierīcības komitejai.

Latvijas Suverenās Tautas vārdā, Senats, caurlūkojis tiesas sēdē mērnika J. SKABARGAS sūdzību par Centralās zemes ierīcības komitejas rīkojumu par privāto mērniecības darbu pārtraukumu Latgalē, izklausījis Virsprokura v. i. atzinumu un ņemot vērā: 1) ka sūdzētājs lūdz atcelt Centralās zemes ierīcības komitejas rīkojumu, kas publicēts Valdības Vēstn. 1921. g. 10. augusta numurā, kā nelikumīgu; 2) ka ar šo rīkojumu aizliegta visu privāto mērnieku darbība uz sādžu zemēm Latgalē; 3) ka drusku vēlāk, tas ir 1921. g. 17. septembrī izdots ministru kabineta rīkojums par zvērīnātiem mērniekiem (Vald. Vēstn. Nr. 210), ar ko starp citu aizliegts izpildīt mērniecības darbus visiem pilsoņiem, kuri nav ieguvuši zvērīnāto mērnieku vai viņu palīgu tiesības, pie kam šis rīkojums attiecas arī uz Latgali; 4) ka tamdēļ jautājumam par to, vai augšā minētais Centralās zemes ierīcības komitejas rīkojums bijis pilnīgi likumīgs vai ne, tagad vairs nav nekādas praktiskas nozīmes attiecībā uz šīs sūdzības iesniedzēju, kurš, kā redzams no viņa lūguma, ir tikai privātmērnies, — n o l e m j: J. SKABARGAS sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

143. Pārbaudījumu programma zvērīnāto mērnieku tiesību iegūšanai.

Apstiprinu. 31. maijā 1922. gadā.
Zemkopības ministra biedrs R. Lindīņš.

1. Geodezija.

I e v a d s. Geodezija, viņas uzdevumi un nozīme. Jēdziens par zemes virsmu, uz kuras tiek izvesti geodeziskie darbi, formu un lielumu. Pamata punkti, linijas, plāksnes un lenķi uz zemes virsmas un pie debess velvēs. Neiespējamība attēlot uz plāksnes zemes virsmu. Horizontāla projekcija. Punkta linijas un lenķa projekcijas. Horizontālas sferiskas projekcijas lielums, ko var pieņemt par plāksni. Taisn- un likliniju konturu horizontālas projekcijas konstruēšana uz plāksnes. Vertikālas projekcijas nepieciešamība. Zemes virsmas punktu relatīvais augstums. Uzmērošana un viņas pamata princips; uzmērošanas veidi. Geodezijas iedalīšana. Plans, karte un profils. Planu sastādīšana. Geodeziskie instrumenti un viņu iedalīšana. Liniju, platības un lenķu mēru vienības.

Pastāvīgie lielumi, sin 1' un sin 1⁴.

Liniju orientēšana.

Liniju azimuti un rumbi. Azimutu un rumbu atskaitīšana. Tiešie un pretējie azimuti un rumbi. Slēgta daudzstūra lenķu summa. Poligona azimutu aprēķināšana pēc iekšējiem lenķiem. Azimutu pārrēķināšana rumbos un otrādi. Rumbisku un astrolabisku lenķu sakars. Nenoslēgta poligona azimutu aprēķināšana un viņa lenķu summas pārbaudīšana.

Punktu apzīmēšana un liniju mērīšana.

Stigmati, kartis, signāli, liniju nospraušana. Liniju nospraušanas paņēmieni dažādos gadījumos. Tieša linijas izmērīšana uz zemes. Rīki, kuri tiek lietoti pie liniju mērīšanas uz zemes: mērījamā sloksne, viņas piederumi, mērījamie brusi, sloksnīte (rulete). Mērīšanas rīku lietošana, viņu iepriekšēja pārbaudīšana. Gaŗuma izlabojumi linijā, izmērītā ar nepareizu rīku. Izlabojums par linijas nolīeci. Eklimētrs, viņa izlietošana un pārbaudīšana. Linijas horizontālas projekcijas tieša izmērīšana uz zemes. Linijas izmērīšanas noteiktība.

Linijas izmērišana ar soļiem. Pastāvošo instrukciju noteikumi par liniju mērišanu.

Liniju un lenķu zīmēšana uz papīra.

Lineals, trīsstūris, viņu pārbaudīšana. Vienkāršais cirkulis un viņa pārbaudīšana. Lineal-cirkulis, Mērogs. Liniju samazināšanas nepieciešamība. Skaitliskais un linijiskais mērogi. Viņu savstarpējais sakars. Šķēršējais linijiskais mērogs, viņa teorija un konstrukcija. Šķēršējā mēroga noteiktība. Mēroga pārbaudīšana. Uzdevumi par mērogiem. Pārejā no viena mēroga uz otru. Vienkāršais transportiers un lenķa konstruēšana. Liniju uzvilšana pēc rumbiem. Vienkāršā transportiera pārbaudīšana. Slēgta poligona uzlikšana. Nenosiešanas viņas iemesli un iznīcināšana ar paralelo liniju palīdzību. Lauzta iekšēja gājiena uzlikšana un viņa nosiešana.

Grafiska platību aprēķināšana.

Geometrijas teoremas par trīsstūra, trapeces un daudzstūru platībām. Aprēķināšanas kontrole, Figuras pārvēršana vienlieluma trīsstūrī vai trapecē. Likliniju konturu platības aprēķināšana.

Lenķu mērišana.

Geodezijā mērijamie lenķi. Trejāda veida instrumenti horizontālu lenķu mērišanai. Lenķu mērojamo instrumentu sastāvdaļas: limbs, alidade, dioptri u. t. t. Nepieciešamais noteikums pie lenķu mērišanas un viņa horizontalās projekcijas dabūšanai dabā. Līmeņrādis (līmenis) un vaterpass. Divi līmeņrāžu (līmeņu) veidi. Cilindriskā un apaļā līmeņrāža iekšējās virsmas matemātiska forma. Cilindriskā un apaļā līmeņrāža ass. Cilindriskā līmeņrāža horizontalā ass un apaļā līmeņrāža vertikālā ass stāvokļu pazīmes. Līmeņrāža gultne. Līmeņrāža pārbaudīšana un lietošana. Līmeņrāža jūtība. Limba plāksnes nostādīšana horizontalā stāvoklī. Limba atbalsti: bukse un trijkājis. Dioptru bussoles konstrukcija, pārbaudīšana un lietošana. Abriss.

Ekeris. Vienkāršais, divspoguļu un prizmatiskais ekeris. Ekeris nozīme pie mērišanas. Apdzīvotu vietu un nelielu konturu mērišana ar ekeri un sloksni. Konturu uzlikšana uz plāna viņu kopējā sakarā, ja viņi uzņēmēti ar bussoli un ekeri. Verniers, viņa teorija un lietošana. Astrolābijas tipi. Geodeziskais žurnāls. Isu robežu liniju uzņēmēšanas pagēmiens. Pārbaudīšanas diagonāles. Pamata pagēmiens pie konturu uzņēmēšanas.

Uzmērišana ar menzulu. Pamata jēdzieni. Menzulas konstrukcija; menzulu veidi. Lenķa horizontalas projekcijas konstruēšana uz menzulas un menzulas nepieciešamie piederumi. Menzulas un viņas piederumu pārbaudīšana. Menzulas orientēšana ar bussoli; menzulas orientēšana pēc dotās uz planšetes linijas. Punkta noteikšana caur liniju krustojanos uz priekšu un atpakaļ. Ceturtā punkta noteikšana pēc trim datiem: tiešā punkta noteikšana ar menzulas griešanu un viņa noteikšana ar divu kļūdu radošo trīsstūru palīdzību. Geometriskā tīkla sastādīšana. Bases izvēle, viņas garums un izmērišana. Geometrisku punktu izvēle un viņu uzņēmēšana uz planšeta. Konturu uzņēmēšana uz geometriskā tīkla pamata, Staciju izvēle. Menzulas priekšrocības un trūkumi. Menzulas uzņēmēšanas darbu pārbaudīšana.

Geodezisko instrumentu tālskati. Matiņu tīkliņš un stobra vizūras linija. Hījensa (Huygensa) un Ramsdena okulari. Tālskata palielināšana un viņas noteikšanas pagēmiens. Redzes lauks un attēlojuma spilgtums. Sferiska un chromatiska oberācijas. Tālskata uzstādīšana priekš novērojumiem. Matiņu parallakse. Noteiktība pie vizurēšanas ar tālskatu. Lupa. Tālskata izmēģināšana.

Tālmēri. Tālmēri ar konstantu lenķi, viņu veidi, teorija, konstrukcija un uzstādīšana (konstantu noteikšana, reiku izgatavošana, mērogu konstruēšana). Slīpu liniju horizontalas projekcijas noteikšana. Menzulas uzņēmēumi ar augstuma liniju (horizontālu vai izohipsu) vilkšanu. Krievu galvenā štāba tipa kīpreģelis; viņa konstrukcija, pārbaudīšana un lietošana. Augstuma starpības noteikšana, izmērojot augstumlenķi un attālumu starp punktiem. Geometrisku punktu un staciju augstumu atzīmes. Zemes reljefa attēlošana ar horizontālēm. Augstumlinijas (horizontāles) un viņu īpašības. Atsevišķu zemes reljefa

daļu terminoloģija. Augstumliniju (horizontālu) uzvilkšana uz plana pēc augstumu atzīmēm. Augstumu starpību aprēķināšanas tabula, augstuma mērogs, logaritmiskais lineāls. Darba iekārta pie augstumliniju noteikšanas un uzvilkšanas uz menzulas ar ķiprēģeļa palīdzību.

Uzdevumu atrisināšana pēc plana ar augstumlinijām.

Tacheometrija. Tacheometra konstrukcija, viņa pārbaudīšana un nostādīšana. Kroki. Plānu sastādīšana.

Uzmērīšana's darbi ar lenķu mērojamajiem instrumentiem. Teodolits. Teodoliti: vienkāršie un atkārtotošie. Teodolita sastāvdaļas. Mazie teodoliti un viņu konstrukcija. Mazo teodolitu pārbaudīšana. Lenķu izmērīšana ar vienkāršu teodolitu. Geodeziskais žurnāls un viņa vispārīgākā forma. Instrumenta ārpus centra nostādīšanas iespāids uz mērojamā lenķa lielumu. Kārts nolieces iespāids uz mērojamā lenķa lielumu. Atkārtotošie un complicētākie teodoliti. Vertikalās ripas un sektora nozīme. Vertikālu lenķu mērīšana.

Poligona uzlikšana pēc koordinātēm. Pieaugumu tabulas un viņu lietošana. Koordinātu pieaugumi aprēķināšanas kontrole. Koordinātu nenosiešanās. Viņas iepriekšējā vislielākās nozīmes aprēķināšana. Nenosiešanās iemesli un viņas sadalīšanas papēmieni. Koordinātu aprēķināšana. Aritmometrs. Punktu uzlikšana pēc koordinātēm un viņas priekšrocības. Kvadrātu tīkls un viņa uzziņēšana.

Konturu uzņemšana. Magnetiskās šautriņas novirzīšanās noteikšana. Meridianu tuvošanās (konverģence). Instrukcijas par uzziņēšanas darbiem. Iekšējās situācijas uzziņēšana. Menzulas lietošana pie iekšējo konturu uzziņēšanas.

Platību aprēķināšana. Poligona platības aprēķināšana pēc punktu koordinātēm. Platības aprēķināšana ar dažādu rīku palīdzību. Planimetri, viņu veidi, paletes un citi. Amslera-Koradi polarplanimētrs, viņa teorija, konstrukcija, lietošana un pārbaudīšana. Linijiskie planimetri. Zipsona formulas lietošana. Iekšējās situācijas konturu platības aprēķināšana. Poligona kopīgās platības saskaņošana ar viņas sastādošo konturu platības sumu. Plānu pārzīmēšana Pantografs.

Nivelēšana. Vispārējais jēdziens un instrumentu veidi, kuri lietojami pie geometriskas nivelēšanas. Reikas, viņu veidi un pārbaudīšana. Niveliēru ar pārliekamo un nepārliekamo stobru konstrukcija, pārbaudīšana un lietošana. Geometriskās nivelēšanas papēmieni, atzīme, repers un savienojošie punkti. Ass nospraūšana pie nivelēšanas. Izlabojumi par zemes likumu un refrakciju. Nolasījumu kontrole. Stāvas nogāzes nivelēšana. Atzīmju aprēķināšana un niveliēra gājiena nosiešana. Profiļa zīmēšana. Projektlinijas novilkšana. Nulles atzīmju aprēķināšana. Virsmas nivelēšana. Nivelēšanas plāna sastādīšana. Ūdens krituma un upes gultnes formas noteikšana. Liko liniju nospraūšana uz zemes.

Jēdziens par novērojumu kļūdām un vidējo kļūdu. Maksimālā kļūda. Slēgta poligona izmērīto lenķu sumas maksimālais pielaižamais kļūdas lielums. Lenķu nenosiešanās izdališana uz lenķiem ar iesiem sāniem. Linijas horizontālās projekcijas aprēķināšana. Pielaižamā stārpība pie linijas divreizējas mērīšanas.

Trigonometriskais tīkls. Triangulācijas nozīme pie uzziņēšanas darbiem. Trisstūru veidi un lielums. Punktu sadalīšana šķīrās. Apkārtnes izlūkošana (rekognoscēšana). Signāli. Centri. Desmitsekundu teodoliti un universalinstrumenti, viņu konstrukcija, pārbaudīšana un lietošana. Bazes izvēle un mērīšana.

Bazes tīkls. Lenķu mērīšanas metodes. Iepriekšēja tīkla aprēķināšana. Jēdziens par trigonometriskā tīkla orientēšanu. Centrēšanas aprēķināšana. Sānu gaŗumu aprēķināšanai. Sānu aizmūtī. Tīklu punktu koordinātu aprēķināšana.

Poligonometriskais tīkls. Sānu un lenķu mērīšana. Centru ielikšana (apzīmēšana). Poligona forma. Mezglu un lauzumu punkti.

Tīkla pamatpunktu izlietošana pie uzziņēšanas darbiem. Piesiešanās pie tīkla punktiem. Potenota uzdevums. Koordinātu pārņemšanas metode. Menzulas uzziņēumi, pamatoti uz trigonometriskā tīkla.

Robežu punktu piesiešana pie pastāvīgiem priekšmetiem. Robežu atjaunošana, nospraušana un noapaļošana.

Platību dalīšanas papēmieni. Lauku sadalīšana. Zemes ierīcības darbi. Instrukcijas par uzņemšanas darbiem. Uzņēmumi ar acumēru. Jēdziens par barometrisku nivelēšanu.

Punkta ģeogrāfisko koordinātu aprēķināšana pēc Klarka un Gausa metodēm.

Pretēja uzdevuma atrisināšana pēc uzrādītām metodēm. Zoldnera sistēmas koordinātes. Ģeogrāfisko koordinātu aprēķināšana pēc taisnstūrainām Zoldnera koordinātēm. Taisnstūraino koordinātu aprēķināšana pēc dotām ģeogrāfiskām koordinātēm.

Zemes kartes un jēdzieni par viņu projekcijām. Jēdziens par fotogrametriju un stereofotogrametriju.

Apstiprinu 18. martā 1922. g. Zemkopības Ministrs V. Zamuels.

II. Agrarā likumdošana un agrarā iekārta Latvijā.

Agrarās attiecības XVI. g. simteņa beigās, Livonijas ordeņa sabrukšanas priekšvakarā.

Vidzeme zem Polijas. Zemes īpašumi Polijas valdības laikmetā. Muižnieku un zemnieku attiecības Latgalē paliek zem Polijas līdz 1772. g. Zemes īpašumi, muižnieku un zemnieku attiecības Latgalē.

Vidzeme zem Zviedrijas. Zviedru valdības politika agraro attiecību nokārtošanā Vidzemē. Zemnieku kļaušu un nodevu regulēšana. Zemes uzmērīšana. Zemes vērtēšanas (dalderu) sistēma. Vaku grāmaias. Baznīcu zemes.

Vidzeme zem Krievijas. Krievijas valdības politika zemes lietās. Vidzemes muižnieku tiesību restaurācija.

Agrarās attiecības Kurzemes hercogu laikā.

XIX. g. s. agrarās attiecības un likumdošana Vidzemē un Kurzemē. Valdības stāvoklis zemnieku un muižnieku attiecību noskaidrošanā. 20. Februāra 1804. g. likums un viņu papildinājumi 1809. g., 1817. g. Kurzemes zemnieku likumi; 26. marta 1819. g. Vidzemes zemnieku likumi, 1849. g. agrarais likums muižu, vaku un kvotes zemes, 13. novembra 1860. g. Vidzemes zemnieku likumi, 1863. g. Kurzemes zemnieku likumi, 1864. g. likumi par zemnieku zemes pārdošanas un izpirkšanas kārtību, Zemnieku zemes izpirkšanas gaita un rezultāti 1869. g., 1886. g. un turpmākie likumi par kroņu mežsargu mājām, 1901. g. 4. jūnija likums par taksācijas rubļu sistēmu Vidzemē un uz šī likuma pamata izdotas instrukcijas.

Kroņu zemju uzmērīšana un regulēšana.

Robežu atjaunošana un regulēšana Vidzemē un Kurzemē.

Vēsturisks pārskats par zemes īpašumu attīstīšanos Latgalē. Juridiskās general- un specialmērīšanas. Zemnieku piešķirtās zemes un viņu formelā norobežošana. Robežu atjaunošana. Servitutu tiesības un viņu likvidēšana. 1921. 29. maija zemes ierīcības likums.

Latvijas agrarās reformas likums. Valsts zemes fonda nodibināšana. Sakarā ar atsavinātiem īpašumiem esošo juridisko attiecību nokārtošana. Atlīdzība par atsavināto zemi, inventaru, atceļamiem līgumiem un tiesībām. Valsts zemes fonda sadalīšana. Fonda zemju piešķiršana Zemes ierīcības komitejas, viņu sastāvs un uzdevumi. Komiteju darbība. Centralās zemes ierīcības komitejas instrukcijas un rīkojumi.

Zemkopības ministrija. Sastāvs un uzdevumi.

Zemju departaments. Sastāvs, uzdevumi un darbība.

Mežu departaments. Sastāvs, uzdevumi un darbība.

Likums par nekustāmu īpašumu atsavināšanu un apgrūtināšanu.

Mērīšanas instrukcijas. 6. maija 1822. g. instrukcija aprīnku mēriem. 11. aprīļa 1825. g. instrukcija par kroņa muižu uzmērīšanu. In-

strukcija Vidzemes bruņniecības zvērinātiem mērnikiem. Techniskās instrukcijas Latvijas mērnikiem.

Likums un noteikumi par zvērinātiem mērnikiem.

Literatura.

Obligatoriskā.

1. Vidzemes zemnieku likumi.
2. Kurzemes zemnieku likumi.
3. Lavijas vēsture K. Landera, 3 daļas.
4. Latvijas vēsture. Fr. Zālīts.
5. О квотной землѣ въ Лифляндіи. В. Земцева.
6. Исторія русскаго межеванія. И. Германа.
7. Положеніе о землеустройствѣ 29. мая 1911. года.
8. Zemes ierīcības vēstnesis.
9. Valdības likumu un rīkojumu krājums.

Papildu literatura.

1. Die Agrargesetzgebung Livlands in 19. Jahrhundert. A. Tobien, 2 d. (tulkota krievu valodā).
2. Die Bauernbefreiung in Livland. A. Tobien.
3. Die Agrarverfassung des Livländischen Festlandes. A. Tobien.
4. Къ аграрному вопросу въ Лифляндіи. В. Земцева.
5. Die Agrarzustände Livlands in der Beleuchtung des Herrn Semzew. A. Tobien.
6. Latviešu zemnieks. Fr. Roziņa.
7. Livländische Geschichte. Dr. Seraphim. 3 daļas.
8. Основы поземельныхъ отношеній въ Лифляндской губерніи. Н. Н. Бордоносъ.
9. Крестьянское земельное право. О. Хауке.
10. Livländische Bauernverordnung. Kiseryzky.

Še uzrādīta tikai tā literatura, kuŗa pa daļai ir dabūjama vietējā tirgū. Kā materiāli izlietojami visas citas vēstures grāmatas un atsevišķi raksti, kuŗos atrodami Latvijas agrarjautājumu noskaidrojoši materiāli.

144. Zvērināto mērnieku saraksts.

a) Rīgā.

1. Balodis, Jānis, Margarietes ielā Nr. 4.
2. Balodis, Sīmanis Reiņa d., Marijas ielā Nr. 70, dz. 9.
3. Beljans, Kārlis Jāņa d., Ģertrudes ielā Nr. 110, dz. 34.
4. Bērziņš, Hugo Pētera d., Stabu ielā Nr. 105, dz. 11.
5. Caune, Ernsts Otto d., Noliktavu ielā Nr. 1, dz. 3.
6. Cīruls, Ernsts Indriķa d., Ģertrudes ielā Nr. 69/71 dz. 66.
7. Ertels, Jānis Antona d., Ģertrudes ielā Nr. 32, dz. 7.
8. Gailīts, Pēters Andža d., Marijas ielā Nr. 67, dz. 5.
9. Grass, Andrejs Jēkaba d., Baznīcas ielā Nr. 35, dz. 26.
10. Grinvalds, Adolfs Ludviga d., Baznīcas ielā Nr. 4-a, L. C.
11. Hartmans, Jānis Kriša d., Marijas ielā Nr. 86, dz. 13.
12. Jansons, Augusts, Romanova ielā Nr. 52/54, dz. 9.
13. Jansons, Jēkabs Jēkaba d., Todlebena bulv. Nr. 6, C. Z. I. K.
14. Jaunpūce, Kārlis Kristapa d., Noliktavu ielā Nr. 1.
15. Kļaviņš, Teodors, Lauku ielā Nr. 3, dz. 88.

16. Knochis, Jānis Jāņa d., Marijas ielā Nr. 136, dz. 44.
17. Kociņš, Jānis Jāņa d. Rēveles ielā Nr. 92, dz. 14.
18. Krūmiņš, Žanis Ijaba d., Skolas ielā Nr. 13, dz. 7.
19. Krūtains, Jūlijs, Centralā Zem. Ier. K-jā.
20. Kuze, Kārlis Jāņa d., Kurmanova ielā Nr. 61, dz. 12.
21. Mednis, Aleksandrs, Centralā Zem. Ier. K-jā.
22. Mucenieks, Roberts Jēkaba d., Parka ielā Nr. 6, dz. 5.
23. Niedriņš, Arnolds, Katoļu ielā Nr. 56, dz. 68.
24. Ozoliņš, Kārlis Jāņa d., Ģetrudes ielā Nr. 59, dz. 9.
25. Ozols, Kārlis, Čiekurkalnā II., Šķēsielā Nr. 1, dz. 1.
26. Pāvuls, Dāvis Pētera d., Marijas ielā Nr. 42, dz. 12.
27. Pilsūms, Kārlis Pētera d., Romanova ielā Nr. 29, dz. 19.
28. Preimanis, Alfreds, Noliktavu ielā Nr. 1, dz. 3.
29. Rubens, Pēteris, Matīsa ielā Nr. 65, dz. 10.
30. Sapietis, Jānis Jāņa d., Agenskalna ielā Nr. 6, dz. 3.
31. Sils, Viktors, Noliktavas ielā Nr. 1, dz. 3.
32. Stiliņš, Fridrihs Jēkaba d., Marijas ielā Nr. 57, dz. 5.
33. Šnore, Eduards Jāņa d., Kalnciema ielā Nr. 2-a, dz. 9.
34. Šmidts, Edgars Jāņa d., Kurmanova ielā Nr. 24, dz. 6.
35. Šmidts, Jūlijs Jāņa d., Kurmanova ielā Nr. 24, dz. 6.
36. Treimans, Voldemars, Centralā Zem. Ier. K-jā.
37. Vassers, Pēters Marča d., Tērbatas ielā Nr. 55-a, dz. 16.
38. Rēzauskij, Jēkabs, Aleksandra ielā Nr. 158, dz. 3.
39. Liepiņš, Kārlis, I. Ganību dambī Nr. 13, dz. 20.

b) provincē.

40. Apsīts, Augusts Mārtiņa d., Daugavpilī, apr. zem. ier. k-jā
41. Barušs, Jēkabs Ādama d., Madonā (Biržos), paša namā.
42. Brīviņš, Georgs Pētera d., Bauskā, apr. zem. ier. k-jā.
43. Dzilna, Jānis Jāņa d., Daugavpilī, Ilukstes apr. zem. ier. k-jā.
44. Dombrovskis, Alfreds, Aizputē, Klosteta muiža.
45. Dreimans, Augusts, Alojā, „Bunkās“.
46. Fridrichsons, Atis Anša d., caur Tukumu, Durbē, Šlok. p.
47. Goba, Eduards Jēkaba d., Smiltēnē, Valkas apr. zemes ier. k-jā.
48. Grass, Konstantīns Sīmaņa d., Daugavpilī, Vladimira ielā Nr. 16.
49. Jaunzems, Kārlis Kārļa d., Ludzē, apr. zem. ier. k-jā.
50. Kaparkalējs, Jānis Jāņa d., Talsos, Rīgas ielā Nr. 30.
51. Lejiņš, Pēters Friča d., Bauskā, apr. zem. ier. k-jā.
52. Lietavietis, Pēters Andreja d., Rēzeknē, apr. zem. ier. k-jā.
53. Lorencs, Otto Pētera d., Liepājā, Vilhelmines ielā Nr. 55, dz. 9.
54. Loze, Pēters Sprīča d., Cēsīs, Pils ielā Nr. 5.
55. Millers, Aleksandrs Dāva d., Smiltēnē, Valkas apr. zem. ier. k-jā.
56. Ozoliņš, Andrejs Jāņa d., Ventspilī, apr. zem. ier. k-jā.

57. Pētersons, Jānis Pētera d., Jēkabmiestā, Lutera ielā Nr. 2.
58. Purviņš, Jānis Andreja d., Rēzeknē, Nikolaja ielā Nr. 63, dz. 2.
59. Putnis, Jānis Dāva d., Ērgemē. Valkas apr.
60. Rīters, Jānis Indriķa d., Cēsu apr., Ogres pag., Rateiču mājās.
61. Rubuls, Kārlis Reiņa d., Kuldīgā, apr. zem. ier. k-jā.
62. Zikmans, Jānis Andža d., Ludzā, Kuļņevas ielā Nr. 12.
63. Siliņš, Jānis Andreja d., Daugavpilī, apr. zem. ier. k-jā.
64. Skabargs, Jānis Andreja d., Rēzeknē, Patmaļu ielā Nr. 8.
65. Smilga, Augusts Teņa d., Alojā, Mūszemnieku mājās, Valm. apr.
66. Šnornieks, Kārlis. Daugavpilī, apr. zem. ier. k-jā.
67. Strauchs, Jānis Jāņa d., Daugavpilī, apr. zem. ier. k-jā.
68. Šmidts, Kārlis Jēkaba d., Ludzes apr. zem. ier. k-jā.
69. Vasarais, Jānis Antona d., Kārsavā, Ludzes apr.
70. Blumbergs, Ernsts, Tukumā, apr. zem. ier. k-jā.

c) dažādi.

Latvijas Satversmes Sapulces kopsēdē
1921. gada 9. martā pieņemtais

145. Likums par šķūtim.

(Lik. un rīk. kr. 61. n. 1921.)

1. Braucot dienesta darīšanās vai vedot valsts mantas tadās vietās, kur nav iespējams lietot dzelzsceļus vai ūdens ceļus un citus mehāniskus pārvietošanās līdzekļus, vai arī sevišķi steidzamos gadījumos, kad nav iespējams gaidīt uz vilciena vai kuģa atiešanu, valsts ierēdņiem, kuri izpilda pielikumā minētus amatus, ir tiesība lietot šķūtis, izprasot no vietējās pašvaldības iestādes braukšanai un mantu vešanai vietējo iedzīvotāju zirgus ar pajūgu un vedēju par noteiktu maksu.

Piezīme. Atsevišķos gadījumos šķūtis dodamas arī personām, kuŗas nav minētas šī panta pielikumā. Katrā tādā gadījumā šķūts zīme izdodama uz atsevišķa priekšraksta pamata ar ministra parakstu.

2. Šķūtis dodamas pret sevišķu šķūts zīmi; kuŗu izdod iekšlietu ministrijas pašvaldības departaments vai apriņķa valde, kā atsevišķiem gadījumiem, tā arī uz noteiktu laiku.

3. Pienākums dot šķūtis attiecas uz visiem zirgu īpašniekiem pilsētās, miestos un pagastos.

4. Šķūtis braukšana pēc iespējas jāiekārto tā, ka šķūtniekiem nebūtu jābrauc tālāk par 30 verstīm uz vienu pusi.

Piezīme. Ja ierēdnim ceļa galā jāpaliek ne ilgāk par 5 stundām un pēc tam jābrauc atpakaļ, tad šķūtniekam jāgaida un jāved ierēdnis atpakaļ par puscenu (pēc takses).

5. Ar vienu zirgu var vest ne vairāk kā divus braucējus ar viņu rokas bagažu, bet ar diviem zirgiem ne vairāk kā četrus braucējus tāpat ar rokas bagažu. Vezuma smagums uz katru zirgu, skatoties pēc ceļa apstākļiem, drīkst būt līdz 25 pudiem.

6. Šķūtnieks saņem tūliņ pēc šķūts izpildīšanas atlīdzību no šķūšu lietotāja pēc aprīņa padomes vai pilsētas domes izstrādātas un no iekšlietu ministrijas apstiprinātas taksas.

7. Pieprasot šķūtis, ierēdnis uzrāda šķūts zīmi. Personīgās darīšanās ierēdņiem aizliegts lietot šķūtis. Par nelikumīgu šķūšu lietošanu vainīgie saucami pie atbildības par amata varas pārkāpšanu.

8. Šķūšu došanu pārzin un izdala starp pagastiem, miestiem un pilsētām, samērā ar zirgu skaitu, attiecīgas pašvaldības iestādes.

9. Pašvaldības iestādes ved šķūšu grāmatas, kuŗās jāieraksta :

- a) pagasta, miesta vai pilsētas nosaukums un darba zirgu skaits;
- b) cik šķūtnieku katru dienu pieprasīts, cik ieradušies un kā šķūtis izlietotas.

10. Pagastos, miestos un pilsētās šķūšu došanu starp zirgu īpašniekiem izdala un izriko attiecīgas pašvaldības iestādes, kuŗas šim nolūkam ved sevišķas šķūšu grāmatas.

11. Ja zirga īpašnieks bez dibināta iemesla atteicas dot šķūtis vai rīkojumu neizpilda, tad pašvaldības iestāde pieņem šķūtis uz brīva līguma pamata un izdoto sumu, atvelkot par šķūtīm pēc taksas maksājamo sumu, piedzen no zirga īpašnieka. Par šķūšu nepildīšanu, pēc tam, kad izklausīta vainīgā atbilde un pārbaudīti iesniegtie dokumenti, aprīņa priekšnieks vai pilsētas prefekts vainīgo soda bez tam vēl ar naudas sodu līdz trīskārtīgai, attiecīgas brauciena, taksei.

12. Šis likums neattiecas uz šķūtīm vietējām vajadzībām uz vietējo pašvaldību lēmumu pamata.

Pielikums.

Tiesība lietot šķūtis piešķirta šādiem ierēdņiem:

1. Iekšlietu ministrijas: a) steidzamās dienesta darīšanās aprīņa un policijas priekšniekiem, viņu palīgiem un pagastu aizsargu nodaļu inspektoriem, bet vecākiem policijas kārtibniekiem vedot arestantus vai dzenot nozieguma pēdas; b) aprīņa ārstam un aprīņu veterinarārstam, bet medicīnas un veterinarfeldšeriem, ja viņi brauc aprīņa ārsta uzdevumā.

2. Zemkopības ministrijas: a) aprīņa zemju inspektoriem; b) rajona zemju pārzinim savā rajonā; c) mežu inspektoriem, taksatoriem un mērniekiem; d) meliorācijas pārvaldes darbiniekiem, aprīņa mērniekiem, vecākiem mērniekiem un vecākiem tehniķiem.

3. Izglītības ministrijas: apriņķa pamatskolu inspektoriem.

4. Apgādības ministrijas: a) apgādības apgabala pilnvarniekam un viņa palīgiem; b) apgabala iecirkņa pārzinim un viņa palīgam savā iecirknī.

5. Tieslietu ministrijas: a) prokuroram un viņa biedrim; b) tiesnešiem; c) izmeklēšanas tiesnešiem; d) tiesu ārstiem; e) tiesu pristaviem.

6. Satiksmes ministrijas: a) apriņķa ceļu un būvju priekšniekam un inženeriem; b) pasta, telegrafa, telefona pārvaldes inspektoriem.

7. Apsardzības ministrijas: visiem kaņavīriem, ja viņiem izdotas apliecības no kara priekšniekiem, kuri pēc sava dienesta stāvokļa nav zemāki par pulka komandieriem.

8. Valsts kontroles: kontrolieriem un viņu palīgiem.

9. Tirdzniecības - rūpniecības ministrijas: fabriku inspektoriem.

10. Finanšu ministrijas: nodokļu un akcizes inspektoriem.

146. Papildinājums

valsts īpašumu pārvaldes likumā par izpirkšanas aktu nodevām.

(Z. I. V. № 27)

(Izdots 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

Valsts īpašumu pārvaldes likuma (Krievijas likumu krājumu VIII. sējuma I. daļa, 1893. g. izdevums) 7. panta pielikuma 10. pantu papildināt ar sokošo:

3. piezīme. Par Latvijas valdības laikā izdodamo pirkšanas aktu izgatavošanu uz bijušām kroņa zemnieku mājām uz 1869. g. 10. marta un 1886. g. 6. jūnija likumu pamata, kā arī uz bijušām bruņniecības muižu zemnieku mājām uz 1912. g.

6. jūnija likuma pamatā — ņemt 20 santimus no pūrvieta. 1922. g. 14. janvārī.

147. Noteikumi

par sūdzību iesniegšanas kārtību un laiku senata administratīvam departamentam.

(Izdoti 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.)

(V. V. № 229. — 1922.)

Sūdzības par ministru un centrālo administratīvo iestāžu rīkojumiem un lēmumiem iesniedzamas tieši senata administratīvam departamentam likuma par administratīvam tiesām 10. pantā minētā laikā.

Rīga, 1922. g. 5. oktobrī.

Izvilums no likuma par administratīvām tiesām.

(Lik. un vald. rīk. kr. 59. p. 1921.)

10. Protestus un sūdzības iesniedz likumos noteiktā laikā, bet, ja tāds nav paredzēts, — mēneša laikā, skaitot no lēmuma vai rīkojuma pasludināšanas dienas vai, ja tas nebij pasludināms, no tās dienas, kad lēmums, rīkojums, rīcība vai nolaidība ir tikuši zināmi protesta vai sūdzības cēlējam. Termiņš protesta celšanai pret pašvaldības domju vai padomju lēmumiem skaitāms no tā laika, kad lēmuma noraksts piesūtīts attiecīgam pašvaldības lietas pārzinošam valdības organam. Protesta un sūdzību iesniegšana par lietas vilcināšanu nav ar termiņu aprobežota.

148. Noteikumi

par kara laika ierakumu būvju un aizžogojumu izmantošanu.

(V. V. № 244. — 1922.)

(Izdoti 1919. g. 16. jul. lik. kārtībā.)

1. Kara laika ierakumu būves, tranšejas un aizžogojumu īpašnieki, uz kuŗu zemes tie atrodas, var nojaukt un ierakumus nolīdzināt, paturot iegūtos materialus par savu īpašumu bez atlīdzības valstij. Šī tiesība neattiecas uz tvaika un zirgu delzceļiem, trulišiem un to sliedēm.

2. Kara vajadzībām kara laikā taisītos satiksmes ceļus un tiltus uz privatām zemēm var nojaukt tikai ar attiecīgo apriņķa vai pilsētas valžu piekrišanu, pie kam iebūvētos materialu nojaukšanas gadījumā patur bez atlīdzības valstij tas īpašnieks, uz kuŗa zemes tie atrodas.

Rīgā, 1922 g. 26. oktobrī.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046479

[50]